CLARISSA PINKOLA ESTÉS

GÜÇLÜ KADINI SERBEST BIRAKIN

KURTLARLA KOŞAN KADINLAR'IN YAZARINDAN

CLARISSA PINKOLA ESTÉS

ÇEVİRMEN: ASLI ÖNAL

GÜÇLÜ KADINI SERBEST BIRAKIN

düşünerek
ve düşleyerek
yaşayanlara

düş
baz

CLARISSA PINKOLA ESTÉS

Dr. Clarissa Pinkola Estés, uluslararası platformda tanınan ve ödül kazanmış bir şair, İsviçre, Zürih'teki International Association of Analytical Psychology (Uluslararası Analitik Psikoloji Kurumu) tarafından Jungcu Psikanalist Diplomatı seçilen bir psikanalist ve bir cantadora'dır (Latin geleneğinde eski öyküleri toplayıp saklayan kişi). Doktorasını kültürlerarası araştırmalar ve klinik psikoloji üzerine yapmıştır. Estés, yirmi beş yıldır öğretmenlik yapmasının yanında, özel olarak kendi hastalarının tedavisiyle de ilgilenmiştir. Kurtlarla Koşan Kadınlar'ı yazmaya 1971 yılında başlayan Estes, kitabı yirmi yılı aşan bir süre içinde bitirmiştir. Çalışması otuz yedi dile çevrilmiş ve kadınların içsel yaşamları konusunda önemli bir çalışma ve bir klasik olarak değerlendirilmiştir. Uzunca bir süredir bir aktivist olarak da etkinlik gösteren Dr. Estés, yeni kurulan ve amacı, insan ruhunu güçlendiren öyküleri radyo aracılığıyla dünyanın sorun yaşayan bölgelerine iletmek olan C.P. Estés Guadulupe Foundation'ın da başkanlığını yürütmektedir. Yaşamını insanlara adamışlığı ve yazdıklarıyla Estés, Washington'daki The National Latina Foundation MANA'dan Las Primeras ödülünü; 1994 yılında The Union Institute'tan, toplumsal adalet için Başkanlık Madalyası almıştır. 1990-91 tarihleri arasında, Rocky Mountain Women's Institute'tan bir burs kazanmıştır. Dr. Estés, Colorado Eyaleti'nde Arts and Humanities Council'in Sanatçı üyeleri arasında da yer almıştır. Ayrıca, yıllık Joseph Campbell Festivali'nde "Keeper of the Lore" Ödülü'nü alan ilk kişidir. Kurtlarla Koşan Kadınlar, ABA'nın ABBY Onur Ödülü'nü, Colorado Yazarlar Birliği'nin Top Hand Ödülü'nü ve National Association for the Advancement of Psychoanalysis'in (Ulusal Psikoanaliz Gelişim Kurumu) Gradiva Ödülü'nü kazanmıştır. Dr. Estés evli ve üç yetişkin çocuğu var. La Sociedad de Guadalupe'nin yaşam boyu üyesidir.

ASLI ÖNAL

1984 İzmir doğumlu olan Aslı Önal, Bornova Anadolu Lisesi (Almanca) mezunudur. Üniversiteyi ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde okumuş, yine aynı bölümde yüksek lisansa başlamış, lisansüstü eğitimini tez aşamasında yarım bırakmıştır. Yüksek lisans döneminde çevirdiği ilk kitap olan Beverly Silver'in *Emeğin Gücü: 1870'den Günümüze İşçi Hareketleri ve Küreselleşme* adlı eser 2009 yılında Yordam Kitap'tan yayımlanmıştır. Sonrasında beş yıl (2010-2015) medya planlama ajanslarının araştırma departmanlarında çalışan Önal, 2015 yılında sektörden ayrılarak tam zamanlı çeviri yapmaya koyulmuştur. O günden bu güne kitap, dublaj metinleri ve tiyatro oyunları çevirmiş, hâlâ da çevirmeye devam etmektedir.

GÜÇLÜ KADINI SERBEST BIRAKIN

Kutsal Ana'nın
Vahşi Ruha Duyduğu
Lekesiz Sevgi

DR. CLARISSA PINKOLA ESTÉS

ÇEVİRMEN: ASLI ÖNAL

DÜŞBAZ KİTAPLAR: 7

GÜÇLÜ KADINI SERBEST BIRAKIN
KUTSAL ANA'NIN VAHŞİ RUHA DUYDUĞU LEKESİZ SEVGİ ·
CLARISSA PINKOLA ESTÉS

ORİJİNAL ADI: UNTIE THE STRONG WOMEN:
BLESSED MOTHER'S IMMACULATE LOVE FOR THE WILD SOUL

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN: ASLI ÖNAL

DÜŞBAZ KİTAPLAR EDİTÖRÜ: CANSU CANSEVEN

YAYIMA HAZIRLAYAN: DÜŞBAZ ATÖLYE

SON OKUMA: HAZAL UZUNER

KAPAK TASARIMI: DÜŞBAZ ATÖLYE

DİZGİ: HEDİYE GÜMEN

Baskı ve Cilt: Ali Laçin/Barış Matbaa/Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 286
Topkapı/Zeytinburnu/İstanbul
Sertifika No: 33160

Birinci Basım: Aralık 2021

ISBN 978-605-314-465-6

Sertifika No.: 10704

Düşbaz Kitaplar, Ayrıntı Yayınları'nın markasıdır.

 INSTAGRAM @dusbazkitap

 FACEBOOK @dusbazkitaplar

 TWITTER @dusbazkitaplar

 YOUTUBE Ayrıntı Yayın Grubu

 WWW.AYRINTIYAYINLARI.COM.TR

 DUSBAZ@AYRINTIYAYINLARI.COM.TR

 0212 512 15 00 EXD.

 HOCAPAŞA MAH. DERVİŞLER SOK.
DİRİKOÇLAR İŞ HANI NO:1 KAT:5
SİRKECİ FATİH İSTANBUL

KURTLARLA KOŞAN KADINLAR'IN YAZARINDAN

CLARISSA PINKOLA ESTÉS

ÇEVİRMEN: ASLI ÖNAL

GÜÇLÜ KADINI SERBEST BIRAKIN

La Madunina, Milano, İtalya

Dünyanın her yerinden muharrirleri temsil eden,
Kutsal Ruh'tan bir parça, *compadre*,
dost Paul Marsh'a...
Kutsal Hanımefendimiz'i konu alan bu elyazmasını, Amerika'daki
Rocky Dağları'ndan alıp
bulutsuz bir günde Alp Dağları'nı gören bir İtalyan kentinde
yolunu gözleyen
sevgi dolu ellere teslim ettin.
La Madunina'yı, yani küçük Meryem'i, uzun yıllar evvel
kendilerine rehberlik etsin diye
bir kulenin ucuna yerleştirmiş bir kentti burası...
Bir dil âlimi olarak, Kentin Milano olan adının,
Eski Keltlerden ve Latincede *merkezdeki mabet* anlamına gelen
Mediolanum kelimesinden geldiğini söylemiştin bana,
Buranın bu eser için kusursuz bir başlangıç noktası olduğunu
düşünmüştük böylece.
Dile gönül vermişlerin ezbere bildiği Kafka'nın şu sözü nasıldı
sahi?
... ein Buch muss die Axt sein für das gefrorene Meer in uns.
Kitap dediğin, içimizdeki donmuş denize inen balta gibi olmalı.
Aynen öyle. Milano Katedrali'nin tepesinde şehri gözetleyen
meşhur küçük Meryem,
bütün göz alıcılığıyla duruyor orada, ellerini açmış.
Yıldızlardan halesi alev alev yanmakta.
Elinde tuttuğu mızrağın bilenmiş bıçaklı Haçı ile,
tam da Kafka'nın dediği şeyi yapacak; içimizdeki modern donu
kırıp atacak o mızrakla,
Atacak ki nesilden nesile, mümkün olan en özgür şekilde akmaya
devam edebilelim...
Bütün ruhlar için yapacak bunu ve bir de
La Nuestra Señora ile birlikte yürüyen veya bir gün yürüyecek olan,
Adına,
Kılığına,
Irkına,
Yahut yüzünün şekline bakmadan
O Ulu Kadın'ı, Kutsal Ana'yı,
Yakınında tutan herkes için yapacak.

GÜÇLÜ ADINI SERBEST BIRAKIN İÇİN PAYLAŞILMIŞ GÖRÜŞLER

"Tutkulu ve lirik hikâyeleri, duaları ve kendi elinden çıkmış muhteşem görsel çalışmalarıyla Dr. Clarissa Pinkola Estés, Kutsal Bakire Meryem ile olan ömürlük ve son derece kişisel ilişkisini paylaşıyor bizlerle. Kutsiyeti mizahla harmanlayan Dr. Estés, isteyen tüm ruhları Meryem ile çıktığı bu eğlenceli yolculuğa, yeni bir tür merhamete, sürekli kendini yenileyen bir güce ve ruh, kalp, hayal gücü ve sevgi bağlamında sonsuz bir özgürlüğe doğru çıktığı bu yolculuğa katılmaya davet ediyor. Bize cesaret veren, teselli eden ve gerektiğinde usulca arkamızdan ittiren Meryem'in rehberliğinde sertliğimizi içimize, yumuşaklığımızı dışımıza giymeyi öğreten bu kitap, insanın ruhunu besleyen, moral veren, cesur ve yaratıcı bir kitap. Dr. Estés'in söylediği gibi 'İtiraf ediyorum ki onun parmak izleri, her yerimdedir. Belki sizin de öyle. Umarım öyledir.'"

Diane Schoemperlen
Our Lady of the Lost and Found:
A Novel of Mary, Faith, and Friendship
[Kayıpların ve Bulunmuşların Hanımefendisi:
Meryem, İnanç ve Dostluğa Dair Bir Roman] kitabının yazarı

"Estés bizlere kâinatın her köşesini ve dahi kalplerimizi şenlendiren İlahi Dişi'nin okyanus dalgaları kadar engin ve koşulsuz sevgisini ulaştırı-

yor. Ve bizleri O'nun delip geçen duyarlılığı ve haşmetiyle temas ettiğimiz o kıymetli zamanlara, yerlere ve hatıralara götürüyor."

Michael Bernard Beckwith
Spiritual Liberation: Fulfilling Your Soul's Potential
[Spiritüel Özgürleşme: Ruhunuzun Potansiyelini Gerçekleştirin]
kitabının yazarı

"Hepimiz Estés'in bir sonraki kitabını merakla beklerken Estés, derinlikli, kavrayışlı, cesur, esprili bir hikâye anlatıcılığı koydu ortaya. Aramızda İlahi Ana'nın bir yudumuna, bir temasına, bir okşayışına ihtiyacı olmayan yoktur; bu sayfalarda kana kana içebilirsiniz O'nu. Şiirler, doğrudan öğretiler ve müthiş görsellerle dolu bu kitap, edinilmesi zorunlu bir eser."

Natalie Goldberg
Old Friend from Far Away: The Practice of Writing Memoir
[Uzaklardan Eski Bir Arkadaş: Anı Yazma Pratiği] ve
Writing Down the Bones: Freeing the Writer Within
[İliklerinizde Hissettiklerinizi Yazmak: İçinizdeki Yazarı Özgür Bırakın] adlı kitaplarının yazarı

"Fırından taze çıkmış ekmek kadar sımsıcak bu sözler, annenin sevgi dolu dokunuşudur adeta, fırtınada kaybolan çocukları bulmaya çalışırken kopardığı feryattır; yaşlı büyükannelerin savunmasız insanların üzerine örttükleri korkusuzluk pelerinidir bu sözler. Bu harikulade kitabı okuyun ve Güçlü Kadın'ın sizi yüceltmesine, bir yerden bir yere taşımasına, korumasına, sarıp sarmalamasına, bir şeyleri görmenizi sağlamasına ve size ilham olmasına izin verin."

Dr. Jack Kornfield
A Path with Heart [Kalp Yolu] kitabının yazarı

"Estés bir başyapıt daha ortaya koyarak okurken bile Kutsal Ana'nın lütfuna erdiğiniz, son derece derinlikli ve ilham verici bir kitap kaleme almış. Bu hazine için öylesine minnettarım ki."

Caroline Myss
Defy Gravity [Yerçekimine Karşı Koymak] ve *Anatomy of the Spirit*
[Ruhun Anatomisi] kitaplarının yazarı

"Bu kitapta Meryem cennetten azat edilerek, bütün kültürlerde var olan, yaralılara şifa olan, baskıya karşı verilen küresel mücadelelerin içinde yer alan dünyevi bir Meryem'e dönüşüyor. Toplumsal adalet için mücadele verenler, Ulu Ana'da vizyonlarını ayakta tutacak bir spiritüellik bulabilirler. Travmaları olanlar, oğlunun işkenceyle öldürülmesine tanık olarak travmaların en büyüğünü yaşamış ama şimdi şifa veren güçlerini insanlarla paylaşmaya hazır olan Meryem ile dayanışma içine girebilir-

ler. Son derece cesur ve ihtiyaç duyulan, spiritüel bir klasiğe dönüşmesi kaçınılmaz bir kitap bu."

Demetria Martínez
Mother Tongue [Ana Dili] kitabının yazarı.

"Fazlasıyla sıcak, zeki, esprili ve cesur. Clarissa Pinkola Estés bu sayfalarda, ruhlarımızı ilahi dişinin sevgisiyle dolduruyor ve sonuç öylesine özgürleştirici ve keyifli oluyor ki!"

Reginald A. Ray
Touching Englightenment: Finding Realization in the Body [Dokunarak Gelen Aydınlanma: Farkındalığı Bedende Bulmak] kitabının yazarı

"*Kurtlarla Koşan Kadınlar*'ın harikulade yazarı yine yapmış yapacağını! *Güçlü Kadını Serbest Bırakın* hem Kutsal Anamıza hem de dünya tanrıçalarına bir saygı duruşu niteliğinde. Özünde Jungcu bir *cuentista* (hikâyelerin bekçisi) olan Dr. Estés, ruhundaki gözleri ve dile olan doğuştan yeteneğiyle, kadim olanı modern olanla bir araya getiriyor. Bu kitap, yüreği iyileşmeye ihtiyaç duyan herkes için, yani hepimiz için bir *ofrenda* (kutsal sunu)."

Ana Castillo
Tanrıdan Çok Uzak, Goddess of the Americas [Amerikaların Tanrıçası] ve *Massacre of the Dreamers: Essays on Xicanisma* [Rüyacıların Katli: Chicana Feminizmi Üzerine Yazılar] kitaplarının yazarı

"'Annenin öğrettiklerinden ayrılma' (Süleyman'ın Özdeyişleri 1:8). Dr. Estés, *Shekhinah*'yı, Tanrı'nın Anne olarak tecellisini, bizler için elle tutulur, somut bir hale getiriyor. O kadar uzun zamandır baba arketipiyle yaşıyoruz ki! 'Oğlum, babanın uyarılarına kulak ver' [Özdeyişler 1:8]. Dünyamızın mevcut durumu, kutsal addettiğimiz gelenekler içerisinde Anne'nin girdiği sayısız kılığı görmemizi, anlamamızı ve hissetmemizi gerekli kılıyor. Dünyayı iyileştiren bu kitap, zihninizin perspektifini, gönlünüzün merhametini genişleterek sezgisel olarak bilen ruhunuzu ön plana çıkarıyor."

Haham Dr. Zalman Schachter-Schalomi
From Age-ing to Sage-ing: A Revolutionary Approach to Growing Older [Yaşlı Değil Ferasetli: Yaşlanmaya Yeni Bir Yaklaşım] ile *A Heart Afire: Stories and Teachings of the Early Hasidic Masters* [Kutsal Ateşe Sarınmış: Hasidik Üstatların Öğreti ve Kıssaları] kitaplarının ortak yazarlarından

"Spiritüel açıdan son derece derin, çağdaş ve ikna edici bir üslupla kaleme alınmış bu kitabı okumanızı şiddetle tavsiye ederim! *Güçlü Kadını*

Serbest Bırakın, kavramın esas anlamıyla 'Katolik' (herkesi kucaklayan, evrensel), ihtiyaç ve hayranlık duyduğumuz şekilde 'feminist', gerek psikoloji gerekse gizemcilik açısından da son derece öğretici."

Fransisken Rahip Richard Rohr
Falling Upward: A Spirituality for the Two Halves of Life [Yukarı Doğru Düşmek: Yaşamın İki Yarısını Kapsayan Bir Tinsellik] ve *The Naked Now: Learning to See as the Mystics See* [Çıplak Şimdi: Mistikler Gibi Görmeyi Öğrenmek] kitaplarının yazarı

"Estés kısmen bir büyücü, kısmen bir bilge ve şifacı; ve *Güçlü Kadını Serbest Bırakın*'da tüm bu marifetlerini bizler için gözler önüne seriyor."

Geneen Roth
Women Food and God: An Unexpected Path to Almost Everything [Kadın, Yemek ve Tanrı: Neredeyse Her Yere Giden Beklenmedik Bir Yol] ve *Lost and Found: One Woman's Story of Losing Her Money and Finding Her Life* [Kayıp ve Kazanç: Yemek ve Paraya Dair Beklenmedik Keşifler] kitaplarının yazarı

"İnsanlara sık sık Ulu Ana için çalıştığımı söylüyorum; anneleri ve bebekleri koruyan, hepimizin içinde var olan o kıymetli ve narin anne için çalıştığımı. Dolayısıyla bu kitabı ilk gördüğümde, bütün bedenim bir anda ürperdi. *Güçlü Kadını Serbest Bırakın,* bir neşe ve ilham kaynağı, tek kelimeyle harika."

Dr. Christiane Northrup
New York Times'ın çok satanlar listesinden *Kadının Bedeni, Kadının Bilgeliği: Fiziksel ve Duygusal Sağlığı ve Şifayı Yaratmak* ile *Menopoz Gerçeği: Değişim Sürecinde Fiziksel ve Duygusal Sağlığı Elde Etmenin Yolları* kitaplarının yazarı

"Toplumsal konular hakkında yorumlara ve spiritüel aktarıma yer veren, yarı şiir, yarı anı niteliğindeki *Güçlü Kadını Serbest Bırakın,* Kutsal Dişi için bestelenmiş bir aşk şarkısı. Zengin dili ve korkusuz dürüstlüğüyle Dr. Clarissa Pinkola Estés, kalbin kapılarını açıp herkesi Tanrı Ana ile geliştirmiş olduğu sıcak ilişkinin içine çağırıyor. Dindar veya devrimci, nazik veya sözünü sakınmaz hallerin nöbetleşe ön plana çıktığı bu kitap, bizleri vahşi bir coşkuyla seven İlahi Varlık'ın çocukları olarak doğuştan sahip olduğumuz haklar konusunda ikna ediyor, bilgilendiriyor ve adeta ayartıyor."

Mirabai Starr
Our Lady of Guadalupe: Devotions, Prayers & Living Wisdom [Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe: İbadet, Dua ve Yaşayan Bilgelik] ve *Mother of God Similar to Fire* [Tanrı'nın Annesi: Ateşe Eş] kitaplarının yazarı

"Hikâye anlatıcılığı, şiir ve dua konusundaki marifetlerini ortaya koyan Dr. Clarissa Pinkola Estés, insanların içindeki ruhu derinlemesine besleyen arketipik bir enerji olan İlahi Ana için bir teselli mabedi yaratarak ilksel bir hatırayı ortaya çıkarıyor. İçinde yaşamakta olduğumuz bu zorlu zamanlarda, bizlere güç, teselli ve umut vererek içimizdeki kutsala yeniden hayran olmamızı sağlıyor."

Angeles Arrien
The Second Half of Life: Opening the Eight Gates of Wisdom
[Hayatın İkinci Yarısı: Bilgeliğe Açılan Sekiz Kapı] ve
The Four-Fold Way "Dört Katlı Yol: Savaşçı, Öğretmen, Şifacı ve
Vizyoner'in Yolundan Yürümek] kitaplarının yazarı

"Dünyanın geleceğinin, Kutsal Dişi'nin olanca sevecenliği, tutkusu, ilahi vahşeti ve uysal inadıyla yeniden tesis edilmesine bağlı olduğunu düşünenler, Dr. Clarissa Pinkola Estés'in bu yeni ulvi kitabında, en derin yardımı, en yüce ilhamı bulacaklar. Clarissa Pinkola Estés, yaratılmış her şeye meftun bir şair, yaşamı baştan sona bir vahyin somutlaşmış hali olan bir vizyoner ve hayatın her alanında adalet için mücadele veren müşfik bir aktivist olarak sahip olduğu yetenekleri bu kitapta bir araya getiriyor. Estés, Anne'nin gizemlerine giden yolda bizim en bilge kılavuzumuz, bilhassa böylesi bir kılavuzluğun hayatta kalmamız için yegâne oksijen kaynağı olduğu bir zamanda."

Andrew Harvey
The Return of the Mother [Annenin Dönüşü] ve
The Hope: A Guide to Sacred Activism
[Umut: Bir Kutsal Aktivizm Kılavuzu] kitaplarının yazarı

"Dr. Estés, güçlü kadını serbest bırakmak için, kalbi delip geçen, ucu keskin bir baltayla kaleme alıyor yazdıklarını ve Meryemleri tamamen gelişip olgunlaşmış bir halde yazarın alnından doğuyor. Dr. Estés'in bu destansı kitabı, Güçlü Kadın'ın gizemlerinin kapısını açacak ve zamanımızın Meryemlerini tanımamızı sağlayacak bir anahtar ve vizyon sunuyor bizlere. Meryem'in Estés tarafından "sözün insan olup aramızda yaşaması"nı [Yuhanna 1:14] andırır şekilde yazıya aktarılan bu bin tane portresini resmedebilmem için yüz ömür gerekirdi bana. İlahi'nin varlığında ben, dünyayı alt tarafı bir ressamın gözleriyle gören ve tek kurtuluşu Kutsal Hanımefendimizin Vahşi Ruh'a duyduğu Sevgi'nin parlak ışığı altında yaratmak olan bir barbar olabilirim sadece."

George Yepes
Sanatçı, Duvar Ressamı

İÇİNDEKİLER

Başlangıç Sözleri / Soyundan Geldiğimiz Ulu Ana Açılış Takdisi:
Totus Tuus, Sana Aitim, Kutsal Anamız 19
1. BÖLÜM: Kırmızılı Kadınla Tanışma / Yüzünü İlk Gördüğümde .. 29
2. BÖLÜM: Ulu Kadın Nasıl Silindi: Yeniden Canlandırılmasında Bize Düşen Görev / Güçlü Kadını Serbest Bırakın 36
3. BÖLÜM: O Acı Çeken Ruhların İlham Kaynağıdır [Inspiratus] Ayyaş ve Hanımefendi 47
4. BÖLÜM: Aciz ve Çaresizce O'na Âşık Guadalupe, Cennette Bir Kız Çetesi Lideridir 64
5. BÖLÜM: "Katliamdan Sonra Bile Ayağa Kalk!" Der Fethedilmişlerin Anası La Conquista Rüyacıların Katli: Maíz [Mısır] Ana 71
6. BÖLÜM: "Oklardan Gömlek": Savunmasızların Nasıl Korunacağını Öğretir, Bilaistisna! Memorare, Hatırla! 95
7. BÖLÜM: Kalp Kırıklığının Muhtelif Kullanımları: Mater Dolorosa Her Daim Sevgiye Teslim Olur Kalbe Saplanmış Yedi Kılıcın Anlamı 109

8. BÖLÜM: Hapishanenin Farklı Türleri: Ayakta Kalan Son Kadın
"Duvarın Ardındaki Kutsal Hanımefendimiz" 112
9. BÖLÜM: Annenin Adını Taşımak / Meryem Adında Bir Adam .. 175
10. BÖLÜM: Kızgın Ateşte Dövülmüş Siyah Meryem Ana...........180
11. BÖLÜM: Kimse Çok Kötü, Çok Adi veya Umutsuz Değildir
Ana Sikiciler *[Motherfuckers]* Nasıl Birer Kutsal Ana'ya
Dönüştüler? 199
12. BÖLÜM: Irkçılık Yok, Ayrımcılık Yok, Kimse "Dokunulamaz"
Değil / Ulu Kadın Bize Her Gün Görünür 233
13. BÖLÜM: Kutsal Ana'nın Fasılasız Devam Eden İsimleri
Ana Yol Ayini: Onun Nurlu İsimlerinin İlahisi...................... 249
14. BÖLÜM: Şefkatli Anne: Şoktan Sonra Ruhu Sağaltmak
Kürtajdan Sonraki Şefkat: "Onun, Asla Onun Olmamış
Çocukları"... 258
15. BÖLÜM: Kutsal Hanımefendimizin Hayat Kurtaran Kemendi
Boğulan Adam 285
16. BÖLÜM: Ruha Sıkıca Tutunmak / Tanrı'nın Elleri Yoktur:
Maria'yı Teselli Etmek, *Pésame* Ritüeli............................... 290
17. BÖLÜM: Ulu Ana Küçük Analara İlham Verir
Afrika Ana'nın Meryemleri...306
18. BÖLÜM: Kutsal'ı Geri Çevirmek: Sana Burada Yer Yok
La Posada Ritüeli: "Burada Sana da Yer Var" 321
19. BÖLÜM: Kutsal Ana'nın İzindeki Mistiklere Mektup
Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe: Kırık Kalbin İzlediği Yol ...341
20. BÖLÜM: Los Inmigrantes, Hepimiz Göçmeniz:
Söndürülemeyen Yaratıcı Ateş / Onu Sınırda Durdurmaya
Çalıştılar 357
21. BÖLÜM: Mi Madre, Tu Madre, La Madre de Ella,
La Madre de Él, Nuestra Madre: Benim Annem, Senin Annen,
Onun Annesi, Bizim Annemiz Cennete Girmenin Ne Kadar
Zor Olduğuna Dair Hakikat 369
22. BÖLÜM: Birbirimizi Yeniden Görünceye Dek Korunup
Kollanacaksın / Kapanış Takdisi: Unuttun mu?
Senin Annenim Ben 374

23. BÖLÜM: Anne Hakkında Güzel Sözler
Diğer Yaratıcı Ruhların Anne ile Olan İlişkiyi Anlama Biçimleri .. 381
24. BÖLÜM: Aymen, Aymen, Aymen... Ve Küçük Bir Kadın
Duaların En Yücesi 408
Okura Notlar 412
Kullanılan Görseller ve Kimlere Ait Oldukları 417
Şükran ve Şefaat Duası 425
Sıra Dışı Bir Biyografi 430
Dr. Clarissa Pinkola Estés'in Diğer Çalışmaları 436
Dipnotlar 441
Dizin 457

İstirahat, Tatlı Uykular, Sessizlik, Huzur, Arkadaşlar,
Yatışma, Yürek, Şifa, Güzel Rüyalar.
Bütünüyle Sana Aitim, María

Kutsal Ana, Lekesiz Kalp, *Mi Madre* [Annem], Cennetin Aynası,
Fildişi Kule, *Abbol de la Vida* [Hayat Ağacı], Okyanus Yıldızı,
Lütfen Benim İçin Dua Et, Beni Yenile, Güçlendir, İyileştir,
Sana Şükranlarımı Sunuyorum, Sonsuza Dek *Totus Tuus* (Sana Aitim)

Adak: "Kutsal Anamız'ın Güzel Rüyalar Görmemiz İçin
Takdis Ettiği Yorgan"

BAŞLANGIÇ SÖZLERİ
SOYUNDAN GELDİĞİMİZ ULU ANA AÇILIŞ TAKDİSİ: TOTUS TUUS, SANA AİTİM, KUTSAL ANAMIZ

Elimde iğne iplik, satın aldığım bir yorganın üzerine yumuşak kırmızı keçeden bolca yaprak, dal ve kuşu, beyaz mürekkebimle de kelimeleri işledim itinayla ve uykuya bir geçiş kapısı olsun diye yatağımın başucuna astım onu.

Bu geçiş kapısına *Totus tuus ego sum Maria* [Bütünüyle sana aitim, Meryem] adını verdim zira Ulu Kadın'a tekrar tekrar yazılıp gönderilen ve yürekten gelerek "Bütünüyle sana aitim, *mi Madre.* Lütfen benim için dua et ve hep benimle kal, Kutsal Ana" diyen bir aşk mektubudur bu.

Dehşetiyle yürekleri ağza getiren, güzelliğiyle nefesleri kesen fakat ondan da çok, hasta ruhlu bir kibirle her şeye tepeden bakanlarca kemikleri sıyrılmış bir dünyada, kelimelere sığ-

mayan lütufkârlığıyla Kutsal Ana, içimizi harikulade esinlerle doldurur; kulak vermeyi ve görmeyi bilirsek elbette.

Nitekim dünya genelinde *La Nuestra Señora*, yani Kutsal Hanımefendimiz olarak bilinen, sonsuz bir sevgi ve sadakatle "Anamız, Kutsal Anamız" diye adlandırılan bu büyük öğretici gücün peşine düşüp ona yakın olmak istemenin kutlu bir nedeni vardır.

Birçok farklı isim ve imgeyle bilinir o; dünyanın her yerinden birçok insana, farklı çağlarda, tam da ruhun zorlanmadan anlayacağı, idrak edeceği, sarıp sarmalayacağı ve onun tarafından sarmalanacağı şekil ve imgelerle görünmüştür.

Binlerce ismi, binlerce ten rengi, çöllerin, dağların, yıldızların, nehir ve okyanusların koruyucu azizesi olduğunu belli eden binlerce farklı kostümü vardır. Dünyada altı milyardan fazla insan yaşıyorsa, demek oluyor ki bu güç bize abartısız milyarlarca farklı imgeyle görünmüştür. Fakat içinde tek bir Lekesiz Kalp taşır.

Uzun yıllar evvel sendeleyerek sislerin içinden çıktığımız günden beri, Ulu Ana üzerinde hak iddia ettik. Fi tarihinden beri insandaki vahşi ve eşsiz değişkenliğin o tuhaf sevimliliğine, ondan daha şefkatle ve anlayışla yaklaşan başka bir dişil güç daha yoktur.

Birçok başka meşru isminin yanında "Bilgelik Makamı" da denilen Ulu Ana'dan daha iyi bir emsal, öğretmen ve akıl hocası yoktur.

Kutsal Ana'ya göre herkes sevilebilir, bütün ruhlar kabul edilebilirdir; herkes kalbinde iyilik taşır ve göze hoş görünür ona göre; fark edilmeye, ilham verilmeye, yardım edilmeye, avutulmaya ve korunmaya değerdir; yine onlar gibi salt birer insan olan başkaları, ahmakça ve körü körüne bunun tam aksine inanıyor olsalar bile.

"Kadim müminler"in hikâyelerinden geçen yolları takip ettiğimizde, yaratıp yok etmekle haddinden fazla meşgulmüş gibi görünen kadim Tanrı Yahve Yehova'dan sonra karşımıza,

ona tam bir tezat teşkil eden bir Sevgi Tanrısı çıkar; şu halde Kutsal Anamız nihai olarak Sevgiyi Doğurmuş Olan Ana'dır.

Her şeyin üzerine yükselmiş bir Ana'dır o. Savaşlar, fetihler, müsadereler görmüş, yasaklanmış, hakarete uğramış, susturulmuş, dümdüz edilmiş, gizlenmiş, bıçaklanmış, soyulmuş, yakılmış, yoğrulup sündürülmüş ve kovulmuş bir Ana'dır.

Yine de o kendisine el kaldıran veya sonsuz gücünü küçümseyen insanlara rağmen yaşadığı onca şeyden, bizim *içimizde* ve bizim *için* sağ çıkmayı başarmıştır. Her kutsal kitapta, gizemlerin anlatıldığı her belgede, Rüzgâr, Ateş, Savaşçı, Altın Kalpli, *La que sabe* (Bilen Kadın) vb. adlarla anıldığı her parşömende yazılıdır.

Ama en çok da ruhlarımızda yazılıdır. Ona duyduğumuz özlemin, onu tanıma, onun tarafından dönüştürülme, onun keskin içgörülerini, korunaklı yollarını, iyiliğe olan inancını takip etme arzumuz; tüm bunlar onun varlığının ve her zaman görünmez olmayan, bilakis somut olarak da hissedilebilen büyük bir güç olarak, şu anda, bizim dünyamızda yaşamaya devam ettiğinin birer kanıtıdır.

Geniş coğrafyalarda ruhların sesini kısmayı hedefleyen o karanlık Soğuk Savaş yılları boyunca, haydutlar ve diktatörler tarafından görünmez kılınıp *una desaparecida*'ya [kayıp] dönüştürüldüğü dönemlerde bile, her şeye rağmen geceleri onu rüyalarımızda görmeyi sürdürdük.

Onun renklerini ve çiçeklerini gördük; gülleri, gündüz sefaları, zambakları, çan ve kadife çiçekleri en karanlık yol kenarlarında bile yeşerir; buraları terk ettiği yahut aslında baştan beri hiç var olmadığı söylendiği halde üstelik.

Ağaçların arasında uzanan yollarda gördük onu. Huş Ağacı Bazilikası'nın, Firavun İnciri Mabedi'nin, Çam Ağacı Tapınağı'nın, Kızılçam Katedrali'nin de Kutsal Anası, Hanımefendisiydi o. Onu düşünmemizin, hayal etmemizin dahi yasak olduğu zamanlarda bile bizimleydi. Her şeye rağmen yanımızdaydı çünkü çocuklarını hiçbir zaman ve hiçbir durumda ardında bırakmayacak tam bir anne timsaliydi.

Kulübelerinin, koruluklarının, *vía*'larının [yollarının], hac güzergâhlarının haritalardan silindiği, yeniden isimlendirildiği

yahut darmaduman edildiği zamanlarda bile, çektiğimiz doğum sancılarında ve yaratım ediminin doruk noktasına ulaştığı anlarda bize görünüyor, üzerinde durduğumuz zemine yapışmış olan inatçı şeyi söküp atıyor, ölmesi gereken şeyin ölmesine izin vermemiz, yaşaması gereken şeyi yaşatmamız konusunda bize yardım ediyordu.

Nefesimizin yetmediğini hissettiğimizde, kendininkini bizimle paylaşacaktır. Üşüdüğümüzde bizi ısıtacak, sıcak bastığında serinlememizi sağlayacaktır ve bunu duygu, ruh, zihin, kavrayış, tutku, muhakeme ve ruhun yaratıcı yaşamı açısından yapacaktır. Bize nazik olmamızı söyler fakat şunu da ekler: "Cana yakın ol ama asla ehlileşme."

Yapmamız gereken tek şey istemektir; derhal görebileceğimiz/hissedebileceğimiz şekilde yanımızda olacaktır. Yahut da bizim ona doğru elimizi uzatmamız ve onu ilk başta kendimizi belki pek de rahat hissetmeyeceğimiz yeni bir yolla kavramamız gerekecektir.

Anlatılanlara göre Assisili Aziz Francesco bir mağaradan öbürüne koşup Tanrı'yı yitirdiği, O'nu hiçbir yerde bulamadığı için feryat edip ağlıyormuş. Bunun üzerine Tanrı, Francesco'ya aslında ta en başından beri orada olduğunu fakat Francesco'nın O'nu farklı suretleriyle görmeyi öğrenmesi gerektiğini söylemiş.

Nitekim yapmamız gereken şey onu kalpten çağırmaktır; duvarları ve denizleri aşacak, dağların altından geçecek, demir veya altın varaklı parmaklıkları aşıp varlığını bize duyuracaktır. Yapmamız gereken tek şey onu *hatırlamaktır*; onu hatırladığımız an derhal yanı başımızda bitecek, bize öğretecek, kendi spiritüel bakış açısına göre bizi yeniden konumlandıracak, saklayacak, teselli edecek ve gerçekten görmemizi sağlayacaktır; eski Eskenazi dilinde doğuştan bir bilgeliği haiz olanları tanımlamak için kullanılan *mensch* kelimesini çağrıştırır biraz. *Mensch*'in Budizmdeki karşılığı, "bilinen, aydınlanılan yer" anlamına gelen *bodhi* kelimesidir. Biz Latinolar ise *ser humano* deriz

buna; gerçekten insan olabilmeyi çabalayarak, zahmet çekerek öğrenmiş kişidir karşılığı.

Kutsal Anamız merhametin vücut bulmuş halidir; nerede kalbi kırık, yaralı ve yorgun bir ruh görse, orada zuhur eder. Yol uzunsa, ruhun altın değerindeki mevhibe ve kabiliyetleri yaratıcı yaşam içerisinde bunaltıcı bir yük olmuşsa veya aile yahut iş hayatı içinden çıkılmaz bir hal aldıysa, yine oradadır. Kendisine ihtiyaç duyan ruhlara bilhassa bu gibi durumlarda yardım eder.

Düşüncelerimizde, rüyalarımızda, içten içe, sezgisel olarak bildiğimiz şeylerde ve anlık farkındalıklarımızda belirir... Kullanışlı bir stepne, bir kaldıraç, manevi bir kas, iğne-iplik, argaç, kil, tıbbi malzeme, müzik, besin, zorlu bir meseleye dair içgörü, parlak bir fikir, yeni bir yaklaşıma aralanan kapı, tam da ihtiyaç duyulan yüreklendirici söz; artık eline ne geçerse onunla.

O burada bizimle birliktedir, her zaman bizimle birlikte olmuştur, üzerinden atladığımız yahut içine daldığımız bu "burada" her neresi olursa olsun, her zaman bizimle birlikte olacaktır.

Bu çalışmayla, henüz görmemiş olanlara onu daha görünür kılmayı, ona yabancılaşmış yahut çok uzun süredir uzak kalmış olanlara samimi bir davette bulunmayı, onun canlı varlığını fosilleştirmek arzusunda olanları bir nebze yatıştırmayı, onun varlığına inanmakla kalmayıp varoluşlarının merkezi bir unsuru olduğunu iddia edenleri ve onun yolunda, kendini açıkça belli etmese de insan ruhunu derinlemesine besleyen kutsal bir yaşam sürmeye çabaladıkları için dalga geçilip utandırılanları biraz olsun iyileştirilebilmeyi umuyorum.

Bu kitap onu sevenlere, ömrünü onunla geçirmişlere ve Kutsal olana duydukları özlemin adını henüz koymamışlara doğru yolda olduklarını anlatmak için yazıldı; onun peşinden gidilen yol, genellikle dik ve dolambaçlı bir yol olmuştur.

Nitekim burada anlatılan hikâyeler, dualar, onun ibret alınacak deneyimleri, bize verdiği görevler ve yaşadığımız modern zamanlarda başvurduğu kadim yöntemler, kimi kültürlerin onu tecrit etmek ve salt "önceden onaylanmış" görünümlerle görünmesine, aynı şekilde önceden incelenip tasdik edilmiş sözleri söylemesine müsaade ederek aslında onu "görünmez kılmak" için, onun yaşayan varlığının etrafına ördükleri kalın beton duvarlarda bir pencere açabilmek maksadıyla kaleme alındı.

Bu çalışma bilhassa onun özlemini çeken, onunla birlikte yürüyen, ona dair rüyalar görenlere, etraflarının onun bizimle birlikte yürüdüğüne "inanmayan" başka yolcularla çevrili olduğunu anlatmak için ortaya kondu. Fakat bizler, onu iliğimizde kemiğimizde hissedecek kadar *tanıyor* ve varlığını en ön sırada, hatta onunla yanak yanağa *deneyimliyoruz.* Bizler, hepimiz, onun sevgi okyanusundaki yakamozlar, harmanisinin üzerinde yanıp sönen sayısız yıldızlarız. Yalnız değilsiniz. Bizler, onunlayız ve onun içindeyiz, hep birlikteyiz.

Bu çalışma, içinde yetiştiğim ve kendimi Kutsal Anamıza adadığım geleneğin bir parçası. Küçücük bir çocukken, ailemin yaşadığı köyün altı üstü bir mutfak büyüklüğündeki minicik şapelinin mihrabına götürdüler beni. Ayaklarına birkaç numara büyük gelen, eski püskü pabuçlarıyla göçmen ailemin ihtiyar kadınları ile toz içinde kalmış siyah eteklerinin ve çarşaflarının içinde onlardan da ihtiyar duran iki rahibeydi benim vaftiz annelerim.

Meryem Ana'ya kendimizi adayışımızın kökenlerinin, memleketteki köylere has etnik geleneklere dayandığından şüphelenmişimdir hep. Küçük kızların bir ömür boyu Kutsal Ana'nın hizmetine adanması, darmadağınık saçlarıyla ip atlayan, ele avuca sığmaz bu küçük kızlara Kutsal Anamız'a bağlılık yemini ettirilmesi (henüz altı yaşındayken edilen Bekaret, İtaat ve Sadakat yemininden söz ediyorum) göçmenlerden oluşan cemaatlerin aksine, daha homojen, düzenli ve kendi içine kapalı topluluklarda muhtemelen icra edilmiyordu.

Her neyse, ben de parlak ve serinkanlı bir kalp taşıyan bir çocuğun olanca ciddiyetiyle *Espírito Santo*'nun [Kutsal Ruh] gelini olarak yeminimi ettim ve bu yemini aynı çocuk kalbiyle taşımaya çalışıyor, kimi zaman başarılı, kimi zaman başarısız oluyor fakat çabalamaya devam ediyorum. Bütün çamurlu melekler gibi benim de çabalamam gerekiyor ancak *La Señora*'ya [Kutsal Hanımefendimiz] kendimi adamış olmak için değil, zira bu çok kolay olurdu; "bilineni" yaşamayı hatırlamak için. Bu "bilinene" *La Señora*'yı öğrenmenin, onu somut olarak görmenin ve kulağıyla olduğu kadar kalbiyle de onu dinlemeyi tercih eden herkese nasıl hitap ettiğini fark etmenin yarattığı şaşkınlık da dahil. Umarım herkes onu hem kulağıyla hem kalbiyle dinliyordur; umarım ben de dinliyorumdur ve *siempre*, her zaman dinliyor olurum.

Nitekim bu kaba saba, orası burası çatlamış topraktan, bedende taşımak üzere bana verilmiş olan bu güzel adanmışlığı yaşamak için çok çabaladım. Bu kitapta, onunla olan yolculuğumun nasıl geçtiğini sizlerle paylaşmayı, Kutsal Ana'ya dair ufak tefek sezişleri olmakla birlikte onunla çok az deneyimi olanlara, kutsal olanın içine açılan bu pencereler aracılığıyla onu tanıtabilmeyi umuyorum.

Ondan uzaklaşmış olsalar da o hakiki "ana damar"ı tekrar arayıp bulmak isteyenlere onu yeniden tanıtmayı, hayatı boyunca kendini ona adamış olanlarınsa bu adanmışlıklarına bir nebze haz katıp güçlendirmeyi ve derinleştirmeyi arzuluyorum.

Bu sözcükler, kalbin kullanılmayan herhangi bir köşesini, kendini dostsuz kalmış hisseden herhangi bir parçasını bir nebze bile kıpırdatsa yeter. Zaten Kutsal Ana tam da bu değil midir? Dostu olmayanların gerçek dostu.

İzninizle bu bölümü "bitirmek" yerine, sizleri kutsamak suretiyle *abre la puerta*, kapıyı aralamak isterim. Eğer bu takdisi kabul etmek isterseniz, başınızı birazcık eğin, elinizi açıp avucunuzu yukarı doğru çevirin, nasıl rahat ederseniz; açtığınız avucunuzu kalbinizin üzerine yahut bedeninizin güce, ilgiye,

şifaya ihtiyacı olan herhangi bir yerine de koyabilirsiniz. Göçmen ailemizin kadim müminleri, Kutsal Ana'nın şifalı lütfunun bu şekilde kabul edildiğini öğrettiler bana.

KUTSAL ANANIN TAKDİSİ[1]

Hayatının tacı için, tacına ve tacı üzerine ettiğim duadır...

Ruhun Merhametli Anamız tarafından görülebilsin diye seni yükselttik
Ki o bütün kapı aralıklarına bakar ve ruhların en sık saklandığı
Ve sığındığı çatlakları ve köşeleri görür.
Lekesiz Kalp ile özdeş Anamız seni kolayca tanıyacak,
İçtenlikle selamlayacak ve sevgiyle hatırlayacaktır.
Zira Cennetin Aynası,
Fildişi Kulesi,
Obsidyen Bıçak,
Suların Yıldızı
Ve Bilgelik Makamıdır o.

Seni yükselttik ki Kutsal Ana görebilsin,
Şu an ihtiyacın olan ne var ne yoksa.
İyiliği, ferahlığı,
Sağlık ve şifayı,
Anlayış ve sevgiyi getirsin diye
–sana ve sevdiklerine–
Mümkün olan her şekilde.

Ve tüm bunlar bilhassa senin en kolay görüp anlayabileceğin şekilde
Verilmiş olsun sana...

Derhal iyi bir amaç için kullanabileceğin şekilde aynı zamanda.
Seni yükselttik çünkü dünyadaki annenin rahmine

Yüce Varlık tarafından yerleştirildin sen...
Kutsanmış bir halde doğmakla kalmadın....
Bizleri de kutsadın doğumunla....

Bunu hiç unutma,
Biz seni hiç unutmadık zira.
Ulu Anamız da unutmadı, asla.

Seni bırakıyorum ki ileri doğru yürüyebilesin şimdi,
Kutsal Anamızın sevgisinin büyüklüğüyle
Hem derinlemesine kutsanmış hem de başkalarını kutsuyor olarak.

Aymen
"Öyle Olsun" anlamına gelir eski dilde.

Adak: "Kırmızılı Kadının Gölü"

1. BÖLÜM

KIRMIZILI KADINLA TANIŞMA

YÜZÜNÜ İLK GÖRDÜĞÜMDE

Göl dedikleri bir yere gidecektik. Heyecandan içim içime sığmıyordu.

Dört yaşımı geçtikten sonra, artık ortalıkta anadan üryan dolaşacak kadar küçük olmadığımı söyleyip tenimi kaşındıran tuhaf kıyafetler giydirmeye başlamışlardı üzerime. Bir şeyler giymek, hapiste olmak gibi gelirdi bana... Bu yetmezmiş gibi bir de ayağımın normalde büküldüğü noktaların hiçbirinden bükülmeyen ayakkabılar giyiyordum artık.

Elden düşme kıyafetlerim arasında bileklerime kadar inen uzun etekler vardı; üstüme giydiklerimse boynumu ve kollarımı sıkardı hep. Bedenimi çepeçevre saran, sıkılıktan adeta kemiklerimi çatırdatan, beni neredeyse boğup hareketsiz bırakan, el ve ayak bileklerimde kırmızı derin yaralar açan bu kıyafetlerin içinde, balıkçı ağlarına dolanmış bir deniz kızı gibi hissederdim kendimi.

Göle gittiğimiz o gün henüz kış başlarıydı; üzerime bol gelen, tenimi dalayan iki el örgüsü kazak geçirmiştim üst üste; altımdaysa lastikli kısmı kauçuk botlarımın içine giren yün bir tayt vardı; botlarımın şıngırdayan gümüş rengi kopçaları beni onların içine mıh gibi çakmak içindi sanki. Etekleri botlarımın hizasında dalgalanan kocaman kahverengi paltomun içinde kaybolmuştum, başımdaysa dağınık saçlarımı içine hapseden küçük elastik bir şapka vardı.

Yine de çok mutluydum çünkü bizi alıp "arabayla gezmeye" götürüyorlardı; bu da sırf elâleme gösteriş yapmak için döküntü bir arabayla hız yaparak benzine çuval dolusu para vermek anlamına geliyordu. Ama o gün "hızlı gidilecek"ti çünkü amcam duman altı bir holde kendi gibi başka göçmenlerle oynadığı poker oyunundan kazandığı, tekerlerinin hiçbiri birbirinin aynısı olmayan, "yeni ikinci el" arabasıyla hava atmak istiyordu.

Böylece Michigan Gölü'ne gitmek üzere yola koyulmuştuk; "tuz kutusu" adını taktıkları, dört odanın küçük bir kare oluşturacak şekilde yan yana dizildiği evlerden mürekkep, altı yüz nüfuslu ufak köyümüzden pek de uzak olmayan devasa bir iç okyanustu burası.

Göle vardığımızda, onca insanın arabadan inmesiyle etraf daha bir soğumuştu sanki. Dışarı çıktıktan birkaç dakika sonra herkesin yanakları ve burnu vişne suyuna batırılmış gibiydi, parıl parıl parlayan altın dişleriyle pek uyumluydu bu kırmızılık.

Yetişkinler parlak sarı renkte bir sıvıyla dolu, yüzeyi aşınmış ufak kadehlerini birbirleriyle tokuştururlarken ve sarp kayalıkların üzerinde durup gülüştükleri için gölün üzerindeki günbatımını kaçırırlarken ve soğuk rüzgâr, ağızlarından çıkan buharlı kelimeleri birinden alıp diğerine taşırken, ortamdaki tek çocuk olan ben, fark edilmeden oradan sıvışmayı başarmıştım.

Boyumu aşan demir parmaklıklara tutuna tutuna toplam üç uzun beton merdiven yol boyunca aşağı indim. Önce bir ayağımı atıyor, sonra diğer ayağımı onun yanına koyuyordum; bir adım atıyor, diğerini hemen yanına basıyordum. Böyle böyle ta en aşağıya, kahverengi ıslak kumsalın olduğu yere kadar indim.

Annemin rahminden çıkalı beri, ilk kez bu kadar büyük bir su kütlesi görüyordum. Michigan Gölü'nün dalgaları, batmakta olan güneşin altında, kırmızı ve sarı renkte büyük dantel masuralarına benziyordu; sahile vuran dalgalar dağılıyor fakat herhalde yapıldıkları danteller yeterince dayanıklı olduğundan, ağaç gövdelerini ve gemilerden kopup gelmiş parçaları hareket ettirebiliyorlardı. Bu büyük nesneleri önce sahile vurduruyor, sonra nazikçe geri alıyorlardı, defalarca hem de.

Yüzlerce makara iplikle danteller ören büyükannelerin soyundan geliyordum ve o dantelleri dalgaların üzerinde görünce göle girmek istedim çünkü belki de derinlerde tüm bu kırmızı ve sarı dantelleri ören yaşlı kadınlar, ıslak ve yaşlı kadınlar vardı; en azından ben öyle hayal etmiştim.

Kalbimi sonuna dek açıp her şeye hazır vaziyette soğuk göle doğru koşmaya başladım, kauçuk botlarım hemen suyla dolup ağırlaşmıştı. Suyun altındaki bir şeyin, bir ruhun, bacaklarımı benden koparmak istediğini hissedebiliyordum.

İşte onu ilk kez o zaman gördüm; bana doğru gelmekte olan sudaki o kadını. Arkasındaki gökyüzü günbatımı kırmızısıydı, başının üzerinde Kutsal Ruh'un beyaz kuşu uçuyordu, pembe-sarı gökyüzünde halihazırda gümüş rengi bir ay belirmişti. Kırmızı renkli uzun bir harmani giymişti kadın, eteklerinde bir sürü yıldız olan, başındaysa altın renginde çok güzel bir taç vardı.

Bunu nasıl açıklayacağımı bilmiyorum: Sanki çok sevdiğim ve uzun zamandır görmediğim bir akrabamı görmüş gibiydim, sanki ezelden beri onun hasretini çekiyordum. Onu gördüğüme öylesine sevinmiştim ki daha da derinlere gitmek, ona doğru koşmak istiyordum ama o "Hayır, hayır! Sakın bana doğru gelme. Peşinden koşup seni kovalamaya geldim. Arkanı dön ve koşarak uzaklaş benden hemen" diye bağırdı bana.

Benimle oyun oynuyordu, şimdi anlamıştım. Bir sonraki dalga gelmeden arkamı döndüm ve gülerek koşmaya başladım. Botlarım daha da ağırlaşmıştı, avuçlarım dipsiz sulara çarpıyor, sular doğrudan burnuma kaçıyordu; boğulacak gibi oluyor, öksürüyor, zor da olsa koşmaya devam ediyordum. Sığlık yerlere doğru güçbela koşup nefesimin normale dönmesini bekledim;

dışarısı buz gibiydi ve bedenim soğuktan alev alev yanıyordu. Buna rağmen durmadan gülüyor, titreye titreye koşmaya devam ediyordum. Sonra birden durup kadın hâlâ beni kovalıyor mu diye dönüp arkama baktım.

Kovalıyordu. Ellerini sanki bir kaz yavrusunu kışkışlarmış gibi öne doğru uzatmış havada sallayarak peşimden koşuyordu.

Daha da koştum, güldüm, güldüm, üşüdüm, üşüdüm, daha da çok titredim. Kafayı yemiş bir sarhoş gibi kahkahalar atarak kumlara gömüldüm, yeniden kalkıp koşmaya başladım; kadın arkamdan koşup gölün uzağındaki ıslak kum tepeciklerinin ve uzun beton merdivenlerin olduğu yere kadar kovalamıştı beni.

Yukarı doğru baktım ve akrabalarımın son sürat koşarak merdivenlerden indiklerini gördüm. Bıyıklı adamlarla el çantası taşıyan kadınlar deli gibi koşturuyorlardı. Az evvel aşağıdaki birilerine "Hayır! Hayır!" diye feryat figan bağırıyormuş gibi görünürlerken belli belirsiz duyduğum seslerini, şimdi gayet net işitiyordum. Nasıl oluyorsa, aynı anda hem öfkeyle bağırıyor hem de tatlılıkla fısıldıyorlardı bana: "Çabuk buraya gel, bize doğru koş. Aynen böyle, buraya gel çabuk!"

Ayaklarımın yerden kesildiğini, birilerinin beni paltomun yakasından ve kollarımdan tutup sertçe yukarı kaldırdığını hatırlıyorum, öyle sert tutmuşlardı ki beni daha sonra derimde morluklar oluşmuş, canım çok yanmıştı. Sonra biri vurdu bana. Fenaydı. Suya girdiğim için vurduğunu söylediler.

Soğuktan donmuş titriyor ve deli gibi ağlıyordum artık. Birileri beni ağlayan bir ağaç kütüğü gibi koltuğunun altına sıkıştırdı ve merdivenlerden yukarı çıkardı. Ama ben ellerimi Michigan Gölü'nün Ulu Anası'na doğru uzatmıştım. Ağlamaktan kör olmuş gözlerimle parmaklarımı açıp kapayarak "Kırmızılı Kadın, Kırmızılı Kadın..." diye ağlıyordum.

Ceza olarak beni hapse attılar: Tek başıma arabanın karanlık arka koltuğuna oturttular yani. Gözyaşları içinde onlara sudaki kadını, kırmızılı kadını anlatmak için camı açmayı denedim. Bir süre sonra birileri gelip yanıma arka koltuğa oturdu ve

sırılsıklam olmuş giysilerimi üzerimden çıkartıp motor yağı kokan koyu renk bir battaniyeye sardı beni.

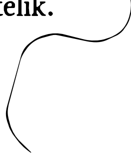

"*Orada kadın falan yoktu*" diye bağırdılar. Bozuk aksanlarıyla "Gırmızılı gadın falan yohtu!" diye çıkıştılar daha doğrusu. Kırmızılı kadın yoktu. "Altın daçlı gadın yohtu!" Altın taçlı kadın yoktu. Her zaman gölde durup duran kırmızı bir fener vardı sadece. Tepesinde parmaklıklı balkonu olan bir fener. Parmaklıkları bir taca benziyordu, evet. Ama ortada taç filan yoktu. Ne "gırmızılı gadın" ne de "altın daç".

Gördüklerimi anlatmaktan vazgeçmiştim çünkü başka hikâyeler uydurmaya devam edersem, daha da ağır cezalandırılacağımı söylemişlerdi.

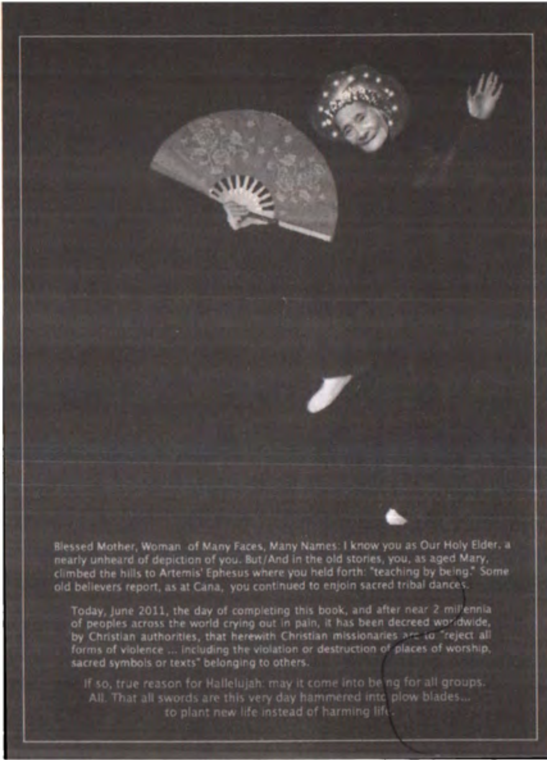
Ama ben onu görmüştüm. O kadını görmüştüm.

O da beni görmüştü üstelik.

Michigan Gölü'nün Kutsal Hanımefendisi

(Kutsal Ana, Pek Çok Yüzü ve Adı Olan Kadın: Ben seni "Kutsal İhtiyarımız" olarak biliyorum; seninle ilgili neredeyse hiç duyulmamış bir tasvir bu. Anlatılan eski hikâyelere göre, o yaşlı halinle Artemis'in Efes'ine çıkıp "yaşamınla örnek olmaya" devam etmişsin oysa. Bazı kadim müminler, tıpkı Kana şehrinde yaptığın gibi, kutsal kabile danslarını teşvik etmeyi sürdürdüğünü anlatırlar orada.

2011 yılının Haziran ayında, bu kitabı yazmayı bitirdiğim gün ve dünyanın her yerinden insanların acılar içinde inlediği iki bin yılın ardından, Hıristiyan otoriteleri Hıristiyan misyonerlerin eylemleri üzerinden "... [başkalarına ait] ibadet yerlerine, kutsal sembol ve metinlere zarar verilmesi ve yok edilmesi de dahil olmak üzere, şiddetin her türünü lanetlediklerini" resmi olarak ilan ettiler.

Eğer öyleyse bu, "Şükürler Olsun!" demek için harika bir neden ve umarım bütün topluluklar için de geçerli olur. Hepsi için. Ve yine umarım ki bugün bütün kılıçlar çekiçle dövülerek birer pulluk bıçağına çevrilir ki yaşama halel getirmek yerine toprağa yeni bir yaşam ekilebilsin.)

Adak: "Yaşlı Kutsal Ana Donuk Değil, Kanlı Canlı Bir Kadın Olarak Bilinsin ve Gösterilsin"

2. BÖLÜM
ULU KADIN NASIL SİLİNDİ:
YENİDEN CANLANDIRILMASINDA BİZE DÜŞEN GÖREV
GÜÇLÜ KADINI SERBEST BIRAKIN

Büyükannem Katerin şöyle demişti; şayet dokuz hafta boyunca Meryem Ana hakkında anlatılan hikâyeleri aralıksız dinlersen...

Veya dokuz gün boyunca aklın bir kere bile başka yere kaymadan tespih çekip dua edersen...

Yahut arka arkaya dokuz gece boyunca Maruşka Ana'nın ormandaki tapınaklarından birine yürüyerek gidip gelirsen... Dokuz çünkü Kutsal Ana'nın Dünyanın Nuru *Cristo*'yu doğurmadan önce karnında taşıdığı ayların sayısıdır dokuz.

Bunlardan herhangi birini yaparsan şayet, Kutsal Ana sana görünecek ve bu dünyada nasıl yaşaman gerektiğiyle ilgili her tür soruna yanıt verecektir.

Fakat büyükannem, bunun bir de kestirme yolu olduğunu söylemişti bana:

Ona gerçekten ihtiyaç duymak.

Teselliye, öngörüye, rehberliğe yahut güce ihtiyacı olan her insan, Lekesiz Kalp tarafından duyulmuştur. Kutsal Ana, bizi harmanisinin altına alıp korumak, dünyanın sık sık özlemini çektiği şeyi, bir annenin şefkatli dokunuşunun sıcaklığını bize vermek üzere etekleri uçuşarak yanımızda bitecektir.

Biliyorum ki siz de benim gibi Kutsal Hanımefendimize ait birçok heykel gördünüz; bu heykeller ne denli iyi niyetle ve sevgiyle yapılmış olsalar da onun Sami, Asyalı, Eskimo, Nahua, Polinezyalı, kabile Avrupalı, Keltik, Afrikalı, Kuzey ve Güney Amerikalı, yani yerli olan tüm niteliklerini silmiştir.

Bana kalırsa *Nuestra Madre*, Anamız, tek bir ırksal tercih üzerinden tasavvur edilmek zorunda değildir. Belki başlarda, eski alşimik şiir sanatının yaptığı gibi onu "beyazlaştırmak", beyaz rengin ve saflığın Batı muhayyilesinin ayrılmaz bir parçası olduğunu göstermek yönünde sembolik bir çabaydı.

Nitekim Kutsal Hanımefendimiz yüzyıllar boyunca, neredeyse hep aynı renklerle resmedilen peri masallarındaki prensesler gibi, daha ziyade açık tenli, sarışın veya kumral ve mavi gözlü olarak tasvir edilmiştir. Fakat sorun yalnızca renk de değildir; esas mesele onu her anlamda donuk, kansız, neredeyse silik bir kadın olarak gösterecek şekilde solgunlaştırmak, sönükleştirmektir. Dahası bizim Meryemimiz, Mariamız, Miryamımız, Guadalupemiz, yıllar içerisinde daha da sessiz, daha da fısıltıvari bir ses tonuyla anılmaya başlandı:

Sen de bilirsin ki saftır o, vakurdur.
Derler ki halinden hoşnut, mülayimdir,
Sessizdir, edilgen ve itaatkârdır hayli.

Ama bence "Hayır!" Hiçbiri değildir o. Bilakis, "Ateştir!"

Aşkın ateşi
Umudun ateşi
Şefkatin ateşi
Ve bizler onun soyundan geliriz.

İçimde en derin sevgilerle umuyorum ki

Sen de tanıyorsundur Meryem'i,
Maria'yı, Miryam'ı, Guadalupe'yi
Onun vahşi kalbini, uzun seyahatlerini
Elinde silik bir harita ve meşaleyle
En uzak karargâhlara hem de.
Umarım sen de tanıyorsundur Kutsal Hanımefendimizi,
Hani şu kadim hikâyelerde,
Koşarak kaçarken bütün havariler,
Olduğu yerde kalan, kaçmayan anneyi.

Hanım hanımcık, vakur bir kadın değildir o. Önemsiz, uysal bir karbon parçacığı da değildir. Dünyevi emirlerin uygulayıcısı hiç değildir. Bilakis. *Örnek aldığımızdır*. Güneşin alevler saçan, infilaklar eden ateş göllerini üzerine giyebilmesiyle bilinen Kutsal Ana'dır o.

Bir konveyör bandının üzerinde binlerce porselen Meryem üreten bir fabrikada çalışan iyi niyetli birilerinin kendi elleriyle ve özenle boyadığı, beyaz porselenden küçük bir Meryem heykelim var; harmanisinin etekleri altın kıvrımlı, çok güzel bir heykel.

Fakat gittiğim yerlere genellikle yanımda götürdüğüm Kutsal Ana heykeli, bu porselen olandan ziyade *La Nuestra Señora*, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin ahşaptan yapılmış başka bir heykelidir. Giydiği harmani, günbatımındaki ağaç gövdelerinin kuzeye bakan yüzlerini kaplamış yosunlardan yapılmıştır; gümüş rengi dağınık saçlarında yıldız parçaları taşır. Entarisi, dikenlerin, tohumların, yaban güllerine ait taçyaprakların içine işlediği kaba saba dokunmuş kumaştandır fakat yumuşacıktır.

Toprakta bir şeyler yetiştirdiği, kendi gibi çalışkan kızlarının ve oğullarının, yaşlıların ve gençlerin yardımıyla gece gündüz çalıştığı için kirlidir elleri.

LA GUADALUPE ELLERİNİ SİMETRİK BİÇİMDE GÖĞE AÇMIŞ, ZAMANDA DONMUŞ BİR KADIN DEĞİLDİR.

Ezelden ebede hareket halindedir.
Duygunun olduğu yerdedir.
Şamatanın olduğu yerdedir.
Sevincin olduğu yerdedir.
Sabırsızlık varsa, o da vardır.
Yorgunluk varsa, oradadır.
Korku, huzursuzluk, hüzün,
Güzellik, ilham varsa eğer,
O da vardır.

Ve bir anlamda *vakurdur*, evet. Fakat bu, onun özünü anemiye indirgeyenlerin düşündüğü gibi bir vakur olma hali değildir: Kontrol altına alınmayı ve kuyruğunu kıstırmayı reddetmeyi vakar olarak tanımlarsan eğer, *vakurdur* evet.

Ve evet, *sakindir*. Fakat tekrar tekrar ayağa kalkmasına engel bir sükûnet değildir onunki. Yürek yuruşunu andıran dev dalgalarıyla, dibi ve zirveyi gören muazzam bir okyanusun sakinliği kadardır onun sakinliği de. Zahmetsiz, kasıtlı ve kasları gelişmiş bir sakinliktir bu.

Ve *saftır*, evet. Ama hiç karanlık tarafa savrulmamış, hiç şüphe duymamış, bir kere olsun yanlış yola sapmamış olmak anlamında bir saflık değildir bu. Zahmet, macera ve meydan okumalar tarafından binlerce parlak yüzeye bölünmüş bir cevherin, maruz kaldığı onca şeye rağmen tek bir yüzeyinde bile donuk bir çizgi olmaması gibi bir saflıktır onunki.

Onca ezaya, eksiltmeye, hor görülmeye, tahrik edilmeye, alay edilmeye rağmen, hâlâ saf bir ateş parlaklığında yanmaktadır Kutsal Ana.

DEVLERİ CÜCELEŞTİRMEYE KALKANLARIN HİKÂYESİ

Kutsal Ana Guadalupe'yi, Jonathan Swift'in kaleme aldığı resimli bir roman olan Güliver'in Gezileri bağlamında düşünürüm sık sık. Güliver, hepi topu on beş santim boyunda bir halk olan Liliputlar tarafından güya esir alınmıştı. Güliver'i diğer birçok şeyin yanı sıra, muhtelif mânâlarda "çok büyük" olduğu için eleştiriyorlardı.

Güliver'i ellerinden ve ayaklarından yakalayıp toprağa çakılı pirinç mıhların etrafına doladıkları halatlarla bağlayarak zaptetmişlerdi.

Küçük Liliputlar Güliver'in göğsüne çıktıklarında, Leviathan'ı yahut Behemoth'u yakalamış gibi hissetmişlerdi kendilerini. Ancak Güliver'in şöyle bir doğrulması, bütün halatları koparıp üzerindeki küçük Liliputları mancınıkla fırlatırmış gibi çimlerin üzerine atmaya yetmişti.

Dev, kendisini bağladıkları mânâsız halatları arkasında sürüyerek hantal hantal oradan uzaklaştı. Liliputlar, âdetleri olduğu üzere başlarını iki yana salladılar ve şeklen kendilerine çok benzeyen ama başka açılardan tamamen farklı olan bu Güliver figürünün ne menem bir şey olduğunu anlamaya çalıştılar.

Esrarengiz, devasa, yabancı, bilinmez ve "öteki" olanı, yani bizden *farklı* olanı kısmak/küçültmek yönündeki bu itkiyi çoğu insan anlayabilir sanırım.

Gizem denen şey, ağır gelebilir. İlahi olana dokunmak, zihni ve bedeni oluşturan bütün atomların bir anda yeniden düzenlendiği gibi bir his yaratabilir insanda. İlahi gizemin, tahayyül edemediği yahut hemen o anda kavrayamadığı her şeyi eleştirip kusurlu bulmak suretiyle aklını kullanmaya pek de meyyal olmayan egoyu devirmesi için, yoğun ve bunaltıcı olması zorunludur.

Eski kültür ve kurumların çoğu, ilahi olanın tabiatında var olan şevk ve canlılığa duydukları sevgiyi, yaratıcı ruh tarafından kutsiyet içinde taşınan binlerce kabiliyetin "azametini en aza indiren" kireçlenmiş ve ezbere dayalı varlık formlarıyla mübadele ederler farkında olmadan. Bazısı da pireyi deve yapmaya çalışır; burada pireden kasıt "küçük adam"dır, bir başka deyişle insanlarda, siyasette ve genel olarak hemen her konuda karşımıza çıkan eften püften, kötücül, yanlış şekillendirilmiş, eksik bilgilendirilmiş egolardır.

İşte bu nedenle, aynı soydan gelmemiz hasebiyle onun durmaksızın içimize akan büyük yeteneklerini açığa çıkarmak, bir başka deyişle Güçlü Kadın'ı serbest bırakmak, salt görevimiz değil, herhangi bir ruhun herhangi biri tarafından saldırıya uğradığını gördüğümüz ilk andan itibaren verdiğimiz kutsal sözümüzdür de aynı zamanda. Onun yaşam hikâyelerini ve dolayısıyla kutsal *Imitatio Maria*'nın[2] bu dünyadaki bize uyarlanmış versiyonlarını nasıl tasarlayıp hayata geçireceğimizi öğreniriz. Üstelik sadece şu an değil, bütün ömrümüz boyunca ve tüm insanlar, tüm yaratıklar ve tüm "mühim meseleler" için öğreniriz.

Bize genel olarak öğretildiği/söylendiği/sunulduğu kadarıyla, Kutsal Ana ile ya hiçbir ilişkimiz yoktur ve bizimle olan akrabalığı konusunda derin bir sessizlik vardır; yahut da aramızdaki ilişki, onu küçük ve baş edilebilir bir forma indirgemeye razı olduğumuz türde bir ilişkidir. Bu onu eksiltmek, sessiz sakin "iyi bir kız"a dönüştürmek ve böylelikle onu yapay bir biçimde daha az sessiz sakin, yani "kötü bir kız" olan Magdalena'nın tam karşısında konumlandırmak anlamına gelir.

Bunlar bu iki kutsal kadının kökenlerine ve yeteneklerine dair çarpıtmalardır. Nitekim ikisini de serbest bırakmak gerekir.

Kutsal Hanımefendimizden birtakım tarihsel gerçeklerin uzantısıymış gibi söz eden teologlarla karşılaştığım olmuştur. Kutsal Hanımefendimiz böylesi bir uzantı olmadığı gibi, kimilerinin iddia ettiğinin aksine, bir hurafe de değildir. Çimento, mermer veya tuğladan yapılmış itaatkâr bir yapı hiç değildir. Dahası uysallık çatısı altında bizleri birbirimize raptedecek kutsal bir bağ muamelesi de yapılmamalıdır ona. Zira bu tür

bir tavır, Yaradan'ın müşfik ve duygulu insanlar olmamız için güzellikle ve kararınca hepimize bahşetmiş olduğu diğer binlerce özelliği küçümsemek anlamına gelecektir.

Kutsal Ana'nın yazgısında parmaklık değil, kapı/geçit olmak vardır.

ZAYIFLATAN DEĞİL, GÜÇLENDİREN SEVGİDE UZMANLAŞMIŞTIR

Tanınmış bir kitap eleştirmeninin, okurlarını Kutsal Ana'dan yardım dilemeleri için teşvik eden bir yazarı aşağıladığını hatırlıyorum. Eleştirmen bu öneriyi tam bir saçmalık olduğu gerekçesiyle reddediyordu.

Uçakla ülkenin diğer ucuna gidip bahsi geçen eleştirmenin üzerine atlamamak için kendimi zor tutmuş, şu eski "Bir Göz, İki Göz, Üç Göz"[3] masalındaki gibi, kurbağaların eleştirmenin ofisini istila etmesi için dualar etmiştim. Masalda eleştirilerini dile getiren kişi ne zaman konuşmak için ağzını açsa, dudaklarının arasından kertenkeleler, kurbağalar, yılanlar dökülüyordu.

Ay! Bu arada, olaya verdiğim korkunç tepki, eleştirmenin Kutsal Ana'ya yalvaranlarla dalga geçtiği zevksiz şakadan neredeyse daha çok dehşete düşürmüştü beni. Neredeyse!

Fakat gücenip incindiğim o anda, Guadalupe'nin yüreğime şöyle bir şey fısıldadığını hissetmiştim: "Hepsi benim aslında. Beni tanısalar da tanımasalar da ibadet etseler de etmeseler de hepsi bana ait."

Dahası Anne'nin bu engin cömertliği, aslında bu cömertlik, nerdeyse her şey için savaş retoriği ve ölüm kavramlarını kullanan modern kültürümüz için hiç alışıldık bir durum da değildir ama eleştirmene olan hiddetimin, kendini tanıyıp/anlama, barış ve merhamet etme gibi saiklarla daha bağışlayıcı bir tutuma dönüşmesini sağladı.

Kutsal Ana'nın mesajlarından biri şöyledir: Kalbimizde ve ruhumuzda önemli addettiğimiz şeyler birileri tarafından şiddetle eleştirildiğinde bile, bu beklenmedik meselelerin öylece

geçip gitmesine izin vermemeli, onlara öfkeyle çarpmaktan bitap düşmüş bir kalp yahut tamamen kalpsiz bir tavır yerine, sakin ve fakat kırmızı ve diri atan bir kalple yaklaşmalıyız.

Mesajlarından bir diğeri de şudur sanırım: "Kucaklama zarafeti"nin bize ilham vermesine müsaade edebiliriz, bu kucaklama karşılıklı olmasa bile. Güçlü Kadın serbest bırakıldığında, zaman zaman ürkütücü olabilen bu türden bir zekânın ortaya çıktığı olur.

ULU KADINLA *BİRLİKTE* VAR OLMAK VE ONUNLA *BİRLİKTE* GÖRMEK

Küçük bir çocukken, bir vaiz olmak üzere çağrıldığımı hissetmiştim. Ama bu dünyada kodlanmış olandan daha farklı bir vaizlikti bu benim için.

Bana bahşedilmiş olan mevhibe ve Yaradan'a vermiş olduğum söz, Kutsal Ana'yı ve eserlerini, bir de Kutsal Ana aracılığıyla, onun kıymetli Çocuğunun eserlerini, bu dünyada elimden geldiğince tanıtmak, özlem dolu, parlak, yaratıcı ve bazen de Sevgi ve Kapsayıcılığa her şeyden çok ihtiyaç duyan mahvolmuş dünyalara bu eserleri sunmak ve bu sayede hepimizin, kendimize has iyilik yöntemlerimizle, birlikte ve yan yana yürümek üzere bu dünyada olduğumuzu hatırlatmaktı ve hâlâ da öyledir.

Bu nedenledir ki Guadalupe'mi gittiğim her yere, tek bir kişiye, kalabalık toplantılara, sığınaklara, okullara, sokağa ve kimileri Roma Katolik olan, kimileri olmayan kiliselere yanımda götürüyorum. Benden vaaz vermemi rica etme nezaketini gösterenlere yahut bir tapınakta veya *temenos*'ta (koruluk/bahçe, hasta odası yahut meditasyon yapılan alanlarda "kutsal mekân" olarak ayrılmış yerler) özel olarak tahsis edilmiş bir zaman diliminde ellerimle insanlara şifa vermem ve onları kutsamam için bana fırsat verenlere götürüyorum onu.

Onun dünyasından, yaşamından, kızlarından ve oğullarından söz ediyorum ve her seferinde "Biz ona 'inanmıyoruz'" yahut "Sen bunlara nasıl inanabiliyorsun?" diyen birileri muhakkak çıkıyor.

Bense onlara "Ben ona inanmıyorum. Onu tanıyorum. Yüz yüze, ten tene. *Mi madre.* Annem o benim. *Nuestra Madre.* Bizim, hepimizin annesi o" diyerek cevap veriyorum.

Kutsal Hanımefendimiz ile gerçek anlamda yeni yeni birlikte olmaya başlayan bir ruhun, *Nuestra Madre Grande María,* [Ulu Anamız Meryem] hakkında ne düşünmesi gerektiği sorusuyla çok sık karşılaşıyorum. Cevabım şu oluyor:

ONU NASIL İDRAK EDECEĞİZ, ONA NASIL YAKIN OLACAĞIZ

Onu kavramak için illa egzotik bir mahal gerekli değil.

Bir cam parçasında, kırılmış bir kaldırım taşında, yaralı bir yürekte,

Bilerek ya da bilmeyerek, dünyevi ve küçük zorluklardan ziyade,

Sırlara, ilahi kıvılcıma ve yaratıcı ateşe delice gönül vermiş ruhlardadır o.

Size anlatıldığı/kabul ettirildiği şekillerde düşünmeyin onu.
Perdelerinizi açıp bizzat kendi gözlerinizle,
Kepenklerinizi kaldırıp bizzat kendi yüreğinizle arayın onu.
Yukarılara değil, aşağılara bakın.
Hemen gözünüzün önüne bakın.
Pek çok farklı kılığa, farklı tiplere bürünür o.
Açıkta gizlenir.
İnsanlık için çarpan, bölünmemiş, lekesiz kalbini
Gördüğünüz yerde tanırsınız onu.

Sanıyorum ki bu, sizin de tanıdığınız ya da sezdiğiniz veya tanımak istediğiniz yahut da yıllardır aranızdan su sızmayan Guadalupe'dir. Kutsal Hanımefendimiz, neşeyi merkeze alan, kederleri onarandır. Birçok farklı şekilde var olandır. Güçlü Kadın'ı serbest bırakışımız, Kutsal Kadın'a olan çekimimizi anlamakla mümkündür.

Bu noktada, ellerinize ve yüreğinize güç, ayrıca ilham ve cesaret, bir de ateş dilememe ve bunun için dua etmeme müsaade edin lütfen. Müsaade edin ki Liliputgillerin daha uysal ve idare edilebilir kılmak için bağladıkları Ulu Kadın'ın iplerini çözüp onu kurtarabilelim.

Hangi gerekçeyle ve nasıl bir eksiltme/küçültmeye tabi tutularak bağlanmış olursa olsun, bütün Liliputgillerin aklından üstündür onun aklı.

Onu aradığımız, gördüğümüz,
Onunla konuştuğumuz ve onu sevdiğimiz an,
Kendisini zaptedenlerden zarafetle kurtulacak,
Halatların parçalanıp kopmasıyla,
Raptiyeler dört bir yana saçılacaktır.

Çokça sevgi, biraz hoppalık ve muhakkak derin bir özleyişle,
Gelin biz de hep birlikte doğrulalım onun gibi,
Bütün halatları koparıp atalım,
Ve bütün raptiyeleri onun gibi sağa sola saçalım
Ve Güçlü Kadın'la birlikte kendimizi de serbest bırakalım.

Sizin için böyle olsun.
Benim için de böyle olsun.
Hepimiz için böyle olsun bu, daima.

M

3. BÖLÜM
O ACI ÇEKEN RUHLARIN İLHAM KAYNAĞIDIR [INSPİRATUS]
AYYAŞ VE HANIMEFENDİ

Bundan on beş yıl önce, binlerce kitabımı ve yazılarımı da yanıma alıp küçük mavi bir eve taşındım. Bazı "modern fikirliler"in gözünde, Güneybatı'nın zamanla mutenalaştırılmış mahallelerinden birinde eksantrik bir karaktere dönüşmenin en iyedi yolu şudur: La Nuestra Señora de Guadalupe [Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe] için birçok Latino göçmenin benimsediği, eskiden beri hüküm süren geleneklere uygun bir mabet inşa etmek; bir başka deyişle evinizin ön bahçesine, yarısı toprağın üstünde kalacak şekilde bir banyo küvetini boylamasına gömmek, küvetin oluşturduğu kemerin içine tatlı mı tatlı bir Guadalupe heykeli yerleştirmek ve son olarak küvetin bitip toprağın başladığı yere şöyle uzun süre dayanacak çiçekler ekmek.

Buraya illa parlak renkli plastik güller konulması gerektiğinde ısrar edenler oldu; ne de olsa Guadalupe çok çok eski zamanlarda bir kış günü mucizevi şekilde topraktan güller bitmesini sağlamıştı ve benim gibi mucize yaratma yeteneğinden yoksun bir Latina'nın kış günü çiçek açtırabileceği tek güller, plastik güller olabilirdi.

Tahmin edeceğiniz üzere banyo küveti yahut Guadalupe, her evin, içinde yaşayan ruhu veya ruhları gözetecek bir koruyucuya, tabiri caizse kapının önünde, gök kubbenin altında duracak, bazılarını evden uzak tutup çoğunluğu içtenlikle içeri buyur edecek bir gardiyana ihtiyacı olduğunu henüz anlamamış olanların zihninde, imar meselesiyle ilgili çok ciddi birtakım soruların oluşmasına yol açabilir.

Mahalledeki komşuların, evinin ön bahçesinde yarısı toprağın üstünde bir banyo küveti duran kadınla ilgili yapacakları dedikoduları tahmin ettiğim halde, hurdacıda görüp gözüme kestirdiğim aslan ayaklı küveti bahçeye gömmek için çukur kazmama yardım edecek bir usta aradığımı etrafta dillendirmeye başlamıştım.

Plan ve çizim işine giriştim; bahsettiğim küveti ve tesadüfen karşıma çıkan betondan yapılmış küçük bir Kutsal Guadalupe heykelini yarım yamalak da olsa bir kâğıda çiziktirdim.

Heykel sahiden de ortasından bir inşaat demiri geçecek şekilde kalıba dökülmüş betondan yapıldığı için tek başıma kaldıramayacağım kadar ağırdı. Bu yüzden, *La Señora* aslında sorunları ve umutları ne denli ağır çekse de herkesi her zaman kolayca ayağa kaldıran bir kadın olduğu halde, "Güç Bela Kaldırılabilen Kadın" adını verdim bu heykele.

Artık ihtiyacım olan tek şey, 180 santim boyundaki küvetimi bahçedeki inatçı toprağa oturtabilmek için 90 santimden biraz daha derin bir çukur kazmama yardım edecek, şöyle güçlü kuvvetli ve hevesli birileriydi.

Evvelden inançlı ve iyi niyetle istediğimiz şeylerin muhakkak karşımıza çıkacağına güvenen biri olarak "küreği olan güçlü bir ruh" yoluma çıksın, Guadalupe'mi ve beni bulsun, mabedini inşa etmemiz için bize yardım etsin diye dualar ettim.

SARHOŞ ADAM ORTAYA ÇIKAR

Etrafa haber salmamla "bir şeyler inşa ettirmek için bir usta aradığımı" işittiğini söyleyen sarhoş bir adamın karşıma çıkması bir oldu.

Çekine çekine adama çizimlerimi gösterdim; adam kendiyle övünerek, Guadalupe'ye küvetten bir *grotto* [oyuk, mağara] inşa edebilecek en doğru ve en "güçlü kuvvetli" insanın kendisi olduğunu söyledi.

Gerçekten mi R!bbim [G!d]?[4] *Karşıma çıksın diye dua ettiğim "doğru adam" bu muydu? Beni ve betondan Guadalupemi bulacak ve bize yardım edecek olan adam? Kim demiş R!bbin espri anlayışı yoktur diye?* Benim beklediğim kişi daha ziyade, yaşı seksene dayanmış ve civarda ufak tefek ek işler yapan, kibar ve yaşlı bir beyefendi yahut belki de görmüş geçirmiş yaşlıca bir kadındı.

Ne var ki ayaklarının üzerinde bile zor duran bu adam, solgun yüzü, yağlı saçları, her tutamı ayrı bir yöne bakan gri-kahverengi dağınık sakalıyla, her ne kadar dokuz yüz yaşında gösteriyor olsa da hepi topu kırk beşindeydi. Hayatının belli bir dönemini *los borrachos*, yani ağır alkolik olarak geçirmiş, yaşlandığı halde içmeye devam eden bütün adamlar gibi, gözeneklerinden etrafa iki günlük yorgun bir parfüm kokusu yayılıyordu. Yaşlı bedenler birkaç saat ayık kalsalar da bünyelerini gençken olduğu kadar çabuk temizleyemezler ve çürümüş humusu andıran bir koku, içi ekşi ter ve viski karşımı partiküllerle dolu bir bulut gibi bütün gün etraflarında asılı kalır genellikle.

Beni ve betondan Guadalupemi bulsun diye dua ettiğim yardımcı böyle biriydi işte. Yalnızca içki hastalığına tutulmuş değildi, içki hastalığı da ona tutulmuştu belli ki.

Önüne ne gelirse içiyordu: *pulque* [geleneksel Aztek içkisi], tekila, rom, tek atımlıklar, gerçekten sert olanlar, biranın her türü ve kaçak içkiler. Bu hastalığa yakalanmış ruhların çoğu gibi bu adam da bir saat içerisinde tatlı sözlerle kendisini kandıramayacak bir alkol ciniyle karşılaşmamıştı şimdiye kadar.

Ama bir yandan da duvarcılık becerileri konusunda, bu dünyada çok güvendiğim birinin tavsiyesiyle gelmişti bana. Bir de çok güvendiğim ve "Evet, sana gönderdiğim kişi kesinlikle bu" diye yüreğime fısıldayan Cennet'teki kadının tavsiyesiyle.

Sonuç olarak çenemi omzuma düşürüp kararımdan şüphe eder biçimde tamam demiştim adama; bundan daha az gelecek vadeden bir ortaklık hayal etmek imkânsızdı oysa. Ama bu ortaklıkta daha başka şeyler vardı... Görünmez öneme sahip bir şeyler.

EVVELA ÖNEMLİ KISIMLARI İNŞA ETMEYE BAŞLADIK

Ne parayı ne de mabedin tasarımını konuşmuştuk. Eski usul koyulmuştuk yola; birbirimize hikâyeler anlatarak: Önce yüzeysel hikâyeleri, sonra orta derinlikte olanları ve en son anlatması da dinlemesi de en zor olan, insanda "saçlarımı ateşe verip sokaklarda deli gibi koşmak istiyorum" hissiyatı yaratan hikâyeleri.

Sonuncu tür hikâyelerden kastım şu: Karşıma çıkan bu adam çekirdekten yetişme bir taş duvar ustasıydı, çocukluğunu muhtelif yurtlarda geçirmişti ve bu durum hem ruh kemiklerini hem gerçek kemiklerini kırmış ve onu yaşamının sonuna dek ölüme terk etmişti.

Belden yukarısına baktığınızda, adamın fiziksel olarak güçlü olduğunu görebiliyordunuz, ne de olsa hayatı boyunca taş taşıyıp harç karmış, duvarların hizasını çekülle hatasız hale getirmişti.

Fakat bacaklarından biri güçlü bir adama aitken, bileği bir çocuğunkini andıran ve diğerine göre daha ince olan öteki bacağı genç bir oğlana aitti sanki. Yürürken bu ayağını sürüyordu. Çocuk felcindenmiş.

Zaten feleğin sillesini yemiş tipler olan annesiyle babası, henüz sekiz yaşındayken, çocuk felciyle ilgilenen insanların kapısına bırakmışlar onu ve bir daha geri dönmemişler. Paramparça olmuş ruhuyla koruyucu ailelerin yanına verilmiş ve bir sürü yetimhane değiştirmiş; çocuk felcini atlatmış atlatmasına ancak şu karyolasının altında içkisi, birçoğunun geceyi geçirmesini sağlayan, bulup bulabilecekleri yegâne annesi olan içkisi her daim hazır bekleyen çocuklardan birine dönüşmüş.

O yıllarda terk edilmiş çocuklar esrar veya meta amfetamin içmiyordu. Bunlardan daha ucuz olan Bira Ana veya Köpe-

köldüren Ana gibi alternatifler tercih ediliyordu. Yüzde onluk kısmı bir bakıma iyi, yüzde yüzlük kısmı ise geri kalan tüm bakımlardan ölümcül olan içkilerdi bunlar.

Yüzü gözü kıpkırmızı, leş gibi kokan, ne dediği anlaşılmayan, ayaklarının üzerinde zor duran ama yine de ışık saçan bir halde topallaya topallaya bana geldiğinde, taş ustasının damarlarında akan hikâyeler bunlardı işte. Adam tuhaf şekilde ışık saçıyordu. Gözü olan herkes, ondaki bu karanlığın içinde, arkada ufak bir odada, ışığı rüzgârda titrese de küçük bir mumun yandığını görebilirdi.

"DÖNÜŞTÜRÜCÜ ÂN"IN BAŞLANGICI

Her neyse, işimize devam ettik. Guadalupe için bir grotto inşa etmek ne kadar sürer? Çok değil, cevabını verdi. Taş ustası ve ben, üzeri pizza lekeleriyle dolu peçetelere planlarımızı çizdik. Ondaki bu içki hastalığı o kadar ileri boyuttaydı ki barda buluşmak istiyordu hep. Benim için sorun değildi, ne de olsa bu tür küçük köşe başı barlara sık sık giden, böyle bir bar işleten veya insan ruhu için ölümcül olan bu hastalığı bir şekilde içkilerden kapmış olan insanların arasından geliyordum ben de. Yani [Adsız Alkolikler'in kurucusu] Bill Wilson'a pek de yabancı sayılmazdım.

Ben ona Kutsal Anamız Guadalupe ile ilgili öyküler anlatırken, zaman içerisinde mekânın eski püskü barında buluşmaktan vazgeçip restoran kısmındaki meşe ağacından sarı bir yemek masasında oturmaya başladık. Sadece içki içmekten, gerçek anlamda oturup bir şeyler yiyip içmeye terfi edişimizin esas nedeninin *La Señora Guadalupe*'den bahsetmemiz olduğunu görebiliyordum.

Biz konuşmalarımıza devam ettikçe taş ustasının insan kalbinden daha büyük ve daha kutsal bir yüreğin ortasına yerleşmesi de devam etti ki epey tuhaf ve hiç de acısız olmayan bir süreçti bu. Aynı zamanda tedricen.

Tepeyac Tepesi'nin Kutsal Hanımefendisi'nin hikâyesini anlattım ona; neden sıska bacaklı küçük Don Diego'ya görünmeyi tercih ettiğinden, Don Diego'nun İspanyolların Aztekler olarak adlandırdığı Nahua kabilesi dilindeki gerçek adının, "Konu-

şan Kartal" olarak tercüme edilebilecek olan Cuauhtlatoatzin olduğundan bahsettim.

Bu çelimsiz yerli adamı tasvir ettiğim ve kulağa tekerleme gibi gelen ismini, yani Cuauhtlatoatzin'i telaffuz ettiğim sırada, taş ustasının kulak kesildiğini gördüm. Öyle de kaldı. İçinde, derinlerde bir yerlerde bir şeyin dinlediğini görebiliyordunuz. Belli ki çok uzun zamandır içinde uyumakta olan anlamlı bir bağ canlanıyordu o anda.

Cuauhtlatoatzin veya Don Diego adındaki bu küçük tatlı adamın, atalarımızın yaşadığı topraklar fethedilirken korkunç şeyler yaşadığını fakat ne hikmetse kalbi hasar görmeden o günleri atlatmayı başardığını anlattım ona. Bugünkü yaşlıların Cuauhtlatoatzin'i nasıl hatırladıklarından bahsettim sonra: Cuauhtlatoatzin'in bütün "kodamanlar"dan nasıl korktuğunu, nasıl öldüresiye dövülüp yaralandığını, akrabalarının ve komşularının gözü önünde nasıl katledildiğini. Hayatta kalanların aşağılanıp hor görüldüğünü, kırbaçlandığını ve daha sonra derilerinin yüzüldüğüne tanık olmuştu hep. Yaşamasına izin verilenlerse "değerli" olduklarını göstermek için çabalayanlar, yani tek kurtuluş yolunu seçerek gözleri sürekli yerde, el pençe divan duran birer köle olmaya razı olanlardı.

Ben Guadalupe'nin esrarının altında yatan hikâyelere ışık tuttukça, taş ustasının yüzü dayakla terbiye edilen bir sirk ayısından çok bir çocuğunkine benzemeye başlamıştı.

Cuauhtlatoatzin'in, yani Don Diego'nun hikâyesinin, onun ve Guadalupe'nin kutsal mirasına sahip çıkacakları yerde para ve şöhret uğruna bir heves yanlış yola sapanlar tarafından biraz "temizlenmiş" olabileceğinden bahsettim ona.

Taş ustası, yorgun bir savaşçı gibi başını iki yana sallayıp, sık karşılaştığı böylesi bir ihaneti çok iyi anladığını söyledi.

DON DIEGO'NUN, YANİ CUAUHTLATOATZIN'İN GERÇEKTE NEYE BENZEDİĞİNİ ÖĞRENMEK İSTEDİ

Bütün ihanetlere, çarpıtmalara, hatalara ve saptırmalara rağmen, bu kutsal hikâyelerin altındaki özün değişmeden korunduğunu söyledim ona. Tıpkı ruhlar gibi, kutsal hikâyeler de çöküntü, yangın ve parçalanmalara maruz kalabilecekleri

durumlarla karşılaşabilirler. Yine de onları öldürmek mümkün değildir. Gerçek hikâye, görecek gözü, işitecek kulağı ve peşinden gidip onu korumak için çabalayacak cesareti olan herkesin kalbinde yaşamaya devam eder.

Taş ustası, Don Diego'nun gerçekte neye benzediğini o zaman sordu işte. "Sana benziyordu, sevgili ruh. Tıpkı sana benziyordu. Hastalıklardan ve yediği dayaklardan bitap düşmüş, anıları kan kırmızısı şeritlere ayrılmış olsa da her şeye rağmen canlı. Tam tamına sana benziyordu işte" demek istedim.

Ama bunların hiçbirini söylemedim ona. Bana güvenip verandamın tırabzanına konmuş bu kartalı ürkütüp kaçırmak istemiyordum. Onun yerine başka bir gerçekten bahsettim ona: Küçük Don Diego'nun nasıl biri olduğunu öğrenmek istiyorsa, ondan "Hıristiyanlığa döndürülmüş makbul bir Aztek" olarak söz eden ve bu dönüşümün İspanyolların sertleştirilmiş çelikten yapılmış Toledo kılıçlarının zoruyla olduğunun bahsini niyeyse geçirmeyen zırvalara kulak asmaması gerektiği gerçeğinden.

Onun yerine, Holokost'tan sağ kurtulan Elie Wiesel gibilere, onun yüzüne, gözlerine, kusurlarıyla kusursuz kalbine bakıp içindeki Asırların Hüznü'nü ve Evrenin Belirlenimi'ni görmeliydi insan. Savaştan sağ kurtulmuş ve bugün hâlâ yaşamaya devam eden, gördüğü onca şeyin ardından deliliğe, karamsarlığa ve öfkeye teslim olmayıp insanların içindeki iyiliği görmeye devam eden, bir halkın ruhunu, salt kendi kabilesini değil herkesi, fatihi de fethedileni de dahil edecek şekilde yeniden birleştirmek için hâlâ çabalamakta olan insanlara bakmalıydı.

Cuauhtlatoatzin budur işte. Don Diego'nun kişileştirilmiş hali böyle biridir. Gözleri kadar keskin içgörüleriyle konuşan bir kartaldır o. Kalbinin sesine göre hareket etmiş, etrafı kuşatılmış, canını güçbela kurtarmıştır. İyi hal madalyasıyla onurlandırılmış, makbul bir yerli değildir. Bilakis, Guadalupe kendisine göründükten sonra iki karşı kutup arasındaki kültürel uçurumu kapatmak; fatih ile fethedilenlerin ruhunu barış ve

huzur içinde bir araya getirmek, tek bir yerde toplamak için çabalayan hassas ve muhterem bir kalptir yeryüzünde.

Barış ve huzurun hâkim olduğu bu toplanma yeri gerek kendilerinin gerekse yaşadıkları sarayların üzerini yerli kabilelerden yağmaladıkları altın ve mücevherlerle donatan İspanyol piskoposların sarayları değildi. Bu toplanma yeri, Kutsal Ana'nın Yeni Dünya'nın yönetici sınıfından çok çok alt seviyede görülen birine göründüğü yer olan Tepeyac Tepesi'nin toprak zeminiydi. Kutsal Ana, rütbeli kodamanlardansa, başının tacı olan halkı, bir şekilde terk edilmiş, bir şekilde sevilmemiş "dokunulamazlar"ı temsil eden birine görünmeyi tercih etmişti.

Taş ustası başını önüne eğdi ve atalarının mezarlarından akıp gelen gözyaşlarını hissettiklerinde erkeklerin kimi zaman yaptıkları o şeyi yaptı: İçeride olduğumuz halde güneş gözlüklerini gözüne taktı ve sanki derin düşüncelere dalmış gibi burnunun kemerini hafifçe sıktı, içten içe ağlıyordu. Çok derinlerde.

Grotto projesi, işte böyle kadim ve modern anılar ve dahi gözyaşları üzerinde serpildi.

TAŞ USTASININ ELLERİ

Velhasıl birbirimize hikâyeler anlatmaya devam ettik. Esir edilmiş Nahua halkının fatihleri için diktikleri kilise inşaatlarında öldüklerinden, fatihlerin Nahua halkına kendilerine ait tapınakları yıkmalarını fakat tapınakların taştan yapılmış temel desteklerini bırakmalarını ve yapacakları yeni kiliseleri bu temellerin üzerine inşa etmelerini emrettiklerinden konuştuk.[5]

Bu yıkım ve yeniden inşa çalışmaları sırasında ölenlerin kemiklerinin, katedral duvarlarının harcına karıştığından bahsettik. O taş tonozlara bakanlar, ölen insanları gözlerini bile kırpmadan oralara gömdüklerini asla bilmeyeceklerdi. Bunun üzerine taş ustası başını sallayarak "Gayet iyi anlıyorum," dedi.

Bu arada Guadalupe'nin *grotto* projesi, "küvet konsepti"nin çok çok ötesine geçmeye başlamıştı. Bu konsepti aylar önce çizim odasında, bir başka deyişle hep gittiğimiz o barda bırakmıştık. *Grotto*'nun, taş ustasının "genç Meryem'in kuyusu" adını verdiği yuvarlak bir su kuyusu olacaktı artık. Küçük bir fıskiyesi olan bir süs havuzu ve yassı kaldırım taşlarından yapılmış güzel

bir yürüyüş yolu ile Mexico City'deki Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Bazilikası'nda bulunan orijinal *grotto*'nun aynı ölçekte bir kopyası olacaktı. Evet, yanlış duymadınız.

Ve evet, komşular alt tarafı bir tilki fotoğrafı görüp tedirgin olan tavuklar gibi arkamızdan dedikodu yapmaya başlamışlardı. Bu kaçık insanlar acaba ne yapıyor diye görmek için duvarın üzerinden bizi dikizliyorlardı.

Sonra inşaatla ilgili başka bir sorun çıktı ortaya. *Grotto*'nun içine koymak üzere getirdiğim kurşun gibi ağır beton Guadalupe heykeli, bazilikanın artık çok daha büyük olan kemerine kıyasla küçük kalmıştı. Öyle olunca taş ustası, daha büyük ölçekte bir Guadalupe yapmayı önerdi.

"Sakın şöyle sıska bir kadın olmasın. Lütfen, gerçek bir kadın gibi kıvrımları olsun" diye rica ettim kendisinden. Ve benim sevgili en küçük kızım, eski bir battaniyeden bozma harmanisiyle kızgın güneşin altında Hanımefendimizin heykeli için modellik yapmaya razı oldu.

Taş ustası böylece, büyükçe bir armatürü kümes teliyle çevirmek suretiyle işe koyuldu, sonra üzerini *café y ocre* [kahvekoyu sarı] renginde kremamsı bir alçı tabakasıyla kaplayarak mesleki tabiriyle ona bir "deri kazandırdı." Haftalar geçtikçe, kafamızdaki imgeye göre şekillendirdi onu: akışkan geniş kalçalar, güzel büyük göğüsler, eklemli eller ve koca ayaklar. Kusursuz, dolgun bir kadın çıktı ortaya.

Taş ustasının Guadalupe'ye duyduğu hürmet, yüzü, elleri ve ayakları üzerinde çalışıp onlara şekil verip bir şeyler ekleyip çıkarırken daha da arttı; öylesine büyük bir sevgiyle yapıyordu ki işini. Taşları dizerken onlara "Bu bizim için, onun için," diye fısıldadığını duymuştum. Onu yaratırken bir yandan da konuşuyordu onunla; "Önce biraz şuraya süreceğim, tatlım... Biraz da buraya ve şuraya," diye diye sıvayı yavaşça sürüyor, düzgün olması için fazlalıkları tahta bir ıspatulayla sıyırıyordu.

Üzerine bir yumuşaklık gelmişti ustanın. Bir gurur. Bütün yaralarıyla görünür olmaya dair bir isteklilik hali, hassasiyet-

lerini gösterebilme konusunda bir cesaret. Bunlar onun içinde yaşanan ve olanca parıltısıyla artık dışarıdan da görülmeye başlanan, inkâr edilemez değişimlerdi.

Dahası fiziksel değişimler de baş göstermişti. Artık her gün tıraş oluyordu. İşe her zamanki gibi yanında kovası ve demir aletleriyle ama saçları her sabah yıkanmış ve ıslak halde geliyordu. Uzun saçlarını çalışırken örüp sırtından sarkıtıyor, diğer zamanlardaysa bir samuray gibi ensesinde topuz yapıyordu. Bütün yaz boyunca belden yukarısı çıplak bir halde çalıştı. Sırtı, kolları, omuzları, yüzü Kutsal Hanımefendimizin teni kadar bakırsı bir renk aldı; ancak güneş ışığına maruz kaldıktan sonra fark edilebilecek gizli bir akrabalıktı aralarındaki.

Hanımefendimizin elinde tutması için metalden yapılmış beyaz zambak demeti gibi ince işlerle uğraşırken ellerini son derece nazikçe kullanıyordu. İçinden su akacak küçük borular ekliyordu çiçeklere. Bundan yıllar önce Vietnam'da silah tutan, o silahları savaşta artık hangi korkunç amaçlar için kullanılıyorsa o amaçlar için kullanmış ellerle aynı ellerdi bunlar. Hayatının o dönemiyle ilgili ağzından mırıltıdan farksız birkaç kelimeden fazlası çıkmamıştı hiç.

Fakat şimdi o eller, Kutsal Hanımefendimizin *grotto*'su için bakırdan küçük bir kubbe inşa ediyordu. Onu gerçekten sevebilecek insanlardan ziyade, içki bardaklarına, bira kutularına, viski şişelerine sarılmış ellerle yapıyordu bunu. Bu taş ustası aynı ellerle, boş bir toprak parçasını, Kutsal Hanımefendimiz *La Señora* için küçük ve fakat güzel bir *refugio*'ya, bir sığınağa dönüştürüyordu.

Bense onu beslemeye devam ediyordum. Daha fazla yiyecekle. Ve daha fazla hikâyeyle.

Hanımefendimiz ve *grotto*'su, kendinden daha iri komşularının gölgesinde ufacık kalmış mavi evin küçük ön bahçesinde büyümeye devam ederken, taş ustasının kalbi giderek daha da net biçimde yüzeye çıkıyordu, vaktinde onu gölgeleyen onca şeye rağmen.

Taş ustası çalıştıkça Hanımefendimiz biçimleniyordu; daha doğrusu ustanın maharetli ve yaratıcı ellerinde şekillenirken, her geçen gün *ona* daha da görünür oluyordu.

GROTTO'DAKİ MUCİZE-CITO[6]

Bunu anlatmanın dosdoğru söylemekten başka yolu yok. Grotto inşaatının yarısına gelindiğinde, taş ustası içki içmeyi bıraktı.

Bir gün geldi ve tamamen bıraktı.

Hiçbir "müdahale" olmadan, eşyalarını toplayıp onu rehabilitasyon merkezine göndermeden (bunlar yıllar önce yapılmış olsa işe yarar mıydı, orasını Tanrı bilir). Etrafını saran o alkol buğusu içerisinde zamanla görünmez olan güzelliği ve yaratıcılığı gördüğümde, gönül telimin nasıl titrediğini anlattım ona bir gece yarısı sessizce.

Bu mucize sevildiğini, fark edildiğini, onu önemseyen biri tarafından halinin hatırının sorulduğunu gördüğü için gerçekleşmişti.

Başka şeyler de vardı tabii. Bir kere *grotto*'yu inşa ederken, onu gerçekte olduğundan çok farklı, kötü bir insana dönüştürmüş olan "içki şişesindeki canavar"dan daha önemli bir şeye karşı tutkulu bir adanmışlık geliştirmişti.

Bu mucizenin neden ve nasılının kalan kısmı ise benim siyah giyen deli kadınlarımın (rahibelerimizin) spiritüel açıdan anlaşılmaz olan şeyler için hep söyledikleri gibi tam anlamıyla "bir sır"dır. Taş ustasının ölesiye içmekten mucizevi şekilde kurtuluşunun bir başka nedeni, belki de bahçesinde *grotto*'yu inşa ettiğimiz o küçük evin, eskiden adlandırıldığı haliyle, gerçek anlamda bir "*kırık düşler evi*" olmasıdır.

Bu "*kırık-düşler evleri*"nden çok az sayıda kalmıştı mahallede; çöp tenekelerinin ve Nuh Nebi'den kalma çöp yakma kazanlarının durduğu dar patikalara sıkıştırılmış, mimarların tasarladığı değil, herkesin kafasına göre yaptığı küçücük evlerdi bunlar.

Bu nedenle hâlâ ayakta kalmış olanların hiçbiri, bir diğerinin aynısı değildi. Yine de çoğunun yaz sıcaklarında uyunabilecek bir verandası vardı. Evlerin hiçbirinde izolasyon yoktu ve herhangi bir temel yahut döşeme altı boşluğu olmadan, doğrudan toprağa konan bir eşik plakasının üzerine inşa edilmişlerdi.

Benim küçük mavi kırık-düşler evim, üzeri sıva kaplı beton bloklardan yapılmıştı; bu haliyle normalde çok sade olmasına rağmen yüzüne kat kat boya sürmüş bir kadını andırıyordu. Subasmanı olmayan küçük kulübemin siyah demirden tesisat

boruları vardı; alüminyum boyayla gümüş rengine boyanmış demir bir fırın, oturma odasının tam ortasında lök gibi oturuyordu.

Muhtelif acayipliklerle inşa edilmiş bu evlere bir yerden sonra "kırık-düşler evi" denmesinin sebebi, sahiplerinin, garajı olmayan bu küçük, tek yatak odalı evleri, esas "büyük ev"i yapmak için gereken parayı biriktirinceye kadar idareten yaşamak üzere tasarlayıp inşa etmiş olmalarıydı. Esas "büyük ev" ise iki yatak odası ve bir banyosu olan tek katlı bir bungalov olacaktı.

Fakat içlerinden bazıları bu parayı hiçbir zaman biriktirememiş, finansal zorluklar yaşamış ve o "büyük ev" hayali hiçbir zaman gerçekleşmemişti.

Tüm bu olup bitenlerdeki paralellikler ne taş ustasının ne de benim gözümden kaçmıştı. Bu denli güzel bir Guadalupe tapınağı ve taş ustasının ruhundan gelen bu güzellik, belki de sadece Kırık-Düşler Evi gibi bir yerde ortaya çıkabilirdi. Şayet hayali kurulan "büyük ev" zamanında yapılabilmiş olsaydı, burada ne Guadalupe'ye, ne onun *grotto*suna ne de taş ustasının yeniden yuvasına dönecek olan, o pejmürde ruhuna yer açılabilirdi.

Boşluk bazen bir fasıladan ziyade uzun bir gebelik dönemidir. Ego açısından gebelik süreci genellikle fazla uzundur. Oysaki ruh açısından, içeride yaratılmakta olan şeyin dışarıdan da görülmeye başlamasından önceki bekleme ve olgunlaşma süresinin uzunluğu, her zaman olması gerektiği kadardır.

NORMALDE SADECE SEKİZ HAFTA SÜRMESİ GEREKEN GROTTO PROJESİ

Grotto'nun inşası, her gün sevgiyle yapılan küçük detaylar, taş ustasıyla birbirimize anlattığımız sayıları giderek artan hikâyelerle birlikte uzadıkça uzamış ve bir yıllık bir projeye dönüşmüştü. "Hemşire" diye hitap etmeye başlamıştı bana. Benim için de ona "kardeşim" diye hitap etmek hiç zor olmamıştı.

Şöyle diyelim; *grotto* sonunda bir anlamda tamamlandı ama aslında bugün bile işi tam olarak bitmiş değil. Hem Kutsal Hanımefendimiz ile kimin işi bitebilir ki?

Dünyanın halleriyle işimiz bitebilir, bizi eksiltmek isteyenlerle işimiz bitebilir, ruhumuzu çalmaya çalışan maddelerle işimiz bitebilir, bizi büyütmek yerine küçülten ilişkiler ve işlerle işimiz bitebilir; peki *onunla* işinin bitebilmesi için insanın nereden başlaması gerekir? İnsan "bu sefer sahiden bitti"yi ne zaman söyleyebilir? Annemizin çocuğu olmayı kaç yaşına gelince bırakırız, yaşamlarımızdan elini hiçbir zaman çekmeyecek olan "kutsayıcı anne"nin varlığına ihtiyaç duymaktan ne zaman vazgeçeriz?

Hiçbir zaman.

Kardeşimle birlikte bütün yaralarımızı, *grotto* için, yaşamlarımız için inşa ettiğimiz görünmez armatürlere akıttığımız sırada, Guadalupe'nin, takma adıyla *La Lupita*'nın bize verdiği en net mesajlardan biri buydu işte. Verdiği mesajlar belki daha gösterişli, daha süslü kelimelerle ifade edilebilir ama Guadalupe nihayetinde, kırılıp dökülmüş oğullarının ve kızlarının bu dünyadan zayıf kimseler olarak geçip gitmelerine müsaade etmeyecek olan, mütevazı, bütün anneler gibi bir annedir.

Aksine, Guadalupe kırılıp dökülmüşlere birer savaşçıya dönüşme çağrısında bulunur. Bu dünyada kendisini *onun hakkında* ve *onun adına* konuşmaya adamış olanlardan güç, koruma, sesini duyurma, hakkını arama, harekete geçme, onun ve onun dünyaya getirdiği Sevgi Tanrısı'nın adına hayır işleme, özellikle de olaylara iyilik ve merhamet lehine müdahil olma gibi kadim erdemler marifetiyle onun kutsal kalbini yaşatmalarını ister.

Ona *La Conquista*, Fethedilmişlerin Anası denmesi tesadüf değildir zira bütün gücünü bilhassa bizlerin, yani hayatında en az bir kere afallamış, sarsılmış, canı yanacak şekilde şoka uğramış, yıkılmış, acı bir şekilde ihlal edilmiş ve ölüme terk edilmiş olanların içine akıtır.

Her tarafımız sargılı ve ruhumuzun kemikleri kırılmışken bile, verdiğimiz mücadelelerde yalnız olduğumuz yanılgısından kurtulmamızı söyler bize çünkü o her zaman yanımızdadır. Her zaman onun yanına kaçabilir, koltuğunun altına saklanabilir, kutsal harmanisinin altına sığınabilir, bileğinin hakkıyla kazandığı bilgeliğinin bize rehberlik etmesine izin verebiliriz. Ne de olsa o da kendi hayatında birtakım mucizeler, tehditler ve

acılar yaşamış, o da tıpkı bizim gibi, ruhu için değerli olan her şeyi, insan ruhunun ahmaklıkları, zaafları ve kırılganlıklarının karanlık dünyasında yitirmiştir.

Onu yanımıza çağırmak için hiç de karmaşık şeyler yapmamıza gerek olmadığını bizlere hatırlatan bir Bilgelik Pınarı olarak her şeye rağmen dimdik ayakta durmakta, ışıl ışıl parlamaktadır. Yapmamız gereken tek şey onu hatırlamak, her insanın henüz dünyaya dahi gelmeden ruhuna kazınmış olan o kalp adıyla onu çağırmaktır; kendi kendimizi doyurmaya, hatta yürümeye dahi başlamadan evvel hepimizin bildiği o tek kelimeyle çağırmak.

Gezegendeki bütün insanların kalbine işlemiş olan o "İlk Kelime" ile:

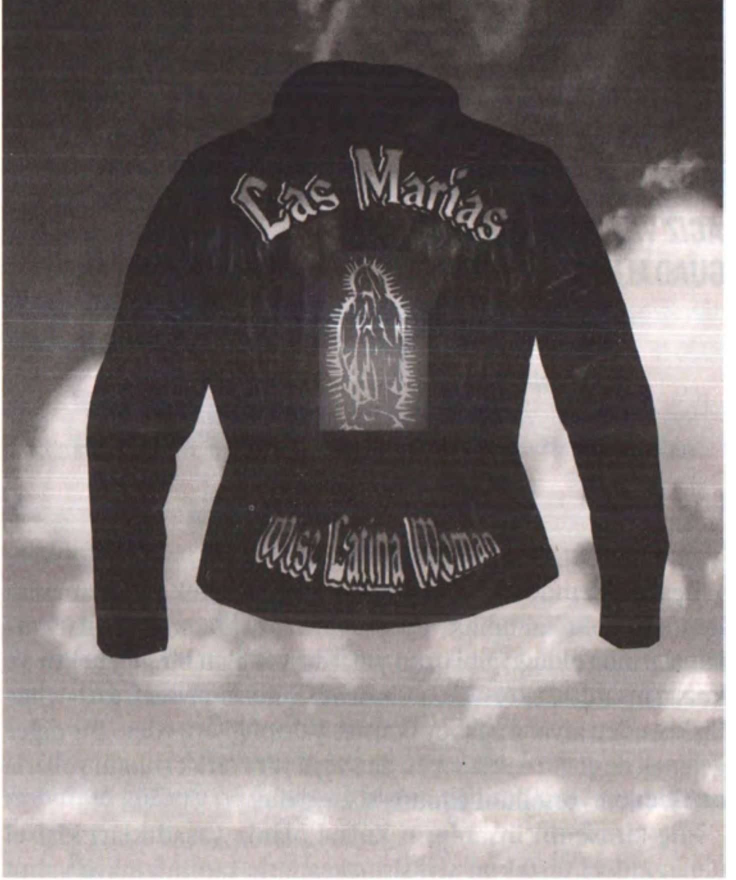
Ma
Mama
Mami
Madre
Mamo
Mommie
Makuahine
Maji
Majka
Moer
MànaAnya
Móthair
Maman
Máti
Mére
Okaasan
Mutter
Mor
Mari
Motina
Matka
Anne

La Conquista Grotto'su

Meryem'in Kuyusu

Las Marias (Meryemler)
Bilge Latina

Adak: "Nuestra Señora de los Cuchillos, Bıçakların Kutsal Hanımefendisi"

4. BÖLÜM
ACİZ VE ÇARESİZCE O'NA ÂŞIK
GUADALUPE, CENNETTE BİR KIZ ÇETESİ LİDERİDİR

Benim ailemde kutsal insanlardan bahsetmek ve onlara seslenmek, tıpkı Yahudilik ve sokak Hıristiyanlığının kimi uygulamalarında olduğu gibi uzun yıllardır var olan bir gelenektir ve kutsal insanlarla kurulan münasebet, bir vassal-serf, lort-tebaa ilişkisinden ziyade ağabey-kardeş yakınlığı arz eder. Bir diğer gelenek de çoğunlukla şarkı, dua veya şiir olarak ruhani yollarla bahşedilen "tesellüm edilmiş sözler"dir.

Hiç kimsenin insanların kutsal olanla yaşadıkları kişisel deneyimleri birtakım siyasi maksatlarla tanımlamaya yahut çarpıtmaya hakkı olmadığını muhtelif yollarla söyleyen, özünde bir direniş duası/şiiridir bu.

Kutsal Ana, yeryüzündeki bütün ruhlara onlar tarafından en iyi anlaşılıp benimsenebileceği şekilde görünür, böylece her bir ruh bireysel olarak onun o vahşi ve nazik şefkatinde yunmaya ve iliklerine kadar onun o sarsıcı sevgisiyle dolmaya davet edilmiş olur.

Aşağıda, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'den övgüyle söz eden uzunca bir ilahiden bir alıntı okuyacaksınız.

GUADALUPE CENNETTE BİR KIZ ÇETESİ LİDERİDİR

Guadalupe, *La nuestra Señora*, Bizim Kutsal Anamız,
Bir kız çetesi lideridir cennette.

Onun [erkek gibi giyinen] bir *Pachuca* olduğundan,
Ve elinde [deli kadın] *La Loca*'nın simgesini taşıdığından
eminim adım gibi.

Guadalupe, cennette bir kız çetesi lideridir,
Biliyorum çünkü çatalla değil,
Bıçakla, sadece bıçakla yemek yiyen insanların soyundan
geliyorum.

Kaldırım kenarına oturup çene çalan ve oraya park etmek
isteyen arabaları
Bakışlarıyla yıldıran insanların soyundan.

Kaldırımın ortasına sandalye çeken,
Bütün gün gözlerini dikip
Hiç kırpmadan güneşe bakan
Ve bunun gözlere iyi geldiğini söyleyen insanların soyundan.

Bakire Meryem bir kız çetesi lideridir Cennet'te.
Altında *Harley*'i bir Cehennem Meleği'dir.
Biliyorum çünkü dingil gresinin kutsal su olduğunu düşünen
İnsanların soyundan geliyorum ben.
Ayinlerini dışarıda, tamirhanenin önünde yaparlar,
Cumartesi günleri ve kaputun altında.
Mihrapları motordur onların.
Diz çöküp dua ederler bütün gün,

Karter yağıyla vaftiz ederek kendilerini.
Ayakkabılarının tabanı,
Her daim gazolin kokar.
Günah Çıkarma denen şeyin
Kafa kafaya çarpışmadan hemen önce yapılan bir şey
olduğuna inananların soyundan geliyorum ben.

Guadalupe, bir kız çetesi lideridir cennette,
Ve ben bunu adım gibi biliyorum çünkü
Ona *Grease* müzikalinden bahsettiğinizde,
Kaçık çoraplarıyla etrafta bir sincap gibi koşturarak
Torununun kendisine anlattığı *El Vaselino* isimli
bu müthiş filmi bildiğini haykıran
Bir *abuelita*'sı [büyükannesi] olanların
soyundan geliyorum ben.

Gözleri bin yaşında ama ağzımdaki takma dişler
Taş çatlasa iki yıllık olan dedelerin diyarından geliyorum.
Bütün dişleri birebir aynı boyda olan hani.
Yüzünün burundan yukarısı yaşlı,
Ağızdan aşağısı genç olan dedelerin.

Sandalyenin ucuna ilişip
Sırtını bir an bile arkaya yaslamadan
Saatlerce kıpırdamadan oturabilen
yaşlıların soyundan geliyorum ben.
Sırtları dimdik ve gururlu otururken,
İnce bir kese kâğıdı gibi nefes alıp veren yaşlıların.

Gece olunca ihtiyarları rüya kaydırağından aşağıya,
Yatak odalarına çağırıp eski hakikatleri anlattıran
İnsanların soyundan geliyorum ben.
İspanyolların bizimle ilgili anlattıkları hikâyenin
Halkımıza atılmış bir iftira olduğunu anlatır hep eskiler.
Hani şu yabancıların anlatmayı çok sevdikleri,
İnsan kurban etme geleneğimizle ilgili olanı bilhassa.
İftiradır bu. Hep değer vermişizdir biz insan yaşamına zira.
Conquistadores, fatihler yani,

Sevgi dolu nuruna tahammül edemeyenlerce öldürülen
Büyük ruh savaşçısının görkemli hikâyesini çarpıtmışlar.
Bizim hikâyemize göre önce kalbi söküldü,
Sonra katillerince kutsal bir kuyuya,
cenote'ye atıldı bedeni.
Öldü, yakıldı ve en son gömüldü.

Büyük efsaneye göre üç gün sonra yeniden dirildi,
Ve ailenin ihtiyarlarının da dediği gibi,
Kimin umurunda hangi tarafta olduğu.
Tanrı'nın ta kendisiydi o.
Fatihler Tanrı'dan anlamıyorlardı hiç.
"Tanrı'nın insanları"ndan da keza.
"Cadılar" çok hiddetlendiriyordu onları.
Ve kabiledeki şifacıları, şairleri ve ozanları da
cadıdan sayıyorlardı.
Hemen oracıkta kuruverdiler,
Ölüm saçan Engizisyon Mahkemelerini Yeni Dünya'da.
Ve rahipleri ve hikâye anlatıcılarını ve ihtiyarları
Taş kulelerin merdivenlerinden zorla yukarı çıkardılar.
Ve insan ruhuna karşı işlenebilecek en iğrenç suçu işleyip
Kendi insanlarına öldürttüler onları.

Bunlar o gün orada olan ve *Día de los Muertos*'ta
[Ölüler Günü] yeryüzüne inip
Bize eski hikâyeleri anlatan ihtiyarların aktardıkları.

Kış oldu mu yiyecek bulmak için avlanan
Ve kaçak avlandı diye tutuklananların soyundan
geliyorum ben.
Hep birlikte tutuklanmaya bakarlarmış onlar,
Hapishanede hep beraber bir dairenin etrafına oturup
Eski hikâyeleri anlatmak
Ve ciğerlerinin en tepesinden
Birlikte ağlayıp, birlikte şarkılar söyleyebilmek için.

Kamplarına tıkıştırılan ve hâlâ tıkıştırılmakta olan
Göçmenlerin ve sınır dışı edilmişlerin soyundan
geliyorum ben.
Kulaklarına geçirilmiş metal fiyat etiketleriyle
Mezbahadaki büyükbaşlardan farksız,
oturup bekleyen insanların.
Oraya gitmenin de buraya dönmenin de bedeli,
Üçkâğıtçı insan kaçakçısına verilecek olan iki bin dolar.
Okuması yazması olmayan binlerce insanı,
Çölün ortasında,
Benzin istasyonundan alınmış ince kâğıttan bir yol
haritasıyla,
Ve eski bir süt kutusuna doldurulmuş bir galon suyla
dımdızlak ortada bırakacak.
Kaçakçı, Los Angeles'a gitmek için önünüzde, susuz bir
çölden geçerek gideceğiniz,
Sekiz yüz millik bir yol olduğunu söylemeyecek size.
Yine de birçokları çıkacak bu yola.
Çıkmaması gerektiği halde.
Ancak Mojave Çölü'nden
Kutsal Hanımefendimizin çayırları olarak söz edilir.
Ve çölde kilometrekare başına gerçekleşen mucize sayısının
Dünyanın herhangi bir yerinde gerçekleşenden fazla olduğu
söylenir.

Doğam gereği bir Meksikalı,
Yetiştirilişim gereği bir Macar, Svabyalı ve Romanım.
Ve o Guadalupe'dir ki bizim gibi ahmaklara,
Çölü geçmeye çalışan envai çeşit insana göz kulak olur.
Boş su testisini yorulmuş bacaklarına vuranlara,
sendeleyenlere,
Gündoğumunun solundan, günbatımının sağından
gidenlere,
Elimize tutuşturdukları,
Kırmızı ve mavi otobanların geçtiği haritadan,
Başımızı sıcaktan korumak için şapkalar yapanlara.

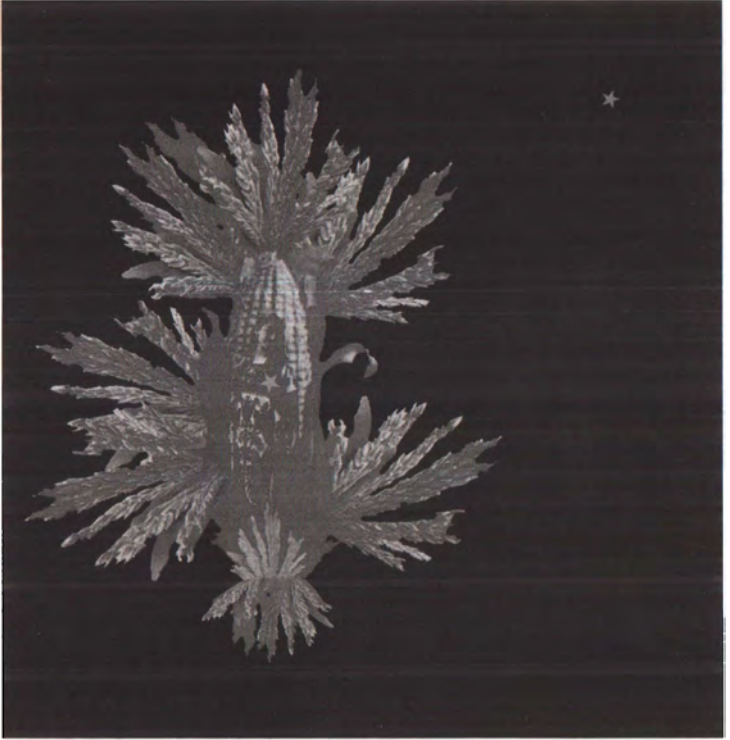
Çölde bazı "Birleşik Devletlerlilerin"
Kızıl kuyruklu şahin dediği kuş yaşar.
Oysaki bizler biliriz o kuşun, kızıl elbisesini giymiş,
Beline siyah bir hamilelik kuşağı bağlamış,
Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe olduğunu.
Yeni ölmüş avın olduğu yerde,
Suyun da olduğunu gösterir bize.
Uçan bir böcek türünü gösterir sonra,
Ki o böcek bilir hangi kaktüsün kökünde su depoladığını.

Belirli bir kuş türünün olduğu yerde,
İllaki suyun da olduğunu gösterir bize...
Yamaçları uçurum gibi dik tepelerin altındaki taştan
çanaklarda saklı suları ve de...
Bizlerse *La Señora*'nın peşi sıra karnımızın üzerinde
Alçak kum tepeleri boyunca sürünerek
Onun o saklı suyunu bulur, yüzlerimizi onun ellerine gömer,
Onun o berrak ve serin cömertliğinden içeriz kana kana...

Aleyhimize işleyen bunca şeye rağmen,
Çölden çıkabilmemizin birçok yolu vardır.
Ve bizler genellikle bu yolu bulur ve yeniden hayata
tutunuruz...
Onu bulmak ve peşinden gitmek için dikkat kesiliriz.
Büründüğü onca farklı kılığa rağmen hem de:
Su, Kuzey Yıldızı, karanlığın arasından süzülen Ay ışığı.

Guadalupe, bir kız çetesinin lideridir cennette.
Onun bir *Pachuca* olduğunu
Ve elinde bir *La Loca* simgesi taşıdığını biliyorum adım gibi...
Bazen mavi ışıklı stop lambalarıyla eski model bir dört
vitesliye atlayıp
Bizim gibi ruhları bulmak için çölleri ve otobanları arşınlar.

Ve ben ona dua ederim,
Hep dua ederim,
Mío Dío, Dío Mío diye dua ederim ona,
Çünkü tanıdığım en güçlü kadın odur benim.

"Ayağa kalk!
Katliamdan sonra bile...
Bilhassa katliamdan sonra hatta"
der Fethedilmişlerin Anası
La Conquista.

Adak: "Katliamdan Sonra Ayağa Kalk!"

5. BÖLÜM
"KATLİAMDAN SONRA BİLE AYAĞA KALK!" DER FETHEDİLMİŞLERİN ANASI LA CONQUİSTA
RÜYACILARIN KATLİ: MAÍZ [MISIR] ANA

HAYALLER:
HER ŞEYE RAĞMEN AYAĞA KALKMALIYIZ

Cesur hayaller kurmayı bırakırsa insan,
Cesur eylemlerin de kesilir ardı arkası dünyada.

Vahşi hayaller,
Bir numaralı yakıtıdır Eylem motorunun.

Vahşi hayaller,
Fitilidir Var olmanın, yaşam gücünün.

Hayali kurulamayan şey,
Yapılamaz da.

Ayağa kalk!
İhtiyatlı olma
Bilakis, ek her yere tohumlarını
En güzel, en vahşi hayallerin
Ruhunun haykırdığı.

ARKA PLAN:
ANNENİN ESRARENGİZ SONSUZLUKTAKİ YAŞAMI

Şunu biliyoruz ki bütün atalarımız ve yaşadığımız modern zamanlarda bizler kelimelerle anlatılmaz, tahammülfersa bir şey, hayat veren gücü ortadan kaldıracakmış gibi apansız gerçekleşen, yıkıcı bir olay deneyimlemişizdir.

Yine de acı çeken bir yüreğin bile orta yerinde, canlı, gelen herkesi beslemeye yetecek kadar ruhun serpilebileceği, altın sarısı bir tarla vardır her daim. Sevgiyle dolu ve asla söndürülemeyecek olan bu yürek, yaşam gücünün özünü orada muhafaza eder, geriye kalan her şey yıkıntılar altında olsa bile.

Bizler bu altın sarısı tarladaki yeşil bitkileriz. Solan hayallere ve hayalcilere, dökülen kanlara rağmen, içimizdeki öz bir şekilde korunur, yok edilemez biri tarafından yeniden besleyip büyütülür. Hayat veren Anne, ona duyulan sevgi ve özlem ve onun insanlara olan sevgisi ve özlemi sayesinde, bize tekrar tekrar hayat vermek için geri çağrılır.

En eski uluslar, en eski kabile halkları, Kutsal Hanımefendimiz'den her daim haberdarlardı. Binlerce adından bir iki tanesini muhakkak biliyorlardı.

Nitekim Cholula'da, Tlaxcala'da ve Meksika'nın başka yerlerinde, bugün hâlâ mısırı, yüzyıllar önce atalarının Kutsal Ana için yaptığı gibi, elleriyle püskülleyen yoksul çiftçiler yaşamaktadır. Onlar Kutsal Ana'yı, büyük fethin öncesinde de biliyor, 1519 yılından itibaren kabile halklarının neredeyse

tamamına acımasız yollarla boyun eğdirilmesinden çok önceleri de hatırlıyorlardı.

Çiftçilik yapan bu halklar, bugün olduğu gibi o zaman da Yaşam Gücü'nün, herkesi gözeten, herkesi doyuran Kutsal Ana'nın nimetleri olarak her türlü tohumun içinde olduğuna inanıyorlardı.

İnsanlar, iktidara gözünü dikmiş olanların onu devirmeye dönük kuvvetli uğraşlarına rağmen, Ulu Kadın'a dair hatıralarına ve bildiklerine tutunmaya devam ettiler.

Olaylar şu şekilde yaşandı: 1519 yılına gelindiğinde İspanya krallığı, büyük bir çoğunluğunu iradelerinin hilafına Hıristiyanlığa geçmeye zorladığı ve kanlı bir Engizisyon süreci yürüttüğü Yahudileri ülkeden kovmuştu ve Avrupa'dan *Aztlán*'a (Meksika'nın eski adlarından biri) yelken açan ahşap gemileri ve mürettebatını finanse ediyordu. *Conquistadores* atlarıyla beraber büyük akıntılara karşı yol alarak, Meksika'nın bugün Yucátan'ın olduğu yere denk düşen, el değmemiş güzelim limanlarına ulaştılar.

Sonrasında silahsız yerlileri öldüren, türlü hilelerle kabileleri birbirine düşüren, kızlarını vermeye razı olmayan (veya oğulları zorunlu askerlik görevini reddeden) aileleri aç bırakmakla veya öldürmekle tehdit eden fatihler, sadakati tesis etmek uğruna bir hamilik sistemi kurdular. "Eski Dünya" olarak anılan Avrupa'dan gelen silahlı "askerler" Amerika kıtasındaki bütün insanlar üzerinde hak iddia ediyorlardı artık. Daha sonraki anlatılarda bu insanlara "kâşif" adı verilecekti. Oysa her şey bir yana, bir kâşif olmadıkları kesindi.

Topraklara, mineral zenginliklere, altın ve değerli taşlara, çocuklara, genç kadınlara, gücü kuvveti yerinde kabile insanlarına el koymak gibi son derece net hedeflerle gelmişlerdi oraya. Özetle, tüm bunları ele geçirmek ve insanların göstereceği direnişi kırmak için etkili olacağına inandıkları her türlü vahşete başvurdular. Çoğunluğu köleleştirmek, azınlığı kayırmak ama her bir ruhu illa ki fidyesiz tutsak etmek, o yıllarda ne de kolaydı.

İstilacılar kendilerine *conquistadores* diyorlardı, oysa gerçekte bu insanlar merhametli ve sıcakkanlı İspanyol ulusu içerisinde, son derece ufak bir paralı asker grubunu temsil ediyorlardı; zaten İspanya'da küçük bir azınlık "doğuştan asil" olduğu id-

diasındayken, geri kalan büyük çoğunluk baskıcı yerel kurallar altında yaşamaya çalışan serf benzeri çiftçilerden oluşuyordu.

Bununla birlikte, Amerika'nın son derece gelişkin yerli kültürlerinin hakkından *conquistadores* tek başına gelemezdi. Bu paralı askerlere bir süre sonra, İspanya, Yunanistan, İtalya ve Avrupa'nın başka yerlerinden gelen din adamlarıyla yüksek toplumsal statüye sahip olduğu iddiasındaki başkaları katılacaktı; toplumsal konumlarına dayanarak, Amerika'da doğmuş olan insanlar üzerinde "hak sahibi" olduklarını öne sürüyorlardı.

1500, 1600 ve 1700'lerde akın akın Amerika kıtasına gelen "yerleşimciler" toprak ve köle sahibi oldular; dindar oldukları iddiasındalardı, oysa bilmiyorlardı ki haris bir yüreğin doyumsuz hırsını ve gözü dönmüşlüğünü en büyük ve gösterişli haçlar bile *gizleyemezdi.*

Nitekim kibirlerini erdemmiş gibi yutturmaya çalışan fırsatçılar, askeri işgal altındaki yerli halklara baskı uyguluyorlardı. Meksika'da bu büyük yıkımdan bugün hâlâ Meksika Engizisyonu olarak söz edilir.

Eski Dünya Avrupa'sında Yahudilere yaptıkları gibi, kendi dinlerini şimdi de yerli halklara dayatan işgalci erkek ve kadınlar, Karayip Adaları'nı, Orta ve Güney Amerika'yı, kralları kıskandıracak miskinlikte bir hayat sürmek için birbirine katıyor, bunu yaparken erkek, kadın, çocuk demeden yerlileri dövmekten, sakat bırakmaktan, ölümcül cezalara çarptırmaktan ve köleleştirmekten geri durmuyorlardı.

Ateş, kılıç ve balyoz marifetiyle Meksika ve diğer yerlerde, kadim ve devasa kütüphaneler yok edildi ve böylelikle halkların tarih, sanat ve kültürleri de büyük bir yıkıma uğratılmış oldu. Bu kütüphanelerde şiir, bilim, biyoloji, zooloji, bereket duaları, danslar, aile öyküleri, savaş hikâyeleri, mitler, ambar kayıtları, mevsim döngüleri, astronomiyle ilgili şeyler, yani geleneksel olarak Kutsal Ana'ya ait olan her tür bilgi yer alıyordu. (Fetihten sonra milyonlarca metinden sadece beş tane el yazması günümüze ulaşmayı başarabildi ki bunlardan ikisi *los indios*'un, yerli halkların yüzyıllardır kalbinde taşıdığı Anne, Yaşamın Babası ve Kutsal Çocuk ile ilgili tek bir detay dahi içermeyen tıpkıbasım kopyalardır.)

İnsanların toplu olarak katledilişini, kültürlerin ortadan kaldırılışını, her şey olup bittikten sonra sulandırmaya ve/veya inkâr etmeye çalışmak, insan doğasının alçakça yönlerinden biri herhalde. Tıpkı İkinci Dünya Savaşı sırasında yaşanan Holokost'u, Ermenilerin ve Kamboçyalıların başına gelenleri, Mazurya ve Svabyalı kabilelerin katledişini, Kürtlere ve daha yüzlerce başka kabileye yapılanları inkâr edenler gibi, bugün de Amerikal hunharca işgal edilişinin hatırasını silmeye, dolayısıyla da kötüye "iyi" demeye çalışan kimi insanlar var.

Oysaki bizler yaşadığımız dönemde, Zimbabve'nin diktatör Robert Mugabe tarafından nasıl yıkıldığını, Burma'nın diktatör Than Shwe tarafından nasıl mahvedildiğini, Haiti'nin istilacılar tarafından nasıl sömürgeleştirildiğini ve ardından baba-oğul (Papa Doc-Baby Doc) Duvalier'ler ve oğul Duvalier'nin eski karısı Michèle Bennett tarafından nasıl alçakça yağmalandığını, başka başka ülkelerin ve halkların nasıl yok edildiğini en ön sıradan izledik ve dolayısıyla milyonlara zeval vermek için bir avuç haydudun bile yetebildiğine fal taşı gibi açık gözlerimizle tanık olduk.

İnsan doğasının "en aşağılık" yönlerini bilen bizler, diktatörlerin ezip ele geçirmek için başvurdukları önceden kestirilebilir terörist taktiklere, hakikati ve masumiyeti savunmaya çalışan ruhları nasıl gözlerini dahi kırpmadan öldürdüklerine, servete ve insanları köleleştirmeye dair rakipsiz hırslarına tanıklık ettik, ediyoruz. Nitekim Amerika'nın fethedilişinin ardında yatan gerçek nedenler ve o dönemde yaşanan korkunç olaylara dair eski anlatılar, fena, acımasız ve fakat gerçek hikâyeler olarak oldukları haliyle bırakılmalıdır.

Yapılan elim hataların kefareti, *merde*, yani bokları aklayarak değil, yaşam gücünü yükselterek, bu gücü yeniden parlayacak, ne olursa olsun hakkıyla ve saygıyla taşınacak şekilde çamurun, acının ve kanın içinden çekip çıkararak ödenir.

Kutsal Ana ve Kutsal İnsanlar, fetih zamanı tahttan indirilmiş olsalar da bugün Amerika'nın her yerindeki modern kiliselerde, birçoğu kadim isimlerinden epeyce farklı, yeni yeni isimlerle de olsa anılıyorlar. 1960'larda Cholula'ya geldiğimde, diğer

yerlerde olduğu gibi burada da insanların çoğu Anne'yi eski adlarıyla, yeni adlarıyla, hangi adıyla olursa olsun, sevgili Kutsal Kadın'ları olarak biliyorlardı. Zira onu çizilmiş çehresinin veya lakabının ne olduğundan bağımsız olarak *tanıyorlardı.*

İşgal zamanlarında Anne ile diğer Kutsal İnsanlar'ın hatıralarda yaşatılmasının başka bir yolu daha vardır. Fetih denen şey, halk üzerinde baskı kurmaya kararlı küçük agresif gruplara hususi bir nitelik kazandırır; ne hikmetse bu insanlarda bir "gösterişli yapılar inşa etme çılgınlığı" hasıl olur. İşgalciler, var olan kültürü yeniden yazmak isterler; yapılması gereken şey, halkın sembolik ideallerini sözüm ona silip unutturmak ve işgalcilerin değerlerinin gözle görülen tek değerler bütünü olmasını sağlamaktır.

Kendi yaşadığımız dönemde böylesi bir yapı inşa etme furyasını, en belirgin şekilde Hitler Almanyası, Çavuşesku Romanyası ve İkinci Dünya Savaşı dönemi Sovyetler Birliği olmak üzere muhtelif ülkelerde gözlemledik. Örneklerin hepsinde küçük bir grubun ya da tek bir kişinin, köyleri, tarım arazilerini ve kullanılan ekipmanı yakma, baraj suları altında bırakma veya insanları topraklarını terk etmeye zorlama, çiftlik hayvanlarını ise başka yere taşıma veya doğrudan itlaf etme gibi yöntemlerle mevcut kültürel yaşam biçimlerini tahrip etmeye dönük emirler verdiğini gördük.

Böylesi bir yıkım, tarımla uğraşan insanları kalabalık kitleler halinde, ortak bir kuyusu yahut deresi olmayan, şehirlerdeki yüksek beton bloklara taşınmak zorunda bırakır. Eski kültürler tarafından inşa edilmiş olan mukaddes tapınaklar ve güzel yapılar yıkılır ve yerlerine dar bir fikri ya da insanı yüceltmesi amaçlanan büyük "devlet" binaları dikilir.

Meksika ve Amerika kıtasındaki işgalciler de hayatta kalan yerlileri köle gibi çalıştırıp kendi kutsal tapınaklarını, figüratif heykellerini, fresk ve dikili taşlarını kendi elleriyle yıkmak zorunda bıraktılar. Köle işçilere, Kutsal Ana adına inşa ettikleri milyonlarca tapınağı, mabedi, heykel ve figürü, Kutsal Ana'nın tüm insanlığa armağanı olan şeylerin sanatsal temsillerini yıkmayı emretmek de bu sürecin bir parçasıydı.

Daha sonra işçilere, tam da yıkmak zorunda kaldıkları eski kutsal mekânlarının olduğu yerlere işgalcileri memnun edecek şaşalı saraylar ve binalar inşa etmeleri, yerli halkların yüzlerinin yerine Avrupalı yüzleri yansıtan heykeller yapmaları emredildi.

Bugün bu konu, Kutsal Ana'yı hafiften gülümsetecek tatlı bir ironi barındırır içinde. Meksika'da fetih döneminde köleler tarafından inşa edilmiş olan binlerce kilisenin çoğunda, dimdik yükselmiş olan kilise duvarlarını görmek mümkündür, evet. Fakat binanın köklerine, temelinde yer alan taşlara bakıldığında, genellikle altı ila dokuz metrelik kısmı yerin üzerinde, metrelerce kısmı yerin altında kalan bu taşların geçmişte Kutsal Ana ve ailesi onuruna inşa edilmiş tapınak ve mabetlerin temel taşları olduğu fark edilecektir.

Bu taş duvarlar, *conquistadores* Amerika'ya ayak basmadan uzun yıllar önce Nahua'nın Kutsal İnsanları'na adanmış tapınakların muazzam bir muntazamlıkta atılmış olan temelleridir.

Nitekim Kutsal Ana, fetihten sonraki yüzyıllar boyunca Amerika'nın her yerine dikilen yüzlerce, binlerce kilisenin temelinde yer almıştır. Zaten Kutsal Ana, üzerinde yükselen herhangi bir şeyin temelinde, kökeninde yer alır.

Çoğu gözlemci, fetihten çok önce orada yaşamakta olan Aztek halklarının, Maya ve İnkaların, yeni piramitleri eskilerin üzerine inşa ettiklerinin ve bunun bu denli yüksek yapıların sağlamlığını artıran mantıklı bir mühendislik taktiği olduğunun farkında değildir.

Gerçi oralarda yaşamakta olan yaşlılarla yaptığım görüşmeler, bunun sadece bir mühendislik meselesi olmadığını, eski zamanlarda yapı üzerine yapı inşa etmenin gerçek maksadının "ayaklar"ı onurlandırmak olduğunu, bir başka deyişle "yeni" olanın üzerinde yükseldiği, Kutsal köklerden çıkıp büyüdüğü şeye saygı göstermek olduğunu ortaya çıkarıyor.

Dolayısıyla fetih döneminde yapılmış binlerce kilise, Kutsal Ana'nın üzerini örten yerler olarak değil de Kutsal Ana ve onun besleyici kökleri tarafından desteklenen, sarıp sarmalanan yerler olarak görülebilir.

Belki şöyle de düşünebilirsiniz: Birileri yabancı gördükleri bir kültürü silip yok etmek adına yeni mabetler yapılmasını

emrederken, bu mabetleri elleriyle inşa edenler Kutsal Anamızın bu yeni mabedi taşıyacak kadar büyük ve derin olduğunu düşünüyorlardı.

Belki de o yıllarda yaşamış, kendisi de köle olan yerli bir ustabaşı, İspanyol müteahhidi Kutsal İnsanlar'ın tapınaklarına ait eski temelleri kullanmaya ikna etmiştir. Belki de bu İspanyol müteahhit, sağlamlık ve ideal temel gibi bariz birtakım avantajları görerek eski değerleri ve Kutsal Ana ile onun soyundan gelenlere duyulan sadakati, binayı onun gücü üstüne inşa etmek suretiyle muhafaza etmeye ikna olmuştur.

Nasıl olmuş olursa olsun Amerika halkı, inşa ettikleri en büyük mabetlerin altında bile Kutsal Ana'yı canlı tuttular çünkü insanlar tıpkı yeşil bitkilerde olduğu gibi en önemli şeyin kökler olduğunu, her şeyi tutan, besleyen ve destekleyen şeyin gerçekte yerin altında olduğunu biliyorlardı.

Nitekim, onu massetmeye, üzerine yeni bir şeyler inşa etmeye yahut bir duvarın arkasına hapsetmeye çalışsalar da Kutsal Ana her şeye rağmen oradadır. Görecek gözü olan herkes onu görür. İşitecek kulağı olan herkes onu işitir.

Tıpkı mübarek bir şekilde olması gerektiği gibi.

"ESKİ" ANNE, DÜŞÜNDE KENDİNİ HEP "YENİ" GÖRÜR

Belki de yeni rüyaları sırf kendimiz için görürüz. Ama şüphesiz ki eski rüyalar da görür ve böylece biz doğmadan çok önce yaşamış olanların rüyalarını bir anlamda yeniden görmüş oluruz. Atalarımızdan bazılarına şu açıdan birebir benzeriz: Yaşamları korkunç bir şekilde veya çok erken yahut da uzun yıllar sonunda eceliyle son bulduğunda, hünerleri ve hayalleri onlarla birlikte yok olup gitmez.

Hangi kabileden gelirsek gelelim (ki aynı anda birden çok kabileye mensup olanlarımız da vardır), gerek şimdi gerek çok uzak geçmişte kabilemizdeki insanlar arasında, bugünü, geçmişi ve geleceği düşlemiş olan rüyacılar vardır.

Onların en güzel düşlerinin ve kavrayışlarının yaydığı kıvılcımlar bir şekilde bizim de içimizdedir; yapmak ve var olmak için... Ruhu ölüler diyarından geri getirmek için kimi zaman

fevkalade büyük bir ateşle yanan dürtülerimizde, anlık ilhamlarımızdadırlar.

Bir kuşak bu dünyadan göçüp gittiğinde, umutları, fikirleri ve hayallerinin çoğu sonraki kuşaklarda kendine yer arar. Her kuşağın kendi atalarından kalma idealleri yok edilse de, gömülse de zamanın ötesinden bizlere seslenir, mevcudiyetimizi alttan destekleyen bitmez tükenmez bir artezyen kaynağı gibi, varoluşumuzun modern zemini boyunca yüzeye sızar.

Kutsal Ana'nın hatırası söz konusu olduğunda da durum aynıdır. Kadim yöntemler ve iyilikler içeri buyur edilmek üzere kapıyı çalar ve bizim aracılığımızla muhafaza edilmiş olur; bizler bu sayede kendi yaşadığımız dönemde, yeni yöntemlerle onlara yeniden işlerlik kazandırmış oluruz.

Aradığımız iyilik her ne ise o da bizi arar. Büyük insanlık ailemizde hep bildiğimiz o iyilik her ne ise, bir gün bizi yeniden bulacaktır. İyi olan hiçbir şeyin hiçbir zaman kaybolmadığı, kendi başına bir evrendir psişe. Kutsal olanın kayıp ya da eksik parçalarının düşünü yeniden göreceğiz. Kutsal olanın düşünü her zaman yeniden göreceğiz.

Cholula ve civarında gittiğim hemen her yerde, her küçük *barrio*'da [mahalle], bir göz odadan ibaret evlere davet ettiler beni; zemini çamurdan ama temiz, üç duvarlı evlere. Amerika kıtasının birçok yerinde olduğu gibi, mütevazı koşullarda yaşayan insanların oturduğu evlerin dördüncü duvarı ya deli gibi çiçek açmış mor bir pelesenk ağacı yahut da uzaklardan görünen mavi bir dağ oluyordu genelde.

Öğle sıcağında küçük avlularda yenen *límon* soslu *comidas*'ın, yani günün en önemli öğününün üzerine, insanların Kutsal Ana'ya hâlâ ne kadar bağlı olduklarını öğrendim. Kutsal Ana burada da yüzyıllardır var olan sözlü geleneklerle aktarılan sonradan uydurulmuş anlatılar ve anekdotlar sayesinde biliniyor.

Bazı insanlar Kutsal Ana'yı *Xilonen* ismiyle anımsıyor, ona *Santa Xilonen, La Madre del Maíz, Madre Maízeles*, Mısır Tarlalarının Anası gibi adlarla hitap ediyor, kimileriyse onun *La*

Nuestra Señora de Guadalupe'nin sureti olduğunu söylüyor.

Beni oralardaki tarlalara ve çiçek bahçelerine götüren küçük sevimli rehberim Asunción, *La Morenita*'nın (Küçük Esmer Hanımefendimiz) *La Mujer Grande* (Ulu Kadın) olduğunu, birçok şey ve birçok insan fetihten sağ çıkamasa da onun hayatta kalmayı başardığını anlattı bana.

Bir gece ağaçların altında, çatısı yıldızların içeri sızdığı yapraklarla bezeli tenteden yapılmış bir yatak odasında uyurken, Asunción'un ve diğer ihtiyar kadın ve erkeklerin, kendi deyişleriyle "yüksek sesli rüyalar gördüklerini", başka bir ifadeyle "eski günleri" hatırladıklarını işitmiştim.

En sevdiğim hikâyelerinden biri, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin kemiklerinin farklı *barrio*'larda yaşayan insanlar arasında, farklı *trajes típicas*, yani "kostümler" ile gezdiğini çünkü her mahallenin onu farklı bir görünümle tanıdığını anlatan hikâyeydi.

Nitekim yolun bu tarafında, başının her iki yanına iplerden yapılmış *ytatl*'lar, yani ponponlar takmıştı. Cholula'nın aşağıda kalan bir başka köyünde, yeni sürülmüş tarlaların yol açtığı toz fırtınalarından korunabilmek için örtündüğü bu yerde girdaba kapılmış gibi fırıl fırıl dönerken görmek mümkündü kendisini. Bir köyde, yas tuttuğunu gösterecek şekilde saçları kırpılmışken, bir başkasında hiçbir ahlaksızlığın üzerine yapışamayacağını göstermek istercesine tüyleri alınmış oluyordu.

Başka yerlerde, kendisi gibi mübarek bir varlık olan annesine bakan bir çocuk olarak düşünülürdü. Bir köyde tıkır tıkır birbirine vuran kaplumbağa kabuklarından yapılmış bir kemer takıyor, bir başkasında yaban asmaları, düğün çiçekleri ve tupturuncu kadife çiçekleri giyiyordu üzerine. Başka bir yerde ise bazen *El Mañuelito*, bazen *Niño Jesús*, yani Çocuk İsa olarak anılan ufaklığa hamile oluyordu.

Bunun insan ruhu için anlam ifade eden bir şey olduğunu düşünmüştüm: Ulu Kadın, Kutsal Maria, *Mer* [Deniz] Ana, *La Nuestra Señora, La Mera Mera* (Her Şeyin Başı ve Sonu), yeryüzündeki her bir ruhun, sahip olduğu farklı görünümler içerisinde onu en iyi tanıdığı, tanıyacağı, tanıyabileceği kılığa

bürünecek şekilde takıp takıştıracak, ona uygun giyinip kuşanacaktır.

Farklı kılıklar, farklı sanatlar, farklı halklar. Koyu tenli, açık renk gözlü, koyu renk gözlü, bakır tenli, mavi gözlü, kızıl saçlı, beyaz tenli, büyük burunlu, küçük burunlu olabilirse de değişmez bir özelliği vardır: elleri, o her zaman cömert olan elleri.

Aynı ruh. Aynı güzel ruh, Anamız. Kutsal Anamız. Aynı.

ZAMANLA KAYBOLSA DA RÜYALARIMIZDA YENİDEN YARATIRIZ ONU

Gece gördüğümüz rüyalar bazen bize kayda değer birtakım bilgiler veriyormuş gibi gelir. Hepimize olur bu. Seyahat ederken ya da düşünürken, gün içerisinde dikkatimizi bir şeyler öğrenmeye veya okumaya verdiğimiz zamanlarda, gece gördüğümüz rüyalar bir ânda normalden daha canlı gelmeye başlar. Sanki bilinçaltımız, bir süredir üzerine düşündüğümüz veya zihin gözüyle gördüğümüz bazı ufak detayları seçmiş ve ruh büyük resmi rüya yoluyla bize göstermiş gibidir. Burada esas olan, bariz olanın ötesinde bir şeyi kesin olarak "bilmemizi" değil, ruh için önemli olan bir şeyi hatırlamamızı sağlamaktır. Bu bazen insanın kendi ruhu, bazen sevdiği birinin, bazen ailesinin veya kabilesinin ve belki bazen de dünyanın ruhu olur.

Denver Colorado'dan Panama'nın en ucundaki Darien ormanlarına doğru Panamerikan Otoyolu'nda araba sürerken şöyle bir hadise başıma geldi:

> Uzun süredir yollardaydım; mola veriyor, geceleri bir yerlerde kalıp yola devam ediyordum. Esasında çok üzgün hissediyordum kendimi zira haftalar boyu *conquistadores* ve onların peşine takılıp gelmiş köle tacirleri ve istilacılar tarafından işlenmiş grotesk cinayetlere dair derin motifler taşıyan birçok eski hikâye dinlemiştim.
>
> Bir gece Cholula'nın hemen dışındaki mısır tarlalarının kenarında uyuyordum; tarlalardan o kadar keskin bir yeşillik kokusu geliyordu ki *Xilonen*'i, diğer adıyla *Maíz* [Mısır] Ana'yı gördüm rüyamda.
>
> Bu isim, rüya-gördürücünün İspanyolcaya tercüme ettiği gerçekten var olan eski bir isim miydi, yepyeni bir isim miydi yoksa bir isim bile değil miydi bilmiyorum ama rüyamda Ulu Kadın'ın,

yani *Maíz* [Mısır] Ana'nın "İpek Saçlar" olarak tercüme dilebilecek *Las Sedas* diye başka bir adı daha olduğunu gördüm. Rüyamda *Las Sedas*, güzel nemli altın sarısı saçlarını, yeşil yaprakları içindeki mısır koçanlarının etrafına doluyordu nazikçe. Anladığım kadarıyla mısır püskülünden ipeksi saçlarıyla narin mısır tanelerinin üstünü örterek onları koruyordu. Yakıcı güneşin altında kavrulup gitmesinler, güzelce büyüyebilsinler diye mısır tanelerini en doğru ısıda tutmaya çalışıyordu.

Las Sedas, en küçük yaşam formlarının bile tatlı mı tatlı annesiydi. İpekten saçlarıyla sulu, büyümekte olan, masum, henüz olgunlaşmamış meyveleri ve dahi hasat edilmeye hazır olanları sarıp sarmalayan müşfik bir anneydi o.

Rüyamdaki o görüntünün berraklığı içinde bir ân, *Tıpkı memleketteki gibi* diye düşündüğümü hatırlıyorum. Büyüdüğüm yerdeki kır saçlı ihtiyar çiftçilerden biri, çocukları gibi gördüğü mısır tarlaları boyunca koşmamıza izin verir fakat biz haydutları mısırların yeşil yapraklarını soymamamız konusunda uyarır, aksi halde mısır koçanlarının zarar göreceğini söylerdi.

Zamanda geriye gidip çocukluğumun mısır tarlalarını görmüştüm rüyamda; onları güneşte yanmaktan koruyacak sarı ipek astarlı, ufak yeşil bir manto giymiş mısır sapları: Tatlı süt mısırların pörsüyüp kurumalarına engel olacak tek şey bu mantoydu. Ama sonra tatlı *Xilonen*'in aslında o kadar tatlı, yüzüne bakmanın o kadar kolay olmadığını, gözlerinde sevgi ve yakıcı bir yırtıcılığın aynı anda var olduğunu gördüm rüyamda.

Bir şey göstermek için elini uzatmıştı. Daha yakınıma geldi. Avucunun içinde altın sarısı bir mısır tanesi tutuyordu ve parlak kırmızı renkte kan sızıyordu mısırdan.

Kalbimin hem acı hem şaşkınlıkla yerinden fırlayacakmış gibi attığını hissediyordum. Şunu anlamaya başlamıştım: Fetih zamanı yakılan ateşler devasa mısır tarlalarını; insan veya hayvan fark etmez, bütün canlıları; bütün bitki ve çiçeklerin tohumları da dahil her şeyi yakıp yıkmış dahi olsa, geriye son bir mısır tanesi kaldığı sürece, bu son mısır tanesi haksız yere öldürülmüş insanların kanıyla sulanıp büyüyecekti.

İşte bu son kalan mısır tanesi, bir anlamda Kutsal Ana'ydı; askerler tarafından üzerine basılıp toprağa gömülecek olan bu sonsuz ve saf mısır tohumundan, bu tek tohumdan, on binlerce tohum üreyecek, bu on binlerce tohumun her biri on binlercesini üretecekti. Yeni yaşamın bu tekrar tekrar üretimi hiç durmayacaktı.

İnsanlar doyacak, yeniden gönenecekti. Canına kıydıkları şey, dans eden, dalga dalga gelişip serpilen bir halde geri dönecekti. Tek bir tohumdan üreyip gelen bu şey, maktulün kanıyla beslenmişti.

Bu rüyadan anladığımı sandığım şeye güçbela tutunmaya çalışarak uyandım. Yaşadığım yerde düzenlenen panayırlarda tohum sayma müsabakaları yapılırdı. Kırsalda büyüdüğüm için her bir mısır koçanında yedi yüz ila sekiz yüz mısır tanesi olduğunu, cüce mısırlarda bile en az dört yüz tane bulunduğunu bilirdim. Kök salan tek bir mısır tohumundan neler üreyebileceğini hayal edin; yeşerme mevsiminde sadece bir bitkiden en az sekiz mısır koçanı yahut altmış dört bin mısır tanesi üreyebilir.

Tlaxcala, Cholula ve Peubla'da toprağın neler taşıdığını, o kanlı tarihi unutacak değildim. Fakat gördüğüm rüyada fi tarihinden çıkıp gelen Anne, kutsal olan her şeyi ortadan kaldırmak için yapılan kanlı katliamların bile gün gelip insanları besleyecek olan o mucizevi tohumu büyüteceğini söylüyordu.

Bu sözlerin, kendi hayatımın kırık dökük kimi yanları için de geçerli olduğunu görebiliyordum. Aynı zamanda, hepimiz biraz *Las Sedas* gibi olabilseydik, çekilen çilelerin ardından kendimizden ve başkalarından artakalanları şefkatle sarıp sarmalayabilseydik nasıl olurdu diye düşünüyordum, elimizde kalan tek şey kana bulanmış zavallı bir tohum tanesi bile olsa.

Şartlar olgunlaştığında ölümün yıkıntıları arasından kanlar içinde de olsa kurtulmuş olana odaklanmak ne kadar da harikulade bir tavır. Bana kalırsa *Las Sedas* da katliamların, kalp kırıklıklarının, yangınların, terk edilmelerin, ihanetlerin, kestirip atılmaların ardından temelin sapasağlam kaldığını gösteriyordu. Temel dediğimiz şey her zaman var olacaktır; Fetih zamanı kiliselerinin, üzerine inşa edildikleri tapınak temelleri gibi aynı; o son tohum her zaman kalacaktır zira Annemizi, Söndürülemez Olan'ı temsil etmektedir.

Dua ederken kendime "Hepimizin bir zaman, bir yerde öyle veya böyle canımıza okunmadı mı? Kanlar içinde ıskartaya çıkarıldığımız, paramparça edildiğimiz halde, yaşadığımız her

şeye katlanmadık mı? İçimizde yahut yöremizde, ruhlarımıza bırakılmış o tek bir tohuma kol kanat gerecek 'Bir şeyler'in olduğu 'Bir yerler' yok mudur?" sorularını sorup durdum.

Ertesi gün Asunción ve arkadaşlarına, *Las Sedas* ile ilgili rüyamdan bahsettim. O kadar sessiz, o kadar ciddi bir halleri vardı ki bir an için bilmeden de olsa onları gücendirdiğimi, anlattıklarımı onaylamadıklarını düşündüm. Oysaki öyle değildi. Nutku tutulmuştu hepsinin. "Kimsin sen?" diye sordular. "Gerçekte kimsin sen?" Bu denli zor ve bir o kadar da kolay soruyu cevaplamaya çalışırkenki gevelemelerimi dahi dinlemeden *Las Sedas* için bir kutlama günü planlamaya koyulmuşlardı bile.

Üstelik bunun için gereken en doğru yiyecekleri biliyorlardı: keskin bir bıçakla dalından koparılmış taze mısır, nar suyu, masum bir çikolata ve *Las Sedas* yapraklarına sarılmış *tamale* benzeri bir atıştırmalık.

Akşamüstü olduğunda beni *La Fiesta de Las Sedas* için dua okuyacak bir *oracionadora*'ya, bir duacıya gönderdiler. Okuduğumuz dua aşağı yukarı "*Santa Sedas*, kanımız döküldüğü halde hayatta kalmış olmaktan gurur ve onur duymamız, geride kalmış tek bir tohum tanesinin farkına varmamız için bize yardım et. Bütün iyiliği, güzelliği, korunaklılığı çoğaltmamız için lütfen bize yardım et. *Geride kalan son iyi şeyi korumamız ve böylece bütün tatlılığın tek bir tohumdan bir sürü tohuma geçmesi ve hepimize yaraması için bize yardım et*" minvalinde bir şeydi.

ANNE'NİN YIKILMAZLIĞINI DAHA İYİ ANLAMAK İÇİN ŞİMDİ YENİDEN GEÇMİŞE DÖNELİM

Las Sedas'ın avucunda tuttuğu, kana bulanmış altın sarısı o tek mısır tanesi, acaba fetihten önce başka bir katliamdan daha sağ kurtulmuş mudur diye merak etmiştim. Anlatılanlara göre böyle bir katliam, kimilerinin "fetih öncesi Meksika'sı" diye adlandırdığı yerin göbeğinde, haydut-istilacıların Meksika'nın doğu kıyılarına ayak bastıkları sırada yaşanmıştı.

Dediklerine göre, Eski Dünya'nın orduları gelmeden hemen önce trajik ve kanlı bir kıyım yaşandı. O zamanlarda gece görülen rüyalar, bir tür istihbarat olarak düşünülüyordu. Gece rüyaları, tıpkı bugün olduğu gibi, bizleri uyarıp kendimizi nasıl

koruyacağımızı gösterebilir. Gece rüyalarının, her türden, her tondan, her pöstekiden çocuğu kendi çocuğu gibi seven Kutsal Ana ve Kutsal İnsanlar tarafından gördürüldüğüne inanılır. Bu mesajlar, uyku esnasında ruhun kapıları tamamen açık olduğunda gönderilir.

Bu müzmin efsane, Moctezuma olarak da bilinen Aztek halkı imparatoru, *el cacique*, kral-imparator Motecuzoma Xocoyotzin tarafından gerçekleştirilen dehşet verici bir olaydan bahsetmektedir esasında. Hikâyenin özü şudur: Azteklerin lideri, rüyaları tahrif etmek suretiyle Kutsal Ana'nın çocuklarına zarar verir ve böylece kendisine de en büyük kötülüğü yapmış olur.

Dinleyin...

RÜYACILARIN KATLİ

Meksika'nın bereketli ovalarının yeşil *maíz* tarlalarıyla kaplı olduğu ve bu tarlaların insanlara güç kudret veren kadim bir mısır türüyle dolup taştığı çok eski zamanlardı.

O yıllarda bu vahşi mısır türü, altın sarısı, kırmızı, mavi, beyaz ve siyah gibi farklı farklı renklerde oluyor, hatta kimi zaman tek bir koçanda bile rengarenk mısır taneleri birbirine karışıyordu. Tanelerin şekli bazen birebir aynı, bazen tamamen farklıydı.

Yerli halkı "kabul edilemez" olarak niteleyen ve henüz oralara ayak basmamış olan yabancı istilacıların aksine *maíz*, tıpkı kendisi gibi farklı büyüklük, şekil ve renklere sahip çocukları arasında ayrım gözetmeksizin bütün çocuklarını tek tek sevip doyuran Ulu Ana olarak düşünülürdü.

O yıllarda *Maíz* Ana, bazı kadim Nahua (Aztek) kabileleri arasında *Xilonen* olarak biliniyordu. Kutsal hafızada *Xilonen*, Hafıza ikonası *Tezcatlipoca*'nın karısıydı. Öykülerini bilenlerce çok sevilen Hafıza ve Anne güçlerini birleştirmişlerdi. Zira insan kendi Annesini, Anne de kendi çocuklarını her daim *hatırlardı*.

Meksika'nın en büyük kenti olan Tenochtitlán'ın o zamanki kralı Moctezuma'nın kulağına, soluk benizli savaşçıların tepeden tırnağa silahlanmış halde Meksika'nın doğu kıyılarına ulaştığına dair söylentiler geliyordu bir süredir.

Ne yapacağını, neye inanacağını bilemeyen sıkıntılı Moctezuma, imparatorluğundaki her köyden kabile rüyacılarını huzuruna çağırttı.

Kemerlerini, zillerini, derilerini, annelerin ketenlerini, tüylü pelerinlerini, sukabaklarını, yeşim taşlarını, düğüm atılmış sicimden sayaçlarını, ağaç kabuğundan yapılmış dua tomarlarını, yürürken kullandıkları bastonlarını, iktidarlarının sembolü asalarını, dudaklarındaki takıları, dövmeli derilerini kuşanan rüyacılar, Moctezuma'nın çağrısıyla çok uzaklardan yollara düştüler.

Vadilerden, yanardağlardan, acılara şifa bulmak için resimlerle donatılmış mağaralardan, hisarlardan, soylu ailelerden, yoksul ve toz toprak içindeki köylerden akın akın geliyordu bu güçlü kuvvetli seyyahlar; aralarında yaşlılar, orta yaşlılar ve çok genç olanlar vardı.

Rüyacılardan oluşan bu ordu, Meksika imparatorluğunun yüzen ada kenti Tenochtitlán'a ulaştı sonunda. Bir hayli merak içerisinde olan Moctezuma'nın huzuruna çıktı hepsi. Moctezuma, yakın zamanda gördükleri rüyaları anlatmalarını istedi onlardan; hayal edilebilecek en gizemli şey olan Gelecek ile ilgili olanları bilhassa.

Kadim şifa verme yöntemlerini içeren ve yeni bulunan etkili tedavi şekillerini, zamanın sınavından geçmiş eski metotlarla sürekli olarak harmanlayan *Curanderismo*'ya göre "Gelecek" olasılıklarla dolu, geniş ve açık bir düzlük olarak gösterir kendini. Rüya insanlarının ısrarla ve tekrar tekrar birbirine benzer imgeleri görmeleri, rüyasını gördükleri şeyin, bir aile, bir grup yahut bütün bir ulus için gerçekleşmesi beklenir.

Kabile rüyacıları, "bu dünyanın insanları için" rüyaya yatma çağrısını, kutsalların kutsalı ile yaptıkları ciddi bir nişan

addetmişlerdi; maksatları ruhların irfanıyla alakadar olmak, onu terbiye etmek, bitki ve hayvanlara dair bilinenlerin nasıl muhafaza edileceğine dair Annelerinden öğrendiklerini uygulamak suretiyle bu irfanı korumaktı.

Kabile rüyacıları garez ve intikam gibi duygulara yer olmayan düzgün bir hayat sürmeye çalışıyorlardı; bu sayede bulanık değil berrak bir halde kalabiliyor ve cennet ile yeryüzü arasında gidip gelen mesajları rüyaların aynasında işitmeleri, hissetmeleri ve görmeleri mümkün oluyordu. Güvenilir birer ulak olmak üzere verdikleri sözü bu şekilde yerine getiriyorlardı.

Rüyalar, o dar ve fakat kudretli geçitler... Rüyacılar ettikleri dualarda, en yüksek Kaynak'tan rüya görüsünün yanı sıra hakikati konuşmak için tatlı dil, hakikati görebilmek için lekesiz bir kalp ihsan etmesini niyaz ediyorlardı zira kalp geçmişin, şimdinin, geleceğin, sonlu ve sonsuzun üzerinde uçup hepsini muazzam bir durulukta gösterme yeteneğine sahip, büyük bir mercek olarak düşünülüyordu. Rüyacılar son olarak, rüyalarında gördükleri olasılıkların tamamını doğru şekilde kayıt altına almak için müsaade istiyorlardı kutsalların kutsalından.

Nahua imparatorluğunun büyük bir değişimin eşiğinde olduğuna dair rivayetleri duyduğu halde, kendisine tam tersinin söylenmiş olmasını ne denli canıgönülden istediği anlatılır Moctezuma'nın.

Seçkinci bir yönetici olarak, şölenler, tehditler, evlilikler ve savaşlarla kurduğu dünya hiç yıkılmasın arzusundaydı.

Fakat kabile rüyacıları dürüst ruhlardı. Moctezuma'nın fantezisini yalancıktan destekleyemezlerdi.

Rüyacılar kendilerine daha büyük bir güç tarafından gördürülen rüyalara sadık kaldılar. Anlatılan o ki Moctezuma'ya kendisinin ve bütün *Aztlán*'ın düşeceğini, büyük yangınlar çıkacağını, yeryüzüne büyük kayalar düşeceğini, kan akacağını, Meksika'nın ruhunun büyük acılar çekeceğini söylediler.

Bunu duyan Moctezuma'nın verdiği bir sonraki emir, korku, ıstırap ve kibir içindeki bir adamın korkunç kararı olarak düşünülebilir belki. Tahtından inmek istemeyen Moctezuma, hiçbir adamın yapamayacağı bir şeyi yapmaya kalkmış olabilir: Yaradan gibi davranmak... Zira zamanı durdurmaya ve geri döndürmeye çalışmıştır.

Anlatılanlara göre Moctezuma, rüyacıların onun istemediği rüyaları görmesine engel olmanın yollarını kafasında ölçüp tartmaya başladı. Rüyacıların bütün kabile topluluklarını etkileyecek bu büyük değişim için yapılacak hazırlıkları başlatmalarına engel olabilirse, eskiden bildiği haliyle kendi dünyasının yıkılmasına engel olabilirdi.

Bu olayla ilgili dinlediğim hikâyelerin çoğunda Moctezuma, amacına ulaşmak için tamamen bilinçli bir şekilde olabilecek en vicdansızca şeyi yapmış ve ne kadar rüyacı varsa öldürülmesini emretmişti.

Anlatılanlara göre Moctezuma, öldürülen rüyacıların cesetlerinin içinde yüzdüğü kan gölünün ortasında yürümüş ve yürürken "benim güzel rüyacılarım" diyerek gözyaşı dökmüştü.

Fakat parlak kırmızı bir nehirdeki, yumuşak kahverengi süslü taşlar gibi kendi kanlarının içinde yatan rüyacılar da çoktan ölmüştü. Ölü olarak da kaldılar. Gördükleri rüyayı, imparatorluğun sonunun yaklaştığını, çok daha acımasız bir yeni dünyanın kurulacağını ve eskiden bilindiği haliyle mevcut dünyanın tamamen yıkılacağını yüksek sesle dillendiren rüyacıları tek tek öldürttü Moctezuma.

Meksika'daki çoğu halkın son lideri olan Moctezuma, bütün masum ve uysal rüyacılardan akan kırmızı kanın ada kentinin kumsallarına karışmasına sebep olmuştu. Rüyacıların kanının her damlası, yer altına sızarak, yağmurlar ve nehirler tarafından yüzlerce, binlerce kilometre öteye taşındı ve böylece çok uzak diyarlara ulaştı.

Ve bu olayın yaşandığı zamandan çok kısa bir süre, yaşandığı yerdense çok kısa bir mesafe sonra, at sırtında adamlar belirdi

birden; üzeri deri şeritlerle kaplı kalın pamuklu kumaştan zırhlı elbiseleri, Toledo çeliğinden yapılmış kılıçları kınında, deri eyerlerini gıcırdatıp üzengilerindeki tokaları şıngırdatarak gelmişlerdi oraya. Moctezuma'nın o çok korktuğu "yabancılar"dı bunlar. Doğudan ilerlemeye başladılar.

Hiçbir şeye aldırış etmeden hem de.

Rüyacıların katledilişiyle birlikte imparatorluktaki bütün köyler, sadece kendileri için değil, kabilenin refahı için, herkes için rüyalar gören rüyacılarını yitirmiş oldular.

Moctezuma kutsal insanları öldürerek, imparatorluğun yaşayan, yürüyen, konuşan ruhani kütüphanelerinin susturulmasına yol açmıştı.

Kabileler imgeleri, sanatı, müziği, şarkıları, fikirleri, şiirleri, hayır dualarını, hizmeti, yol yordamı, eczayı, dua ederken yenen *maíz* ekmeğinin üzerindeki balın tadını, başka mesajları aktarmak için yaşamlarını fani dünyayla cennet arasında aracı olmaya adamış ulaklarını yitirmişlerdi.

Başka zaman ve mekânlarda, hatta şu an yaşadığımız dünyada olduğu gibi liderliği üstlenmiş kişi, rüyacıları öldürerek kendisinin ve imparatorluğunun sonunu hızlandırdığının farkında değildi, yeni bir hayatın rüyasını görecek kimseler kalmamış oluyordu etrafta zira. Böylece rüya evreninden dosdoğru gerçek dünyaya uzanan ateşli kökleriyle ruhları büyütenin Anne-rüyacılar olduğunu söylemeye cesaret edecek kimsecikler de kalmamış oluyordu.

Sonrasında olayların seyri şöyle oldu: *Conquistadores* savaş kostümlerini kuşanmış bir halde vardılar oraya. Moctezuma onlara altın, taam, çeşitli hazineler ve kadınlar, velhasıl *conquistadores*'in hayal dahi edemeyeceği şeyler sunduğu halde, önce bütün ganimetleri kabul edip bir güzel ziyafet çeken haydut-askerler daha sonra Moctezuma'nın kellesini olduğu yerde vurup yola yuvarlamaktan geri durmadılar.

Meksika'daki kabile haklarının çoğu için dünyanın sonu bütün musibetleriyle gelmişti.

RÜYACILARIN KUTSAL KANI: ANNE BİZİM TARAFIMIZDAN BESLENİR VE KARŞILIĞINDA BİZİ BESLER

Rüyacıların kanının sembolik olarak yeryüzü tarafından emilmesi ve çok uzak diyarlara taşınması kısmı olmasaydı, son derece kasvetli ve umutsuz bir efsane olurdu bu anlattığımız.

Zira kuşaklar boyu aynı kanlı tarlalardan çıkan Meksikalılar sonraları köleleştirilmiş kabile halklarına dönüşseler de *maíz*'i büyütmek üzere yukarı doğru süzülen kandan kaynağını alırcasına güçlenmeye yıllar, on yıllar boyu devam ettiler. Ulu Tohum Savaşçısı, Ulu Kadın tohumu, tekrar tekrar kaldırdı başını.

İnsanlıktan çıkarılmış dahi olsa, olgunlaşıncaya dek ekip biçtiğine emek veren halk, kendi kutsal rüyacılarının kanıyla sulanmış toprak tarafından beslenen bu mahsulle doyurdu karnını.

Moctezuma, rüyacıları öldürürse Geleceği de öldürebileceğini sanmıştı. Bunu yapmaya çalışan ne ilk ne de son diktatör olacaktı. *Conquistadores* kendilerine karşı çıkan her insanı istedikleri gibi öldürebileceklerini sandılar. Onlardan sonra gelenler ise Kutsal Ana'nın halkının ruhunu öldürdüklerinde Kutsal Ana'yı da öldürebileceklerini sandılar.

Fakat çok azının farkına varabildiği şey şuydu; evet belki karşılarına çıkan herkesi öldürebilirlerdi ama *los indios*'un en temelinde müşterek olarak yer alan, hayatın tohumu olan o mısır tanesini, yani Anne'yi öldüremezlerdi.

Bu sebeptendir ki gerçek altına, bir başka deyişle *conquistadores*'in göremediği, bozamadığı, çalamadığı, hatta arzulamadığı ve tamamen gözden kaçırdığı türdeki altına sahip olan "halk"tı esasında: Tahılların altını *maíz*'e sahiptiler; çocuklarının dökülen kanıyla onlar için döktüğü gözyaşlarının karışımı olan yağmurla beslenen altın Ana'ya... Nitekim *Xilonen* unutulmuş değildi. Toprak ve halk fethedilmişti, evet. Ne var ki Ulu Ana fethedilemezdi.

Onun kökünü kazımak için ne yapmış olurlarsa olsunlar, insanlar onu rüyalarında görmeye devam ettiler geceleri; imgeleri ve fikri gün ışığında yasaklı olsa da.

Nitekim Anne ile ilgili rüyalar artarak devam etti; saklandı, paylaşıldı, anlaşıldı, konuşuldu ve bir şeyler öğrenildi bu rüyalardan. Anne'nin rüyaları, istilacılar gelmeden çok önceleri sahip oldukları imgelere bağladı insanları; bir başka deyişle insanlar tarafından "Paha Biçilemez Kutsallığın Kalpleri" olarak baş tacı edilen kadim "Dünyanın Lekesiz Kalbi"ne ve yine kadim "Kutsal Kalp"e bağladı onları.

Kutsal Ana ve rüyacıları, aynı toprak üzerinden insanlara geri dönüp durdular. Kutsal Ana, insanlara tekrar tekrar geri dönmeye, o değişmez besleyici sevgisini göstermek için mevsimler boyu tekrar tekrar kendini çoğaltmaya devam etti; esirgeyici ve vizyoner bir rüyanın güç vermek için tekrar tekrar bize görünmesi gibi aynı.

Bugün yeryüzünde, şehitlerin *maíz*'inden, savaşın tahrip ettiği herhangi bir milletten gelen Anne'nin *maíz*'inden yememiş tek bir insan dahi yoktur; zira mısır eski zamanlardan beri Antarktika hariç dünyanın her yerinde yetişen bir bitkidir, hatta Buzul Çağı nedeniyle yaşanan iklim değişiminden önce muhtemelen orada da yetişiyordu.

Bu nedenle toprağa dökülen masumların kanıyla beslenmiş o altın tahıl tanesinden yiyen bizler, yani hepimiz, kendimiz haricinde başkaları için de rüya görmek, insanlar için iyi olanı ve o kadar da iyi olmayanı anlamak, insanları besleyebilecek fikirler, çözümler, çıkış yolları, umutlar düşlemek, onları geleceğe hazırlamak ve hepsinden önemlisi de ruhlarını ne pahasına olursa olsun korumak üzere çağrılabiliriz.

Gerçek adı Cuauhtlatoatzin olan, Cuauhtemoc (Konuşan Kartal) olarak da bilinen küçük Santo Don Diego'yu ortaya çıkaran şey, Meksika'da Cortez dönemi ve sonrasında kendini gösteren bu efsane, yani "Rüyacıların Katli"ydi belki de; Don Diego, altın tahıl tanesinden yiyip savaşlardan ve yıkımlardan on yıllar sonra ilk kez gün yüzüne çıkan yeni rüyacılardan biriydi.

Santo Don Diego rüyasında kendini, eskiden Tonantzin adıyla bilinen Kutsal Ana tapınağının olduğu Tepeyac Tepeleri'nde görmüştü; Tonantzin, diğer birçok anlamının yanı sıra "Müşerref Büyükanne", "*Maíz*'in Yaşam Kökü", "Mısır Anası", "Yedi Çiçek", "Değerli Taşlar Anası" gibi anlamlara geliyordu.

Don Diego Cuauhtemoc orada, tam da o tepenin üzerinde yeni bir fikirle karşılaştı, kendisini ona Guadalupe olarak tanıtan Ulu Kadın'ın yeni bir görüntüsünü gördü. Hoş kokusuyla Guadalupe'nin onu kendine doğru çektiğinden, ona doğru yaklaştıkça çiçeklerin açtığından, yeryüzündeki değerli taşların onun yanında parladığından bahsetti Don Diego. Sesinin ve sözlerinin çok güzel olduğundan aynı zamanda.

Bazılarının dediğine göre Anne kendini rüyalarında o kadar çok kendi insanlarının yanında yöresinde görmüş ki gerçek hayatta ancak zaptedildiği halde yeniden ayağa kalkmış, rüyacıların ve şehitlerin En Kutsal Ana'nın güzelce renklendirilmiş bedenine karışarak onu perdahlayan bedenlerinden büyüyen altın tahıl tanesinden yemiş esmer tenli ufak tefek bir adam tarafından görülebilmiş.

BİZ DE O MISIR TANESİYİZ

Annemiz, yani *Maíz* Ana,
Geri gelmenin yolunu gösterdi bize:
Tek
Bir
Tohum
Ekin.
Bizden kalmış olan tohum ne denli küçük olsa da...
Nasıl ekileceğini biliyoruz onun.
Çünkü hepimiz çocuklarıyız rüyacıların,
Çocuklarıyız şehitlerin,
Çocuklarıyız Annemizin, her daim.
Son tohumuz biz

Kana bulanmış...
Her zaman ayağa kalkıp
Yaşamaya devam edeceğiz...
Her zaman bulacağız yollarını
Çoğalmanın,
Serpilmenin,
Yeniden yaşamanın yeryüzünde,
Annemizin kollarında...
O göklerde dönüp dururken hem de.

Memorare

Çünkü...
Ona zarar verilemez,
Zira hem O hem de İlahi Çocuğu Sonsuzdur...

Çünkü O son derece emindir
Kendi Çocuğunun Tanrısallığından
Ve öğretilerinin mutlak bekasından...

Yeryüzündeki bütün çocukları korumak için
–Bizim aracılığımızla–
Derhal ve daima harekete geçer

Adak: "Kutsal Hanımefendimiz, Oklardan Gömlek": Savunmasızların
Nasıl Korunacağını Öğretir, Bilaistisna!"

6. BÖLÜM
"OKLARDAN GÖMLEK": SAVUNMASIZLARIN NASIL KORUNACAĞINI ÖĞRETİR, BİLAİSTİSNA!
MEMORARE, HATIRLA!

Babamların ve dedemlerin zamanında, memleketteki okçu ve avcıların, yaptıkları ağır işten nasır tutmuş elleri, sarp kayalık ve ovalarda birbirlerine ve atlarına bağırıp çağırmaktan çatallaşmış sesleri vardı. Seslerini böylesine tava getiren şey, içtikleri puro, evde yaptıkları sert şarap, ettikleri kadim dualar ve çoğu zaman bunların ikili veya üçlü kombinasyonlarıydı.

Erkekler kendi bilgelik hikâyelerini birbirlerine ve gençlere tekrar tekrar anlatırlardı. Maharetli avcılar olarak oklarla öldürülemeyecek ölümsüz şeylerin varlığına inanırlardı; beyaz erkek geyik, Yaradanın Kalbi ve anne babaların çocuklarına duydukları sevgi bunlardan bazılarıydı.

Üstelik ihtiyar erkeklerin, şüpheciler tarafından haksız yere kötülenen bir fikir veya insanla ilgili kullandıkları bir deyim

vardı. Böyle insanlar için hayranlıkla karışık, "Oklardan gömlek giyiyor," derlerdi.

Bunun anlamı şuydu: Bir insan kim tarafından, nasıl ve ne sebeple saldırıya uğrarsa uğrasın, ölümsüz ruhu bu saldırıdan zarar görmez. Tenini delik deşik eden mil ve çivilerden bir gömlek giyiyor dahi olsa, ruhu çektiği acılara katlanır ve capcanlı bir şekilde yaşamaya devam eder.

"Oklardan gömlek" insanlarda saygı uyandıran bir zırh olarak görülüyordu: Ölümsüz olan şeye zavallı bir ölümlü zarar veremezdi; bu ölümlü ne denli gürültücü, ısrarcı, amansız, bencil veya iktidar budalası olursa olsun.

Bütün çocuklarının koruyucusu olan Ulu Ana da böyle ölümsüzdür. Kendi zamanının körlük, hakaret ve saldırılarından –ki bunlar sadece onu değil, Çocuğunu da hedef almıştır– kıl payı kurtulmayı başaran Ulu Ana, bilir. *La que sabe*'dir, yani bilen kadındır. O da oklardan bir gömlek geçirmiştir üzerine.

NURLU SEVGİNİN ANASINA EDİLEN KADİM DUA MEMORARE'NİN HİKÂYESİ

Öyle bir dua, öyle bir kadim dua miras kaldı ki bizlere, binlerce yıldır, binlerce mekândır, binlerce halktır, hassasiyetlerimize hitap etmeye devam ediyor. Gelip geçici hevesleri andıran konuşmaların aksine bu dua, ruhun derin ihtiyaçlarına dair bir anlayışı barındırıyor içinde; bu dua insanın zaaf ve kusurları konusunda o denli hoşgörülü, herkesi sıkıca sarıp sarmalamak konusunda o denli cömert ki hiçbir zaman modası geçmiyor. Savaşçı ruhların bu duayı daha binlerce yıl canlı tutacağına olan inancım tam.

Okların bize, Kutsal Ana'ya ve onun sonsuz Sevgi'ye dair kendimize şiar edindiğimiz ve bu dünyada hayata geçirmek için çabaladığımız öğreti ve eylemlerine doğru tehlikeli bir şekilde uçmaya başladığı zamanlarda, ona ettiğimiz bir duadır bu. Çocukluktan itibaren bu duayla büyümüş olan bizler, bunun büyük bir tehlikeden kaçtığımıza dair Kutsal Ana'ya verdiğimiz bir işaret olduğunu bütün kalbimizle bilir ve ona doğru uçarken bizi koruması ve insani veya uhrevi yollarla bize yardım etmesi için ettiğimiz duaları duyacağına inanırız.

Çocukken bu ölümcül çığlığı attığımızda, ruhani veya insani bir yardımın kanamamızı durdurmaya, korkmuş kalplerimizi yatıştırmaya, bizi cesurca korumaya ve adaletsiz olanla aramıza bir duvar gibi dikilmeye muhakkak geleceğini bilirdik.

"ÇOK ŞEY ANLATAN" BU KISA DUAYI OKUMADAN AZ EVVEL...

Hayatımın en ıstıraplı ve sancılı dönemlerinde sırf kendim için değil; benim gibi hayatla cebelleşen başka insanlar için, tanıdığım insanlar ve dünyanın bir yerinde yardım ve dayanma gücü dileyen hiç tanımadığım insanlar için de deli gibi dua etmişimdir. Yaşlandıkça bir şeyleri daha fazla sezer, daha az konuşur ve farklı şekillerde de olsa daha fazla dua eder oldum.

Fakat sizleri yanlış yönlendirmek istemem. Beklenen o yardım *stabat mater*'den, yani "makamını asla terk etmeyecek olan anne"den her zaman ama *her zaman* gelse de Kutsal Ana bizlere yardımcı olmak ve bizlerin de yoksullara, yol kenarına atılmış başka insanlara "yardım etmemize yardımcı olmak" için her zaman yanımızda olsa da; doğanın, ruhlarımızın, maddi dünyanın gerçek güzelliklerini ve muazzam nimetlerini korumamız için ruhani bir şey her zaman yardımımıza koşsa da bazen gerçek insanlar tarafından yüzüstü bırakıldığımız da olur. Ettikleri yardım yahut sağladıkları koruma, bizim için pek bir anlam ifade etmeyebilir. Kimi zaman da çektiğimiz çilelere tanık oldukları halde, yardım etmek yerine ya arkalarını dönüp giderler yahut da derman olarak sundukları şey hava cıvadan farksızdır.

Bunun yaşanmasının nedeni belki de insan ırkı olarak hâlâ son halimizi almamış, uyanmamış, kendimizi diğerlerinin üzerinde "konumlandırmaya" çabalarken zekâmıza fazla güveniyor ve diğerlerine duyulan kutsal sevgi ile içi boş sevgi arasındaki net çizgiyi göremiyor olmamızdır.

Yirmi birinci yüzyılda yaşıyor olsak da tufandan önceki günlerde, İyi Samiriyeli meselinin başında karşımıza çıkan, bir çukurda kanlar içinde yatan öldüresiye dövülmüş ruhla muhatap olmamak için arkalarını dönüp yolun karşısına geçen seyyah ve papazlar gibi, bizler de beynimizdeki karanlık bir

kovuğun içindeyizdir belki de hâlâ. O kadim hikâye, insanın "kendi kabilesinden olmayanları" ölüme terk etme, yaralıları yattıkları yerde debelenerek tek başlarına mücadele etmek zorunda bırakma kararını konu alır.

Belki de hâlâ eski ve teşhis edilmemiş hayvani özelliklerimizi muhafaza ediyor ve üzerine fazla düşünüp taşınmadan kendilerini sürünün güçsüz üyelerinden ayıran alfalar gibi hareket ediyoruz, ne de olsa "merdivenin üst basamağındaki yaratıklar" her ne sebeple olursa olsun, muhtaç durumdakileri "aşağı" veya "eksik" ya da "hiyerarşik düzene tehdit" olarak görürler.

Salt kendilerini ve hiyerarşideki "benzer türleri" koruma temel içgüdüsünü aşıp onun yerine merhametli davranışlar ve müdahaleler sergilemeye –savunmasız olanı savunmaya, korumaya, sağaltmaya veya Samiriyeli seyyah gibi onu güvenli bir yere taşımaya– başlayan insanların uyanmış kalp ve ruhlarının, çok daha mucizevi ve ruhun dünyadaki gerçek işlevini çok daha hakkıyla yerine getiriyormuş gibi görünmesinin nedeni de yine bu olabilir. Öncelikle ve en çok kendi küçük sürüsünün ve bayatlamış politik metabolizmasıyla yaşanan ânın kültürü yerine, teselliye, güce ve sığınacak bir limana ihtiyacı olan yaşayan ruhlara karşı uyanık olmak, bir başka deyişle herkesin nefes alan ruhuna, bütün ruhlara karşı açık ve uyanık olmak.

İnsanlar hâlâ zaman zaman birbirlerini yüzüstü bıraksalar da bu duadaki haykırış, yaralılar karşısında bilinci ve etkiyi artırma çağrısıyla evrene yayılır. Bu duanın altında yatan temel inanış *esperanza y fé*, yani umut ve iman, bir şeylerin iyi olacağına dair samimi bir beklentidir; (yalakalık eden, acınacak haldeki yaratıklar olarak değil, adaletsizlik karşısında gürleyen insanlar olarak) bizler bu duayı eder, bu çığlığı haykırır, bu ricada bulunursak bunun diğer insanlar için ve onlar nezdinde de iyi birtakım sonuçları olacaktır. Bu dua Anne'yi imdada çağırmak olduğu kadar, çevredeki tüm insanları uyandırmaya dönük samimi bir feryattır da.

KADİM DUANIN KENDİSİ

Eski Latince olan bu dua, kalbi açmak içindir. Bir yardım çağrısı, örnek aldığımız Annemize bir övgü hem fani dünyada hem de gizemler dünyasında hayatta kalabileceğimize dair inancımızı ortaya koyan bir davranıştır. Dua herkesi uyanmaya, Kutsal Ana gibi hareket etmeye, düşünmeye, sevmeye çağırır; muazzam bir farkındalık, muazzam bir öngörü, çok daha bütünlüklü bir içgörü, olabildiğimiz kadar insanca, olabildiğimiz kadar ışıl ışıl ve etkili bir biçimde ruha yardım etme iradesi ile birlikte hem de. Kendimize ve başkalarına karşı daha az katı, daha sıcak ve şefkatli olarak, gökler için gerçekten önem arz eden şeylere karşı daha fazla içgörü sahibi ve daha az kör olarak... Duanın adı *Memorare*'dir ve *Hatırla!* anlamına gelir. Şöyledir:

MEMORARE

Hatırla, ey şefkatli bakire Meryem, sana sığınan, yardımını dileyen ve şefaatini isteyen hiç kimsenin, senin yardımını görmeden geri çevrilmediğini. Bundan cesaret alarak sana koşuyorum. Ey Mesih İsa'nın annesi ve benim şefkatli Annem, sana geliyorum ve günahlarım yüzünden çektiğim acılarla ayaklarına kapanıyorum. Ey kurtarıcımız Mesih'in annesi, dualarımı reddetme,
onları dinle ve kabul et.
Âmin.

Duanın ilk satırının ilk sözü olarak seçilmiş olan *Memorare* kelimesi, geriye dönüp ruhsuz bir şekilde bir şeyleri anımsamak, sathi bir duygu durumu içinde olmak demek değildir. Hatırlamaya dair cılız bir çaba değildir burada kastedilen.

Memorare burada *Hatırla!* ve *Uyan!* anlamına gelir. Kim olduğunu, hangi güçlerle donanmış olarak bu dünyaya geldiğini, Kutsal Ana'nın oğlu veya kızı olduğunu hatırlaman için *ruhunun* verdiği bir emirdir bu. Bu *Memorare*, çocuğa yaşam verenin, çocuk ruhunu eğitenin, ona yardım ve şefaat edenin, işitecek

kulakları görecek gözleri olanları çocuğun ihtiyaçlarını, yeteneklerini ve çektiği acıları görüp işitmeye çağıranın hem insani hem meleksi yönü ağır basan güçlerden çocuk adına gerekli ve kalıcı müdahaleleri yapmalarını isteyenin O olduğunu hatırlama talebidir.

Ulu Kadın, alay edildiği, hor görüldüğü ve dünyadaki tüm savunmasız ruhları yılmadan korumaya çalışırken hâkim kültür tarafından hakarete uğradığı için üzerine geçirilen "oklardan gömleği" giyerken bile, her yaştan insanda var olan o çocuk ruhunu korumaya ve o ruh için şefaat etmeye devam eder.

Ulu Kadın'a zarar verilemez. Temsil ettiği şeye zarar verilemez. Onun kutsal Çocuğunun öğretilerine zarar verilemez. Onu korumak adına bu öğretilerden biri veya öbürünün hilafına hareket etmek zorunda olduklarını düşünenlerin bu düşünceleri, hüsnükuruntudan ibarettir. Zira onun korunmaya ihtiyacı yoktur. O sonsuzdur.

Korunmaya ve adalete ihtiyaç duyan ve her zaman duyacak olanlar, bu dünyada kaç yıl geçirdiklerinden bağımsız, onun dünyevi ve savunmasız çocuklarının ruhlarıdır. Ulu Kadın'ın kendi öz Çocuğu ise şunu açık ve net bir şekilde dile getirmiştir: *Kardeşlerimden en değersiz sayılana yaptığınızı bana yapmış olursunuz* [Matta 25:40].

"Oklardan gömleği" sırtına geçirmiş olan Anne, bu şekilde bize bütün ruhların onun o yıldızlı harmanisinin zırhı altında, kendi kıymetli mi kıymetli öz Çocuğu ile yan yana, aynı beşikte korunduğunu öğretir. O *herkesi* koruyup esirgeme görevini üstlenmiştir.

Başkalarının ve/veya bizim sahip olduğumuz, insan olmaktan kaynaklanan kusur ve zaaflara rağmen *Memorare*'yi okumaya devam ederiz ki –tamamen gören, kısmen gören ve henüz göremeyenler, işitenler ve işitmeyenler, kalbî olanlar ile kalpsiz olmasa bile belki henüz kalbî olamamış olanlar da dahil– herkes ama herkes, kendisine ve bizlere faydası olacak şekilde yardım alıp yeniden bir bütün olabilsin. Herkes anlayış ve merhamet gösterilmeye değerdir. Kutsal Ana kimseyi ayırmaz, dışarıda bırakmaz.

Duanın Eski Latince versiyonu ise şöyledir:

MEMORARE

Memorare, O piissima Virgo Maria, non esse auditum a saeculo, quemquam ad tua currentem praesidia, tua implorantem auxilia, tua petentem suffragia, esse derelictum. Ego tali animatus confidentia, ad te, Virgo Virginum, Mater, curro, ad te venio, coram te gemens peccator assisto. Noli, Mater Verbi, verba mea despicere; sed audi propitia et exaudi.
Amen.

Latincede *Memorare* sadece bir şeyi hayal meyal hatırlamak değil, *yürekten* bilmek, *yürekten* çağırmak, çocuğunun ruhunu ve *Mater Magna*'yı *yürekten* hatırlarken kendimizi bu hatırlama ediminin merkezine yerleştirmek mânâsına gelir.

Bu, Kutsal Ana'ya bizi hatırlaması için yalvarmak değil, kendimize onu, onun yenilmezliğini, bizim için sergilediği kararlılığı, zihninde, fikrinde ve amelinde onun yolundan gittiğini söyleyen herkesin içindeki ruha ve çocuklara yönelik koruyucu ve savaşçı tavrını ve bu konudaki maharetlerini, aşağılanıp hor görülmeye, incinip sömürülmeye karşı ondan başka koruyucusu olmayanların en büyük hamisi olduğunu Tanrı'nın her günü nasıl kanıtladığını hatırlamayı emretmektir.

"Hatırla!" demek, onun gibi olmak için çaba sarf etmek demektir zira onun bu hayatta kendi İlahi Çocuğunu ve bu dünyadaki ihtiyar ve genç diğer bütün çocuklarını koruma, onlara refakat etme, onların yanında ve onlarla birlikte durma gibi iddialı hedefleri vardır. O her daim dinleyen bir kalp, güvenilir bir danışman, şifalı bir balsam, ruhun ahlaki ve adil değerlerinin hamili ve saldırıya uğrayanların daimî hamisidir.

Bu duada Kutsal Ana'ya Latince "*Virgo*" diye seslenilmektedir. Bu onun belli belirsiz bir formda sergilediği bir genç

kızlıktan ziyade, *virgiltum* vasfına, yani genç ağaçların dallarındaki gibi yumuşak ve esnek bir zihin ve forma sahip olması anlamındadır. Bu öyle bir zihin ve formdur ki liderleri –ağaçların kalın gövdelerini– her daim korur.

Esnek *virgiltum*, kırılmadan bükülmek, muhafaza etmek için bükülmek ve sonunda ne olursa olsun Yaradan'ın verdiği ilk zihin ve şekle geri dönebilmek anlamına gelir. Bu vasıf bizde de vardır. Kutsal Hanımefendimiz *virgiltum* konusunda engin bir mevcudiyeti haizken, bizler aynı vasfı, yani muhafaza etmek için bükülmek ve eski halimize geri dönmek, bir başka deyişle ruhumuzun başlangıçtaki şeklini *hatırlamak* vasfını, insani ölçeklerde taşırız.

Duada geçen *auditum* ifadesi, Anne'nin ve onun koruyucu özünü taşımak için canla başla çabalayanların, ihtiyaç sahiplerine cevap vermekte başarısız olmalarının "daha önce hiç duyulmamış" bir şey olduğunu anlatmak için kullanılır. Fakat bir yandan da *audit* kelimesi bu dua bağlamında ilk olarak işitilmek, ikinci olaraksa yardım görüp korunmak için yapılmış bir çağrıdır. Salt işitilmek için değil, aynı zamanda ölçülüp tartılmak, sınanmak, ağızdan çıkan tonun saflığı, haykırışın netliği ve daha geniş mânâda doğuştan kazanılan bir hak olarak korunma talep etme cesareti sergilerken kulak verilmek/ciddiye alınmak için bir yakarıştır bu. *Audeo audere ausus sum*, yardım isteme, kendisine yardım edilmesini bekleme cesaretini göstermektir. Meryem Ana, soygunculardan, istismarcılardan ve başka fenalıklardan korunması gereken Sevgi Çocuğu'nun annesidir. Meryem Ana, bütün iyilikler için neredeyse çaresiz bir sevgi besleyen ruhun en büyük muhafızıdır.

Onun Sevgi Çocuğu'nu koruyan Kutsal Ana olarak zor kazandığı bu deneyim, kendi içimizdeki, başkalarının içindeki, özellikle de başkalarının naif, korkmuş, tecrübesiz ve aciz çocuk ruhlarının içindeki kırılganlıklara analık etmeye çalışan biz küçük annelerin deneyimidir aynı zamanda.

Nitekim onunla aramızdaki bağ sayesinde, tıpkı onun gibi gerektiği yerde koruyucu bir anne olmayı öğreniriz; ondan tek farkımız bunu insan formunda yapmamızdır.

Saeculo ile ilişkili olan *saeculum*, onun bizi "kendi zamanımız içinde asla" hayatımızın gözümüzün önüne getirmekte zorlandığımız en erken dönemlerinde bile, *Zeitgeist* yahut çağın ruhu içinde asla reddetmediği anlamına gelir. Kutsal Ana, savunmasız olanları korumanın bayraktarlığını yapmaktan hiçbir zaman vazgeçmez; hatta *suffragia* yahut *suffragatio*'ya, yani oy hakkına sahiptir; sanki bizler bir seçim yarışına girmişiz ve geçerli tek oy onun oyuymuş gibidir. Her zaman bizim *lehimize* kullanır oyunu.

Peccatum Latincede günah anlamına gelir; hata, örneğin bir muhakeme hatası yapmak ya da bir yanılgı neticesinde yahut genellikle olduğu gibi bile isteye yanlış yola sapmaktır günah. "Günah" kişiyi ruhunun merkezinde yer alan nurlu ilkelerden uzaklaştıran herhangi bir şey olabilir. Çoğumuzun "Yaradan" olarak adlandırdığı bu ilkeler merkezde yer almadığında, her zaman dışarıdan göründüğü gibi olmayan şeyler yüzünden tuzaklarla dolu bir hal arz eden bu dünyada, bir ruh olarak bize yol gösterecek olan radardan mahrum kalır, yönümüzü bulamayız. Mükemmel varlıklar olmadığımız için, kendimizi merkezden uzaklaşmış bir halde bulmamız işten bile değildir; bu bazen kendi irademizle ama ondan da çok, bir şeylerin bizi Sonsuz Sevgi'den uzaklaşmamız için safça ikna edip ayartması ve onun yerine sahte, özü itibarıyla daha az sonsuz, ego tarafından daraltılarak ona tabi kılınmış, hesapçı yerlere çekmesi neticesinde gerçekleşir.

Kutsal Ana'ya bu duayı eden kişi, merkezden sapıp yolunu yitirmiş, içi kederle dolmuştur; burada kederden kasıt, derin bir üzüntü içinde olmak, kendini pruvası kırılmış, su alan, iki yana yalpalayan büyük bir gemi gibi hissetmektir. Keder ve günah, birer lanet, ruhun kusurlu olduğuna karar vermiş birer referandum değildir. Bilakis ruhun acı çektiğinin, yeniden ayağa kaldırılmaya ve kendine getirilmeye ihtiyaç duyduğunun birer işaretidir. Bu yaraları bir şekilde almış olan ruhun bakıma, arınmaya ve yardıma ihtiyacı olduğunu anlatır. Basit bir kutsal törenle ve her şeyden önemlisi "kaynaksız Kaynak"ın bilinçte yeniden tasdik edilişiyle birlikte, ruh denen şey değerli bir

taş gibi yeniden merkeze yerleşecektir. Göklerde olanlardan yeryüzünde olanlara doğru ve onlar aracılığıyla bir iyileşme ve yeniden dengelenme ancak o zaman gerçekleşebilir. Burada söz konusu olan "o veya bu" değil, "hepsi"dir.

Memorare duasında geçen *curro*, korkmuş ve zarar görmüş, büyük bir ıstırap içerisindeki yaralı ruh iyileşinceye dek ona bakmak, onunla ilgilenmek, onun için ve onunla dertlenmek anlamına gelir. Kesin çözümün manevi ve somut olduğunu, dahası tamlık/bütünlük tesis edilinceye dek uygulanması gerektiğini görmek demektir.

MEMORARE'NİN ORTAYA ÇIKIŞ HİKÂYESİ: "DOSTU OLMAYANIN DOSTU" OLARAK KUTSAL ANA

Bir duanın içeriğinin bin yıl, belki de daha uzun yıllar boyunca nasıl ve neden hiç değişmeden kalabildiğini merak edebilir insan. *Memorare* muhtemelen, kralların, papaların, sultanların, şeflerin ve kabile reislerinin başlattığı tedhiş ve savaşlar sırasında hiçbir tarafın korumadığı çocuklar, kadınlar ve erkeklerin cebir ve baskı altında kaldıkları zor zamanlarda ortaya çıktı.

Anlatılanlara göre *Memorare*'nin kimi bölümleri, yazdıkları Milattan Sonra 1120 yılına tarihlenen Fransız keşiş Bernard de Clairvaux tarafından kayda geçirildi. Yine anlatılanlara göre *Memorare*, 1600'lerde yaşamış ve kendini haksız yere suçlanıp hapse atılanlara hizmet etmeye adamış yine Bernard adında başka bir rahip, Rahip Claude Bernard tarafından yayılmıştır. Kanaatimce Bernard'ın geniş bir alanda tatbik ettiği haliyle *Memorare*, Kutsal Ana'yı "dostu olmayanın dostu" ruhun sadık ve her daim uyanık gerçek dostu addeder.

Memorare'nin gerek sözlü gerek yazılı gelenek içerisinde ortaya çıktığı çok eski zamanlarda, Asya, Avrupa Uralları, Karpatlar ve Alplerde yaşayan yerli kabile grupları acımasız krallar ve papalar, muhtelif siyasi hizipler ve başında savaş beylerinin bulunduğu federasyonlar tarafından güzel mi güzel atlarının eyerlerini çözerek tarım çiftliklerinde çalışmak ve serf/toprak ağası ilişkilerine razı olmak zorunda bırakılıyorlardı. Bir başka deyişle koşullara mukavemeti yüksek erkek, kadın ve çocuklar

varsıl ve ayrıcalıklı olan kesim için birer köle olarak ter dökmek zorundaydı. Tarlalar ve ormanlar üzerinden karnını doyuran çoğu insanın seçme şansı yoktu: Ya yeni düzene boyun eğecek ya da katledilecekti.

Nitekim haçlı seferleri düzenlenmeye başladı; yapılan dokuz savaş ve karşı-savaş, dünya nüfusunun büyük bir kısmının yok olmasına neden oldu.

Memorare'nin kimi kısımlarının yazılmaya başlandığı binyıl dönümünde, yani Milattan Sonra 1000 yılında, dünyanın sonunun yaklaşmakta olduğuna dair birçok insanın inandığı ve daha da çok insanın kulaktan kulağa yaydığı bir rivayet söz konusuydu. Bu fantezi, o binyıl dönümünden sonraki on yıllar boyunca insanların zihninde yer etmiş bir halde kaldı.

Bütün bu unsurlar bir araya gelerek yeryüzündeki insanların büyük acılar çekmesine sebep oldu. Onca korkunun, sebepsizce dökülen onca kanın ortasında bile sevgi ve koruyuculuğun nurlu ilkelerinin hâlâ var olduğunu taahhüt eden bir dua olan *Memorare*'nin taşların arasında büyüyen bir gül gibi ortaya çıkışının arka planı işte buydu.

MEMORARE'DE ÇAĞLARIN RİTMİ

Memorare'nin sözlerini yüksek sesle okuduğunuzda bunun "sadece bir dua" olmadığını anlarsınız; gerçekten de yüksek sesle ve adeta şarkı gibi söylenmesi gereken bir büyüdür o. Latince kelimelerin güçlü bir müzikal ahengi vardır; esasında bu *Memorare*'nin tercüme edildiği her dil için geçerlidir; daha ziyade kum fırtınalarını, sallanan üzengileri, gıcırdayan tahta eyerleri anımsatan bir sestir bu. Dört nala koşan atların, çadırların uçuşan perdelerinin ve etrafta sessizce dolaşan bir düztabandan ziyade kaçışan insanların ayak seslerini andıran bir ritmi vardır.

Nitekim zor zamanları yürekten bilenler için zor zamanların duasıdır *Memorare*; oklardan gömleği giyen, kollarında ölümsüz Çocuğu taşıyan ve kalbi evvela cesaretle, sonra Sevgi ile parlayanlar için bir haykırıştır.

Yardımımıza koşanlar kadar koşmayanlardan da bir şeyler öğreniriz. Kutsal Ana'nın içinde, ona sadık ve tetikte olabi-

leceğimizi öğreniriz. Istırap içinde kıvrananların yardımına koşabiliriz ki bazen bunu elimizin kolumuzun ulaşabileceği mesafedeki insanlar bizim çektiğimiz acıları bir daha çekmesinler diye yaparız. Yardım edecek kimsemiz olmadan yol kenarına çaresizce uzanmış ve oklardan gömleği bizzat giymiş bir halde (ki tekrar tekrar yaralansak da yaralarımızdan sızan menekşe rengi parlak ışık sayesinde yolumuzu bir şekilde buluruz), tıpkı Kutsal Hanımefendimiz gibi daha derin içgörüleri olan, daha uyanık, kendi kutsal kalbimizin içinde daha güçlü, daha fazla anlayış ve sevgi dolu insanlara dönüşürüz; ne zaman, ne şekilde ve kim için yapabilirsek bunu.

OKLARDAN GÖMLEK

Kutsal Ana oklardan gömleğini geçirmiş sırtına...
Kimsenin ona zarar veremeyeceğini göstermek için bize,
Zira hem O hem de İlahi Çocuk Sonsuzdur...

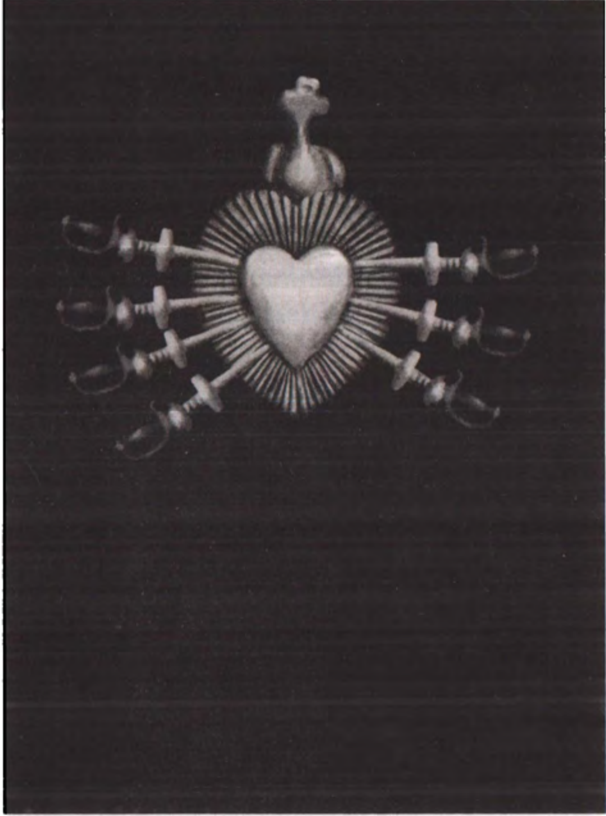
Çünkü O son derece emindir
Kendi Çocuğunun Tanrısallığından
Ve öğretilerinin mutlak bekasından...
Yeryüzündeki bütün çocukları korumak için
Derhal ve daima harekete geçer
–Bizim üremizden–
Ve bilaistisna.

Onun bizi gördüğü gibi görelim kendimizi ve başkalarını...
Onun bizi işittiği gibi işitelim kendimizi ve başkalarını...
Onun bizle konuştuğu gibi konuşalım kendimizle ve başkalarıyla...
Onun bizi koruduğu gibi koruyalım kendi ruhumuzu ve başkalarınınkini...
Onun bizi sevdiği gibi sevelim kendi ruhumuzu ve başkalarınınkini...

Her zaman ve ebediyen.
Aymen
Aymen.
Aymen.

(Ve küçük bir kadın...)*

* "Ve küçük bir kadın..." ifadesinin izahı için bkz. 24. Bölüm: Duaların En Yücesi. (ç.n.)

... Ailemizin ihtiyar kadınlarının anlattığına göre
Kutsal Hanımefendimizin kalbini delik deşik eden kılıçların kabzası...
Tomurcuk gülleri koruyan kıvrık çanak yaprakların şeklinde olurmuş.
Dua ve zamanla, her kılıç kabzasında yedi kokulu gül açarmış
tekrar tekrar.
Çekilen acı, gözyaşı yağmurlarını getirirmiş çünkü,
Sonra gözyaşı yağmurları toprağı sularmış,
Varlığımızın kuru toprağındaki nemin,
Yeni bir yaşam ortaya çıkaracağı muhakkakmış.
Gözyaşları sizi bir yerlere götüren bir nehirdir...
Yeni bir yere, daha iyi bir yere

Adak: "Gücün Tanımı: Delik Deşik Ama Çetin Ceviz"

7. BÖLÜM

KALP KIRIKLIĞININ MUHTELİF KULLANIMLARI: MATER DOLOROSA HER DAİM SEVGİYE TESLİM OLUR

KALBE SAPLANMIŞ YEDİ KILICIN ANLAMI

MATER DOLOROSA: KİRLENMEMİŞ KALP[7]

Kalbine saplanmış kılıçlar değildir.
Yaralarının sebebi,
Zor zamanlardan geçerken verdiğin mücadelelerle kazanılmış
Güç kılıçlarıdır onlar, azametli.
Teslimiyet Kılıcı: Bu öğrenme sürecine katlanmak içindir.
Perdeler Kılıcı: Bu sürecin gizli anlamlarının sırrına vakıf olmak içindir.
Şifa Kılıcı: İnsanın kendi çilesini ve ıstırabını deşip açması içindir.

Yeni Yaşam Kılıcı: Söküp atması ve yenisini dikmesi içindir.
Cesaret Kılıcı: Düşündüğünü söylemesi, ön sıralara geçmesi, başkalarına temas etmesi içindir.
Yaşam Gücü Kılıcı: Yararlanması, yaslanması, sadeleşmesi içindir.
Sevgi Kılıcı: Devamlı kaldırmak için en ağır olanıdır;
İnsanı savaştan vazgeçirir ve onun yerine
Lekesiz Güç'ün kollarına bırakır.

Ah, Anneciğimin Lekesiz Kalbi,
Kalbinin en güzel odalarında yer aç bana, koru beni.
Beni bu dünyada güçlü, şevkli, sevgi dolu ve ehil kıl.
Bütün kusurlarıma rağmen,
Kalbimin kirlenmeden kalacağını
Hatırlat bana her gün.

Adak: "Dünyanın Duvarlarının Üzerinden Atlayan Annenin [Mother] M'si"

8. BÖLÜM
HAPİSHANENİN FARKLI TÜRLERİ: AYAKTA KALAN SON KADIN
"DUVARIN ARDINDAKİ KUTSAL HANIMEFENDİMİZ"

Bir anne kimi zaman epeyce adaletsiz olabilen adalet sistemi tarafından hapse mahkûm edildiğinde ve bu nedenle çok sevdiği çocuklarından ayrı düştüğünde, kalpte ve ruhta büyük bir deprem meydana gelir.

Aynı kalp kırıklığı ve insanın tüm yaşamını altüst eden zelzele, o çok sevilen çocuklar hapse gönderildiği ve çaresiz ana babalarından, kardeşlerinden ve arkadaşlarından koparıldığı zaman da yaşanır.

Ailenin bir ferdi hapse girdiğinde, bütün ailesi ve bütün sevdikleri de bir anlamda hapse girmiş gibi olur. Velhasıl o zorlu yola herkes birlikte çıkar. Hapis cezasının devam ettiği süre boyunca, birbirlerini sevip ayrı düşenlerin kalpleri, zihinleri ve ruhları hep birlikte hapse ve yine hep birlikte hacca gitmiş demektir.

Fakat birden yola fırlayan tuhaf melekler, hapsedilmişlerin daha uzun bir süre yola devam etmelerini sağlamaya yetecek kadar sık imdada yetişirler. Bu ruhlar topluluğu, yaşadıklarının üstesinden gelecektir. Kalpleri paramparça olsa da başları diktir. Kutsal Hanımefendimiz herkesin yanındadır. Hanımefendimiz göze görünmese de kimseyi yalnız bırakmaz. Herkesi korumak ve sevmek için oradadır. Terk edilmiş ruhların en çok ihtiyaç duyduğu sözlerin sahibidir: *Seninle kalacağım.*

Hapishaneye ziyarete gidecek akrabaların ya arabaları kullanılamayacak kadar külüstürdür ya da paralarıyla tren bileti almak yerine kiralarını ödemek zorundadırlar. Nitekim hapisteki sevdiklerini görmekten ya da onlara dokunmaktan uzun süre mahrum kalırlar. Bir de bakmışlar ki hapisteki yakınları, çoğu zaman hiçbir açıklama yapılmadan, onlara sunabilecekleri sevgi, yardım ve desteğin yüzlerce kilometre uzağındaki başka bir hapishaneye gönderilmiş. Bazen de bu insanları "benim" diyebilecekleri ufacık bir köşeden, bir istirahatgâhtan bile mahrum etmek istermişçesine, o hapishane senin bu hapishane benim dolaştırdıkları olur; türlü dalavereyle hapse tıkılmış bu insanları yeni yüzlere, farklı kurallara, değişik yemeklere alışmak zorunda bırakmak suretiyle taciz ederler. Burada esas hedef, çalışmakla ve ıslahla geçmesi gereken bir mühletten ziyade, ümit kırıcı bir cezalandırmadır.

Herkes için zor geçecek olan böylesi bir dönemde bile *ruhun* sevgisi hiç azalmadan devam eder, tıpkı Kutsal Hanımefendimiz *La Señora*'nın sevgisi gibi. Ruhun sevdiğine duyduğu özlem hiç azalmaz; Kutsal Hanımefendimizin hiç azalmayan ilgisi gibi. Sadık ruhlar, sevdiklerini ziyaret etmeye, onları teselli etmeye ve sonsuza dek yakınlarında olmaya ant içmiş olanlardır. Kutsal Hanımefendimiz bu konuda liderliği üstlenir: Verebildiği bütün desteği verecek, onlar nefessiz bırakıldığında kendi nefesini ödünç verecek, canları yandığında sevgi ve anlayışın ilacından içirecektir onlara.

Nitekim birazdan okuyacağınız dua, o çok sevdiği biricik güzel çocuğunu yere serilmiş, işkence görmüş, adaletsizce yargılanmış ve canına okunmuş halde görmenin ne demek olduğunu fevkalade iyi anlayan Kutsal Hanımefendimizedir. Kutsal Ana her şeye rağmen Çocuğunun yanında kalmıştır. Dünyanın her yerindeki mahpusların anne babaları, dünyanın her yerindeki mahpus anne babaların çocukları ve o "uzakta tutulanlar"ın kardeşleri ve arkadaşları gibi, Kutsal Ana da ıstırap içindeki Sevdiğinin yanında olmuştur hep. Dahası Kutsal Ana, tutsak edilenlerin de ne pahasına olursa olsun yanındadır; yüreklere su serpmek, böylelikle herkesin dirayetle yoluna devam etmesini sağlamak için.

HAPSEDİLMİŞ BİR RUHU SEVENLER İÇİN SAYI SAYMA DUASI

Kutsal Ana,
Yaralıyım, yaralı
Kendim yaptım hem de bunu
Kendi kendime.

Sevgili Ana,
Yalvarırım koy o yatıştırıcı elini
Hem elimin
Hem korkmuş yüreğimin üzerine.

Kutsal Hanımefendim,
Yavaş yavaş say benimle birlikte
1... 2... 3... ve... 4,
1... 2... 3... ve... 4,

Ta ki kalbim
Senin Lekesiz Kalbinle
Aynı sakin ritme
Kavuşuncaya dek.

Senin tatlı ve huzurlu kalbin
Tüm kederlere rağmen
Beyaz çiçeklerle bezelidir.
Senden öğrenmeme müsaade et.

İzin ver de ben de senin gibi olayım, Anne.
Yüreğimin sakinleştiğini hatırlat bana,
Çekilen çileleri hatırlatarak değil ama,
Sevgi'yi anımsatarak.

Senin gibi sakince
Yürümeme yardım et:
Berelenmiş de olsa güçlü,
Senin gibi aynı.

Hem kendi ruhum,
Hem de mahkûm edilmiş,
Sevdiğimin ruhu için
Budur dileğim.

Seninle hepimiz özgürüz.
Sen varsan ne demir parmaklıklar ne duvarlar,
Ne de herhangi bir umutsuzluk var.
Sevgi var sadece, daha fazla Sevgi var.

Sevgili Anne,
Yalvarırım koy o yatıştırıcı elini
Elimin üstüne
Korkmuş yüreğimin üzerine bir de.
Say benimle birlikte
Kutsal Hanımefendim, yavaş yavaş say lütfen
Benimle birlikte
Kalp atışlarımı kendininkine uydur
1... 2... 3... ve... 4,
1... 2... 3... ve... 4...

Aymen, aymen, aymen.
Öyle olsun, izin ver öyle olsun.
Ne olur kalp atışlarımı kendi kalp atışına uydur.
1... 2... 3... ve... 4,
1... 2... 3... ve... 4...

KUTSAL HANIMEFENDİMİZİN MAHKÛM EDİLDİĞİ, ORTADAN KAYBOLDUĞU VE YENİDEN ÖZGÜR KALDIĞI BİR VAKA

Yüzyıllar boyunca salt masumlar ve yoksullar, cahiller ve Adiller, yeni bir hayata liderlik edenler ve hiçbir ölümcül hata yapmadıkları halde kilit altında tutulanlar değil, Kutsal Ana'nın imgeleri de saldırıya uğradı, parmaklıkların ve duvarların ardına hapsedildi.

Kutsal Ana imgelerinin bu şekilde kapatılıp hapsedilmesi, diktatörler tarafından istila ve işgal edilen her millette yaşandı; bugün Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Fransa, Romanya, Rusya olarak bilinen ülkelerin geçmiş ve günümüzdeki topraklarında, Orta ve Yakın Doğu'nun çok büyük bir kısmında, Asya'nın tamamında, Afrika'da, Ada ülkelerinde, dağlık ülkelerde, okyanus ülkelerinde, Kuzey ülkelerinde. İnsanların ve toprağın olduğu her yerde, Kutsal Ana ikonaları ve onu konu alan sanat eserlerinin kutsallığı reddedildi, üzerleri örtüldü, duvarların içine hapsedildi, yırtıldı, kasten hasar verildi, devrildi, alaşağı edildi ve diktatörlerce yasaklandı.

Çocukluğumda tanıdığım Polonya göçmeni ihtiyar kadınların anlattığı Kutsal Hanımefendimiz Częstochowa'nın hikâyesinde olduğu gibi, insanlar kimi zaman kutsal ikonaları ve başka kutsal imgeleri vandallardan korumak için duvarların içine gizliyorlardı. Kutsal Hanımefendimiz Częstochowa'nın koyu bal rengi bir tenle resmedildiği güzel mi güzel ikonasıyla ilgili türlü spekülasyonlar vardı. Rivayete göre yanağının biri çok eskiden bir Husit savaşçısının kılıcıyla yırtılmıştı. Anlatıldığı kadarıyla bu savaşçı, altın varaklı çerçevesi içindeki bu tabloyu kaptığı gibi atının sırtına atlayıp kaçmaya çalışmış fakat atı olduğu yere mıhlanarak hareket etmeyi reddetmişti. Bunun

üzerine savaşçı Kutsal Ana ve Çocuğunun tablosunu hışımla yere çalıp o sinirle kılıcını tabloya saplamıştı.

Kimileri o olaydan sonra Kutsal Ana'nın yaralı portresinin, kimsenin bilmediği bir yere götürüldüğünü söylüyor. Kimileri bir duvarın ardına konulduğunu, kimileri halatlarla bağlanıp bir kuyudan aşağı sarkıtıldığını iddia ediyor. Geçici ikameti neresi olursa olsun, Kutsal Ana öyle veya böyle bir "hapishane"dedir. Dahası bu "saklama" işinin, onun imgesine hakaret edenlerce mi yoksa o imgenin ardındaki kutsal gücü onurlandırmak isteyenlerce mi yapıldığı belli değildir. Nitekim onun taşra insanları arasındaki yüzlerce yıllık gizemli "seyahatlerine" dair hikâyelerin çok farklı versiyonları vardır.

Her neyse, aradan epey bir zaman geçtikten sonra ihtiyar *Biabcia* ve *Dziadzia*'lar (büyükanne ve büyükbabalar), Kutsal Ana'nın o güzeller güzeli ikonasının hiç beklenmedik bir anda ve mucizevi şekilde kutsal insanlar tarafından keşfedildiğini fısıldadılar kulağıma doğru eğilip. Nitekim kimilerine göre yanağı kılıçla kesilen, kimilerine göreyse gırtlağına saplanan bir okla yaralanan Kutsal Hanımefendimiz Częstochowa'nın tablosu, kendi adını taşıyan şehirdeki bir mabettedir bugün. On yedinci yüzyılın ortalarında Kral Kasimir tarafından bütün Polonya'nın Kutsal Anası ilan edilmiştir.

Kutsal Hanımefendimiz Częstochowa hakkında yine aynı büyükannelerin anlattıklarına göre, o zamanın söylencelerinde kutsal ikonaları tahrip edenlerin sevdiklerinin başına benzer türde olaylar geliyor, hatta kimi zaman verdikleri zararın hayatlarına mâl olduğu dahi oluyormuş.

Bu eski batıl inançlar, doğruluğu ispatlanabilir gerçekler olmaktan ziyade birer efsane gibi görünmektedir ancak sizlerin de bildiği gibi "öcülerden bahsetmek" yaşlı kadınların birtakım "aile değerleri"ni öğretmek için adeta kendilerine "görev" bildikleri bir şeydir. Nitekim ihtiyar *Biabcia*'lar, Kutsal Hanımefendimiz Częstochowa'nın tablosunu yırtan savaşçının bir kale duvarının üstünden keskin uçlu parmaklıkları olan demir bir kapının üzerine düşerek öldüğüne dair hikâyeler anlatırlardı; ne de olsa adam kutsal bir imgeye zarar verirken demir kullanmak suretiyle "demiri gücendirmişti."

Kutsal Kadın'ın yüksek kayalıklara oyulmuş heykelini barutla yok etmek isteyenlerin de "kayalıkların düşmanlığını kazandıkları" için eninde sonunda bir kayanın altında ezilerek öldükleri anlatılırdı mesela.

Tıpkı insanları boğmak için uğraşan korkunç *La Llorona*'yla [Ağlayan Kadın] ilgili anlatan *Mejicano* [Meksika'ya has] hikâyeler gibi Avrupa'nın kadim taşra hikâyeleri de çocukları nehirlerden, erkekleri hıyanetten uzak tutmak maksadıyla anlatılıyordu. Aynı şekilde taşralı ihtiyarların anlattığı "göze göz dişe diş" temalı efsaneler, izan sahibi bir ihtiyatlılığı sonraki kuşaklara tembihlemenin bir yoluydu. Kimse başkalarının kutsal saydığı şeylere –ki bu kutsallar, masum insanlar, sabi sübyanlar, aciz seyyahlar veya kutsal imgeler de olabilirdi– hakaret etmemeliydi. Kısacası bu efsaneler, "sana yapılmasını istemediğin şeyi başkasına yapma" demenin başka bir yoluydu.

TUHAF ŞEKİLDE BİRBİRİNE BENZEYEN OLGULAR: BÜTÜN BİR ULUSTAN VEYA TEK BİR ÇOCUKTAN YAHUT YETİŞKİNDEN "KUTSAL OLANI SİLMENİN" YOLU AYNIDIR... VE BUNUN AÇTIĞI YARALAR BENZER YÖNTEMLERLE İYİLEŞTİRİLİR.

Bir göçmen ve mülteci çocuğu olarak, geniş ailemin İkinci Dünya Savaşı sonrası yaraları, özlemleri, yas ve umut içerisindeki haykırışları ile büyüdüm. Çok kıymetli ve sert ve tatlı ve derinden yaralı insanlardı her biri. Kalbime ve ruhuma olan etkileri de çok derindi. Bu vesileyle sizlere ufak bir psikolojik pencere açarak ne denli tuhaf ve korkunç olsa da Kutsal Ana'yı bütün bir halktan silmek ile bir çocuğu istismar etmekte kullanılan yöntemin aynı ve bunun da kutsal olan Anne kavramının içini boşaltarak yerine "her yerdeki öcüler" ve "ne pahasına olursa olsun barış" gibi kavramları koymak olduğunu göstermek istiyorum.

Böylesi bir istismar, fiilen benliğin içini boşaltır ve ruhu dehşete düşürür. Buna maruz kalan insan, kaybettiği o kutsal içsel özü yaşamında yeniden tesis edinceye dek, kendi gerçek benliğinden ve ruhundan geldiği gibi davranamaz. Kendi klinik

deneyimimden yola çıkarak söyleyebilirim ki bu çoğu zaman, insanın yaşamaya ve yaratmaya yazgılı kendi biricik ruhunu, bu dünyaya başının üzerinde bir kılıçla değil, bir hayır duasıyla geldiğini yeniden öğrenmesi anlamına gelir. Yaşamın korku içinde sürdürülmesine karşı çıkan, o muzır, el değmemiş anne-benlik yahut anne-sesi, yazgısını fısıldar insanın kulağına: Yaşamımı korkudan sinerek değil, her gün yeniden ve özgürce yaratarak sürdürmeliyim.

İster bir kültür, ister savaşın yol açtığı yıkımı yaşamış ve hayatı için mücadele etmiş bir insan, isterse de başka şekillerde yaralanmış başka kültürler, topluluklar yahut insanlar olsun, özgürlüğe, kendini onarmaya ve yeniden dolu dolu bir yaşam sürmeye giden yolun ne olduğunu siz de biliyor olabilirsiniz. Savaşın ve istismarın açtığı yaralar birbirine çok benzerdir; şifayı ve Kutsal'ı en iyi anladığınız şekilde yeniden tesis etmenin yolları da aynı şekilde.

İnsan mahrum edildiği bütün özgürlüklerin gerçek bir listesini yapıp sonra geriye dönüp, başta insanın benliğine iyilik ihsan eden ve bilincinde dünyayı yeniden kuranlar olmak üzere engellenen tüm özgürlükleri geri kazanarak ve kutsal merkezde –eyleme, hareket etme, yaratma, var olma ve sonuna kadar gelişip serpilme hakkı da dahil– bütün eylem ve düşünceyi yeniden konumlandırarak iyileşebilir. Tüm bunlar bir ulusun yahut bir insanın merkezi psişesinde, sevgi, barış ve haysiyet namına korkak değil, bilakis son derece gözü kara ve etkin bir tavır ortaya koyan Bağışlayıcı Anne'nin hatırasını daha güçlü bir şekilde yeniden yaratır.

Kutsal fikirler, imgeler ve bunların temsil ettiği kutsal güçleri yıkmanın belli başlı birtakım yolları vardır. İnsanların kıymetli addettiği Kutsal'ı şedit ve maksatlı bir biçimde silmek, yüzyıllar boyunca dünyanın her yerinde sıklıkla başvurulmuş bir yöntem olmuştur zira istilacılar her ne kadar mukaddes olanın özü görünmezmiş gibi gelse de esasında kültürün ve halkın ruhunun kutsal olanı el yordamıyla da olsa hissedebildiğinin

ve bu gizli psişik, ruhani, dini, psikolojik ve gömülü gücün tüm bu ruhları zorluklar, zahmetler, acılar ve devrimler karşısında koruduğunun farkındadırlar. İnsanların güç aldığı ve içten içe çok kıymetli saydığı kutsalları yok etmenin, istilacılar nezdinde bundan daha iyi bir nedeni olabilir mi?

Gelin şimdi bir fikir, kavram ve hakikat olarak Kutsal Ana'ya nasıl saldırıldığına bakalım ve bunu yaparken masum, savunmasız ve naif bir halkı hedef alan "yağmalama" ve yıkım emrinin tek bir kişi, küçük bir grup veya devasa bir ordunun keyfi bir kararıyla verilmiş olabileceğini aklımızdan çıkarmayalım. Bu uğurda evvelden beri başvurulan belli başlı yöntemler şunlar olmuştur:

> İnsanların yaşama enerjisine zarar vermek suretiyle içlerindeki "hakiki benlik" hissini azaltmaya kararlı yağmacıların genellikle ilk saldırdıkları şey, kutsal olanın insanlara sağladığı faydalar ve hislerdir.
> İstilacı ve yağmacıların "Kutsal Hanımefendimizi silmek" yönündeki girişimlerini araştırırken vardığım sonuç, istilacıların başvurdukları zulmün hedefinde, "Kutsal Hanımefendimizi silmek" olmadığıdır. Vakaların birçoğunda çok daha hin ve çok daha somut birtakım çabalar içinde oldukları görülür.
> Bana kalırsa "Kutsal Hanımefendimizi silmek" çok daha soğukkanlı ve hesaplı bir biçimde, esasen ve nihai olarak "Kutsal Hanımefendimizin halkını silmek" maksadıyla hayata geçirildi. Onu seven, ona güvenen, her gün ondan ve/veya onun nurlu Çocuğundan güç alanların cesaretini kırmak, o insanın veya o halkın "hakiki benliğini" zamanla yok etti. Güçlü esen rüzgârlar ortasında sabit durmaya yarayan o ruhani çıpa ve dümen koptu, kırıldı, kayboldu.
> Bir halkı ve yağmacılara karşı gösterdiği direnişi, uzun yıllar o halka büyük bir destek ve başkalarına karşı, başkalarıyla birlikte, başkaları için ayağa kalkıp direnmeleri konusunda duygusal açıdan derin bir güç ve cesaret vermiş olan kutsal imgeleri yakıp yok ederek silmek, çok ama çok eski bir hikâyedir. İnsanlar ruhsal olarak güçsüz kılınır ve sonrasında hangi dar çerçevede tanımlanmış "ruh"u takip edecekleri kendilerine dikte edilir; aksi halde başlarına geleceklere katlanmak zorundadırlar. Halkın ortadan kaldırılışı, en azından "yer

üstünde" bu şekilde gerçekleştirilmiş olur. Hal böyle olunca, insanların yüreği, yaşam gücü ve ruhu yeraltına inerek orada var olanlarla yaşamını idame ettirmeye çalışır.

Nitekim bir halkı yahut tek bir insanı fethetmek isteyen istilacının yapması gereken şey, onu "Anne-siz" kılmaktır. Kutsal Ana, halka güç veren ilaç, rehber ve *inspiratrice*'dir [ilham kaynağı]. İnsanlar yaşamlarının kutsal olduğunu onda bilirler. Ayağa kalkıp ne düşünüyorlarsa söyleyebileceklerini onda bilirler. Yerlerde sürünmek yerine onun ihsanıyla dolu olduklarını ve bu sayede konuşup, yapıp, bir araya gelip, hareket edip yaşayacaklarını yine onda bilirler. Dolayısıyla, en tehlikeli dişil güçtür o.

Dünyanın bazı yerlerinde istilacılar, üzerinde tahakküm kurmak istedikleri insanları yaşamın değersizliğine inandırmak için akıllarına gelen her yola başvurdular. Kutsal Ana ve Çocuğunun "en değersiz olanlara" bile merhametle yaklaşılması yönündeki asırlık mesajını düşünün bir de.

Merhamet göstermenin herkes için geçerli olan kutsal bir çağrı olduğu yönündeki bu güzel, hayatı öven, ruhu parlatan mesajı ortadan kaldırmayı başaran istila ve istismarcılar, istedikleri halka istedikleri gibi zulmetmekte de özgürdür.

Kutsal Ana ve Küçük Sevgi Tanrısı'nın mucizeleri, haklarında konuşulanlar, onlarla yapılan seremoniler, onlara dair bilinenler ve onlarla yan yana yürünen yolun kendisi ortadan kalktığında, "ahlak çıtası"nı yukarı taşıyacak, daha kutsal yahut daha yüksek bir otorite de var olmayacaktı artık. Onun yerine, bizzat istilacılar tarafından yürürlüğe konmuş, bencilce bir "başkalarına zarar verme özgürlüğü" hüküm sürmeye başlayacaktı.

Tarihte yağmacılar küçük veya büyük direnişleri isyankârca eylemler oldukları gerekçesiyle yahut bir insanın yüzünde gördükleri gafil ve anlık bir bakıştan yola çıkarak ezebiliyorlardı. Bir istilacıyı her şey öfkelendirebilirdi. İnsanların cezalandırılma ve zarar görme tehdidi olmadan içlerinden geldiği gibi davranmalarına engel olmak, onları korkutmak fiziksel ve ruhsal terörizmin bir türüdür.

Esasında vaziyet daha da vahimdi. İstilacılar, halklara ait muazzam bir "kaynağı" zorla ele geçirip sömürdüler ki tarih kitaplarında bu kaynağın ne olduğundan çok sık bahsedilmez. Üzerine çöktükleri bu kaynak, en gözde *prima materia*, yani en temel Anne özü, bir başka deyişle bizzat insanların ruhlarıdır.

Fatihlerin amacı salt tutsaklarının bedenlerini kullanmak değildi; istilacılar aynı zamanda özgür iradeyi yok etmeye çalışan birer ruh-yiyiciydi. Başka ruhlar üzerinde mutlak bir tahakküm kurmak istiyor, hiç sorgu sual olmadan, ruhların çektiği acılara, adalet ve insani yardım için haykırışlarına aldırış etmeden mutlak bir itaat bekliyorlardı.

İstilalar tarihi boyunca bunu her devirde geçekleştirebilmek için yağmacıların yapması gereken şey, fellik fellik arayıp buldukları kutsal imgeleri yıkmak, tahrif etmek, alaşağı etmek, gömmek, parçalamak, istismar etmek ve üzerlerini örtmekti. Zira dünya halklarının birçoğu nezdinde "hakiki kendilik" hissini nazik ve tatlı bir şekilde içimize akıtan ve yeniden akıtan, bizleri gerek kendimiz gerekse birbirimiz için en iyi insanlık ve tevazu seviyesine ulaştıran, gerçekleri görüp cesurca direnmemizi sağlayan şey, kutsaldır. Burada tevazudan kasıt, "kaynaksız Kaynak"ı, hayatımızın merkezine koymaktır.

İnsan bir süredir kıskıvrak yakalanmış durumdaysa ve kaçamıyorsa, Merhametli Anne'ye bağlanması hakikaten yasaklanmışsa –ne de olsa her ruh onu içsel yahut hayati ve dışsal bir güç olarak anlamlandırır– halkın cesareti bir şekilde kırılacak ve bu durum, tutsaklar arasında kendilerine zulmedenler hakkında irrasyonel birtakım tepkilerin ortaya çıkmasına yol açacaktır.

Hiçbir suçu olmayan insanlar bir yandan kendileri için adalet istemeye korkarken, bir yandan da yaşamalarına izin veren zalimlere köpek gibi minnettar olurlar.

ANNEDEN AYRILMIŞ OLMANIN ESKİ KUŞAKLARDA AÇTIĞI YARA, NASIL OLUR DA SONRAKİ KUŞAKLARIN ASLINDA ARTIK ÖZGÜR OLDUKLARI HALDE, SANKİ HÂLÂ BASKI ALTINDAYMIŞÇASINA KORKU İÇİNDE YAŞAMALARINA NEDEN OLUR?

Kişisel ve klinik deneyimimden yola çıkarak, iki, on, hatta daha fazla kuşaktır aileleri mahveden acımasız bir savaş veya fetih yaşamamış, kendisi bizzat herhangi bir ölüm kalım mücadelesi vermemiş sonraki kuşakların, fatihlerden geride kalanlara karşı bugün hâlâ aşırı bir minnet duygusu ve yaltaklanmacı bir tavırla hareket ettiklerini görüyorum sık sık.

Bunlar, savaş ve fetih görmüşlerin çocuklarında şiddetli bir şekilde kendini belli eden davranışlardır. Ben bunu, geçmişte çok büyük yaralar almış olanların iyileşmeyen bu yaralarını kuşaktan kuşağa aktararak bugün yaşamakta olan çocuklarını kendilerine bağımlı kıldıkları bir "kuşak yarası" olarak adlandırıyorum. Elinden çok fazla şey alınmış masum bir halkın, canını almamış ancak yaşamasına da güç bela izin vermiş insanlara karşı sanki hâlâ saygı ve sadakat borçluymuş gibi davranmasıdır bu.

Çocuk, hayal edilebilecek en merhametli yüreğe sahip olduğundan, çoğu zaman ebeveyninin iyileşmemiş yaralarını devralır. Annesini ve babasını desteklemek, sevmek, yardım etmek, iyileştirmek ve yanında durmak ister çocuk. Fakat o zaman bile, yükü ailesiyle bölüşmek, ailenin yarasını taşımak zorundadır. Dolayısıyla kendi ebeveyninin, büyükanne ve büyükbabasının, büyük büyük büyük anne ve babalarının istilacıya davrandıkları gibi davranmaya devam edebilir.

Geçmişte savaşla işgal edilmiş bir ülkede büyük acılar çekip şimdi özgür olan biri, hiçbir şeyi sorgulamayan, sessiz, boyun eğen, itiraz etmeyen bir hayat sürebilir, saygı duyulmayı hak etmeyen insanlara aşırı saygı gösteriyor, adaletsizliklere karşı öfkesini dile getiremiyor olabilir.

Daha da ilginci korkudan otoritelere boyun eğen bu insan, ailesinin, istilacılara kıyasla kesinlikle fazlasıyla masum olan fakat bir yandan kendi hakkını veya ailesinin hakkını savunmak isteyen üyeleriyle hırlaşıyor da olabilir.

İhtiyarlar tarafından aktarılan bu birincil yaranın gerek onlar gerek aileleri için büyük bir tehdit oluşturduğu düşünülür zira bu insanlar mazideki yağmacıların silah ve kılıçlarla terör estirdikleri psişenin arka odalarından birinde yaşamaktadırlar hâlâ. Nitekim dışarıdan yaralı ve durumu sorgusuz kabullenmiş gibi gözükseler de içten içe kendi acizliklerine öfke duyarlar. Esasında öfke baskıya karşı verilen sağlıklı bir tepkidir fakat bu örnekte yanlış tarafa yönlendirilmiştir.

Benim kendi ailemde de istilacılar ezip geçtikleri köylülerin yüreklerinde ve zihinlerinde son derece güçlü ve korkunç imgeler bırakmış. İstilacıların kutsalları yok edişi, ruh ile mübarek

olan arasındaki, yaşam gücü ile psişe arasındaki o güzelim bağı paramparça etmiş. Dolayısıyla, eskiden kendilerini doyurmuş olan, kutsal bir ihtişama sahip toprak yerine, bu kutsal toprağın üzerinde hiçbir şey yetişmesin diye düşman tarafından tuzlanmasına dair zihinlerinde oluşan imgeleri ve bunun bedenlerinde oluşturduğu izleri görüyorlardı artık.

Geçmişte hayvanları ve kuşları ve kutsal addettikleri doğayı (o denli kutsaldı ki ona sahip oldukları için şükretmek, dua etmek ve dilek dilemek üzere neredeyse her hafta çeşitli tören ve ritüeller düzenliyorlardı) gördüklerinde yürekleri coşkuyla pır pır ederken, Dünyanın Annesi'nin özünü ortadan kaldıran vahşi istilaların ardından, doğayı her gördüklerinde "elektriğe kapılmış" gibi hissediyorlardı kendilerini çünkü kutsal beyaz leylek sürülerinin Stalin'in Kızıl Ordusu tarafından tek tek vurulduğunu, yemek pişirmek ve ısınmak için odun tedarik ettikleri, düşmandan saklandıkları, dev muhafız ağaçlarından mahrum kalsınlar diye kutsal ormanlarının bile isteye yakıldığını hatırlıyorlardı. Kutsal belleklerinin üstü, kırılan camın, parçalanmış bronzun, bükülmüş demirin, çocukların, kadınların, ihtiyarların ve ailelerin maruz kaldıkları saygısızlığın ardından hasıl olan kederle çizilmiştir bugün.

Kutsal imgeleri yakılmış, bir zamanlar battaniyeye sarıp bebek gibi kucaklarında taşıdıkları ve sonra köyü korusun diye yerlerine yerleştirdikleri kutsal heykelleri parçalanmıştı. Köyün demircilerinin, tekerlekçilerinin, marangozlarının kendi elleriyle inşa ettikleri küçük kiliselerinin içindeki mabetler yıkılmış, kutsal giysiler yırtılmıştı. Kutsal Ana ve Azizler için yol kenarlarına inşa edilmiş olan yüzlerce, binlerce türbe de aynı şekilde ortadan kaldırılmıştı.

Tüm bu planlı ve maksatlı yıkımlar Kutsal Ana'yı gözlerden ırak kıldı; Kutsal Ana onu çok seven insanlardan çok uzakta bir yeraltı hapishanesine gönderilmişti adeta. Yağmacılar insanların kollarından ve gözlerinden koparıp almışlardı onu. Köydeki ikona ressamları ya oldukları yerde vuruluyor yahut da bir daha geri dönmemek üzere bir yerlere götürülüyordu. Yağmacılar Kutsal Ana'yı yok etmeye, hatırasından kalan izleri insanların kalbinden ve bedeninden silmeye o denli kararlıydılar ki,

bizimkilerin anlattığına göre, onu temsil eden ufacık bir oyma heykeli saklamak bile hemen oracıkta öldürülmek anlamına geliyordu. Kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde yaşayan bu köylülerin, kendilerine manevi anlamda destek olacak yahut teselli edip avutacak küçücük bir heykele dahi sahip olmalarına izin yoktu. Aksi halde öldürülüyorlardı.

Sonuç itibarıyla yağmacılar, insanların peşinden gittiği ve büyük bir sevgi beslediği kutsal nesneleri ortadan kaldırarak kendilerini insanların yeni tanrıları olarak konumlandırmaya çalışıyorlardı. Nitekim hemen oracıkta öldürülmek gibi son derece gerçek ve yakıcı bir tehdit, insanların kendi Yaradanlarına seve seve itaat etmelerinden ziyade, yağmacılara boyun eğip yaltaklanmalarını zorunlu kılmıştı.

İnsanları "annesizleştirmek" ve annenin yerine "itaat etme görevi"ni koymak, altın sarısı buğday başaklarını işleyen çalışkan harman dövücüleri, pelerinleri, dizlerine kadar uzanan çizmeleri ve üzerinde geldikleri boyun arması işli yöresel kıyafetleriyle, rüzgârla yarışırcasına ata binen erkek ve kadınları, gururlu da olsa korkak insanlara dönüştürmüştü; kendileri için, çocukları için, ailelerinden ayrı görmedikleri hayvanları ve toprakları için korkan insanlara...

Artık herhangi bir ulusa veya topluluğa eziyet etmekle bir insana eziyet etmek arasındaki benzerlikleri görebildiğinizi sanıyorum.

Travma-sonrası çalışmalarda, kendilerine zulmedenlerden hem korkup hem de onları methedenleri (1973 yılında İsveç'te yaşanan, kurbanların ölümle tehdit edildikleri halde irrasyonel bir biçimde kendilerini alıkoyanların onları öldürmeyerek aslında onlara iyi davrandıkları gibi akıllara zarar bir sonuca vardıkları, korkunç rehin alma vakasına atıfla) "Stockholm sendromu"na tutulmuş kişiler olarak tanımlarız kimi zaman.

Zulme maruz kalan bir topluluk ya da bireyin tehdit altında yaşamını sürdürebilmek için öğrenmiş olduğu hayatta kalma mekanizmaları ne olursa olsun, şayet daha sonra "hakiki

benlik"i onarmak ve kendi anladığı şekilde "kutsal" olanı yeniden tesis etmek gibi meseleleri ciddiyetle ele almadığı vakit, daha sonraki kuşak da itiraz etmeden boyun eğme davranışını öğrenmiş olur. Yeni kuşaklara genellikle bu tür şeylerden bahsetmemeleri öğütlenir zira başlangıçtaki travma ile derinlemesine baş edilememiştir. Ana baba kendi benlik hissini henüz tam anlamıyla yeniden kazanmış değildir. "Hakiki benlik" diğer insanlardan değil, kendi ruhunu, kutsallık algısını, yaratıcı güdülerini ve Kutsal İnsanlar'ını dinleyip onurlandıramamaktan korkan benliktir.

"İçimizdeki kutsal ana" imgesinden, bu dünyadaki büyük bir iyileştirici güçten, kimseyi küçültmeye çalışmadan herkese yardım etmeye ve herkesle ilgilenmeye kadir Kutsal Ana'dan mahrum bırakılmak, insanda yaralar açar ve kiminde kenarları dik bir hendek gibidir bu yaralar. Yardım gerekir. Merdiven gerekir. "Yapabilirsin" diye cesaretlendirecek sesler gerekir. Uzanacak eller gerekir. İnsan zamanla kendi "hakiki benliğine" dönerken, onunla birlikte şükür duaları okuyacak, kutsallıktan nasibini almış birileri gerekir.

Nitekim, Kutsal Ana'yı mabedinin bombalandığı yer olan psişede yeniden tesis edecek o yardımın kimileri için bir kısmı, kimileri içinse tamamına yakını, cemaat, kültür ve kendi içinde yeniden kutsanmakla, bir başka deyişle, her şeyin yeniden takdisiyle mümkün olur. Bu, insanın kendi tercih edeceği bir ritüel şeklinde olabilir. Ritüelin amacı kişinin salt dünyevi gözlerle değil, yeniden kutsal olan bakışla, kutsal duyuşla, dokunuşla, kutsal şarkılar, kokular, uğraşlar, renkler, kelimeler ve eserler aracılığıyla görmesini sağlamak, Kutsal olandan gelen tüm nezaket ve kuvveti her gün pratik etmek ve tedrici olarak yeniden tesis etmektir.

İstilacıları yüceltmek ve kendi gerçek benliğinin sesiyle konuşmaktan korkmak yönündeki irrasyonel davranış şeklinin, "kuşak yarası"nı kuşaktan kuşağa aktarmaya devam edebileceği doğrudur. Fakat bu miras aktarımını durdurmak, eski ve yeni

yöntemleri geri kazanmak ve yeniden tesis edilmiş olan kutsalı sonraki kuşaklara devretmek için bir kişi, bir ebeveyn, bir ruh yeter. Bu kişi, ailenin diğer üyelerine kıyasla bilinç düzeyi biraz daha yüksek, aileden aktarılan yarayı kesinkes iyileştirmeden devralmayı nazikçe ve fakat sarsılmaz bir kararlıkla reddeden biri olacaktır. Nesillerdir ilk defa yaltaklanmadan adaletten bahseden, bütün kalbiyle seven, fevkalade cömert ve bilge bir ruh olacaktır bu; Kutsal'ın herkesin doğuştan hakkı olduğundan adı gibi emin, çocuklarına da aynı şeyi yapmalarını öğütleyen bir ruh. Bunun için yapılacak merasimler, güzel hakikatlerle ilgili konuşmalar, arınma ritüelleri, yeniden takdis etme ritüelleri ve bu ritüeller için anlam ifade eden ilham verici süsler, kelimeler ve eylemlerdir.

Kutsallık hissinin yeniden yerli yerine oturtulmasıyla –ki bu, kutsallığı tüm kalbiyle arayanlar için olabilir ve olacaktır– Kutsal Ana'nın herkesin en iyi anlayabileceği, en mütevazı ve yaşamın akışını değiştirecek şekilde geri kazanılması mümkündür. Peki bu nasıl yapılmalıdır? Öncelikle bu işi derinlemesine ele almalı ve devam ettirmelisiniz. Sizi tanıyanlarla, önemseyenlerle ve Kutsal Ana'yı kendilerine yakın tutanlarla yüz yüze çalışın. Yılmayın. Peki ya Kutsal Ana'yı silmek isteyenler konusunda ne yapacaksınız? Benim size önerim, kiminle çalıştığınızı soran insanlara, "Kutsal Ana ile birlikte çalışıyorum," cevabını vermenizdir. Hangi şirkette çalıştığınızı soranlaraysa, bir kaşınızı kaldırıp keyifle gülümseyerek "Onun için çalışıyorum," diyebilirsiniz.

Birazdan, yıllar önce hayatımın en kötü dönemlerinden birini yaşarken yarattığım bir dua-*cito*'yu, kısa bir kutsama duasını okuyacağım sizlere. Bu duayı size şifa olması için sunuyorum; sizin veya sevdiklerinizin etrafının hangi duvarlarla çevrildiğinin, nasıl bir yıkıma uğradığınızın, hangi mahpushanelere düştüğünüzün, sevdiklerinizin nerede esir tutulduğunun, hiçbir şeyin önemi yok.

Bu duayla sizleri, Kutsal Hanımefendimiz'in Lekesiz Kalbi'ni çevreleyen, yeşil yapraklar ve beyaz çiçeklerden yapılmış çelengin tam ortasına koyuyor ve belki yorgun düşmüş kalbinize, ritmini yitirmiş yaşam gücünüze ve fakat her şeye rağmen

nurlar saçmaya devam eden cefakâr ruhunuza şu sözcükleri söylüyorum usulca: Unutma, Kutsal'ın önüne çekilmiş hiçbir duvar bizi Kutsal'dan ayıramaz.

Sadece Sevgi ile hatırlanan şeylerdir
Gerçek olan.
Sadece Sevgi ile hatırlanan eylemlerdir
Gerçek olan.
Sadece Sevgi ile hatırlanan ruhlardır
Gerçek olan.

KUTSAL ANA'YI DUVARLARLA AYIRMAK: KUTSAL FİKİR VE İMGELERİ SİLMENİN EZELDEN BERİ UYGULANAN YOLLARI

Kutsal Ana'yı "yok etmenin" başka yolları da vardır. Kimi zaman öngörü ve sağduyu eksikliğinden birtakım hatalar yapılır; örneğin öncesinde etraflıca düşünülmediği için tarihi kalıntılar ve ikonografilerin kaybolduğu vakidir.

Fakat dünya tarihi boyunca, Kutsal Hanımefendimizi hedef alan, haddi hesabı olmayan saygısızlıkların, kasıtlı olarak üzerinin kapatıldığı vakaların esas amacı, müminleri Kutsal Ana'ya yakın durarak kazandıkları mücadele ve zaferlerin "doğal tarihi"nden mahrum bırakmaktır. Yönetime yeni gelen bir grup insana hürmet edilmesini sağlayabilmenin yolu, Kutsal Ana'nın yoldan çekilmesidir.

Örneğin, yirmi ve yirmi birinci yüzyılların eski usul komünist rejimlerinde Kutsal Ana kamusal olarak yasaklandı. Totaliter hırslarla yapılan ilk şey, kutsal imgeleri yok etmek oldu; bu imgeler ki ruhlara devlet veya herhangi bir örgüt için değil, kendi değeri için mücadele etmesi, Yaradanaa, cömertliğe, hayatta kalmaya, içgörüye, yaratıcılığa, iyiliğe ve gerçek sevgiye yönelmesi için ilham veriyordu.

Komünizmin başlangıçtaki ideali, görünüşte yoksulları başkalarının postalı altında ezilmekten kurtarmak ve böylece herkese eşit iş, eşit aş, eşit ilerleme ve refah imkânı sunmaktı. Oysaki komünizmin dünyanın birçok yerindeki fiili uygulamaları, bir postalı alıp yerine başka bir postalı getirdi sadece. Nitekim bu

rejimler, kendileri gibi Kutsal olana düşman olan önceki rejimlerden arta kalan Kutsalların kökünü daha da kazımış oldular.

İnsanların kutsal inanç ve pratiklerini yok etmek maksadıyla savaş, tehdit, yıldırma ve yıkım yoluyla eski kültürün üzerini çizip "yeniden yazmak" yeni kurulan rejim ne denli idealist, dürüst ve umut vaat eder bir biçimde işe koyulmuş da olsa, aşırı örgütlü rejimlerin işleyişinin çoğu kez öngörülebilir bir neticesidir. Böylesi örgütler, iktidar uğruna sıra sıra dişler geliştirirler, iyilik ve kapsayıcılık gibi erdemleri diktatörce bir denetim lehine ve kaç milyon insanın kendi düzenlerine boyun eğdiğini başkalarına "göstermek" uğruna ortadan kaldırırlar. Böylece iktidar piramidinin en tepesinde yer alanlar hariç tüm insanları özgür irade, özgür düşünce ve özgürce hareket edebilme olanağından mahrum etmiş olurlar.

Nitekim komünizmin eski Sovyet versiyonunda, yeni iktidara gelen güçler eski düzeni devirmek konusunda son derece kararlılardı ve bu uğurda herkesin değerli addedildiği başlangıç ideallerinden dönerek, devleti ve devleti yöneten adamları herkesin boyun eğmesi gereken şeylere dönüştürdüler. Masum insanlar, kendi ruhlarının tabiiyetini, yüzyıllardır büyük bir çoğunluk tarafından kutsal addedilen şeylere yahut komünizm kavramına değil, emir komuta zincirinde herkesin üzerinde yer alan ve sadece birer insan olan haydut-diktatörlere rehin vermek, onlara itaat etmek, onları savunmak ve desteklemek zorundalardı.

Babam, geçmişte yapılmış hataları düzeltmek adına iktidarı bir anda ele geçiren insanların çok az bir kısmının kendilerinin ve taraftarlarının yönetim konusunda yaptıkları hataları da görebildiğini söylerdi. Ona göre yalnızca kutsal bir adam kendisine ve taraftarlarına söz geçirebilecek denli cesur davranabilir ve kendi insanlarını başkalarına zarar vermekten alıkoyabilirdi. Zira kutsal bir adam, yapılan bütün hataları herkes adına düzeltmeden ve insanların "badanası ve yönetimi yenilenmiş olsa da eskisiyle aynı zindanda" ıstırap çekmeye devam etmelerine engel olmadan, kutsal bir kalp olarak yaşamını sürdüremezdi.

**ŞUNU HEP HATIRLA. SAKIN UNUTMA.
GEÇMİŞTE OLANLARI VE ŞİMDİYİ.
İYİLİK TİMSALİ İNSANLARIN KUTSAL BİLDİKLERİ
VE İNANÇLARI NE ZAMAN SALDIRIYA UĞRASA,
KULLANILAN TAKTİKLER HEP AYNIDIR. AYNI. AYNI.**

"Şunu hep hatırla. Sakın unutma. Kutsal bizatihi saldırı altındayken kullandıkları taktikler hep aynıdır. Aynı. Aynı." İkinci Dünya Savaşı'nda korkunç acılar çekmiş yaşlı akrabalarımızla yemek yiyip ağlaştığımız uzun gecelerin bitiminde, babam hep böyle derdi bana. Esasında dinlemeye ve anlatmaya zar zor katlandıkları hikâyeleri sanki dinlemeye doyamıyormuş gibi, gece geç saatlere kadar mavi mutfak masasında otururlardı. Bu ihtiyar çiftçiler, hırpalanmış ihtiyar ayılar gibi krom ve plastikten yapılmış sandalyelerimize ilişip çekilen eziyetlere ve yaşanan kayıplara dair hikâyeleri sayıp dökerlerdi bir bir. Her yeni hikâyeden önce, hikâye anlatılırken ve bittikten sonra, küçük bardaklarda tek atımlık *schnappes* içerlerdi, sayısız. Kaybolan çocukların, öldürülen ev hayvanlarının, sakat kalan arkadaşların, dağlanıp kör edilen gözlerin ve gözlerinin önünde gerçekleşen daha bir dizi korkunç olayın anlatıldığı her yeni hikâye bir öncekinden daha kötü olurdu.

Ruhlar üzerinde tahakküm kurmaya ve onları köleleştirmeye kararlı yağmacı gruplar hep aynı taktikleri kullanırlar, sadece iğrençliklerinin derecesi değişir. Nitekim ben de benlikten Kutsal algısını, kutsal imgeleri ve o imgelerin haiz olduğu önemi silenlerin hepsinin aynı taktikleri kullandığını belledim. Aynı. Aynı.

Bir sürü farklı saldırı taktiği olsa da gelin biz, yaşadığımız dönemde dünyanın birçok yerinde uygulanması hasebiyle, özellikle tek bir taktiği detaylandıralım. Eğer ortadan kaybolmuş yahut yok edilmiş eski kabilelere, hatta uluslara ne olduğunu öğrenmek istiyorsak yapmamız gereken tek şey, içinde yaşadığımız dönemde bunun tam olarak nasıl gerçekleştiğine bakmaktır bence. Görünen o ki başvurulan tipik yöntem, halkların ve ülkelerin ele geçirilmesidir ve ardından öngörülebilir birtakım yollar takip edilir.

Nitekim yirminci yüzyılın başları ve ortalarında, dünyanın komünizmle yönetilen kısımlarının çoğu kutsal fikirlerle birlikte, fidyesiz rehin alındı.

Çamura saldırarak başladılar işe; birçok ülkenin kutsal sığınak ve ibadethanelerinin küçüklü büyüklü odalarının duvarlarını oluşturan tuğlaların yapımında kullanılan çamura saldırarak. Nitekim Sovyetler ilk iş, bütün inanç sistemlerine ait kutsal binaların, masalarla dolup taşan yahut ıvır zıvırın depolanması için kullanılacak devlet dairelerine dönüştürüleceğini ilan etti. Geçmişte müminlerin toplanma yeri olan binalar, "müze" adı verilmek suretiyle "başka amaçlarla" kullanıma uygun hale getirildi; bu yeni müzelerdeki tur rehberlerinin göreviyse, ateist olmayan fikirlerin yanlışlığına dikkat çekmekti.

İnsanların kutsal adak yerlerinin üzerinden buldozerlerle geçildi zira ipe sapa gelmez bir "yeniden geliştirme" projesinin derhal ve tüm gücüyle yürürlüğe konması gerekiyordu. Kutsal yerleri ziyaret etmeye çalışan inançlı ruhlara saldırıldı, Musevi veya Hıristiyan dualarını okudukları sırada öldürüldükleri bile oldu. Kapıları yüzyıllardır kuşlara ve insanlara açık olan kutsal yerlerin kapısına asma kilitler vuruluyordu. Tamamen "temizlenen" yani bütün nüfusu öldürülüp gömülmeden ortalıkta bırakılan küçük köylerdeki kutsal mekânlar ise çürümeye terk ediliyordu. Kutsal addedilen küçük toplanma yerlerinin içine hapsedilen çiftçi aileleri, canlı canlı yakılıyordu. Bir zamanlar oralarda teselli ve güç bulmuş olan zavallı insanlar, kendi kutsal sığınaklarında öldürülüyordu.

Yaşanan tüm örneklerde "iş başında" olanlar, insanların Kutsal İnsanlar'ın ve Yaradan'ın adını yüksek sesle söylemelerini yasakladılar. Kadim ritüellerini yerine getirmekten, onu bırakın, şarkı ve ilahilerini söylemeyi akıllarına getirmekten bile yıllarca men edildiler. Yönetimdeki cunta, insanlara ve insanların kutsal saydıklarına hayatlarının geri kalanı boyunca birer mahpus olarak yaşamalarını emretti. Böylece sevgi dolu insan kalpleri, sevgi dolu Kutsal Kalpler'den ayrı kalmış oldu.

Bu diktatörlük rejimlerinin çoğu yirminci yüzyılda, bütün otoriter iktidarların er geç uğramak zorunda olduğu sona uğramış ve çatırdayıp yıkılmış olsa da Kutsal'ın yaklaşık altmış yıl boyunca bu şekilde yasaklanması ve kapatılmasına dönük uygulamalar, Kuzey Asya, Doğu Avrupa, Rusya ve onun eskiden bağımsız olan ülkeleri de dahil olmak üzere çok geniş bir coğrafyada, çok kalabalık bir nüfus üzerinde hayata geçirildi. İnsanların ruhani ve dini inançlarını hedef alan bu denli sert ve ölümcül müdahaleler, totaliter rejimler tarafından başvurulan müşterek birtakım karşı eylemler olsa da devam etti. Bu karşı eylemlerden kasıt, iktidarın bazı insanlara yardım etmek için belirli programlar uygulamaya koymak, *bazı* insanların refah seviyesini artırmak –ki buradaki "bazı" yönetici beyinlerin değerli bulduğu, bir başka deyişle Yaradan'a, Kutsal Ana'ya ve Çocuğa değil, partiye "sadık" olanlardır– gibi yollarla insanları gerçekte ne kadar umursadığını göstermek için başvurduğu yöntemlerdi.

Tarih boyunca, fethettikleri nüfus içerisinde yalnızca çok küçük bir kesime iş ve para vermek, hatta gücü elinde tutmak için çoğu zaman bu insanları silahlandırmak, fatihlerin çok sık başvurdukları yöntemlerden olmuştu. Bu ufak gruba dahil olmak üzere davet edildiği halde bu hastalıklı imparatorluğun parçası olmayı reddetme cesareti göstermiş olanlarsa vuruluyordu. Eskiden babamın söylediği gibi, gerçekten kutsal olan bir adam, hiç sektirmeden eline verilen kokuşmuş ekmektense taze hakikatin sunduğu nimeti çok daha besleyici bulur.

Nitekim komünizmli on yıllar boyunca, Kutsal olanın pratik edilmesiyle alakadar ve bir insanı herhangi bir konuda manipüle etmek amacıyla kullanılamayacak hiçbir şeye güvenli geçiş izni verilmedi. Bu manipülasyonlara örnek olarak, yaşlı bir kadına ahşaptan yapılmış küçük Kutsal Ana heykelinin geri verilmesi akabinde torununun yerel komiser tarafından pusuya düşürülüp yakalanması veya yoksul bir Musevi din adamının Şabat mumlarını saklamasına izin vermek ve fakat bunu yaparken adamın, karısının ve çocuklarının elinden sahip oldukları küçük çiftliği –salt parti için çalışan düşük rütbeli polis memurlarını veya bekçileri zengin etmek için– hileyle alabilmek adına birtakım evraklar düzenlemek verilebilir.

Bununla birlikte, boz ve çorak yerlerdeki çalışma kampları ve ölüm tehditleri aracılığıyla kendi Kutsal İnsanlar'ından mahrum bırakılan binlerce ruh, gecenin bir yarısı sınırı geçerek özgürlüğüne kavuşmaya çalıştı; tehdit altında olmayan bir hayatın özgürlüğüne, yetenek ve fırsatları geliştirme özgürlüğüne ve kuşaklar boyudur Kutsal'a duyulan derin saygıyı "geceden geri alma"nın özgürlüğüne kavuşmak için...

Fakat komünistler insanların ruh, zihin, beden ve kalplerinin özgür olduğu yerlere kaçmalarına engel olabilmek için, kendi insanlarına karşı "Duvar" inşa etmeye karar verdiler.

İNSANLARI İÇERİDE TUTMAK VE DIŞARIDAKİ ÖZGÜR İNSANLARIN İÇERİ GİRMESİNE ENGEL OLMAK İÇİN İNŞA EDİLEN DUVAR

İnsanların kendi kutsal imgelerine, fikirlerine, yıllardır hüküm süren inanışlarına özgürce erişmeleri bir duvarla engellendiğinde ve Kutsal'a hürmet edenler, sırf hayatlarını kendi uygun gördükleri şekilde yaşamak istiyorlar diye "yanlış, kafası karışmış, zihni bulanmış, yanlış yönlendirilmiş, lanetli, tehditkâr, tehlikeli, eğitimsiz, kibirli" gibi kelimelerle yaftalandıklarında, rejimin insanları birbirinden ayırması çok daha kolay olur. Bir yanda hâlâ inancını koruduğunu kabul eden, diğer yanda (kendisi gizli gizli inanmaya devam etse de) artık kutsal olan hiçbir şeye inanmadığını ilan edenler olmak üzere, insanlar arasında bir bölünme söz konusu olur. Rejim, bu iki grubun iyilikten yana bir güç olarak bir araya gelip baş kaldıramayacak denli korkmasına güvenir zira biri her şeyden önce kendisini korumayı hedeflemekte fakat ikisi de kendisinin, ailesinin ve arkadaşlarının zarar görmesinden korkmaktadır. Rejim, iki grubun oluşturacağı gücün bu şekilde altının oyulmasına bel bağlar. Yönetici güç, insanların rejim karşısında kuvvetle ve alenen direniş gösterecekleri şekilde bir araya gelmelerini istemez.

Bu, bir zamanlar birlik içerisinde yaşayan özgür bir halkın düzenini bozmanın –yani o halkın kendi kutsal mekân ve mabetlerinde bir araya gelip "yukarıdan" gelebilecek fenalıklardan korkmadan plan program yapabilme yetisini ortadan kaldırmanın– çok eski yollarından biridir.

Halk ile birlikte değil, halkın üzerinde konumlanarak onu yönetmeye kendini adamış bir rejim, insanların kutsal addettikleri zeminde buluşmalarına engel olmaktan ve böylece herhangi bir kutsal mekânda on yıllardır, hatta belki bin yıllardır var olan kutsiyet ve adanmışlıktan kaynağını alan o güçten halkı bir kez daha mahrum bırakmaktan zevk alır.

Kutsal toplanma yerlerini kapatan rejim, halk üzerinde sürekli bir kuşatılmışlık hissi yaratır; kitleleri kontrol etmek arzusunda olanlara tam da bu lazımdır zaten. Nitekim insanlar Bedeviler gibi çadırlarını oradan oraya taşıyarak, buluşabilecekleri tuhaf sığınaklar aramak zorunda kalırlar. Kaçınılmaz olarak, içlerinden pek de öngörülü olmayan bazıları diğerlerinden ayrılıp şöyle demeye başlar: "Ya efendilerimiz bize bu kadar kötü davranmakta haklıysa? Efendilerimiz bize karşı öyle davranmasalar da bizler onlara karşı daha nazik, daha uzlaşmacı davransak daha iyi olmaz mı?" Efendilerin idaresi altındaki insanların birbirlerinden korkmaya, hoşlanmamaya veya şüphelenmeye başlamaları, kardeşi kardeşten ayıran bir durumdur. İnsanlar arasında dayanışma ve ittifak duygusunun olmayışı, iktidarını sürdürmek isteyen diktatörlükler için hayra alamettir.

İnsanların daha iyi veya daha kutsal koşullar hakkında herhangi bir fikir birliği yahut ortak bir şiar oluşturamayacak şekilde bölünmesi, iktidardakiler eliyle dünyanın farklı yerlerindeki soğuk ve rutubetli hapishanelerde de uygulanan bir yöntemdir. Hapishanedeki insanlar birbirlerinden ayrı tutulurlar ve birkaç dakikalık süreler haricinde bir araya gelmelerine müsaade edilmez. Bu şekilde tecrit edilmelerinin amacı, aralarında ciddi bir iletişim geliştirmelerini engellemek, ezberden söylenen bir vecizeden ziyade adalet mânâsına gelebilecek ateşli "hürriyet" konuşmalarının üzerine su serpmektir.

Komünizm örneğinde yönetici takımı her ne kadar Kutsal'a edilen ibadet ve duaların rahatsız edici varlığı olmaksızın Avrupa

ve Asya'nın her yerinden insanların ne denli özgür ve mutlu olduklarını iddia etse de askeri diktatörler, kendi baskıcı rejimlerinin boyunduruğu altında yaşayan insanları bu etki alanı içerisinde tutabilmek adına beton blok ve tuğlalardan, dikenli tellerden oluşan duvarlar inşa ettiler.

İnsanları insanlardan ayırmak için Berlin Duvarı adında, 3,6 metre yüksekliğinde 165 kilometre uzunluğunda bir duvar inşa edilmesini emrettiler. Bu devasa duvar, kimsenin içeri girememesi ama ondan da önemlisi dışarı çıkamaması için inşa edilmişti; bir uçta toplumdan dışlanıp yüzkarası ilan edilmek, diğer uçta ise öldürülmek tehdidi söz konusuydu. Dünyada kimsenin herhangi bir yere gitmesine müsaade edilmiyordu.

Ortalama bir insan boyunun iki, küçük bir çocuğunkinin dört katına ulaşan bu duvarların amacı, daha özgür olan insanları, bütünüyle bir yere bağımlı olan insanlardan ayırmaktı. Duvarlar ve sınır kapıları, kapılardan izinsiz geçmeye veya duvarların üzerine tırmanmaya, üzerinden uçmaya, sıçramaya, özgürlüğüne doğru kaçmaya kalkan her kim olursa vurmaları emredilmiş silahlı askerler tarafından korunuyordu. Duvar diplerinde, küçük küçük ailelerin ölü bedenleri birikecekti zamanla.

Gecenin bir körü, askerlerin dikkatini dağıtmaya çalışarak veya özgürlük nefesini solumaya ant içmiş ruhlarla dolu küçücük bir arabanın yahut ev yapımı ufak bir uçağın içinde duvarı geçmeye çalışan bütün kadın, erkek ve çocukların, vatanperverlerin, sanatkârların, dansçıların, müzisyenlerin, çiftçilerin, öğretmenlerin, çiçekçilerin, kunduracıların, eyercilerin, özgürlük ateşiyle yanıp tutuşan bütün bu ruhların ölü bedenleri, amansızca korunan bu duvar diplerinde yatmaktadır işte. Kutsal Hakikat'in özlemini çeken, duvarları türlü türlü yöntemlerle aşmaya çalışırken ölmüş "aklı başında" Ruhlardır hepsi.

1956 yılında kısmen *Szent István* (Aziz Stefan), Kutsal Ana ve Çocuk'tan ilham aldıkları rivayet olunan erkek ve kız kardeşler dayanışma içerisinde bir araya gelerek, yürek paralayıcı bir Macar Devrimi gerçekleştirdiler; onları Sovyet duvarları içerisine mahkûm eden SSCB'ye karşı başlattıkları bir ayaklanmaydı bu.

Polis göstericilerin icabına bakmaya kalkıştığında, Macaristan ordusu isyancıların arasına katılarak Sovyet birliklerine karşı erkek ve kız kardeşlerinin yanında mücadele etti. SSCB ise buna Rus tanklarıyla karşılık verdi; sokaklardaki Macarlar Rus tanklarına taşlar ve çıplak elleriyle karşı koyuyorlardı.

Macar radyolarında NATO birliklerinin olaylara müdahale etmesi için yalvaran acınası yayınlar yapılıyordu. Ama öyle olmayacak, özgürlük savaşçıları bastırılacak ve liderleri öldürülecekti. Macarlar ile Sovyet ülkelerinin diğer cesur halkları otuz üç yıl gibi uzun bir süre boyunca özgürlükleri için savaşmaya devam ettiler ve Sovyetler Birliği'nin yıkıldığı 1989 yılında nihayet özgürlüklerine kavuştular.

Fakat ailemizin ihtiyarlarının anlattığına göre o siyah tanklara karşı mücadele eden insanlar ne ateizmin ne başka bir insanın ne de bu dünyaya ait bir görüşün güdümündeydiler. Onları yönlendiren şey, herkesin iliğine kemiğine dek işlemiş olan, Kutsal Ana ve bütün mucizelerin mümkün olduğu, yaşadığımızın ötesindeki o dünyayla ilişkili olan kadim inanışlarıydı. Babam ve amcalarım bizlere şu fikri örnekleyen sayısız hikâye anlatmış olabilir: Bir insanı hapsedebilirsiniz ancak aklını ve yüreğini hapsedemezsiniz. *Ruhu, yaşam gücü, aklı, yüreği, parmaklıkların arasından kaçıp gidecektir, hepsi kanatlarla doğmuştur zira.*

İnsanların özgürce hareket etmelerine ve Kutsal'ı umutla kucaklamalarına engel olmak için inşa edilmiş bu devasa duvarın adı "Demir Perde" idi. On yıllar boyunca bir sürü önemli insan, duvarın içinden ve bazen de dışından tuğlalarını gevşetmeye çalıştı. Duvarın yıkılmasında hepsinin payı vardı. Dünya üzerindeki birçok halkı ezip geçen duvar her şeye rağmen ayaktaydı; ta ki bir gün, bir an, duvarın ardına hapsedilmiş olan uluslar, yani sözüm ona "sıradan halk" Kutsal Ana da dahil bütün özgürlüklerini geri kazanmak için ayaklanıncaya dek.

BARIŞÇIL DEVRİM GERÇEKLEŞTİ

Komünizmin kendinden menkul seçkinleri, bütün hanelere eşit ve yeter miktarda gıda ve maişet ile eskiye kıyasla çok daha iyi yaşam koşulları sağlayacaklarına dair vaatlerini yıllarca ye-

rine getirmemişti. İnsanlara sundukları hayalleri gerçeklerle bağdaştırmak konusunda başarısız olmuşlardı. Dahası mevcut olan varlıklar içerisinde aslan payını, olanca açgözlülüğü ve miskinliği ile askeri düzenin ve hiyerarşinin en tepesindekiler alıyordu; örneğin villalara kendileri geçip oturuyor, bir yerden bir yere şoförlü limuzinlerle gidiyor, saraylarda tatiller yapıyor ve görece fazla yiyeceğe, avantaja, itibara ve hizmetçiye sahip olup, diğerleri üzerinde adaletsiz bir kabilesel güç uygulayabiliyorlardı.

Rejim tarıma elverişli arazileri yok ettiği, geçmişte halkın hayatta kalmasını sağlamış olan nehirleri kirletip üzerine barajlar inşa ettiği, bir sürü hayvanın barındığı ormanları kestiği ve yol kenarlarındaki ahşap çatılı küçük evlerinin içindeki milyonlarca azizi yok ettiği için insanlar rejimin herkesin çıkarını gözettiğine artık inanmıyordu.

Komünistler çoğu zaman eskiden köylerde yaşamakta olan, yani esas olarak çiftçilikle geçinen insanları eğitmişti. Fakat ne büyük ironidir ki yapılan onca propaganda bir yana, insanlar eğitim aldıkça, bu sistem içerisinde gönenen, güzel ve zahmetsiz bir hayat süren tek kesimin en tepedeki birkaç kodaman olduğunu görmeye başladılar.

İlaç, kışlık palto ve çizme gibi en temel ihtiyaç maddelerinde yaşanan "kıtlıklar" yetmezmiş gibi, makineleri çalıştırmaya yetecek kadar bile elektrik bulunmuyor, var olan galonlarca sabun hiçbir şeyi temizlemiyor ve en fenası da "ortadan kaybolan insanlar" halkta büyük bir korku yaratıyordu.

Asıl işleri *Ruach* [nefes, soluk, ruh] rüzgârını, vahşi yaratıcılığın *Shekhinah*'sını [Tanrı'nın tecellisi], yani Kutsal Ruh'u, yani *el duende*'yi, yani kaynağını salt insandan almayan ve dünyanın her yerinde milyonlarca farklı adla bilinen yaratıcılık ruhunu dizginlemek ve bastırmak olan elli kişiden oluşan dar kafalı bir konsey tarafından "onaylananlar" hariç, her tür yaratıcı eylem ve yenilik yasaklanmıştı. Yaratıcı bir ruha sahip olmak bilhassa yasaklanmıştı. Rasyonel değildir zira. İrrasyonel de değildir esasında. Yalnızca Hazretleri'nin gelip kalbin kızıl kilisesinde yaşamaya başlamasıyla alakalı bir durumdur. Ve

bu bile, birçoklarının zihnine her türlü vahşi ve latif fikrin tohumlarını ekmeye yeter.

Petrol ve ecza alanında sürekli yaşanan "kıtlıklar" insanların kendi doğal yöntemleriyle iş görmesine müsaade etmeyerek her tür işin önceden belirlenmiş, mantıksız ve müsrifçe birtakım metotlara göre yapılmasında ısrar etmek, tüm bu anlayış ve nezaket noksanlığı, insanların yitirdikleri siyah tarım topraklarıyla ilgili yaşadıkları kayıp hissini daha da büyüttü. Eskiden yalnızca yusufçuk ve kuş seslerinin işitildiği, huzurlu bir sessizliğin egemen olduğu toprakların yerini, devlet tarafından idare edilen, makineleşmiş, yüksek desibelli çiftlikler ve barajlar almıştı. İnsanlar yeşeren mahsullerini, yağan yağmuru, ormanların uçsuz bucaksız güzelim yeşilini, geniş düzlükleri, dağları ve yüzyıllardır kendi tercih ettikleri o ekoloji ve biyosferi mesken tutmuş tüm o insanları yitirmenin acı hatırasını yüreklerinde taşıyorlardı hâlâ.

Yitirdikleri şeyler onlara çok acı geliyordu çünkü bir bütün olarak doğayı kutsallığa erişmek için çabaladıkları hayatın ayrılmaz bir parçası olarak görüyorlardı. Kutsal saydıkları düzlükler üzerinde askerlerin kamp kurduğunu görmek, çiftçilere, ata binen erkek ve kadınlara müdahale edildiğini ve bu insanları kutsala ve toprağa bağlayan irili ufaklı yüzlerce ritüelin yasaklandığını görmek ve bunun "bir teori" uğruna yapılıyor olması birçokları için kabul edilebilir gibi değildi.

Dahası bu zorunlu ateizm "teorisi" gençlerin cesaretini fazlasıyla kırmıştı; bu gençler ki çocuklara verilen her sevgi dolu sözün tutulması gerektiğini öğrenerek değil, "dediğim dedik çaldığım düdük" yöneticilerin verdiği her sözün, o sözün verildiği insanları önce memnun ettiğine fakat sonra asla yerine getirilmediğine defalarca tanık olarak büyümüşlerdi. Nitekim inançlı insanlar defalarca isyan ettiler. Başarılı da olsalar başarısız da, cesur bedenleri, akılları ve yürekleriyle defalarca ayaklandılar ve kendilerine zulmedenlere daha fazla destek vermeyi reddettiler.

Sonunda yapmaya karar verdikleri şey, verebilecekleri en nazik, en isabetli ve en güçlü tepkiydi aslında. Uzun zamandır maaşlarını düzenli alamayan ve kıt kanaat idare etmeye çalışan

yığınlar bir gün atandıkları işlere gitmeyi bırakarak binlerce kilometrelik alanda, binlerce köyde ve kentte ürün tedarik zincirini ve para akışını sekteye uğrattılar.

Kutsal olmayan her şeyi temsil eder hale gelmiş olan zalim duvar, böylelikle sarsılmaya, duvarın felsefi birleşme noktaları böyle böyle çatırdamaya başladı. Nitekim duvar, bir tarafında işlenen cinayetlerin korkunç ağırlığı, diğer tarafındaysa duvarın kuşattığı insanların akılları, yürekleri ve bedenlerine dair herhangi bir insani tepkinin yahut endişe belirtisinin yokluğu nedeniyle yıkıldı.

Tıpkı kendinden önceki büyük Roma imparatorlukları, Britanya İmparatorluğu, Mısır İmparatorluğu, Cengiz Han, İspanya Kralları gibi çok geniş bir coğrafyaya yayılan ve çok kalabalık kitleleri yöneten bu rejimin kendinden menkul kralları, insanları yönetmek, vergilendirmek, kullanmak ve sömürmek konusunda artık başarılı olamıyor, binlerce kilometrekarelik alana yayılmış milyonlarca insanın zihnini kontrol edemiyordu çünkü "yöneticiler"in sayısı insan sayısına kıyasla çok azdı.

Nitekim "komünizm" de her diktatörlük rejimi için kaçınılmaz olan sona uğramıştı; tıpkı Ezop Masallar'ında geçen, uzun gagasını bir cam şişenin içine sokup mümkün olduğunca çok üzümü yemeye çalışan açgözlü karga gibi. Fakat bu sefer karga ağzını öyle bir açmıştı ki ne gagasını ne de üzümleri şişeden çıkarabiliyor, bunun için üzümleri bırakıp ağzını kapaması gerekiyordu. Neticede rejimin uğradığı son, tıpkı karganın sonu gibi oldu.

Her türlü iyilik ve lütuftan son derece adaletsiz bir biçimde sadece kendi içerisindeki küçük bir çevreyi nemalandıran, ziyarete gelen turistlere, çiçekler ve eski halk şarkıları söyleyen çocuklardan mürekkep karşılama komiteleriyle şov yaparken diğer yandan ormanlık arazilere, nehirlere, tarım alanlarına, hatta gökyüzündeki havaya kadar her şeye tecavüz edilmesini emreden ve hakikati haykıran her bir canı mahkûm eden, kaybeden yahut öldüren, sonlara doğru biraz yumuşamış olsa

da varlığını devam ettirmek için artık çok geç kalmış olan, yıllar içerisinde duygusal olarak sakatlanan ve kalbi katılaşan diktatörlük, iktisadi anlamda da sakatlanmıştı.

Rejim yıkılınca duvar da onunla birlikte yıkıldı.

Duvarın varlığının öncesi, sırası ve sonrasında muhtelif yollarla yoksullaşmış olan insanlar, duvarın ve hükümetin yıkılmasının ardından potansiyel özgürlükler anlamında tamamen bambaşka şekillerde zenginleştiler. Anlatılanlara göre, geçmişte rejimin parçası olan insanlar, özgürlüğü yeniden kucaklayarak, kurulan yeni toplumda engelleyici değil, yararlı olacakları bir yer edinmeye çalıştılar kendilerine.

Yine anlatılanlara göre, kendi içlerinde kutsallaşan birçokları, yavaş yavaş başkalarının içindeki kutsallığı teşvik edip desteklemeye başladılar. "Demir perde" adıyla anılan duvarın ardındaki insanların birçoğu, bir yanda iyiliğin diğer yanda dürüstlüğün, bir yanda iyiliğin diğer yanda kötülüğün, bir yanda kötülüğün diğer yanda yine kötülüğün olduğu ikili hayatlar sürmüşlerdi. Oysa artık nerdeyse herkesin gelişip serpilebileceği bir yerin var olabileceği fikri berraklık kazanmıştı.

Duvar yıkıldıktan sonra çoğu insan diğerleriyle pek çok noktada uzlaşıp barışarak kurtuluşu buldu. Bazılarıysa hâlâ geçmişteki görkemli güzel günlerin –ki görkemliden ziyade kanlı ve ıstırap dolu bir geçmişti bu– fantezisi ile yaşıyor. Fakat duvarın her iki tarafından başka bir sürü insan, zaman içerisinde yavaş yavaş birbiriyle kaynaştı, uzlaştı, mümkün olduğunca özür diledi, yaşamaya devam etti ve başkalarına da yaşaması için yardım etti.

Duvar yıkıldıktan sonra, "duvarın diğer tarafındaki" sevdiklerinden uzun yıllar ayrı kalmış olan milyonlarca insan, basınç altındaki suyun nefret edilen arızalı bir barajı bir anda yıkıp tazyikle akmaya başlaması gibi, duvardaki yarıklardan akmaya başladı. Macaristan'ın güneyinde azınlık konumundaki Tuna Svabyalılarından bir kabileye mensup olan babam, memleketten

gelen bir mektuptan bahsetmişti bize. Mektupta yazanlara göre, Macaristan'ın güney köylerinin dış mahallelerinde yaşamakta olan ihtiyar kabile kadınları, Berlin'i ve Almanya'nın tamamını neredeyse otuz yıl boyunca ikiye bölmüş olan ama şimdi genci yaşlısı yüzlerce insanın üzerinde durduğu, betondan dev ölüm duvarının yıkılışını, toplandıkları bir komşunun evinde şaşkınlıkla bizzat televizyonda izlemişlerdi.

Seksenlerinin sonunda iki büklüm ihtiyar bir adam olan babamla biz de izlemiştik duvarın yıkılışını. Dünyanın her yerinden binlerce haber kamerasının projektör lambaları altında duvarın tepesine tırmanan insanların, ellerindeki çekiç ve balyozlarla duvarı sonsuza dek yıkmak üzere olanca kuvvetleriyle vurmalarını babamla el ele tutuşup ağzımız bir karış açık izlemiştik o gece. Çok uzun zamandır kendilerine zulmedenlere karşı duydukları nefret ve sonunda özgürlüğe kavuşmanın verdiği mutluluk, her insanda farklı oranlarda birbirine karışmıştı.

Memleketten gelen mektup, Kutsal Ana, Kutsal Aile ve Azizler'in olduğu kutsal mekânlara gitmeleri çok uzun zamandır yasak olan, o güne dek sağ kalmış az sayıdaki yaşlı teyzenin, duvarın yıkılmasından sonraki gece bir yandan ağlarken, bir yandan da içine eskiden kalma tespihlerini gizledikleri, uzun siyah entarilerinin etek dikişlerini söktüklerini anlatıyordu. Herkesin kendi toprağını işlemesine ve bununla geçinmesine henüz müsaade edildiği eski zamanlarda, kadınların kendi meyve bahçelerindeki kiraz ağaçlarının yere düşen dallarından yapılmış tahta boncuklarla dizilmişti bu tespihler.

Komünizm geldiğinde ihtiyar kadınlar bu tespihleri on yıllar boyunca giysilerinin dikiş yerlerinde ve elbiselerinin etek kısmında saklamak zorunda kalmışlardı ki bu tespihler genellikle, ağaçların rüzgârdan uğuldadığı, dalların burcu burcu çiçek açıp tadına doyulmaz armutlar ve kirazlar verdiği eski topraklardan kalan tek şeydi. Büyükannem Katerin, meyve ağaçlarının dallarının bir kısmını her yıl Kutsal Ana'nın tespih tanelerinin yapımında kullanılmak üzere ayırdığını anlatırdı.

Çocukluklarında, genç kızlıklarında gerek orta yaşlı zamanlarında gerekse saçları ağarmış, hafif kamburlaşmış yaşlı birer

teyze oldukları günlerde bu kadınlar, komünizmin bayrağı altında resmen birer ateist olsalar da gerçekte her gün tespihleriyle birlikte Kutsal Hanımefendimiz için dua etmeye devam etmişlerdi. Entarilerinin etek kısmını çaktırmadan tutarak yapmışlardı bunu. Siyah kabarık eteklerinin dikiş yerindeki tespih tanelerini kumaşın üzerinden hissederek buluyor, boncukları yine kumaşın üzerinden tek tek çekerek sessizce dua ediyor ve kendilerince düzene kafa tutmuş oluyorlardı.

Şu söz ailemizde hâlâ zikredilen bir mantradır: "*Kutsal Hanımefendimizi gömmek için toprağı çok derin kazman gerekir.*"

KUTSAL HANIMEFENDİMİZ GUADALUPE'NİN KÜÇÜK SİSTİNA ŞAPELİ

Sovyetler Birliği'nde, insanların kutsal addettiği imgelerin üzerini örtmeye çalışmanın ne denli büyük bir hata ve akılsızlık olduğunu zira insanların bu imgelerle birlikte ve onlar için yeraltına indiklerini gördük. O dönemde gençlerin birçoğu da iyi birer ateist olmak yerine, maneviyat yönünden ölmeyip canlı kalmayı başarmış olan başkalarıyla birlikte, uzun süreler yasaklanmış ve üzeri örtülmüş olan Kutsal'ın çağrısına kapılmıştı. Artık ortalarda görünmeyen, yasaklanan ve dolayısıyla da toprağa gömülü egzotik bir hazine gibi algılanan Kutsal'ın çağrısından daha etkili bir çağrı yoktur herhalde.

Kutsal'ın yitimine, yasaklanışına, üzerinin örtülüşüne bugün hâlâ tanık oluyoruz. Ve bu tür yasaklamaların dünyadaki genç kuşakların bakış açısını daraltıp hayal güçlerini ve adanmışlıklarını yok ettiğini görüyoruz. Kutsal'ı yasaklamak, gençlerin yaratıcı ruhuna ve maharetlerine zarar verir. Kutsal İnsanlar'a doğuştan yakınlık duyanların umudunu ve cesaretini kırar.

Bizler geçmişten ders alınmasını istiyoruz zira yaşadığımız çağda Kutsal Ana, Yaradan ve Kutsal İnsanlar'ın ve dahi onların izinden giden herkesin neredeyse altmış yıl boyunca ideolojik ve politik olarak hapsedildiğine, üstelik bu duruma kimselerin müdahale etmediğine tanıklık ettik. Bu hapsetme edimi, herkesin ruhuna ihtimam göstermek için değil, mahrum etmek, bölmek, iktidarı, zenginleri, seçimleri, terfileri, önemli ve

güçlü olduğuna inanılan makamlara atamaları garantilemek için, Kutsal'ın izinden gidenlerin ve halk arasında yaygın olan geleneklerin üzerine, ilhak eden insanın kibrini işlemek suretiyle hayata geçirildi.

Evet, aynen böyle oldu ve bugün bile son derece iyi niyetli olduğu halde olayların önünü arkasını yeterince düşünmeyen bazı insanlar veya iyi niyetli olup istenmeyen birtakım sonuçları hesaba katmayan bazı insanlar yahut darılıp gücenen bazı insanlar, en olmadı tesadüfi bazı insanlar, Kutsal Ana'yı ve Sevgi Çocuğu'nu kendi insanından, yani bizlerden koparıp almaya çalışıyorlar hâlâ.

Kuzey Denver'da bulunan Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi, kökenleri daha ziyade Meksika ve Orta Amerika'ya dayanan Latinolar[8] için yıllardır önemli bir toplanma yeridir. Onlar ve sonraki yıllarda yine onlar gibi Amerikalardan gelenler, *La Señora Guadalupe*'nin güçlü çocuklarıdır ki Guadalupe'nin pek çok isminden biri olan *La Conquista*, Fethin Kutsal Hanımefendisi'dir ve alt tarafı birer insan olanlarca fethedilmiş olanları kalbiyle fetheden kutsal kadın olarak görülür. *La Señora Guadalupe* ayrıca özgür yaşamak uğruna çölleri ve dağları aşarken azap çekmişlerin gerek iklimin gerek kültürün soğuğuna göğüs germişlerin Anne'sidir.

Bu küçük kasaba kilisesi, tarihsel kayıtlarda da yer alır; kiliseyi 1960'lar, '70'ler, '80'ler ve '90'ların çalkantılı olayları sırasında ve bugün hâlâ ayakta tutanlar için bana kalırsa "kaosun ortasında bir vaha" olmuştur. Bu "çalkantılı olaylar"ın geçmişi, azınlıkların hâkim kültürden olanlarla eşit haklara sahip olması için verilen mücadelelere, en az diğer topluluklar kadar değerli, duygulu ve yürekli bir topluluk olarak tanınma mücadelelerine dek uzanır. Barınma, ücret, iş fırsatları, nitelikli eğitim gibi zorlu birtakım talepler için mücadele edilen o yıllarda tüm bunların temelinde, mevcut fırsatlardan yararlanmak üzere davet edilmek ve sürece dahil olmak, herkesle eşit

statüde istişarede bulunmak, toplum içerisinde daha güçlü olan başkalarınca alınan kararların insan zihnini, ruhunu ve yaşam gücünü nasıl etkilediği hususunda görüş bildirme hakkına sahip olmak gibi çok temel birtakım istekler yer alıyordu.

İnsanın özgür olmak ve modern zamanlardaki en düşük kasta mahkûm edilmekten kurtulup başı dik yürümek için verilen onlarca yıllık mücadeleyi, *lucha*'yı anlayabilmesi için, ona ilk elden tanıklık etmesi gerekiyordu. "Kaosun ortasında bir vaha" olan bu küçük kilisedeki umut, insanların gözünde değerli olmak için yalvarmak zorunda kalmamak ve *salt* iliğine kemiğine kadar sahip olduğu her şeyi daha yüksek statüdeki insanların hizmetine verebildiği için ve sadece o zaman değerli addedilmemekti. "En ağır işlerde çalıştırıldığı" halde ruhsal, zihinsel, toplumsal, duygusal, iktisadi ve dini anlamda tam anlamıyla insani bir muamele, tam anlamıyla bir kabul görmüyor olmak, bilhassa fethedilmiş ve eşitlik konusunda ısrar etmek yerine yaşamasına izin verildiği için müteşekkir olması gerektiği öğretilmiş bir halkın muhtelif şekillerde karşılaştığı pek çok meseleden biriydi. Epeyce uzun süren bu mücadele, diğer şeyler bir yana, her bir insanın içindeki ruha saygı, anlayış, mütalaa ve kapsayıcılıkla muamele edilinceye dek sürecektir.

Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe, yoksulların maruz kaldıkları eziyetlere, zorla çalıştırılmalarına ve verdikleri mücadelelere olan kendi kişisel tanıklığından yola çıkarak, kilisede, devlet yönetiminde veya aileler içerisinde azınlıklara karşı sert bir tutum sergileyen insanların olup olmadığını "Anlayan Biri" olarak görülmüştür ezelden beri. Duyduğumuz sevginin bir ifadesi olarak zaman zaman *La Lupita* olarak seslendiğimiz Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin, çocuklarına özgürlüğü getiren, "hür, başı dik ve kimseden korkmayan" insanlar olmalarını sağlayan Kurtuluşun Anası olarak nitelendirilmesinin bir nedeni de budur.

Gelgelelim geçtiğimiz yıllarda, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin "küçük vahası"nda birileri, ünlü duvar ressamı Carlota EspinoZa tarafından yapılmış ve Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'yi, Santo Juan Diego'yu, *La Señora*'nın devasa koruyucu meleklerini ve nur topu gibi çocuklarını resmeden otuz beş yıllık tarihi ve kutsal duvar resminin üzerinin "tadilat" adı altında yerden tavana kadar düz beyaz bir alçıpanla kaplanmasına karar verdi.

Bu beyaz alçıpan duvar, merhametli Guadalupe Anamız ile fetihten sonra bile kutsallığından bir şey yitirmeden kalmış olan Santo Juan Diego'yu resmeden 14 metre uzunluğunda ve yaklaşık 3,5 metre yüksekliğindeki duvar resminin üzerini örtmüş oldu. Kutsal Ana'nın rengârenk harmanisinin hemen yanına bir havalandırma ızgarası çakıldı. Kutsal duvar resminin yaklaşık bir metre önüne konan beyaz alçıpan duvar Kutsal Hanımefendimizi, içinde kova, süpürge ve kiliseye ait başka malzemelerin durduğu uzun ince bir süpürge dolabına andıran bir yere hapsetmiş oldu.

Duvarın bir anda oraya dikilmesini takip eden on iki ay boyunca, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin duvar resminin kapanmasından rahatsız olan bazı insanlar, bu rahatsızlıklarını bölge kilisesine ve başpiskoposluk makamlarına mektup ve telefon yoluyla usturuplu bir şekilde ilettiler. Fakat Kutsal Hanımefendimizin olduğu duvar resminin neden bir anda "silinmesi"ne karar verildiğine dair resmi makamlara iletilen sorular yanıtsız kaldı. Telefonlarına geri dönüş alamadılar, geri dönüş aldıkları birkaç mektupta ise hassasiyetlerinin başkalarınca önemsenmediğini gördüler. Dahası mektuplarda bu olayın nasıl olduğuna, buna kimlerin karar verdiğine, kilise cemaatine neden kimsenin herhangi bir şey danışmamış olduğuna ve en önemlisi de duvarın yıkılıp her şeyin eski haline döndürülüp döndürülemeyeceğine dair sorular yanıtsız bırakıldı.

Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin Duvar Resmi (Önceki Hali)
Güzeller güzelli Kutsal Hanımefendimiz, Santo Juan Diego ve Melekler, 1975'ten 2009'a kadar yaşamlarını bu kutsal resimde sürdürüyorlardı. Geleneksel halk sanatlarının tipik bir örneği olan bu duvar resmi, tanınmış ressam Carlota EspinoZa tarafından yapılmıştı. Bu kilisenin adı Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'dir. Sol tarafta anneannemizin yemek odasından getirilmiş gibi görünen sandalyeler, rahiplerin oturması içindir. Duvar resmiyle ilgili zamanla kulaktan kulağa yayılmış bir de efsane vardır; resimde "açıkta gizlenmiş" bir Tanrı olduğundan söz edilir. Bazı insanlar, resme baktıklarında Tanrı'nın yüzünü görmekle kutsandıklarını iddia ederler. Güya meleklerin olduğu yer Tanrı'nın gözleri, Kutsal Anamızın olduğu yer burnu ve alnı, her iki tarafta yer alan vitray camlarsa Yaradan'ın insanları dikkatle dinleyen, merhametli kulaklarıdır.

Yaratıcılıkları, renklere olan düşkünlükleri ve özellikle de birbirleriyle olan güçlü akrabalık bağlarıyla (henüz tanışmamış olsak da herkesin bir yerlerden kuzenimiz olduğuna çoğunlukla eminizdir) tanınan azınlıkların oluşturduğu bir cemaatte, bu büyük tarihi duvar resminin onu yaptırmış ve ona yıllarca bakmış olan cemaatin hiçbir üyesine danışılmadan yok edilmiş olması, aile içinde yapılacak bir şeye hiç benzemiyordu, aileler birbirine böyle yapmazdı. Bu bize özgü *cultura cura*'nın son derece dışında bir olguydu. *Cultura cura*, "Kültür iyileştirir,"

anlamına gelir, bir başka deyişle, ortak kültürümüz içinde yer alan şeyler bizi sevgiyle iyileştirebilir.

Birçok insan Kutsal Hanımefendimizin duvar resminin önünün bu şekilde kapatılmasının, ona yönelik bir hakaret ve küfür olmasından korkmuştu. Gerçek mânâda şaşkına dönmüşlerdi. Bu olayın nasıl olduğu, bunu isim isim kimlerin yaptığı, bunun nasıl yapıldığı ve nasıl eski haline döndürebileceğine dair nazikçe sordukları sorular görmezden gelinmeye devam ediyordu.

Ne tuhaftır ki Kutsal'ın mıntıkasında sessiz bir boşluk oluştuğunda, *Espíritu Santo* gürleyerek içeri girer ve parlak renkler ve eylemle doldurur her yanı. Nitekim Guadalupe Ana'nın –Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin kendisine görünmesinden nerdeyse beş yüz yıl sonra, yakınlarda aziz ilan edilmiş olan– Santo Juan Diego'yu ziyaretini konu alan duvar resminin önünün kapatılmasıyla ilgili gösteri ve barışçıl protesto yürüyüşleri yapılmaya başlandı. Cemaatin eski ve yeni üyeleri, cemaat liderleri, rahibeler ve diğer ilgili taraflar, *la gente*, yani cemaatten topladıkları 1400'den fazla imzayla *Fieles Unidos* (İnançlılar Birliği) isminde bir grup çatısı altında bir araya geldiler.

Duvarın yıkılmasını sağlamaya gücü yetecek olan piskoposlara yapılan ricalar belli ki işitilmiyordu. Hal böyle olunca grup, devam etmekte olan başka etkinliklerin haricinde, kilisede barışçıl protesto eylemleri düzenlemeye başladı. Eylemlere katılanlar arasında, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'ye uzun zamandır müritlik eden "beyazlı kadınlar" ve onlar gibi beyazlar giymiş, Kutsal Hanımefendimize ve onun kutsal kalbine sadık, ağır başlı ve sebatkâr kız ve erkek çocukları yer alıyordu. *Los viejos y los jóvenes*, yani ihtiyarların ve gençlerin, birilerinin verdiği emirle düz beyaz bir duvarın ardına hapsedilen *La Señora*'ya olan adanmışlıklarını görmek, insanın yüreğine dokunuyordu.

Bu tarihi duvar resminin nasıl olup da beyaz bir duvarın ardına hapsedildiğine dair bilgi almak yönündeki samimi talepler karşısında gösterilen direnç, "öyle icap etti" haricinde başka bir çıkarımda bulunmaya imkân tanımıyordu. Babam, memleketteki vassalların serflerden gelen talepleri bilerek

görmezden geldiğini ve bir serfin en iyi bildiği şeyin makam sahipleri bir şeyler düşünürken ortama hâkim olan sessizlik ile yok sayılan bir meselenin eninde sonunda yok olacağı umudunu taşıyan sessizlik arasındaki fark olduğunu söylerdi. Babam ayrıca, gerçek mânâda kutsal bir adamın sadece bir sorunun çözümünü düşünürken sessiz olduğunu da eklerdi.

Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin Duvar Resmi (Sonraki Hali)
Kutsal Hanımefendimizi, Santo Juan Diego'yu ve bütün Melekler'i betimleyen 14 metre uzunluğunda, 3,5 metre yüksekliğindeki duvar resmi, önüne inşa edilen duvarın arkasında kaldı. Kutsal duvar resminin önünün kapanması ve boyanmasını kapsayan tadilat 2009 yılının sonunda gerçekleştirildi. Duvar şimdi dümdüz ve yumurta kabuğu rengindedir. Resmin en sağında, sunağın boyundan daha uzun, taştan yapılmış taht benzeri bir oturak görüyorsunuz.

Bölge vaizleri idari bürosundan yetkililerle toplantı düzenlenmesi yönünde bir girişim olsa da Kutsal Hanımefendimizin duvar resmini yaptırmış olan esas cemaat üyeleriyle diyalog kurulması yönünde nezaketen de olsa neden hiçbir talepte bulunulmadığı bilinmiyordu. Bütün kutsal imgelerin üzerinin neden bir anda örtülmesine karar verildiğine dair de herhangi bir malumat yoktu.

Görünüşe göre, Kutsal Hanımefendimizin duvar resminin eski haline getirilmesini talep eden, vaftiz ve cenaze törenlerini, düğünlerini ve diğer kutlama ayinlerini Hanımefendimizin yamacında yapmış olan bu insanlara, bölge papazlık makamından herhangi bir manevi destek sunulmayacaktı. Kutsal Hanımefendimizin duvar resminin önünün alçıdan bir duvarla kapatılmış olması ve bu yapılırken, onu uzun zaman önce sevgi dolu kalplerinde buraya taşımış, kilisenin boş duvarlarını, tuval olarak kullanması ve sevgi dolu sanatını yansıtması için bulabildikleri en iyi duvar ressamına tahsis etmiş, onu bunca yıl özenle korumuş, önemsemiş, tozunu almış, temizlemiş, bunca yıl bir sürü insana teselli vermiş olan kutsal imgelerin yanında yamacında kalmışlara ve onların oğullarına ve kızlarına hiçbir şey danışılmamış olması, insanları afallatmaya uzun bir süre devam etti.

SESİNİ DUYURMAK İÇİN YENİDEN ÇABALAMAK: ŞİDDETSİZ PROTESTOLAR

Hâlâ seslerini duyurmaya, samimi bir cevap almaya ve Kutsal Hanımefendimizin duvar resmini eski haline getirmeye çalışan "beyazlı kadınlar" ve *Fieles Unidos*, hafta içi bir gün işe gitmediler ki çoğu işçi sınıfına mensup olan üyelerin bu bir gün için işten izin alması pek de kolay olmamıştı. Ama yine de izin aldılar ve yazdıkları mektubu okumak üzere hep beraber yerel başpiskoposun konutuna yürüdüler. Uzlaşmacı bir tavır sergilemeye ve en doğru sözcükleri seçmeye çalışan nazik kalpli insanların günlerce üzerinde çalıştığı bu mütevazı mektupta, sonradan yapılan duvarın kaldırılması isteniyor, duvar resminin Kilise'nin kutsal sanata hürmetsizlik edilmemesi yönündeki öğretilerine uygun olarak eski haline döndürülmesi gerektiği, duvar resminin ardındaki kutsal varlığa edilen hakaret ve saygısızlığın önüne ancak böyle geçilebileceği belirtiliyordu.

Bundan yirmi yıl önce –İncil'i okuyup yazmak da dahil– genel okuryazarlığı artırmak üzere kurulmuş olan *La Sociedad de Guadalupe* [Guadalupe Cemiyeti] isimli grubumuzun çatısı altında kadınlar, erkekler ve yaşlılar olarak *comadre*ve *compadre*'lerimizle [dostlarımızla] hep birlikte barış içinde yürüdüğü-

müz, ihtiyar kadınların uzun püsküllü şallarını savurdukları, tespihlerin çekildiği, duaların İspanyolca ve İngilizce edildiği gösterilere katıldık.

Mütevazı *viejo* ve *vieja*'larımız [yaşlı erkek ve kadınlarımız], başlarına en yeni *gaucho*'larını ve hırpani *mantilla*'larını [erkek ve kadınların geleneksel şapkaları] geçirdikleri gibi, bastonları ve tekerlekli sandalyeleriyle katıldılar mücadeleye. Kır saçları rüzgârda uçuşan, capcanlı renklerdeki nakışlı *Mejicano* giysileriyle gün ışığında göz kamaştıran yaşlılarımızın başları dimdikti. Hepsi çok güzeldi ve nüfuzlu adamlardan, üzerine Kutsal Hanımefendimizin resmedilmiş olduğu sanat eserini uzun yıllardır büyük bir sevgiyle bağrına basmış olanların onu yeniden görmesine müsaade etmelerini rica ediyorlardı. Eski haliyle. Parmaklıklar ardına konmadan. Duvarlar olmadan.

Ama hayır, insanların ricası yerine getirilmedi. Başpiskopos yerel vaizin istediğini yapmakta özgür olduğunu söyledi. Bu "kilisenin kendi iç meselesi"ydi. Vaiz ise Başpiskopos'un onayını aldığını söyledi. Nitekim ikisi birbirine arka çıktı fakat insanların soruları yanıtsız bırakıldı. İnsanların duvarın neden inşa edildiğini, bu kararın neden alındığını öğrenmelerine müsaade edilmiyordu. Kameraları ve muhabirleriyle medya da o gün oradaydı ancak görevliler medya mensuplarının Başpiskoposluk konutuna girmesine izin vermediler. Başpiskopos barışçıl protestoculara, medyadan medet ummalarının taleplerinin akıbeti için herhangi bir fayda sağlamayacağını belirten bir mektup yolladı. Yine de kameralar parmaklıkların önünde çekim yapmaya devam ettiler ve muhabirler kaldırımdaki yaşlılarla birtakım röportajlar yaptılar.[9] Sonuç olarak, bu kutsal duvar resmini çok seven ve Kutsal Hanımefendimiz *La Señora*'nın insan yapımı bir duvarın ardına konmasının kimsenin umurunda olmadığını gören protestocular, son derece üzgün ve şaşkın bir haldeydiler.

Bilinçli olarak amaçlanıp amaçlanmadığından bağımsız Kutsal Ana'nın hapsedilmesine ek olarak, sunağın olduğu bölüm yeniden düzenlenirken, ne hikmetse vaizlerin ayinler sırasında oturması için gri taştan muazzam büyüklükte bir taht satın alınması gündeme gelmişti. Oysaki bu iş için yıllardır,

cemaatten birinin büyükannesinin yemek odasından alıp getirdiği ve yıllardır sevgiyle tozu alınıp silinen, uzun arkalıklı eski sandalyeler kullanılmıştı. Kutsal Ana'yı seven inançlılar, ortama hâkim olan bu samimi hava nedeniyle buradan "Kuzey Denver Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi'nin Küçük Sistina Şapeli" diye bahsediyorlardı.

Yapılan tadilat kapsamında, sunağın her iki yanındaki duvara elle resmedilmiş, normalden çok daha büyük, beyaz kanatlı Koruyucu Melek resimlerinin üzerine, yerden tavana kadar alçı panel çakılması emredilmiş, dahası duvar ressamının sunak oyuğunun her iki tarafında yer alan duvarların üst kısımlarındaki havalandırma ızgaralarının etrafına sevgiyle resmettiği melek yüzlü çocukların ve Kutsal Hanımefendimizin kan kırmızısı güllerinden oluşan, son derece güzel ve gerçekçi çizilmiş zarif çardağın üzeri de yine alçı panelle kapatılmıştı.

Son derece kafa karıştırıcı bir durumdu ve insanlar bu "tadilat" işinden bahsederken "alçaltıcı, yıkıcı, saygısızlık" gibi kelimeleri çok sık kullanıyorlardı. Söylediklerine göre tüm bunlar, "birilerinin" Kutsal Hanımefendimizin duvar resminin Hıristiyanlığın "gerçek anlamı"yla çeliştiği ve "dikkatleri dağıttığı" yönünde yaptığı şikâyetten kaynaklanmıştı. Tam da bunun altını çizmek istermiş gibi, *Fieles Unidos*'un düzenlediği barışçıl bir protesto eylemi sırasında, kiliseden öfkeli bir adam, tek arzuları duvarın yıkılması ve o aşina oldukları ve çok sevdikleri Tanrı'nın Annesi'ne yeniden yakınlaşmak ve onun yanında durup dua edebilmek olan "beyazlı kadınlar"a öfkelenmiş ve dua ettikleri sırada onlara "Meryem için tek uygun yer, dizlerinin üzerinde duracağı Çarmıh'ın dibidir!" diye bağırmıştı.

O gün gerçekleşen daha küçük çaplı mucize ise sadece Kutsal Hanımefendimizi değil biz *mestizo*'ları [melezler] da hedef alan bu saldırının herhangi bir isyana yol açmamış olmasıydı belki de. Atalarımız, kadın ya da erkek, yönetimi ele geçirmiş olan fatihler ve papazlarca dizlerinin üzerine çökmeye zorlanmıştı; bu fatihler ve papazlardı ki Amerikaların her yerinde kabile halklarını uzun yıllar boyu korkunç şartlar altında köle olarak çalıştırmış, milyonlarca insanı beş yüz yıldan uzun bir süre bir

hacın dibinde dizleri üzerine çökmeye zorlamışlardı ve bu haçtı ki Sevgi Tanrısı *El Cristo Rey*'e ait değildi; bu haçtı ki fatihlerin açgözlülüğünden, hırsından, alçakça zalimliğinden, haydut-istilacıların samimiyetsiz değerlerini yerleştirilebilmek için halkın gelenek ve görenlerini yıkıp yok edişlerinden yapılmıştı. O gün, adamın Meryem'in dizlerinin üzerine çökmesi gerektiğiyle ilgili nasıl bağırdığını duyanlar, Santayana'nın kehanetinin bağıran adamın sözlerinde yeniden hayat bulduğuna tanık olduklarını düşünmüşlerdi: "Geçmişi hatırlamayanlar, onu tekrar etmeye mahkûmdur."[10]

Fakat şöyle de tuhaf bir olgu vardır ki büyük manevi tutkular, çoğu zaman saçma ya da gülünç olandan doğar.

O gün yaşanan kimi şeyler, yıllarca hapishanelerde yürüttüğüm çalışmaları hatırlatmıştı bana. Şunu fark etmiştim ki Kutsal Hanımefendimiz çıtalar, alçı paneller, çiviler ve işçilerin sürdüğü sıvadan yapılmış bir hapishanede değildi yalnızca. İnsan merak ediyordu; bu kadar güzel ve kutsal bir sanat eserini yok etme fikrinin kendisi de bir tür hapishane olamaz mıydı? Bir taraftan şüphesiz ki inançlı olmak için gayret etmek fakat bunu yaparken kalbini sonuna kadar açıp, bazılarını değil bütün ruhları o kalbin içine kabul edememek de bir tür hapishaneydi. Angelus Silesius çok hoş bir duada Yaradan'a kendisini paramparça etmesi ve kalbini açması için yalvarıyordu ki gittiği her yere ve herkese O'ndan daha fazla götürebilsin. Bizler için de böyle olsa keşke.

Fakat bizler, Azizlerin, Yaradan'ın ve Kutsal Ana'nın insan ruhuna yaptığı çağrıya hiç kimsenin ya da hiçbir olayın uzun süre engel olamayacağını tarihte defalarca gördük. Birileri ne yaparsa yapsın insanlar Kutsal Ana'ya, Kutsal ve İlahi olana özlem duymaya, onu aramaya devam ederler. Yıllar içerisinde gördük ki diktatörler kutsal olana dair hatıraları gençlerin, orta yaşlıların ve yaşlıların hafızasından ne silebiliyor ne de yok edebiliyorlar. Bütün bu hatıralar, annelerinin ve babalarının, büyükannelerinin ve büyükbabalarının insanlık ve ahlak

namına, iyi veya kötü anlamda nasıl bir muamele gördüğünü ilelebet hatırlayacak olan çocuklara ve torunlara miras kalıyor.

Fakat Kutsal Ruh'un tarih boyunca yeni fikirler, yeni hevesler ve yeni yaşamlar aracılığıyla farklı şekillerde defalarca tezahür ettiği düşünüldüğünde, dahası, çoktandır devam eden ilişkilerde yaşanan yersiz ve hatta acımasız kopuşlara, adım adım planlanan ayaklanmalara, anlamın gizlenip örtbas edilmesine, iyileştirip iyi hissettirmek maksadıyla toplumun kaynaştırılması yerine bölünmesine, artık bölünmüş olan bir cemaatin maruz kaldığı her tür aşındırmaya rağmen, fethedenler için esas sorun her zaman, ne kadar silmeye, susturmaya, utandırmaya, üzerini örtmeye, değiştirmeye, bozmaya, asimile etmeye, korkutmaya veya öldürmeye çalışsalar da yaşayan insanların Kutsal'a dair sevgi dolu hatıralarını yok edememek olmuştur.

HATIRLAYANLAR

Örneğin, katil Joe Stalin ve sadık haydutlarından oluşan yakın çevresi, Asya'nın epey büyük bir kısmında, Rusya'da ve Doğu Avrupa'nın yine bir hayli büyük bir bölümünde Kutsal Ana'yı ellerinden geldiğince silmeye çalışmışlardı. Yahut Taliban üyeleri Afganistan'daki Bamiyan Dağları'na oyulmuş, çok eski zamanlardan kalma Buda heykellerini bildiğimiz kara barutla patlatarak yok etmeye çalışmış, devasa heykellere zarar vermeyi başarsalar da dağın yamacındaki heykellerin etrafını çevreleyen mukaddes çerçeve olduğu gibi kalmıştı. Bugün artık orada bir Buda heykeli yok, sadece heykelin çerçevesi duruyor; eski haline kıyasla çok daha gizemli ve etkili bir şekilde hem de. Hatırlarsanız daha önce de bahsetmiştim; ki doğruluğu burada bir kez daha ortaya çıkıyor: Kutsal'ı, yeryüzünde yaşamasına izin vermek yerine toprağa gömerseniz, çok daha ilgi çekici bir hal alır zira insanlar tarafından "gömülü bir hazine" olarak görülmeye başlar.

Velhasıl Kutsal Hanımefendimizi görünmez kılmaya yönelik çabalar dünyanın her yerinde devam ediyor. Farklı farklı kültürlerdeki tabloların, duvar resimlerinin, heykellerin, petrogliflerin, höyüklerin, mağaraların, taş sunakların... Ardında yatana, yani Kutsal Anamızın o muazzam gücüne duyulan

hürmeti tuzla buz etme teşebbüslerine rağmen, Kutsal olan var olmaya devam eder.

Dahası her nerede çiğnendiyse, tecrit edildiyse, silindiyse, üzeri örtüldüyse, diğer Kutsal İnsanlar gibi yeraltına inerek daha da güçlenir; tıpkı gürleyen bir nehrin yerin derinliklerine inip orada ulaştığı çanakta hacmini giderek büyütmesi ve daha önce hiç olmadığı kadar tazyikli ve gayretli bir şekilde yeniden yeryüzüne çıkması gibi.

Kutsal Hanımefendimizi gömmek için toprağı çok derin kazmanız gerekir. Toprağı dünyanın merkezine, hatta yeryuvarlağının öteki tarafına kadar bile kazsanız, ne onu gömmek için yeterince derin kazmış ne de onlarca, binlerce yıldır onunla, onun için ve onun tarafından kutsanmış olan şeylerle teselli bulan dindarlara, ayaklı bir mabet olan Kutsal Hanımefendimizi unutturmayı başarmış olursunuz.

MAHKÛMLARI ZİYARET: KUTSAL HANIMEFENDİMİZİ ARDINA HAPSEDEN DUVAR, ESKİDEN TUTULAN KUTSAL GECE NÖBETLERİNİ GERİ GETİRDİ

Ne tuhaftır ki hapistekiler, özgür olanlar ve –yok edilen, havaya uçurulan, altüst edilen şey her ne olursa olsun– yüreğinde sevgi besleyemeye devam edenlerin buldukları her fırsatta bir şekilde çıktıkları o dokunaklı ve kutsal hac yolculuğu, eski zamanlarda olduğu gibi bugün de devam ediyor.

Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin görkemli resminin önünün bir duvarla kapatılması olayında *La Señora* adeta hapsedilmişti; bu haliyle, gerçek ıslahevlerine, kilit altında tutulacakları kurumlara, eyalet ve bölge hapishanelerine gönderilen ve onları seven sadık ruhlar tarafından adeta bir görev duygusuyla sık sık ziyaret edilen mahkûmlardan bir farkı yoktu.

Hasta ve mahkûmları ziyaret etmeyi, verdiğimiz ve yerine getirdiğimiz manevi bir söz, yüce bir vaat olarak görürüz. Kilise yöneticilerinin ziyaretleri yasakladığı yakın zamana kadar, onu

görmek isteyenler sık sık ziyaretine gidiyor, yalnız bırakmıyor, ona destek oluyorlardı. Duvarın Ardındaki Kutsal Ana'nın azametli ruhuna, hapishanede akraba ve dostları tarafından ziyaret edilen bir mahkûm muamelesi yapıyorlardı. Mahpus ruhları hiçbir zaman terk etmemek, Latinolar ve diğer kadim müminler arasında yaygın olan eski bir gelenektir.

Kilise yetkilileri, ne gariptir ki tıpkı hapishanedeki gardiyanların mahkûm yakınlarına söylediği gibi, duvarın ardındaki Kutsal Hanımefendimizi kısa bir süreliğine "görmeye gelebileceğimizi" söylemişlerdi. Ama yalnızca "arada bir", "ne zaman istersek" değil; yani çocuklara, torunlara veya yaşlılara bakacak birilerini bulabildiğimiz, işimizi gücümüzü ayarlayabildiğimiz ya da görece temiz kıyafetler giyip saçımızı başımızı tarayıp doğru düzgün görünebildiğimiz zamanlarda değil. Onlar ne zaman isterse o zaman. Nitekim sadece onların uygun gördükleri değişken zaman dilimlerinde ziyaret edebilecektik Kutsal Hanımefendimizi.

Dolayısıyla burada hapiste olan tek kişi Kutsal Hanımefendimiz değildir. Yahut hapiste olan bir mahkûm da tek başına mahkûm edilmiş değildir. Mahkûmun sevdiklerinin de elleri kelepçelenmiş, onlar da bir nevi kısıtlanmışlardır. Sadece biz söylediğimizde ziyarete gelebilirsin. Kendin istediğin zaman değil. Bizim söylediklerimizi yapmak zorundasın, kalbinin ve ruhunun söylediklerini değil. Sevdiğin kişiyi seviyorsun demek? Ama ancak biz izin verdiğimizde bu sevgiyi gösterebilirsin.

Biz kadim müminler, on yıllardır *El Cristo*, *Santo Niño*, Kutsal Aile, Kutsal Hanımefendimiz ile istediğimiz zaman istediğimiz gibi oturmaya alışkındık. Kiliselere istediğimiz her zaman yas tutmak için yahut Yaradan'dan veya *santito*'lardan, yani küçük azizlerden, yardım dilemek için ihtiyaç duyduğumuz her an gidebiliyorduk. Şimdiyse kadim geleneklerimizden olan mahkûm ziyaretleri kapsamında hâlâ Kutsal Hanımefendimizi ziyarete gidebiliyor olsak da bunlara çok kısa zaman aralıklarında müsaade ediliyordu, ta ki bir gün bunlar da tamamen yasaklanıncaya dek. Örneğin Kutsal Hanımefendimizin daha sonra bakıp anmak üzere resmini çekmek için yanımızda fotoğraf makinesi getiremiyorduk. Yasaktı. Duvarın/dolabın

ardındaki Hanımefendimiz için çiçek bırakamıyorduk. Bir süre sonra bunu da yasaklamışlardı. Orada durup ona yazdığımız mektubu okuyamıyor, bir çocuğun ona arkadaşlık etsin diye yaptığı resmi gösteremiyorduk. Ona dokunmamız da yasaktı. Ona yalnızca plastik bir bariyerin ardından bakabiliyorduk, hapishanedeki gibi aynı.

O kasvetli süpürge dolabında da ona dokunmak yasaktı. Kilisenin eski geleneğinden gelen insanlar olarak, Kutsal Ana'yı *pésame*, yani teselli etmek ve taziyelerimizi sunmak istiyorduk. Ama biz kadim müminlerin bunu yapması yasaktı. Oysa hapisteki bir mahkûmun ailesi ve arkadaşları gibi en azından ellerimizi onun omzuna, yanaklarına doğru uzatmak için can atıyor yahut Santo Juan Diego'nun omuzlarına dokunmak istiyorduk. Ama buna da müsaade edilmiyordu.

Onu kısacık da olsa ziyaret edebildiğimiz zamanlarda da süre dolar dolmaz (ki ne zaman dolacağı o günkü görevlinin keyfine kalıyordu) oradan derhal ayrılmamız gerekiyordu. Kutsal Hanımefendimiz yine yapayalnız kalıyordu. O karanlık dolabın içinde. Işıksız. Havasız. Konuşacak kimsesi olmadan. Kutsal Ana'nın bu şekilde tecrit edilmesi, her Latino'nun vicdanına dokunuyordu. Esasında Kutsal Ana'yı seven herkesin vicdanına dokunuyordu.

Eyalet hapishaneleri veya federal hapishanelerde yatan akrabalarını ziyaret edenler için de durum aynıdır. Ziyaret saatleri, insanların damarlarında sevginin aktığı, birbirlerine olabildiğince yakın durdukları zamanlardır. Bu zamanlar da olmasa hepimiz solup gideriz zaten. Yine de hapishanelerdeki görüşme odalarında geçirilen zaman çok kısa gelir insana; fazla kısıtlayıcı ve gereksiz yere ciddi. Çektikleri hasret belki ikiye katlanır ama ziyaretten sonra herkes geldiğine memnundur.

Sevdiklerimizin hapiste yaşadıklarını, bizler de dışarıda yaşarız. Kutsal Hanımefendimizin oğulları ve kızlarının ona duydukları özlemde de durum bunun aynısıdır. Dünya üzerinde tam şu anda hapishanedeki sevdiklerini görmek üzere yollara düşmüş milyonlarca insan var; hem gerçek hayatta hem de rüyalarında. Sevdiklerinden ayrı düşmüş olsalar da birbirlerini kucaklayamasalar da sımsıkı kenetlenemeseler de, kutsal bir

duygu ortaklığı içerisinde sevip sevilerek birbirlerini besleyemeseler de, inançlıdırlar. Aşina oldukları bir koku gibidir o duygu ortaklığı; kıymetline gözünü ayırmadan bakmak, sevdiğinin sesindeki o tanıdık tınıyı dinlemek, özellikle de tene iyi gelen o elektriği, sevgi dolu o dokunuştan kaynaklanan sakinlik ve kendilik hissini duyumsamaktır.

KUTSAL ANAMIZ İÇİN DOĞRU YER, HER YERDİR; MAHKÛMLAR İÇİN DE ÖZGÜR OLANLAR İÇİN DE... TIPKI AŞK İÇİN OLDUĞU GİBİ...

"Tadilat"ın planlayıcılarından birinin, Kutsal Ana'nın "dikkat dağıttığı" yönünde şikâyetler aldıklarına dair sözlerini yalanlarcasına, dünya üzerinde La María, Kutsal Ana yahut Tanrı'nın Annesi'nin sunağın tam ortasında yer aldığı, kuşaklardır saygı duyulup mukaddes addedilen beş *binden* fazla dev bazilika ve katedral ile orta ve küçük ölçekli kilise vardır. Onun imgesi tam orta nokta olan sunakta veya dekoratif bir çıkıntının ya da mütevazı bir sandalyenin üzerine yahut da sunağın tepesinde yer alan süslü kubbenin en yüce ve en yüksek figürü olarak yerleştirilmiş olabilir.

Böylesi bazilikalardan biri, Vatikan'dan bir taş atma mesafesinde yer alır ve papalığa ait toplam dört bazilikamızdan biridir. *Basilica di Santa María Maggiore* olarak bilinen bu bazilika, MS 441 yılında toplanan Efes Konsili tarafından kabul edilen resmi adıyla Tanrı'nın Annesi'nin, yani Meryem'in, María'nın veya Miryam'ın sadece kilisenin değil, kendi insanlarının da tam ortasında resmedildiği kutsal mekânlardan biridir. Dahası Meryem'in bu şekilde tam ortaya yerleştirilmesi, günümüze dek yaklaşık 1580 yıl boyunca papalar, piskoposlar ve kardinaller tarafından da desteklenmiştir.

Epey uzun bir süre! Meryem'in tam orta noktada yer alması ve insanların dikkatini dağıtmak bir yana onları bir araya toplayıp Kutsal Kalpleri merkezde buluşturması epey eskiye dayanan bir teamüldür. Dünyanın pek çok yerinde Kutsal Ana'nın durduğu muhtelif yerlerin onaylandığı örneklerin sayısı düşünüldüğünde, bir Katolik kilisesinde Kutsal Ana'nın üzerinin papalığın bizzat kendi koyduğu köklü standartların

hilafına örtülmek istenmesi, son derece tuhaftır. Bu olayın nasıl gerçekleştiğine dair tüm detayları, neler düşünüldüğünü, neden böylesine yanlış bir karar verildiğini hâlâ merak ederim.

Kuzey Denver'daki Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi çatısı altında toplananlar, geçmişte zulme uğramış, hâkim kültür içerisinde değersiz görüldükleri için kendi içlerine kapanmış olan *los desaparecido*'lar, yani "ortadan kaybolmuşlar"dı. Bir mülteci ve göçmen çocuğu olarak, *la lucha*'nın, mücadelenin birçok katmanını anlayabiliyorum çünkü ailemin dini inançlarının üzerini kaplayan kabile inanışları, "bitmek bilmeyen kara savaş"ta mücadele eden iki düşman ordu tarafından katledilişleri, sakatlanışları, bozguna uğrayışlarının bilgisiyle yıkandım ben de.

Notre Dame de la rue du Bac, Mucizevi Madalyon Kilisesi'nin ana sunağına bakacak olursanız, Kutsal Ana'ya duyulan o muazzam sevgiyi, son derece detaylı işlenmiş sanatsal çalışmaların her birinde görebilir ve bu Meryem imgelerinin ardındaki kutsal gücü tüm varlığıyla hissedebilirsiniz. Sunağın üst kısmında yer alan ve Kutsal Hanımefendimiz ile melekleri resmeden resim, küçük mozaiklerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Meryem, Marie, María veya Miryam ayağının dibinde dev bir haç, sunağın üst kısmında ve tam ortada durmakta, her anne gibi oğluna göz kulak olmakta, dahası hacılarla, kendisinden yardım, şifa ve merhamet dileyen ricacılarla meşgul olmaktadır.

Hapishanede akrabaları olan ailelerle aradaki benzerliği de gayet net görebiliyorum, çoğu kez ikisi aynı şey zira. Kutsal Ruh'un gerçek ateşi başına vurmuş birileri, disiplinli ve manevi anlamda öz-denetimi yüksek bir insan olmak için verilen günlük mücadelenin liderliğini üstlenip, Kutsal olan her şey adına "Şimdi değil, bir daha olmaz, asla olmaz, artık bitti!" diyebilirse, işte o zaman bir şeyler değişebilir; kısa veya uzun bir zaman önce, kazara veya sehven uyutulmuş olan şeyler, yeniden uyandırılabilir o zaman.

Dahası Hanımefendimizin kutsal duvar resminin üzerinin kapatılmasını emredenlerin –tıpkı mahkûmlara karşı fazla sert yahut umursamaz olan tavırlarını değiştirip daha insanca bir yaklaşım benimseyebilecek olan hapishane sistemleri gibi– Kutsal Hanımefendimiz ve onun Kurtarıcı Çocuğunu, melekleri ve azizleri seven insanlara karşı tavırlarını istedikleri zaman değiştirerek daha sevgi dolu bir yaklaşım benimseyebileceklerini de biliyorum. Gerçekleri göremeyen ve/veya bir şeylerin yıkılmasını emreden kişi, yeniden yapılmasını da emredebilir. Benim bildiğim bu.

Umuyorum ki Kutsal Hanımefendimizin yer aldığı duvar resminin önünün açılması, gerekli onarımların yapılması ve böylelikle duyulan iyi niyetin, açık yürekliliğin ve anlayışın ortaya konmasıyla hep birlikte ileriye gidebilir, konunun alakadar ettiği bütün insanlar olarak bunu kutlayabilir, hiç kimseye kaş çatmadan herkesi aramıza kabul ederek Kutsal Anamızın Lekesiz Kalbi'nin saflığında yeniden bir araya gelerek *Nuestra Madre*'ye, yani Annemize ve onun –bizlere kavga etmek yerine "en değersiz olanlar"ı bile bu dünyaya kabul etmeyi, kadınları ve çocukları sevmeyi, sevmek için çaba harcayanları koruyup kollamayı öğreten– Kutsal Çocuğuna uzanan soyumuzu yeniden hatırlayabiliriz. Bunun için dua ediyorum.

Vaizlerin ve papazların da birer anne olduklarından eminim zira. Engel olmak veya bölmekten ziyade, sevmek ve yardım etmek isterler onlar da. Tıpkı gerçek birer anne gibi, her gün kulaklarını dayayıp ailenin kalp atışını dinler, herkesin iyi olup olmadığını kontrol ederler. İnançlı insanlardan oluşan ailelere

liderlik edenler, kilisedeki günlük aile hayatına özgü dertleri, yürekleri acıtan yahut ferahlatan olayları asla unutmazlar.

Ailelere annelik eden bizler de şunu biliyoruz ki yemek masasına hâkim olan atmosferi belirleyen kişi annedir. Bu anne belki nasihatler veren biridir, belki de sert ve alıngandır; yavrusuna yakın olmak yerine kariyer basamaklarını tırmanmakla meşgul olabilir; nefret dolu olmak yerine yardımsever biridir belki; duyarlı ve başkalarına yardım etmekle mutlu olan biri olabilir; liderliği üstlenmiş, kırık ama her şeyi bilen bir kalple sorunları çözmek yerine, basmakalıp sözlerle, yerine getirilmemiş vaatlerle, tekrar tekrar söylenen "elim kolum bağlı" türünden beylik laflara meyleden biridir belki; "sevgi" sözcüğünü istediklerini yaptırmak için ağzına alan değil, gerçekten sevgiyle hareket eden, her zaman seven bir anne de olabilir; kendine has tatlı bir haşinliği vardır belki; her şeye darılıp gücenmek yerine, kendi ruhu da dahil etrafındaki ruhların bakımına öncelik tanımakta ısrar eden biri de olabilir; ötekini "eksik, az" ilan etmenin en garantili yolu olan kulağını çekip cezalandırmak yerine öğrenip öğretmeye kendini adamış bir kadındır belki. Nasıl biri olduğundan bağımsız, herkesi kucaklayan sofralar kuran bir annenin çocukları çok büyük ihtimalle büyüyüp gelişir ve başkalarının gelişimine yardım eder, beslenir ve başkalarını besler, kabul görür ve başkalarını kabul eder, gerek kendi içindeki gerekse başkalarındaki kutsala sadık ve tabi ve âşık olur.

Öyle olmadığındaysa, tarih boyunca hep yaşandığı gibi, hor görmek ve "isimsiz mezarlar"daki kutsalların üzerini kapatmak suretiyle, birileri tarafından çok sevilen insanları silip yok etmeye dönük çabaların, bu *desaparecido*'ların, yani "ortadan kaybolmuşlar"ın anne ve babalarının, kız ve erkek kardeşlerinin, sevgili ve arkadaşlarının dur durak bilmeden kendi Kutsal insanlarını aramaya sevk etmekten başka işe yaramadığına tanık oluruz. Dünyanın her yerinde, insanların sevdiklerine ve Kutsal addettiklerine duydukları bu kan bağı, psişe içinde bir tür buyruktur. Kutsal'ı hedef alan ceza, ferman ve emirler "Daha Büyük Bir Güç" tarafından yaratılan bu saflığı, bu

türden bir "gelmiş geçmiş en büyük sevgi"yi yok edemez, bozamaz. İnşa edilen duvarlar ve hapishaneler, ne insanların Kutsal'ı sevip ardından gitmelerine ne de Kutsal'ın insanları sevip onlara rehberlik etmesine mâni olabilir.

KUTSAL ESERLERİN KORUNMASI, PAPALIĞIN KUTSALLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

İnsanlar için birer yaşam kaynağı olan kutsal imgelerin kaldırılıp başka yere taşınması, yok edilmesi ve yıkıcı saldırılara uğraması yüzyıllar içinde o kadar çok kez tekrarlanmıştır ki Papa Leo ve ondan sonra gelen papalar, hangi kulübe veya köy, krallık veya yol kenarından, hangi rütbe, kabile veya mensubiyetten geliyor olursa olsun, insanların "ölüm kalım meselesi" kabilinden bağlılık duydukları sanat eserlerini korumak adına türlü kanunlar yazmışlardır.

Burada esas amaç ne kutsal imgeleri insanlardan uzak tutmak, ne bu imgelere zarar vermek ne de onları insanlara yasaklamaktı zira insanların esas sevdikleri ve bağlı oldukları şey bu imgelerden ziyade, onların *ardındaki* kutsal güçlerdi. Nitekim Tanrı'nın Annesi'nin çocuklarını onun gücünden mahrum bırakmak, onu sakatlamak veya hapsetmek papalık fermanıyla yasaklandı.

Papalık tarafından yapılan açıklamalar, tamimler ve sekizinci yüzyıldan günümüze dek düzenlenmekte olan Ekümenik Konsiller, meseleyi tartışmaya yer bırakmayacak şekilde ele alıyordu. Örneğin MS 787 yılında toplanan İkinci İznik Konsili'nde alınan resmi bir karar uyarınca, müminler ailesinin kutsal addettiği şeylerin muhafaza edilmesi son derece net bir biçimde şöyle ortaya konuyordu:

> "... tam bir katiyet ve vuzuhla verdiğimiz hüküm şudur ki kutsal ve hayat veren haç figürü gibi, resmedilmiş yahut mozaik ve başka münasip malzemeler kullanılarak yapılmış diğer saygın ve mukaddes imgeler, Tanrı'nın kutsal kiliselerinde, dini gereç ve giysilerin üzerinde, *duvar ve panolarda*, evlerde ve halka açık şekilde teşhir edilebilir; bunlar Efendimiz, İlahımız ve Kurtarıcımız İsa Mesih'in, lekesiz Kutsal Hanımefendimizin, Tanrı'nın Annesi'nin, meleklerin, azizlerin ve diğer kutsal ki-

şilerin imgeleridir. Birer emsal teşkil eden bu figürler, temsili sanatlarda ne denli sık görülürse, insanlar onları daha fazla hatırlayıp özlem duyacak, bu imgeleri saygıyla selamlayıp yüce bir hürmet göstereceklerdir..."

"Mesih, Kutsal Bakire Meryem ve Azizler'in resimleri" hususunda daha pek çok papalık konsili toplanmış, "krallık kentimizde geçmişte mukaddes imgelere [zarar] vermiş olanlar"a karşı birtakım koruma önlemleri alınmış, "bunlara zarar verip saygısızlık etmiş olan önceki yöneticiler" içinse "Kadim ve kutsal imgelere gereken hürmeti göstermeyenler, aforoz edile!" denilmişti.

Papa 16. Benedikt, geçen yıl her türden zanaatkârı Vatikan'a davet ederek Ana Kilise için yeni resim ve heykeller yapmalarını istedi onlardan. Harikulade Sistina Şapeli'nde bir araya geldiği sanatçılara, ibadet mekânlarının ilham verici sanat eserlerine ihtiyaç duyduğunu ifade etti. Michelangelo'nun nefes kesen freskleriyle etrafı sarılı halde yaptığı konuşmasında Papa şu sözleri sarf etti: "*Sahip olduğunuz yetenek sayesinde, insanlığın yüreğine seslenme, bireysel ve kolektif hassasiyetlere temas etme, hayalleri ve umutları öne çıkarma, bilginin ve beşeri etkileşimin ufkunu genişletme fırsatına sahipsiniz.*"

Ancak ne acıdır ki Papa sanatçılara bu konuşmayı yaptığı sırada Kutsal Hanımefendimiz, Santo Juan Diego, *Los Ángeles*, Koruyucu Melekler'in olduğu duvar resmi, kalın bir boya tabakası ile alçı bir panelin arkasına hapsedilmiş haldeydi. "*Hayalleri ve umutları öne çıkarma, bilginin ve beşeri etkileşimin ufkunu genişletme fırsatı,*" diyordu oysaki Papa.

Kutsal Hanımefendimizin duvar resmi, on yıllar boyunca Noellerde *Cristo nació*'ya, yani Kurtarıcı'nın doğuşuna, Paskalyalarda dirilişine, evliliklere, bayramlara, *mariachi* ayinlerine, İlk Komünyonlara, Kiliseye Kabul ritüellerine, küçük çocukların vaftiz törenlerine, bu dünyadan göçmüş olanların son merasimlerine tıpkı sevilip sayılan bir aile üyesi gibi tanıklık etmiş olsa da bana kalırsa bazıları Kutsal Hanımefendimiz'in duvar resminin son derece şaşkınlık verici bir olayı tasvir etmesi sebebiyle papalık tarafından da

desteklenecek bir eser olduğunu unuttu. Hanımefendimiz, fatihler tarafından en çok hakarete uğramış olan topluluğa mensup, kısa boylu, koyu kahverengi tenli yerli bir adama görünüyordu. "Irklar tarihi içerisinde bir dönüm noktası" olan bu kutlu olay, adanmışlık ve sadakati odağına alan gerek cemaat üyeleri gerekse dünyanın dört bir yanından bu küçük kilisede yer alan *La Señora de Guadalupe*'nin güzeller güzeli duvar resmini görmeye gelen ziyaretçiler açısından bir gurur ve ilham kaynağı olan, Papa'nın deyişiyle "*insanlığın yüreğine seslenme fırsatına sahip*" bir eserdi.

Bir rahipten işittiğim kadarıyla, kurumsal kilisenin onayını alıp saygısını kazanmak için onlarca yıl mücadele vermiş olan Latino cemaatine mensup erkeklerin Colorado'daki papazlık seminerlerine katılıp papaz olmalarına ancak 1970 yılında müsaade edilmiş. Dürüst olmak gerekirse bu, o yıllarda bu konular hakkında söz sahibi olanların başvurduğu korkunç bir ayrımcılık ve başka kültürel gruplara haksız yere dayattıkları bir aşağılık duygusudur. Bu kilisede yer alan duvar resmi, tek suçları Meksikalı, Amerikan Yerlisi, Orta Amerikalı, Güney Amerikalı ve diğer Latin kökenli dil gruplarına mensup olmak olan oysaki gerçekte yalnızca ebedi bir Ruhlar ailesinden gelen insanların tarih boyunca maruz kaldıkları saldırılardan özgürleşmesini simgeliyordu.

Yasalar tarafından kendilerine ve hapisteki sevdiklerine birtakım koruma ve kolaylıklar vaat edilmiş olan mahkûm aileleri ile bu durum arasındaki benzerlik net bir şekilde görülebilir. Nitekim yerellerdeki yetkili makamlar, onlardan daha makul olan üst otoritelerce belirlenmiş olan hususları zaman zaman ihlal ederler. Bu aileler açısından acı veren bir süreç ve can sıkıcı bir kurgudur zira önce kendilerine yardım vaadinde bulunulmuş fakat sonra bu vaatten dönülmüştür. Bu türden kurumsal fırıldaklıkların ortasında insan bazen vicdan sahibi ve aklı başında yetişkinlerin derhal yeryüzüne geri dönmesi için dua eder. Bazen de aynı dua, duvarların olmadığı bir dünya için edilir.

DEVRİM, YARATMAKTIR! EL DEĞMEMİŞ KUTSAL RUH HAYKIRIR: YARAT! YARAT! YARAT! KUTSAMA, PARMAKLIKLARIN VE DUVARLARIN ARDINDA BİLE DEVAM EDER.

Kutsal Hanımefendimizin beyaz bir duvarın ardına hapsedilmesinde, sevdikleri hapishanelerde olan ailelerin cesur yüreklerinde ve akıllarında sık sık karşıma çıkana benzer başka bir şey daha fark ettim: Doğrudan yaralı kalpten kaynağını alan gürül gürül bir sanatın ortaya çıkması.

Kutsal Hanımefendimiz o duvarın ardına hapsedildiğinden beri, bu "tadilat" işlemi, günümüzün modern tinselliğinin eksik bir parçası olan ihtişamlı gösterilere ön ayak oldu. Burada bir debdebeden ziyade, insanların Kutsal'a duydukları sevginin ritüelde görünür kılınmasından bahsediyoruz.

Kutsal Hanımefendimizin duvar resminin üzerinin kapanmasıyla ilgili olarak insanlar geçit törenleri, yürüyüşler ve hac yolculukları düzenlemeye başladılar. Gençler ve yaşlılar, *novena* ibadetini yerine getirmek için bir araya geliyordu; oysaki bunun gibi eski gelenekler artık neredeyse kaybolmuştu. Zira liderler ya gerçekten çok "meşgul"lerdi, ya yaşları "eski gelenekler"i hatırlamalarına müsaade etmiyordu yahut da insanları eski ritüeller temelinde ortak bir anlam, sevgi ve birbirini önemseme gibi hisler etrafından bir araya toplama yeteneğine haiz değillerdi. Nadiren de olsa o sıcaklık ve enerjiden yoksun oldukları da oluyordu.

Bazılarının "süpürge dolabı hapishanesi" diye adlandırdıkları yerde duran Kutsal Hanımefendimiz, isaannesinisaklarmiydi.com [wouldjesushidehismother.com] adında, Kutsal Hanımefendimizi yeniden görünür kılmak için mücadele eden *Fieles Unidos*'tan haberler veren bir siteye ilham kaynağı oldu. "Duvarın Ardındaki Kutsal Hanımefendimiz" şiir ve günlüklerin de ilham perisi oldu. Hakkında bir oyun yazıldı ve okumalar yapıldı. Bazısı dini, bazısı hicvi, bazısı ikisinin karışımı bir sürü resim yapıldı. Duvar bir belgesel yapımcısının bile dikkatini çekti. Haber bültenleri, aktivistler ve kutsal insanlar da Duvarın Ardındaki Kutsal Hanımefendimiz ile meşgul olmaya başladılar.

Kutsal Hanımefendimizin duvar resmi, Cesar Chavez ve diğer yerel kahramanların vazgeçmemek, çekip gitmemek, onun yerine kazanıncaya dek büyük bir aşkla yoluna devam etmek yönündeki mücadelelerinin eskiden yakmış olduğu ateşi birçok insan için yeniden alevlendirdi. Tüm bu mücadelelerde, her şeyden çok mahkûm olanlara karşı kalpte duyulan sevgi ön plana çıkıyordu. Babam, bir şeye *karşı* değil bir şey *için* verilen mücadelelerin değerli olduğunu söylerdi hep. Kastettiği şey, başkalarıyla savaşmak yerine, mümkün olduğunca fazla sayıda insanı, Hanımefendimizin "kutsayıcı çadırı"nın çatısı altında toplamak için savaşmaktı.

Dünyanın her yerinde mahkûmlar tarafından ve onlar için yapılan sanat eserleri ne kadar da birbirine benzerdir. Gerçek mahkûmların anneleri, babaları ve çocukları, kendi yazdıkları şiirlerle, yaptıkları resimlerle, adadıkları adaklarla, kendi eserleri olan dualarla dolup taşarlar; aktivist bir tavır takınarak tabandan gelen hareketlerin ve çevrimiçi destek gruplarının içerisinde yer almak, medyanın dikkatini çekmeye çalışmak, film yapımcıları ve fotoğrafçılardan yardım istemek, yemeklerini birbirleriyle paylaşmak, birbirlerine yardım edip destek olmak, yas tutanları teselli etmek, ruhen bitap düşmüş olanları kollarından tutup ayağa kaldırmak, onları tanımlayan en önemli özelliklerdir.

Aynı ama farklı, yine de aynı. Mahkûm yakınları, yasın çoğu kez sanatı teşvik ettiğini bilirler. İçlerinden dökülen salt acı değil, yeni bir yaşamdır ve Kutsal'ın hapsedildiği yerlerdeki duruma benzerdir. Kuzey Denver'da bulunan Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi'ndeki Küçük Sistina Şapeli'nde Kutsal Ana hâlâ duvarın ardında olsa da mahpusluktan bir devrim doğuyor.

Devrimin her şeyden çok yaratmak, engellendiğin, hapsedildiğin zaman bile yaratmayı sürdürmek demek olduğunu düşünüyorum. Konuşamıyorsan yaz, yazamıyorsun şarkı söyle, şarkı söyleyemiyorsan fısılda, fısıldayamıyorsan hayal et, hayal etmeye devam et, o güzel gün gelene dek...

İnsan statükoyu devam ettirmek için değil, bu zamanın ve bu dünyanın ötesini görmek ve taze bir bakış açısı ortaya koymak için yaratır. *"... bilginin ve beşeri etkileşimin ufkunu genişletmek için."*

Komünizm, para arzının kesilmesi, tedarik zincirinin, özellikle de maden çıkarma, tutuşturma, getir-götür, kaldırma, taşıma, yapıp etme hizmetlerinin durma noktasına gelmesi nedeniyle yıkıldı. Bunu yapanlar, özgür olmayı arzulayan insanlardı. Kutsal Hanımefendimiz Częstochowa bir müddet gizlenmiş olsa da kendisini sevenler tarafından daha sonra arayıp bulundu ve gün yüzüne çıkarıldı. Ötekilerse yer altına indiler, bazıları çok kötü şartlar altında olmak üzere hem de... Kutsal Ana'nın sevgi dolu ve mukaddes gurur kaynaklarını yanlışlıkla silmeye yeltenmiş olanlarsa herkesle eşit ve onurlu bir şekilde uzlaşmanın yollarını buldular genellikle.

Fakat bir Devrim yaratmak için değişimin faillerinin ne yapmadığı, en az ne yaptığı kadar önemliydi: Ne sessizce beklediler ne de oturdukları yerde oturdular. Küçük ve büyük gruplar halinde bir araya geldiler ve akıllılık edip salt yerellerle yetinmeyerek dünyaya açıldılar, ittifaklar kurdular, ileri doğru yürüdüler, bir şeyleri kaybedip bir şeyleri kazanmaya kendilerini hazırladılar; dayanışmayı tek bir ilke etrafında bir araya gelmek, o ilkeye gerçek Sevgi ile sımsıkı tutunmak ve geri kalan tüm fikir birliği ve çatışmalarını arkada bırakmak olarak algıladılar ve hep ileri doğru hareket ettiler.

Görüşleri, anlayışları ve bildikleri için mahkûm edilmiş olanlar da muazzam şeyler yaratırlar. Hapsedilmiş erkek ve kadınların kendi maneviyatlarından bahsettikleri günlüklere baktığımızda, bir yerde esir edilmiş olmanın insanın –salt kendi akıl sağlığını korumak için değil, aynı zamanda dünyaya özgürlük ve cesaret mesajı vermek için– izlediği manevi yolun da bir parçası haline geldiğini görüyoruz. Dolayısıyla bu açıdan bakacak olursanız hapishaneler bir anda manevi bir hakikate,

insanın özgür ve fakat odağının dağınık olduğu bir duruma kıyasla çok daha yoğun bir hakikate dönüşebilir.

Birçokları devrimi kavgalar, nutuklar ve stratejilerle özdeşleştirir oysa devrim bunlardan ziyade bütün varyasyonlarıyla muazzam bir yaratıcılığın ortaya çıkardığı gerçek ve samimi ittifaklarla ilintilidir. Böylesine muazzam bir yaratıcılığa sahip figürlerden biri de mahpus olarak bulunduğu Birmingham Hapishanesi'nden yazdığı mektupta, benim "yaratıcı devrimin dört basamağı" olarak adlandırdığım adımlardan bahseden Rahip Martin Luther King idi. Bana kalırsa barışçıl bir devrimin doktrinleri bundan daha özlü, daha derinlikli ve daha doğru bir biçimde ortaya konmamıştır:

> "Her şiddetsiz mücadelenin dört temel basamağı vardır: Adaletsizliğin varlığının tespiti için gerekli verilerin toplanması, müzakere, öz-arınma ve doğrudan eylem."[11]

Rahip King'in burada bahsettiği şey, yol gösteren dubaların denizin derinliklerinde gözden kaybolmasının ardından, yaratıcı "varlıkların Varlığı"nın dimdik ayağa kalkıp erdemli bir eylemde bulunmasıdır. King, *chisme*, yani dedikoduların değil gerçek verilerin toplanmasından bahseder; insanlar müzakere etmeye, öteki pasifistlerle, etki ve güç gruplarıyla ittifaklar kurmaya açık olmalıdır; bu işe girişmeden önce manevi olarak kendini tetkik etmeli ve herkese karşı sevgi duyduğu bir haletiruhiye içerisinde olmalıdır; son olarak da amacına ulaşması için şiddetsiz protesto eylemlerine ne kadar süre gerekliyse o kadar devam etmelidir.

İnsanlar bitmez bir döngü içerisinde gelir ve giderler. Ne olursa olsun gidilecek istikamet sürekli ilerisidir. Her zaman ilerisi. Geçmişi asla unutmadan, insana has küçük kusur ve zaafları her zaman bağışlayarak, bizi hapishanede hiçbir zaman yalnız bırakmamış olan Kadın'ın, Kutsal Hanımefendimizin hizmetinde ilerleyerek.[12]

HER ŞEYİN ÜZERİNE TUZ BİBER EKEN BİR OLAY; BAKALIM ŞİMDİ NELER OLACAK

Kuzey Denver'daki Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi'nin içinde yer alan Küçük Sistina Şapeli'ndeki kutsal duvar resmine dair hikâyenin sonunun ne olacağını henüz bilmiyoruz. Ancak hikâyenin içindeki başka bir sayfadan haberimiz var. Duvarın yükselmesinin ardından birileri, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin duvar resminin olduğu dolaba girerek ne yazık ki eseri tahrif etmiş. Kutsal Hanımefendimizin şu anda Santo Juan Diego ile birlikte yaşadığı dolabın anahtarı, bilindiği kadarıyla sadece birkaç kişide duruyordu. Bir gün birileri oraya girmiş ve Hanımefendimizin üzerine "*¡Ya Basta!*" ve "*¡No Mas!*" kelimelerini yazmış. "*¡Ya Basta!*" "Yeter!", "*¡No Mas!*" ise "Bir Daha Asla!" anlamına geliyor. Kutsal Hanımefendimizin üzerinin duvarla kapatılmasını isteyenler belki de şöyle düşündüler: "Kutsal Hanımefendimiz'in duvar resminin eski haline getirilmesini isteyenler, defolup gidin. Sizden bıktık artık." Kilisenin ve başpiskoposluğun bu vandallığı kimin yaptığını ortaya çıkarmak için yürütülen soruşturmayı neden durdurduğuna dair herkesin kafası karışmış durumda. Bölgedeki dini yetkililer, kilisenin bu konuda daha fazlasını yapamayacağını söylüyor, konuyu önemseyen insanlarsa bunun nedenini bir türlü anlayamıyorlar.

Her şeye rağmen insanların çoğu, bu konuda eskiye kıyasla çok daha güçlü hisler beslemeye devam ediyor ve bu güzelim duvar resminin hatırasını yüreklerinden silemiyorlar; zira bu resim Kutsal Ana ve Kutsal Çocuk haricinde, bu kiliseyi bağışlanan bozuk paralarla, bozuk para çantalarından çıkardıkları kırışmış kâğıt paralarla, haftalık maaşlarından ödedikleri dürüst vergilerle, kısacası canla başla çalışarak, emek vererek, güç bela kazandıkları paralarla yaptırmış olan akrabalarını, sevgili anne ve babalarını, büyükanne ve büyükbabalarını, büyük büyükanne ve büyük büyükbabalarını temsil ediyor. Bu duvar resmi, Kutsal Ana'nın körpecik çiftlerin izdivaçlarına, elleri kolları oynayan küçücük bebeklerin vaftiz törenlerine,

çok sevilen merhumların okunan ağıtlarla son yolculuklarına uğurlanmalarına olan tanıklığını temsil etmektedir.

Kutsal Ana, bütün evlilik törenlerimizde hazır bulunmuştu. Gençlerin dini inançlarının kutsandığı her olaya, tıpkı çok eskiden olduğu gibi tanıklık etmişti. Çoğu fazla yaşama şansı bulamadan göçmüş sevdiklerimiz için düzenlediğimiz son törenlerde bizleri şefkatle kucaklamış olan Annemizdi o. Her zaman oradaydı; hayat dolu, kocaman ve sevgi doluydu çünkü *familiare*'mizdi, akrabamızdı. Her daim hayatla dolup taşmıştı. Her daim sadıktı bize, bizim ona olduğumuz gibi.

Tüm bunlar, güzeller güzeli duvar resminin atomlarına işlemiştir. Tüm bunlar bu kilisenin taşlarındadır tam da. Acılara katlanan insanların cesur kanı, bu kutsal mekândadır... Zira onu seven insanlar, içinde duvar resminin yer aldığı bu kutsal mekânı elleriyle inşa etmiş, elleriyle boyamış ve yüreklerinden gelerek bakmışlardır ona. Dahası o kutsal duvar resmi on yıllardır dimdik ayaktadır. Birilerinin aklına Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin Küçük Sistina Şapeli'nin üzerini örtmek gelmeden çok önceleri de o resim oradaydı.

Bu "tadilat" hadisesinin ne denli dallanıp budaklandığından bağımsız, eski bir cemaat üyesi olarak, meselenin bir rahibin veya piskoposun "iki dudağının ucunda" olmaması gerektiği kanaatindeyim hâlâ. Başka bir yol daha var zira. Ve bu, *El Cristo Rey*'in bize bahsettiği "Yol". Bu "Yol" ne kutsal sanatı ne duygulu insanları, ne Anne'yi ne de onu eskiden olduğu haliyle seven çocuklarını dışarıda bırakan bir yol. Bütün ruhları içeriyor. Bütün ruhları *görmeyi* içeriyor. Şifacı ve yardımcı olan liderleri içeriyor. Ve benim gerçekleşsin diye dua ettiğim şey, duvarın restorasyonundan ziyade bu tür bir restorasyon... Zannediyorum ki herkes hepimize ait ve hepimiz için olan bu restorasyon duasına katılabilir.

Bu satırlar yazıldığı sırada, duvarın ardındaki Kutsal Hanımefendimizi ziyaret etme yönündeki taleplerimize –zira bizler

yalnızları asla unutmayız– kilise, henüz bir cevap vermiş değil. Bununla birlikte çoğumuz, Meryem'in Oğlu Tatlı İsa'nın, eski zamanlarda genç bir kâtip olan Matta tarafından yazıya aktarılan şu sözleriyle büyüdük. Meryem'in Oğlu, şürekasına şöyle seslenir [Matta 25: 42-43]:

"Acıkmıştım, bana yiyecek vermediniz,
Susamıştım, bana içecek vermediniz,
Yabancıydım, beni içeri almadınız,
Çıplaktım, beni giydirmediniz,
Hastaydım, zindandaydım, beni ziyarete gelmediniz."

Yaradan'a ve bu dünya üzerinde yaşayanların hayatına olabilecek en anaç şekilde adanmış bir hayat sürmenin yolunu şürekasına öğretmeye uğraşmaktadır İsa. Ancak şürekası onu anlamaz ve şöyle der: "Ya Rab, biz seni ne zaman aç, susuz, yabancı, çıplak, hasta ve zindanda gördük de yardım etmedik?" [25: 44]

Meryem Ana'nın çocuğu tatlı İsa ise şöyle cevap verir onlara [25:45]:

"Size doğrusunu söyleyeyim,
Mademki tüm bunları kardeşlerimiz arasında
En değersiz olanlar için yapmadınız
Benim için de yapmış sayılmazsınız."

Meryem'in Çocuğu burada, şayet bu iyilikleri herkese yapmıyorsak... Yani başkalarını manevi olarak beslemiyor, manevi susuzluklarını gidermiyor, manevi yönden soğumuş olan yerlerini ısıtmıyor, yüreklerini iyileştirmiyor, mahkûm edilmiş olanlara refakat etmiyorsak... Sadece İsa'ya hizmet ve yardım ediyor olmanın bir anlamı olmadığını anlatmak ister. Önemli olan insanın kendi tanıdıklarına, en yakınlarına değil, tanısa da tanımasa da, anlasa da anlamasa da, sevse de sevmese de gerçekten aç, susuz, yabancı, çıplak, hasta ve mahkûm olanlara ulaşmasıdır.

Duvarın ardındaki Kutsal Hanımefendimizin akıbetinin ne olacağı hâlâ belirsizliğini koruyor olsa da ben şuna inanıyorum ki eğer bir insan onun üzerinin kapatılmasını emredebiliyorsa, başka bir insan da pekâlâ yeniden gün yüzüne çıkarılmasını emredebilir. Buna tüm kalbimle inanıyorum.

Bu arada Kutsal Hanımefendimiz, yüreklerimizde ve ruhlarımızda tamamen gün yüzüne çıkmış bir haldedir zaten zira akrabaları hapiste olan aile üyeleri arasındaki sevgi gibi, hiçbir duvar ayıramaz sevgiden Sevgi'yi.

Biri parmaklıklar ardına, diğeri kontrol edemediği şartlar tarafından mahkûm edilmiş olanlar arasındaki kalp radarı gibi, bizler de onun nerede olduğunu biliriz. Tıpkı Sevgi'nin kendisi gibi Kutsal Hanımefendimizin de nerede olduğunu her zaman biliriz; ona ne parmaklıklar ne de duvarlar engel olabilir. O şu anda yer altında enerji topluyor ve esasında bizim aracılığımızla her yere akıyor. Her yerde başkalarını manevi olarak beslemeye, insan ruhunun manevi susuzluğunu gidermeye, manevi yönden soğumuş olan yerlerini ısıtmaya, kalplerini iyileştirmeye ve şu anda kader ortaklığı ettiği gerçek mahkûmlar da dahil, mahkûm edilmiş ruhlara refakat etmeye devam ediyor.

Nitekim Kutsal Anamız, bütün mahpusların anasıdır. Bütün hürlerin de anasıdır. Şu an için Duvarın Ardındaki Kutsal Anamız da olsa, Bütün İnsanların Fethedilemez Anası olarak kalmaya devam edecektir.

DUVARIN ARDINDAKİ KUTSAL ANA

Bir duvar inşa edip devirmeye çalışabilirsiniz onu,
Yahut diskalifiye etmeye oyundan,
Biri, şu veya bu imgesinin daha iyi olduğunu söyleyebilir,
Yahut tek gerçek imgenin oradaki olduğunu, bir başkası.

Ama hatırlatmak isterim ki
Kaynaksız bir Kaynak olan Yaradan
Ne tek bir ötücü kuş yaratmıştır,
Ne de o kanatlı meleği,
Hiç değişmeyen bir gökyüzüne salmıştır.
Tek bir tür evlat da yaratmış değildir Yaradan.
Bütün benekli yumurtalar birbirinin aynı olur mu hiç?

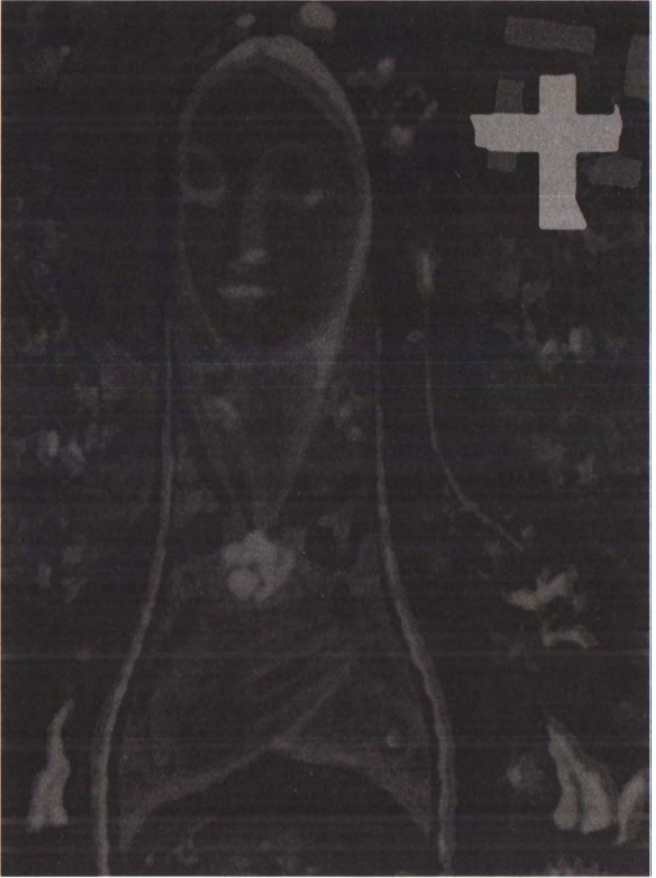
Şurası kesindir ki Hanımefendimizi kapatan duvarı yıkabilir birileri.
Tarih boyunca çokça yapılmıştır da zaten.
Fakat üzerine boya da sürseler,
Alçıyla da kapatsalar,
Havalı matkaplarla bütün vida ve çivileri de sökseler,
Çatıyı destekleyen yüzlerce kalası da kaldırıp atsalar,
Bütün bir duvarı oradan kaldırmaya da kalksalar,
Kutsal Hanımefendimiz o eski duvarın tozları arasında yaşamaya devam edecek,
Atomların içinde varlığını sürdürecek,
En olmadı havada asılı kalacaktır.
Çünkü o yıkılmazdır.
Hapiste.
Veya değil.
O tamdır ve silinemezdir.
Çünkü bizimdir.
Ve bizler, sizler ve ben,
Kesinlikle onunuz.
Her birimiz.
Hepimiz.

Seninleyken, Duvarın Ardındaki Kutsal Anamız
Hepimiz özgürüz aslında.
Seninleyken, Duvarın Ardındaki Kutsal Anamız
Ne demir parmaklıklar var ne de kilden duvarlar.

Seninleyken, Kutsal Anamız,
Kötü aktörler yok, sadece sahne var.

Seninleyken, hiçbir mahkûmiyet yok...
Sadece Hayat'a mahkûm olmak var.
Sevgi dolu uzun bir hayata.
Ve seninleyken, Kutsal Anamız,
Sonsuza dek daha çok Sevgi var.

Aymen, aymen, aymen.
Varsın olsun.
Varsın öyle olsun.
Birlikte kalalım sonsuza dek,
Siempre.

Karanlıkta parlayan
Kutsal Hanımefendimiz
gamalı haçı başlangıçtaki anlamına
geri döndürebilir pekâlâ:
Sevgi Tanrısı

Adak: "Karanlıkta Parlayan Kutsal Hanımefendimiz"

9. BÖLÜM
ANNENİN ADINI TAŞIMAK
MERYEM ADINDA BİR ADAM

Tovar Amcamın ikinci adı, Meryem anlamına gelen Maruşka'ydı,

Nasıl oldu bu iş? Meryem diye adam olur mu hiç?
Memlekette çoğu insanın ikinci bir adı yoktu.
Tovar bu özel adı, Kutsal Anamıza çok yaklaştığı için almıştı.
Hiç alışılmadık bir şekilde hem de.
Bir kız adı olan Meryem'i ona duyduğu minnetten aldığını söylerdi.
Bu dişil adı gururla taşıyacağına söz verdi,
Ömrünün sonuna dek...

Uzun yıllar önce Tovar Amcam, yaşadığı küçük köyü neredeyse yok eden, herkesi kırıp geçiren korkunç savaş sırasında bir gün, koşup ormana saklanmak zorunda kalmış. Naziler

motosikletleri ve üstü açık arabalarıyla etrafta cirit atıyor, her biri yaklaşık kırk hanelik civar köylerin eski toprak yollarında fırtına gibi esiyorlarmış.

Köylülerin otomobili yokmuş, askerlerin kullandıkları araçların kuzu melemesi ile horultuyu andıran sesleri, köydeki atların gözlerini yuvalarından dışarı fırlatmış. İhtiyarlar bir yandan atların dizginlerinden tutup onları sakinleştirmeye çalışırken, diğer yandan da işaretlerle gençlere ormana doğru koşup canlarını kurtarmalarını anlatmaya uğraşıyorlarmış.

Çoğu kez beyhude yere tecavüzden kurtarmaya çalıştıkları kızlarına ve şayet Nazilerin eline düşerlerse bir daha asla göremeyecekleri oğullarına...

Naziler diğer köylerden halihazırda bir sürü oğlanı kaçırıp kendi saflarında savaşmaya zorluyormuş; buna yanaşmayanları hemen oracıkta vurup öldürüyorlarmış.

Köylüler araçların kükreyerek kendilerine doğru geldiğini işittiklerinde Tovar Amcam, sarp kayalıkların üzerindeki bir ahırdaymış. Birkaç Nazi askeri "hiçliğin ortasındaki" köylerine bundan birkaç hafta önce gelip birliklerin karnını doyurmak için ineklerini ve koyunlarını öldürmüş. Köyün çocukları, yaşlı ve hastaları yavaş yavaş açlıktan ölüyorlarmış şimdi.

Tovar Amca, annesinin taradığı, eğirdiği ve boyadığı kalın, kırmızı, siyah ve beyaz yünden kendi elleriyle ördüğü at battaniyesini ince omuzlarına attığı gibi ahırın arkasındaki tepeye doğru kaçmaya başlamış.

Tovar Amca ormanda saklanmış. Beklemiş, beklemiş. Hava aydınlıkmış, bu yüzden toprak yoldan geçmeye cesaret edemiyormuş.

Sonra Tovar Amca acı bir motor sesi işitmiş. Midesi, tıpkı köye gelen gezici sirki görmek için pazar yerine gittiğinde, bir metelik karşılığında çocukları dakikalarca döndürecek kadar güçlü bir adamın kendisini döndürdüğü günkü kadar bulanıyormuş.

Kalbi korkudan güm güm atan Tovar Amca, iki Nazi askerinin arabayı durdurduğunu ve hacet gidermek üzere ormana doğru yöneldiğini görmüş.

Amcam, "insan ne zaman ölmeye başladığını ölmeden önce bilir," derdi. Anlattığına göre bir anda kollarını ve bacaklarını hissetmemeye başlamış. Belki de çoktan vuruldum da kanım henüz akmaya başlamadı, diye düşünmüş o an.

Kutsal Hanımefendimize o kadar güçlü bir şekilde yakarmaya başlamış ki, dediğine göre, görüp yardımına gelmesi için bir ateş yakmış sanki o an.

Amcamın "küçük kelimeler" duası aşağı yukarı şöyle bir şeydi:

Bana yardım et Maruşka,
Bana yardım et
Bana yardım et
Lütfen yardım et
Lütfen, lütfen, lütfen Hanımefendimiz Maruşka...
Bana yardım et!

Askerlerden biri, bir elinde pipisi,
Diğer eliyle Tovar'ın olduğu yönü işaret ederek
Sanki doğrudan ona bakıp şöyle demiş,
"Şuradaki beyaz güllerin güzelliğine bak."
Amcam o an öleceğinden eminmiş,
Çünkü bir deri bir kemikmiş
Ve omzunda kırmızı, siyah, beyaz renklerdeki at battaniyesiyle,
Bir kütüğün arkasında, korkudan titriyormuş,
Görünmemek için o kadar çok eğilmiş ki Tovar Amca,
Burnu neredeyse yere değecekmiş.

Öteki asker de pipisini sallamış,
Bacaklarını iki yana açıp,
Dizlerini biraz bükerek.
Sonra pantolonunun içine sokmuş pipisini.
Düğmelerini iliklerken şöyle demiş diğerine:
"Şu an güllere ayıracak zamanımız yok."

Silahlı askerler arabalarına atlayıp gitmişler sonra.
Aralık'ta yağan hafif kar eşliğinde.
1944 yılının karakışında.

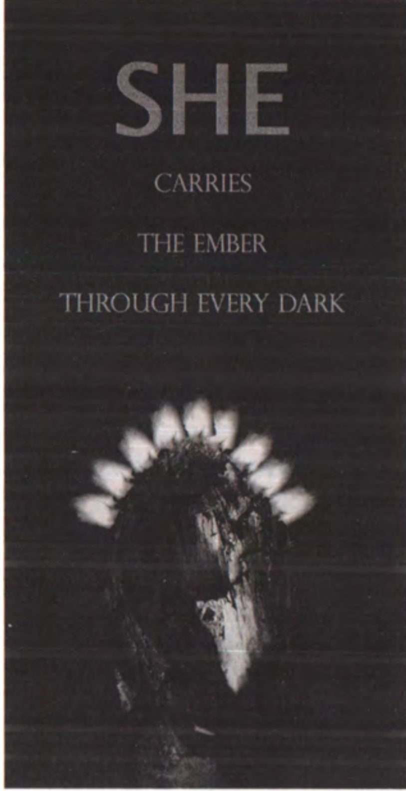
Macar ve Svabya kabileleri arasında,
Ve biraz da Romanlar tarafından...
Tovar Maruşka olarak bilinir amcam.
Meksikalı-İspanyol akrabalarımız arasındaysa
Tovaro-María'dır adı.
Amerika'da ise Tovar Meryem der herkes.

Ve bu her zaman böyle olacaktır,
Amcam kadim bir mümindir zira,
Ve memlekette bir çocuğa ebesinin adını vermek
Kutsal bir görevdir.
Çünkü ebe, çocuğun yaşamını Ölüm Kapısı'ndan geri getiren değildir sadece.
Aynı zamanda onu, kutsanmışlardan ve ikinci kez doğmuşlardan biri yapandır.
Kutsal Hanımefendimiz Maruşka,
Tovar'ın yeniden doğmasını sağlayan ebeydi işte.

Tovar Amca'nın anlattığına göre, o savaş günlerini yaşamış birçok genç erkek,
Meryem adını seçmiş belli bir yaşa geldiğinde.
Zira bir adamın gücü kuvveti yerinde olabilirmiş,
Ama ona görünmezlik pelerinini sadece Kutsal Ana verebilirmiş.

Nitekim Kutsal Ana'nın lütfu sayesinde,
Başkalarını önemsemeye dair ondan öğrendikleri ve onun insanlık sevgisi sayesinde,
Yeniden doğmuşlardı.

Bu dünyadan ebelerinin adıyla geçip gittiler:
Meryem,
María,
Maruşka.

Her Karanlıkta Yanında Taşır Korunu

Adak: "Söndürülemeyen Kadın"

10. BÖLÜM
KIZGIN ATEŞTE DÖVÜLMÜŞ
SİYAH MERYEM ANA

Siyah Meryem Ana figürü genellikle tuhaf karşılanır, bunun nedeni belki de Siyah Meryem Ana'ya şimdi bakmakta olanların, soyundan geldikleri eski insanların kendi kabile *zeitgeist*'larının bir parçası olarak Ulu Kadın'ın gün ışığı ve gece karanlığındaki temsillerini yaratmış oldukları gerçeğini anımsamıyor olmalarıdır. Oysaki dünyanın her yerinde Kutsal Siyah Kadın ve siyah bir İlah vardır... Her ne kadar Siyah Meryem Ana'nın atadan kalma hatırasına sahip bu uzak kültürlerin çoğu, birbirlerini yüz yüze etkilemiş gibi görünmeseler de.

Yaşadığımız dönemde, gizemli bir ritüeli veya kendisine uzak gelen bir inancı anlamak isteyen biri, modern pratiklerdeki benzer bakiyeyi incelediğinde, kadim ritüellerdeki anlamın nabzının modern zamanlarda da hayli canlı bir biçimde attığını görebilir.

Büyükannem Katerin kendi etnik Svabya kabile geçmişine ait ritüellere sadıktı ve nerede yaşıyorsa orada, ister memlekette bir köylü veya dokumacı, isterse Yeni Dünya'da bir mülteci veya göçmen olarak, Siyah Meryem Ana'yı "aradı" hep. Onun Ateşe Karşı Koyan Kutsal Ana'yı arayışının hikâyesidir bu.

Küçük bir çocukken ailemizin ihtiyarlarının Göller Yöresi'nde, meyve bahçeleri ve ormanların arasındaki kum, çakıl taşı ve ahşaptan yapılmış küçük evlerinde iki tane odun ateşi yanardı hep, bazen de üç. Ateşlerin biri yemeklerin piştiği ocakta, diğeri soğuk aylarda kullanılan ilkel ısıtma sistemini çalıştıran gümüş rengi dev kazanda yanardı. Evin içinde yahut dışarıdaki sundurmada veya ardiye olarak kullanılan yerde et veya başka yiyecekler tütsülenecekse, o zaman da üzerinde günlerce tütsülenecek olan şey her ne ise ona kayısı şeftali, kiraz veya erik kokularını olduğu gibi geçiren üçüncü bir ateş yakılırdı meyve ağaçlarının dalları tutuşturulup.

Böylece büyükannemin o çok sevdiği Siyah Meryem Ana'nın peşine düşebileceği birçok fırsat geçerdi eline; ateş, sert keresteyi ve yumuşak kütükleri, meyve ağaçlarının dallarını ve en son kesilmiş olan yedek kerestenin çoğunu yakıp kül ettikten sonra büyükannem "Buralarda hiç Bakire gördünüz mü?" diye sorardı hep. Beyaz külleri ve artık siyahlaşmış olan kütükleri karıştırır, turuncu közlerin içini şöyle bir yoklarken aynı soruyu sorardı: "Hiç Gece Maria'sı gördünüz mü buralarda?"

Kastettiği şey, ocakta hâlâ ufak ufak çakmakta olan alevler arasında, yanıp siyahlaşmış oval biçimli, Kutsal Anamızın vücuduna şaşırtıcı derecede benzeyen, yani kafası yuvarlak, ortaya doğru hafifçe genişleyen ve aşağı doğru inerken dişiliği ve anaçlığı temsil eder bir form alan odun parçalarının kalıp kalmadığıydı aslında.

Çoğu zaman bir yandan yanmış bir kütüğün ucunu nasırlaşmış başparmaklarıyla iter, bir yandan da elleri yandığı için ciyak ciyak bağırırken görürdüm onu. Dükkândan almadığımız, bu işlerden anlayan amcamızın yaptığı demir maşalarla küllerin içindeki yanmış kütük parçalarını toplaması için yardım ederdim ona. Tıpkı bir anne kartalın yavruları çıksın diye yumurtalarını pençeleriyle tutup nazikçe çevirmesi gibi,

siyah elbisesi, siyah *babuşka*'sı [eşarp], kalın, siyah el örgüsü yün çoraplarıyla bizim ihtiyar *Omah*'mız da ateşin ve küllerin üzerine eğilip bir anne kartal edasıyla siyah kütükten yumurtaları evirip çevirirdi, bunlardan bir Maria Ana doğacağını düşünerek elbet.

Ve çoğu kez Ulu Kadın gerçekten de ateşin içinde olurdu; kiminde şekilsiz, kiminde net bir yüz ifadesiyle küçük ve siyah bir Meryem Ana. İhtiyar Katerin bu Siyah Meryem Ana'nın toprağı iyileştirmeye ve o toprakta bir şeyleri büyütmeye dair bir bilgi, bilgelik ve anlayış taşıdığını söylerdi. Bu ahşaptan küçük siyah Kutsal Ana soğuduktan sonra, *Cennetten Yeryüzüne* ulaşan duaların taşıyıcısı olurdu. Evet, *Cennetten Yeryüzüne* doğru, eyleme geçmemiz, hayal kurmamız, düşünmemiz, bu dünya ve bu halklar için iyiliğin ve Ruh ateşinin hizmetinde sevmemiz için edilen duaların.

Bir ay boyunca yanan ateşlerin içinde bulduğu küçük, yanmış, kararmış, çatlayıp berelenmiş bir veya iki Meryem Ana'yı alıp ekip biçtiği tarlaya götürürdü büyükannem. Tarlada sebze ve buğday ektiği siyah toprak boyunca, yani devasa çiçek bahçesinin ve meyve ağaçlarının olduğu koruyu kara topraktan ayıran hat boyunca yarısı yanmış Siyah Meryem Analardan bir çit oluşturmuştu.

O günler, bazı küçük kasaba vaizlerinin tam anlamıyla bir formasyon almadığı, dolayısıyla da Papa'nın insanların kendi memleketlerinde benimsemiş oldukları etnik değerlerin Katoliklik ile tevhit edilmesi, hatta bayramlar, perhizler ve ritüellerin hep birlikte kutlanarak, herkesi içerecek, kimseyi dışlamayacak şekilde mümkün olan her fırsatta sergilenmesi yönündeki ifadelerinden görünüşe göre haberdar olmadıkları günlerdi.

Nitekim ne zaman bir pazar akşamı sofraya şöyle her gün yapılandan biraz daha zengin, dumanı tüten güzel bir yemek konacak olsa, "davetsiz misafir" olarak ne hikmetse bir anda kapıda bitiveren cemaat vaizi, tarlasındaki yanmış ahşap Meryem Analar yüzünden bir gün Katerin'e çıkıştı, bu yaptığının "batıl inanç"tan ibaret olduğunu, Bakire Meryem'in gerçekte altın sarısı lüleleri, porselen gibi cildi ve rengarenk ipekten elbiseleri olan bir kadın olduğunu anlatmaya çalıştı ona.

İhtiyar Katerin ise "Bu küçük Meryem Analar tarlalarımı koruyor, bitkilerimin büyümesini sağlıyor," demekle yetindi. Genç peder, Katerin'in sıra sıra ekilmiş on farklı renk ve cinsteki biberlerine –yeşil, sarı ve kırmızı renkteki dönümlerce dolmalık biberlere, Arnavut ve tatlı paprika biberlerine, çarliston biberlere– baktı. Toprağın üzerinde pıtrak gibi bitivermiş havuçların eğreltiotunu andıran saplarına, soğanların kılıca benzer yeşil yapraklarına baktı. Sonra yüzünde alaycı bir gülüşle Siyah Meryem Anaların belli ki pek de "işe yaramadığını" zira bitkilerinin basbayağı ortalama boyda olduğunu, dahası domates fidelerindeki kimi yaprakların güneş yüzünden solup gittiğini söyledi büyükanneme.

Katerin ise çamurlu ayakkabıları ve elinde çinkodan yapılmış dev sulama kabıyla orada öylece durup "Haklısın, Peder," diyerek başını sallamakla yetindi. Olay böylelikle kapandı ve Katerin ateşin içinde Siyah Meryem Analarını aramaya hayatı boyunca devam etti.

O yaz günü, zavallı pederin tarladaki Meryem Anaların tamamının sebzelerin yetiştiği tarafa doğru değil de çiçeklerin ve meyve ağaçlarının olduğu yere doğru baktığını, armutların neredeyse bir beyzbol topu, eriklerinse iri limonlar büyüklüğünde olduğunu, dahası ihtiyar Katerin'in yıldız çiçeklerinin köyün hasat fuarında neredeyse tarihteki en büyük yıldız çiçeği olarak ikincilik ödülünü aldığını fark etmemiş olması bizi o kadar çok güldürmüştü ki. Üstelik birincilik ödülünü alan şu diğer yaşlı hanımın yıldız çiçeklerinin çapı, Katerin'in servis tabağı büyüklüğündeki çiçeklerinden biraz daha büyüktü sadece.

Çiçekleriyle birinci olan diğer yaşlı kadın, ihtiyar Katerin'in kızı, benim çılgın örgücüm, memleketin aynı zamanda tığ işi kraliçesi de olan halamız ihtiyar Kathe'ydi; Katerin sekiz kilometre ötedeki çiçek bahçesine bakacak şekilde toprağa yerleştirsin diye kendi "ateşte dövülmüş" Siyah Meryem Analarından ona da birkaç tane vermişti.

Siyah Meryem Ana'nın dünyanın ve okyanusların bir ucunda yaşayan birileri tarafından yaratılmış bir sanat eseri olması gerekmez illa. Hawaii'de okyanus taşından, Meksika'da siyah renkli volkanik sünger kayalarından yapılır; Guatemala'da ya-

şayan Mayaların K'iche' kabilesinde bile bulunur. Bugün sadece Fransa'da beş yüzden fazla, İsviçre, Afrika, Asya ve dünyanın başka yerlerinde sayısız Siyah Meryem Ana tapınağı ve kilisesi mevcuttur.

Dahası Siyah Meryem Ana, ateşte yanmış bir parça meşe, dişbudak yahut çam da olabilir. İhtiyar Katerin, ateşten çıkarılan Siyah Meryem Analar ve elbette bizlerle ilgili esas konunun, küçük kara Kutsal Ana'nın yanması ama tükenmemesi olduğunu söylerdi. O hâlâ buradadır. Bizler de hâlâ buradayız. Hangi ateşlerden geçersek geçelim kutsal addettiklerimizi sıkı sıkı tutmaktayız. Siyah Meryem Ana der ki "şu kara yüzüme iyi bakın, yanmış bedenime; büyüyün, büyüyün ve çiçek açın. Hiçbir şeyin size engel olmasına izin vermeyin."

Ateşte dövülmüş olan Siyah Meryem Ana, bize yol gösterir.

SİYAH TENLİ ANNE: GÜZELLİĞİ, AŞAĞILANMASI, KALICILIĞI

"Ten Anası". *Bor édesanya* ve *la madre de la piel,* aile içerisinde ona verdiğimiz isimlerden bazılarıdır. Ten anası, doğum yapacak anneyi onurlandırmak için kullanılır ve bedeni, canı, ruhu, aklı ve yüreğiyle çocuklarıyla "bir ve aynı olan", "sevgili küçük mahkûmunu" karnında, rahminde taşıyan anayı anlatır. Dahası bu bizim Kutsal Ana ile olan ilişkimizi de son derece özlü şekilde anlatan bir tasvirdir: Bizler de tıpkı ana karnındaki bebekler gibi onun içindeki besleyici kızıl okyanusun ve çiçek açan karanlığın ortasında bir o yana bir bu yana sürükleniriz.

Kutsal Ana'nın Macar ve Latino geleneklerindeki adı ise "güzel ve koyu tenli olan" anlamına gelen *Egy sötét boru no* ve *La Morena*'dır. Roman, Mağribi, Afrikalı, Kızılderili ve İspanyolların ve daha birçok farklı soydan gelen insanın yaşadığı köylerde de benzer adlandırmalarla karşılaşmak mümkündür.

Kutsal Ana'ya zaman zaman *Szuzanyán fekete, La Virgen Negra,* Siyah Bakire dendiği de olur; genellikle açık renk saçlı, açık renk gözlü, pürüzsüz ve açık tenli olarak resmedilen diğer Meryem Analardan biraz veya bayağı daha koyu tenli bir Meryem Ana'dır bu. Ailemizin ihtiyarları, Siyah Kutsal Ana'nın kapalı mekânlardan ziyade dışarılarda dolaştığını, sürekli açık

havaya ve güneşe maruz kaldığını, güneşte yanan kahverengi-siyah tonlardaki teninin onu daha da güzel kıldığını söylerler.

Görünüşe bakılırsa Kutsal Güzelliğin Siyah Kadını, bizim bildiğimiz koyu renkli Meryem Ana heykel ve resimleri, dünyanın birçok yerindeki kilise, katedral, bazilika, tapınak ve mağaralara yerleştirilmeden çok önceleri de kutsal sözcüklerle anılıyordu. Hatta daha da öncesinde, ondan Süleyman'ın "Neşideler Neşidesi"nde bahsediliyordu. Birbirlerinin fiziksel, cinsel ve daha da önemlisi manevi güzelliklerini birbirinden ayrı değil de bir bütün olarak gören iki âşığın karşılıklı konuştuğu çok güzel bir şiirdir bu:

Karadır gelin,
Kararmıştır bağlarda çalışmaktan.

Söylenenlere göre bu gelinin, alacakaranlığın mavi-siyah rengindeki bu güzeller güzeli gelinin memeleri bir çift geyik yavrusu gibidir; bir başka deyişle göğüslerinin bir geyiğinkini andıran yumuşak gözleri vardır. Bu güzel gelin, bağlarda güneşin altında çalıştığı için "kararmıştır" böyle. Bu emeğin neticesinde ortaya çıkacak olan şarapsa büyük bir gevşeme, huzur ve uyum getirecektir hayata. Bu eski zaman gelini altın yaldızlı değildir. Bu gelin yeşil, kızıl, kahve, sarı, pembe, mor değildir. Karadır bu gelin. Elleriyle çalışır. Yeşil asmalara bakmak için eğilir. Siyah toprağa ve yeşil yapraklara ve renkli çiçeklere ve meyvelere tekrar tekrar dokunur. Hem vahşi topraklarda hem de işlenmiş, ekilip dikilmiş arazilerde yürür, aynı anda. Onun bu iki ayrı dünyadaki yürüyüşünü anlamaya çalıştım ben de:

KARA

Kara,
Çünkü güneş öpmüş onu,
Teninden.
Kutsal Hanımefendimiz ise hem güneştir öpen,
Hem de o kızdır, öpülen.

Kutsal Hanımefendimiz seslenilen birçok ismine yanıt verir: "Güneşle Kutsanmış", "Güneşi Giymiş" olandır.

Sonuç itibarıyla, tarih boyunca insanların Kutsal Ana'yı ne denli farklı şekillerde tahayyül etmiş olduklarını görüyoruz; dünyanın neresinde yaşadıklarından, hangi dini inancın peşinden koştuklarından bağımsız olarak hem de: Pembe altın renginde ve açık tenli, yaşadığı ve geldiği yerin yerlisi, yıldızlı geceler kadar kara, kil kadar kırmızı, siyah topraktan başını uzatmış bahar yaprakları gibi yeşil, güneş gibi altın sarısı ve "kare lale" dedikleri çiçekler kadar kopkoyu bir mor renkte olabilir.

Bununla birlikte *La Virgen*'in teninin koyuluğunu hakir görenler vardır. Hâlâ arşivlerde olup karşımıza çıkan eski yazılarda, Siyah Bakire'nin bazı özelliklerine ve ten rengine kimi insanlarca dil uzatıldığına tanık oluruz. 1800'lü yılların sonlarından itibaren ve 20. yüzyıl boyunca yazılmış kitaplarda yer alan ve yazarınkinden farklı bir toplumsal sınıftan, farklı bir etnik gruptan gelen koyu tenli imgelerin, fikirlerin ve gerçek insanların kimi gözlemcilerde rahatsızlık yarattığını görürüz.

Bayan Anna Jameson 1881 yılında Boston'da (Houghton, Mifflin and Company tarafından) yayımlanmış olan *Legends of the Madonna: As Represented in the Fine Arts* [Güzel Sanatlarda Temsil Edilen Meryem Ana Efsaneleri] isimli kitabında, *La Virgen*'i taşlaştırmak, kısıtlamak, ona pek gün yüzü göstermemek ve mevcut azamet ve ehemmiyeti ile tanımlanmasına engel olmak için canla başla uğraşan kimi insanların sahip olduğu Nuh Nebi'den kalma ön yargıları gözler önüne serer. Bu anlayışa göre, Kutsal Ana mümkün olduğunca sadeleştirilmeli ve üzerine geçirilen kısıtlayıcı insan filtrelerine "uygun" hale getirilmelidir.

Bir on dokuzuncu yüzyıl figürü olan Bayan Jameson, 1880'lerin hâkim kültürünün –gözündeki, camları kirlenmiş toplumsal sınıf gözlüğü yüzünden– siyah tenli Bakire Ana'yı neden güzel veya münasip algılayamayacağı meselesine ışık tutar. Meryem Ana'nın sarışın ve açık tenli olarak resmedildiği en eski sanatsal figürlerin, "imanı tesis edebilmek için", "normal" insanlara biraz fazla benzetildiğinden yakınır:

"Bunca zaman mucizevi olma onurunu taşımış olan Meryem Ana, çirkin ve koyu tenli olan Grek Meryem Ana'dır ve Kugler'e göre 'Napolili bir limonata satıcısı bugün bile, satış yaptığı standa zeytin yeşili ten rengi ve başında örtüsüyle Grek Meryem Ana'dan başkasını koymayacaktır.'

"Aynı şey Rusya için de geçerlidir. Resimlerde, gerçeğin veya ideal olanın temsil edilmesi gibi bir çaba yoktur... Raffaello veya Titan tarafından yapılmış en güzel Meryem Ana bile bu etkiyi yaratamayacaktır. Kendisi bizzat çok güzel Bakire Meryemler çizmiş olan Guido her cumartesi gidip küçük Siyah *Madonna della Guardia*'nın önünde dua ediyor ve bildiğimiz kadarıyla, bu Şarkî eski yadigara karşı derin bir hürmet besliyordu."

Amerikalar, Afrika, Asya, Polinezya ve Avrupa'nın muhtelif yerlerinde yaşayıp sabah işlerine gitmeden evvel Siyah Meryem Ana'nın önünde anne ve baba tarafından gelen eski insanların öğrettiği kadim duaları okuyan adanmış rahipler, rahibeler ve diğer insanlar da tıpkı Guido gibiydi.

Bayan Jameson, Siyah Meryem Ana'yı "çirkin" diye yaftaladıktan sonra şöyle devam eder sözlerine:

"Greklerin resim ve oyma eserlerinden bazıları, çok eski olmaları nedeniyle zamanla karardıkları için, konuya kendini adamış birtakım yazarlar, Bakire Meryem'in çok koyu tenli bir kadın olması gerektiği gibi bir sonuca vardılar ve bu fikri desteklemek için de 'Ezgiler'den şu alıntıyı yaptılar: "Ben karayım fakat güzelim, Ey Yeruşalim kızları!" Ancak başkalarına göre de Bakire Meryem'in ten renginin kararması, geçici olarak Mısır'da ikamet ettiği dönemde gerçekleşmiştir. Bu antik imgelerin siyahlığı, kutsallıklarını daha da artıran bir unsur olması gerekirken, güzel sanatlarda hiçbir zaman bu haliyle taklit edilmemiştir; dahası bu konudaki en eski otorite olan ve Grek ekolünün de takip ettiği Nikiforos'un tasvirine de son derece aykırıdır."

"Ezgiler", "Neşideler Neşidesi"nin bir diğer adıdır. Bayan Jameson, yaşadığı dönemdeki yaygın kanıya göre Kutsal Ana'nın uygun resmediliş tarzının ne olduğunu şu sözlerle ifade eder:

"Bakire Meryem'in giyeceği makbul elbise, uzun kollu, kapalı, kırmızı bir tuniktir... üzerine de mavi bir cüppe veya harmani. Erken dönem resimlerinde renkler solgun ve yumuşaktır. Başı

kapalı olmalıdır. Kilise'nin ilkçağlarda yaşamış olan rahipleri, bilhassa Tertullianus'un takipçileri, Hıristiyan genç kızların başlarını örtmelerine büyük önem verirler; nitekim erken dönem resimlerinin tamamında Bakire Meryem'in de başı örtülüdür. Başının iki yanından bukleler sarkan, tahta oturtulmuş ve başı açılmış Bakire Meryem, on beşinci yüzyılın sonlarında getirilmiş bir yeniliktir ki zannımca ilk kez Milanolular tarafından başlatılmış, sonrasında sırasıyla Alman ve Kuzey İtalya ekolleri tarafından benimsenmiştir. Albert Dürer zamanının Alman Meryem Anaları, genellikle gür ve lüle lüle saçlara yahut bellerine kadar dökülen hoş dalgalara sahiptir ve her zaman için açık tenlidir. Koyu renk saçlı Meryem Analar ilk kez İspanyol ve ardından İtalyan ekollerinde ortaya çıkmıştır."

Bayan Jameson Kutsal Ana'nın göğüslerini asla sergilememesi gerektiğinden de bahseder. (Bayan Jameson ne yazık ki bu konuda sitem etmekte biraz geç kalmıştır zira Kutsal Ana'nın en eski mağara resimlerinden biri, onu Çocuk İsa'yı emzirirken resmeder ve bütün sıra dışılığına rağmen çok güzeldir. Anne ile çocuğu arasındaki o kutsal ortak yaşamı simgeler. Anneyi çocuğunu emzirirken gösteren bu resimlerden bazılarının yaşı binden fazladır. Resimler kimi zaman Latinceden tercüme edilmiş olan "Kutsal Emzirme" adıyla anılır. Evet.)

Bayan Jameson, *La Virgen*'in ayağının asla çıplak görünmemesi, her zaman bir çizme veya ayakkabının içinde gizlenmesi gerektiğine de işaret eder. Ve buna benzer daha birçok şeye. Şüphesiz ki tüm bunlar, Kutsal Çocuğuna ve bizlere annelik eden "ten annesi"ne ve bu son derece insani olguya büyük bir darbe indirmektedir.

Bununla birlikte bendeniz, Bayan Jameson'ın yazdıklarının değerli olduğunu düşünüyorum zira bunlar herhangi bir zamana ait yazıların, yaşayan kutsallığın kendi başına nefes almasına müsaade etmek yerine onu çepeçevre kuşatıp boğarak kutsallığın kanını nasıl emebileceğine dair bir emsal ortaya koyuyor.

Ailemizdeki inançlı ihtiyar kadınların söyledikleri bir söz vardır: "*Bahçe yerine mezarlığın olsun istemiyorsan, tohumu çok derine gömme.*" Yaşadığımız küçük kulübelerin çatısının saçakları altında duran kara ceviz ağacından yapılmış büyük

yağmur fıçılarında yetiştirdikleri nilüfer çiçeklerinden bahsediyorlardı. O bereketli karanlığın içinden çıkıp yukarı doğru büyüyen nilüfer çiçeği, yeni ve kutsal bir hayatın "nevzuhur" bir simgesi gibidir. Her bitki, kendisini sımsıkı tutan verimli çamurun içinde köklenmiştir; kurdele gibi kıvrılan yeşil sapıyla yukarı doğru büyür, büyür; ta ki çiçeği suyun yüzeyini yırtıncaya dek. Koyu yeşil nilüferin yaşamı ve güzelliği, suyun altında yaşamak zorunda bırakılmayıp su yüzeyine çıkmasına müsaade edilmesine bağlıdır.

Siyah Meryem Analar da yüzyıllar boyunca suyun üzerinde durmuş, bütün itirazlara, parmak sallamalara, Kutsal Ana'nın bu güzelim imgelerini "çirkin" diye yaftalayanlara rağmen çiçek açmıştır. Bu imgeler çirkin değildir. Hepsi birbirinden güzeldir. "Kutsal ve koyu *vive la différence*"ı [yaşasın farklılık] böylesine aşağılamak, en az geceye ve yıldızlara çirkin demek kadar absürttür.

GECE-GÜNDÜZ MERYEM ANASI: *OMETEOTL Y LOS OJOS*, GÖZ ANASI

Bana kalırsa Siyah Meryem Anaların en belirgin özelliği gözleridir. Günümüze ulaşmış olan Siyah Meryem Ana heykelleri incelenecek olursa, neredeyse bütün gözlerde sıra dışı bir acayiplik olduğu görülür. Bu gözler sanki sadece bu dünyaya bakmıyor gibidir. Baktıkları bambaşka bir dünya daha vardır. Taşıdıkları bakış sadece "burada" değil, aynı zamanda "çok uzaklarda"dır.

Güzel mi güzel siyah teniyle Kutsal Anamızın bazı imgeleri, özellikle de gözleri neredeyse gözkapaksız resmedilmiş olanları, bunu açıkça ispatlıyormuş gibi gelir bana. Gözler o kadar yuvarlak ve açık, iris ve gözbebeği o kadar gözün ortasında ve göz akı o kadar belirgindir ki Kutsal Ana sanki tamamen uyanıktır ve sonsuza dek öyle kalacaktır.

Dışarıdan bakıldığında, sanki etrafını kendi meşrebince, kendi "siyah" bakışıyla görüyor gibidir. Gerçekte siyah ışık, ultraviyole spektrumundadır ve gözle görülmeyen uzun dalga ışınımıyla, gizli nesneleri, şekilleri, renkleri ve günışığında görülemeyecek başka meseleleri aydınlatır.

Bunun Siyah Meryem Ana'ya atfedilmiş esrarengiz niteliklerden biri olduğu söylenebilir; gün ışığında ilk bakışta göze çarpmayan şeyleri gördüğüne, bildiğine ve yardım ettiğine inanılır. Bu nedenle onu baş tacı edenler tarafından, hiç umulmadık bir anda müdahale ederek onları dünyevi olanın çok ötesinde bir seviyede iyileştirdiği düşünülür.

Siyah Meryem Ana, kendini ona adamış olanlarca uyku ile uyanıklıktaki bilinç düzeylerini birbirinden ayıran çizgide duruyormuş gibi düşünülür; Meryem Ana'nın vatandaşı olduğu iki ayrı ülke, iki gerçeklik, herhangi bir şey veya yerle ilgili iki ayrı bakış açısı vardır sanki. Öyle bir yerde durmaktadır ki bir taraf son derece dışa dönüktür ve mühim birtakım meseleleri açık eder. Diğer taraf ise daha ziyade içsel psişeyi, orada gizlenen mesele ve yapıları, bir başka deyişle meselenin daha derin köklerini, iyileşmenin, görmenin ve mevcudiyetin gerçek temelini ortaya çıkarır niteliktedir.

Siyah Meryem Ana ve onun İlahi Küçük Siyah Çocuğundan, insanın ruhunu kemiklerine varıncaya kadar iyileştirmesi, belayı köküne kadar su yüzüne çıkarması, can çekişen ruhu iyileşip yeniden doğmak için en çok ihtiyaç duyduğu, insan için en derin anlamları taşıyan lütufla kutsaması niyaz edilir genellikle.

Siyah Meryem Ana bütün temsillerinde, sakatları iyi eden, zarar görmüş kadınları, yaralı erkekleri, canı yanmış ve istismara uğramış çocukları iyileştiren olarak bilinir. *La Virgen Negra*, Siyah Bakire Ana'ya dair hiçbir şey yüzeysel değildir. Annelerin en yumuşak ve şefkatli olanıdır; en derin yaraları iyi eden, en gözü açık ve ilgili, en gözü kara ve koruyucu anadır o.

Dahası Siyah Meryem Ana, iki zıt perspektifin, içsel ve dışsalın birleştiği, kutsal mı kutsal üçüncü bir perspektife sahiptir. Siyah Meryem tam burada, bu birleşme noktasında durur ve iki dünyayı birden içine alır; bilinen gerçeklerin dünyası ile Ruh'un son derece yaratıcı, içgörü sahibi, nevzuhur dünyasını.

Mestizo geleneğinde her şeyi bütün yönleriyle görmek için çabalamayı, gözlerini dört açmış bir halde bütün istikametleri görmeyi, dişil ve erili (kimi zaman kurucu ve kıvılcım olarak

da adlandırılır), uzak ve yakını, kutsal ve henüz şekillenmemiş olanı, erdemli ve biraz daha şekillenmiş olanı, ülke ve kozmosu, su ve ateşi, ıstırap çekmeye giden yolu ve sonu özgürlük ve mutluluk olan devrimin yolunu aynı anda içinde barındırmayı anlatan bir kelime vardır: *Ometeotl.*

Nahua dilinde çok farklı anlamlara gelen bu kutsal kelime, imge ve temsillerin ardında yatan gerçek güç, yani yaratılmış olan "her şey", bilinen ve bilinmeyen evren demektir esasında. Bu "her şey"den bir şekilde ve bir miktar hepimizin içinde olduğu söylenir. Hepimiz bu şekilde doğmuş, bütün kelimelerde var olacak ve onları görecek şekilde dünyaya gelmişizdir: *Ometeotl.* Büyük Ruh'un, Yaradan'ın, Kaynaksız Kaynağın, Tanrı Baba'nın, Kutsal Kadın'ın varlığından haberdar olmak, eski Aztek dilinde şu kutsal sözcükle ifade edilir: *Ometeotl.*

Bu açıdan bakıldığında, gün ışığında çıplak gözle görülemeyeni açık eden "siyah ışığı" ile Siyah Meryem Ana, Sonsuz olanın sadece etrafımızda değil, aynı zamanda bir kıvılcım ve bir yer olarak içimizde olduğunu bizlere hatırlatan olarak da anlaşılabilir. Siyah Meryem Ana imgesini, onun tek başına bir renkten daha fazlasını anlatan o güzelim siyahlığını o kadar farklı şekillerde inceledim ki Siyah Meryem Ana'nın karanlığın yaydığı ışığın da ötesini görmek demek olan bu bütüncül görme şekliyle, bilmemenin karanlığından, bilinçsizlikten, cehaletten ve saflıktan kaynaklanan yaşadığımız tüm zorlukların farkında olduğunu biliyorum.

Günışığında çekilen zahmetler, "koyu renk ışık" yayan içgörülere ihtiyaç duymayan "günlük, sıradan" zorluklar gibi düşünülebilir: arabamın lastiğinin patlaması, kız kardeşimin arayacağını söylediği halde beni aramaması, elbisemin kapıya takılıp yırtılması vb. Buna karşılık "gece vakti meseleleri" bilinçdışının himayesi altında ve ondan sökün ederek gizemli ve hatta zaman zaman büyülü bir şekilde bir anda gerçekleşir. İnsan o anda bilir ve her şey o anda malum olur: "Ne olduğunu tam olarak bilmiyorum ama bütün bu kutsallık içerisinde karanlıkta el yordamıyla ilerlemeliyim."

Görünen o ki Siyah Meryem Ana'nın en mühim görevi, bir şeyleri sorgulaması, "beklenenin" ötesini, "bir şeyi doğru düzgün görebilmenin tek yolu" olarak düşünülen yolun ötesini görmesi, salt ego tarafından kolayca idrak edilenin ötesindeki büyük resmi algılaması için insan ruhunu teşvik etmektir. Lekesiz Kalp'in gözleriyle görmesi, ilahi Çocuk Ruh'un gözleriyle görmesi, hırpalanmış ama hâlâ capcanlı olan ruhun gözleriyle görmesi için çabalamaktır.

"Siyah ışık altında" yaptığımız tahkikat, meseleler daha ciddi bir hal aldığında bilhassa önemli olabilir: "Sanırım çok önemli bir şeye ihanet ettim." "Sanırım hayata bir şekilde canlılık katmak istiyorum fakat bunu daha önce yapmadığım için ruhum kısıtlanmış gibi hissediyorum." Kurduğumuz bu son cümleler ruh için, yaşam gücü için, kalp için, psişe için önem taşıyan düşüncelerdir. Kutsal Ana'yı kendine has bir biçimde o güzelim özel ışığı yayarken görmek, kutsal olanın büyütecini kullanarak daha önce görülmemiş olanı gerçekten görmemize imkân tanır. Kutsal, mübarek ve doyurucu olan yoldan gitmeye daha açık oluruz zira onun o iki dünyayı da gören gözleriyle bakıyoruzdur etrafımıza.

Sonsuz şefkatiyle sahip olduğu içgörüleri etrafıyla paylaşan Siyah Meryem Ana'nın bu şekilde adlandırılmasının nedeni, "görülemeyecek kadar" siyah olması değildir. Zira kesinlikle görülebilir. Siyah olarak resmedilişinin nedeni, sıradan olanın ötesini görmemize, dünyevi ve cismani olanın ötesine geçerek dünyanın, gerçek dindarlığın, maneviyatın ve nefesle [*pneuma*] birlikte numeni de taşıyan psişenin daha derin veçhelerini keşfetmemize olanak tanıyan "siyah ışığı" yaymasıdır.

Onun "siyah ışığı" aydınlatır. İster gün ışığında ister gece olsun, o siyah ışığın altında, "Lekesiz Sevgi'nin kaynağı ve gücü"nü de görebiliriz. Kutsal Ana'nın koyu renk teni yüzünden maruz kaldığı aşağılamalara rağmen ve onlar yüzünden, iki dünyanın birleştiği o noktadan yaydığı ışığı bize doğru yansıtır. Bizler de görebilelim diye, onun gördüğü gibi. Tamamen uyanık ve gözleri fal taşı gibi açık bir halde. Bütün evrenleri. Bütün değerleri. *Siempre.* Her zaman.

Yeni ay renginden koyu kahverengiye, zeytin yeşilinden siyaha kadar tüm renkleriyle Kutsal Ana, çocukluğumdan beri hayatımda oldu. Yatak odamdaki tuhaf renklere boyanmış, el yapımı kitap rafının üzerinde Kutsal Ana'nın küçük bir heykeli dururdu. Evde yapılan boya işlerinden artakalanlarla boyanmıştı bu raf; bir kısmı evimizdeki saçakların renginde savaş gemisi grisi, bir kısmıysa kilerdeki su borularının renginde nane yeşiliydi. Gözüme çok güzel görünürdü, raflardan birinde büyükannemden yadigâr yanmış bir Meryem Ana dururdu çünkü; alevler ocaktaki her şeyi kül ettikten sonra, yarısı yanmış kütüklerden geriye bu koyu tenli, küçük kutsal kadın kalmıştı.

İhtiyar Katerin'in onu bana verdiği gün, yumuşak bir paçavraya sarmıştım hemen; paçavra dediğim, babamın delik deşik ama temiz bir tişörtüydü aslında. Sonra yanmış odundan yapılmış Meryem Anamla birlikte kilometrelerce yolu yürüyüp İrlanda doğumlu rahibimizin yanına varmıştım. Herhalde on yaşından ufaktım. Peder bana oraya nasıl geldiğimi sorduğunda kafamın epey karıştığını hatırlıyorum. Gözlerinde birer benek belirir gibi olmuştu bir anda.

Ben kutsaması için Meryem Ana'yı elimde tutarken, çok sevdiğimiz kutsal bir insan olan rahibimiz, üç parmağını ciddiyetle havaya kaldırıp Meryem Ana'nın üzerinde yavaşça bir haç çizerken, o belirgin İrlanda aksanıyla şöyle demişti: "*Elbette ve seni yeniden görmek çok güzel.*"

Peder'in benimle konuşmadığını anlamıştım. Beni de dahil ediyordu ama esasında onunla konuşuyordu.

Peder ardından şu hikâyeyi anlatmaya başladı: Annesi, küçük bir çocukken onu ve kardeşlerini toplayıp Dublin'deki Karmelit kilisesinde yer alan ve birilerinin –1700'lerde yapılmış ve yıllar içerisinde gitgide kararmış Kutsal Hanımefendimiz için tebeşir beyazının çok daha "uygun" bir renk olduğu düşüncesiyle– boydan boya kireçle boyadığı Kutsal Hanımefendimiz heykelinin bu yeni halini görmeye götürmüş.

Oysaki Dublin halkı kireçle boyanmış bir Meryem Ana istemiyormuş. Kendilerine yakın hissettikleri, dünyevi bir

Meryem Ana istiyormuş onlar. Eğer günlük hayatın kirini pisini taşıyacaksa, taşımalıymış. O da onlar gibiymiş çünkü. Toz, kiri kutsarmış. Peder, Meryem Ana'yı üzerlerine yükselmiş bir şekilde değil, yanlarında görmek istediklerini anlatmıştı bana. Konuşabilecekleri, sevebilecekleri ve karşılığında onları sevecek bir anne istiyorlardı.

Peder'in anlattığı hikâyeye bayılmıştım, en çok da benimle, yani alt tarafı bir çocukla, kendi çocukluğunda Kutsal Hanımefendimize duyduğu sevgiyi paylaşmasına. Benim çocuk kalbimin ve onun çocuk kalbinin, Kutsal Anamızın Lekesiz Kalbi'nin içinde buluştuğunu hissetmiştim.

Bunca yıl sonra ve şüphesiz ki Peder çoktan "fıkralar anlatan, yalnızlara yarenlik eden, güçlü kuvvetli ve çalışkan İrlandalıların gittiği cennete" gitmişken ben şunu düşünüyorum: Belli bir yaşa geldiğimizde hepimiz, günlük takdisini aksatmadan yerine getiren insanların nezaket ve sözleriyle, yeminleriyle, her şeyi aydınlatan kutsal ışığa dair özlem ve düşünceleriyle kısacık bir an bile olsa temas etmemiz neticesinde kalplerimize yerleşen küçük kutsal şapellerden haberdar olmaya başlıyoruz.

Kutsal Hanımefendimiz için büyük bir *élan vital* [yaşam atılımı, enerjisi] ile dolu olan kilise rahibimizi ziyaret ettikten sonra, yeniden evde, artık olması gerektiği gibi kutsanmış olan Siyah Meryem Anamla birlikte küçücük odamdaydım. Yaz gecelerinde parlayacak bir "gece lambası" kadınına dönüştürecektim onu.

Bir kavanoz aldım ve kapağına tornavida ve çekiç yardımıyla "hava alma delikleri" açtım. Gece yatmadan evvel üzerimde geceliğim, keçi sakalları, leylaklar ve meyve ağaçlarının yanına gittim; şüphesiz ki o halimle geceleyin özgürce dolaşan bir hayalete benziyordum. Sonra çok nazik, çok ama çok nazik bir şekilde ateşböceklerini, saçtıkları altın rengi ışıkla, dünyanın en güzel küçük fener taşıyıcılarını yakaladım. Ateşböcekleri bizim ailede, karanlığı aydınlatmak için insanlara gönderilmiş *santito*lar, küçük azizler olarak görülürdü.

Küçük *santito*larla dolu kavanozu, gecenin karanlığında odamdaki kitap rafının üzerine koydum. Yaşadığımız yerde sokak lambası yoktu, yani geceleri dışarısı da içerisi de zifiri

karanlık oluyordu. Oysaki Kutsal Hanımefendimiz Esmer Meryem Anamız, yanıp sönen, yanıp sönen, altın rengi güzel mi güzel bir ışıkla aydınlanıyordu.

Yeryüzünde yaratılmış en güzel canlılardan olan ateşböcekleri, bana yaşayan ruhları hatırlatıyordu. O küçük kavanoz, küçük siyah Kutsal Ana heykelimin yanında dururdu. Yatağımın içine girip onlara bakar ve aklımdan şunlar geçerdi: "Kutsal Ana aydınlandı işte! Bak, nasıl da parlıyor! Yanıp sönen, yanıp sönen küçük melekler ilgileniyor onunla. Etrafını meleklerin altın sarısı ışığı sarıyor."

Yaşlı kadınlar, eski ritüellerdeki *La Virgen Negra*'nın, Siyah Bakire Ana'nın paketlenmiş şekerlerden oluşan bir kolye taktığını ve her bir şekeri, kendi özel ışığından bir mucizeye dönüştürdüğünü anlatırlar. Yeterince dikkatli olursak, bu *dulce*'lerin, şekerlerin paketini açtığımızda –mucize denen şey, dünyanın en tatlı şeyi değil midir zaten– bazılarının yanılıp "çözümü imkânsız" olarak adlandırdığı sorunlara esaslı çözümler bulabiliriz. Nitekim eski geleneklere göre Kutsal Bakire Ana zaman zaman paketlenmiş mucizelerden yapılmış kolyesiyle çıkıp gelir. İşte ben de küçük yatağıma uzanır, ufak ateşböceklerinin onun boynunu saran küçük şekerlerden oluşan bir kolye olduğunu düşünürdüm. Şeker paketlerini bir şekilde açabilirseniz ve onlar da küçük kanatlarını bir şekilde açabilirlerse, paketlerin içinden küçük bir mucize çıkabilir ve size de bunun nasıl bir mucize olacağını bekleyip görmek kalır. Bunun karanlığın içinden gelen bir ışığın mucizesi olacağıysa kesindir.

Sabah olduğunda, ateşböcekleriyle dolu kavanozumu çiy kurumadan önce dışarı çıkarır, küçük fener taşıyıcılarını leylak yapraklarının üzerine koyardım. Bunca iş gördükten sonra yeniden serbest kaldıkları için son derece canlı ve şüphesiz ki epeyce mutlu olurlardı. Peder'in üç parmağını kaldırıp yaptığı gibi kutsardım onları ve parmaklarımı havada hareket ettirirken şöyle mırıldanırdım: "Karanlığın ortasında bana ışık olduğunuz için çok teşekkür ederim." Burada esas konuştuğum kişinin Kutsal Ana olduğunu anlamam epey zamanımı aldı: "Karanlığın ortasında bana ışık olduğun için çok teşekkür ederim."

GÖRME DUASI

Kendimizi –bir kez daha– içine soktuğumuz
O ışıksız kördüğümden kurtaralım.
Perdeleri tamamen kapatılmıştır belki,
Biz kapatmamışızdır ama,
Yahut da kepenklerini
Zaman içerisinde
Biz kendimiz çakmışızdır çekiçle.

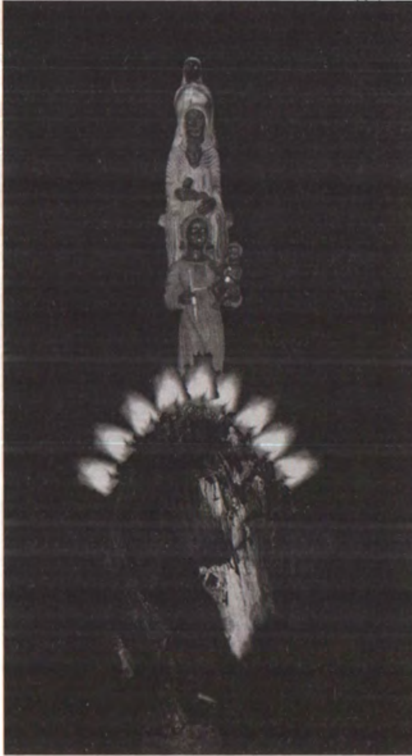
Siyah Meryem Ana'nın
Her şeyi net gören bakışının,
O muazzam gücünün ardında saf tutalım onun yerine.
Sadece insan olanların görebileceği kadar yakından bakalım.
Tıpkı onun gördüğü gibi,
Işık saçan her şeyi aydınlatan,
Siyah ışıkla bakalım etrafımıza
Ve sonra gördüğümüz şey karşısında,
Onun Lekesiz Sevgisi ile dayanma gücü bulalım.

Zihnimizdeki örtü kalksın,
Ve her sözün, her dünyanın içine, altına, ardına, ötesine
Dikkatle bakıp
Bir zamanlar saklıymış gibi görünen
Geçmişimizin, şu ânımızın ve geleceğimizin
Yağlı haritasını aydınlatan
Kanatlı ruhu görelim.

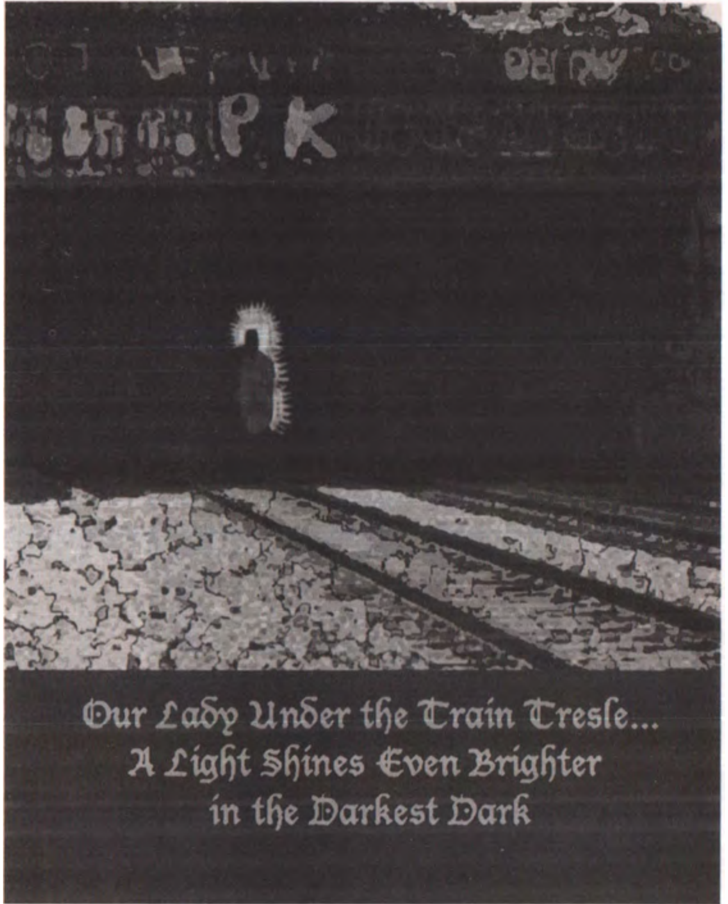
Ana yollarımız
Ve sapa yollarımız
Haritanın "siyah ışık" altından geçirilmesiyle aydınlansın...
Böylece gözümüzü dört açarak öğrenelim,
Ne zaman, neden, nasıl, nereye ve kiminle
Çıkacağımızı seyahate.

Onun “Işık Dökümhanesi”nin
Ne denli kutsal olduğunu hatırlayalım.
Kutsal Ana’nın ne denli içinde olduğumuzu
Bizler, hiçbir karanlıktan korkmayan
Koyu tenli Ulu Kadın’ın
Çocukları olan bizler.

Bir şeyleri daha farklı görmenin
Yolları bahşedilsin herkese.
Kendi ruhlarının kısıtlanmasındansa
Büyümesine hizmet edecek yollar.

Adak: “Sanctu, Sanctu: ...nın Omuzlarında Duranların
Omuzlarında Durmaktadır.”

Demiryolu Köprüsü'nün Altındaki Kutsal Hanımefendimiz...
Zifiri Karanlıktaki Işık
Daha da Parlaktır.

Adak: "Tren Yolu Köprüsünün Kutsal Hanımefendisi"

11. BÖLÜM
KİMSE ÇOK KÖTÜ, ÇOK ADİ VEYA UMUTSUZ DEĞİLDİR
ANA SİKİCİLER *[MOTHERFUCKERS]* NASIL BİRER KUTSAL ANA'YA DÖNÜŞTÜLER?

BİRİNCİ BÖLÜM

Hapishanenin otoparkında külüstür Ford Pinto'mun içinde oturuyordum. İstavroz çıkardım; yanımdan bir ambulans ya da itfaiye aracı geçtiğinde, bir hastanenin, kutsal mekânın, bir *descanso*'nun, yani yol kenarına dikilmiş beyaz bir hacın yanından geçtiğimde veya "Umarım başa çıkabilirim," diyerek girdiğim bilinmez durumlardan evvel hep yaptığım gibi.

Kutsal Anamız, senin anlayışlı gözlerinle görmemize,
Senin ateşli yüreğinden gelerek konuşmamıza izin ver.

Bu benim çocukken uydurduğum ve o zamandan beri sınadığım bir duaydı. Dualarım bazen kabul oldu, bazen olmadı. Ama önemli olan, Kutsal Ana'nın kutsal kalbine yakın yaşayabilmek için çabalamaktı.

O gün, hapishanede çalışmaya başladığım ilk gündü. Hapishanedeki ergenlere verilecek üç dersin –Şiir, Aşçılık, Cinsellik– öğretmeni, çiçeği burnunda pırıl pırıl bir danışmandım. Henüz yirmi altı yaşındaydım, mahkûmların yaşları ise 12 ila 18 arasında değişiyordu. "Kapalı kurumlar"da kalan bu mahkûmlar, bürokratlar tarafından "gözetime ihtiyaç duyan çocuklar" olarak tanımlanıyordu. Hırsızlık, uyuşturucu gibi suçlar yüzünden veya kronik birer firari oldukları için kilit altında tutuluyorlardı. Kimisinin zararı kendine, kimisinin başkalarınaydı. Çoğunun belalı tipler olduğu söylenmişti bana. Oysaki etrafıma baktığımda, kalbi kırık çocuklar görüyordum ben, sadece çocuklar.

Çın çın öten güvenlik noktasından geçtikten sonra, "dinlenme odası"nda etrafım, sevgimin bir göstergesi olarak onlara taktığım isimle "karatavuklarım" tarafından sarıldı. Çoğu çok uzun zamandır burada olan çocuklar, duygusal olarak sürekli tetikte olmaktan kaynaklanan akut sezgiler sergiliyorlardı. Sağlıklı bir merak duyguları vardı fakat aynı zamanda başkalarının rutinlerinde, yüz ifadesinde ya da ses tonunda meydana gelen ufacık bir değişiklik bütün dengelerini bozuyor, kendilerini geri çekmelerine yol açıyordu.

Öğretmenleri olarak görevlendirildiğim on sekiz karatavuk, ilk iş gözümü korkutmaya çalışmıştı. Aşçılık dersi, küçük bir yemek savaşının zıvanadan çıkmasıyla neticelendi. Başta onlara bir süre müsaade etmiştim, hafif bir yastık savaşından farksızdı zira.

Ama sonra elleri kolları dövmeli, tırnakları siyah keçeli kalemle boyalı, siyah ruj sürmüş kızlar kelimenin tam mânâsıyla bana sırtlarını döndüler ve dikkatimizi yaptığımız tarçınlı çöreklere vermemizi söylediğimdeyse birer karga gibi gaklamaya başladılar.

Kızlar, birbirlerine yapış yapış şekerli hamur topları atmakla, unu birbirlerinin kafalarından aşağı boca etmekle ilgileniyor-

lardı daha ziyade. Indiana taşrasından çıkmış biri olarak onlara saf saf un, yumurta, tereyağı, tarçın ve şeker kamışının insanlar ve onlarla işbirliği yapan hayvanların ortak ürünleri olduğunu anlatmam ve bunların aslında ne büyük nimetler olduğunu söylemem ilgilerini çekmiyordu.

Beni yuhaladılar ve işler daha da çirkinleşmeye başladı; epeydir duymaya alışık olduğum isimler taktılar bana, hep kaçak göçek ama. Tarlalarda ve nehirlerde, kalbi kırık ve yarı deli çocuklar ve bazen de yetişkinler geceyi birlikte atlatırlar; herkes canla başla, kötü olan şeyden ya da insandan daha hızlı gidip onu arkasında bırakmaya çalışır. Orada kullanılan dil de pek nazik değildir.

Nitekim o an o mutfakta, beyaz un bulutları ve küfürlü sözler havada uçuşurken hata yaptığımı ve kızlara hayatımın kimi dönemlerinde dikkatim dağıldığında bana faydası dokunmuş bir şeyler vermem gerektiğini düşündüm.

Kutsal kitaptan yaptığım alıntıdan evvel şöyle seslendim onlara: "Ağaç yetişmeyen rakımlarda yaşayan küçük böceklerin bitkilerin sertleşen köklerini kemirmesi sonucu, yağmur suyu ve içindeki besleyici öğelerin toprağa nasıl sızdığı ve bitkinin bu sayede büyüyerek nasıl insan ve hayvanları besler hale geldiğiyle ilgili şimdi sizlere anlatacağım hikâyeyi, *sadece işitecek kulakları olanlar duyabilir ve görecek gözleri olanlar görebilir...*"

Kızlar sözlerimden hiç etkilenmemişti. Hem de hiç. Dahice olduğunu sandığım mantığımın üzeri, daha fazla un bulutu ve tatlı hamur füzeleriyle kaplanmıştı. Ve havada uçan daha fazla küfürle.

HAPİSHANE NEDEN BEDEN İÇİN HAPİSHANEDİR DE RUH İÇİN DEĞİL?

Çocuk hapishanesi dendiğinde, kulağa sanki o kadar da kötü bir yer değilmiş gibi gelebilir. Ama bu doğru değildir.

Çocuk hapishanesi, her şeye rağmen bir hapishanedir. Bir dizi izin ve imza olmadan kimse içeri giremez, kimse dışarı çıkamaz. İçerideki ve dışarıdaki tüm kapılar, çifte kilitlerle, şifreli kilitlerle, elektronik kilitlerle, asma kilitlerle kapatılır. "Danışman" olarak adlandırılan personel, bir sürü anahtarın

dizili olduğu şu büyük halkalardan taşır; yürürken birbirine çarpan kırık camlar gibi şangır şungur sesler çıkarırlar bu yüzden.

Bir hapishaneyi hapishane yapan şey nedir? Kısmen duyular açısından maruz kalınan mahrumiyet ve alçalma hissidir. Hapishane, üç öğün çıkan yemeğin soluk ve pörsümüş göründüğü yerdir: Fazla kaynatılan düşük kalitede yiyeceklerin, doğadaki taze ve canlı halleriyle pek alakası yoktur. Derisi alınmamış tavuk parçaları, taneli ve yağlı bir su birikintisinin içinde yüzer. Parçalanmış ton balığı, galonluk konserve kutularından çıkar ve üzerine ucuz mayonezden kefen bezi serilir. Domuz yağı sürülmüş sosisli sandviçler beklemekten pörsümüştür artık. Koyulaşması için beyaz un kullanılarak yapılan "kremalı mantar" çorbası, tutkala benzeyen öyle koyu bir kıvam alır ki kaşığınızı ters çevirdiğinizde tabağınıza tek damla çorba dökülmez. Fırında pişirilen fasulye fırında o kadar uzun süre kalır ki alüminyum fırın tepsisinden kazıyarak çıkarmanız gerekir.

Hapishane, hiçbir mahremiyetinizin olmadığı bir yerdir ayrıca: gürültüden kaçamazsınız; ağlayan, bağıran, söven, işeyen insanların sesini işitmemeniz mümkün değildir. Kötü kokmamanız mümkün değildir; başkalarının dışkısının kokusunu duymamanız mümkün değildir.

Hapishanede, bedeninizi güvenlik kontrollerinden korumanıza imkân yoktur. *Maybelline* marka kurumuş rimelinizin veya yirmi dokuz sente aldığınız rujun sizde kalmasına izin vermezler, çocukların yetişkinliği pratik ettikleri bu "oyuncaklar"la kendinize veya başkalarına zarar verebilirsiniz zira.

Ve o hapishanede, ellerinde mum, çocuklara "kilise" ziyaretleri gerçekleştiren birileri olsa da her geçen gün ölmekte olan ruhlara canlılık verecek bir kıvılcım, sokakların acımasız dünyasının içine nüfuz edecek, az sayıda ve fakat gerçek cevherleri çamurun içinden çekip çıkaracak manevi bir Sevgi pratiği yoktur.

Hapishanedeyken istediğiniz zaman Doğa'ya erişmeniz de mümkün değildir. Boynunuzu okşayan püfür püfür bir rüzgârda istediğiniz kadar duramazsınız. Ormandaki dalların kırılırken çıkardığı sesi dinleyemezsiniz. Bulutları farklı şekillere benzetemezsiniz. Yemekhaneyi boylu boyunca yürümekten daha uzun mesafeler katedemezsiniz.

Evet, prangalar olmadan "dışarı" çıktıkları olur arada ama o prangalar çocukların her yerine vurulmuştur zaten: Ebeveynlerden birinin kaybı bir, ikisinin birden kaybı iki ayrı pranga olur çocuğa. Ebeveynlerden biri ya da ikisi birden evde olabilir ama ne kendileri ne de çocukları için mevcutturlar belki. Bu da çocuğun erişkin bir birey haline gelmesine, o yaratıcı ateş içerisinde olgunlaşmasına engel olur.

Hapishanede ayrıca, bireysel olarak hüküm verme, bağımsız olma yetenekleri de törpülenir; kimilerinin dediği gibi hayatlarından "hiçbir cacık olmayacak" başkalarıyla birlikte bir yığının içinde eriyip gidiverir insan. Hapishanede, bütün mahkûmları zorla bir araya toplayan dairesel bir rüzgâr eser ve onları birbirlerinin "seçilmiş aileleri" olmaya zorlar. Aile fertlerinin gelişip serpilmek için değil, en temel seviyede duygusal ve fiziksel olarak hayatta kalabilmek için birbirlerine yardım ettikleri bir ailedir bu, daha fazlası değil.

Çocukların çoğu, kanuna karşı gelmiş ve bunu birden çok kez yapmıştır. Bu, sistemin içinden veya dışından, çocuklara yardım edebilecek konumda olan birçok insanın elini kolunu bağlayan bir durumdur. Kanunlar çoğunlukla ceza verilmesini emreder ve kendi içinde zaman zaman daha farklı hükümlere varabilen insan kalbi de yasaya boyun eğmek zorundadır.

Hapishanede ayrıca son derece geniş ve gizli bir hava yolu vardır, bu hava yolu herkesin kendi tavrıyla inşa ettiği bir yoldur. Ruhun kimseye görünmeden yahut görünerek, tıpkı güzel bir kuş gibi istediği yere uçabileceğini anlatır bize bu yol. O ruh hiçbir zaman kafese konamaz. Hiçbir zaman.

Karatavuk kızlarımla yaptığım şiir derslerindeki sessiz anlarda, onlara "Kuşların Kuşu"nu öğretme fırsatı bulduğum oluyordu; bazılarının ruh, bazılarının güzeller güzeli dişil Kutsal Ruh dedikleri bu Kuş, genellikle beyaz bir güvercinle temsil edilen ölümsüz *Espirito Santo*'ydu. Parmaklıklar arasından ve pencerelerden dışarı uçabilen ve asla hapsedilemez olan.

Aşçılık derslerinde kızların dikkatini fazla çekememiştim belki ama şiir derslerinde onlara mistik kadın azizleri okurken beni olabildiğince sessiz dinliyorlardı: Sienalı Caterina, Avilalı Teresa, Sor Juana, Magdeburglu Mechthild.

Tüm bu eski kadın şairler, herhangi bir hapishanede kilit altında ve parmaklıklar ardında olanın sadece beden olduğunu söylemişlerdi yüksek sesle kendi meşreplerince; Yaradan'ın ve onun yarattığı her şeyin sevgisi ve ateşiyle dolup taşan vahşi ruh, demir parmaklıklara rağmen istediği zaman istediği yere gitmekte özgürdü.

Hapishaneye ilk geldiğimde, "düşük-normal" zekâlı çocuklara öğretmenlik yapacağım söylenmişti bana. Gözümü pek korkutmamıştı bu, daha önce duymuştum çünkü. Yıllar önce öğretmenlerimden bazıları, ben ve benim gibi mülteci ve göçmen ailelerden gelen diğer yoksul çocuklar için kullanmıştı buna benzer bir ifadeyi. Oysaki benim karatavuklarım mistik şiirleri gayet iyi anlıyorlardı. Bu kutsal kadınların yazdıklarını kızlara okuduktan sonra her biri kuşlara, özgürlüğün şu anda ifade ettiği şeye ve bu "kurum"dan çıkıp nihayet özgür olacakları "o malum gün"e dair bir şeyler yazdı. Birçok kelimede imla hatası yapmış, yazıları çizgilerin dışına taşırmış olsalar da o kelimelerin ardındaki ruhu görebiliyordum. Bir kuşun uçuşu gibi yazıyorlardı aynı; özgürce.

Bunu onlara da söyledim: "Hiçbir kuş düz bir çizgi boyunca uçamaz; yükselir, alçalır, yalpalar. Ve ben de dahil hiçbir kuş, kelimeleri nasıl düzgün yazacağını bilmez." (Bu noktada, okumayı yazmayı öğrenirken yaşadığım güçlüklerden ve bu yüzden diğerlerinin benimle nasıl dalga geçtiğinden bahsettim onlara.) Ve devam ettim: "Düzgün bir insan olmak konusunu ciddiye alanlar, hayatta en çok arzuladıkları şeyin kusursuz

imlaya yahut muntazam bir el yazısına sahip olmak olduğunu söylemezler genellikle."

Hayır, dünyanın her yerinde insanların çoğu kuşları gösterir ve onlar kadar özgür olmak, onlar kadar yükseğe uçmak istediklerini söylerler.

Çocuklar beni dikkatle dinliyordu; şiir dersi sırasında oradan geçmekte olan birkaç öğretmen daha sonra bana "Ne halt öğretiyorsun yahu bunlara?" diye sormuştu. Normalde son derece gürültülü olan bu genç yetişkinlerin, bu kadar sessiz durduklarını görmemişlerdi daha önce.

Sevgili kara tavuklarıma öğrettiğim şey, hepimizin içine doğduğu ve sıkı sıkıya bağlı olduğu basit ve kutsal bir önermeydi sadece: Ne olursa olsun ruhun özgür olduğunu bilmek. İçinde yaşadığımız kültür ve diğer insanlar bize birçok konuda yalan söyleyebilirler ancak şu hakikat son derece nettir: Herhangi bir hapishanede bile büyüyebilir ve özgür olabiliriz. Sonsuza dek özgür olabilmek için şu beş şeye ihtiyaç duyarız: *Sevgi*, *Kalp*, *Hayal Gücü*, *Yaşam Gücü* ve *Ruh* ki bunlar "kanat" demenin başka yollarıdır yalnızca.

FARKLI AÇILARDAN YAKLAŞILAN BİR ŞİDDET EYLEMİ

Küçük bir mekânda gerçekleşen şeyleri ne kadar da net hatırlarız: Her biri diğerinden daha yüksek oktavlı peş peşe üç gıcırtıyla açılan bir demir kapı. Bir tavuk sürüsünün orta yerine taş atılmış gibi ses çıkaran yatak yayları. Pencereleri olmadığı için, öfkeyle çarptığınızda, yapıldığı ahşabın içindeki yaş halkaları titriyormuşçasına ses çıkaran büyük ahşap kapılar.

Ancak bir ses var ki aradan kırk yıl geçtiği halde hafızamda hâlâ canlı. Hapishanedeki ilk akşamımda, yemekhane müdürü "Sessiz olun!" diye kükremişti. Fakat çocuklar susmamış, bağırıp çağırmaya devam etmişlerdi.

O anda bir çocukla konuştuğum için sırtım dönük olduğundan, müdürlerden birinin içi yemek dolu, kocaman, beyaz bir porselen kâseyi öfkeyle havaya kaldırdığını görmemiştim. Bir anda tabağı bir metre ötedeki tuğla duvara bütün gücüyle fırlatmış, tabak tuzla buz olmuştu.

Aman Yarabbi! Tüfek sesi bu! Tüfekle ateş etti birileri! Ama nasıl? Nerede? Kim? Neden? Bir travma uzmanı olarak çoktan yere çömelmiş, çocukların veya benim bedenimde zincifre rengi yaralar oluştu mu diye incelemeye koyulmuştum. Uzunca bir süre derin bir sessizlik olmuştu.

Fakat sonra kimsenin ateş etmediği ve sesin kaynağının kırılan dev yemek kâsesi olduğu ortaya çıkınca, çocuklar ıslıklayıp yuhalamaya başlamışlardı. "Bizi korkutamadın!" demeye getiriyorlardı. Bizi korkutamadın! Çocuklar restorandaki garsonlar gibi bağırıp çağırmaya devam ederlerken ansızın mutfak zeminine düşüp paramparça olan tabakların sesiyle bir anda sus pus oldular.

Havada uçuşan cam parçalarının, tuğla duvarın yakınında duran birinin gözüne girmesi işten bile değildi. Müdür o an o kadar korkunç görünüyordu ki. Daha önce öfkeden sinüslerini hırsla içine çektiği için burnunun yanında çukurlar oluşan bir insan görmüş müydünüz? Dahası alnındaki damar o kadar şişmişti ki bütün yüzünü kaplamıştı sanki. Evet, sonunda gerçekten de dikkatimizi çekmeyi başarmıştı.

Kendimi ve etrafımdaki çocukları sakinleştirdim ve müdürü Kutsal Hanımefendimizin gözleriyle görmeye çalıştım. Onun gözü dönmüş değil, sadece çok yorgun ve çok bezmiş bir adam olduğunu fark ettim o anda. Bir zamanlar körpe ve güzel birer mısır bitkisi olan bu çocuklardan artakalanlarla yetinmek zorunda kalmıştı bu adam her mevsim. Oysaki mısırlar doğru düzgün çiçek açamadan korkunç bir dolu fırtınasına maruz kalmışlardı.

Ve şimdi bu adam bu çocuklara, kasten değilse de çok nahoş (ve bence çok acı) bir biçimde, evlerinde sık sık gördükleri bir davranışın örneğini vermişti: Öfke ve hayal kırıklığıyla nasıl başa çıkılır? Daha fazla öfke ve hayal kırıklığıyla elbette.

Kırık cam parçalarının havada uçuştuğu bu olay, hayatımda bir dönüm noktası oldu. Bir idarecinin, bakım veren bir kişinin, yetkili birinin, bir öğretmenin, örnek olması gereken birinin, sert ve saldırganca bir çıkışla kendini bir anda kötü bir örneğe dönüştürmesi yeni bir olay değildi. Ortaokul ve lisede, ezbere standartlara göre henüz olgunlaşmamış olan çocuklara karşı

saldırganca bir tutum takınıp "kontrolünü yitiren" öğretmenlerimiz olmuştu.

Kontrolünü yitiren müdürün, hayal kırıklığına uğramak konusundaki toleransı çok düşüktü. Misafir stajyerlerden biri hemen o anda istifasını verdi. Bu genç erkek stajyer, bir yetişkinin gençlere, kendilerini kontrol edemedikleri için bu denli öfkelenip kontrolünü yitirdiğini görmenin, kabul etmesi güç bir durum olduğunu söylemişti.

İstifa ettiği için stajyeri suçlayamıyordum. İstifa etmeyi ben de düşünmüştüm zira. Ama sonra "Ben de gidersem, kim kalacak burada?" diye sormuştum kendi kendime. Denize açılırken yanıma aldığım hafif deniz çantamı hapishanede bırakmaya bu şekilde karar verdim işte. Fakat zihnimde başka bir ses daha yankılanıyordu; başka bir yerde, güç koşullarda edindiğim bir bilgi kırıntısı; çocukluğumun geçtiği Büyük Göller'de gerek durgun gerek fırtınalı havalarda hep söylenen o söz: "Küpeşteye ve yelkenlere sıkı tutun." Hava nasıl olursa olsun, bu hapishanedeki "küpeşte ve yelkenlere" çocuklarla birlikte tutunmayı deneyebilirim diye düşündüm.

Bazıları sonradan, kendilerine söylenenleri hemen yapmadıkları için yemekhanedeki çocukları suçlamış, kilitli odalarda yalnız başlarına kalma "ödevi" vermişlerdi onlara. Verilen emre uymadıkları kısmen doğru olsa da Kutsal Hanımefendimiz acaba şöyle demez miydi diye merak etmiştim ben de: "Canlarım, lütfen konunun muhatabı olan herkesin ne kadar yıpranıp çöktüğüne bakın, bu çok genç ve yaşça biraz daha büyük insanlara bir şans daha vermek gerekmez mi?"

Yeni Bir Şans: Bizim ailede, hepimizin annesi Kutsal Hanımefendimizin, sırf doğaüstü güçlerini gösterip hava atmak için meyve ağacını lanetleyen Çocuğunu azarlamasına dair bir hikâye anlatılır. Kutsal Ana ise O'na "Hayır. Sakın. Zarar vermeye kudretin olsa bile bunu yapma," cevabını verir.

Eğer Kutsal Çocuğa yeni bir şans tanındıysa, neden bütün çağların dünyevi çocuklarına da tanınmasın?

Bununla birlikte, dışarıdan çok sert görünen üniversite hocalarımdan bazıları sürekli "Şiddete meyilli çocuklar, sadece şiddetten anlarlar," anlayışına dikkat çekerlerdi.

Belki öyle. Belki de değil. Alkolik ve ayyaşlar yönünden epeyce zengin, yetişkinler arasında bağrışmaların, kavgaların eksik olmadığı, zaman zaman yumrukların havada uçuştuğu bir ailede büyüdüm. Taşradaki kutu gibi evimize misafir gelmediği sürece, şöyle huzurla yenen yemeklerimiz olmaz, hiçbir günümüz gecemiz sakin geçmezdi. Yetişkinlerin körkütük sarhoş olup tanıdıklarını ya da yabancıları buna maruz bıraktıkları olurdu, her gün pençesine düştükleri kontrolsüz öfke, içki ve kavgaya bir şekilde müdahil olmaya çalışan çocuğa ise hiç acımazlardı.

Gündelik olarak süregiden bir kargaşanın içinde yaşamak, başka çok az şeyin başarabileceği bir "sevgi sevgisi" ortaya çıkarabilir. Yaralarımızı nasıl giyeceğimize biz karar veririz. Yüreği acılaşmış biri olmayı da tercih edebiliriz, daha iyi biri olmayı da...

Nitekim çocuk hapishanesinde de verilebilecek en öğretici yanıtın çocuklara sevgi göstermek, onlar için bir istikrar tesis etmek ve onlara *saygı duymak* olduğunu düşündüm. Onları aşağılayıp yeniden paramparça ederek o üzücü hikâyelerini bir kez daha yinelemek değil. Yapılması gereken şey, her çocuğa eşit şekilde davranmak, aynı muameleyi göstermek, onları fark etmek, dinlemek, yeteneklerini keşfetmek ve yollarını aydınlatmaktı.

Esas önemli olan, bu barışçıl yöntemler ve yoldu. Gidilebilecek diğer yolsa, tuhaf ve şedit bir tür manevi yönelimin etkisinde hareket edeceğim şiddetin yoluydu.

Hâlâ öğrenmem gereken şeyler vardı. Hâlâ da var.

Fakat Kutsal Hanımefendimiz bana yardım ediyor, ne yapacağımı öğretiyordu. Hepimize öğretir.

HAPİSHANE DÖVMELERİ VE RUHUN ŞİDDETE MEYLİ

Aklımın bir köşesinde kalmış, çok sevdiğim, naif bir karikatürde, bir binanın çatısında duran iki yaşlı adamdan biri aşağıya, sokağa bakmaktadır. Yollar, büyük bir şevkle keman çalan yüzlerce kadın, erkek ve çocukla doludur. İhtiyar adamlardan biri diğerine bakıp endişeyle şöyle der: *Bu böyle devam edemez! Sokaktaki kemanları* [*violins*] *durdurmalıyız!*

İngilizcede "kemanlar" [*violins*] ve "şiddet" [*violence*] kelimeleri arasında, aşikâr bir telaffuz benzerliğinin ötesinde başka türlü bir yakınlık vardır. Şiddet kelimesinin modern kullanımı, daha ziyade zarar verici söz ve eylemlerle ilişkilendirilir. Oysa "şiddet" eski Latincede, yatağında hızla akmakta olan bir nehri çağrıştırırcasına "taşkınlık", "coşkunluk" gibi anlamlara da gelebilmektedir.

Kemanını hafifçe yukarı kaldırıp sesini duyabilmek için keman yayını tellerin üzerinden geçiren birinin, bu hareketindeki güzelliği ve şiddeti düşünün mesela. Bu hareket ve duygu, müzisyenin o güzelim enstrümana karşı gerçekleştirdiği cesur ve tatlı bir "saldırı" olarak adlandırılır çoğu kez.

Böylesi bir "saldırı" esnasında müzisyen, pek de söze dökülmeyen bir biçimde mantığını o an için bir kenara koyarak şiddet ve disiplin içerisinde hareket eder, kontrolü ve hırsı elden bırakmayarak. Bu türden yaratıcı bir hiddet, kendinden emin, kabiliyetli ve aynı anda nasıl nazik ve vahşi olunabileceğinin bilincindedir.

Çocuk hapishanesinde başıma gelen/içimde yaşanan şey, böylesi bir "saldırı"ydı işte. Sonuçta kimin keman, kimin müzisyen, kimin teller ve yay olduğunu bilmiyordum ama enstrüman havaya kalktı ve görünmez İlahi Eller "saldırı"ya geçti; müzik bir şekilde başlamıştı.

Hapishanedeki veletler tarafından görmezden gelinmek ve alaya alınmak suretiyle yapmış olduğum kötü başlangıç sonrasında, verdiğim aşçılık derslerinin esasında insan cinselliğiyle

de ilgili olduğunu keşfettim tuhaf bir şekilde. Birlikte bir şeyler pişirmek, hamur yoğurulur, buhar tüter, mikser karıştırırken, bütün bu hareketli ritmin içerisinde bir anlamda özgürce konuşma fırsatı sunar genç kadınlara. Organik ve bedensel duyular arasında bir benzeşme söz konusudur.

Zamanla şiirin de aslında bir aşçılık dersi olduğunu anlamaya başladım. O da egzotik olan malzemeleri temel malzemelerle birleştiriyordu. Öğrencilerim bu konuda övgüyü hak ediyordu; şiir yazarken kullandıkları o tuhaf, keskin ve egzotik kelimeler, anlatmak istedikleri şeyin rayihasını o kadar doğru bir şekilde aktarıyordu ki.

Cinsellikle ilgili verdiğim derslerin de aslında bir tür şiir eğitimi olduğunu anlamıştım ayrıca; Neruda ve Lorca'nın aşk şiirlerini getiriyordum yanımda, dümdüz fizyolojik olguların yanı sıra okuyalım diye.

İlk dersimdeki dövmeli, siyah rujlu, siyah ojeli karatavuk kadınlarımı hatırladınız mı? Onlar yanlarına yaklaşmama izin verdikçe, dudaklarındaki rujun, seyreltilmiş keçeli kalem mürekkebi olduğunu fark etmiştim. Kollarındaki ve bacaklarındaki dövmeler de yine aynı şekilde, mürekkebin derinin altına enjekte edilmesiyle değil, üstüne sürülmesiyle yapılmıştı.

Gördüğüm kadarıyla, karatavuklarımın yaptırdığı en yaygın dövmelerden biri, biraz Eski Alman yahut Eski İngiliz gotik harflerine benzetilerek yazılmış olan, şu tokat gibi kelimeydi: "*Sikici*" [*fucker*].

Zaman geçtikçe ve onlarla okulda yaşadığım zorluklara ve öğrenme güçlüğüme dair daha fazla hikâye paylaştıkça, aramızda yıpratıcı bir tür güven gelişmeye başladı. "Yıpratıcı" diyorum çünkü örneğin açlıktan ölmek üzere olan bir insan kurtarıldığında, çok uzun zamandır yemek yemediği için, yemeğin ve birilerinin onunla içtenlikle ilgileniyor oluşunun sıcaklığını hissetmek onun için başta yıpratıcı bir deneyimdir. Sonuç olarak aramızda filizlenen bu güven ilişkisine istinaden, kollarında ve kalçalarında kalın harflerle yazılı olan "sikici" sözcüğünün ne mânâya geldiğini sorabileceğimi düşündüm. En belalı kızlarımdan bazıları, ait oldukları kabilenin adının "Ana Sikiciler" olduğunu söylediler gururla. Gençlere has

o buz gibi, "Eee, bu konuda ne yapacaksın yani?" demeye getiren, ortasında kırmızı bir noktanın yanıp söndüğü stop lambasını andıran o gözlerdeki ölü balık bakışlarını hepiniz bilirsiniz.

Bu konuda ne yapacağımı doğrusu ben de merak ediyordum. Sonra ne yapacağıma tam olarak karar verdim... Hiçbir şey. Hiçbir şey yapmayacaktım. Kalbi kırık, anti-faşist İspanyol şairlerinin, delicesine âşık Şilili şairlerin, gözü pek El Salvadorlu şairlerin, Nikaraguali savaşçı şairlerin, cesur Kübalı şairlerin ve bütün kıtalardan bulup buluşturabildiğim metinleriyle bütün vahşi şairlerin şiirlerini okumaya hep birlikte devam edecektik. Ve birlikte yemek pişirecektik. Ve birlikte seksten konuşacaktık. Ve tüm bunlar, birçoğu için son derece hassas ve sorunlu bir yanı olan bu konulara dair onlara bir şeyler öğretmek, yardımcı olmak, onları yumuşatmak ve ayağa kaldırmak için yeterli olacaktı.

Çocuk hapishanesinde uyulması gereken birçok kural olmakla birlikte, benim esas itaat etmek ve emirlerine harfiyen boyun eğmek zorunda olduğum başka bir otorite vardı.

Bu otorite, Hanımefendilerin Hanımefendisi Kutsal Guadalupe'den, *La Señora*'dan başkası değildi.

"ANA SİKİCİ"NİN GERÇEKTE NE ANLAMA GELDİĞİ

La Señora'nın hapishanedeki ilk müdahalesi, kızlarla yaptığımız ve insanın "Acaba bu kurumların başındakiler, dışarıdan bu denli absürt gibi görünen bir muhabbetle ilgili ne düşünürlerdi?" diye merak ettiği tartışmalardan birinin hemen sonrasındaydı.

Her şey aşçılık dersindeyken başladı. "Kendilerine dövme yapmak için kullandıkları çıkmayan keçeli kalemler kızları zehirleyebilir mi, ciltleri mürekkebi emer mi, mürekkep zehirli midir?" gibi ciddi konuları tartışıyorduk.

Bir anda tartışma başka bir yöne kaydı ve karatavuklarım beni kelimeleriyle dövmeye başladılar. Alaycı bir tavırla bana meydan okuyorlardı: "Ana sikici" ifadesinin neresini beğenmiyordum? Nasıl bir muhallebi çocuğuydum ki "sikici" ke-

limesini duymaya bile katlanamıyordum? Dahası herhalde bayılıp bayılmayacağımı görmek için o sinkaflı küfrü beş saniye içerisinde toplam on kez avazları çıktığı kadar haykırıp beni ıslıklamışlardı.

"Ana sikici"nin, kadınlar tarafından çok da kullanmaya özenilecek bir ifade olmadığını anlatmaya koyuldum ben de. Bunun, erkekler tarafından icat edilmiş son derece aşağılayıcı bir ifade olduğunu, gerçek hayatta kendi annelerine belki de ziyadesiyle saygı duyan bu erkeklerin, bu ifadeyi kendilerince birtakım nedenlerle diğer erkeklere hakaret etmek ve onları sindirmek için kullandıklarını söyledim kızlara.

Böyle bir sözü bayrak gibi bedeninde taşımanın, tam olarak ne anlama geldiğini dahi anlamadan bu ucuz kültürel damgayla kendini damgalamanın, insanın kendine olan saygısını yerle bir ettiğini, dahası ifadenin hiç de *orijinal* bir ifade olmadığını anlatmaya çalıştım nafile yere... Kızların orijinal olmayı çok önemsediğini biliyordum zira.

Bir kez daha deneyeyim dedim. "Bakın," diye söze girmiştim ki...

"Sen bizim annemiz değilsin," diye lafı ağzıma tıktı kızlardan biri.

Hiç düşünmeden, ağzımdan şu sözler döküldü bir anda: "Sen öyle san!"

Size karşı mevzilenmiş bir çocuğa yahut yetişkine karşı yapılacak son şey, ona meydan okumak ve sözlerine cevap vermektir. Oysaki tam olarak bunu yapmıştım işte. Daha doğrusu sözlerimin yarattığı etki bu olmuştu.

Tahmin edileceği üzere kızların hepsi gözlerini devirerek benimle alay ediyor, onlarla bağ kurmak maksadıyla avuçlarımı onlara uzatmış halimi taklit ederek, sağa sola kalça hareketleriyle dans ediyorlardı.

Ancak ben onların bilmediği bir şeyi biliyordum. "Sen öyle san!" diyen, benim haricimde biriydi. Yalnız değildim yani.

Bir anda bir şeylerin beni omzumdan hafifçe dürttüğünü hissettim ve az önce hararetle ve şiddetle ağzımdan dökülmüş olan kelimelerin tekrarlandığını işittim: "Sen öyle san!"

Bu yetmezmiş gibi, yaşanan durumu değerlendirmeye dahi fırsat bulamadan, ağzımdan başka kelimeler dökülmeye başlamıştı; yüksek sesle değilse de güçlü bir şekilde. Bu, kızlar için başka bir meydan okumaydı. (Sizinle dalga geçmekte olan insanlara meydan okumanın ne denli nafile bir çaba olduğunu biliyor musunuz? "Rüzgâra karşı işemek" deyimi tam da böyle bir anda icat edilmiş olsa gerek: Yani kaçınmaya yahut hükümsüz kılmaya çalıştığınız şeyin üzerinize üzerinize gelmesi.)

Ancak Kutsal Hanımefendimizin sesimin içindeki sesi, bir türlü durmak bilmiyordu. Bir şeylerden ilham almak, doğum yapmak gibidir; kontrol bir yere kadar sizdedir ve o yola bir kere girdikten sonra bütün gücünüzle uğraşsanız dahi durduramazsınız; her şey dışarı çıkar.

Sonuç itibarıyla ben de işte böylece aklımı yitirdim ve kızlara şöyle bir şey yumurtlamış bulundum:

"Size 'sikici' [fucker] sözcüğünün her bir harfinin ne anlama geldiğini açıklayan daha iyi bir hikâye anlatırsam, şu an kollarınızda bulunan bu aşağılayıcı dövmeleri, sizi yüceltecek yeni dövmelerle değiştirir misiniz?"

Kızların bütün argümanları, başka bir deyişle "yüksek sesli tartışma" o anda çat diye kesildi. Öylece durdu. Büyük bir es oldu.

Sonrası gülüşmeler, alaylar, yuhalamalar, sırtını dönmeler ve kızların halihazırda bildiği ve benim şahsen son derece sıkıcı, tahmin edilebilir ve sıradan bulduğum kaba birtakım el hareketleri.

"Tamam, tamam," dedim. "Sikici sözcüğünü gözlerinizin önünde başka bir şeye dönüştürmem için birkaç hafta verin bana, sadece birkaç hafta. Size bu sözcüğün gerçekte ne anlama geldiğini göstereyim."

"Tabii, tabii," deyip konuyu değiştirdiler. Geçen hafta "sırra kadem basan" Carlos diye birinden, niyeyse hâlâ yakalanıp hapishaneye geri getirilmediğinden, pek de öyle hapisten kaçacak bir tipe de benzemediğinden falan bahsetmeye koyuldular. Hiç de şen şakrak olmayan, bilakis bir yürek burkulmasının ifadesi gülüşmelerle kapanıyordu kederlerinin üstü.

Bense onların "tabii, tabii"sini, olumlu mânâda "Tabii, hiç durma, göster bakalım," olarak almayı tercih etmiştim.

O gece yardıma muhtaç, kederli ve neredeyse çaresiz bir halde durumu Kutsal Hanımefendimiz ile istişare ettim. Eski bir viyadüğü geçtikten sonra, yol çizgilerin silikleştiği, sekiz şeritli bir otobanda Hanımefendimiz ile birlikte yürüdüm. Kendimi karatavuklarımın, kendimin ve O'nun yerine koyarak yaklaşık bir buçuk kilometre yürümüştüm ki Kutsal Hanımefendimiz bu işten hepimizin galip çıkacağı bir yol olduğunu hissettirdi bana.

"*Fucker*" [sikici] kelimesinin ilk harfi olan "f" ile ilgili gerçek bir hikâye bahşetti bana.

İKİNCİ BÖLÜM
f HARFİ HANGİ ANLAMA GELEBİLİR?

fucker

Ertesi gün kızlarla birlikte aşçılık dersindeydik. Kurabiye hamurunun üzerine bir tane *f* harfi çizdim. "Şimdi dize '*fucker*' sözcüğünün nasıl daha iyi bir anlama gelebileceğini anlatacağım," dedim.

O anda dikkatlerini çekmeyi başarmıştım.

"Kelimenin ilk harfi olan şu *f*'yi görüyor musunuz?"

f

f

"Şimdi *f*'nin kuyruğunu biraz daha uzatacağım, işte böyle, gördünüz mü? Şimdi, ilk baştaki o *f* harfi, tek bir kuzusunun bile fırtınanın karanlığında kaybolmasına izin vermeyen Çoban'ın asasına dönüşecek."

Bir zamanlar, bütün kuzuların koruyucusu bir Çoban varmış. Bir gün bir fırtına kopmuş, küçük bir kuzu fırtınada tek başına ortalıkta geziniyormuş. Ama bu Çoban çok güvenilir biriymiş. Kuzuyu aramak için yağmur çamur dinlemeden yollara düşmüş. Sarp kayalıklara tırmanmış, tırmanmış; ta ki korkudan tir tir titremekte olan minik kuzuyu bir kayanın tepesinde buluncaya dek. Zavallı kuzu tepeden tek başına aşağı inemiyormuş.

Hal böyle olunca Çoban, yukarı çıkıldıkça darlaşan yüksek kayalıklara tırmanarak yumuşak kuzuyu tuttuğu gibi boynunun etrafına dolamış ve küçük çocuğu sağ salim tepeden aşağı indirmiş.

"Nitekim '*fucker*' sözcüğünün en başında gördüğünüz harf, artık bir *f* harfi değil. Bu şimdi Çoban'ın kaybolmuş ve çok korkmuş çocuğunu geri getirmek için dağların tepesine çıkarken kullandığı bir asa."[13]

Korkmuş minik kuzusunu bulmak için fırtınada kendini dışarılara atan Çoban'ın hikâyesini anlattığım sırada kızlar başta kıpır kıpırdı ama zamanla sessizliğe büründüler. Sonra dirsekleriyle birbirlerini dürterek az önce dinledikleri şeyle alakasız ve zorlama bir biçimde kahkahalarla gülmeye başladılar. Yine alaycı bir gülüştü bu ama hapishaneye ilk geldiğimde duyduklarımdan daha kısa sürdüğü kesindi.

İnsanlarda, başkalarının önünde samimi ve kendi olmaktan korkan tuhaf bir yan vardır: Kendileri olurlarsa bir misillemeyle karşılaşacaklarından korkarlar. Korktuklarında veya kendilerine dokunulduğunda da gülerler.

O gece sekiz şeritli otobanın yanındaki servis yolu boyunca yürüdüm yine. Kutsal Hanımefendimiz "Bu çok iyiydi. Ama yapılacak daha çok şey var. Başka harfler, başka fırsatlar, başka değişiklikler var," dedi.

"Neymiş onlar, söylesene bana."

"Söyleyeceğim," dedi, "hazır olduğunda."

"Amaan, şimdi söylesen olmaz mı?"

"Güvenmek ne demek sence?"

"Tamam, tamam, sen nasıl istersen, *mi Señora.*"

Ertesi günkü şiir dersinde kızlar, "*fucker*"ın dönüşümüne dair hikâyenin devamını dört gözle bekledikleri halde, sanki hiç merak etmiyorlarmış gibi davranıyorlardı. Bense kendimi biraz huzursuz hissediyor, Kutsal Hanımefendimizin aklında ne olduğunu bir an önce duymak istiyordum. Bir yerlerden işe koyulmuş olmak için bir kâğıt çıkardım ve Çoban'ın asasını çizdim, bir an duraksadıktan sonra asanın üzerine büyük bir *M* harfi çizdim ve kızlara bunun zamanın başından beri Kutsal Ana'nın simgesi olduğunu söyledim. O'nu, yani Sevgi Tanrısı'nı dünyaya getiren kişi Kutsal Ana'ydı. Sevgi Tanrısı ise bilhassa çocukları korurdu. Kutsal Ana'nın simgesi yüzlerce yıldır büyük *M* harfi olmuştu.

Sevgi Tanrısı'nın da Kutsal Ana'nın bedeninden çıkmış bir Çoban olduğunu, büyük *M* harfiyle temsil edilen Kutsal Ana'nınsa "Tanrı-doğuran" adıyla anılacak kadar güçlü olduğunu anlattım. Çocuğunu her koşulda koruyup kollayan, güçlü, kudretli ve cesur bir kadın olduğunu.

Yeniden "icat ettiğimiz" o kelimenin en başında Anne ve çocuğu vardı artık.

Tüm bunları kızlara sokak diliyle anlatmıştım: "Valide"ler, "velet"ler havada uçuşmuştu. Anlamışlardı; anlattıklarımı gayet iyi anlamışlardı. Sessizliklerinden, ruhlarını derin bir biçimde açmış olmalarından anlaşılıyordu bu. Çocuğunu koruyup kollayan Anne'yi, tepede mahsur kalmış küçük kuzusunu koruyup kollayan Çoban'ı anlamışlardı. Kızlar, kendi duydukları özlem ve içlerindeki doğal annelik güdüleriyle anlamışlardı; birçok insanı ve birçok şeyi –bilhassa kolay incinen ve güçlü olanları– gizliden gizliye çok önemsiyorlardı aslında; hem kendi içlerinde var olanı hem de başkalarındakini.

Fakat birkaç dakika içinde, kutsal hikâyenin yarattığı o ânın büyüsü, kızlardan birinin başını masaya koyup horlama sesi çıkarmasıyla birlikte bozuldu. (Güya o anlatılan hikâyelerden hiç etkilenmiyordu ve "ölümüne havalı" bir tipti.)

Bir süre sonra diğer kızlar da konudan sapıp geğirme ve osuruk sesleri çıkarmaya başladılar. O anda aklıma çok tuhaf ve komik bir şey geldi: "Sakin Gece, Kutsal Gece İlahisi". Evet ama bu sefer ahırdaki yemliğin etrafında, bedensel varlıklarıyla tüm o bilindik figürlere ek olarak üç farklı kabileden ve üç farklı gelenekten gelen göçebe seyyahlar duruyordu. Yani belki de o kadar "sakin" bir gece değildi bu ama her şeye rağmen "kutsal" olduğu kesindi.

U HARFİ

Peki ya şimdi? Şimdi ne olacak, Kutsal Ana? Kızların tepkisini düşününce, belki de bu işe devam etmekle aptallık ediyordum. Yine de o gece aynı soruyu defalarca sordum ve bir çıkış yolu bulmak için bekledim. Neticede hiçbir şey olmadı. Sonra aynı gece rüyamda parıl parıl parlayan *rayo*'larıyla [ışın] devasa bir güneş gördüm. O an ne yapmam gerektiğini anladım.

Ertesi günkü cinsellik dersinde rahim boynunun küresi ile penis başının küresinden bahsediyordum; bunların üreme ile ilişkili hassas yerler olduğundan ve vücuda bir his yaydıklarından. Bunun biraz zorlama gibi göründüğünü biliyorum ama buradaki işlevsel kelime "küre" idi. Hikâyeler herhangi bir yerden başlayabilir diyerek kimi zaman parıltılı bir ateş küresi

olarak görülen ve bu hali özel bir isimle adlandırılan "Hayat Veren" Kutsal Ana ile ilgili bir hikâye anlatmaya başladım kızlara.

"'*Fucker*' kelimesinde geçen *u* harfini düşünün," diye girdim söze. "Bu *u*, alt kısmında küçük bir ışını kalmış yarım bir güneştir aslında. Böyle olmasının nedeni, çoğu insanın güneş gibi parlayan kıymetli bir hayatın gerçek hikâyesini unutmuş olmasıdır. Fakat bu güneş, sizlere hep bahsetmiş olduğum Ulu Kadın'a ait olduğundan, şimdi onun diğer ışınlarını da görebiliriz. Bakın, böyle... Unuttuğumuz şeyi hatırlamak bunun adı."

*

"Yaradan'ın nefesini karanlık bir boşluğa üfleyerek 'Işık olsun,' dediğini hatırlıyor musunuz? Dünya üzerinde yaşayan bizler için bu ışık, 'Güneş' adını verdiğimiz bir yıldızdır. Ve onundur. Yani Güneş Ulu Kadın'a aittir. O yanmadan ateşin içinde durabilir. Her zaman sıcaklık verir. Özel ismi ise Güneş Gibi Parlayan'dır.

Kızlar, böylesine bir sıcaklık yayan bir şeyin, karşısına çıkan her şeyi nasıl eritip yok etmediğini öğrenmek istediler. Bunu sorduklarına çok sevinmiştim. Bazı insanların öfkeli alevleriyle üzerimize yazılar yazdığından, bunun bizi tutuşturabileceğinden ve bu alevleri zaman zaman yıkıcı bir şekilde onlara veya başkalarına nasıl geri gönderdiğimizden bahsettik uzun uzun.

Ama yakıp yıkmak yerine yaratmayı da seçebilirdik; başkaları ne denli yıkıcı olursa olsun. Onun yerine ruhun Güneşine tutunup ateşi geri gönderebilirdik, Sevgi ışınları olarak ama.

Birkaç kıkırdama, birkaç "E, ne yapalım yani?" çalınmıştı kulağıma. Ama o gün yaptığımız o ders hapishanede kulaktan

kulağa yayıldı ve daha fazla çocuk "dinlence zamanları"nda dersimize katılmaya başladı. Tam anlamıyla dini bir şeyler için gelmiyorlardı derse. Hikâyeler dinlemek istiyorlardı. Bu hikâyeler, kadim dini fikir ve ideallerin ırmağından akıp geliyordu ama. Yine de çocukların alışık olduğu şekilde değildi hiçbiri. Onlar kendilerine parmak sallayan, ayıplayan, öğüt veren hikâyelere alışıktılar.

Çocuklara *din* kelimesinin, "buğday ve mısır demetlerini birbirine bağlamak" anlamına geldiğini öğrettim; böylece fırtına çıktığında uzun saplılar yere düşmemiş olacak ve hepsi bir arada sağlam duracaktı; hasat zamanı geldiğindeyse hep birlikte kabileyi besleyeceklerdi. İçten gelen dindarlığın merkezinde de bu tür fikirler vardı işte: onu yüreğinde duyan insanları bir araya getirmek, fırtına dahi olsa herkesi beslemek, dürüst insanlar olarak bir arada sağlam durmak.

Benim karatavuklarım dediklerimi anlamışlardı. "Düşük zekâlı", "kötü", "ümitsiz", "aykırı, *rebelde* [asi], çürük, berbat, suçlu" gibi sıfatlarla yaftalanan bu çocuklar, yaşayan bir özü korumak, herkesi korumak ve beslemek için bir arada sağlam durmak, baş tacı edilen o sağlam Sevgi'ye ulaşmak ne demek gayet iyi anlamışlardı.

c HARFİ

Şimdi de "*fucker*" kelimesindeki *c* harfiyle ne yapacağımı bilemiyordum. Yeniden otobana gittim, yaklaşık üç kilometre boyunca bir o yana bir bu yana yürüdüm ve *c* harfiyle ne yapacağımı sorup durdum. *C* harfiyle ne yapılabilir, sevgili Anne?

Yol kenarında kilometrelerce uzanan telefon direklerini gördüm bir anda. Bu bir göz yanılsaması mıydı yoksa bu direkler Golgota'daki haçlara mı benziyordu? Kutsal Hanımefendimiz başını salladı.

Ertesi gün aşçılık dersinde, çavdar ekmeği için hazırladığımız hamuru fırına sürmeden evvel tam ortasına bir c harfi çizdim. *C* harfinin üzerine de şöyle uzunca bir haç çizdim. "Golgota denilen yuvarlak tepenin üzerindeki Haç bu," dedim çocuklara.

"Gol-ney?!!!" Alay ediyorlardı akılları sıra.

"Golgota," dedim. "Eski kabile halklarına ait bir dil olan İbranicede –ki hepimiz geçmişi çok eskiye dayanan kabile halklarından geliyoruz aslında– 'kafatası' anlamına gelir."

İşte şimdi dikkatlerini çekmeyi başarmıştım. "Kafatası," demiştim bir kere.

Galiz sözler dövme olarak bu kadar tutulduğuna göre, kafatası da hiç fena bir tercih olmasa gerekti.

Kökenler, hayat ve bilhassa ölüm hakkında bir şeyler öğrenmek isteyen yaralı gençler ve dahi yaralı olmayanlar, tüm bunları toplumun genellikle bu konuların üzerlerine sürdüğü parlak cila olmadan anlamanın derdindedirler. Karanlığı öğrenmek isterler ancak herhangi bir safsata iliştirilmemiş haliyle.

Ben de onlara güzel güzel Golgota'dan bahsetmeye başladım. Buranın, suçlu bulunan insanların çarmıha gerilmek üzere getirildikleri, hiçliğin ortasında, sade ve süssüz bir yer olduğunu anlattım. ("Çarmıha gerilmek" ifadesi çocukları elektrik gibi çarpmıştı bir anda.) İnsanlar burada acıyı arkalarında bırakamayacakları şekilde bir çarmıhın üzerine asılıp cezalandırılıyordu. Neyden bahsettiğimi gayet iyi anlamışlardı zira her biri halihazırda kendi geçmişinden getirdiği muhtelif kafataslarını, yani kendi "acıyı arkada bırakamayışını" yanında taşıyordu.

Gardı daha yukarıda olan bazı kızları düşünerek, hepimizin şu hayatta en az bir kez kalp kırıklığı yaşamış olgunlukta olduğumuzu belirttim sakince. Ve aslında bunun da bir tür çarmıha gerilmek anlamına geldiğini. Canınızın ne kadar yandığını ve ne yaparsanız yapın kendi kırık kalbinizden kaçamadığınızı hatırlıyor musunuz? Karanlıkta beklemeniz gerekir önce, ortalık aydınlandığında yeniden hayata dönmek için beklemek.

Sevgi Tanrısı'nın yaşadığı dönemdeki yönetici ve otoritelerin emirlerini uygulamak yerine insanlığı sevdiği için suçlu bu-

lunduğunu anlattım onlara. Sevginin Kanunları'nı öğrenmek yerine resmi kanunlara uymak zorunda bırakılmanın ne demek olduğunu tamamen anladılar. Kimilerinin içinde var olan o meşum sevgiyi öldürme güdüsünün ne olduğunu anladılar. Yaşamışlardı zira. Çarmıh fikrinin ne olduğunu anladılar. Bir yere çivilenmenin ne olduğunu. Hayatta en çok mazlumları, haksızlığa uğramışları gözeten Sevgi Çocuğu'nun nasıl bir cinayete kurban gittiğini dinlerken usulca ağlıyordu bazıları.

Yetişkin hapishanelerinde olduğu gibi çocuk hapishanelerinde de mahkûmların birbirlerine dokunmaları yasaktı, bu sevgi dolu bir dokunuş dahi olsa. Savunulacak hiçbir yanı olmayan, anlamsız bir kural. Oysaki ben aşçılık dersinde gidip ağlayan kızların omuzlarına dokunmuştum ve bu esnada diğer kızlar da teselli etmek üzere yanımıza gelip kollarını ağlayanların omuzlarına, bellerine dolamışlardı. İçlerinden bazıları bu halde yakalanmaktan korkmuştu ama. Onlara "Veronica" olmaktan, bütün kadınların başlarını örtmek zorunda olduğu, aksi halde fahişe olarak görülüp taşlanarak öldürüldükleri ortodoks ve dindar bir toplumda tabu olan bir şeyi yaparak başını açan eski Veronica'dan bahsetmiştim ben de.

Fakat Veronica örtüsünü her şeye rağmen çıkarmış, korkmamıştı. Çivilenmiş olduğu haçı Golgota'ya sürüklemek suretiyle işkence çeken İsa'nın yüzündeki kanı silmek için çıkarmıştı başındaki örtüyü.

Dünyalar arasından hikâyeler sızar. Bizler de öyle. Yan yana duracağız. İşkence edilenin yüzünü silmek, onu teselli etmek için. Bunun kurallara aykırı olduğunu söyleyenlere aldırmadan.

Kızlar ânında anlamışlardı anlattıklarımı. Kimse yuhalamıyor, dalga geçmiyordu. Herkes sessiz ve olabildiğine nazikti. Sonra benim karatavuklarım mutfağı temizlemeye koyuldular usulca; mayalanıp şişmiş ekmeğin kokusu kaplamıştı her yanı. Ve gittikçe daha fazla şişiyordu ekmek.

O gece günün son Angelus duasını edip yatağa girmeden evvel Kutsal Ana'ya şunu sordum: "Peki şu *k* harfiyle ne yapacağım? Çok zor bir harfe benziyor. Her biri farklı yöne bakan kolları ve bacaklarıyla, hiç yerinden kıpırdayamazmış gibi hantal görünüyor."

Sabaha bir cevabım vardı; ne yapacağımı bilerek uyanmıştım. Anne'nin sesi gayet netti.

O gün şiir dersinde, "'*Fucker*' kelimesinin içinde geçen *k* harfiyle ilişkili bir şair buldum sizin için," dedim kızlara.

Keşke o anda kızların yüzündeki ifadenin içtenliğini, anne babasının yuvaya geri dönmesini bekleyen minik kuş yavrularına ne denli benzediklerini size hakkıyla aktarabilsem. Onlara ismi *k* harfiyle başlayan bir şair getirdiğimi söyledim: Kerouac. Kerouac önce bir Katolik, sonra bir Budist, sonra yine bir Katolik olmuştu. Bir kâbus toplumunda en iyilere nasıl gülündüğü ve otomobillerin nasıl olup da dindarlığın yerini almaya başladığı üzerine yazıyordu.

Bunların ne anlama geldiğini konuştuk; sen inançlı ve hisli bir insanken sana gülünmesi ve insan ruhuna gösterilen hürmetin galiz bir biçimde nesnelere yöneltilmesinden. Hisli insanlarla alay etmenin, insanın kendini başka bir aldatmacadan, doğru kutsal sözleri tamamen yanlış nedenlerle, yani onları tam olarak yaşamadan, içinde hissetmeden kullanan insanların yol açacağı başka bir hayal kırıklığından korumasının bir tür dışavurumu olabileceğinden bahsettik.

O noktada, bizim şu eski "*fucker*" kelimesindeki *k* harfinin, hikâye tarafından nasıl dönüştürüleceğini anlatmanın zamanı geldi diye düşündüm.

"Görüyor musunuz? Bence *k*, bir önceki harfimiz olan *c* ile gayet uyumlu. Hâlâ Golgota'dayız, kafatası kayasının olduğu yerde. Şimdi *k* ile birlikte, kayanın üzerindeki o hacın yanına iki tane daha haç ilave ediyoruz."

Hırsızlık yaptıkları söylenen iki ruhun, Sevgi Tanrısı'nın iki yanında nasıl çarmıha gerildiğini izah ettim kızlara. Hırsızlardan birinin Sevgi Tanrısı ile nasıl alay ettiğini, diğerininse adama "Derdin ne senin? Gözünün önünde duranın Tanrı olduğunu göremiyor musun?" diyerek Sevgi Tanrısı'nı nasıl müdafaa ettiğini anlattım. Tanrı'yı müdafaa eden bu sözde hırsız, affedilmeyi dileyecekti ondan.

Bizim ailede anlatılan etnik hikâyelerde, çarmıha germe işlemini gerçekleştiren Roma askerlerinin hırsızın affedilmek için içtenlikle yalvarmasıyla dalga geçtikleri anlatılırdı. Bununla birlikte bağışlanmak isteyen adamın ricası, Sevgi Tanrısı tarafından derhal yerine getirilirdi. Eskiden "salt bir suçlu" olarak görülen adam, bu olaydan sonra *Dismas*, İyi Hırsız olarak bilinecekti.

Kızlar hikâyenin her adımında sabırsızca başlarını sallamışlardı. Çarmıha gerilen herkesin neyle suçlandığını öğrenmek istiyorlardı. "Nedenini bilmiyoruz, değil mi? Çoğunlukla farklı olduğumuz için çarmıha geriliriz, öyle değil mi?" Kafa sallamalar. "Güçsüz olanın hakkını aradığımız için mesela?" Daha fazla kafa sallama. "Başkalarını korumaya çalıştığımız için? İyi ve onurlu olan ve fakat başkalarının hak etmediğimiz konusunda ısrarcı olduğu bir kimlik duygusunu benimsediğimiz için? Gerçeği ne denli zor da olsa söylediğimiz için?" Herkes başıyla "evet" diyordu. Karşı çıkan yoktu hiç.

✶

Affedilmeyi samimi olarak dileyen insan için, ölüm cezası yoktur... İnsanların başkalarına empoze ettiği bir şeydir bu ceza. Affedilmeyi dileyen ruh için, aslında her zaman ait olduğu ve fakat yeni yeni farkına vardığı bir içerilmeye, kutsal vicdana,

kutlu bilince, ânında ve şefkatli bir yoldaşlığa, çınlayan bir Evet'e geri dönüş söz konusudur.

Benim karatavuklarım, ruhun dışında soğukta tek başına durmak ile yeniden ruha kavuşmak arasındaki gerilimi anlamışlardı. Çarmıha gerdikleri Sevgi Tanrısı, hayatının son anlarında bile, affedilmek arzusundaki ruha şu vaatte bulunuyordu: İnsanın yapması gereken tek şey bütün yüreğiyle istemektir; önünde muhakkak yeni bir yol açılacaktır.

BİTMİŞ MİYDİ?

Şiir dersindeki zamanımız dolmuştu. Gençler tek sıra halinde sınıfı terk etmişlerdi. Kızlardan birkaçı ders sonlarında bana öpücük bile atıyordu artık. Arkadaşları dirsekleriyle onları dürtüyor, şakacıktan ellerine vuruyor, bu sevgi gösterileri yüzünden onlarla dalga geçiyorlardı.

Artık bir sona ulaştığımızı düşünüyordum. "*Fucker*" kelimesinin üzerine görünür mürekkeple yazdığımız bütün gerçek hikâyeler artık tamamen seçilebiliyordu. "*Fucker*" yerine "*Mother*" [Anne] kelimesi yazıyordu artık. Çoban'ın asası, Kutsal Ana'yı temsil eden büyük *M* harfi, Güneşi Giymiş Olan, bir kişi tüm anlayış ve merhameti öldürmüş olsa dahi Sevgi Tanrısı'nın her şeye rağmen geri geleceği de dahil birçok şeyi anlatan üç haç, hepsi oradaydı işte.

Kutsal Hanımefendimizin verdiği ipuçları sayesinde bütün hikâyeleri tamamlamıştık. Ve çocuklar, daha önce hiç görmediğim şekilde heyecanlanmış ve etkilenmişlerdi anlatılanlardan. Peki, öyleyse neden başarısızlığa uğramış, bir şeyleri yarım bırakmış gibi hissediyordum kendimi?

Sanırım bunun nedeni, kollarında gururla sergiledikleri "*fucker*" kelimesiyle ilgili fikirlerini değiştirip değiştirmedikleri konusunu çocuklarla bu süre zarfında hiç konuşmamış olmamızdı.

Kollarındaki yazıları değiştirmeleri zor bir işti. Çünkü akranlarının gözünde sert bir imaj çizmeleri mühimdi. Kollarında kalıcı siyah keçeli kalemlerle yapılmış "*M. Fuckers*" [A. Sikiciler] veya "*fuckers*" [Sikiciler] dövmeleriyle geziyorlardı hâlâ ortalıkta. "Görevliler" görmesin diye kıyafetlerinin kollarıyla, pantolonlarının paçalarıyla saklayabilecekleri şekilde tabii.

Fakat sonraki günlerde kızlar yanıma gelip "Geri kalan harfleri de yapmalısın. Evet, '*fucker*' '*mother*' oldu ama geriye kalan iki harf ne olacak? *E* ve *r* için de anlatılacak hikâyelerin olmalı, değil mi?" demişlerdi.

O anda kendimi saçma bir şekilde gururlanmış hissettim.

Biraz tuhaf, öyle değil mi? Ruh için esas önemli olanın yolculuğun yaratıcı ateşi olması?

Gözüme gitgide daha az çocuksu görünen genç yetişkinlerime "Diğer harflerin neye dönüşmesini istersiniz? Onlarla ilgili anlatılması gereken hikâyeler *sizce* neler olmalı?" diye sordum.

Fazla gecikmeden, ne olacağına karar verdik...

e HARFİ

Sonraki dersimiz cinsellikti. Rahim boynunun "gözü"nden, penis başının "gözü"nden konuştuk. Biliyorum, biliyorum. Bu konular birbiriyle alakalı değil, diyeceksiniz. Ama alakalı. Gerçekten alakalı. Yaradan, cinsiyetlerinden bağımsız muhteşem insan bedenleri yarattı; erkek ve kadın formları şekil ve fonksiyon itibariyle birbirlerinin aynadaki aksi gibidir.

Böylelikle yeni kelimemiz olan "*Mother*"da geçen *e* harfi bir göze dönüştü ki bu göz, sonsuz bir üretkenliğe sahip genç yetişkinlere nezaret eden Tanrı'nın Gözü'ydü. Halk kütüphanesinden içinde *El Ojo del Dio*'nun [Tanrı'nın Gözü] resimlerinin olduğu bir sürü kitap alıp kızlara götürdüm. Tanrı'nın gözünün ortada yer aldığı kadim mandalaları andıran dokumalar da vardı içlerinde ki bu mesaj örüntüsü, dünyanın her yerinden kadim kutsal sanatların neredeyse hepsinde karşımıza çıkıyordu. Onlara banknotların üzerindeki piramidin en tepesinde yer alan

Tanrı'nın gözünü de gösterdim. Banknotu alıp almayacaklarını sordular hemen. Alabileceklerini söyledim. Çok mutluydum. Onlar da öyle. Hep beraber güldük.

Henüz doğru düzgün okuyamazken etüt ettiğim, Peder Baldwin'in mavi karton kapaklı Din Kitabı'nda, Yaradan'ın en başta gelen özelliğinin her şeyi görmesi olduğunun anlatıldığından bahsettim kızlara. Fakat bunu yanlış yola sapan insanları yakalamak için değil, onlara göz kulak olabilmek için yapıyordu Tanrı. En başta bahsettiğimiz Çoban hikâyesindeki asaya dönüşen *f* harfi de bu Her Şeyi Gören Tanrı'nın ayrılmaz bir parçasıydı aslında. Zira bu Tanrı kaybolmuş o küçük kuzu gibi tehlike altında olan muhtaçları veya mahkûm edilmiş olduğu için acı çeken "kolu kanadı kırıkları" görüyordu bilhassa.

Sonraki günlerde çocukların kollarında, bacaklarında ve çizgili not defterlerinde, *e* harfinden yapılmış tek tek gözler peyda olmaya başladı. Mavi bir göz, kahverengi bir göz, çekik bir göz, tek bir göz.

Hiç sesimi çıkarmadım; hani bir kartal verandanıza konar da kaçmasın diye hiç sesinizi çıkarmazsınız ya, aynen öyle işte. Ama mutluluğu iliklerime kadar hissediyordum. Çocukların, kimi zaman giydiğiniz/taşıdığınız şeye dönüştüğünüz meselesini anladıklarını biliyordum. Bazen de dönüştüğünüz şeyi, dışınıza giyer, dışınızda taşırdınız.

Çocuklar, güç ve korumayı simgeleyen bu imgeyi özellikle seçmişlerdi. İnanç, çok eski zamanlardan beri dövmelerin ardında yatan gücün bir parçası olmuştur. Kutsal kitaplara göre alevler saçan parmağıyla duvarlara ilk dövmeyi yapanın Yaradan'ın kendisi olduğunu anlattım kızlara. Bu fikir kızları

mest etmişti. Ertesi gün *e* harfi, etrafına alevler saçan ve her şeyi gören bir göze dönüşmüştü.

r HARFİ

Sonra bir gün yine aşçılık dersindeydik, Fas ve Doğu Hindistan mutfaklarında kullanılan gül suyundan ve gülün nasıl olup da elmayla aynı aileden geldiğinden bahsediyorduk. Ve "gül" dendiğinde bizim aklımıza hemen "çiçek" gelirken, başka insanların yemeğe tat katan bir "rayiha"yı, belki kutsal bir kokuyu düşündüğünden.

Gülün tadının, bitkinin büyüdüğü toprağın koşullarına bağlı olduğunu, renginin koyu ya da açık oluşunun bile kısmen de olsa yetiştiği çevreye bağlı olduğunu öğrettim kızlara. İnsanların da tıpkı böyle olduğundan bahsettik sonra: İnsan ruhu, hangi zeminde ve kimin yanında köklendiğine göre değişen bir varoluş şekli geliştiriyordu.

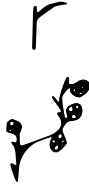
Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'yle ilgili hikâyeler anlattım onlara; elbisesinin kırmızı güllerle kaplı olduğundan, güllerin onunla yakın bir ilişki içinde olduğundan çünkü güllerin de duvarları, fetihleri, fırtınaları, yıkımları, sınırları aşıp, her şeyden sağ kurtulup her yere tırmanabildiğinden, bir kaşık dolusu eli yüzü düzgün toprakta bile tohumlanabildiğinden bahsettim.

Bir zamanlar Golgota yakınlarında, Afrodit olarak bilinen Kutsal Ana adına yapılmış bir tapınak olduğunu anlattım sonra. Kadim kabileler, Afrodit'in yeryüzündeki Sevgi Ana'nın bir temsili olduğunu düşünüyorlardı. Savaşlar başladığında, o tapınağın üzerine bir bazilika inşa edildi. Bu bazilika ise tam beş yüz yıl sonra, inançları başka türlü olan bir aşiret tarafından yerle bir edildi. Bugün hâlâ hayatta olan yaşlı hikâye anlatıcılarının anlattığına göre, bazilika yıkıldığı halde Ulu Kadın pembe altından güzelim buhuruyla Kutsal Ana olarak yeniden belirdi hep. Yeniden ve yeniden. O Mistik Gül, yeniden ve yeniden çiçek açmaya devam edecekti.

Aşçılık dersine ilaçlarla zehirlenmediğini bildiğim beyaz güllerden götürdüm. Taçyapraklarının, büyükannemin bana tadının acı olduğunu öğrettiği beyaz kısımlarını nazikçe kopardık. Sadece tatlı olan kısımları kaldı elimizde. Hapishaneye

silindir şeklinde bej renkli büyük karton kutularda gelen, fabrikasyon vanilyalı dondurmalarımızı tatlandırmak için kullandık yaprakları; neredeyse çift taraflı testereyle kesilecek kadar sertti dondurma.

Bir şekilde kesebildik ama. Ve kestiğimizde çocuklar, yeni bulduğumuz "*Mother*" kelimesinin sonundaki *r* harfinin, Kutsal Ana'nın güllerine –yeni hayatın tatlılığına– ve gönlünce büyümenin özgürlüğüne dönüşmesi gerektiğine karar verdiler. Tamamen özgürce.

Hiçbir şeye aldırış etmeden, çitlerin üzerinde, çatılarda, her yerde büyüyebilen vahşi gül resimlerinin olduğu bir sürü kitap getirmiştim yine. Kutsal Hanımefendimizin güllerine engel olmanın veya karatavuklarımın ruhlarını zapt etmenin yahut onlara gem vurmanın hiçbir yolu yoktu. Dışarıdan belki başarılabilirdi bu. Ama ruhları, zihinleri ve yürekleri için söz konusu dahi olamazdı. Hayatları boyunca kendilerine tam aksi söylendiği halde, çocuklar bunu artık biliyorlardı.

"Sen bizim annemiz değilsin."
"Sen öyle san!"

İşin aslı şimdi ortaya çıkmıştı. Hâlâ kambur ve suratsız dursalar da, ayaklarını sürüyerek yürüseler de zaman zaman yaramazlık ve fırıldaklık etseler de, saf ve güzel bir ruha sahipti hepsi. Ve böyle olduklarını onlar da biliyorlardı. Başta fena bir bakış atıyor, bir adım ileri iki adım geri gidiyor olsalar da içten içe biliyorlardı bunu.

Anneleri, *Kutsal Ana* söylemişti bunu onlara.

HİYEROGLİFLER:
HAPİSHANE DÖVMELERİNİN ESRARI

Aradan haftalar geçti. Mutfakta ve sınıfta geçirdiğimiz zaman zarfında yaratıcı yemek savaşlarına, başka türlü hengamelere, mavi gökyüzüne veya soğuk sessizliklere duyulan özlemlere, gözyaşlarına, kucaklaşmalara, anlatılan sırlara, tesellilere ve her zaman ama her zaman Kutsal Hanımefendimiz ile ilgili daha fazla hikâye duymak isteyen bu gençlerin onu her daim yad etmelerine tanık olduk.

Bir sabah kahvaltıda, yaşları en büyük olan karatavuklardan ikisi yemekhanede birbirini dürtüyordu.

"Hadi göster ona."

"Hayır, önce sen göster!"

"Hayır, sen!"

İçlerinden biri kapüşonlu bluzunun kolunu sıvadı. Eski mürekkebi silip ovalamaktan kıpkırmızı olmuş kolunda yepyeni bir kelime yazıyordu. Tek bir kelime. Evrendeki en güçlü ve en nazik kelimelerden biri: Anne [*Mother*].

Ama büyük *M* harfi ve Çoban'ın asasıyla yazılmış bir anne.

Arkadaşlarının "minik kuş" diye seslendikleri, malum sinkaflı küfrü kullanmadan tek bir cümle dahi kuramayan bu çocuk, yeni dövmesinin "benim anlattığım kutsal ana" için olduğunu söyledi. "Senin dediğin gibi, hepimiz ona aitiz," demek istemişti aslında.

O anda her şeyin üzerine bir ışık demeti düşmüştü sanki, oda her zamanki haliyle ve son derece gürültülüydü oysa. Ağzımdan yarım yamalak bir "Evet," çıkabilmişti. "Evet, şimdi ona ait olduğunun işaretini taşıyorsun üzerinde," demek istemiştim ben de.

Kızların oturduğu masa, bir an için transparan ve altın rengi bir ışığın içinde kaybolur gibi olmuştu. Ruhları bu ışık altında görmek, sert dış yüzeyleri kırılıp açıldığında içlerinin en az bu ışık, bu altın rengi güzelim ışık kadar narin olduğunu görmek çok tuhaftı.

O andan sonra ışımaya hep birlikte devam ettik.

Bazı dövmeler eskisi gibi kaldı. Ama başka çocuklar, üzerinde çalıştığımız hiyeroglifin farklı kısımlarıyla, bazılarıysa baştan sona *Anne* hiyeroglifiyle çıktılar karşıma.

Memleketimden insanlarla birlikte taşrada geçen çocukluğum boyunca, her şeyden çok sevdiğim sihirli nesneler kolay erişilebilir değildi: kitaplar, renkli resimler, yazabileyim diye sonsuz kâğıt ve kalemler, derin ve gerçek hikâyelerin ne hikmetse yok olmamasını sağlayan kelimeler. Bizimkiler, sağ kurtuldukları savaşlarda aldıkları yaraları canla başla korudukları halde, bazı yönlerden son derece cömerttiler, yine de onlara mânâsız gelen şeylere verecek paraları yoktu.

Ben de büyüyüp bir yetişkin olduğumda, bulduğum her fırsatta, hikâyeler aracılığıyla öğrenmeye aç insanlara kitap, kâğıt ve türlü türlü kalemler taşıdım; yaşamaya devam etmeleri ve unutulmamaları için hikâyeleri sayfalara nazikçe işleyebilsinler diye.

Nitekim çocuk hapishanesine de defterler, kitaplar, kalemler, Mısır ve Slav hiyerogliflerinin, Afrika kazımalarının, petrogliflerin, yerli halklara ait piktografların, mağara ve dikilitaş resimlerinin olduğu bir sürü kaynak götürmüştüm. Bütün bu sembollerin ne anlama geldiğine dair arkeolog ve antropologların yaptıkları yorum ve açıklamaları okuyorduk birlikte. Kendi hiyeroglifimizi yaratma deneyimimiz üzerinden, çok uzak geçmişte yaşamış insanların çizdikleri resimler, üstü üste dizdikleri taşlar ve oydukları şekillerle gerçekte ne anlatmak istediklerini modern insanın nasıl anlayabileceğini merak ediyorduk, yine hep birlikte.

Çocuklar, şayet yaptığımız çizimler bundan bin yıl sonra "keşfedilecek" olursa, o çok uzak gelecekte yaşayan bilim insanlarının "*fucker*" sözcüğünü nasıl "*mother*" haline getirdiğimizi asla anlamayacağını düşünüyorlardı. Bu hikâyenin, Anne hiyeroglifini yaratmış olan insanlarca nasıl adım adım geliştirilmiş olduğunu hiçbir zaman bilemeyeceklerdi.

Bilim insanlarının bu kutsal hiyeroglifin yapım aşamasına dahil olmuş gerçek hikâyeleri tahmin etmeleri mümkün olabilir miydi? Çocuklardan bazıları mümkün olmadığını düşünüyor ve kadim kültürlerle ilgili bildiklerimizin, sembol ve hiyerogliflerin

onları yapanların gönlünden geçen gerçek anlamlarına dair açık uçlu bir sorudan fazlası olamayacağını tahmin ediyorlardı kendilerince.

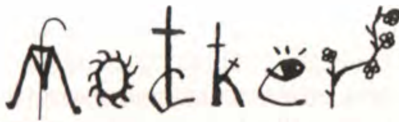

Sembol dediğimiz şeyi, bir kayanın veya parşömenin üzerindeki bir işaret olarak görebiliriz, öyle bile olsa semboldeki her bir çizginin bir hikâyeyi, gerçek ruhların çıktığı yolculuğa dair kıymetli bir hikâyeler dizisini temsil ettiğini unutmamalıyız. O sembolün yaratım süreci "hikâye içinde hikâye"dir başlı başına.

Zamanımız böyle geçmişti işte. Bazıları bunun bir grup "yaramaz çocuk" ve onların çok hevesli ve fakat bir sürü yönden çok "eğitimsiz" hocalarından birine dair bir hikâye olduğunu düşünebilir. Oysaki Kutsal Anamızın yüce sevgisine ve sabrına dair bir hikâyedir bu esasında; Kutsal, Sıcak, Koruyan Kadın'a, o Güçlü Ana'ya dair bir hikâye.

Sizin ve benim gibi boyun eğmez kızlarını ve oğullarını, ateş gibi yanan Lekesiz Kalbi'nde sonsuza dek taşıyan ve tıpkı bir Çoban olan Oğlu gibi, sevgisiyle birçok kez uçurumdan döndüren o Kadın'a dair bir hikâye.

Bunca yıl sonra ben artık yaşlı bir kadınım, karatavuklarımsa kırklarında ellilerinde olmuşlardır şimdi ve çoğu özgürce uçuyordur. Burada yazdığım sözleri ve O'nun sözlerini okuyan siz cesur ruhlara şunu söylemek isterim ki eğer bedenlerinizde, kıyafetlerinizde, duvarlarınızda veya yüreğinizde aşağıdaki sembollerden birini görürsem sizi hemen tanırım ve bilirim ki siz de bizdensiniz, Meryem'in çocuklarındansınız.

Adak: “Meryem’in Dolabı”

12. BÖLÜM
IRKÇILIK YOK, AYRIMCILIK YOK, KİMSE "DOKUNULAMAZ" DEĞİL
ULU KADIN BİZE HER GÜN GÖRÜNÜR

Bizler Kutsal Ana'nın ve onun kıymetli Sevgi Çocuğu'nun yalnızca en kötülükten uzak, en saf olanlara göründüğüne inandırılmışızdır hep.

Bu doğru değildir halbuki. Sadece bugün bile milyonlarca sıradan ruh, Kutsal Ana'yı yalnız bir kadın, bir anne, bir göçmen ve bir kraliçe olarak deneyimlemiştir. Yarın ve sonraki günlerde de milyarlarca değilse de milyonlarca insana kendini gösterecektir Kutsal Ana.

Onu gören, algılayan, gördükleri anda gördükleri şeyin ne ve kim olduğunu hissedenler, kötülükten en uzak ve saf olanlar da değildir üstelik. Onu görenler muhteliftir: Bu dünyanın azizleri, yerkürenin çamurlu melekleri, bir *lucha*'nın, mücadelenin ortasındakiler, bir çöp yığınının içinde kutsal olabilecek bir şey "üzerinde çalışanlar" olabilirler pekâlâ. Kendi gündelik, sıradan

işleriyle uğraşanlar da vardır aralarında; bir anda karşılarında görmüşlerdir onu; kendi özünü, varlığını, kışkırtıcılığını ve zekâsını göstermek üzere dünyaları aşıp gelmiş olan onu.

Bize göründüğü zamanlarda, bu dünyanın ötesinde bir azamet, perspektif ve izahat, net ve inkâr edilemez bir biçimde görünür kılınmış olur ruha.

Fakat sonrasında kendinden sürekli şüphe duyan minik maymunego, şu soruları sorup durur kendine: "Gördüğüm şeyi mi gördüm sahiden? Duyduğum şeyi gerçekten duydum mu? Hissettiğim şeyi mi hissettim? Bu gerçek olabilir mi? Hayır, bu benim başıma gelmiş olamaz. Ben buna layık değilim ki."

Yahut "Gerçek olduğunu nereden bilebilirim? Muhakkak hayal görmüşümdür. Eğer gerçekten o olsaydı, tablolardaki haliyle görünürdü bana: zenginlere has bir tarzda, her şey ucundan kenarından altına bandırılmış bir halde, temiz ve ütülü giysilerle ve de. Gerçekten o olsaydı, Güneş'i döndürürdü. Elli kadar insanın replikatif ve bilimsel bir kesinlikle tasdik edeceği, tartışmasız bir mucize gerçekleştirirdi ya da."

Oysaki anlatılanlara göre Kutsal Hanımefendimiz, kendisini gören kişiye benzer bir kılıkta zuhur eder genellikle. Bazen de konuştuğu kişinin "öteki dünyaya ait" olarak algıladığı bir halde görünür.

Onun bu türden ziyaretlerini kayıt altına almak adına, ressam ve heykeltıraşlardan onu resmetmeleri istenmiştir. Bu sanatçılar da yaşadıkları dönemin ve ülkenin en yüksek otoritelerinin giydiğine benzer elbiselerle giydirmişlerdir onu; örneğin, on beşinci ve on altıncı yüzyıllarda İspanya'da yapılmış olan tablolar ve ahşap heykellerde, uzun ağır elbiseler ve başında Mağribi esintileri taşıyan kraliyet örtüleriyle resmedilmiş bir halde görürsünüz onu.

Oysaki çoğu insan için *La Señora*, ulaşılmaz ve soğuk değil, ayakları yere basan biridir; hafifçe dürtüp sevgiyle yol gösteren, sıcak ve kucaklayıcı bir anneyi andırır daha ziyade. Herkese en iyi anlayacağı şekilde gösterir kendini; şayet insan, maymunegonun kontrolü ele geçirip küçük maymun aklıyla –güdülerini tamamen açmak yerine– her şeyi geçersiz kılmasına engel olabilirse tabii.

Farklı saiklarla hareket eden herhangi biri tarafından herhangi bir düzeltmeye maruz bırakılmadan evvelki doğal haliyle onun farkına varmış olan milyonların deneyimlerinde gösterir kendini Kutsal Hanımefendimiz; yüksek bir retorikten ziyade konuştuğu kişinin kolaylıkla anlayabileceği sıradan bir tonla, hatta sokak ağzıyla konuşur çoğu zaman. Her bireyin kendi zamanı, kültürü, hızı ve mekânı dahilinde idrak edebileceği şekillerde görünüp etki etmek suretiyle kendince merhamet eder aslında.

Onun ziyaretlerinin, büyük bir hadise ve fantastik bir kırılma noktası şeklinde gerçekleşmesini beklemek, esasında egonun maymuna benzeyen tarafının işidir. Hepimizin içten içe yeğlediği bu durum, gerçek mesajı silip çarpıtabilir. Oysaki Kutsal Hanımefendimiz işe yarayacak şeyleri kullanır hep. "Bir şeyi bir kere söyleyen, bir daha asla tekrar etmeyen" türde bir anne değildir o. Birçoklarının deneyiminde tekrar tekrar görünmüştür; ego ondan nasıl bir anlam çıkarırsa çıkarsın.

Bunu nereden mi biliyorum? Onun bir değil, birçok kez dokunmuş olduğu insanlardan –erkek, kadın ve çocuklardan, orta yaşlı ve ihtiyarlardan– dinlediğim özgün ve samimi binlerce hikâyeden edindiğim tanıklıklardan biliyorum.

Bizim ailede hep söylendiği gibi, onun dokunuşunu hissetmiş, yatıştırıcı sesini işitmiş olanların başka bir kanıta ihtiyacı yoktur. Ayrıca onun dokunuşunu henüz hissetmemiş, o güzelim sesini henüz duymamış olanları ikna etmeye yetecek yeterince kanıt yoktur evrende.

Kutsal Hanımefendimiz ile yaşadığımız deneyimlerde en az bir ortak motif mevcuttur: Onun dokunuşu her açıdan pragmatik olabilir fakat "ani bir bilme" ani bir sarahat, ani bir sakinleşme, ani bir ilham, kırılması gereken bir şeyin ani bir şekilde kırılması, onarılması gereken bir şeyin aniden onarılması, devam etmemizi sağlayacak ani ve üstün –yahut yeterli– bir güç olarak kayıtlara geçmiştir.

Onun aracılığıyla nasıl anlıyorsam, sizlere de aynı şekilde anlatmaya çalışacağım: Ona bir anda yakın olmak, insanın atomlarını bir anda yeniden düzenler; aklını, yüreğini değiştirir; bir dakika önce nasıl devam edeceğine, nasıl ilerleyeceğine dair

en ufak bir fikri dahi olmayana öyle bir rehberlik eder ki bir anda insanın önünde sonraki adımının ne olacağına dair bir bilgi kırıntısı yahut bütün bir harita beliriverir.

Kutsal Hanımefendimizin bu ani zekâ zerkleri bütünüyle olağandışı olmakla birlikte, faydalı ve çoğunlukla gerçekçidir. Bunu al. Şunu yap. Şunları söyle. Oraya gitme. Şurada kal. Bu insanı dinle. Dış görünümün ardındakileri gör. Temkinli ol. Bunu geç. Şunu kutsa.

Meryem'i görmek, hissetmek, işitmek insanın aklını başından alan, "Hadi canım! Benimle dalga mı geçiyorsun? Gerçekten burada mısın?" dedirten türde bir deneyim olabileceği gibi, ılık vücuduyla bizi sakinleştiren bir annenin şefkat dolu kollarında olduğunu bilmek gibi sessiz ve kendiliğinden bir his de olabilir.

Onun varlığını bilmenin başka yolları da vardır; muhtemelen çoğu, yürek ile tanrısallık arasında bir yerlerde söylenen tatlı ve sessiz bir "Hah!" "kategorisi" altında gerçekleşir.

Sonuç olarak aniden görünmeleri, bizi her gün daha fazla, daha yoğun, daha derinden dinlemeye zorlayan, gayet net işitilen yahut güçbela anlaşılan sesi, bize olan bağlılığını mühürleyecek işaretler vermesi ile Kutsal Ana'nın ziyaretleri hiç de ender değildir. Bilakis son derece yaygındır. Hiçbir anne, ona ihtiyaç duyduğu için feryat eden çocuğundan kendini mahrum bırakmaz. Bir anne sadece "kusursuz" olan çocuklarına yardım etmekle kalmaz. Bilakis tökezleyen, eline yüzüne bulaştıran ve ıstırap çekenlerin de yanındadır.

Kendi deneyimimden yola çıkarak sizi şu konuda temin edebilirim ki ne denli uzak bir sürgüne gönderilmiş olursanız olun, yaranız ne denli derin olursa olsun, ruhunuz ne denli darmaduman edilmiş olursa olsun, her ne yapmış yahut yapmamış olursanız olun, o sizin onu en iyi algılayacağınız şekilde orada olacaktır.

Bir görüntü olarak gelebileceği gibi, tam o an ihtiyaç duyduğunuz vurucu ve önemli kelimeleri bir anda söyleyiveren başka bir insan kılığında da görünebilir. Size karşı anlık ve beklenmedik bir iyilikte bulunan bir yabancının kılığında da ortaya çıkabilir pekâlâ; bu iyilik belki ikinizi birden şaşırtır

fakat ne olursa olsun sizi –ve belki karşılaştığınız yabancıyı da– o an için iyi bir ruh haline sokar.

Yahut bir rüzgârda, güneşte veya yağmurda hissedersiniz onu; veya bir bakış açısında, bir canlıda, bir masumda; sonra bir anda derin bir nefes alırsınız ve sanki uhrevi bir şefkat duygusunu solumuş gibi olursunuz ve bu soluk, akciğerlerinizin melek kanatlarını öyle bir doldurur ki ruhunuz bir anda bütünüyle tazelenmiş gibi olur. Böylesi anlarda ruhunuz hiç mi hiç gergin değildir, sükunete ermiştir.

Bu gibi durumlarda Anneniz Ulu Kadın, her şeyiyle ve tüm gücüyle yanınıza koşmuş demektir.

Tarihsel olarak bazı insanlara, bu denli azametli bir Anne'nin yalnızca arada bir kendini göstereceğini düşündürten şeyin ne olduğu konusunda aklımız pek de net değil. Bunlar nasıl aksi, dar görüşlü ve ölgün zihinlerdir ki özverili ve müşfik bir annenin, sevgili kızlarına ve oğullarına kılavuzluk etmek üzere gerçekleştirdiği ziyaretlerde böylesine cimri olabileceğini düşünürler?

Kutsal zuhurun nadirliğinin daha değerli olduğu doğru değildir. Sevgi dolu hiçbir anne böylesi bir kaideyi takip etmez.

Tam tersi geçerlidir.

Bununla birlikte görünüşe göre bir grup insan, Meryem'in, Maria'nın, Miryam'ın zuhur edişlerini, öğütlerini ve mucizelerini doğrulamak veya yalanlamak arzusundadır. Kilise içerisindeki birtakım hiyerarşiler uyarınca, *La Virgen* ile düzenli olarak temas halinde olduğunu dile getiren –ve bunu Roma Katolik Kilisesi nezdinde kanıtlamak isteyen– erkek, kadın yahut çocuklar için, bu işi "soruşturacak" ve "doğruluğunu tasdik edecek" bir "hâkimler kurulu" atanmaktadır.

Ne var ki tüm bunlar, bir Bilgelik Makamı olan Kutsal Hanımefendimizin pek de umurunda değildir. O, herhangi bir otoritenin izni, herhangi bir kurumun onayı olmadan da kendisine ihtiyaç duyanlara görünmeye devam eder.

Atanmış yahut kendi kendini tayin etmiş bütün bekçileri atlatarak müdahil olmaya, yürekleri coşturmaya, yönlendirmeye,

şifa olmaya ve dünyanın her yerinden ruhları özgürleştirmeye devam eder.

Sıradan insanların Kutsal Hanımefendimiz'le yaşadıkları deneyimlerle alakalı "tahkik ve tanıklık etme" işi, şüphesiz ki bundan uzun yıllar önce, Yaradan'ın sonsuz güzelliğine meftun olanlarca başlatıldı. Din adamlarının başlangıçtaki amacı, Kutsal'a istinaden yapılabilecek aldatmacalara, naif insanların bu uğurda maddi olarak sömürülmesine, üçkâğıtçıların sahneleyeceği oyunlara karşı önlem almaktı.

Fakat bu son derece haklı kaygılar, zamanla yerini topyekûn bir şüpheciliğe bırakarak bu konuda yapılan beyanları kutuplaştırdı ve siyasileştirdi. Öyle ki zaman içerisinde, Kutsal Hanımefendimiz'in "gerçek" ziyaretlerinin son derece nadir gerçekleştiğine dair oldukça katı bir yaklaşım benimsenmeye başlandı.

Nitekim kilise, bu gerçekleştiği "iddia edilen" ziyaretleri "teyit etmek" ve bu konuda bir "hükme varmak" için bir tür yasa dili geliştirdi. Fakat tekrar edecek olursak, ruhani deneyimler tanımı gereği salt "ego-takibi" ile ölçümlenemez.

Yüzyıllar boyunca, örneğin Sor Juana'nın eserlerinde, Kutsal Ana'nın ziyaretlerinin, mistik doğayı çoğunlukla imgeler ve şiir yoluyla kucaklayan bir ruh diliyle tasvirine ihtiyaç duyulduğunu görürüz.

Bu ruh dilinin izlerini, Kutsal Hanımefendimiz ve kıymetli oğlunu hissetmiş, görmüş, duymuş, deneyimlemiş veya onlarla konuşmuş olan –Assisili Aziz Francesco'dan Küçük Çiçek Thérèse'ye, Magdeburglu Mechthild'den eserleri bir okur kitlesi tarafından keşfedilmemiş yahut sivil veya ruhani bir rejim tarafından yok edilmiş binlerce yazara, okuma yazma bilmeyen ya da hikâyelerini başkalarına duyuramayacak kadar uzak diyarlarda yaşayan milyonlarca Mariana'ya– bütün insanların eserlerinde görebiliriz.

La Maria'ya dair görülen ve yüreğinden süzüldüğü işitilen şeylerin özünün, "verileri küçük parçalara ayırıp analiz eden" bir zihin tarafından ve egonun sözcükleriyle değil, şiirle, müzikle, dansla, resimle, heykelle, yazıyla, dünyalar arasından

sızan sonsuz katmanlı diğer sanat dallarıyla kayıt altına alınması gerekir çoğu zaman.

Bu sanat dalları, ezbere dışavurumlara zorlanmak yerine özgür bırakıldıklarında, ruhani bir deneyimin dilini, kutsal bir sembolik dili konuşan, derin ve gizemli bir sese sahip olurlar. Renk, hareket, ses ve düşünceyi kullanan sanat, kutsal olanın lirik dilidir. Resmi bir nesirle aktarılamayacak olan ruhani deneyimlerin kayıt altına alınması için en gerekli şey, ne denli bilgili olduklarından bağımsız, bu türden filozoflardır.

Dünyadaki kutsal metinlerin hiçbiri şiire aktarılmış değildir, her biri şiirden çok daha *üstün* bir üsluba sahiptir, zira ruhani bir deneyimi olanca lütfu, görkemi, şükrü ve azametiyle aktarabilmenin olabilecek en makul yolu lirizmin dilidir.

Bununla birlikte zaman içerisinde bazı kiliselerin Ulu Kadın ile yaşanan deneyimlerin gerçekliğine ve sahteliğine dair yürüttüğü –başlangıçta tek amacı, kolay aldanan kimseleri, para, kâr, ego, şöhret ve statü elde etmek üzere Barnum ve Bailey'nin yaptıklarına benzer türde Gezici Meryem Gösterileri'nden korumak olan– "soruşturmalar" çok müdahaleci bir hal almış, Kutsal Ana'nın sıradan insanlara gerçekleştirdiği bireysel ziyaretleri ve bireysel aydınlanmayı/vahyi inkâr etme noktasına gelmiştir.

Meryem'in, birçok farklı biçimiyle Kutsal Ana'nın, *los santitos*'un, küçük azizlerin, Kutsal Aile'nin muhtelif üyelerinin ve hatta kaynaksız Kaynağın insanlara görünmesinin ve vahyin tanınmıyor ve onaylanmıyor oluşu, ruhlar cemaatinin deneyimlerini de fakirleştirir. Bu tür vahiyler, kendisine çok daha saf ve masum bir hayat sürme fırsatı tanınmış olan insanlar kadar, dünyevi, üstü başı çamur kaplı, bozguna uğramış insanların da başına gelebilir.

Bundan çok uzun zaman önce, üniversiteye gittiğim yıllarda büyükannelerim ve teyzelerim, bir danışma konseyi gibiydi benim için. "Eğitimsiz" de olsalar, kadim müminlerden, akıllı insanlardı. İlgilerini çekebilecek bir şey öğrendiğimde, hepsini mutfak masasının etrafında toplar, öğrendiklerimi anlatırdım; beni önce saygıyla dinler, arkasından "her şeyi düzeltir" ve en sonunda "gerçekte" neyin nasıl olması gerektiğini bana baştan anlatırlardı.

Onlara Kutsal Anamızın ziyaret ve vahiylerinin gerçekliğine karar vermekle görevli, Vatikan tarafından atanmış bir komisyon olduğundan bahsettiğimde beni dikkatle dinlediler.

Bu komisyonun aşağıdaki şu üç türde "hükme" varabildiğini anlattım onlara:

1. *Constat de supernaturalitate*: Komitenin bir görüntü, ziyaret, vahiy veya mucizenin "bütün kanıtları" taşıdığına ve bu nedenle cennetten gelen sahici bir müdahale olduğuna hükmetmesi. (Gerekli kanıtlardan biri de şuydu: Vahyi alan yahut ziyaretine gelinen kişinin "davranışlarıyla örnek, dini otoritelere sadık, dini vecibelerini yerine getiren" bir başka deyişle toplu ibadetlere ve dini törenlere katılan biri olması.) Gerekli "kanıtları" duyduklarında, bizim ihtiyarların yüzlerinde beliren ifadeyi anlatamam; belki kalkan kaşlarından bahsedebilirim sadece. Çoğunuzun ne demek istediğimi anladığınızdan eminim.
2. *Constat de non supernaturalitate*: Komitenin "söz konusu" deneyimin, herhangi bir doğaüstü temele dayanmadığına ve mucizevi olmadığına hükmetmesi. Bu da ne yazık ki son derece yanıltıcı bir biçimde, kendisine kutsal bir ziyaret gerçekleştirildiğini "iddia eden" kişinin ya bir akıl hastası yahut da "Şeytan tarafından" ele geçirilmiş olduğuna işaret etmektedir. 1978 yılında Vatikan İnanç Doktrini Kurulu tarafından kaleme alınıp Papa VI. Paul tarafından onaylanan "İddia Edilen Zuhur ve Vahiyler Hakkında Hüküm Vermek İçin Belirlenmiş Kurul Normları" isimli belgede aynen şöyle yazmaktadır: "Akıl hastalığı veya psikopatik eğilimlere dair herhangi bir bulguya rastlanmamış olmalıdır."
   Normalde son derece iyi kalpli olan rahiplerin, yüksek rütbeli birtakım din adamları tarafından alınmış kötü kararlar karşısında ne denli kör olabildiği göz önüne alındığında, bu rahiplerden herhangi bir insanın psikolojik durumuna dair doğru veya derinlemesine bir analiz beklemek pek de akıl kârı değildir. Ben şahsen herhangi bir dine ait kutsal metinlerin hiçbirinde, Kutsal Hanımefendimizin, beyin kimyalarıyla verdikleri mücadele nedeniyle toplumsal hayata alışılmış yollarla katılamayan insanları es geçtiğine dair bir ifadeye rastlamadım. *La Señora*'nın yalnızca Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'na göre aklı başında olan-

ları ziyaret ettiği gibi bir ifadeyi hiçbir yerde bulamazsınız. Aksine, özel ihtiyaçları olan insanlar arasında, Meryem tarafından ziyaret edilmişlerin sayısı bir hayli çoktur.

3. *Non constat de supernaturalitate*: Kilise tarafından yürütülecek bir soruşturmanın üçüncü olası neticesi de budur ve kurulun söz konusu kutsal zuhurun gerçek olup olmadığına karar veremediği anlamına gelir. Duruşma avukatlarının diliyle söyleyecek olursak, "jüri gerekli karar çoğunluğunu sağlayamamıştır."

Bizim ihtiyarlar anlattığım bu özeti sessizce dinleyip kendi aralarında istişare ettiler ve büyükannem Katerin herkes adına konuşmaya koyuldu. Her kuşağın yeni vizyoner ve yalvaçlara ihtiyacı olduğunu, vizyoner ve yalvaçların sardunyalara benzedikleri hususunda aralarında hemfikir olduklarını söyledi. (Bizim ihtiyarlar memlekette çiftçilikle uğraşıyorlardı.) Eğer bitki yeni ve sağlam dallar veriyorsa, köklerinin güzelce büyüyüp daha derine ulaşabilmesi için ana bitkinin zamanla daha büyük saksılara aktarılması gerekiyordu.

Bizim ihtiyarlara göre Kilise, Kutsal Hanımefendimiz ile herhangi bir deneyim yaşayanlardan kimlerin onaylanıp onaylanmayacağına karar vermekle Kutsal Hanımefendimizi bile isteye daha küçük saksılara mahkûm etmiş oluyordu. Nitekim kökleri düğüm düğüm olan bitki, gittikçe daha az çiçek ve meyve vererek zamanla ölüp gidiyordu.

Aklıma gelen "en küçük saksılardan biri" de Kutsal Ana'nın yalnızca "davranışlarıyla örnek" olan vs. insanlara göründüğünü düşünmek ve buradan hareketle Kutsal Hanımefendimizin herhangi bir nedenle sıkıntılı/endişeli bir insana asla görünmeyeceği gibi bir sonuca varmaktır.

Bu son cümleyi kurmaktaki amacım, Kutsal Hanımefendimizi küçük saksılara mahkûm ekip köklerini düğümleyenlerin ardından vahvahlanmak değil, Kutsal Hanımefendimizi kendi sığ ve dar görüşlerine sığdıracak şekilde minyatürleşmek suretiyle ona ait olan ruhları sakatlamaya, aç bırakmaya yeltenenleri itham etmektir.

Sizlerin ve benim bildiğimiz Anne, *Nuestra Madre*, izafi bir fikir değil, aynı kandan, aynı klandan geldiğimizdir, hısımımızdır. Kesinlikle seçkinci değildir. Dolayısıyla hiç kimse

tarafından, hiçbir zaman ve hiçbir yerde bu şekilde minyatürleştirilmemelidir.

Tekrar edecek olursam, dünyanın her yerinden bana mektup yazan veya yaşadığı deneyimlere kitaplarında değinen, onunla yüz yüze, yanak yanağa, kalp kalbe bir ilişkisi olduğunu söyleyen binlerce insanı dinledikten sonra, benim için şu husus son derece nettir ki Kutsal Ana, ziyaret ettiği insanları ne vasıflandırmakta ne de elemektedir. Herkesi sevmekte, herkesle ilgilenmektedir.

Annemiz toplumsal konumundan, otoritesinden, perişanlığından veya aziz olma potansiyelinden bağımsız, bütün kalplere görünür.

Doğrusunu isterseniz Annemiz, son derece dar bir bakış açısıyla asla birer aziz/azize olamayacak olan ama Kutsal Ana'nın çok sevdiği ve o çiçek kokulu dev yüreğinde sonsuza dek sakladığı sevgili kızları ve oğullarına, yani sizin ve benim gibi insanlara daha sık ve daha çarpıcı yollarla görünür.

EN SIK GÖRÜNDÜKLERİ, ONA EN ÇOK İHTİYACI OLANLARDIR

Onun varlığına tanıklık ettiği için minnet duyan birçok insanla tanıştım: terk edilmiş, yapayalnız insanlarla. Onun kimseyi karaya oturmuş, çaresiz, mahvolmuş bir halde bırakmayacağının kanıtıdır bu insanlar. Bana kalırsa o, Yaradan ile çaresizliğin aynı anda aynı yerde var olamayacağını tekrar tekrar hatırlatır bizlere.

Birbirlerini kaybetmiş olan insanları ve mahlukları yeniden bir araya getirmiştir. Retorik yahut kâğıttan, altından, demirden kafeslerin içine hapsedilmiş olanları ziyaret eder. Kültürel kirlenmelerin, inciten sınırların ötesine taşır ruhları.

Fiziksel veya ruhsal bir ölümle tehdit edilenlere güç aşılar, karşılaştıkları zorluklarda –zamanımızın aldatmacaları, hırsızlıkları ve ölüm kültleri söz konusu olduğunda– bir şefaatçi gibidir. Etrafımızdaki her şeyde –ebeveynimizde, ailemizde, çocuklarımızda, kültürümüzde, kendi ruhlarımıza ve dahi "hazinenin ve henüz gelişmemiş yahut yanlış anlaşılmış olanın altında yatan"da– var olan daha büyük resmi, ruh-resmini görebildiğinde, bize her şeyin "kuşbakışı görünüşü"nü sunar.

Hayatında birtakım zorluklar ve sıkıntılar yaşamış, özellikle de kendi maruz kaldıklarına benzer acılara maruz kalmış olanlar, bilhassa cezp eder onu; Çocuğuna hamileyken kimse ona inanmamış, onu kabul etmemiş, yaşadığı kültür tarafından değerli bulunmamış, yine de Hakikat ve Nur'a sığınmıştır. Çocuğunu korumak için gerekli evrakları dahi olmadan yabancı bir ülkeye kaçmıştır, mülteci olarak.

Toprağı iyi tanıyordur, kendi çapalamıştır ne de olsa.

Adı bu yüzden *La Nuestra Señora*, yani Kutsal Hanımefendimizdir; içgüdüsel olarak ve tüm ruhuyla bir annedir zira; ve hiç kimse, hiçbir millet, hiçbir siyaset, hiçbir dinsel şüphecilik, taşıdığı koruyuculuk hikmetini ne kendi yaşadığı dönemde ne de herhangi bir çağda ondan almayı başarabilmiştir.

Nitekim o bizimdir, biz de onun. Biz ona aitizdir, o da bize. Bunun için hiçbir yeteneğe, hiçbir kanıta ihtiyaç yoktur.

Ona Danışman, Yardımcı, Müdahil ve Şefaatçi gibi isimler verilmiştir. Yine de Kutsal Hanımefendimizi salt bir başa çıkma mekanizmasına indirgemek ve bazılarının cüret ettiği gibi, hiçbir rasyonel işleve, metanet ve hayal gücüne sahip olmadığını söylemek, Yahveh Yehova'nın "bir şeyler" yapmak için yedi günlük izin kullanıp hobilerine zaman ayırmayı tercih eden bir amatör olduğunu iddia etmekle aynı şeydir.

Kutsal Hanımefendimiz kesinlikle bu değildir. *La Madre Grande* [Ulu Ana] –doğurmak, öğretmek, göstermek, koruyup kollamak, bu dünyada ve ötesinde annelik etmekle ilgili– engin bir yaratıcılıkla donatılmış, doğal bir güçtür.

La Madre, Nuestra Señora, Annemiz, şu veya bu kişiye görünüp görünmediğine, bir eve girip girmediğine, birilerine dokunup dokunmadığına, birilerini iyileştirip iyileştirmediğine, karşılaştığı herkese ve her şeye sevginin diliyle konuşup konuşmadığına karar verme iddiasındakiler ne derse desin, yoluna devam ediyor.[14]

Muazzam bir şefaatçi olarak, İbranicede "dünyanın ruhunun onarılması" demek olan *Tikkun Olam* ve Nahua/Aztek dilinde "dünyevi ve semavi kalpler arasındaki çift yönlü yolu bir kez daha süpürüp temizlemek üzere, cennetin en yüksek katından yeryüzüne inen" anlamına gelen *Ometeotl* kavramlarının ayrılmaz bir unsurudur.

Ben de dahil birçoğumuzla, bu şekilde birçok kez iletişim kurmuştur. İtiraf ediyorum ki onun parmak izleri, her yerimdedir. Belki sizin de öyle. Umarım öyledir. Beni doğru ve fakat zorlu yollara yönlendirmeye çalışmaktan, avcunun izi omuzlarıma çıkmıştır; düşük gelirli bir anne olarak imkânlarımın pek de elvermediği, uzun ve zahmetli bir eğitim yoluna beni o sokmuştur mesela.

Diploma almak, ondan da öte –bizim gibilerin yüzüne üst sınıflar kadar gülmeyen bir– dünyada yaşayacak bir yer edinmek için "yıllar kadar uzun süren geceler" boyunca *mi* Guadalupe her zaman yanımdaydı. Şöyle fısıldardı kulağıma: "Koca bir çölü yanımda neredeyse hiçbir şey yokken geçtim, sen de yapabilirsin."

Nitekim az buz bir şey değildir Guadalupe. Öleceğimi düşündüğüm zamanlarda beni tutan o muazzam kollarının gücünü gerçekten hissetmişimdir: Duşta baygınlık geçiren yetişkin kızımı tutmaya çalışırken, kollarıyla sımsıkı sarmıştır beni; ben üzerimdeki kıyafetlerle duşun altında, zavallı kızım çıplak ve sırılsıklam bir halde, çok sevdiği ve uzun zamandır beklediği çocuğunu düşürürken. Kutsal Anamız olmasaydı tek başıma ne yapardım, ne yapardık gerçekten bilmiyorum.

Daha iyi günlerimiz de oldu elbette, çok daha kötüleri de; ve teselli için kime gideceğimi bilmediğim, kayıplardan ve kederlerden oluşan fırtınaların ortasında soluklanacak yer bulamadığım o kötü günlerde, *mi Madre*'nin memelerine dayamıştım başımı ve devam edecek gücü bulmak için emmiştim o memeleri. Ve sonra bir şekilde, ilk başta pek de farkına varılmayan tuhaf bir şekilde, o güç gelmişti bana.

Dört aylık ömrümün kaldığını öğrendiğim ölümcül bir hastalıkla ilgili yanlış konmuş bir teşhisle mücadele ettiğim yakın bir geçmişte, ışınlarının oluşturduğu *vesica piscis*'ini çıkararak alev alev yanan halesinin içinden geçmemi emretti bana, bütün korkumu ve kederimi de yakıp kül ederek o anda.

Beni sevgisiyle ısıttı, geleceği görerek uyardı. Başkalarına yardım edebileyim diye ellerimi ellerinin arasına koymama müsaade etti; ailemin, arkadaşlarımın ve yabancıların şifa bulmaları için ettiğim dualara hep olumlu bir şekilde ve coşkuyla yanıt verdi.

Tehditlerin, zararların, yaraların, korkuların, sürgünlerin, her türden *lucha*'nın, mücadelenin azalması ve her şeyin düzelmesi için edilen dualara karşılık verdi. Kendi meşrebince karşılık verdi, benim meşrebimce değil.

Ve ben hâlâ son derece kifayetsizim; bütün beceremeyişlerimde onun o tozlu eteğini ve "Ayağa kalk!" diyen sesini yanımda bulurum hep.

Dünyayla ilgili bazı şeylerin ruhsuzluğuna dair memnuniyetsizliğimin, yarı-daimi bir kötü ruh haliyle doğmamdan kaynaklanıp kaynaklanmadığını merak ettiğim zamanlar oluyor... Oysa ona yakın olduğumda –ki bu her daim kolay olmuyor– yapmak istediğim tek şey, sevmek için mücadele etmek ve hep biraz daha fazla sevmeye uğraşmak oluyor.

Büyükannelerimden en matrak olanının "O olmasaydı halimiz nice olurdu bir düşün," sözünü aklımdan çıkarmıyorum hiç.

Belki de yapıp ettiklerim arasında en etkilisi, dünyanın birçok yerindeki başka yaşlı kadınlarla birlikte her gün Kutsal Hanımefendimize ettiğim dualardır. Belki bütün cevaplara sahip değilim ancak Kutsal Hanımefendimizin bizim gibi matrak, kusurlu, içten, kıpır kıpır ruhların –yeryüzünde kaç yıl geçirdiğinden bağımsız, sizin benim gibi ruhların– çenebazlıklarını dinlemeye karşı koyamayacağından adım gibi eminim.

Annemiz, *La Señora*, Kutsal Hanımefendimiz her yaştan erkek, kadın ve çocuğun her gün ettiği dualarla, niyazlarla, sitayişlerle ileriye taşınır zira o hayatın tarafındadır ve dünya içindir ve dünyanın bir kısmı için değil tamamı içindir; yalnızca "tasdikli" olanların değil, herkesindir.

Böylelerine *Las Marías* deriz biz. Eğer ona yakınlık duyuyorsanız, dünyevi değil de daha derin bir kılavuzluğu arzuluyorsanız, eğer değerli addettiğiniz bir şeyin kaybolmasından, çok istediğiniz bir şeyin gerçekleşmemesinden korkuyorsanız, ıstırap çekenlere şifa olmak gibi bir beklentiniz varsa hayatta, eğer onun ışık saçan Sevgi Çocuğu'nu tanımak istiyorsanız, bir işarete, rehbere, bir nezaket sözcüğüne, çıktığınız uzun tozlu yollarda bir damla suya ihtiyacınız varsa, bu görünmeyen ama hissedilen cemiyete gelip aramıza katılın lütfen.

Ona boşuna "Fildişi Kule" ve "Işık Kulesi" denmiyor. Ayağa kalkın ve ortaya çıkın; adınızı ve gidilecek yolları ezbere bilen bir Hanımefendi beklemektedir sizi.

İnsanlar bana sık sık ona nasıl dua ettiğimi soruyor. Çölün ve çamurun, haksız yere dökülmüş kanların, Azrail'in arka dişlerindeki kovukları saymanın bana öğrettiği binlerce duam vardır ona ettiğim ama bir tanesi var ki dönüp dolaşıp onu ederim çünkü o Kutsal Hanımefendimizin kişisel olarak bana bahşetmiş olduğu tek duadır.

Bu kadar çok yazan, ömrünün yetmiş yılını Kutsal Hanımefendimizin yanı sıra yürüyüp başkalarına yardım ve şifa olabilsin diye ondan kendisine sözcükler bahşetmesini rica ederek geçiren biri olarak, ona ettiğim, belki bir paragraf belki de bir sayfa olacağı tahmin edilen dua sorulduğunda, bu kadar kısa bir cevap veriyor olmam, aynı anda hem garip hem de hoş değil mi?

Birazdan okuyacağım duada, tüm kalbimle sizi benimle birlikte dua etmeye çağırıyorum, her ne kadar Kutsal Hanımefendimizin bana bahşettiği dua hepi topu bir kelime de olsa:

Enséñame.

Meali: *Lütfen göster bana. Lütfen öğret bana.*

Biliyorum ki Kutsal Hanımefendimiz, evrenin neresinden edilirse edilsin bu duayı duyacak çünkü Yaradan'ın ve Annemizin, Ulu Kadın'ın elinden gelmeyecek tek şey vardır: Bizi *sevmemek.*

Neyi görmemiz, neyin gösterilmesi gerekiyorsa, neyden ilham almaya ihtiyacımız varsa bu, onun özetidir işte:

Enséñame.
Lütfen göster bana. Lütfen öğret bana.
Aymen.
Aymen.
Aymen.

"*Aymen*" kelimesi eski dilde "Öyle olsun. Bırak nasıl olacaksa öyle olsun," anlamına gelir. Umarım her şey hepimiz için nasıl olacaksa öyle olur.

Adak: "Mavi Otoyolların Kutsal Hanımefendisi"

13. BÖLÜM
KUTSAL ANA'NIN FASILASIZ DEVAM EDEN İSİMLERİ
ANA YOL AYİNİ: ONUN NURLU İSİMLERİNİN İLAHİSİ

Bundan uzun yıllar önce, 1960'larda, Panamerikan Otoyolu'nda ikiye bölünmüş nar kadar kırmızı bir cipin içinde yolculuk ediyordum. Tümseklerin üzerinden dangıl dungul geçiyor, çukurlara girip çıkıyor, patinaj yapıyor, yolu ortalıyor, bir süre sessiz sakin devam ediyor, az da olsa dönemeçsiz yollar bulduğumda gaza yükleniyor ve keskin virajları Kutsal Hanımefendimizin yıldızlı harmanisinin karman çorman kıvrımlarını takip edercesine kucaklıyordum.

Az kalsın tekerlerimden diğerlerine göre daha "gönülsüz" olan bir tanesini kaybedecek, yağmur sularının kayganlaştırdığı bir dağ geçidinden aşağı yuvarlanacaktım. Seller, su birikintileri, başka tek bir araç dahi görmeden gittiğim bozuk yollara rağmen, toplam 4 bin 500 kilometre direksiyon sallamıştım.

Ama çok güzel bir Ana Yol'du bu; Alaska'dan başlıyor, bütün Kuzey Amerika'yı geçerek Meksika ve ardından Guatemala'ya iniyor, El Salvador, Honduras, Nikaragua, Kosta Rika ve Panama diye devam ederek yemyeşil Darien ormanlarına ulaşıyordu. Daha sonra okyanus boşluğu boyunca yerin altına iniyor ve aşağı doğru devam ederek Güney Amerika kıtasının en ucunda bulunan Tierra del Fuego'ya varıyordu.

Yol boyunca çok az (ama gerçekten çok az!) araca denk gelseniz de bu Ana Yol, görecek gözü olanlar için insanlarla dolu bir yoldu. Ve insanlar da *La Nuestra Señora* ile doluydular çünkü bütün bu ülkeler ve bütün bu halklar Kutsal Ana'nın kendilerine ait bir versiyonuna ve adına sahiptiler.

Çoğu insan Amerikaların nüfusunu, salt iki kıtadaki ülkelerin yerlisi olan halkların oluşturduğuna inanır. Çok fazla yerli halk olduğu doğrudur. Ancak Amerikalarda yerliler haricinde de çok fazla göçebe, göçmen, fetihlerden kaçıp gelmiş, melez, köle olarak getirilmiş, ülkesini terk etmiş, başka ülkelerde daha iyi fırsatlar ve güzellikler görmüş, âşık olmuş, sığınacak liman bulmuş insanlar da yaşamaktadır.

Nitekim Amerikalar, Moreno, Criollo, Mestizo, Ladino, Reverso, İspanyol, Afrikalı, Tolucalı, Tlaxcalalı, Santo Domingolu, İtalyan, Portekizli, Yunan, Alman, Avusturyalı, Çinli, Japon, Fransız, "Birleşik Devletler'li" K'iche', Mam, Moskito, Cuna gibi isimlerle anılan dünyanın birçok yerinden farklı farklı kabilelerle doludur. Dahası bu halkların çoğu, üç büyük kara parçasını[15] kateden bu devasa yol boyunca yaşamaktadır ve her topluluğun, genellikle Avrupa menşeli adlandırmalar olan Tanrı'nın Annesi, En Müşfik Ana, Lekesiz Ana için kullandığı kendine has sözcükleri vardır.

Bu yol boyunca uzanan küçük köylerde Kutsal Ana'nın, insanların ellerini ve ruhlarını nasıl kullandıklarına göre adlandırıldığı da olur. Ona verilen isimler şu şekilde tercüme edilebilir: Tatlı Kokulu Reçine Ana, Kızgın Kor Ana, Ateş Yıldızı Ana, İlk Günışığı Ana, Kâinatın Tamburunu Döndüren

Ana, Palmiye Yaprağı Kanatlı Ana, Tambur Ana, Pembe Ana Kapısı, Gümüş Dikiş İğnesi, Dans Rüzgârı Hanımefendisi, Kıymetli Mısır Tanesi Anası ve benim en sevdiklerimden biri olan Gerilla Ana.

Gerilla Ana ismi O'nun, genellikle halka zarar vermek isteyen, daha fazla kaynağa ve maddi olanağa sahip büyük ve organize hükümet güçlerini bertaraf etmek üzere kurulmuş, çoğunlukla yeraltında faaliyet gösteren ve gayri nizami bir mücadele yürüten, cesur insanlardan oluşan küçük, bağımsız bir grubun Lideri olduğunu anlatır.

Hemen her yerde Kutsal Ana'nın, topraktan gelen kutsal bir adı vardır çünkü toprak insanların gerçekten yaşadığı yerdir. Esasında o herkese ve herkes de ona ait olsa da her bir küçük topluluk onu "bizim" olarak algılar.

Ana Yol'un kıvrımları boyunca yaşayan ve çoğu çiftçilikle geçinen bu insanların; onu övdükleri, ondan bir şeyler niyaz ettikleri, ona şükranlarını sundukları sayısız ritüelleri vardır. Onu nasıl görüyorlarsa o halini tasvir eden bir Kutsal Ana figürü oyar, onu giydirip kuşatır, güzelleştirirler; çektikleri zahmetleri, ihtiyaçlarını ve tarlalarının halini *görebilsin* ve böylece gerek O gerekse kutsal Çocuk, yaşadıkları sorunları *en puente*, tam on ikiden tespit edip yardım edebilsin diye onu dışarılara çıkarırlar.

İnsanlar hem manevi hem zahiri olarak onun izinden gitmeye gayret ederler. Kutsal Ana, yaşamları boyunca onlara liderlik eder. Hayatlarının merkezine koyarlar onu. Askeri darbeler, kanlı savaşlar, gelenek ve yaşam tarzları yüzünden maruz kaldıkları siyasi baskıların ortasında temiz içme suyu ve gıdaya erişim yahut haince saldırılardan korunmak gibi temel ihtiyaçları umursanmayan insanlar, tüm bu hengamenin ortasında kutsal bir hayat sürmek için çabalarken ona ihtiyaç duyar, onu arzular ve ona yakın olmak isterler.

Nasıl ki sanatçılar, vizyonerler ve kutsal insanlar kendilerini, Kutsal Hanımefendimizin papa ve krallar tarafından "onaylanmış" az sayıdaki imgesiyle sınırlamayıp, onu prizmadan yansıyan çok farklı ışıklar altında görüyorlarsa, Panamerikan Otoyolu üzerinde veya yakınlarında yaşayan insanlar da bu

yolu devletler tarafından tanımlandığı gibi salt virajlı bir yol olarak değil, bir nevi sunak gibi görürler.

Nitekim cafcaflı, çizgili ve işlemeli kıyafetlerini giyip güneş ışığını geçirdiği için esmer yüzlerini çil içinde bırakmış beyaz hasır şapkalarını başlarına geçiren çiftçi erkekler ve kadınlar, bu yolu devasa bir ziyafet masası olarak görüyorlar, yolun yatağını daha birçok şeyin yanı sıra ekinlerini yıkamak, kurutmak ve ayıklamak için kullanıyor, Hanımefendimizin yolu kutsadığına ve insanlar lehine şefaat ettiğine inanıyorlardı.

Tarladan topladıkları mısır ve fasulye sırıklarını yol kenarına taşıyor, büyük tombul bir çift *cojones*'i [haya] andıran çerimoya meyvelerini, yaklaşık iki yüz metre boyunca sıra sıra asfalt yola diziyorlardı Kırmızı, siyah, beyaz, alacalı renklerde sepet sepet *frijoles, limonés, naranjas, y otros frutas* (fasulye, limon, portakal ve diğer meyveler) hasat zamanı geldiğinde, köylerin yakınından geçen yolun kenarına atılmış uzun masalar üzerinde sergileniyordu. Yağmurdan sonra kömür karasına dönen kızıl otoyolun kenarına dizilmiş, köylülerin safran rengi, yakut kırmızısı ve zümrüt yeşili meyve sebze sergilerini son anda fark eden arabaların, stantlara çarpıp mevcut nevaleden meyve salatası yahut sebze püresi yapmamak için direksiyonu sağa sola kırıp güçbela durdukları oluyordu.

Ve çiftçilikle geçinen bu insanlar, yolu dualarına, ritüellerine ve kendi elleriyle yaptıkları adaklık küçük resimlere dahil ediyor, meyve ve sebzelerini dizip istifleyebilsinler, kurutup parlatabilsinler diye kendilerine bu kadar güzel bir masa bahşettiği için Ana Yol'a şükranlarını sunuyorlardı. Ve tüm bunlar son derece kırılgan bir barış ve belirsizlik ortamında yaşanıyordu. Ana Yol hep buradaydı ama.

Samandan yapılmış çatılarıyla küçük bir köyün yakınlarında, incecik kollarıyla ihtiyar kadınlar yol kenarında duruyor, bu

halleriyle biraz Tolkien'in yürüyen ağaçlarını, Entler'i anımsatıyorlardı. Altlarında koyu lacivert renkte dokuma etekleri ve üstlerinde şeftali, portakal ve amberçiçeklerinin, neredeyse sonuna kadar açmış güllerin, yapraklar ve kuşlarla iç içe geçtiği işlemeli bluzlarıyla ihtiyar kadınlar, yürürken uzun ve güçlü köklerini sürüklüyorlardı sanki arkalarında.

İhtiyar kadınlar, Amerikaların yün eğiricileri, dokumacıları, kumaş ve dikiş nakış kraliçeleriydiler. Ağarmış saç örgülerini çoğu zaman köydeki kız çocukları gibi uzun renkli kurdelelerle bağlıyor, böylece içlerinde en yaşlı olanları bile etrafa çocuksu bir hava yayıyordu.

Viejas, yaşlılar, Ana Yol'u sarılı bir şeylerin yuvarlanıp açıldığı yer olarak gördüklerinden, dokuma tezgâhlarında ilk kez dokunurken bembeyaz olan, sonradan koyu mor, koyu kızıl, koyu kahverengiye boyanan ıslak kumaş toplarını yolun kenarında açıp kurutuyorlardı.

Ama öncesinde bütün köye giysiler dikecekleri bu kumaşları, yolun kenarında kaynattıkları boya kazanlarının içine basıyorlardı. Kumaşı sarıya boyadığını bildikleri bitkilerden, yumuşak bir kahverengi elde etmeye yetecek kadar tanen içeren bitkilerden ve kaynamakta olan suyu yoğun bir menekşe rengine dönüştürecek olan böceklerin vücut sıvılarından faydalanan (bazen de gezgin bir hurdacının getirdiği anilin boyasıyla elde edilen "doğada bulunmayan" renkleri kullanan) ihtiyar kadınların sadece tek bir şeye ihtiyaçları vardı...

Dumanı tüten ıslak kumaş toplarını açacakları ve boyayı sabitlemek için kumaşı batıracakları soğuk su dolu kova ve leğenlerin konulacağı bir yer. Rengi sabitlemek için leğenlerin içine avuç dolusu tuz atmaları ve bunun için de uygun bir yer bulmaları gerekiyordu. Ve Ana Yol, bu iş için ideal bir atık su savağı vazifesi görüyordu.

Daha sonra, bu birbirinin aynı ihtiyar kadınlar, uzun *huipil*lerin (dize kadar uzanan bluzların) üzerine Cennet Bahçesi'nin tamamını hunharca işliyorlar, böylece köyün kadınları gündelik *traje*leri, giysileri içinde bile "yürüyen birer sanat eseri"ne dönüşüyordu. Onlara göre bu son derece normaldi. Bense bu muhteşem rengarenk giysileri ilk gördüğümde, efsanelerdeki

tüylü *quetzal* kuşlarına dönüşmüş insan kadınları gördüğümü sanmıştım.

Ve bu insanlar Ana Yol'u kutsama törenlerine ve ritüellere katarak şükranlarını sunuyorlardı; birçokları için o yalnızca bir El Camino [yol] *değildi, aynı zamanda taşıyıcı kadın, yaşamı nasıl ileri doğru taşıyacağını bilen kadın anlamına gelen La carretera'ydı. Yani sadece yol değil, aynı zamanda hem bir kanal hem bir vasıtaydı. Ana Yol, ruhların taşıyıcısı, onarıcısı, besleyicisi ve her şeyin bir arada nasıl gideceğini bilendi. Ve tüm bunlar son derece kırılgan bir barış ve belirsizlik ortamında yaşanıyordu. Ana Yol hep buradaydı ama.*

Nitekim Amerikaları boydan boya kateden bu yol, birçokları için salt dünyevi değil, aynı zamanda kutsaldı. Araba kullanırken, bu yolu yapan kollar, bacaklar, sırtlar gelmişti aklıma; yolun Orta ve Güney Amerika'daki kısmının inşası ve bakımı, çoğunlukla mecburi hizmet kapsamında yaptırılmıştı.

Bu da demek oluyor ki köylerde yaşayan ufak yapılı kabile insanları devlet tarafından bu yolun yapımında çalışmaya zorlanmıştı. Yol bakım çalışmaları, görülmeye değer bir tablo oluştursa gerekti: Ekim-dikim yaptıkları sopalarla toprağı kazan, dizlerinin üzerine çökerek ellerinde tuttukları kısa levhalarla mıcır katmanını düzleyen ve sonra taşların üzerine kovalarla cüruf ve katran döken, geleneksel renkli kabile kıyafetlerini giymiş yerli adamlar...

Bu açıdan bakıldığında Ana Yol, halklar tarafından bin bir emek ve güçlükle yapılmıştı ve dolayısıyla gerçekte hiçbir devlete ait değildi. Onu inşa edenlere ve Güzel Hanımefendimize aitti. İnsanlar yolun kendi inşa ettikleri kısmına çeşitli isimler vermişlerdi ve ben de bir zamanlar bunları şu şekilde tercüme etmiştim:

Yağmurdan Giysiler Giymiş Merhametli Ana
Ekinleri Korumak için Gökyüzünden Eğilen Ana
Obsidyen Bıçak: Verimli Bir Hasada Nezaret Eden Ana
Yeryüzündeki İnsanlar Cennetten Görülebilsinler Diye Kumaşları Renklendiren Ana
Ruhu Çitlerle Çevrili Sınırlardan Aşıran Ana
Sonsuz Ziyafet Masası

Kutsal Ana'nın yine benim tercüme ettiğim, yukarıdakilere benzer başka isimleriyse şöyleydi: Hikâyeci Ana, Kelimeler Kraliçesi (Sevgi), Hafif Rüzgârlar Kraliçesi (Huzur), Kanatlılar Kraliçesi, Meleklerin Koruyucusu, Kâinatın Pullu Kâsesi, İlk Eğitmen, Altın Argaç, Cennet Arpı, İlk Yıldız, Asla Hareket Etmeyen Yıldız, Lokman Nine, Görenlerin Anası, Bütün Meleklerin Anası, Kutsal Değirmentaşının Anası, *Maíz* Ana ve daha niceleri.

Ve Ulu Kadın'a ait bu isimler, hepimizin üzerinde yürüdüğü, onu muhtelif biçimlerde görüp nurlu isimlerinin ilahisini söylemeyi öğrenebileceğimiz Ana Yol boyunca fasılasız devam eder. Bu ilahiye eski tapınaklardan ve kilise metinlerinden bilinen ve tıpkı onun gibi sonsuza dek süren şu kadim isimleri de ekleyebiliriz belki:

Manevi Mahfaza, Onur Mahfazası, Mistik Gül, Altından Ev, Sabah Yıldızı, Hastalara Şifa, Günahkârların Sığınağı, Dertlileri Avutan, Nasihat Ana, Tanrı Anası, Adalet Timsali, Bilgelik Makamı, Cennetin Kapıları.

Son olarak, Ana Yol'da güvenle seyredebilmek için hepimizin okuyabileceği kısa bir dua:

ANA YOL'DA YOLCULUK DUASI

Nuestra Madre,
Gökyüzünün Kapısı,
Okyanusun Yıldızı
Dağların Sultanı,
Senden dileğim
Senin çocuğun olan Çöl Yıldızı'nın huzuruna çıkarmandır beni,
Bana ve diğer ihtiyaç sahiplerine şefaat etmendir.
Bizi kutsa ve nazik olmayı öğret.
Bizi kutsa ve vahşi olmayı öğret.
Nazikçe vahşi,
Vahşice nazik olmayı öğret.

Güneşi Kuşanmış Tatlı Kadınımız Bizim,
Üzerinde gideceğimiz Ana Yolumuz,
Bizi taşıyan Ana Yolumuz...
Ayaklarımızın doğru yöne gittiğinden
Emin olmamızı sağla.
Kolayca görebileceğimiz
Ve en iyi anlayabileceğimiz şekilde
Eşsiz yol işaretlerini göstererek bize.

İşe yarayacağı zaman
Görünürlük bahşet bize.

Gerekli olduğunda da
Görünmezlik bahşet.

Teşekkürler sana *Madre Grande.*
Aymen.
Aymen.
Aymen.

(ve küçük bir kadın)

Yaşayanların ve Henüz Doğmamışların Şefkatli Anası

Adak: "La Mariposa: Kelebeğin Kanat Çırpışı, Yeni Yaşamın Kutsal Hanımefendisi"

14. BÖLÜM

ŞEFKATLİ ANNE: ŞOKTAN SONRA RUHU SAĞALTMAK

KÜRTAJDAN SONRAKİ ŞEFKAT: "ONUN, ASLA ONUN OLMAMIŞ ÇOCUKLARI"

Bir yıl içerisinde yaptırılan kürtaj sayısının yaklaşık yüz milyon olduğu söyleniyor. Bazılarına göre sayı daha fazla, bazılarına göre daha az. Bense insanlarla yürüttüğüm ruhsal çalışmalardaki deneyimimden şunu biliyorum ki bu yoldan yürümeyi tercih etmiş olanlar öncesinde başka olasılıkların varlığından habersiz olmakla kalmıyor, aynı zamanda bu işe ya yanlarında herhangi bir refakatçi olmadan yahut da kötü veya durum karşısında ikircikli bir tutum takınan refakatçilerle kalkışıyorlar. Çoğu bunun için utandırılıyor, aşağılanıyor, terk ediliyor. Yine birçoğu her tür kaynaktan yoksun bırakılıyor.

Tanıştığım insanlardan bazıları korkunç bir panik hali içindeydi ve kendilerine akıl verebilecek şöyle iyi kalpli, bilge, sevgi dolu birini nerede bulabileceklerini bilmiyorlardı. Bazısı yerinden

yurdundan edilmişti. Bazısı kaçıyordu. Bazısı fiziksel olarak zarar görmüştü. Kimisinin aklı kimisinin bedeni yerinde değildi. Bazısı kendini çok değersiz hissediyordu. Bazısı lanetlenmişti. Bazısı bu süreci kimseye tek laf etmeden tek başına atlatmak istiyordu. Bazılarına göre kimse onlara destek olmamış, herhangi bir kaynak sunmamıştı. Hatırı sayılır miktardaki bazılarına göreyse, bu kaynaklar onlardan ya bilmeyerek esirgenmiş yahut kasıtlı olarak "kendin ettin kendin buldun" türünden ahmakça bir cezalandırma sürecine maruz bırakılmışlardı.

Nitekim birçoğu kaygı ve çaresizliğin gölgelediği bir ruh haliyle, o zaman için en doğru olduğuna inandıkları şekilde vermişti kararını; kimisi mantık veya menfaati uğruna bu kararı aldığını söylüyordu, kimisi de korktuğu için; fakat bir yandan da derin bir kararsızlık içindeydiler. Kimisi bir ihanet ve terk edilmenin tam ortasındaydı; kimi zaman sebep alınlarına çalınan lekeydi, kimi zamansa bir başlarına olmaları, hiç kimselerinin hiçbir şeylerinin olmayışı; etraflarında birçok insan olduğu halde, güçlü bir bağdan yoksun oluşları.

Yaşam ve ölüme dair her mühim meselede olduğu gibi, kürtajdan sonra da verilen kararla ilgili bir ıstırap söz konusu olabilir. Bu tür bir ıstırabın birçok semptomu, travma-sonrası stres bozukluğuyla ortaktır ve aileler ve/veya hamile kadınlar, hamile kalmaya uğraşan kadınlar veyahut çocuklarını kısa bir zaman önce kaybetmiş olan ailelerle aynı ortamı paylaşmak bir üzüntü kaynağına dönüşebilir. Hayatın üzücü anılara temas eden kimi veçhelerinde, bir usanç ve can sıkıntısı hasıl olabilir. İnsan, değerli olma hissiyle bağ kurmakta zorlanıyor olabilir. Enerjisi düşmüş bir halde sadece hayatta kalmaya gayret ediyor olabilir ve bunun nedeni; insanın ne yapacağını bilememesi, kimse tarafından fark edilmemesi veya bir şeyler öğrenebileceği, ona merhamet edecek, anlayış gösterecek ve onaylayacak kimsesinin olmaması olabilir. Belki de bu kişi, bu uzun yalnızlıktan, içinde bulunduğu depresif, sefil ve savunmacı ruh halinden nasıl sıyrılacağını, eski haline nasıl döneceğini bilmiyordur.

Bir tür hissizlik, o acı günlere dair hatıraların silinmesi gibi bir durum söz konusudur belki. Ya da tam tersi, insan o acı anıları o kadar net bir şekilde hatırlıyordur ki her gün yeniden yaralanmış hissediyordur kendini. Tüm kutsal yönlerini –zihnini, yüreğini, yaşam gücünü, ruhunu, egosunu ve bedenini– yeniden birbirine uyumlayacağı hakiki bir huzura ulaşmak için bilinçli olarak çabalamaktansa, kendini "bir şeylerle meşgul etme" telaşı, acıyı daha hızlı dindirecek bir yol gibi gelebilir insana. İnsan verdiği karardan gerek o an için gerekse şu anda emin olsa da bu emin olma hali, ruhun verdiği tepkileri ve bedenin hassas hafızasını her zaman silmez. Bununla birlikte kişi kendini halinden memnun, iyileşmiş veya hiç yara almamış gibi hissediyorsa, ona da saygı duymamız gerekir.

Burada kastettiğimiz esas kişiler, kürtajla kaybedilen bir çocuk nedeniyle taze bir durumsal acıya tepki verenlerdir. Reklamlar, filmler, ses, koku, dokunuş, tat, tesadüfi bir kelime veya bir karşılaşma da dahil birçok duyu, hiç umulmadık bir anda insanda bu acı hissini yeniden uyandırabilir. Kişinin sağlığı ve canıyla ilgili herhangi bir mesele, uzun veya kısa bir süre önce vermiş olduğu kararlardan kaynaklanan bir tür "yansıyan ağrı" olarak, onda kaygı yaratıyor olabilir. Bir anda sökün eden ağlama nöbetleri olabilir. Bunların hiçbiri duyarsız ve katılaşmış bir insanın değil, bilakis yaralı bir ruhun, her şeye rağmen içten içe yaşamayı çok seven, son derece hassas ve duyarlı, ıstırap çeken bir ruhun göstereceği semptomlardır.

Bazıları kürtaj yaptırmış kişilerin iyileştirilmeyi veya ilgilenilmeyi hak etmediğini söyleyerek "olan oldu artık" gibilerinden bir yaklaşım benimser. Oysaki bu doğru değildir. Zira can kaybı, can kaybıdır. Yaralı bir insanı henüz vakti gelmeden, hele ki ona tam mânâsıyla anlayış ve şefkat göstermeden "hayatına devam etmek" yönünde teşvik etmek, sonrasında pişmanlık duyulacak bir tutum olduğundan, psişenin başvurduğu bir şifa verme yöntemi olmamalıdır.

İnsanın karar aldığı andaki zihinsel yapısında –ve başka ilave kaygılar taşıyan hakiki benliğinde– var olan boşluk ve gedikler,

şimdiki zamanda acıya yol açabilir. Bu nedenledir ki kaybetmiş olanların, hatırlamaya, diledikleri gibi yas tutmaya, arınmaya, şifa bulacakları bir ritüel içerisinde olayla hesaplaşmaya, her şeyi enine boyuna sorgulamaya, hakikati söze dökmeye, hakiki benliklerinin tüm parçalarını birleştirerek eski haline geri getirmeye hakları vardır; kimilerine göreyse tüm bunlar kendi ruhlarına karşı yerine getirmeleri gereken manevi görevlerdir. Yaralanmış ve kendi kendini yaralamış olanların, ayağa kaldırılmaya, sevgi ve kutsallıkla dokunulmaya hakkı vardır çünkü bu kişilik özellikleri *insani* kelimesinin içinde geçen "insan" kelimesinin tanımlayıcılarıdır.

BİZLERE YAŞAMI ESİRGEMEYİ VE ONARMAYI ANLATAN HİKÂYELERİ SUSTURMAK, HAYATI ÖLDÜRÜR.

Hepimizin içinde yaşamakta olduğu hâkim kültürü bir yönüyle ihlal eden, güçlü bir hikâyeye kulak verelim şimdi. Toplum içerisindeki belirli katmanlar, bize diğer canlıların çektiği acıları görmezden gelmeyi öğretmeye çalışır genellikle. Başkalarının ruhlarını mahkûm etmek suretiyle bir tür *schadenfreude* hissetmek, yani başkalarının acısından zevk almak yönünde teşvik ediliriz. Oysaki bu mümkün değildir. Ben onun yerine, nazikçe ve fakat sıkıca şu kutsal hikâyeye tutunmayı öneriyorum:

> Bir varmış bir yokmuş. Kendisini koruyacak bir kılavuzu olmadan tek başına seyahat etmekte olan bir adam saldırıya uğramış, eşek sudan gelinceye kadar dayak yemiş, atıldığı yol kenarında kanlar içerisinde ölümü bekliyormuş.
> Bir sürü yolcu geçip gitmiş yanından. Hepsi görmüş bu zavallı ruhu ama ölmekte olan bedeninin üzerinden atlayıp yollarına devam etmişler aceleyle, yetişmeleri gereken randevuları varmış çünkü.
> İki farklı dini gruba mensup, uçuşan cübbeleriyle iki vaiz, günışığında acı çekmekte olan adamı görmüşler ama kutsal yağ ile vaftiz edilmiş bu iki kutsal şahsiyet bile adamın yaralarıyla ilgilenmek veya ona dokunmak zorunda kalmamak için yolun karşı tarafına geçmişler.

Yaralı bir insanın bedensel, manevi ve zihinsel olarak ihmal edilişini anlatan çok eski bir hikâyedir bu. Hikâyenin ana fikri, dünyanın bütün kültürlerinde rastlanabilecek türde, arketipik bir kıssadan hissedir: ancak merhametli –ve yaralı– bir kalbe sahip bir kişi, düşmüş birine yardım edebilir. "İyi Samiriyeli" olarak bilinen bu hikâye, binlerce yıl sonra bile hâlâ manastırlardaki süslü parşömenlerde duruyor olsa da esasında günlük gazetelerde ve çevrimiçi kaynaklarda rastlanabilecek, bugüne dair de bir hikâyedir: Yaralının yanından belki de onu hiç görmeden geçip giden kişi, sonrasında yaptığına pişman olur.

Bu geçip gidenlerden bazıları, o anda söylenecek ya da yapılacak şeylerin gerçekten de safça farkında olmayabilir. Bazıları, "beni ilgilendirmez" diye düşünebilir. Kimisi başkalarının yaralarını tiksindirici bulabilir yahut iyileşmeyi hak etmediklerini düşünebilir. Kimisi de görme ediminin daha geniş ve kutsal bakış açısı yerine kendi dar yaklaşımından yola çıkarak, yardım etmek onu yormayacak dahi olsa müdahale etmemeyi tercih edebilir.

Bu nedenledir ki yaralı birine merhamet edip durumuna müdahale etmek üzerine güçlü bir hikâye, akılda tutmaya değer bir hikâyedir. Zira ruhlara merhamet göstermenin anlatıldığı bu hikâye yok sayıldığında, yani arşiv odalarında özenle saklanıp işinin ehli hikâye anlatıcılarının, şifacıların ve kutsal insanların kanlı canlı dudaklarında hayat bulması engellendiğinde, ölüp gidecektir. Dolayısıyla bu hikâyeden iyi bir şeyler öğrenecek olan insan ruhları, onun yerine durumdan bihaber kalacak, yol kenarında yatmakta olan yaralı ise bir süre sonra zayıf düşüp ölecektir.

Kendi gönül gözümle bakıp size şu soruyu sormak isterim: İnsanların yaralılara nasıl yardım edileceğini öğrenebilecekleri hikâyeleri kim anlatacak? Daha önce bir şeylerin farkına varmamış fakat şimdi bir sezginin peşine düşüp anlamlı ve içten bir teselli sunabilecek olanlara dair hikâyeleri kim anlatacak? Hakikatleri dile getiren, olayları olduğu gibi aktarıp merhamet denen şeyin herkesçe bilinmesini sağlayacak hikâyeleri kim anlatacak? Yaralıları iyileştirip ayağa kaldıracak, berelenmiş

de olsalar zamanla onları eski hallerine döndürecek hikâyeleri kim anlatacak?

Diğer herkes kendisine ihtiyaç duyulduğunun gerçekten farkına varmadan veya valiz ve evraklarının yahut kendi ideolojisinin ve gitmekte olduğu o yerdeki kaygı ve önceliklerinin daha önemli olduğunu düşünerek aceleyle oradan geçip giderken, kim İyi Samiriyeli (şu işe bakın ki bu adam, yaşadığı dönemin en nefret edilen kabilelerinden birine mensuptur) gibi durup bir yabancının yaralarını saracak?

Hikâyedeki Samiriyelinin kırık bir kalbi vardı: Hayatı boyunca çoğunluk tarafından hakir görülmüştü. Hikâyenin bizim zamanımızda geçtiğini düşünün. Aramızda, sırf denizin ortasındaki dev bir katedral gibi ayakta duran bir âdete veya ideale tutunduğu için hakir görülmemiş, sırf birileri farkına varamıyor ve gerçekten göremiyor diye değersizleştirilmemiş biri var mıdır?

Samiriyeli'nin nasıl bir ruha sahip olduğunu, dayak yemiş bir adama yardım etmesinin gerçekte ne denli radikal bir eylem olduğunu daha iyi anlamak için şu örneği düşünün: Modern bir kabile adamı, diyelim ki herkes tarafından hakir görülen, üstüne üstlük evrakları eksik Meksikalı bir göçmen, sokaklarda yaşayan yaralı bir adam görür. Herkes yaralı adamı görmezden gelirken, herkesin iftira attığı bizim Meksikalı göçmen, o yaralı ruhu yavaşça omuzlarına alır ve yakınlardaki bir motele götürür; cebinden çıkardığı, güçbela kazanılmış nakit parasını yaralı adamla ilgilenmesi ve onu doyurması için motel sahibine verir. Kimsenin itibar etmediği bu göçmen, sonrasında kendi yoluna gider. Tıpkı İyi Samiriyeli hikâyesinde olduğu gibi, bizim küçük göçmenimiz de bir müddet sonra, yaralı adamın ne durumda olduğunu görmek ve adamın iyileşmesi için gereken başka ne varsa yapmak üzere motele geri döner.

Aynı anda hem eski hem modern bir İyi Samiriyeli hikâyesidir bu. Kimi insanda, taşıdığı yaralardan bağımsız, doğuştan bir tür mevhibe olarak var olan, benim "kirlenmemiş kalp" olarak adlandırdığım şeyden bahseder. Hikâyenin özü, aceleyle geçip giden yolcu kalabalığına kutsal bir alternatif sunar; içlerinden

bazıları yaralı adamı göremez çünkü belki de hiçbiri kendi ıstıraplarını nazikçe ve bilgelikle sırtlanmış bir halde yürümemiştir daha önce. Bazıları adamın bedenindeki kesikleri ve akan kanı görmemiş gibi davranabilir zira bunların gözü cennette değil, dünya üzerinde yaşayan diğer insanlara nasıl göründüklerindedir. Kimileri zamanı geriye çevirip olayları "aslında hiç yaşanmamış" kılamıyor olmaktan kaynaklanan acı verici bir çaresizlik hissine kapılmak istemiyor olabilir ve bu gayet anlaşılabilir bir durumdur. Kimilerine yaşananlar çok ağır ve zaman başka kimsenin yardımı olmadan bütün yaraları iyileştirecekmiş gibi gelebilir.

Oradan geçmekte olan bazıları, birine gerçekten yardım etmenin, özellikle de bunu ona daha fazla zarar vermeden, tamamen gerçek bir sevgiyle yapmanın yollarını hemencecik bulamadıklarından kendilerini savunmasız hissedebilirler. Bazıları bu konuda sanki çok rahat ve sakinmiş gibi görünmek isteyebilir çünkü belki onların da kalbi kırıktır ve kısa veya uzun bir süre önce yaşamış oldukları benzer olaylarla bedenen, zihnen, ruhen ve kalben hâlâ hesaplaşmamışlardır. İçlerinden bazıları sağına soluna bakmadan yaşamakta olduğu hayata devam etmek isteyebilir. Bazısı da kendince makul birtakım nedenlerle, başkalarının kıymetli bir yaşamı yitirmekten kaynaklanan acılarına müdahil olmak istemez. Nitekim acı çekmekte olan insanlarla yakın temas kurmaktan kaçınmanın birçok farklı nedeni olabilir.

Peki ama Samiriyeli hikâyesi özelinde, şayet kimse acı çekmekte olan o zavallıya gerçekten isteyerek yardım etmeseydi ne olurdu? O yaralı yolcunun anlatacak bir hikâyesi, bir yabancının hayatını bu denli hissederek önemsemiş başka bir ruha dair doğrudan bir deneyimi olur muydu? Yaşam'ı önemsemeleri, eğer düştüyse ayağa kaldırıp onarmaları ve kendi yaşamlarını da sonsuz bir şefkatle suyun üzerinde tutmaya çalışmaları için insanları cesaretlendirmeyi öğrenebilir miydik?

Eğer yere düştüğünde yaralı adama kimse yardım etmemiş olsaydı, kimse yaralarını usulca yıkamamış ve merhem sürmemiş olsaydı, kimse içindeki kıymetli Yaşam Gücü'nün kutsallığına dair hatırayı yaralı adamın içinde yeniden tesis

etmemiş olsaydı, adam nihayetinde başkalarına bunun dünya üzerindeki her insanın sonuna kadar hak ettiği bir şey olduğunu ve her insanın yeryüzüne bu yol gösterici işaret fişeğiyle geldiğini nasıl öğretebilirdi?

Şayet Samiriyeliler yardım etmek için durmasalardı, bütün bir insanlık ruhen yaralanmış olanlara durup yardım etmeyi nasıl öğrenirdi?

ŞUNUNLA VEYA BUNUNLA DEĞİL: HER İKİSİYLE VE HERKESLE İLGİLENMEK

Şuna hiç şüphem yok ki Buda'nın Annesi, Tanrı'nın Annesi, Sevgi Tanrısı *Jesu Cristo*'nun Kutsal Anası, sazların arasına sakladığı çocuğun hayatını kurtaran Miryam ve daha pek çok muazzam şahsiyet, yol kenarında kürtaj neticesinde öyle veya böyle yaralanmış bir ruhla karşılaşsalardı, bir an bile tereddüt etmeden yardıma ihtiyacı olup olmadığını sorarlardı. Hepsi şu ifadelerin kendilerine has bir versiyonunu söylerlerdi eminim: Seni fark ettim. Canının yandığını görüyorum. Benden sana doğru akan sevgi ve şefkat sayesinde, görmene, düşünmene ve iyileşmene yardım edeceğim.

Nitekim burada bizi esas ilgilendiren ve endişelendirenler, geçmişte yaptığı bilinçli, bilinçsiz yahut başka türlü tercihler yüzünden canı yanmış olan ve yaralarıyla birlikte yürümeye devam edenlerdir.

Eğer başta sözünü ettiğimiz yüz milyon, "uzaklardaki ruhlar"ın yeryüzüne gelmek için yaptıkları –ve bir nedenden ötürü tamamen gelişkin bir hale ulaşmayı başaramadıkları– denemelerin yaklaşık sayısıysa, demek oluyor ki yol kenarında üst üste yığılmış yatan "hiç doğmamış çocuklar"ın yaralı anne ve babalarıyla ilgilenecek en az iki yüz milyon "İyi Samiriyeli"ye ihtiyaç vardır.

Eğer insanın değer yargıları, yüreğindeki sıcak, al renkli sevginin başkalarına doğru akmasına engel olmuyorsa, eğer diz çökmek, dinlemek, yakın olmak, acıya dahil olmak, yükü paylaşmak, samimi bir anlayışın çamurundaki hakikatleri keşfetmekle ilgili bir derdi yoksa, yaralılarla ilgilenmek hiç de zor değildir. Bunun için gerekli olan şey, görmezden *gelmemek*,

sargı ve ilaçları *sakınmamak*, para ve kaynak aktarımından kaçınabilmek adına türlü gerekçelere *başvurmamaktır*.[16] Bilakis yapılması gereken, yol kenarında yaralı halde bekleyenlerin, yaraları hâlâ kapanmamış olanların tam anlamıyla iyileşinceye kadar sığınacak güvenli bir yer bulduğundan emin olmaktır.

Şu da belirtilmelidir ki eğer yüz milyon kayıp varsa ve bu nedenle iki yüz milyon kişi üzüldüyse, demek oluyor ki belki ilk, belki daha sonraki torunlarını kaybetmiş olan neredeyse dört yüz milyon büyükbaba ve büyükanne hayatları boyunca kalplerinde bu yarayla yaşayacaktır. Kürtaj nedeniyle canı yanmış olan *familiares*, akrabalar ve arkadaşlar, nadiren fark edilir veya durumları yüksek sesle dile getirilir.*

Fakat Kutsal Hanımefendimiz onları da fark eder; Şefkatli Anamız bütün ruhları fark eder ve herkese yardım eder. Yaralı her insanın içinde var olan nurlu ruha asla sırt çevirmez; insan onun hayatına ve yaşadığı büyük kayba ilişkin hikâyeleri inceleyecek olursa, kendisinin nasıl iyileşebileceğine dair bir yol haritası çıkarabilir. Kutsal Ana'nın güvenebileceği ve teselli bulabileceği arkadaşları vardı. Ölmüş olan Çocuğunu yanından ayırmadı, onunla sohbet ve hasbıhal etti, onu kutsadı ve sevdi. *Pieta* [acıma, merhamet]. Kutsal Ana, yoluna devam etmedi, onun için ve onun yanında kaldı. Ardından merasim tertipledi, kutsal yağla yağladı, taşıdı ve yerine yerleştirdi onu. Gözyaşı döktü. Çocuğunun hatırasını gururla taşıdı yanında.

Uzlaşı, bütün hakikatleri olabildiğince açık dile getirmekle başlar ve biter zira duygusal kalp ancak bu şekilde özgürleşir ve sonuna dek açılır. Bundan sonra gelebilecek olan şey, durmamacasına akacak gözyaşlarıdır. Nitekim gözyaşlarıyla ıslanan kişi, büyümeye ve içten dışa iyileşmeye başlar.

---

* Özellikle bu paragrafta ve genel olarak bu bölümde kürtaj üzerinden kadına atfedilen duygusal kaybın ve bunun yaratacağı ağırlığın farkında olmakla birlikte kürtaj meselesinde söz hakkının kadının kendisinde olduğunu, dilerse doğmamış çocuğunu aldırma hakkına sahip olduğunu ve bu 'kayıp'tan dolayı kimse tarafından suçlanmayı hak etmediğini savunduğumuzu özellikle belirtmek isteriz. (y.h.n.)

Burada, bu dünyada bir çocuğu geri çevirmiş olan beşer annenin, Kutsal Ana'nın atmadığı birtakım adımları atması gerekir. Bununla birlikte sevgi dolu Kutsal Ana, elbette onun yakınında durup destek olacak, onu koruyup kollayacaktır. Şifa, ona ihtiyacı olmayan günahsızlar için değildir. Şifa, ihtiyacı olan herkes içindir. Dahası iyileşme, düz bir çizgiden ziyade bir zikzaktır. Bazen tesirli bir dua, bazen kutsal bir sevgiyle dinleyen bir insan, bezen bir kitap, aniden gelen ilham verici bir fikir, anlık bir fark ediş, ruh için anlam ifade eden bir ritüel[17], insanın kendine yakın hissettiği herhangi bir şey ve Kutsal'a dair fikirleri şifa kaynağı olabilir.

İyileşmek, güvenilir bir insan bulmak, onunla yüz yüze oturmak, gördüğü/duyduğu/hissettiği muhtelif konular hakkında konuşup karşısındaki tarafından içtenlikle ve şefkatle dinlenmek ve şunu hep akılda tutmakla ilgilidir: İyileşmek, pişmanlıkla başlar. Zihni, yüreği, ruhu ve bedeni insanın en derinden inandığı, bildiği ve anladığı şeylerle uyumlu hale getirecek şekilde arındıran ritüel ve pişmanlıklar, mahfazanın kırık parçalarını yeniden bir araya getiren en etkili uzlaşma ve kabullenme yöntemlerinden biridir. Nihayetinde yara izleri hâlâ görünür kalacak olsa da iyileşecek, açık ve temizlenmemiş bir halde bırakılmamış olacaktır. Her tür yara temizlenmeyi hak eder, aksi halde insan hayatı ve psişesinin başka yönlerini olumsuz etkileme potansiyeli taşır; tıpkı kolda ortaya çıkan ve vücudun diğer sistemlerini etkileme potansiyeline sahip bir enfeksiyon gibi.

BAZILARI KÜRTAJIN BÜYÜTÜLECEK BİR ŞEY OLMADIĞINI SÖYLER

Bazıları için gerçekten de öyle olmayabilir. Bugüne kadar çok fazla insan dinledim ve sanıyorum ki kürtajla ilgili lehte ve aleyhte bütün farklı görüşleri defalarca ve muhtelif şekillerde yüreğimde duyumsadım. Yaşamın değerliliğine dair son derece emin olduğum fikirlerimden beni döndürmeye çalışan ve bu uğurda bağırıp çağıran, nefret saçan ve utandırmaya çalışan, herhangi bir tarafa mensup insanlar beni pek etkilemiyor. Cennetle ilgili kendi kişisel fikirleri üzerinden ödülleri toplamaya

pek hevesli görünen ve geri kalan herkesi yine kendi kişisel cehennem fikirleri üzerinden yargılayıp mahkûm edenlerle de başım pek hoş değil.

Beni, bu dünyaya gelmeye çalışan ve bir şekilde yolu kesilen ruhlar etkiliyor daha ziyade. Bunun olmadığı durumda yaşanabilecek güzellikleri kaçıran anneler ve babalar etkiliyor. Çocukları bu dünyaya gelememiş yahut gelmiş fakat kalamamış anne babalara olan yaklaşımımı, çocuk sahibi olmak isteyip hamile kalamayan, bir çocuk dünyaya getirmeye çalışırken onu düşük yaparak ya da anne karnında kaybeden yahut da yeni doğmuş bebeğini veya yaşı daha büyük olan çocuğunu toprağa veren acılı insanları kollarımda tutmuş olmam belirliyor. Kendi bedenleri aracılığıyla bu dünyaya gelmeye çalışan bir çocuğa hayır demiş olmanın ağırlığı altında ezilmiş olanların ağırlaşmış kollarını ve omuzlarını hatırlıyorum.

Bunca yıllık çalışmalarım ve ruhun yolculuğuna dair insanlarla yaptığım derin sohbetlerden yola çıkarak diyebilirim ki psişe her zaman "eli kulağında" bir sevgiyle dolu olarak gelir dünyaya. Bu "eli kulağında" ifadesi, sevmeye her an "hazır" olduğumuzu, sevgi konusunda eyleme geçişimizin her an "eli kulağında/ha oldu ha olacak" bir hal arz ettiğini söyler. Bizler, daha doğrusu çoğumuz, bilhassa savunmasızı, güzeli, ihtiyaç sahibini, güçlüyü, meydan okuyanı, herkesi ve her şeyi sevecek şekilde yaratılmışız. Kimileri hayvanlardan farkımızın muhakeme veya gülme yeteneğimiz olduğunu söyler. Katılıyorum. Ama bunun haricinde, bir anda ve samimiyetle, sadık ve derin ve her an yaşam dolu bir biçimde sevmek gibi doğuştan ve son derece etkili bir yeteneğe sahip tek canlı biz olabiliriz; köpeklerle birlikte elbette. Kendi hakiki benliğimize kalsa, o kadar kolay severiz ki aslında.

Sevilecek yeni bir canın hayatına başlayamamasının yarattığı ıstırabın en önemli nedeni insanlığın büyük bir çoğunluğunun "birdenbire ortaya çıkıp çok fazla şeyi kuşatacak bir sevgi" için yaratılmış olmasıdır. Psişenin iki önemli veçhesi olan ruh ve yaşam gücü, acıyı kolayca dindiremezler zira ego "Şu an ne yeri ne de zamanı; ne en doğru insan, ne de en doğru an," diye düşünür. On yıllardır yürüttüğüm klinik çalışmalarda

dinlediğim yüzlerce rüyanın, psişenin ruhuna, yeni bir can için her ânın doğru an olduğunu; hepimizin içinde yaşayan canlandırıcı ruha, yeni canın esasında her gün tekrar tekrar doğan bir dünya olduğunu; nitekim daha yüce olan akla da egonun ve rasyonel aklın olayları nasıl gördüğünden bağımsız olarak bütün zamanların "en doğru zaman" olduğunu ispatladığını gördüm.

Ruhların anlık ve hazırlıksız bir biçimde dünyaya gelişleri bağlamında düşünelim bunu. Pek azımız bu dünyaya kesinkes planmış bir şekilde gelmişizdir. Bütünüyle "hazırlıklı" olmayan birlileri için büyük bir sürpriz olmuştur çoğumuzun dünyaya gelişi. Kendimizi bir anda yeryüzünde bulmadan önce, küçük bir açıklık, öte bir dünyanın gün doğumunda bir gedik görüp kendimizi oradan dışarı attık belli ki. Belki de oralarda bir yerlerde doğacak ve hayatta kalmayı başaracak, bizim için yaratılmış bir beden vardır diye düşünüp risk aldık. Hiç şüphesiz tez canlı, kararlı, heyecanlı küçük ruhlardık hepimiz.

İnsanlar dünyaya gelmeye uğraşan küçük bir ruhun kıpır kıpır yaşamını sezebilirler çoğu zaman. Bazıları, kendini tam anlamıyla aşikâr etmemiş bir ruhun yakınlarda gezindiğini hissedebilir pekâlâ, gebe kalındığında mesela. Birçoklarına göre insan çocuğunu gözleriyle görmeden çok önce aralarında bir bağ gelişir; annenin kalp atışları aracılığıyla sezilip ya hafızaya kazınan ya da bir anlık görünüp kaybolan sonsuzluk ile kırmızı kanın harmanlandığı gizemli ve elle tutulur bir bağdır bu.

Çocuk doğurmak ve çocuk yetiştirmekle ilgili bunun gibi ve daha başka gizemli unsurlar, hamilelik sanki salt biyolojik bir meseleymişçesine, hâkim kültür tarafından nadiren vurgulanır. Oysaki yeni bir bilincin birçok katmanda ve konuyla ilgili herkes için doğmaya, ortaya çıkmaya çalışması esasında son derece muazzam bir gizemdir.

Dolayısıyla bir kadına veya bir erkeğe kaybettiği çocuğunu unutacağını söylemek, çocuk her ne şekilde yitirilmiş olursa olsun, yalan söylemektir. Bir kaza neticesinde, baskı altında

kalındığı için yahut kişinin kendi kararı sonucu bir çocuğu kaybetmiş olmanın tümüyle önemsiz olduğunu söylemek, "kısmet değilmiş" demek, durumun imkânsızlığını vurgulamak yahut o kadar da büyütülecek bir şey olmadığını dile getirmek, sadece tek bir dünyada doğruyu söylemektir ve sadece o dünya için gerçek ve pragmatik olarak doğrudur bu. Fakat salt dünyevi olan bu alemin ötesinde, onunla ilişkili ve ondan daha büyük bir Ruhlar hakikati vardır ve belirli bir vaatle dünyaya gelen yeni cana ait olan mucize ve azamete dair o harikulade his, çocuğun yitirilmesiyle birlikte yok olur.

Bu nedenledir ki yaşayan bir varlığın beslenme kaynağından, yani ana babaların sevgiyle dolu kocaman yüreğinden koparılması halinde, üzülmemek gibi bir durum çoğu insan için söz konusu olamaz. Buradaki hakikat, ruhun üzüntüsüdür. Annesine bir beden inşası konusunda yardım etmeye ve dünyaya gelmeye çalışan ve sonrasında bunun mümkün olmadığını gören bir "çocuk ruhu"nun kaybı için duyulan üzüntüdür bu.

Bu üzüntü kısmen, ruh/psişenin bütün olayları, alınan bütün kararları kayıt altında tutmasından kaynaklanır. Ruh/psişe, insanın başına gelen her şeyi hatırlar; yüce akıl ise hepsini tartar, her konuyu bilgece bir destek ve sükûnet halinin ruhsal standartlarına göre yargılar; oysaki tek başına ego, bütün meseleleri –kimi zaman son derece korkak, abes, çaresiz veya karamsar bir şekilde– ölçüp tartan, geveze mi geveze bir mantığa sahiptir.

Şu da bir gerçektir ki herhangi bir konuda egonun tek başına, ruha danışmadan aldığı kararlar, dahili ve harici kültür içerisindeki en bilge ve yüreği sevgi dolu insanlardan ziyade, çıkarlarıyla, toplum mühendisliğiyle yahut başkalarının yaşamlarına korkuya dayalı, dar kültürel beklentilere uyacak müdahalelerde bulunmakla ilgilenen insanlarca belirlenmiş dengesiz bir tartıyı temel alır genellikle. Bu kararlar, şimdi ve gelecek için yeni yaşamı destekleyecek başka hangi kapıların olduğuna dair herhangi bir mütalaa ve soruşturmayı devre dışı bırakır. Yeryüzündeki her bir insana doğuştan bahşedilmiş olan en ileri görüşlü unsurdan ziyade –psişenin en az ileri görüşlü fonksiyonu olan– korkuya dayanılarak alınan yaşamsal karar-

lar, insanın görüş ve sezgilerinin feci halde kısıtlanmasına yol açabilir. Gerçekte her insan, kendi içinden, Kutsal olandan ve kendisi haricinde de yüreği gerçek sevgiyle dolu ve hakiki bilgelik konusunda deneyimli olan başkalarından, bütüncül ve anlamlı nasihatler almayı hak eder.

Freud, "Ölüm Arzusu" (bir anlamda yaşam gücüne karşı olma itkisi) üzerine yazmıştı. Klinik çalışmalarımda bunun, hastanın mecalsizliği, kırgınlığı, üşengeçliği, aldırmazlığı, değersizleştirmesi yahut kendini, içindeki yaşam kıvılcımını, o yaratıcı ve canlandırıcı gücü küçümsemenin başka araçları üzerinden gerçekleştiğini gördüm. Fakat bana göre çoğumuzun içinde bundan çok daha güçlü bir "Yaşam Arzusu" yani hayatı değerli addetme, elimizden gelen her şekilde Yaşam'dan *yana* olma yönünde bir dürtü var. Yaşamaya yönelik bu dürtü koruyucu, dikkatli ve hassastır; dahası bence Kutsal Ana'nın Lekesiz Sevgi'sinin insani versiyonu olan ruhun lekesiz sevgisine dayanır.

Kutsal Ana'nın Lekesiz Sevgisi, sevmek için sıradan ve sıra dışı her yolla bilincimize doğmaya çalışan daha Yüce Güç'ten kaynağını alır. Samimi, masum ve saf sevgiye çıkan anlık açılımlara, genellikle insan hayatını değiştiren deneyimler yol açar; hamilelik bu hayat değiştiren deneyimlerden en etkili olanıdır, tabii egonun mevcut şartlara yenik düşmemesi, kültürün ve diğer insanların, ruhun sesinin geçici olarak kısılmasına yol açacak denli baskı uygulamaması *şartıyla.*

Olayların neticelerinden bağımsız olarak, yeni bir yaşamın, yeni bir canın sevgiyle korunması yönünde bir dürtü hissediyor olmak, siperlerde savaşırken her zaman kolay kararlarla karşılaşmasa da gerçek yaşam deneyimleriyle dolup taşan bilge bir kalp ile, yalnızca ezbere kavramlara göre faaliyet gösteren kuru ve yavan bir kalp arasındaki farkı da yansıtır.

Yine de burada Polyannacılık oynamıyorum. Hamileliğin bir suç ile başlayabildiğini, servet, maneviyat, sağlık veya sahip olduğu imkânlar bakımından varsıl ya da yoksul herhangi bir kadının başına gelebileceğini göz ardı ediyor değilim. Kanserin

son aşamasında olan ve ikisi birden hayatta kalamayacaksa kimin yaşamaya devam etmesi gerektiğine karar vermek zorunda olan hamile annelerle tanıştım. Genç bir annenin, rahminde taşıdığı ve alacağı güçlü kimyasal ilaçlar nedeniyle hayatta kalamayacak olan çocuğu uğruna kemoterapiyi reddettiğine tanık olduğumda içine girdiğim kutsal sessizliği hakkıyla aktarabilir miyim, emin değilim. Güzeller güzeli kızı, neredeyse normal zamanda ve canlı olarak doğmuş, anneye gelince, o bu minik yeni cana duyduğu müthiş sevgi ile doğumdan kısa süre sonra ölmüştü. Tanıdığım birçok anne ve babanın geçtiği zorlu yolları anlatan bu tür hikâyeler, lime lime olmuş dua çaputlarının sonsuza dek dalgalanacağı, kendine ait bir anıt mezarı hak ediyor.

Sağ olan bir veya üç yahut beş çocuğu uğruna zor bir tercih yapmak zorunda kalan başka annelerle de tanıştım. Bu insanlar için üzerinde "En Zor Kararları Alanlar" yazan bir anıt dikilmeli bence. Uyuşturucu bağımlısı olan ve hâlâ mücadele veren anneleri dinledim. Doğar doğmaz çocuklarından acımasızca koparılan hapisteki anneleri. Beklenmedik bir gebelik yaşayan, insanların bunu öğrenmesinden çok korkan, kendi ebeveynlerini hayal kırıklığına uğratmaktan veya mensubu oldukları cemaat tarafından dışlanmaktan çok korkan, bu ve başka nedenlerden ötürü hamileliğin devam etmemesi gerektiğini düşünen çok genç ve yaşça daha büyük anne ve babalardan oluşan kalabalık bir grubun yüreğinden geçenleri dinledim.

Beklenmedik gebeliğin sonlandırılmasını hiç önemsemediklerini söyleyenleri de işittim. Fakat onlarla sessizce konuşurken gördüm ki aslında önemsiyorlar, dahası başka derin yaralar psişelerinin içinde halihazırda yer kavgasına tutuşmuş. Olaydan çok sonra haberdar edilmiş babalarla da tanıştım, görüşlerini bir şekilde dile getirip dediği olan yahut dediklerine karşı çıkılan babalarla da.

Bu nedenle tüm bu zorlu yollar, tüm bu varyasyonlar için şöyle düşünüyorum: Hepsi merhamet ve anlayış gösterilmeyi hak ediyor; her bir insanın durumu, araçları ve yürüdüğü yol, her bir insanın o zamanki arzuları ve zihni, yüreği, ruhu ve bedeni arasında anlık huzur ve ahengi yakalama isteği, kulak

verilmeyi hak ediyor. Bu zorlu yoldan yürümüş olanların huzura olan özlemi, sağlık ve şifa bulmak isteyen, sağlığın sırf bedenle ilgili bir şey olmadığını, akıl, ruh, yürek, etraf ve erişimimizdeki toplum için de bir gereklilik olduğunu hatırlayan ruhun yaptığı bir çağrıdır esasında.

Seyahat ettiğim çoğu yerde, bir kez bu dünyaya getirilmiş, sonrasında ihmal edilmiş ve yaşamları korkunç istismar ve başka suçlarla çekilmez hale getirilmiş birçok çocukla tanıştım. Kutsal Ana beni Bükreş ve Varşova'nın yetimhanelerine götürdü ve oradaki zarar görmüş çocukların yaşadıklarına dair –ne kişisel ne de başka türlü asla öğrenmek istemeyeceğim– yüz yüze konuşmalardan edindiğim bilgiler, içime işlemiş halde kalmaya devam edecek. Fakat şunu biliyorum ki çoğumuzun bildiği adıyla merhametli Kutsal Ana hep yanımızdadır; gerçek benliğe ulaşmak için hâlâ inançla çabalamaya bu yüzden devam ediyorum. Ona ne isim verirsek verelim, burada bizim yanımızdadır; dünyanın en umutsuz, en karanlık ve en korkunç köşelerinde, daha bile çok.

Gerçek dünyada, kimin neyi, nasıl ve neden yapması, düşünmesi yahut takip etmesi gerektiğine dair çizgiler, birilerinin avaz avaz ilan ettiği kadar net ve kesin değildir. Bazen dörtdörtlük cevaplar yoktur. Bazen cevaplar fenadır. Bazen hangi yola yönlendirildiğimizi bilemeyiz. Bazen ortada yol bile yoktur. Ama ben o zaman bile Kutsal Ana'nın yaşamdan ve adaletten yana olduğunu düşünüyorum. Her zaman öyleydi, şimdi de öyle ve hep öyle olacak. Ona boşuna İyi Nasihatlerin Anası demiyorlar.

Bazıları "Kutsal Ana benim için ne yaptı ki? Hiçbir şey! Sorunlarım aynı korkunçlukta devam ediyor. Hayatım hâlâ kâbus gibi. Seçme şansım yok," der. O ise kulağımıza –bütün ruhumuzla güvenebileceğimize inandığım– kutsal bir deliliği fısıldar: "*Seninleyim. Her zaman yanındayım. Benim gördüğüm gibi görerek, işittiğim gibi işiterek, eylediğim gibi eyleyerek, kendi yolunu bulacaksın.*"

"Egonun ölçütlerine göre plansız ama daha yüce bir güç tarafından planlanmış olan" gebeliklerle ilgili bana fikrimi soran anne ve babalara, kendilerini bir anda "çocukla" bulan genç yetişkinlerin veya yetişkin çocukların anne babalarına, büyükanne ve büyükbabalarına söylediğim ilk söz şudur: Panik yapmayın. Nefes alın. Gönlünüzü ferah tutun. Yalnızca hissetmeyelim, düşünelim de. Bütün seslere kulak verelim.

Kendi inanç sistemleri içerisinde, yüce gücün sakinleştirici etkisine odaklanabileceğimizi söylerim onlara. Birçokları için bu güç, Merhametli Kutsal Ana'dır veya olabilir. Nitekim konuyla ilgili her insanı, meseleleri etraflıca düşünmesi için kendine salt pragmatik değil aynı zamanda ruhani bir zaman ayırması için cesaretlendirebiliriz; insanın akıl danışmak, korunma ve kaynak talep etmek için, gerektiğinde ailesinden başka insanlara ulaşmasına yetecek bir zaman olmalıdır bu. Hamileliklerin pek çoğunun mükemmel eşlerle, mükemmel bir maddi durumla, mükemmel bir cemaat desteğiyle gerçekleşen "mükemmel gebelikler" olmadığını hatırlayacak kadar zaman vardır insanın önünde. Dahası insan kendi geleceğini destekleyecek dış dünya yapılarını kendisi inşa edebilir, tıpkı bir çocuğun anne karnında kendi küçük bedensel yapılarını inşa etmesi gibi.

Dünyaya gelecek bir çocuğun, insanın hayatının seyrini değiştireceği doğrudur. Yeni bir hayat, yeni bir can, şayet meşgul olunur ve izin verilirse, insanın hayatını tamamen zenginleştirebilir de; birçok zorlu görevi, birçok güçlüğü beraberinde getirse bile.

Bir yazar ve şair olarak, zaman zaman aynı anda yüzlerce, hatta binlerce insanın karşısına çıktığım oluyor. Kimi toplantılarda sahneden onlara sesleniyor ve gecenin sonunda bazen kürtaj ve hamilelikte yaşanan bebek ölümleri hakkında bir sohbet başlatarak bu konularla ilgilenen insanların programdan sonra bir süre daha kalabileceğini söylüyorum; hep birlikte konuşuyor, dualar ediyoruz.

Birçoğu programdan sonra kalarak yaşadıkları büyük aşklar, uğradıkları saldırılar, kayıplar, seçeneksizlikler, başkalarından gördükleri zulümler, terk edilmeler, ihanet, utanç ve çok ihtiyaç duydukları halde göremedikleri destek ve sevgiye dair kendi hikâyelerini anlatıp gözyaşı döküyorlar. Kimilerinin yarası hâlâ çok taze oluyor; bazıları henüz geçen hafta, bazıları yıllar önce gerçekleşmiş olsa da.

Kutsal Ana'nın yardımıyla, o kısıtlı zaman ve mekânda yaralı yürekleri, daha fazla tefekkür, daha fazla anlayış ve şifanın olduğu bir yola doğru yönlendirebildiğim oluyor. Birlikte geçirdiğimiz zaman son derece kısa olsa da ruh ve psişedeki o yaraların üzerine şifalı bir merhem sürebildiğim de oluyor bazen. Karşımda duran kişinin yaşamı kadar, onun bedeni üzerinden dünyaya gelmeye çalışmış olan canın ve ruhun yaşamını da yeniden hâkim kılabiliyorum, yahut bizzat Yaşam'ın kendisini.

Bu insanlara sunduğum şeylere, hâkim kültür içerisinde saygın bir konuma sahip olan bazı figürler tarafından şiddetle karşı çıkıldığının da farkındayım. Kimisi kendi sahnesinden, kürtaj yaptırdığını ve bu yüzden hiç pişman olmadığını haykırıyor. İnsanların kendileriyle ilgili beyan ettikleri görüşlere inanmak zorundayım. Kimisi kürtaj yahut kürtajlar yaptırmış olmaktan gurur duyduğunu söyleyip dinleyicileri arasında yer alan kadınlara ayağa kalkıp kürtaj yaptırdıklarını herkesin içinde itiraf etmelerini ve bununla gurur duymalarını söylüyor. Bense bunun bazıları için fazla radikal olduğunu düşünüyorum. Birçok kadının "Şayet erkekler kürtaj yaptırabiliyor olsaydı, kürtaj kutsal bir şey olurdu," diye yazdığını hatırlıyorum. Sanırım bununla ne demek istediklerini anlayabiliyorum.

Fakat benim anlayışım ve odaklandığım şey daha farklı. Bunu kasıtlı olarak yapmıyorum ama kürtajın altında yatan gerçekleri, bu durumdan zarar görebilecek başka insanları görmek pek de işine gelmeyen veya hamileliğin bir insan için ne denli zor olabileceğini örtbas etmeye çalışan insanların öfkesini üzerime çektiğim zamanlar oluyor. Dahası hamileliğin kadının sorumluluğu olduğunu düşünen birçok insan var ki bence bu, California'daki kızılçam ormanlarının herhangi bir tohumlanma olmadan peri tozuyla oluştuğunu söylemekten

farksız.[18] Bence her türlü polemiğe rağmen, bilhassa kürtaj yoluyla çocuklarını yitirmiş olan yaşayan-yaralıların içinde bulundukları durumun tüm gerçeklikleri, saygılı ve yüce gönüllü bir yaklaşımla değerlendirilmelidir.

MERHAMETLİ ANA İLE BİRLİKTE İNŞA EDİLEN UFAK BİR ŞİFA SIĞINAĞI

Yaralılar için de basit bir manevi şifa sığınağı inşa edebiliriz. Bundan kırk yıl önce, bunun gibi kayıplar nedeniyle ıstırap çeken insanların acısını dindirmeye yardımcı olmaya başladım. Ve birazdan okuyacaklarınız, anekdotlara dayanan, benim öznel bulgularımdır. Yaptığım okumaların veya derslerin sonlarına doğru (eğer güvenli bir ortamdaysak) kürtaj sonrası yaşanan travmaların bahsini açtığımda, sohbete katılmak için kalan (konuyla ilgilenen ve/veya bir nedenden ötürü canı yanan) kadın ve erkeklerin sayısı, bana gelip kürtaj sonrası herhangi bir olumsuzluk yaşamadığını dile getirenlerin sayısını katbekat aşıyor. Bu iki grubun birbirine oranının ne olduğundan bağımsız, yaptığımız okuma veya derslerden sonra sohbete kalanlar, yaralı ve bakım verilmemiş ruhlardan oluşuyor hep.

Bana öyle geliyor ki başkalarının acısına saygıyla yaklaşmak bir norm halini almış olsaydı, daha az yeni can ölür ve bu yeni cana, şu anda mevcut olmayan veya eser miktarda mevcut olan (öyle değilse bile, varlığına son verilmiş yahut kaynaklardan mahrum bırakılmış) birtakım yöntemlerle hizmet etmek üzere inşa edilmiş çok daha fazla ailevi ve toplumsal yapı olurdu. Fakat bunun için önce, bir insan, yaşayabilir bir canlının dünyaya gelmesine engel olduğunda neler yaşandığına dair gerçek hikâyelerin daha fazla paylaşılması gerekiyor.

Nitekim yaşadığı kayıplar nedeniyle acı çekmekte olan küçük yahut kalabalık bir grupla –ruhun çalışma odasını andıran– sessiz bir mekânda bir araya geldiğimde, toplumsal olmayan merceklerle görürüm etrafımı. Kürtaj ve hamilelikte yaşanan bebek kayıplarının derin ve kutsal dünyasında ufak bir köşeye doğru ilerlerim sonra. O köşede çok kan dökülmüş, çok büyük kalp kırklıkları yaşanmıştır. Soruların basit cevapları yoktur ve fakat uzlaşma yönünde samimi bir arzu vardır. Ve

bu derin ve dürüst ilk anlarda, önce Kutsal Hanımefendimizi çağırırım yanımıza. Ve çoğunlukla bu çağrı bile, orada mevcut olan birçoklarının zırhlarla çevrili yüreğini açmaya, cerahatin yaradan akmasına yeter.

Zaman içerisinde ben de birçok yönden, "yara izleri klanı" adını verdiğim grubun üyelerinden biri oldum: Muhtelif ortamlarda hayatın kutsallığına dair görüşlerimi paylaştığım için yuhalanmaktan, dalga geçilmekten, nefret söylemine maruz kalmaktan, bağırılmaktan, susturulmaktan kaynaklanan yaralardı çoğu. Oysaki yol kenarında ıstırap çekenlere dair fikirlerim çok uzun yollar önce şekillendi benim. Bunca yıldır hâlâ yoluma devam etmeye, sadakatimi korumaya ve yaşamın çoğunlukla sessiz savunucusu olmaya çalışıyorum.

Şimdi size küçük bir pencere aralıyorum ki görüşlerimin son derece merhametli –ve elbette *Nuestra Señora*'nın harmanisi altındaki– bir kadın tarafından nasıl şekillendirildiğini görebilin... Başından birçok kürtaj geçmiş bir kadın tarafından hem de.

Bundan yıllar önce Chicago O'Hare Havaalanı'na yaptığım bir uçak yolculuğu sırasında, ufak tefek yaşlı bir kadının yanına oturmuştum. Gözlük camları bir hayli kalındı ve gözlüğü o kadar büyüktü ki sadece gözlerini değil, o ufacık suratındaki yanakları da kaplıyordu. Daha önce bizzat tanışmamış olsak da bu kadını gayet iyi tanıyor, eserlerini biliyordum. Gwendolyn Brooks, Illinoisli bir Şair-i Âzam'dı ama her şeyden öte bir halk şairiydi. Bizim gibi insanlar hakkındaydı yazdıkları; tozun toprağın içinden gelen, kırık camların ve mağrur hayallerin insanları hakkında.

Çok uzun zaman önce Bayan Brooks'un "Anne" adında bir şiirini okumuştum, tekrar tekrar. Şiir beni çok heyecanlandırmıştı; on sekiz yaşımda zorla yaptırmaya çalıştıkları kürtajdan kaçmak için etrafımdakilerle vahşi bir kedi gibi hırlaşırken, bana çok şeyler ifade etmişti bu şiir. Sonunda çocuğumu hamileliğimin doğal bitimine kadar karnımda taşımayı başarmış

olsam da bekar bir anne olarak ilk göz ağrımı, canlı doğan ilk çocuğumu başkasına vermek zorunda bırakılmıştım.

Aynı şiir, onu okuduğum başka bekar anneler için de çok şey ifade etmişti; onlar da çocuklarından vazgeçmeye zorlanmışlardı. Çoğu benim gibi yoksul ve eğitimsiz olan bu kadınlar, hamileliklerinde kimseden destek görmemiş, bütün kaynaklardan mahrum bırakılmış, aileleri tarafından ihanete uğrayıp terk edilmiş ve ilk doğan çocuklarından vazgeçmeye zorlanmış veya korkutulmuşlardı.

Şiirde bizler için hayli dokunaklı bir cümle geçiyordu; bir feryat, bir ağıt gibiydi, bizim feryatlarımız gibiydi aynı. Ağıtlarımız, Rama tepelerinde, masumlar katledildikten sonra ağıt yakan ve "teselli edilmek istemeyen" Rahel'inkilere benziyordu.

Şiirde geçen o dokunaklı cümle şuydu: "*Asla senin olmamış çocuklarını hatırlıyorsun...*"

Bu bizdik işte. O zamanın hiyerarşisi içinde aralarında dindarların da olduğu bizden yaşça büyük insanlar ısrarla "unutacağımızı" söyleseler de hepimiz çocuklarımızı gayet iyi hatırlıyorduk.

Küstahça söylenmiş bir yalandı bu. Hiçbirimiz biraz bile olsun unutmadık. Kalplerimiz kutsal bir sevgiyle dopdolu olarak hatırladık. "Asla bizim olmayan" ama karnımızda taşıdığımız, sevdiğimiz, şarkılar söylediğimiz, konuştuğumuz, karnımızın üzerinden okşadığımız, isimler verdiğimiz, üzerine titrediğimiz, onun için yemekler yediğimiz, koruduğumuz, yeni ve gerçek bir Yaşam olarak gördüğümüz, dünyaya sağ salim getirebilmek için korkarak ve fakat memnuniyetle acı çektiğimiz ve sonunda hastanenin "yoksullar koğuşunda" ve yanımızda partnerimiz olmadan doğurduğumuz çocuklarımızı asla unutmayacaktık. İlk çocuklarını dünyaya getiren biz genç anneler, genellikle yalnız ve tek başımıza doğurmuş, ancak çocuklarımızı, her şeyden kıymetli çocuklarımızı, hayatımızın Aşkı olan çocuklarımızı yanımızda tutamamıştık.

"Zamanın şartları öyle gerektirdiği için" bütün genç ve yoksul annelerle aynı yere yönlendirilmiş ve onlarla aynı kaderi

paylaşmıştık: Hayat boyu süren bir kayıp, hayat boyu süren bir yürek yırtılması.

Çocuklarımızı unutmak mı? Asla! "*Asla senin olmamış çocuklarını hatırlıyorsun...*"

Esasında Bayan Brooks'un kendi başından geçen kürtajları konu alan şiir ile, çocuğundan vazgeçmeye zorlanmış kadınların veya çocuklarını trajik bir biçimde yitirmiş olan kadınların deneyimleri arasında birtakım benzerlikler kurmak mümkündür.

O iki saatlik uçak yolculuğu boyunca, Bayan Brooks'la zaman zaman başlarımız birbirine değecek kadar yakınlaşarak yaptığımız sohbet neticesinde bir konuda hemfikirdik: Eğitilmiş bir kalbi olanlar için şu çok nettir ki can kaybı can kaybıdır. Can kaybı pek çok farklı şekillerde gerçekleşebilir ki buna, tıpkı ani ölüm ve düşüklerde olduğu gibi, yaşamın neden "tutunamadığının" veya neden yeryüzünde bizimle birlikte kalamadığının açıklanamaması anlamına gelen "X faktörü" de dahildir.

Bayan Brooks son derece hoşsohbet ve kibar biriydi. Ben o zaman yirmilerimin başlarındayken, o şimdi benim olduğum yaşlarda, yetmişlerindeydi. Onun durumu benim yaşadığımdan farklı da olsa, yaşamın gerçek ve mutlak olduğunu ve yaşadığınız can kaybının, yani canınız kanınız olan çocuğunuzla yanak yanağa durma fırsatını herhangi bir sebepten ötürü yitirmiş olmanın derin bir kedere yol açtığını biliyordu.

Şaire Bayan Brooks, kürtaj yaptıran yahut çocuğunu evlatlık vermek zorunda bırakılan veya uzun zamandır özlemini çektiği bebeğini karnındayken yitiren kadınların sonraki süreçte neler yaşadığını, kürtaj karşıtı hareketler ortaya çıkmadan, bazı kilise cemaatleri üyelerini sağlık kliniklerine giden kadınlara (oraya kürtaj için gitsin veya gitmesin) avaz avaz bağırmaya alenen teşvik etmeden, insanlar kürtajla alınmış bir bebeğin resimlerini pankart olarak taşımaya başlamadan çok önceleri biliyordu.

Hücrelerimizle bildiğimiz şeyler hakkında yazıyordu: Kaynağından mahrum bırakılan bu çocuğun Yaşam'ın kendisi olduğunu, kutsanmış, yaratıcı ve Sevgi dolu olduğunu, Yaşam

geri çevrildiğinde veya zorla uzaklaştırıldığında veya gizemli bir şekilde sevgi dolu kaynağından bir nedenden ötürü koparıldığında, kıymetli addedilen diğer şeylerin de paramparça olduğunu yazıyordu. Ve biz tüm bunları anlamış ve bir ömür boyu kutsal anne kalplerimizde taşımıştık.

Bayan Brooks'tan bu şiiri başkalarının bir şeyleri görmesine ve/veya yaşadığı kayıp sonrasında şifa bulmasına yardım edebileceğim durumlarda kullanmak için izin almıştım; yıllardır da kullanıyorum. Bu şiir, ömür boyu acı vereceği neredeyse kesin olan zorlu kararlar hakkında yazılmış, bildiğim en güçlü, en samimi ve en katışıksız metin. O an orada o kadına yardım edecek kimse olmadığı yahut olanın da yetmediği ya da güven telkin etmediği için kesindir ömür boyu acı vereceği.

1945 yılında yazılmış bu şiirde, Bayan Brooks için kürtajdan yıllar sonra bile hâlâ çözülmeden kalmış meseleleri, hâlâ kendi kendine sorduğu soruları görebilirsiniz. O zaman onun yanında da yardım edecek, manevi sorgulamalarına yanıt bulacak kimsesi yoktu. Sonrasında da iyileşmesine yardım edecek, gözyaşlarını biriktirdiği kâseyi hakiki bir kederle Yaradan'a taşırken ruhuna yol gösterecek birileri olmamıştı.

Şairlerin ve şiir okurlarının sık sık "Şiir hayatımı kurtardı" demeleri boşuna değildir zira ruhun çektiği ıstıraba kulak veren, beyaz kâğıtlardan küçük bir kâse olup gözlerden akan yaşlara talip olan, terk etmeden hikâyeyi ve bütün detayları uysallıkla ve yargılamadan kayıt altına alan tek şey boş bir sayfadır çoğu zaman.

ANNE[19]
YAZAN: GWENDOLYN BROOKS

Kürtajlar müsaade etmiyor unutmana.
Asla senin olmamış çocuklarını hatırlıyorsun daima.
Kimisi saçlı kimisi saçsız, o küçük, ıslak can parçalarını,
Ciğerleri havayla bir kez bile buluşmamış işçileri, şarkıcıları.
Asla ihmal edemeyecek, dövemeyeceksin onları.

Ağladığında susturamayacak, şekerlerle kandıramayacaksın.
Parmağını emdiğinde, eline yavaşça vuramayacak,
Korktuğu öcüleri kovalayamayacaksın.
Heyecanını bastırmaya çalışarak yanından ayrılıp
Elinde onun için getirdiğin tatlılarla,
Gözlerin parlayarak geri dönemeyeceksin yanına.

Rüzgârların sesinde ölü çocuklarımın sesini duydum
Hayal meyal.
Büzüldüm önce, sonra rahatladım.
Benim hayal meyal ruhlarım, asla ememeyecekleri memelerde kalmış.
Onlara dedim ki, Canlarım, eğer günah işlediysem,
Bahtınızı, bitmeyecek yaşamlarınızı, doğuşlarınızı, adlarınızı,
Bebekken dökeceğiniz gözyaşlarını, oynayacağınız oyunları,
Sever gibi yaptıklarınızı ve sevdiklerinizi, hengamelerinizi ve izdivaçlarınızı,
Kalp kırıklıklarınızı ve ölümlerinizi çaldıysam sizden,
İlk nefesinizi zehirlediysem,
Bilin ki kastımda bile kasıtsızdım.
Ne diye mızırdanıyorum ki?
Suç benden başkasında değil ki!
Bir şekilde öldünüz diye mi?
Yoksa daha ziyade,
Hiç yapılmamış olmanız mı, nedeni?
Korkarım ki bu da var işin içinde.
Kusurluyum ben de; ne diyebilirim ki?
Gerçekler nasıl denir ki?
Doğdunuz, vücuda geldiniz ve öldünüz sonra.
Ama hiç gülmediniz, planlar yapmadınız yahut ağlamadınız sonrasında.

İnanın bana, hepinizi çok sevmiştim.
İnanın bana, hepinizi tanımıştım, hayal meyal de olsa.
Hepinizi çok sevmiştim, hepinizi.

Burada, dünyanın bu küçücük köşesinde, kimin haklı kimin haksız olduğu üzerine tartışan insanların uğultusundan uzakta; şirketler yahut piskoposluklar tarafından düzenlenen, ne yazık ki *La que sabe*'nin, yani "bilen kadın"ın konuşmak ve çocuk doğurmanın hususiyetlerini hiçbir zaman bilemeyecek olan insanlara dünyevi ve kutsal tüm veçheleriyle öğretmek üzere davet edilmediği dini veya dini olmayan kurumsal konferanslardan uzakta; mikrofona hep aynı ihtiyar tufeylilerin, saldırganlıktan başka bir şey ortaya koymayıp ruha hizmet eden düşünceler geliştirmek söz konusu olduğunda bir arpa boyu yol katedememiş bilindik sözleriyle çıktığı seküler kültürden uzakta; kaldırımlarda insanlara avaz avaz bağırıp hakaret edenlerden uzakta; günahkâr olduğunu düşündükleri insanlara bağırmaktan güç alanlardan uzakta; manevi ilkeler temelinde hareket etmeyi, etraflarındaki ruhları tokatlamakla karıştıran insanların uzağında...

Kitabın bu bölümünü yazdığım sırada, keşke herkese iyi gelecek, herkesin yarasını aynı şekilde iyileştirecek bir ilaç olsaydı, diye düşünüp durdum. Ama korkarım bu seferlik *ovarios y cojones* [her iki cins için de] işe yaradığını bildiğim bir ham maddeyi sunmaktan başkası gelmiyor elimden.

Kendim hiçbir zaman kürtaj yaptırmamış, bilakis her iki gebeliğimde beni kürtaja zorlayanlara karşı çıkarak kaçmayı başarmış biri olsam da bir çocuğu dünyaya getiremeyeceğine inandırılmış veya kendince haklı nedenlerle bunu tercih etmiş olan kadınların ve erkeklerin kalplerinde ve ruhlarında meydana gelen kırılmalar arasındaki paralellikleri gayet net görebiliyorum. Bu tür bir şey yaşamış ve neticesinde ıstırap çekmiş olanların ilgimize ihtiyacı var.

Şimdilik şunu diyebilirim ki yaşanan tüm hikâyeleri içgörülü, dürüst, sorgulayıcı ve cesur bir şekilde ne kadar çok anlatırsak, aramızdaki merhametli kalpler de öne çıkıp yüksek sesle konuşma cesaretini o kadar çok kendilerinde bulacaklardır.

Kürtaj ve hamilelikte yaşanan bebek ölümleri gibi konuları başkaları üzerinden deneyimlemiş fakat konu hakkında konuşmaları için ya henüz herhangi bir yere davet edilmemiş ya da hayatının herhangi bir zamanında hamile kalmış bütün

anneleri kesen o insancıl ve duygusal süreç hakkında konuşmaya çalıştığı sırada susturulmuş olanlarımızın da diyaloğa dahil olması gerekiyor.

Gördüklerimizi, tanık olduklarımızı veya kendi hikâyemizi anlatmak bizi korkutup kaygılandırsa da –ki zaman zaman benim de böyle hissettiğim olmuştur– geçmişte bu yüzden çok utanmış ve gizlilik yemini etmiş de olsak, her şeye rağmen bilinmeze doğru bir adım atabiliriz. Bunu yapabiliriz çünkü bunu yaparsak belki bir insanın daha bu azap zindanından kurtulabileceğini, belki bir insanın daha eski haline dönüp bu dünyada tamamlanmış ve bilge biri olarak yürüyebileceğini biliyoruz.

ŞEFKATLİ ANAMIZ

Hatırlar mısınız? *Virgo Maria*'ya ettiğimiz *Memorare* duasında şöyle bir cümle geçiyordu:

Hatırla, ey şefkatli bakire Meryem, sana sığınan, yardımını dileyen ve şefaatini isteyen hiç kimsenin, senin yardımını görmeden geri çevrilmediğini.

Bunlar şimdiye dek yazılmış en güzel sözlerdendir ve Şefkatli Ana'ya bu adın verilmesinin nedeni onun kimseye kötü söz söylememesi, kimseyi ayıplamaması, kimseyi geri çevirmemesidir. Sizi de geri çevirmeyecektir. Aranızda yaralı ve yapayalnız bir halde yol kenarında yatanlarınız varsa, size tavsiyem Şefkatli Ana'nın niteliklerine haiz insanları ve yeryüzündeki melekleri bulmaya çalışmanızdır çünkü aradığınız yardım ve şifa onlardadır. Kabul göreceğiniz, ruhunuzun yeniden bütünlük kazanacağı yer orasıdır. Şefkatli Ana'nın yanında her zaman engin bir Yaşam sevgisi vardır; onlara, bize ve size ait olan yaşamlara duyduğu sevgi.

...sana yalvarıyor ve dua ediyorum, Tanrı Anası!!
Ve tespihimi olanca gücümle dalgaların arasına atıyorum...
La Virgen'in kemendi dakikalarca havada asılı kalıyor böylece...
Ah Kutsal Hanımefendimiz,
Yardım ulaşıncaya dek,
Lütfen yabancının suyun üzerinde kalmasını sağla.

Adak: "Kutsal Hanımefendimiz'in Hayat Kurtaran Kemendi"

15. BÖLÜM
KUTSAL HANIMEFENDİMİZİN HAYAT KURTARAN KEMENDİ
BOĞULAN ADAM

BOĞULAN ADAM

Çocukluğumdan hatırımda kalan korkunç, korkunç olduğu kadar da gizemli olaylar var. Bazen bu ikisinin aynı anda gerçekleştiği olur. Bu anlık "tutulmalar"ın hatırası, çocukluk çağından çok sonra da insanın ruhunda kalır. Bu korkuyla karışık şaşkınlık anları, mistik dünyanın çoğu zaman üzücü bir durumu yumuşatmak veya tersine çevirmek suretiyle fani dünyanın, aynı şekilde fani dünyanın da mistik dünyanın içine nüfuz edebildiğinin kanıtıdır.

Kimileri mistik hakikatlerin var olduğunu iddia etmeleri halinde, diğerleri tarafından "kafayı sıyırmış" diye yaftalanmaktan korkarlar. Bırakın böyle düşünen insanlar böyle düşünmeye devam etsinler. Büyükannemin şifalı ruh hakkında bana öğrettiği gibi, gizemli şeyler deneyimleyen insanların

başkaca bir kanıta ihtiyacı yoktur. Dahası hayatında hiçbir melekle konuşmamış, *La Morena*'yı "Yediemin" tayin etmemiş, cennetin şöyle hızlıca tadına bakmamış birini, yüzlerce kanıt sunsanız da ikna edemezsiniz. Bırakın iyilik olduğu gibi gelsin, onu nasıl istiyorsanız öyle anlamlandırın ve şunu bilin ki anlık takdisler salt kusursuz bir azınlığa bahşedilmiş olmaktan ziyade son derece yaygın ve sıradan olgulardır.

ROCKY GAP EYALET PARKI'NDA BOĞULAN ADAM

Orası suya daldığımız yerdi...
Binlerce kez dalmışızdır belki.
Küçücük kızlardık,
Kıymıklı iskelenin hemen ucunda,
Plastik Kodak Brownie kamerayla birbirimizi çekerdik
Çıtı pıtı kız pozları verip.

Günbatımında, bir ışık huzmesinin içine oturur,
Uyluklarımız üşümüş,
Mayolarımız balçık gibi sırılsıklam olmuş bir halde,
Kıyıdaki sığlık yerlerin nasıl kumla dolduğunu,
Sonra kum tepelerinin nasıl eriyip gittiğini,
Her şeyin ve herkesin
Kıyıda nasıl biriktiğini izlerdik.

Sonra bir gün adamın biri...
Böylesine büyük sulara yabancı adamın biri...
Çıplak ayaklarıyla iskelenin ucuna kadar geldi.
Yukarıdaki kayalıklarda duran ufak tefek birine
El sallarken gördüm onu,
Onu görmeyen ve geri el sallamayan birine.
Sonra adam kafa üstü dalıverdi
Değişen, bir anda başka şeye dönüşen sularına gölün.

Bir anda acı bir yakarış döküldü dudaklarımdan,
Ey Kutsal Anamız! diye haykırdım,
Elimdeki tespihi dalgaların arasına atıverdim bütün gücümle.
Ve La Virgen'in kemendi
Dakikalarca asılı kaldı havada.

Sonunda kıyıdaki cankurtaran,
–Ki ızgarada pişmiş sığır filetosu gibi enli boylu, irice bir adamdı–
Ellerini gözlerine siper edip o yöne baktı *sonunda.*
Uzun ahşap kulesinden aşağı indiği gibi
Koşarak daldı sulara.
Yüzmüyor, suyu ikiye yararcasına
Koşmaya çalışıyordu,
Suyun üzerinde yüzüstü duran yabancıya doğru.

Anne babalarımız ne olup bittiğini görmeyelim diye,
Yanımıza geldiler aceleyle bizi alıp götürmeye.
Oysa her şeyi görmüştüm ben.

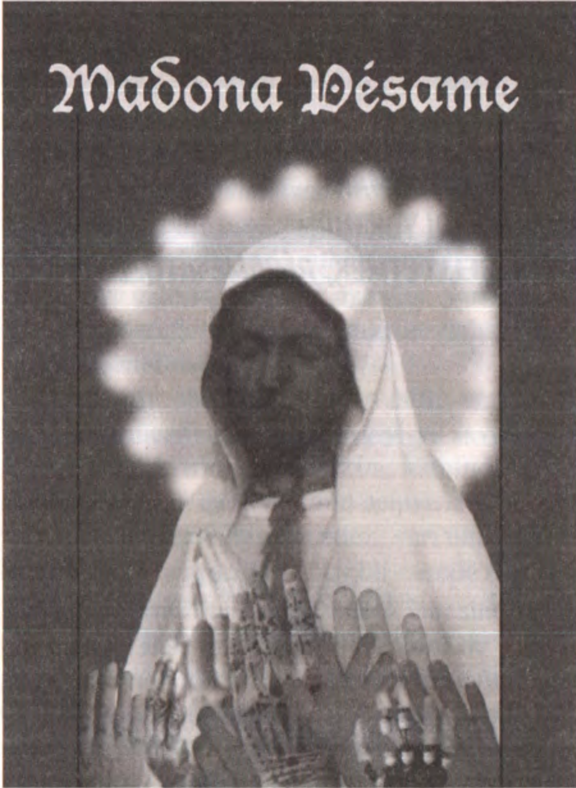
Kıyıya çekilen yabancı,
Bu kez sırtüstü yatıyordu
Ve kustu.
Ambulans şoförü
Ayağıyla kum attı kustuğu yerin üstüne.
"Boynu kırılmış, felç olmuş,"
Dedi insanlar adam için.
Adamı iki ayağı üzerinde gören
Son insan ben olmuştum,
Hayatının sonuna dek.

Yabancı bundan elli beş yıl önceki o günü
Hâlâ hatırlıyor mudur?
Ben ne adamın güzelliğini unuttum
Ne de şu duayı:

Kutsal Hanımefendimiz,
Lütfen yabancının suyun üstünde kalmasını sağla,
Yardım edecek birileri gelene kadar yanına!

Birileri suya bakması için,
Cankurtaranın dikkatini çekmeliydi.
Kulesinden aşağı bakıp
Orada güneşlenmekte olan kendinden yaşça büyük güzellerle
Katıla katıla gülmesine bir son vermeliydi *birileri.*

O yabancı acaba hatırlıyor mudur bugün,
Siyah saçlı bir çocuğun
Birileri ona yardım etsin diye
Avaz avaz bağırdığını?
Ulu Kadın'ın havada uçan parlak kemendini
Bugün hâlâ hatırlıyor mudur acaba?
Ve hatırlıyor mudur,
Yardım gelene kadar onu suyun üstünde tutan
Görünmez elleri...?

Adak: "Tanrı'nın Kendi Elleri Yoktur, Bizimkileri Kullanır: Los manos de la gente quien la ama, Kutsal Hanımefendimiz'i Seven İnsanların Elleri"

16. BÖLÜM
RUHA SIKICA TUTUNMAK
TANRI'NIN ELLERİ YOKTUR: MARÍA'YI TESELLİ ETMEK, *PÉSAME* RİTÜELİ

Neden ellerimiz var? Ávilalı Teresa'nın Tanrı'nın ellerinin olmadığına dair bir vecizesi vardır. Bizim ihtiyarlar da ellerimizin bize Tanrı'nın yarattığı her şeyi korumamız, rahat ettirmemiz, iyileştirmemiz ve cesaretlendirmemiz için verildiğini söylerlerdi. Kutsal Ana'ya adanmış kadim ritüellerde, kederli Ana'yı teselli etmek, korumak, cesaretlendirmek, iyileştirmek ve yeniden hayata dönmesine yardım etmek için ellerimizi onun vücuduna koyduğumuz bir bölüm vardır.

Bu ritüel salt Kutsal Hanımefendimiz için de değildir üstelik. Ellerimizi birbirimizin üzerinden çekmemeyi öğrenmemiz içindir aynı zamanda; zira bir gün biz de düşebilir, uzun süre derin bir kederin pençesinde kıvranabiliriz. Hemen hemen herkesin hayatında, sanki yaratılışa karşıt bir süreç işliyormuş gibi gelen dönemler olmaz mı?

Sanki cehennemin kapıları sonuna kadar açılır, büyük bir patlamanın neticesinde ortaya çıkmış gibi gelen kuvvetli bir rüzgâr bizi uçurur, hapishanenin kocaman demirden kapısı arkamızdan çat diye kapanır. Ani ve sert bir çöküşün içinde kapana kısılırız.

Aşağı doğru inen merdiven ağırlığımızı taşımaz. Basamaklar kırılır ve kırılanlar etrafa dağılır. Çığlık atarız. Bu dünyadan kimse duymaz. Kimse gelmez. Dünyanın en müşfik ve yumuşak ruhunu yakalamaya çalışarak sarp kayalıklardan baş aşağı düşmeye başlarız.

Bu sert düşüş, içimizdeki bütün tatlığı ve hoşluğu hiçe sayar. Bu durumdan yalnızca daha da sertleşip acılaşarak kurtulabileceğimizi söyletebilir bize. Salt gerçek hayata geri dönme savaşının değil, aynı zamanda ruhlarımızı bize bahşedilmiş en büyük hediye olan kaynaksız Kaynağın, yaratıcı gücün ve masumiyetin yakınlığı içinde köklendirme mücadelesinin de içinde buluruz kendimizi.

Doğuştan müşfik olan doğamızdan ödün vermemek için verdiğimiz bir mücadeledir bu. Sevgiyi ve sevginin potansiyel gücünü geri çeviren, sevgi yerine kalbindeki korkuyla veya öfkeli gözlerle ya da denetimin acımasız eliyle yahut da bunların hepsiyle birden hareket eden, yarı ölü, hissiz, verici olmayan, affedici olmayan, donmuş bir cesede dönüşmemek için verilen bir savaştır.

Nitekim uzun, yoğun ve yapayalnız bir karanlığa "çekilmekten" ziyade yaka paça sürükleniriz. "Çekilmek" kelimesi burada pek hafif kalmaktadır zira. Şöyle gönlümüzce yayılamayacağımız kadar dar mekânlara sürüklenir, tek bir günde asla katedemeyeceğimiz mesafeleri su toplamış ayaklarla yürümeye zorlanırız; çoğu zaman buradan kurtulabilmemiz için net bir harita da verilmez elimize.

Dilimizi yutmuşçasına sessiz, sendeleye sendeleye, darbe ala ala ilerlemeye devam ederiz, kendimizi savunmaya bile çalışamaz hale geliriz sonunda. Tökezler, düşer, kalbimiz ve zihnimiz yarı ölmüş, ruhumuz kanlar içinde kalırız düştüğümüz yerde.

RUHU OLAN BİRİ, HERHANGİ BİRİ YANIMIZDADIR

İşte tam da böyle bir zamanda, etten kemikten veya ruhani bir güçten ibaret birileri, bir şekilde yardımımıza gelir ve üzerimize elini koyar yavaşça; birilerinin veya Birinin bizimle birlikte olduğunu bilelim diye. Bu insan, bu yaratık, bu meleksi güç her ne ise, böylesine acı çektiğimiz bir zamanda yalnız kalmamıza izin vermez de yanımızda kalır belki.

Belki de bu kişi, bu güç, Doğa'nın yarattığı bu her neyse, bize sadece bir an dokunup ayrılır yanımızdan ve biz yine yapayalnız kalırız. Fakat bize bahşettiği o bir anlık güzelim dokunuş bile, derinlemesine besler bizi. Neredeyse ölmek üzere olduğumuz en çaresiz anlarımızda bizi avutan o kısacık dokunuşu, idareli bir şekilde azar azar ve tekrar tekrar anımsarız. Ölümcül bir yara aldığımızı bilsek de yolumuza devam ederiz sonra.

Önümüzdeki günler ve aylarda, o kısa fakat hafızalarımıza kazınmış, sevgi tarafından ve sevgiyle dokunulma anı, hayata devam etmemizi sağlayan besin olur bize.

Agonîa [ıstırap] içinde olduğumuz anlarda yardımımıza gelen her ruh, her insan kutsaldır... Ve bizler onların iyiliğiyle aydınlanırız. Güç almamıza, yolumuzu bulmamıza, kendimizi kurtarmamıza ve yeniden yeryüzü çizgisinin üzerinde bir hayat sürmemize yetecek kadar bir iyiliktir onlarınki. Bedenimizde yaralar açılır, evet ama çoğu kez eskisine göre daha canlı bir ruha, daha yaratıcı bir zekâya sahip oluruz... Yaralarımızdan daha bilge kişiler olarak çıkarız.

RUHUN KARANLIK GECESİ

Kimileri böylesi sert düşüşleri, San Juan de La Cruz'un hapishane günlüklerine yazdığı ifadeye referansla "ruhun karanlık gecesi" diye adlandırır. Bizzat üyesi olup çalıştığı dini tarikat tarafından haksız yere hapse atılmıştı de la Cruz.

De la Cruz'un kendisi gibi rahip olan arkadaşları onu kıskanıyorlardı ve oturdukları tahtlara, sürdükleri müsrif yaşamlara egolarından yapışıktılar. San Juan'ın mütevazı ve son derece kutsal olan fikirlerini susturmak istiyorlardı. San Juan ise krallardan gelecek en ufak teveccüh ve imtiyazların peşinde

koşan adamların "ruh" sözcüğünü içi boş bir şekilde tekrarlayıp durmalarını eleştiriyor, ruhun hakiki yaşamına bir geri dönüşü savunuyordu.

Yaşamın merkezine egonun değil, ruhun arzularını koymak için mücadele etmek, bir başka deyişle, ne olursa olsun ruhu temel alarak karar vermek, karanlık gecenin yaşam merkezi, *Anlagen*'i olabilir. Biz de kendi karanlık gecelerimizde, ne tür bir azap, şüphe ve "bilmeme" halinden mustarip olduğumuzdan bağımsız, genellikle Yüce olanın radikal esaslarına tutunarak buluruz yolumuzu. Bu radikal esaslardan bazıları şunlardır:

> Arada bir solup yok olsa da tekrar tekrar ayağa kalkan, sonsuz bir sevgi.
> Anlamın derinliklerine dair ezbere değil, cesur bir tahkikat.
> Ruhun nasıl büyütüleceğine, yani geleneksel olarak "en az kalifiye" olup ruh açısından "en kalifiye" olan kaynaklardan merak ve isteğin nasıl devşirileceğine dair bir talimat.
> Yaratıcılık ateşini korkuda değil neşede, taklitçi değil orijinal biçimlerde gözler önüne sermek. Ruh her zaman en orijinal düşünür, aktör, sevgili, arabulucu ve soruşturmacıdır.

Maruz kaldığımız ani saldırının hemen akabinde, *via neglectus* (ruhun başkaları veya kişinin kendisi tarafından ihmal edildiği yol) veya *via squaelo* (izlemeyi, arınmayı ve yenilenmeyi ihmal etmek yüzünden üzeri pislikle kaplanan yol) ve/veya *via incultus* (yaşamın tohumlarının ekilmesini bekleyen boş ama verimli tarlanın yolu) gibi zorlu yollarda bir nevi cehennemde geçirdiğimiz zaman, çoğunlukla yeniden eve doğru giden, zikzaklar çizen bir yola sevk eder bizi.

GERÇEK EVİ HATIRLAMAK

Ev neresidir? Ev, ruh gibi ölümsüz bir hazineyi ve dolayısıyla olmaya ve eylemeye dair muazzam bir enerjiyi içinde barındıran ruhani bir yaşamın küçük ve çoğu zaman yıkık dökük kulübesidir. Bir kaplumbağanın kabuğunu andıran bu küçük testudo [siperlik], *ufak refugio* [sığınak][20], *dışarıdan daha az şey vadediyormuş gibi görünse de ruh için çok güzel koruyucu bir kabuktur ve insanın kendini dünyevî saiklarla tayin edilmiş, içi küllerden bir "hazine"*

ile dolu, üstelik Anka kuşunun da olmadığı bir kaleye gömmesinden katbekat üstündür.

Hakiki bir karanlık gecenin sabahında, bir başka deyişle "içe doğru yönelmekten başka çıkış yolunun olmadığı yol"da başıboş dolaşmanın ve en baştan öğrenmenin neticesinde ortaya çıkan şey, sabık bir *excidere* yerine, yeni bir *memoriter* halidir.

Memoriter, bir şeyi ezbere bilmek anlamında kullanılan Latince sözcüktür. Karanlık gecelerden geçen ruhun izlediği yol, adeta üzerimize yazılır. O canlandırıcı an, kutsal el veya görüntü içimize işler. İçinde saklı iyilik ve fazilet asla silinmez. *Excidere* ise unutulmuş, tutunamamış, varoluşumuzla duygusal, ruhani veya zihinsel herhangi bir bağ kuramamış fikirleri anlatmak için kullanılan Latince kelimedir.

Daha büyük, daha yüce bir güce bağlanma durumu çoğu kez, bir görgü tanığı olarak cehennemi uçtan uca katetmesine hürmeten azledilemeyecek olan o bilgiyi *ezbere bilmekle* alakalıdır. İçgüdüsel ruhani doğası içerisinde salt kendisi acı çekerken avutulmayı değil, aynı zamanda ihtiyacı olanları avutmayı da isteyen şeyler olduğunu fark eder insan. Nitekim kendi yarası, başkalarına yardım etme arzusuna dönüşür.

İnsan bu şekilde değişmiş olur; yaşam/ölüm/yaşam döngüsünün bir sonraki aşamasındaki iyileşmenin başlangıcını, iki gün arasındaki geceyi anlamak, kadim ritüeldeki şeyi yapmak veya başka türlü bir şey yapmak üzere derinleşir, bunu kendine görev addeder. En gözde inançların ve hayallerin yerle bir edilmesinin ardından bu değişim gerçekleştiğinde, ruh olanca parlaklığıyla ve yepyeni bir biçimde yeniden doğacaktır.

PÉSAME RİTÜELİ: *LAS MANITAS*, ŞEFKATLİ ELLER

Latinolar ve kadim ritüellerini hâlâ yaşatan başka etnik gruplar arasında, insanların bir araya gelerek ıstırap içerisinde olanları teselli ettiği törenler Pésame olarak bilinir. Amaç acı, sevgi ve kedere aynı anda gark olmuşları avutmaktır. İnsanlar azap içerisindeki bu ruhları yalnız bırakmamak için toplanıp yanlarında nöbet tutarlar.

Bu teselli ritüelleri, tıpkı merhamet ve sevgi Tanrısı *Jesús*'un çarmıha gerilip işkenceyle öldürüldüğü gün olan Kutsal Cuma

ayini gibi, hiç umulmadık sapa yerlerde ve hatırı sayılır bir katılımla gerçekleştirilmektedir. Bizdeki taşra geleneklerinden bildiğim kadarıyla, Kutsal Ana *La Nuestra Señora*'nın büyük bir heykeli, *nicho*sundan, yani duvardaki oyuğundan veya mihrabından indirilerek, tapınağın orta nefindeki sunak tırabzanlarının dışında kalan *la tierra de la gente*'ye, yani "insan ruhlarının toprağı"na, "halkın toprağı"na yerleştirilir.

Neticede Kutsal Ana orada ayakta durur yahut oturur. Bir süre sonra birileri Kutsal Ana'nın omuzlarına onu sıcak tutacak yumuşak bir *rebozo*, şal örter; rahatça yas tutması için gereken mahremiyeti sağlayacak bir de *mantilla* örterler başına, aşağı doğru sarkıp yüzünü her yönden kapatacak şekilde. Orada ve o anda *agonîa*'ları içindedir Kutsal Ana, ne de olsa haç şeklinde iki ağır ahşap kirişe mıhlanmadan evvel öldüresiye dövülmüştür oğlu.

Soğuk bir çöl gecesinde acılar içinde dünyaya getirdiği ve masumların katledildiği zalim bir gecede canını kurtarmak için kaçırdığı tek Çocuğu, o nurlu Çocuğu ölmektedir şimdi. Pek güzel ve pek meşakkatle kurulmuş o ilahi hayal, gözlerinin önünde paramparça edilmektedir.

Çocuğunun yaşamının sona erdiğini görür; taşıdığı ana yüreğiyle, çok sevdiği biricik çocuğu için asla arzulamadığı bir sondur bu. O nazik, sevgi dolu Tanrı'nın Oğlu, o keramet sahibi, bir dokunuşuyla insanları iyileştiren, her şeyi bilen, esrarengiz Çocuk, yeryüzünde cehenneme sürüklenmektedir.

HEPİMİZ MEMNUNİYETLE KUTSAL ANA'NIN YANINDA KALABİLİRİZ

Pésame ritüelinde insanlar, acılı anlarında Kutsal Ana'nın yanında olabilmek için iglesiacita'ya, küçük kiliseye gelirler. Nuestra María, Meryem, Miryam bunu anlar ve ona sunacağımız her şeyi... sözcükler ve remedios'la [devalar] *dile getirdiğimiz başsağlığı dileklerini... teselli sözcüklerimiz haricinde, birçok yönden onu yansıtan kendi kederlerimizi de lütufkar bir matemle kabul eder.*

Nitekim onun yaralarını korumaya, paramparça olmuş kalbini onarmaya geldiğimiz o yerde, kendi yaralarımızın da kabardığını duyumsarız. Böylece beden, ruh, zihin, yaşam gücü ve duygusal bir varlık olarak, yaşanan kaybın altında yatan

esas anlama ulaşır –ki bu süreçte salt bir ruha indirgenmiş oluruz– ve sonunda yeniden doğarız.

Pésame ritüelinde, İsa'nın çarmıhta çektiği ıstıraba salt zekâmızla yahut gözümüz, kulağımız ve yüreğimizle tanık olmayız. Bu acıyı kaslarımızda, kemiklerimizde, iliklerimizde hissederiz.

Pésame ritüelinde göğüslerine çapraz astıkları dev bebek çantalarıyla anneler, ellerinden tuttukları, kendilerine yetişmek için tırıs giden güzelim tayları andıran çocuklarıyla babalar, sokak modasını, değilse de yoksulluğu anlatan en yeni giysilerini giyip stillerini ortaya koyan yeniyetmeler, kendi paralarıyla satın aldıkları ilk takım elbiseleri içerisinde boy gösteren genç yetişkinler ve *los viejos*, yani yaşlılar, bir orduya yetecek kadar tespihle donanmış olarak kiliseye akın ederler.

Üzerinde uçuşan közlerin yakmış olduğu küçük delikler olan süet iş ceketleriyle kaynak ustaları, benzin kokan *mecánicos* [araba tamircileri], utangaçlar, bellerinde hâlâ önlükleri olan garsonlar, sarhoşlar, devletin verdiği yeşil giysileri içerisinde gaziler ve her gün görebileceğiniz sıradan insanlar... Gelip o dar kilise sıralarına otururlar. Herkes bir sefer olsun kederler içerisindeki *La Señora*'ya daha yakın olmak için ön sıralara oturmak ister. Onu asla yalnız bırakmayacaklardır.

Güneyden gelen bazıları getirdikleri *floripondio* [melek borusu] çiçeklerini, huzur versin diye Kutsal Ana'nın başının arkasına yapıştırırlar bantla. Bazıları yeni soyulmuş ağaç kabuğu getirir, ellerine ve ayaklarına koymak için; sanki Kutsal Ana da oralarından yaralanmıştır Oğlu gibi.

Kimisi teneke bir kutuda, kanı berraklaştırsın diye çermezen eklenmiş su getirir yanında. Kimisi yıkanmış eski bir salça kavanozunun içinde tatlı kuyu suyu getirir. Bazısı büyükannelerin ezelden beri pişirdiği *con chocolate y cilantro y los anchos*, çikolatalı, kişnişli ve acı biberli bir yemeği getirir yanında.

Fakat Kutsal Hanımefendimiz hiçbir şey yiyip içmez, iştahı yoktur çünkü ve hepimiz de biliriz bunu. Yine de ona sunulan bu ikramlar, sevgiyle hazırlanmış yeşil *chili*, *posole* ve *té* [sote, yahni, çay], Kutsal Ana'nın gerçekte ne denli sevilip önemsendiğini gösterdiği için önemlidir.

NÖBET TUTANLAR

Nöbet tutanların ellerinin de Tanrı'nın elleri olduğuna inanılır... Tanrı'nın kendi elleri yoktur zira.

Edilen duaların, hafif bir esintide salınan İspanyol yosunları gibi sıraların üzerinden sallanan tespihlerin ardından, herkes tırabzanlara ve oturduğu sıraların arkasına tutunarak yavaş yavaş yürür, sonra diz çöker, ellerinin ve dizlerinin üzerinde emeklemeye başlar; María'ya, ona açılan birer pencere vazifesi gören her resmin, her freskin, her heykelin ardında yatan Kutsal Ana'nın o muazzam, diri ve sevgi dolu gücüne erişmek için yaparlar bunu.

Kutsal Hanımefendimiz ile birlikte ve onun için nöbet tutanların, onun ayaklarını gözyaşlarıyla sildikleri olur. Ona muhakkak dokunurlar, kendi sözcükleriyle matemini içlerinde hissettiklerini söylerler ona çünkü onlar da Kutsal Ana için yas tutmaktadırlar. Nurlu Çocuğun öldürülmesinin ardından tuttukları yas, birçok şeyin yanı sıra, yürekte sonsuz bir sevgidense soğukluğu ve duygusuzluğu yeğleyen bir iktidar hırsıyla insanları dışlayıp hor görenlerden bu dünyayı arındırmak içindir. Gösterilen bu şefkat, bizzat acı çekmiş olmaktan kaynaklanır ve kendi ıstırap içindeki ruhlarımıza olduğu kadar, dünyanın başka yerlerinde acı çeken tanımadığımız ruhlar içindir de. Zira bizim inancımıza göre, hepimiz birizdir. Birbirimize duygumuzu geçiririz; siz mutluysanız ben de mutlu olurum. Siz üzgünseniz, ben de üzülürüm.

En önemlisi de herkes elini *La Señora*'nın bedenine koyar. Aynı anda pek çok el olur üzerinde. Kaşlarına, yanaklarına, başını bir bebeği kucaklar gibi dikkatle kuşatan taca, omuzlarına, sırtına, kalçalarına, kalbine, dizlerine, göbeğine, bacaklarına ve ayaklarına dokunurlar elleriyle. Canlandırıcı gücün ışınlarını (*rayos*), onun içine ve bu nöbette bir araya gelmiş ve dünyanın başka yerlerinde yaşayan tanıdık tanımadık insanların içine akıtır bu eller.

İnsanlar, Sevgili Çocuğunun yeniden dünyaya gelişini ve böylece dünyanın yepyeni, taptaze bir bilinçle aydınlanışını sabırla beklemesini isterler ondan; dahası sağlığın, kalbin, zihnin, ruhun ve yaşam gücünün de yeniden doğuşunu niyaz

ederler naçizane; gerek kendileri gerekse hasta veya dertli veya sevdiklerini yitirmiş olan başka insanlar için.

Bazen bir erkek veya bir kadın kulağına bir şeyler fısıldar Ulu Kadın'ın ve bizler ne dediğini tam olarak duyamayız. Bazen bir yeniyetme veya bir çocuk, yaşlı bir kadın ya da bir erkek kısık bir sesle veya kurak çölleri çağrıştıran bir ulumayla *La Señora* ile konuştuğu sırada birden hıçkırıklara boğulur.

Ve geri kalanlar olarak bizler, sanki devasa kolektif bir hıçkırık, kilisenin duvarlarına dayanmışçasına bunu içimizde hissederiz; zira hepimiz "cehennemde, terk edilmişliğin mekânı olan Golgota'da başkalarının kederleriyle birlikte" olmaktan ve aramızdaki hiç kimseyi yalnız bırakmamaktan son derece müteessir olmuşuzdur. Esrarengiz bir biçimde birbirimizle birlikte kalırız.

O anda yüz ayrı yürek yoktur, herkes tek yürek olmuştur. Yüz ayrı akıl yoktur, tek bir akıl vardır. Yüz çift göz yoktur, iç ve dış dünyaları birleşmiş halde gören tek bir güçlü mercek vardır. Birbiri için nöbet tutan yüz ayrı ruh yoktur, herkes için nöbet tutan ruhlardan dokunmuş, dikişsiz bir giysi vardır ortada.

Tam da olması gerektiği gibi; Sınırsız Sevgi'nin kutsal topraklarında işler nasıl yürüyorsa öyle.

KELİMENİN GERÇEK MÂNÂSIYLA "YÜZSÜZLEŞEN" KUTSAL HANIMEFENDİMİZ

Bundan bir süre önce Georgetown Üniversitesi'nde, gecenin karanlığından faydalanarak Copley Çimleri'nde bulunan Kutsal Hanımefendimiz Fatima'nın beyaz mermerden heykelinin önüne kadar gelen sinsi bir kişi, polis tutanaklarına göre Kutsal Hanımefendimizin yüzünü ve beyaz elbisesinin ön tarafından aşağı doğru sarkan fiyonk benzeri kurdelesini kömür karası bir boyayla boyadı.

Kutsal Hanımefendimizin heykeline bu saldırıyı gerçekleştiren kişi hakkında epey bir yaygara kopmuş, basın açıklamaları birbirini izlemiş, piskoposlar görüş beyan etmiş, polis soruşturmaları yürütülmüş, pıtrak gibi internet siteleri açılmıştı.

Fakat işin en dikkat çekici yanı, bilhassa gençler arasında derhal bir reaksiyonun ortaya çıkmış olmasıydı. Bu tür bir eylemi gerçekleştirme potansiyeli taşıyanların sorgulanma-

sından, Kutsal Hanımefendimiz ile ilgili konuların tabi olduğu yasal düzenlemelerin takip edilmesinden çok, onun yanında olmakla, başında yirmi dört saat nöbet tutmakla ilgileniyorlardı bu gençler.

İçlerinden bazıları heykeli olabilecek başka saldırılardan korumak istediğini söylüyordu fakat biz kadim müminler Kutsal Hanımefendimiz ile "birlikte olma" –bir başka deyişle, "Maria ile birlikte olma", onu yalnız bırakmama, tek başına acı çekmesine izin vermeme ve yanında durma– güdüsünün bambaşka bir nedenden kaynaklandığını biliyorduk. Sevdiğinin tek başına acı çekmesine izin vermeme yönünde kadim bir içgüdüydü bu.

Nitekim birçok öğrenci ve fakültenin katıldığı yüreklere dokunan bir gece nöbeti tertip edildi. Sonraki birkaç gün içerisinde birileri heykelin suratındaki siyah boyayı silmeye çalıştı fakat bu ilk girişim, heykelin yüzünün sanki açık gri renkte bir kir tabakasıyla kaplanmış gibi görünmesinden başka bir işe yaramadı.

Ama ben Kutsal Hanımefendimizin yüzünün siyaha boyanmış olduğu fotoğraflara baktığımda, bunu yapan kişinin ne kadar titiz çalıştığını görmüştüm. Kutsal şeylere saldıran insanların hürmetsizliklerini vurgularcasına çıkardıkları özensiz işin aksine, bir anda alelacele sprey boyayla boyanmış bir yüz değildi bu. Bilakis bu işi yapan kişi, harmanisinin kavislerinin içini bile boyamaya gayret etmiş, sanki kendisine benzeyen, bu kadar donuk bir şekilde resmedilmemiş, farklı bir yüzü olan bir Maria yaratmak istemişti.

Birileri tarafından kutsal addedilen imgeleri hedef alan vandallık, beni her zaman şoke etmiş ve bir yandan da meraklandırmıştır. Heykelin saldırıdan önceki fotoğrafını gördüğümde, halihazırda eskimiş ve yüzünün bir tarafındaki yanak ve ağız kısmının epey hasar gördüğünü fark etmiştim. Acaba bu hasar, yıllar boyu karda kışta, yağmurda ve güneşte kalmasından kaynaklanıyor olabilir miydi? Heykel o haliyle bile birçok yönden daha az heykelsi ve daha fazla dünyevi bir görüntü arz ediyordu.

Düşünüyorum da aslında biz de böyleyiz. Kutsal Hanımefendimizin bir restorasyon sürecinin ortasındaki heykeli tam da bize benziyor. Biz de aynı onun gibiyiz. Saf bir şey olarak

hayata başlıyor, daha sonra karanlık bir gece geçiriyor ve bu gecenin ardından en baştaki görüntümüze veya davranışlarımıza geri dönmüyoruz. Onun yerine, hiç de azımsanmayacak, büyük bir şey yaşadığımız, yüzümüzden okunur hale geliyor. Lekeleniyor, yaralanıyoruz. Yüzümüzdeki çizgiler derinleşiyor.

Biliyorum ki bizim kadim müminler, şu suratı yandığı halde ruhundaki nuru yitirmeyen kızın başından geçenleri anlatan eski halk masalında olduğu gibi, Kutsal Hanımefendimizin heykelinin bu saldırı neticesinde başına gelmiş olan herhangi bir şeyin, onun cesaretinde, tahammülünde ve kalıcılığında en ufak bir değişiklik yapmayacağını, onun nurunu yaymaya her zaman devam edeceğini ve dış görünüşün insanın içindeki parlaklığı nadiren yansıttığını söyleyeceklerdir.

IMITATIO MARIA: ONUN GİBİ OLMAYI ÖĞRENİRKEN

Eminim ki yaralı María'nın başında nöbet tuttukları Pésame ritüeli devam ettiği sırada oradan geçmekte olanlar arasından, "Bu aptallar da bir heykel bulmuşlar, oyun oynuyorlar" diyenler olmuştur.

Oysa buradaki esas mesele heykel değil, *memoriter*'dir, yani insanın ezbere bildiği şeyi hatırlamasıdır. Bir başka deyişle, onun yanaklarına dokunan, şefkatli ellerini onun vücudunda gezdiren, ona ve onun için dua eden, kendini ona adamış ruhların kadim ve ebedi Meryem'in, Maria'nın, Miryam'ın zamanın çok ötesinden yanlarına geldiğini, onun sıcak tenini, ıslak gözyaşlarını ve derin sevgisini hissetmesidir. Esas mesele budur işte, heykel değil. Heykel yaşayan azizeyi tanımak ve onunla uyumlu hale gelmek için bir diyapazon görevi görür sadece.

Meryem'i yüreğinde taşıyanlar, Meryem onları teselli ederken onların da Meryem'i teselli ettiklerini anlatacaklardır size. Ve bazılarımız da bunun karşılığında Meryem'in hayatlarımızın parçalanmış kısımlarına kadim dualarını göndererek oraları tamir etmeye çalıştığını söyleyecektir.

O halde gelin hepimiz *Pésame* zamanı oluşan o aralıkta birbirimizi teselli edelim ve bir süreliğine veya sonsuza dek, teselliyi

başkalarından esirgemenin yahut teselli edilmeyi reddederek sessizce acı çekmenin kibrinden kendimizi kurtaralım.

Pésame aracılığıyla ve "oradaki değil, buradaki" dünyalara dair bir bakış üzerinden öğrenme edimi, benim *Imitatio Maria* olarak söze döktüğüm bir öğrenmedir ve Kutsal Hanımefendimizin yolundan gitmek anlamına gelir; yalnızca birer insan olan bizlerin, bu dünyada bir Meryem'e dönüşmesi ne denli mümkün olabilirse tabii.

Ufak bir Maria uydusuna dönüşme çabası içerisindeki bizler, ona ait kimi özellikleri kendi yöntemlerimizle ortaya koyabiliriz: O kıymetli ışığı bir süreliğine yitirmiş olmanın ıstırabı içinde dahi olsak, Kutsal Sevgi Çocuğunu her gün doğurabilir, korumak, rehberlik etmek, arka çıkmak ve öğrenmek yoluyla ruha ve dünyaya her gün şifa olabiliriz. Kederlere tutulmuş, şaşkına dönmüş, boş boş gezindiğimiz ama yine de onun izinden gittiğimiz zamanlarda, Kutsal Olan'ı sonunda öyle veya böyle bulacağımızı biliriz. "Bütünüyle insan-bütünüyle Tanrı" olan o çocuğu bir kez daha ancak bu sefer maddesel bir formdan ziyade, ruhumuz onun ruhuna, kalbimiz onun kalbine doğrudan temas ederek, yepyeni bir tarzda görmeyi öğreniriz.

Nitekim Kutsal Hanımefendimizin yanında kalmakla, Maria'nın izinden gitmekle ve onun neşeli, kederli ve harikulade görme ve var olma biçimleri sayesinde, kutsal yanıtlara ulaşmak için çabaladığımız zikzak bir yolda yürümüş oluruz. Onunla el ele karanlıktan kurtulup Işığa, yani Ruh'u merkezine alan, bilerek öyle yaşanmış bir hayata ulaşabiliriz; unutsak da eğilip bükülsek de o parlak Kalbe yeniden dönmeye çabalarız. Kutsal Kadın'la karşılıklı olarak şefkat ve sadakate dayanan bir ilişki içinde kaldığımız müddetçe, dünyaya, yaratıklara, Kutsal Kadın'a, birbirimize ve kendi elleri olmayıp bizim koruyucu, yaratıcı ve kutsayıcı ellerimizi kullanan Tanrı için olup olabilecek en ferasetli ve insancıl ellere dönüşürüz.

MİLYARLAR OLDUĞUMUZU HATIRLAMAK

Acı çekmekte olan *her* insana
Her zaman ulaşamadığın için
"Sökülmüş" değilsin yerinden.

Bütün ruhları bir bütün olarak
Tut yüreğinde,
Korkularını ve kayıplarını değil sadece.
Çok daha kuvvetli bir duadır şu:
Bütünlük,
Tepeden tırnağa delik deşik de olsa insan.

İncinmişleri
Bir bütün olarak ama,
Yırtık pırtık kırmızı kurdeleli
Sapanında tut kalbinin.
Hedef al sonra, sertçe geriye doğru çek lastiği, daha sert,
Ve en kutsal ve en şifalı
Düşüncelerini fırlat o sapanla.
Bütün uçurumların,
Bütün büyük suların
Uçsun üzerinden.
Bütün delilikleri,
Geçsin bir bir...
Uğurla kutsalı, bırak uçsun
Ve konsun tam şu anda
En çok ihtiyaç duyulduğu yerlere.

Ruhlar hisseder,
Kendileri için, kendileri hakkında,
Kendileriyle birlikte her gün dua edildiğini.
Coşkun akan bu sele katıl sen de.

Seni hiç tanımayan o insanın,
Her şeye rağmen dua ettiğini bilmek;
Bir kement, bir kalkan, görünmezlik, idrak
Ve duyulmak için.
Ve dualarıyla akıttığı irade ve kuvvetin
Senin içine ve senin için olduğunu bilmek,
Dahası senin dua ettiğin insanların içine
Ve onlar için olduğunu:
Ruh için paha biçilmez bir ilaçtır bu.

Devam et o halde,
Evinin önündeki küçük tarlasını eken,
Bir çiftçi gibi sen de.
Tohumları sulayan,
Toprağı havalandıran,
Bitkisini doğru derinliğe eken,
Gözlemleyen,
Yabani otları koparan,
Minicik ilerlemeleri bile sayan bir çiftçi gibi.

Aynı böyle ilgilen işte,
Şevkten yana yoksul,
Ruhtan yana yoksul,
Sağlıktan yana yoksul,
Hevesten yana yoksul olanlarla.
Hemen gözünün önündeki
Keyifsiz akrabayla,
Sokaktaki adamla,
Yollara düşmüş anayla,
Beli bükülmüş arkadaşla,
Masum çocukla,
Paralanmışla,
Merak edenle,
Başıboş gezenle.

Şunu bil ki;
Salt okyanus ötesindekileri önemseyenler,
Ve gözlerinin önünde duran,
Faydalarının dokunabileceği insanları görmeyenler,
O kadar da önemsemiyorlardır aslında.
Biliyorum ki şunu çok iyi anlıyorsun:
Bizler bütün insanlığın acı çekmemesini istiyoruz çaresizce...
Ve bildiğimiz en kıymetli dua bu.

İşte bu yüzden,
Ne şekilde çağrılırsak çağrılalım,
Elimizin uzandığı herkesle ilgileneceğiz.
O eller nereye kadar uzanırsa artık...
Çünkü Yaradan'ın elsiz olduğu zamanlar olur,
Bizimkiler devreye girer hemen...

O insanlarla ilgilenirken de,
Ruhlarımızın Yaradan'la
Ve Kutsal Anamızla imzaladığı ahde
Sadık kalırız.
Kanla imzalanmıştır bu ahit zira.

Senin için,
Benim için,
Hepimiz için böyle olsun bu.

Aymen
Aymen
Aymen

Okyanuslar kadar derin bir sevgiyle...

Kutsal Hanımefendimiz Fatima'nın Georgetown Üniversitesi'ndeki heykelinin, yüzü siyaha boyanmadan önceki hali.

Kutsal Afrika Ana

Adak: "Kutsal Afrika Ana"

17. BÖLÜM
ULU ANA KÜÇÜK ANALARA İLHAM VERİR
AFRİKA ANA'NIN MERYEMLERİ

AFRİKA ANA'NIN MERYEMLERİ

Tıpkı Ulu Ana gibi Afrika Ana da yüzyıllar boyunca, hazinelerini yağmalamak, halkların arasına fitne fücur sokmak, insanlar tam mânâsıyla gelişemesinler diye, içlerindeki en değerli beyinleri ve yürekleri baskı altına almak suretiyle ona zarar vermiş olan muhtelif insanların elinde inim inim inlemiştir.

Bununla birlikte, o topraklarda dünyaya gelmiş ahbaplarımdan edindiğim izlenime göre, ne olursa olsun her daim kuvvetle atan, tuhaf bir şekilde fethedilemez... ve hiçbir zaman mağlup edilemez... ve yaralanamaz... ve içinde her daim koyu ve tatlı bir amber balıyla akasya çiçeklerinin kapladığı, gizemli bir "Dünyanın Kalbi", "İnsanlığın Kalbi" kök salmıştır Afrika Ana'da.

Afrika Ana'nın takmaya zorlandığı tacı dikenli dallardan yapılmış olsa da muazzam bir cömertliğe sahip olduğundan, tenine iğne gibi batan bu dikenli dallar mis kokulu tomurcuklarla dolu olmuştur her zaman.

Dahası ölümün ve dirilişin olduğu her yerde her zaman Meryemler vardır.

MERYEMLER

Biz kadim müminler, geçmişte feci şekilde yaralanmış olduğu halde kalbini acılaştırmayıp, derin bir görme yetisi ve cömertlikle yaşamlarına devam eden ve sırf yeniden –yahut ilk kez– yanlarında olabilmek için insanda ağlama hissi yaratan ruhlara "Meryemler" deriz, kadın erkek fark etmez.

Dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi Afrika'da da sığınaklarda ve kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde gizlenen milyonlarca Meryem yaşamaktadır. Robert Mugabe, Idi Amin gibi halklarını bilerek yoksulluk ve kıyıma mahkûm eden zalim diktatörlerin aksine Meryemler, "ruhun gerçekte imal edildiği şeyi" hatırlayan ve yerine koyanlardır. Afrika, yaralı da olsa, henüz tam anlamıyla iyileşmemiş de olsa İnsanlığın Ulu Anası ile dolup taşmaktadır.

Afrika genelindeki çoğu Kutsal Ana ikonası gibi –ki biz bazen bunları "Siyah Meryemler" diye adlandırırız– farklı ten renklerine sahip bu kanlı canlı Marialar, son derece güzel ve hafif pembemsi bir fildişi ile kapkara bir abanoz ağacı renginin bir tür kombinasyonudur. Ruhun kuvvetli yanları, Afrika insanında yaşayan bir güzellik kazanmıştır ve bu güzellik, o kırmızı kalbin ve derin ruhun, Afrika Ana'yı bir kez daha köleleştirmek ve sömürmek isteyenlerin yağmacı emellerinin hedefi haline geldiğinde dahi bozulmadan kalır.

Dünyanın her yerindeki Meryemler, kendilerini hedef alan bütün saldırılara, bütün ahlaksızlıklara rağmen ve bir anlamda onlar sayesinde sebat etmiş, yola devam etmiş olanlardır. Meryemler Dünyanın Kalbi'ni, kendi cesaret kemiklerinden, manevi adalelerinden, yara izlerinden ve güzelim kıvırcık saçlardan ördükleri son derece sağlam sepetlerin içinde taşımak zorunda bırakılanlardır.

Yaradan dünyanın nabzının, geçmişte yaşadığı acılara rağmen bir şekilde dayanmış olan insanlar sayesinde güvenle atacağını biliyordu. Yaradan bu insanların "yeryüzünden silinip gitmesine izin verilemeyecek olan şeyleri" elden ele, gönülden gönüle, nesilden nesile aktaracaklarını –köyden köye yaptıkları gece yolculuklarında ters yönden esen rüzgârlara rağmen Ulu Kalbi kendi kalplerinin yanında saklayacaklarını– biliyordu.

En önemlisi de Meryemler, Dünyanın Kalbi'ni salt değerli olan şeyleri değil, Kutsal Ana'nın güçlü merkezine tam olarak nasıl tutunulacağını da anlatan hikâyeler aracılığıyla ruhtan ruha aktaracaklardı.

AFRİKA KÖYLERİ İÇİN KÜÇÜK SİHİRLİ DEFİNE SANDIKLARI: YENİ BİR HİKÂYE ANLATICISI ORTAYA ÇIKAR

Uzun zaman önce Afrikalı bir grupla tanışmıştım. Çalışmalarına yardımcı olacağım için çok heyecanlıydım. "Bir dakika durun! Bu kardeşimize kulak verelim!" demişlerdi benim için. Muhtelif Afrika ülkelerinde yaşamakta oldukları köylerde kendi radyo istasyonlarını kurmaya çalışıyorlardı. Esasında kanatlı bir mucizeydi yaratmaya çalıştıkları, kelimelerin havada uçmasını istiyorlardı zira.

Çoğu Ulusal Halk Radyosu ile ABD'nin ve Kanada'nın yerel radyolarında yayınlanan bir düzine sesli kitap çıkarmıştım. Haftalık olarak radyo yorumları kaydediyordum; yerel radyo yayıncılığıyla olan derinlemesine temasım, beni Gana, Angola, Güney Afrika ve diğer Afrika uluslarının Meryemleriyle doğrudan bir araya getiren şey oldu ve bu sayede o zamana kadar hayatımın kesiştiği en candan, en kibar insanlarla tanışmış oldum. İşte bütün bu Meryemler, birer radyo gurusu yahut radyo sihirbazı olmak istiyorlardı.

Onları bu konuda cesaretlendirdim ve bu çabalarını hayata geçirebilmeleri için bir miktar para toplamalarına yardımcı olabildim. Kendime sürekli şunu söylüyordum: Bir düşünsene, tıpkı eski günlerdeki gibi olacak; hikâyeler görünmez bir biçimde havada uçacak ama bu sefer bütün tınısı ve tonuyla

uzak diyarlardaki köylere konacaktı. Bu denli düşük teknolojili bir yöntem aslında ne kadar da moderndi.

Bunu, insanlara bir şeyler öğretmenin, anlatmanın ve hakiki özlerini onlara yeniden hatırlatmanın mucizevi bir yolu olarak düşünün. İşte bu tanınmayan, anonim Meryemler, köylerde yaşayan ve okuma yazması olmayıp sadece konuşarak iletişim kuran bu insanlara bir şeyler öğreteceklerdi. Dahası gündelik konuşmalarındaki dile hâkim olan o sıcak şiirsellik duyulmaya değerdi. Ve şimdi tamamen bağımsız bir şekilde ve artık hangi rejimde yaşıyorlarsa onun sansür mekanizmalarına maruz kalmadan kendi radyo yayınlarını yapabileceklerdi.

Sonuç olarak Afrikalı arkadaşlarım evlerine geri döndüler ve mutfak olarak kullandıkları odalarında kendilerine derme çatma bir radyo stüdyosu kurarak uzak diyarlardaki köylere hava üzerinden yayın yapmaya başladılar –sıcak güneşten, kuru kum fırtınalarından, kilden yapılmış birkaç tabak çanaktan ve en önemlisi toprağın esas zenginliği olan, derin ruhlara sahip insanlardan başka hiçbir şeyi olmayan köylere ulaştılar.

Yapılan ayarlamalarla bir dizi köye küçük birer hazine sandığı verildi; sandıklar köylerdeki kadın liderler tarafından saklanacaktı zira içlerinde son derece nadir bulunan sihirli objeler vardı; dahası bu sandık bizim için de bir hayli sihirli olacaktı. Plastikten minik bir çevirmeli radyoydu bu sandık; güneşle çalışan küçük bir radyo alıcısı yani!

Daha doğrusu güneş piliyle! Önce minik radyoyu birkaç saatliğine tamamen güneşin altında bırakarak "güneşi hasat etmesini" bekliyordunuz. Daha sonra, her şeyin önceden ayarlandığı o ikindi vakti geldiğinde, yirmi, kırk yahut yüz kadar köylü, bir dairenin etrafında ayakta durarak veya çömelerek sihirli hikâye anlatıcısının küçük radyodan gelen sesini dinliyorlardı.

Güneş pilleri o zamanlarda radyonun bir seferde yaklaşık yirmi dakika kadar yayın alabilmesine olanak tanıyordu. Bu nedenle insanlara anlatılan hikâyeler, son derece özlü ve iyi bildikleri bir üslupta olmalıydı.

Her şey eskiden nasılsa öyleydi; tek bir şey hariç: radyosuz köylerde eski hikâyeler hâlâ köyün ihtiyarlarınca anlatılıyordu.

Ama artık yeni hikâyeler de vardı; radyodaki hikâyeci tarafından anlatılan ve köylülere Ölüm Zebanilerinin nasıl kovulacağı hakkında ciddi ve somut bilgiler veren, yeni ve sihirli hikâyelerdi bunlar. Son derece ciddi hikâyelerdi hepsi.

ÖLÜM ZEBANİLERİNİ KOVALAMAK

Kahramanları ve canavarları konu alan kısa skeçler, köy radyosunda daha önce hiç işitilmemiş türde hikâyelerdi. Yazdığımız skeçlerin olay örgüsü, suyu kirleten bir canavar ve sonrasında suyu temizleyerek çöplerin ve bedensel atıkların sudan uzak tutulması, bunların tatlı içme suyunun aktığı yerlere kesinlikle bulaştırılmaması gerektiğini insanlara öğreten, kadın veya erkek bir kahraman etrafında dönüyordu.

Hikâyelerdeki temel motif, pis suları içen insanları öldüren Tifo canavarı ile birçok bebek ve yaşlıyı dehidrasyon neticesinde öldüren Dizanteri canavarıyla mücadele yöntemlerini anlatabilmekti. Dizanteri destanının kahramanı ilk olarak, canavarın köyden nasıl uzak tutulacağını anlatıyordu; hakikatlere dayanan bir tür folklorik bilimdi bu esasında.

Hikâyelerin kadın ve erkek kahramanları, çalıları budarken palayla yaralanmış bir bacağın nasıl yıkanacağını, yani Enfeksiyon ve Tetanos canavarlarının nasıl kovalanacağını anlatıyorlardı.

Afrikalılar kendi kadim masallarını unutmamış, hikâyeci bir halktır. Dahası bu hikâyeleri yazıya dökmediklerinden, bir kutunun içine konmuş ölü kelebekler gibi sabit kalıp saklanmış değildir hiçbiri. Onlar hikâyeleri daha ziyade, Dünyanın Kalbi'ne ve Dünyanın Kalbi'nden, dünyanın kalp atışı olan Davul Ana'ya ve Davul Ana'dan akan kan olarak tutmuşlardır. Salt eğlencelik değil, aynı zamanda zaruri şeylerdir hikâyeler.

Bizler belki güneş-radyosunda anlatılan canavarlar, kahramanlar ve sağlıkla ilgili hikâyeleri dinleyip, anlatılmak isteneni anladıktan sonra bunları bir daha dinlememize gerek olmadığını çünkü alınacak önlemleri gayet iyi anladığımızı düşünebiliriz. Fakat Afrika'daki köylüler için durum böyle değildi ve hepsinin konuyla ilgili bambaşka fikirleri vardı.

Köylüler radyodaki hikâyeleri –birbirlerine, ziyaretçilere ve köyün dışında yaşayan uzak akrabalarına–kendileri anlatmaya başlamışlardı. Örneğin maske yapanlar, solmuş gri yapraklar kullanarak Dizanteri'yi temsil eden maskeler yapıyorlardı.

Nitekim yeni hikâyeler kabile aklında, annelerin, babaların, bebeklerin, dansçıların, sanatçıların ve müzisyenlerin kalbinde yer etmeyi başardı ve köy yaşayışında nesilden nesile aktarılan hikâyelerin bir parçası oldu. Bu nedenledir ki köylüler için Tifo'nun hakkından nasıl gelindiğinin anlatıldığı hikâyeler, en az insan ırkının ilk kez ne zaman doğduğunu, İlk Kadın'ın ve İlk Erkek'in ilk ne zaman dünyaya geldiğini anlatan hikâyeler kadar önemliydi.

Fi tarihinden beri anlatılagelen hikâyeler, o zamanın hikâyeleriyle iç içe geçmeye başlamıştı. Aralarındaki ortak nokta ise, ister radyodan yayınlansın ister bizzat biri tarafından aktarılsın, bir şeylerin nasıl yapılacağını anlatıyor olmalarıydı: şu veya bu iş nasıl yapılır, şu veya bu durumdan nasıl kaçınılır, bu nasıl yanlışlıkla şuna dönüşür, nasıl düzeltilir, nasıl korunur, özellikle de ruhun ve bedenin yaşamı nasıl kurtarılır.

Hikâyeler bir şeylerin nasıl yapılması gerektiğini adım adım anlatıyordu ki herkes, tam anlamıyla yahut eskiye göre biraz daha eğitimli ve bilinçli bir hayat sürme şansına sahip olabilsin ve bunu kabilelerin hiçbir ruh kemiğini kırmadan yapsın.

PAPA'NIN AFRİKA'NIN KADINLARINA VE SALT TEMBİHTEN ZİYADE ADIM ADIM EĞİTİMİN GEREKLİLİĞİNE DAİR SÖZLERİ

Papa 16. Benedikt, Afrika'nın kimi yerlerine gerçekleştirdiği ziyaretler sırasında, Afrika'nın kendi kadınlarına daha iyi davranması gerektiğini dile getirdi. Bu çok iyi bir şeydi. Esasında Afrika'nın bütün Meryemlerinin kıymetli, korunmaya ve ilgilenilmeye değer olduğunun teslim edilmesi, daha önce örneğine rastlanmamış bir durumdu.

Fakat bir pürüz vardı: Bunun nasıl yapılacağına da işaret etmesini beklerdik biz. Belki de Papa bir sonraki gezisinde durumu daha net bir şekilde değerlendirerek şöyle diyecektir:

Kadınlara saygı gösterin. Peki acaba bunun nedenini ve nasıl yapılacağını da söyleyecek midir? Eğer biri Papa'nın dediğini yapacak olsa, bu dışarıdan nasıl görünecektir? Bizler tam olarak nerede yanlış yaptık? Bilinçsiz bir kalbe yardım etmenin, onu iyileştirmenin, onarmanın, düzeltmenin adım adım aşamaları nelerdir?

Ganalı arkadaşlarım Afrika'nın büyük bir kısmında kadınların yaşadığı sorunların neler olduğunu ve hayatlarının ne denli zor olabildiğini biliyorlardı fakat kadınların istismar edilmesinin ardındaki yaygın ve sorgulanmayan zihniyet, erkekler tarafından benimsenmiş olması bir yana, oğullarının "iyiliğini isteyen" ve bu uğurda gelinlerini aşağılayan, hatta bizzat döven bazı yaşlı kadınlar tarafından da paylaşılıyordu.

Papa'nın Afrika seyahati sırasında çoğumuz, onun bir Meryem'e dönüşüp devasa kalabalıklara, insan ruhundan böylesine uzaklaşmanın nasıl tersine çevrilebileceğini, çok uzun zaman önce Afrika'nın psişesine yerleştirilmiş olan tersine evrim sürecini –ki bunun sorumlusu salt sömürgecilik değil, aynı zamanda erkek, kadın ve bilhassa çocukların ruhları için pek de iyi şeyler düşünmeyen eski ve modern Afrika savaş ağalarıydı– nasıl durdurabileceğini adım adım anlatmasını ummuştuk.

Hayatta kalma baskısının yoğun olduğu zamanlarda psişede, zulmedenle özdeşleşme yönünde güçlü bir eğilim baş gösterebilir. Sömürgeleştirilmiş, ülkesi istila edilip yağmalanmış, işgal veya fethedilmiş olan uluslarda bu epey sık görülen bir durumdur.

Eğer insan zulüm ve baskı karşısında hayatta kalmaya çalışırken öğrendiklerini, daha sonra irdelemez ve insan olmanın ne anlama geldiğine dair güçlü bir manevi normu –örneğin Bütün Canlıların Anası'nın kullandığı normu– temel alarak ölçüp biçmezse, geçmişte ağır yaralar almış bu kişi, kendisine eziyet etmiş olanları taklit ederek, kendileri hiçbir zaman zulüm işlememiş yahut içtenlikle artık tövbe etmiş olan insanlara zarar verebilir.

Sonuç itibarıyla, zalim ve insanlık dışı davranışlar kültür içerisinde nesilden nesile aktarıldığından, kadınlara veya

başkalarına karşı aşağılayıcı tavırlar sergileyip saygısızlık edenler, kendinden menkul bir cezasızlık geleneği nedeniyle, bir müddet sonra kendi dışlayıcı ve zalim tutumlarını fark etmemeye başlarlar. Nitekim kıymetli ruhlar, sürgün edilmeye ve zarar görmeye devam eder zira esasında hedefinde kendilerinin durduğu bir barbarlığı nesillerdir normalleştirmişlerdir ve zalimleri bir şekilde başkalarını tehdit edip onlara zarar verecek şekilde vaftiz edilmiş "ötekiler"den oluşan bir tür sınıf olarak görmeye başlamışlardır. Dahası zulüm gören bu insanların, insan gibi muamele görmenin kendileri için devredilemez bir hak olduğunu düşünmeleri/hatırlamaları epey bir zaman alır.

Afrikalı acemi radyo yayıncısı arkadaşlarıma, halklarının en büyük sorununun ne olduğunu sorduğumda, son derece nazik bir beyefendi olan Meryemlerden biri en büyük sorunun, "dünyanın bütün tereyağlarına göz dikmiş ve bu açgözlülüklerini bir türlü yenememiş, çok büyük bir gücü elinde bulunduran çocuklar" gibi davranan yetişkinler olduğunu söylemişti.

"Bir erkeğin veya kadının bedenine bürünmüş bu açgözlü çocuklar" meselesi son derece endişe vericiydi; iktidar için, nüfuz için, önemli görülmek için, ulaşabildiği herkesi zorla ele geçirmek için, birer insan olarak doğuştan sahip oldukları hakla, çiçek gibi açılıp bütün potansiyelleriyle gelişmelerine izin vermek yerine onlara korkuyla boyun eğdirmek için duyulan bir açgözlülüktü bu.

Bu anlaşılması imkânsız şeyi, en azından yüreğimiz parçalanmadan anlamaya çalıştıkça, korkunç ve insanlık dışı konular üzerine kafa yordukça, Afrikalı arkadaşlarımın saatler boyu dinlediğim samimi tanıklıklarından yola çıkarak bir hikâye örmem konusunda mutabık kaldık; amacımız "herkesin hikâyesini anlatmak"tı. Bir yandan hikâyeyi baştan sona anlatmalı, bir yandan da güneş piliyle çalışan radyonun "alım süresi"ne sığdırıp herkes tarafından işitilmesi için "olabildiğince kısa" tutmalıydık. İşte o hikâye.

AÇGÖZLÜ ÇOCUĞUN HİKÂYESİ

Küçük bir oğlan çocuğunu komşu çiftliğe tereyağı almaya göndermişler. "Çabuk getir ki yolda erimesin," diye tembihlemiş annesi. Velhasıl çocuk çiftliğe gitmiş, çanağın içinde kendisine verilen tereyağını almış, eve dönmek üzere yola koyulmuş.

Ancak yolda giderken bir yerlerde, tereyağının içinde durduğu çanağın aynı bir taca benzediğini düşünmüş çocuk; bunu düşünmesiyle çanağı ters çevirip başına geçirmesi bir olmuş.

O halde çalılıkların arasında yürüyor, bir yandan da gördüğü ve işittiği kadarıyla bir kral nasıl davranırsa öyle davranmaya çalışıp kurumlanıyor, otlara önünde eğilmelerini emrediyor, küçük yaratıkları ayaklarının altında eziyormuş. Kendini çok güçlü hissediyormuş çocuk.

Fakat başının ısısıyla, çanağın içinde yavaş yavaş erimeye başlayan tereyağı, önce alnından aşağı, sonra burnuna ve en son ağzının içine şıp şıp damlamaya başlamış!

Çocuk etrafta kral taklidi yaparak dolaşıp oyalandıkça, tereyağı daha da eriyor ve oğlanın ağzının içi daha fazla yağla doluyormuş; oğlan iştahla yutmuş yağı; ta ki sonunda güzelim tereyağı tamamen eriyip bitinceye kadar.

Kral taklidi yapan bir çocuğun neredeyse bir gecede tirana dönüşmesinin hikâyesidir bu.

Başkalarının alın teriyle çalışıp ürettiği şeyin tadını bir kez alınca (ve hepsini kendine ayırıp kimseyle bir lokma bile paylaşmayınca), huyu tamamen değişmiştir çocuğun.

Başlangıçta niyeti iyi olsa da tereyağını etrafındakilerle paylaşacak olan annesine götürmeyip hepsini kendi yiyerek, diğer herkesi yaşamın bu leziz tadından mahrum bırakmış, bir başka deyişle, herkese hükmetme isteğinin sinsi ağına düşmüştür.

"Bir gün özgür olabilmemiz için" demişti bir arkadaşım, "bu tereyağı taşıyıcılarının ahlaki çürümüşlükleriyle yüzleşmemiz gerekecek."

Ganalı kardeşime katılıyordum ben de: Diğerleri üzerinde güce sahip olmanın tadına bir kez baktıktan sonra, içimizden aniden böylesine açgözlü bir çocuk çıkacak olursa, ona derhal karşı çıkılmalı, ne denli sevecen yahut kötücül olduğundan bağımsız, sorgulanmalı, etraflıca değerlendirmeli ve dönüştürülmeliydi. Zira "her şeyi yalayıp yutmak" yönünde böyle bir dürtüyü içimizde barındırmak, insanın başına dertten başka bir şey açmazdı.

Bütün uygulamaların savunmasız kişileri korumaya yönelik olması gerektiğinde hem fikirdik ama bunun haricinde karakter ve muhakeme anlamında atadan kalma yöntemlere geri dönülmeli, yabancılar tarafından istila edilmeden, Kutsal Ana ile kusursuz bir uyum içerisinde var olma ve görme yöntemleri yasaklanmadan evvel hemen hemen tüm Afrika kabilelerinde geçerli olan ahlaki esaslar yeniden canlandırılmalıydı. Kutsal Ana'nın diğer insanlara olan iyiliği ve dürüstlüğünden ilham alan bazı kadim idealleri geri getirmek ve bunları hayatlarında işkence, intikam ve sürgün korkusundan başka bir şey görmemiş olan gençlere öğretmek için aradan hayli zaman geçmiş olsa da Kutsal Ana'nın bütün erdemlerini mevcut şartlar altında yorumlamak ve uygulamak gerekiyordu: sebat, himaye, sabır, merhamet, derin bir içgörü, şifa veren bir kalp, yol yordam bilmek, ruh güzelliği, yaşamak hevesi, tahammül, saygı, yeryüzünde Adalet arayan ruhların haklarını savunmak.

Derin bir yaranın nasıl iyileştirileceğini öğretmekte, belirsiz sözler nadiren işe yarar. Afrika genelindeki kiliseler de bir karar vermelidir: Afrika'nın özgürleşmesi için insanlarını Açgözlü Çocuğun elinden mi kurtaracaklar, yoksa bütün tereyağını tek başlarına yiyip Kutsal Ruh'un esasında herkesle paylaşılması gereken nimetlerini zapt eden, kral taklidi yapan bencil oğlan çocukları karşısında yeniden el pençe divan mı duracaklar?

Espíritu Santo'ya, yani Kutsal Ruh'a göre, kadınlara saygı gösterilmeli, gözünü korkutup sindirmek için hiçbir kadına bağırılmamalı veya kaş çatılmamalıdır.

Espíritu Santo'ya göre, erkek kadına kur yapmadan veya yakınlaşmadan evvel muhakkak rızasını almalı, gerçekdışı şeyler söylememeli ve/veya bir kadını veya çocuğu cinsel olarak zorla elde etmeye çalışmamalıdır.

Espíritu Santo'ya göre, bedene, ruha, akla, kalbe zarar veren mantıksız talepleri yerine getirmedi diye hiçbir kadın, çocuk, erkek ya da yaşlı asla dövülmemelidir.

Espíritu Santo'ya göre erkek, kamu yararı için her düzeyde üzerine düşeni yapmalı, "Bunu İsa için yapmalısın" kisvesi altında savunmasız insanları birer hizmetçi veya köle gibi kullanmamalı veya etrafta kral taklidi yaparak dolaşan ve tüm zamanların tek taç giymiş tereyağı yiyicisinin kendisi olduğu yönündeki fantezisini desteklesinler diye başkalarını sömürmeye meyleden erkek veya kadınlara yaranmaya çalışmamalıdır.

Tüm bu meseleler ve daha fazlası masaya yatırılmalı ve açıkça konuşulmalıdır; üstelik bir kez de değil, bütün ruhları eski haline döndürmek için kaç kez gerekiyorsa o kadar. İnsanın başkalarına verdiği zararın bilincinde olmama halinden, başkalarına zarar vermeyecek bir bilinçle hareket etme haline geçmek için verdiği uğraş esasında o denli ağır bir iştir ki bunu kendi yerine yapacak tek bir köle dahi bulamaz.

Her insan, kendi bilinçsizliğini ilksel balçığın içinden bulup çıkarmalı ve bir bilinç geliştirmelidir; Dünyanın Kalbi'nin Kutsal Anası'na elini, yüreğini ve kafasını uzatmalı, başkalarına duyulan merhameti temel alan bu yeni yaşam pratikleri ve davranış şekillerini hayata geçirebilmek için ona liderlik etmesine müsaade etmelidir.

Esasında bu, yapım aşamasında bir canavardan, onarım aşamasında bir kahramana dönüşme kararıdır.

PAPA VEYA HERHANGİ BİR RUHANİ LİDER İÇİN DİLEK LİSTESİ

Papa Benedikt, Afrika'daki kadınların, çocukların ve diğer savunmasız insanların ruhlarını ve yaşamlarını korumak adına çok daha kapsamlı yönlendirmeler yapabilecekken, insanların neler yaşadığının bilincinde olduğunu göstermekle yetindi. Bu tavrı, Afrika'nın hâlâ çok fazla kral taklidi yapmak isteyen

açgözlü çocuğa sahip olduğuna dair kişisel bir değerlendirme olarak anlaşılabilir.

Ben isterdim ki Papa, istismarcı eylemlerin temelde yatan ve hakkında konuşulmayan birtakım saygısızca tavırlardan kaynaklandığı, bunların sorgulanması ve kötücül olanların Yaradan'ı ve Kutsal Ana'yı gülümsetecek tavırlarla değiştirilmesi gerektiği hakkında da bir şeyler söylesin. Kadınların, din adamı olduğunu iddia ettiği halde erkek, kadın, çocuk ayırmadan herkese ahlaksızca davranan erkeklerden teolojik olarak kendilerini nasıl daha iyi koruyabileceklerinden de bahsetsin.

İsterdim ki Papa yaygın olarak işlenen suçları bir bir sıralasın: İnsanları cinsel ilişkiye zorlamak. Kadınları durmaksızın dövmek, itip kakmak, suratlarına vurmak, yumruk ve sopalarla pataklamak, kemiklerini kırmak ve uzuvlarını kesmek. Kadınlara orospu demek. Köleleştirmek, eğitim görmelerine izin vermemek, sırf erkekler krallar gibi yaşasın diye kadınları ayak işlerine koşmak. Kadınları ve çocukları, erkeklerin bağımlılıklarına hizmet etmeye zorlamak. Erkek haksız yere talep ettiği itibarı kazanamadığı zaman, kadından daha üstün olduğunda direterek, küfürlü öfke nöbetleri geçirmek. Kadınlara ve çocuklara eski zamanlardaki gibi kullanılacak, alınıp satılacak, aşağılanacak birer mal muamelesi yapmak.

Nazik sözler faydalıdır fakat Kutsal Anamız Yedi Kılıçlı bir Kalp taşır. Papa, size saygım sonsuz ancak insanın arada bir kalbinden bir kılıç çekip rahatsızlık veren konuları herkesin görmesi için kesip açması gerekir. Bu nedenle şu konuda ısrarcıyız: *Başkalarına, Kutsal Ana'nın sana davranacağı şekilde davran. Aslanın cesareti ve kuzunun dokunuşuyla.*

Bununla birlikte Afrika'daki Meryemlerin muazzam ve kutsal bir çabayla, Papa'nın konuşmalarında dile getirmediği sorunlarla mücadele ettiklerini ve etmeye devam edeceklerini biliyorum. Söylenmeden kalan, hatta belki de Papa'nın bile madde madde net bir şekilde nasıl tanımlayacağını bilmediği, bir şeylerin nasıl, hangi aşamalarla yapılması gerektiği ve insan ruhundaki canavarın hakkından nasıl gelinebileceğine dair sorunlarla. Kadim

müminler olarak sizlerin de benimle birlikte, bu aşamaların tek tek Dünyanın Kalbi'nin Meryemleri tarafından yerine getirileceğini düşündüğünüzü biliyorum.

DÜNYANIN MERYEMLERİ İÇİN KUTSAMA DUASI...

Muhammed en etkileyici hadislerinden birinde "Cennet anaların ayakları altındadır," demiştir. Kastedilen biraz da hayattaki yolunuzu en iyi olduğunu düşündüğünüz şekilde ve Kutsal Ana'nın rehberliğinde bulmanızdır; okyanus, nehir, kaynak, temiz ve berrak yer altı suları ve aniden bastıran yağmur yolunu nasıl buluyorsa öyle. İncil'de ise "suyun kokusunun bile" solmuş bir çiçeği yeniden canlandırabileceği yazar. Ben de bu şiiri gideceğiniz yolu kutsamak için yazdım...

YAĞMURCU: SU OLABİLİRSİN...

Sadece suyun kokusuyla bile,
Yeniden dönebilir hayata solmuş asmalar,
İşte bu nedenle... Toprağın kuru ve çorak olduğu her yerde,
Su olabilirsin.
Toprağı yarıp açan,
Demirden bir bıçak olabilirsin.
Acequia, su yolu olup
Suyu taşıyabilirsin,
Nehirlerden tarlalara,
Büyüsün diye çiftçilerin çiçekleri.
Ya da dürüst bir mühendis olabilirsin,
Yıkılması gereken
Ve bir azınlık yerine bütün insanlara hizmet edecek olan
Barajları çizebilirsin haritaya.
Suyu elde taşımak için,
Eski bir kova olabilirsin.
Suyu depolayacak kişi olabilirsin ya da.
Suyu koruyacak kişi olabilirsin,

Ya da onu kutsayacak kişi,
Veya dökecek olan.
Yahut suyu içine çekecek olan
Yorgun toprak olabilirsin;
Veya suyu içecek olan kavrulmuş tohum;
Asma olabilirsin,
Yemyeşil bağlarda,
Olanca cesaretiyle büyüyen...

El Cristo de la Llave, Meryem'in Mucize Çocuğu

Adak: "El Cristo de La Llave: Meryem'in Mucize Çocuğu"

18. BÖLÜM
KUTSAL'I GERİ ÇEVİRMEK: SANA BURADA YER YOK
LA POSADA RİTÜELİ: "BURADA SANA DA YER VAR"

LA LLAVE, ANAHTAR[21]

Sevginin Anahtarıyla
Açılmayacak hiçbir kilit yoktur;
Aynı zamanda güvenle içeri kilitler, kapalı kalması gerekeni.
Anahtarın kendisi bilir neyin ne zaman ve niye gerektiğini.

EL CRISTO: KUTSAL'IN SÜRGÜN EDİLİŞİ

Kapının suratına kapanmasıyla kapıda kalmamış, dışlanmamış veya işgüzar birinin "Burada sana yer yok," sözleriyle karşılaşmamış kimse yoktur herhalde. Yerlerde sürünerek yavaşça oradan uzaklaşır veya iyi ihtimalle alnımız dik biçimde

yürüyüp gideriz; tekrar tekrar dener, bir sonraki ve bir sonraki fırsatı değerlendiririz; ihtiyacı gideren bir yol keşfedene dek. Çoğu zaman hiç beklenmedik bir yol çıkar karşımıza ve genellikle kutlu bir yoldur bu.

Kimin ne dediğine, ne yaptığına, kaderin nasıl büyük bir kazık attığına, hangi kapıların yüzüne kapandığına bakmadan yoluna devam eden ruhların sahip olduğu kararlılığı yok etmeye çalışacaktır bazıları.

Bu nedenledir ki içinde yaşadığımız modern kültürlerde, ruhun o güzelim doğal dürtülerinin üzerinin incelikten yoksun saçmalıklarla örtüldüğünü görmek hiç de sıra dışı bir durum değildir. Sonrasında bütün kutsal güdüler bastırılır, alay konusu edilir, defedilir, görmezden gelinir, küçümsenir, üzeri örtülür, yaşayan bir büyütken dokudan ziyade fosilleşmiş bir ağaca dönüştürülür.

Fakat samimi olmayan ezbere kutsallaştırmalar da dahil bütün bu Kutsal'ı zayıflatma, karikatürize etme ve silme çabaları, gökyüzünden maviyi silmeye çalışmak kadar nafiledir.

Bu nedenledir ki *La Posada*, karanlıkta bir mum gibi parlar. *La Posada*, insanın kendi kendine yaptığı yahut başkalarından gördüğü tüm cesaret kırıcı ve baltalayıcı muameleye rağmen, "Bir yol bulacağım; bir yer, bir insan, bir sığınak var, biliyorum; yoluma devam edeceğim," dediği ritüeldir.

Hakikaten de kutsal olanı sürgüne göndermeye çalışan kim olursa olsun, bunun uzun süre devam etmeyeceğini biliriz çünkü kutsal denen şey insanın psişesine, ruhuna, yaşam gücüne ve bedenine doğuştan işlemiştir. Kutsal bizim içimize sonradan yerleştirilmiş bir şey olmaktan ziyade, kaynağını bizden alan parlak bir ışıktır.

ULU RUH GİZLENİR

Bir yabancı gibi gizlenir Ulu Ruh,
Yine de vardır her kalabalıkta ...
Ve çoğu kez Yabancı'yı ilk fark eden,

Yaşı en küçük olan Çocuk'tur...
Çocuk bir anda gülümser, ağzı kulaklarındadır,
Elbisesinin uzun gelen kollarıyla el sallar,
Pembe uçlu ayak parmaklarını kımıldatır,
Yakalamak için uzanır da uzanır,
Küçük elleri açılır kapanır,
Açılır, kapanır...
Dokunmak ister,
Daha yakın olmak ister,
Tadına bakmak ister Kutsal'ın.
Çocuk'taki nasıl bir özlemdir ki,
Varlığının, yönünün
Ve yakınlığının derhal farkına varır
Saf Aşkın?[22]

LA POSADA'NIN HİKÂYESİ

Kutsal olana duyduğumuz içten özlemin üzerine kültürün adım adım yahut bir anda attığı çimentoyu kırmaya çalışan ritüeller mevcuttur. Bunların amacı, insanların kutsaldan yana cesaretini ve umudunu yitirmesine yol açan toplumsal hasara karşı koruyucu bir bariyer oluşturmaktır. *La Posada*'nın maksadı da hâkim kültürün kutsal olan karşısındaki soğuk tavrını yeniden sıcak, samimi ve içten, adeta heyecanla el sallayan ve sarılmak üzere herkese kollarını açan bir çocuğun tavrına dönüştürmektir.

Posada ritüeli, Kutsal Aile'nin kabilelerin büyük kitlesel göçü sırasında sığınacak bir yer aradıkları geceyi anlatan o kadim hikâyeye dayanır. Üstü başı toz içinde kalmış seyyahlar, İmparator Augustus'un emrine uyarak çöllerde kitleler halinde ilerliyorlardı. Augustus, vergi toplayabilmek için herkesin doğduğu köye geri dönerek nüfus defterlerine kayıt yaptırmasını emretmişti.

Açgözlü imparatorun emri, doğdukları toprakların uzağında yaşayan yoksul çoban ve çiftçi aileleri için epey zahmetli bir durum ortaya çıkarmıştı. Yeni doğmuş bebeklerini yanlarında götürmek, hasta ve ölmek üzere olanları yattıkları sedyelerle beraber peşleri sıra sürümek, herkese yetecek kadar yemek,

soğuk çöl gecelerinde insanları donmaktan koruyacak yeterli sayıda örtü bulmak zorundalardı.

Bütün çocuklarını, hayvanlarını, hasta ve yaşlılarını bir arada tutmak için hayli yavaş yürümek zorunda olan seyyahlar, yorulduklarında kötü de olsa en azından dinlenebilecekleri bir sığınak bulabilmeyi umuyorlardı.

Ulu Kadın La María'nın *natividad* [doğum] hikâyesi şöyledir: La María, Dünyanın –küçük ve parlak– Işığı'na hamileydi ve acilen dinlenecek bir yer bulması gerekiyordu. Hamileliğinin dokuzuncu ayındaydı ve zorlu yollarda kilometrelerce yürümüştü. Karnında bebek taşımış olan her kadının gayet iyi bildiği gibi, yürümek doğumu epeyce hızlandırıp sığınacak güvenli bir yer –en azından doğum yapacak bir ağaç altı veya sabit bir nokta– bulma ihtiyacını katbekat artırabilir.

Ne var ki karnı burnunda María ve kocası Santo José sığınacak bir yer bulmak için yalvardıkları halde, hiçbir handa kalacak yer bulamamışlardı.

O zamanlarda olduğu gibi şimdi de konuyla ilgili muhtelif spekülasyonlar vardır: Kimileri otellerde yer olmayışının nedeninin eş zamanlı yaşanan büyük kabile göçü olduğunu iddia eder. Kimilerine göre hancıların bu zavallıları geri çevirmesinin nedeni, aynı odaya birkaç kat daha fazla para verebilecek olan zengin seyyahları tercih etmeleridir. Kimilerine göreyse hancılar, beğenmedikleri ırksal veya iktisadi sınıftan, kabile veya cinsiyetten insanları zaten geri çeviriyorlardır.

Sonuç itibarıyla bütün kapılar Maria'nın, marangoz kocasının ve karnındaki nurlu çocuğun yüzüne kapanmıştı.

Oysaki, kadim ve modern *Posada* ritüellerinin tekrar tekrar ortaya koyduğu üzere, hancının Kutsal Seyyah'a kapısını açması için ne paraya ne eğitime ne "makbul kabile"den gelmeye ne de falcı yahut müneccim olmaya ihtiyaç vardır.

Gereken tek şey, Kusursuz Sevgi ile dolu olanlara merhamet göstermek ve kendi içindeki, Sevgi ile bir olma özlemini hatırlamaktır: Sonrasında anahtar kilidin içinde kendiliğinden döner zaten. Kalbin kapıları açılır ve Kutsal Seyyah içeri girer.

IMITATIO MARIA: IŞIĞIN ÇOCUĞU'NU HER GÜN DOĞURMA PRATİĞİ

La Posada'nın kelime anlamı, insanın kendi yüreğini Dünyanın Işığı Sevgi Tanrısı'nın doğması için bir hana veya "sığınağa" dönüştürmesidir.

İnsan ruhunun İlahi Çocuk, annesi ve ölümlü babası için bir sığınağa dönüşmesi muhtelif pratiklerle gerçekleşir; bu egodan ziyade ruhla görme deneyimi, ağzına kadar dolu zihinleri, zehirlenmiş bedenleri, yorgun ruhları ve cesaretini yitirmiş nefesleri tepeden tırnağa temizleyecek, onları yeniden enerjik, kavrayışlı, samimi, korunaklı bir *refugio*'ya dönüştürecektir.

Burada izlenmesi gereken yorucu rutinler yoktur. Yapılacak tek şey, gerçek yaşamlarımızda Sevgi'nin –La María, *La Lumina*, Işığın Taşıyıcısı, Kutsal Ana aracılığıyla– *bizimle, bizim için, bizim aracılığımızla* tekrar tekrar dünyaya gelebileceği özel yerler oluşturmaktır.

Sadece yılda bir kez de değil üstelik; günlük bir pratik olarak sınırsız Sevgi'ye her zaman ilk sırayı vermeyi hatırlamaktır önemli olan.

Hakiki Sevgi'ye duyulan hakiki sevgiyi anacak bir dua olsaydı, bence şöyle bir şey olurdu: "Yarabbi, beni şimdiki zamanda ve gelecekte her gün gebe bırak; Sevgi Çocuğu'na gebe bırak beni."

Bu veya benzer bir duayı eden kadında veya erkekte, sanıyorum ki ruhun hücreleri yavaşça bölünmeye başlar; tıpkı gebelikteki gibi bir bölünme, çoğalma ve gelişme hasıl olur. Zincifre rengi cesur bir yüreğe yapışmış kelebeğin kanat çırpışı gibi bir çarpıntı hisseder insan sahiden; Sevgi'nin böylesine narin bir bedene ve müşfik bir akla kavuşması bu şekilde gerçekleşir ve her gün yeniden doğmalıdır. *Bizimle, bizim için, bizim aracılığımızla.*

Posada sırasında, Kutsal'a duyulan sevginin tehlikeli veya aldatıcı olduğu korkusu, toplumun başka aptalca yalanlarıyla birlikte silinip gider. Sevginin istiflenmesi gereken bir şey olduğu yahut çok sevilen veya çok seven insanı hasta edebileceği gibi endişelerin kalbin odacıklarında yarattığı plakalar parçalanıp yok olur.

Kendi kültürlerimizin ıssızlığında bir *Posada*'ya, yani yol kenarında sığınılacak küçük bir hana dönüşme sürecinde Sevgi, sıcak ve samimi bir tavrın çatık kaşlar ve "bana zarar veremezsin" diyen bir gülümseme için arz ettiği tehlike kadar tehlikelidir.

Sonuç olarak, bilhassa sevgiye dair korkularımızla yüzleşip onları yenmeye ve korku yerine dünyadaki *misafirperverce* eylemlerimizin sayısını artırmaya çalışır, yani Sevgi'yi nezaketle, içtenlikle karşılayacak davranışlarda bulunuruz. Sevgi'ye yakışan şekillerde yaşamak için çabalarız. Zorlu durumlara ve zorlu insanlara, aklımıza ilk –yahut en azından son– gelen düşünce Sevgi olacak şekilde karşılık veririz ki hasisliğin tam tersidir bu.

Posada, dizginsiz Sevgi'yi öğretmenin gerçekdışılığında ısrar eden hâkim kültürü reddetmektir. Oysaki Sevgi, fazla meşakkatli, fazla sert, fazla yumuşak, fazla kısa, fazla uzun, fazla belirsiz, kısacası itibardan yoksun herhangi bir "fazlalık" karşısındaki en iyi silah, en etkili devadır.

Hâkim kültürün her daim huysuz ve sabırsız olmamız yönündeki beklentisini reddetmek demek, durmak, sadece durup hayatın neresinde dikleşip neresinde savunmaya geçtiğimizi tahlil etmek, doğuştan sonsuz bir kaynağına sahip olarak dünyaya geldiğimiz Sevgi'den vazgeçersek, sanki aptal durumuna düşecekmişiz yahut yoksullaşacakmışız gibi davranmak demektir çoğu zaman.

Posada'nın altında yatan fikir, Sevgi'yi yeniden sevgiyle tesis etmek, mucize Çocuk, Annesi ve ölümlü ve sadık babasının teşkil ettiği örneği temel alarak kendi sevgi yöntemimizin kilidini açmaktır. Bir başka deyişle, sadece Sevgi'nin gözüyle ve yüreğiyle gören, kale duvarlarının çok azını silahlandırmış, fedakârlık ve azmin ne olduğunu bilen, başkalarını koruyan, şifalı dokunuşu bilen ve bilmeyenlere sabırla öğreten, kusursuz bir sükûn için nasıl nefes alınacağını bilen ve ne olursa olsun yoluna devam eden bu küçük aile gibi, insanlar tarafından muhabbetle adlandırıldığı ismiyle bu "İlk Aile" gibi davranmaktır elimizden geldiğince.

Ayrıca Meryem Ana gibi davranmak ve ona öykünmek [*Imitatio Maria*], Yaşam'ı gıdım gıdım kemirerek değil, tamamen

açık bir iştahla yaşamaktır; Sevgi Tanrısı'nı gecenin karanlığında, şiddetli fırtınaların ortasında, bin bir zahmetle, onca hakarete, sarsıntıya, kültürel saldırıya rağmen taşıyan ve tüm bunlar olurken Sevgi Tanrısı'nı –tıpkı bizim gibi– her daim önemseyip koruyan Kutsal Ana gibi yaşamaktır.

Bu şekilde hareket etmek, Sevgi Çocuğu'nu her gün yeniden dünyaya getiren şeydir işte.

SEVGİ SIĞINAĞINA DÖNÜŞMEK İÇİN YAPILACAK DİĞER HAZIRLIKLAR

Ruhun yaşamına dair kadim anlayış, *Posada*'nın içinde saklıdır. İlk olarak şunu belirtmeliyim ki Ruh nasıl yaşanacağını bilir. Ego da bilebilir ama bu uzun vadeli bir bilme değildir. Yaşamayı her şeyden önce ruhun bakış açısına dayanarak yeniden öğrenmek gerekir.

Kendi içimizde, evimiz, ailemiz, arkadaşlıklarımız, izlediğimiz siyaset, maneviyatımız, geçim kaynağımız, yaratıcı yaşamımız, yüreğimiz ve ruhumuza dair endişelerimizde yeniden parlatılmaya ihtiyacı olan şeyleri yüksek sesle dile getirmemiz için bizi teşvik eden şey ruhtur. Erişebildiğimiz tüm bu alanları "temizlemek" için ne gerekiyorsa ve ne yapılabilirse yapmak hususunda bizi harekete geçiren şey yine ruhtur. Yaşamın farklı alanlarını temizlemek ve arındırmak, her çalışma odasında, her karşılaşmada, her nehir kenarında, her masada İlahi olana bizimle ve başkalarıyla birlikte sığınacak yer açmak fikrine odaklanır. Aşağıda Kutsal olana cömert bir yer ve sığınak sunmanın zamanın testine tabi tutulmuş birçok yöntemi sıralanmaktadır:

> Gündelik zihnin dip odalarını temizlemek, bir başka deyişle insanın kendi bakış açısını, kendi yaşam gücüne, ruhuna ve bedenine yönelik yerleşik tavırlarını iyileştirmesi. Bunu her insan kendi yöntemleriyle, yani rüyalar, ilhamlar veya yerel âdetler tarafından belirlenmiş ve nesilden nesile aktarılarak gelmiş ritüeller ile yapar.
>
> Büyükannem bu arındırma/temizleme ritüeline "olgunlaşanları çürütmemek" derdi. Bu şu anlama gelir: İnsan, hayatında olgunlaşan meyvelerin –çoktan olgunlaştığı halde

bir türlü toplanmadığı için yerlere dökülmüş olan fikir, materyal ve uhdelerin– çürüyüp gitmesine izin vermemeli, birkaç adım geri çekilip bu çoktan çiçek açmış, meyve vermiş şeylere hayatında yer açmalıdır. Bir başka deyişle insan, şu an elinde olanları bir araya getirip, kesip biçerek yaptığı ufak ayarlamalarla bunlardan yeni şeyler yaratabilir.

İnsan sadece zihnini ve yüreğini değil, aynı zamanda evini, çalıştığı yeri, dolap ve kilerlerdeki sincap yuvalarını ve nedensiz yere tuttuğu eşyaları da bir güzel temizlemelidir. Bu eşyalar artık elden çıkarılabilir ve onları memnuniyetle değerlendirecek olan başka insanlara verilebilir. Böylece hem kendimizin hem de etrafımızın kilidini açmış, hayatımıza hiçbir değer katmayan kamyon yüküyle eşyadan kurtularak Kutsal Misafirlerimizi ağırlayacak daha fazla alana kavuşmuş oluruz.

Bu aynı zamanda, bütün kilitli kalmış sabırsızlıkların, gerginliklerin, beklentilerin, tahminlerin, garezlerin ve "boşaltıp yeniden düzenlemeyi" sürekli unuttuğumuz için kendimizi içine hapsettiğimiz dolayısıyla da Kutsal İnsanlar'a "bir zerre olsun yer bırakmayarak" yaşamayı tercih ettiğimiz kaotik gündemlerin de kilidini açmak anlamına gelir.

Kimileri de bir sığınak inşa ederken bedeni ve ruhu başlangıçtaki haline geri döndürebilmek için gerçek bir banyo ritüelini tercih eder. Bu ritüellerin bazıları kışın soğuğunda dualar eşliğinde aniden buz gibi nehirlere dalmayı gerektirebilir. Kimi insanlarsa oruç tutarak arınır; aç kalıp bedene eziyet çektirerek değil, bedenin bütün duyu, algı ve zenginlikleriyle ruhu idrak etme yeteneğini yok eden yahut zehirleyen şeylerden uzak durularak tutulan bir oruçtur bu. Kimileri zamansız zamanın yumuşak bulutları üzerinde dinlenebilmek için vazifelerini kasıtlı olarak yavaş yavaş yerine getirme yolunu seçer. Bazıları sadece önündeki şeye yoğunlaşır ve böylelikle bir şeyleri odaklanarak görmek ve meşgul olmak yetisini yeniden keskinleştirmiş olur.

Kimileri bir kitap-*cito*, kendi "iç-gözlem"lerine dair ufak bir anı defteri yazarak bazen gerçek bazen de son derece abartılı ve hayali kusurlarının, yanlışlarının bir bir üzerinden geçer. Bu hayali kusurlara dair tavsiyem şudur: Bir insanın *hayali* günahları ancak *muhayyel* olarak aşılabilir. Yaradan'dan ilham alacak olursak, bence hayali günahların *gerçek* günahlara dönüşmesini beklemek ve onları *gerçekten* aşmak daha iyidir.

Posada inşa eden insanlar, belki bir fincan ballı çay eşliğinde diz dize oturup yaşamlarını, akıllarını, yüreklerini ve bilhassa ruhlarını nasıl geliştirebileceklerine dair güvendikleri ruhani danışmanlarıyla sohbet ederek aslında Kutsal Varlık için de bir sığınak hazırlamış olurlar. Ruhun Hayat-veren hayatına duydukları sonsuz sevgiyle karşılıklı oturur ve yapmacıklıktan uzak bir biçimde konuşurlar.

Esasında adını koymak ve yüzleşmek suretiyle kusurlarını ölçüp biçen ve düzeltmeye çalışan, kırılmış çitlerini onaran, kendisiyle gereğinden fazla gurur duyduğu yönlerini seyrelten, sevgi dolu yanıtlar vermeyi atladığı zamanları –icabında yılan hikâyesine dönmüş içindeki acılığı ifade ederek yahut kendisine ve başkalarına ilgi ve takdir göstermek konusundaki zaaflarını doğru tespit ederek– telafi eden herkes bir *Posada* inşa etmiş olur.

Bu süpürme ve toz alma, aşağı indirme ve yerine koyma sürecine, şu âna kadar alaka göstermediğimiz –egolarımızın sehven önemsiz addettiği– insanlara ve konulara gösterilecek özel alaka ile cila çekilmiş olur.

Dahası entipüften kusurlara fazlaca takılıp Kutsal Varlık'ın peşinden yeterince koşmamak yönündeki dürtülerimizden arınırız. Boşlukları elimizden geldiğince nazik bir biçimde yamamak, karşılığında herhangi bir şey alıp almamamızdan bağımsız, kalbimizin gerçek derinliklerini ortaya çıkarmak ve katılığımızı ait olduğu yer olan içimize, yumuşaklığımızı ise kutsalın kutlu algoritmasında ait olduğu yer olan dışımıza giymek hususunda yaptığımız hatalar öğreticidir de.

İnsanın öğretmenlerini takdir etmesi ve onurlandırması; bir başka deyişle, bu dünyadan ayrılmış olsalar da arada bir, iki dünya arasındaki kapının eşiğinden başlarını uzatıp bize önemli bir şeyleri işaret etmeye çalışan ve bunu Sevgi ile yapan kutlu insanların hatırasına saygı göstermek.

Bağışlayıcılığı en az bir iki adım öne çıkarmak.

Kutsal bir sığınak olarak tasarlanmış bu yer, bu *temenos*, bizim diğer koşulları irdeleyip listelememizle içten dışa tamamen temizlenmiş olur; bir yere depolanmış ve bir daha ilgilenilmemiş hazineler, esasında hiç gelmeyeceğini bildiğimiz "bir gün gelir, kullanılır" diye istiflenmiş zenginlikler, biraz rendelenmesi gereken sıkışmış tahta kapılar ve belki kapılar biraz fazla açıldığı için, henüz düzgün bir formla sınırlandırılıp yaratıcı kullanıma sunulmadan evvel ortaya saçılan tüm iyilikler.

Mensubu olduğumuz ve olmadığımız cemaatlerde şu soruyu sorarız: "Kutsal'ın gücü için nasıl daha iyi bir sığınağa dönüşebilirim?"

Bütün bu kişisel sorgulamaların maksadı, insanın kendini cezalandırması veya kendine yüklenmesi değil, Dünyanın Işığı'nın doğuşu ve ruhuyla kendi yorgun, sıkıntılı ve artık geçmişte kalmış olan bayat düşünme ve eyleme yöntemlerini *aydınlatmasıdır.*

Tüm bu saydıklarımız *La Posada* sırasında içimizde bulunan odacıkları, Sevgi'nin *bizimle, bizim için, bizim aracılığımızla* Dünya'ya gelecek bir yer bulabilmesi için hazırlar.

SONSUZ KÖKSAP [RİZOM]

Kurtarılmaya ihtiyaç duyan her şeyin kurtarılması...
Ölmeye ihtiyaç duyan her şeyin ölmesi...
Korunmaya ihtiyaç duyan her şeyin korunması için
İhtiyaç duyulan Sevgi,
İyiliği büyütmeye kadir olan iyiliktir.

SEVGİYE SIĞINACAK BİR YER BULMAK İÇİN YAPILAN GECE ALAYI

Katıldığım *Posada* ritüellerinde maksat, *José y María y El Bebe* [Yusuf, Meryem, Bebek] ile birlikte yolculuk etmek, İlahi Armağan'ın doğumu için güvenli bir liman ararken çektikleri ıstıraptan ve yaşadıkları çaresizlikten ayrı düşmemektir.

Bu esasında hayali bir ıstırap değildir çünkü bugün bizler, tıpkı geçmişte olduğu gibi, ruhlarımızın çoğunlukla hayret verici bulduğu ana akım kültür ve toplumsal kurallardan dışlandığımızı gayet net bir şekilde hissediyoruz.

Los exilios y los destierros, sürgün edilmiş ve dışlanmış olma hissi, *Posada*'da oynanan bir rolden ibaret değildir yani. Her bir *Posada* hacısı, yüreğinde taşıdığı Sevgi Çocuğu için bu dünyada

bir sığınak bulmaya çalışan gerçek bir *exilio*'dur zaten. Anlatılan kadim hikâyenin temel unsurları –hakarete uğramak, hakir görülmek, "Sana burada yer yok" sözünü işitmek– günümüzde pek çok insan için hâlâ geçerli ve son derece gerçektir.

Bununla birlikte *La Posada* ritüeli, kendisi bizzat büyük bir Armağan olduğu veya böyle bir Armağan'ı yanında taşıdığı halde, gittiği yerde hoş karşılanmayan insanın yaşadığı manevi ve psikolojik süreçleri yeniden canlandırır. İnsanlar soğuk kış gecelerinde, yanlarındaki Armağan için bir yerlerde bir şekilde daimi bir sığınak bulacakları –umuduyla değil– inancıyla tören alayları düzenlerler. O sığınak bulunmak zorundadır. Mutlaka bulunmak zorundadır.

Diğer tüm ritüeller gibi *Posada*'nın pratik edilişi de yöreye, aileye, cemaate, menşe ülkeye, sözüne hürmet edilen huysuz ihtiyar kadınların söylediklerine göre farklılık gösterir.

La Posada ritüelinin dokuz gece sürdüğü durumlar vardır; önceden dokuz tane ev belirlenir, Kutsal Aile kılığındaki hacılar bu evlerin kapısına geldiklerinde, "Burada size yer yok," denilerek geri çevrilirler. Çok sayıda insan María ve ailesine kalacak bir yer vermeyi reddeder.

Ritüel genellikle gece yarısı mahalle kilisesinde toplanan halkın "La Virgen" ilahisi eşliğinde düzenlediği tören alayı ile başlar. Daha sonra havada kement gibi salladıkları tespihleri ve ellerinde yanan mumlarıyla ahali, Hıristiyan Çocuğu dünyaya getirecek kadını kapıdan geri çevirecek olan ilk eve doğru yola koyulur.

SEVGİYİ BEDENLERİNE YAKIN TUTAN İNSANLAR

Bazı *Posada* ritüellerinde, María ve José'yi canlandırmak üzere her gece farklı insanlar görevlendirilir. Kimi zaman dünyaya gelecek olan Çocuğu canlandırması için her gece farklı bir çocuğun seçildiği de olur, aksi halde Hıristiyan Çocuğa benzeyen, tam tamına yeni doğmuş bebek boyutlarında, küçük güzel bir *muñeca*, yani oyuncak bebek yahut kukla kundaklanarak farklı yaşlardan insanlarca taşınır.

Albuquerque'de yaşadığım 1960'lı yıllarda düzenlenen bir *Posada* ritüelinde kucağında *Cristocito*'yu [bebek İsa] taşıyan

paytak yürüyüşlü tatlı çocuğu, onun hemen arkasında yürüyen ve arada bir öne doğru eğilip bebeğin düşüp düşmediğini kontrol eden *mami, papi y abuelita*'yı [anne, baba ve büyükanne] hatırladıkça hâlâ gülümserim.

Yumuşak koyu renkli fötr şapkaları, yırtık pırtık *mantilla*ları, yünlü başörtüleri ve dokuma bezden kuşaklarıyla, kiminin kalçasında çıkık, kiminin ayağında kırık, kiminin diz ekleminde kireçlenme olan yaşlıların bir o yana bir bu yana sallana sallana nasıl yürüdüklerini hâlâ hatırlarım.

Hatırladığım bir diğer şey de ihtiyar bir adama ait, yıllarca iş görmekten testereyle kesilmiş keresteleri andıran ellerdi. Yaşama ve ölüme dair çok şeye dokunmuş, çok şeyler öğrenmiş olan bu eller, şimdi de İsa'nın *muñeca*'sını, bebeğini tutuyordu. İhtiyar adam bebeği göğsüne o kadar sıkı bastırmıştı ki sanki her şey onun sorumluluğundaydı, her şeyi onun koruması gerekiyordu ve eğer o bu nurlu küçük Çocuğu göğsüne bu denli sıkı bastırmazsa, bütün dünya karanlığın içinde sonsuza dek kaybolacaktı.

Sonuç itibarıyla tören alayı, evden eve gezerek gece boyu yoluna devam eder.

Taos'ta yaşadığım dönemde *La Posada*, kışın ortasına denk gelmişti; kimi insanlar çuval bezinden diktikleri "dini kostümler"in üzerine asker parkalarını veya kabarık montlarını geçirmiş, bir kısmı da güllü dallı duvar kâğıtlarını andıran ev elbiselerinin üzerine, düğmeli, siyah uzun paltolarını giymişti. Kadınlardan bazıları kocalarının denizci paltolarını, bazıları da saçakları kalçalarının üzerinde sallanan yarı yünlü yarı pamuklu *rebozo*'larını [şallar] atmışlardı sırtlarına.

Koyu renk mantolardan oluşan bir karaltının şarkılar söylediğini hayal edebiliyor musunuz? İnsanlar eşarp ve atkılarıyla her yanlarını örtmüşlerdi. Kalabalık arada bir yol kenarında durup şarkılar söylüyor, ihtiyarlardan bazıları bir halk dansının ezgisine göre dizlerini yere vuruyordu. Davul. Flüt. İnsan sesleri. *Cristocito.* Kolunu kaldıracak dahi hali olmayan o yorgun insanların gözleri, mum ışığında umut ve mutlulukla parlıyordu.

Evlerin dokuzunun kapısında da aynı sahne yaşanırdı: "Tak, tak, tak," kapı gürültüyle çalınırdı. Kapı açılıncaya kadar *si-*

lencio [sessizlik]. Kapının ardından yarı aydınlık, yarı karanlık bir grup insan belirirdi; amcalar, teyzeler, *abuelos y abuelitas* [büyükbabalar ve büyükanneler], ailenin başka yaşlıları, komşular, çocuklar. Kapıyı her açan kişi önce şöyle bir suratımıza bakar, "sinirleri tepesinde" biri gibi öfkeden hırlayıp "Olmaz, gidin buradan," diye böğürürdü.

Kimisi çok daha haşin biriymiş gibi davranır, "Sizin gibi insanlara verilecek odamız yok!" diye bağırırdı.

Bazısı "Bütün odalarımız dolu. Boş yer yok. Size verilecek odamız yok," derdi üzüntüyle.

Bazısı kabalığı iyice ele alıp "Olmaz! Gidin buradan! Sizi bir daha buralarda görmeyeyim!" diye söylenirdi.

Hepimiz başımızı önümüze eğsek de şarkılar söyleyip tespihlerimizi sallayarak elimizde mumlarla yolumuza devam ederdik çünkü bilirdik. Bilirdik ki handaki son odayı aslında biz kendi içimizde taşıyorduk. Kim ne derse desin Sevgi Çocuğu için her zaman boş bir oda olacağını bilirdik çünkü han da gerekli olan boş oda da bizlerdik.

SEVGİ YÜREĞİN KİLİTLİ KAPISINI HER DAİM AÇAR

Posada ritüeli şöyle devam eder. Çaldığımız ilk sekiz kapıdan geri çevrilmemiz gerekir. Ama çoğunlukla Sevgi vaktinden önce olaylara müdahale eder, bu müdahaleyle birlikte ritüel bozulur, (daha katı ve kuralcı tiplere göre) rayından çıkar ve önceden planlanmış olan gidişatından sapar... Birçoğumuza göre ise tam da olması gerektiği gibi ilerler.

Bir keresinde bizi kapıdan çevirmesi gereken evlerden birinin büyükbabası, akşam içkiyi biraz fazla kaçırdığından "Gidin buradan. Size verecek odamız yok," diyeceği yerde, sevgi dolu yüreğini sunmuştu bize. Bu bitap yolculara handa oda olmadığını söyleyip geri çevirmesi gerektiğini unutarak içerideki mutfak masasından, kapının önünde karın altında beklemekte olan bizlere "*Ah mio Dio*! Elbette yer var, içeri gelin!" diye bağırmış, *Posada*'yı bozmuştu.

Mutfaktan bir başka kadın sesi işitilmişti ardından: "Hayır, seni aptal ihtiyar. 'Hayır! Yerimiz yok!' dememiz gerekiyor!"

Büyükbaba tekrar bağırmıştı içeriden: "Girin, girin, hepiniz girin! Sen neden bahsediyorsun, kalacak bir sürü yer var. Gelin içeri. Gelin."

Mutfaktan bu kez bir çocuğun sesi işitilmişti: "Hayır, *Abuelo*, 'Hayır,' dememiz gerekiyor onlara."

"Hayır da ne demekmiş! Evet, deyin! '*Sí, se puede,*' deyin. 'Evet, olur,' deyin. İçeri girin. Portatif bir karyolamız bir de yatak olan televizyon koltuğumuz var, yer yatağımız da var! Hadi, ne duruyorsunuz, gelsenize!"

Kapının önünde soğukta beklerken, *María y José y Cristocito*'nun han kapısının önünde, hancı ile karısı arasında geçen "Olur/olmaz, kabul edelim/etmeyelim, evet/hayır"lı atışmaları dinlerken neler hissetmiş olabileceğini anlamıştık.

Başka bir yıl, başka bir *Posada* ritüeli sırasında sakallı bir adam kapıyı açıp çekinerek "Hayır, şey, hiç sanmıyorum. Bilmiyorum ki, oda yok boş... şey..." demişti bize. Genç adamda Down sendromu vardı ve annesiyle birlikte günlerce *Posada*'da söyleyeceklerini prova etmişlerdi. Oğlan sözlerini ezberlediği şekilde söylemiş, sonra sevgili *mami*'si oğlunun sırtını sıvazlayarak onu içeri sokmuştu. Bunun üzerine bir kez daha reddedilmiş olan *Posada*cılar alayı olarak bizler, gecenin içinde yeniden gözden kaybolmuştuk. Ama sonra genç adam bir anda karlar altındaki verandaya çıkarak sevgi dolu yüreğini belli edercesine bize şöyle bağırmıştı: "Hayır, hayır! Geri gelin, geri gelin! Benim yatağımda kalabilirsiniz!"

Kilidi açılmış bir yürek, sevgiye her zaman yer açar içinde. Her zaman, hep. Sırf ağzından "yanlış şeyler" döküldü diye, o genç adamın "kafadan kontak" olduğunu söyleyenler çıkacaktır belki. Gerçekteyse o gencecik ruh, nurlu bir fazilet taşıyordu içinde: Sevgi, kilidini sonsuza dek kaldırmış bir yürekte, kendine her zaman yer bulur."

POSADA DEVAM EDER

İçimizden bazıları genç adama, "Sana ve o kocaman yüreğine bin teşekkür, geri geleceğiz, çok teşekkürler," dese de kapılardan kovulmaya devam etmemiz gerekiyordu. Bu nedenle, elimizdeki mumların ışığıyla yüzlerimiz aydınlanmış bir hal-

de, kara kargalardan oluşan küçük bir *Posada* grubu olarak o evden uçarak uzaklaştık ve başka başka *abuelo*ların nazik ve hafif çakırkeyif tekliflerini reddederek yolumuza devam ettik. Anne babalarını bizleri içeri almaları için ikna etmeye çalışan küçük çocuklara, yüreği sevgi dolu yetişkin bir çocuk-adama bile hayır diyerek üstelik.

Yeniden karanlığın içinde gözden kaybolarak María ve ailesi için kalacak bir yer aramaya devam ettik; bir yandan da kendi sürgün edilişlerimizi hatırlayıp bunları bir anlamda Kutsal İnsanlar'ınkilerle birleştirdik. Bir yerlerde bir sığınak bulup korumamız gereken en önemli şeyin esasında kadim *María y José y Jesús* ile bu soğuk ve nemli kış gününde gerçek mânâda kurmuş olduğumuz birlik, bir olma hissi olduğunu hatırlamalı, köklerimizden ayrılmamalıydık; sanıyorum ki böylesi bir sevgi, modern izleyicide sanki eski zamanlarda geçen bir tiyatro oyunundan fırlayıp gelmişiz gibi bir his uyandırabilirdi.

Fakat başkalarının bizi nasıl gördüğüne aldırmadan, Dünya'nın Işığı'nı, Sevgi Çocuğu'nu korumaya ant içmiş olarak kapıları tek tek çalmaya ve şarkılarımızla kalacak bir yer istediğimizi söylemeye devam ettik. Ve her seferinde geri çevrildik.

İnsanın egosu salt bir törene iştirak ettiğini varsayarken, ruhunun çeşitli duygular, anılar, düşünceler ve hislerle dolup taşması muazzam bir şeydir. Bunun *Pésame*'de gerçekleştiğine de tanık olurum: *Pésame*, İsa'nın çarmıha gerilerek öldürülmesinin ardından María'nın heykelinin sunağından veya duvardaki nişinden indirilerek sunak parmaklıklarının ardındaki nefe çıkarılmasıyla, dua eden insanların dizlerinin üzerinde María'nın yanına gelerek onu teselli edip taziyelerini sundukları ritüeldir.

O ritüelde de erkeklerin gözyaşı döktüğünü, kadınların kendilerini parçaladığını ve küçük çocukların feryat figan ağladığını görürsünüz, Dünya'nın Işığı kaybolup gittiği için esrarengiz bir şekilde hislenip hüzünlenmişlerdir zira. İki gün arasındaki gecedir bu. Işığın yeniden doğmasına izin verilecek mi yahut Işık canlı kalabilecek mi tam olarak bilmeden geçirilen karanlıktır. Nereden geldiğimizi ve birçoklarını hüngür hüngür ağlatan Işığın ne denli sevildiğini bize hatırlatan şey hikâyenin kendisi midir yoksa hikâyeye duyulan özlem mi, bunu asla bilemeyeceğiz.

La Posada'da da aynı durum söz konusudur. Çalan kapıya o tatlı sesiyle "Hayır, sana burada yer yok," diyen çocuk, artık zamanı geldiği için çok sevdiği çocuğunu yuvadan uçurmak zorunda kalmış her anne babayı, çocuğuyla arası kötü olan her anne babayı, çocuğunu kaybetmiş olan her anne babayı ve her büyükanne ve büyükbabayı, silah arkadaşını kaybetmiş olan her askeri, kendini dışlanmış hissettiği için acı çeken her insanı derinden etkileyebilir. Karanlıkta akan gözyaşlarını o zaman duyabilirsiniz işte; gözyaşları, şarkı söylerken bir anda titremeye başlayan seslerin arasından, ritim kaybolduğunda, şarkı söyleyen seslerin yarısı bir anda fısıltıya döndüğünde duyuracaktır kendini.

Ve şayet kapıyı açan, teneke bir flütü andıran incelmiş sesiyle "Hayır, kimse burada kalamaz," diyen iki büklüm zayıfçacık bir ihtiyarsa, annelerini babalarını kaybetmiş olanlarımızı, hiçbir aile büyüğü hayatta olmayanlarımızı, bizi tüm kalbiyle sevecek gerçek bir anne ve babanın özlemiyle yanıp tutuşanlarımızı, yaşamın nasıl sona erdiğini bilen ve ihtiyarlara "Ne olursun ölme," demek isteyenlerimizi derinden etkileyeceğinden emin olabilirsiniz. İşte o an, kalacak bir yer için yalvaran hacıların şarkısı, inlemeler ve hıçkırıklarla bölünecektir.

Aslında her şey yolundadır. Bir aradayızdır. Her şey yolundadır. Birbirimize tutunur, teselli eder, gerekirse birer selpak uzatırız; insanlar gözyaşlarını rahatça silebilsin diye ellerindeki mumları tutarız. Kollar omuzlara, bellere atılır artık. Kalbinden yaralı denizcilerden oluşan bir kabile olarak bizler, birbirimize yara bandı ve koltuk değneği oluruz, bir sonraki ve ondan sonraki eve doğru kürek çekerken.

NİHAYET

Nihayet arayışımız son buluncaya dek. Nihayet uzun arayışımız son bulur ve soğuktan bitap düşmüş biz seyyahları evlerinde memnuniyetle misafir edecek "merhametli insanlar" rolünü üstlenmiş ev sahiplerinin yaşadığı eve geliriz.

Geldiğimiz bu son evde, bazen farklı farklı yaşlı kadınlar ebe rolünü üstlenir ve María'yı kollarından tuttukları gibi içeri götürüler. Ortadan ikiye katlanamayacak vaziyetteki her doğum

yapmak üzere olan karnı burnunda kadının rahatlıkla yatabileceği türde sırtı dimdik bir sandalyeye yatırmaya çalışırlar onu. Bizim María ise sandalyede hafifçe kaykılarak ayaklarını öne doğru sere serpe uzatır; beslediği buzağılarınkiler kadar kalın bilekleri yün çoraplarının içinde kaybolmuştur adeta.

Bu sahne, bir sürü gülüşmeyi ve utangaçça anlatılan hatırayı getirir beraberinde "On aylık hamileyken, nasıl duba gibi şişmiştim, hatırlıyor musunuz?"lar, "Suyu gelmişti, arabayla onu hastaneye götüreyim derken, panikten arabanın kontağına evin anahtarını sokmuştum"lar, birilerinin kıymetli dünyasının kıymetli ışığının nasıl dünyaya geldiğine dair başka hikâyeler havada uçuşur.

Geldiğimiz bu son evde, sırf bu an için katlanıp hazırlanmış kar beyazı *las serviatas* (keten örtüler), kekler, tatlılar, çoğu zaman bir *piñata* [içi şekerleme dolu karton oyuncak] ve Yeni Yaşam'ı karnında taşıyan ruhun sonunda dinlenecek bir yer bulmasından kaynaklanan sonsuz bir neşe olacaktır. Şaşkına dönmüş koruyucu José karakteri tebrik edilecek, karısı ve küçük Çocuğu için duyduğu endişeyi savuşturmak için ateşli bir tekila ikram edilecektir. Kolları tebrik tokalaşmalarından yorulacak, muhtelif bıyıklar "İlk *hijo*'mun (oğlumun) doğumunu beklerken ben de böyle kanatlarım çıkacak zannetmiştim"lerle kalkıp inecektir. Arkaya yaslanılan büyük rahat koltuğu Yusuf'a verecekler, yüzler bir süre sonra hem gülmekten hem de içinde acı biber olan sıcak çaydan kıpkırmızı olacaktır. Bu son ev, ne denli mütevazı olduğundan bağımsız, onurlu ve itibarlı bir evdir zira bunca zaman Işığın Çocuğu'nun doğumu için hazırlanmıştır.

Bir kez daha.

Herkesin ağlayan, mutlu, yorgun yüreği ne denli donmuş olsa da tam burada ısınıp çözülür.

Ve hepimiz değişmişizdir. Karanlık çöllerden geçmiş, atalarımızdan yadigâr ve ortak, kişisel ve anlık bir hafızanın ezberinden etrafta seğirtmişizdir. María'dan ayrı değilizdir, José'den ayrı değilizdir, *Cristocito*'dan ayrı değilizdir.

Burada hep birlikteyizdir. Kimse yüzüstü bırakılmayacaktır çünkü bizler artık yeni hancılarızdır.

LA POSADA: YOL KENARINDAKİ MİSAFİRPERVER HAN

Ezelden beri,
Her yana siyah kumlar püskürterek
Karanlığın içinden doğan güçler,
Dünyanın Işığı'nı söndürmeye,
Işığın oğullarını ve kızlarını
Öldürmeye uğraşırlar.

Kimi zaman kapı kapı gezip yalvarmak
En iyi yoludur,
Kutsal'a sığınacak bir yer bulmanın.

Kapılar tek tek kapansa da,
Biri açacaktır sonunda.
Ve içerideki şöminenin ışığı,
Dışarıdaki karanlığın içine dolacaktır bir anda.
Böylece ışık Işık'la buluşacaktır.
Çeliğin çelikle bilenmesi gibi aynı.

Ama kimse gelmese,
Kimse kapıyı açmasa bile,
Tutunacak tek bir insan dahi olmasa,
Melekler gelecektir yardıma...
Ve Sevgi'nin anahtarı kullanıldığında,
Bütün kapılar ya açılacak,
Yahut içeridekileri korumak üzere.
Güvenle kilitlenecektir.

Tüm bunlar sana karşı değil,
Senin *için*.
Zira sen, kendin sebat ettin,
Şimdi ve her gün doğmak için,
Mucize kelimesindeki "iz"den bırakarak dünyaya.

Bu şekilde sen, kendin,
Kendi insani ve ruhani yollarınla
Sonsuza dek Meryem'in mucize çocuğu olacaksın.

Adak: "La Mystica'nın M'si"

19. BÖLÜM
KUTSAL ANA'NIN İZİNDEKİ MİSTİKLERE MEKTUP
KUTSAL HANIMEFENDİMİZ GUADALUPE: KIRIK KALBİN İZLEDİĞİ YOL

Sevgili Cesur Ruhlarım,

Dinleyin sevgili küçüklerim; birer mistik olarak çağrıldığınızı hissettiğinizi yazmışsınız bana. Kutsal Ana kiminize birkaç kere, kiminize yalnızca bir kere görünmüş (ki etkisi bir ömür boyu sürmeye yetebilir). Aranızda Kutsal Hanımefendimiz *La Señora*'yı farklı formlarda rüyasında gören veya hayalinde canlandıranlarınız olmuş.

Sosyal adaleti savunan bir grup aktivist olarak dünya hakkında değil, dünya üzerinde eyleyerek tefekkür etmek için uğraştığımızı işitip tüm bunları bana yazmaya karar vermişsiniz.

Yaşadığınız bu deneyimleri nasıl adlandıracağınızı öğrenmek istiyorsunuz. Bunun için kullanılan eski moda kelimeler *görünme* veya *zuhur*dur. Fakat ben bunun yerine daha basit

kelimeler kullanmayı öneriyorum size. Yaşadığınız deneyimler birer *ziyaret*tir; çok sevdiğiniz kız kardeşinizin yahut annenizin size olan bitmez tükenmez sevgisi ve olanca aşinalığıyla sizi ziyaret etmesi gibi aynı. Kapıyı çalmadan içeri girer, *dulces o carnes* (paskalya çöreği ya da etli yemekler) getirmiştir sizin için yanında.

Yanınızda yörenizde, ona duyduğunuz sevgiyi tek başınıza idrak etmek üzere inzivaya çekilebileceğiniz mağaralar olmadığını belirtmişsiniz ciddi ciddi. *M'hijas y m'hijos*, kızlarım ve oğullarım, şunu bilin ki yatağınızın olduğu yer neresiyse sizin için uygun olan mağara orasıdır. Kendi kileriniz, kendi masanız, kendi sokağınızın köşesi, kendi bisikletiniz, evinizin bulunduğu ara sokak; bunların hepsi birer mağaradır. Mistiklerin kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde yaşadığını söyler bazıları, oysa dünyadaki birçok mistik hayli sıra dışı ruhlar olarak tıpkı sizin gibi hayli sıradan koşullarda yaşar ki olup olabilecek en gizli saklı yaşam şekli budur esasen.

Doğru ve makul olan böylesidir zira evrenden elini eteğini çekip dış dünyanın neredeyse hiç müdahil olmadığı sakinlik ve güzellikte uzak bir yerlere taşınmayı hayal etmek güzel olsa da Kutsal Hanımefendimiz en dayanıklı güllerini ona en çok ihtiyaç duyulan topraklarda; düdük sesleri ve kornaların, ambulans sirenlerinin, neşeyle yahut acıyla bağrışan çocukların, inleyen, dans eden, sevişen insanların, bütün *o trochimochi*'nin [gelişigüzelliğin] ortasında, insanlığın şarkıları, sesleri, işleri, eylemlerinin temel oluşturduğu ahenkli bir kakofoninin, yani kozmosun müziğinin içinde yetiştirir.

Kimileri mistik konulara dair anlık bilgiye yalnızca tam bir sükûnet içindeyken ulaşılabileceğini veya Tanrı'nın birçok formundan biri olan Yaradan'ın yalnızca güzel ve pitoresk hallerde görüneceğini yahut mistik olanın yalnızca sessizlikte zuhur edeceğini iddia eder. Bunların hepsi doğrudur. "Yalnızca" kısmı hariç.

Örneğin ulu mistik Jakob Böhme, kalay-kurşun alaşımı bir tabağın kenarına tek bir güneş ışınının yansıdığını görmüş ve kimilerine göre o andan sonra ömür boyu sürecek dini bir vecd hali içerisinde olmuştu. Madre Castillo, görülerini ve esrik

şiirini muhafaza etmek için manastıra kapanmıştı. Başka mistikler, çoğu insanın "ayrıcalıklı koşullar" olarak adlandıracağı şartlar altında ortaya çıkmıştır. Fakat en iyi vizyonerler, *m'hijas y m'hijos*, tohumlarının atılmış olduğu yerde yetişir. Tam olarak orada. Daha mütevazı veya daha yüce yerlerde değil.

Kutsal Ana'nın size bulunduğu ziyaretlerin Fatima veya Lourdes'inkiler kadar sessiz veya usturuplu, yahut tarihte genellikle sömürgecilerin ona verdiği adla bilinen yakın akrabamız Don Diego'nunki gibi epizodik olmadığını söyleyip yaşadığınız deneyimin yanlış olup olmadığını sormuşsunuz.

Hayır, hayır, Canlarım, yanlış değil hiçbiri. Hepsi tamamen doğru. Sizi temin ederim ki o çok Sevilen, bazılarına kusursuz bir sükûnet içerisinde gelir. Fakat benim deneyimime göre daha ziyade pek de sütliman olmayan zamanlarda, pek de pitoresk olmayan toz bulutlarının içerisinde zuhur eder. Koyu renk arabaların, daha da koyu renk stabilize yollarda bir anda yaptıkları patinajda belirir. Kaldırımdaki kırık camların ortasında dikilir. Herhangi bir sokakta, herhangi bir köşe başında, hatta büyükannem Querida'nın deyişiyle "Tanrı'nın bile temkinli olması gerektiği" yerlerde görebilirsiniz onu.

Kutsal Ana'nın, onunla ilgili tefekküre dalan ve izinden giden sizlere çok farklı şekillerde görüneceğine inanıyorum. Gürültülü bir ortamda, bir ayaklanmanın ortasında, etrafımız sütlimanken kendi küçük evrenimizde göğün başımıza indiğini zannettiğimiz zamanlarda görünecektir; zira o, düzene, güce, tahammüle, yeni bir fikre, gözü pekliğe, umuda ve zindeliğe en çok ihtiyaç duyulan anlarda gösterir kendini.

Etrafınızdaki her şeyin tam mânâsıyla bir karmaşa içinde olduğunu ve bu durumun sizi çok üzdüğünü yazmışsınız. Sizi çok iyi anlıyorum. Uzun süren neşeli anlarımız olsa da kederlerimiz hep daha ağır görünür gözümüze. Fakat başkalarını acı çekerken izlemek insanın kalbini daha çok kırar. O şüphesiz ki yanınızdadır zira bizim sürdüğümüz türde bir hayat süren insanların çoğu alaycı ve iğneleyici sözlerle kalın bir deri geliştirirken bizler kalbimiz kirlenmemiş olarak hâlâ buradayızdır.

Bu iyiye işarettir.

Size ayrıca kırık bir kalbin içinde son derece büyük bir güç barındırdığını söylemek isterim. Psişenin incindiğinde kapanıp saklanabilen birçok veçhesinin aksine, bir kez kırılıp açılan kalp her zaman açık kalır.

Kalp kırıklığı elbette acı vericidir fakat kırılıp açılan kalp, eşi benzeri görülmemiş bir nimet de olabilir. Salt başkalarını anlamanızı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda O'nu daimi olarak görmenize imkân tanır.

Geçenlerde kalbim bir kez daha kırıldı. İnsanın hayatı boyunca kaç kez kalbi kırılır? Bu soruyu sorduğumda hep şu cevabı alıyorum: "Sahip olmaya veya saklamaya değer herhangi bir şey için bin çarpı bin kez."

İzninizle kendi hayatımdan bir hikâye anlatayım; size şu iki önemli şeyi gösterecek bir hikâye: Birincisi, Kutsal Ana adına hizmet etmek çok ama çok kolaydır. İkincisi, Yaradan birçoklarına sessiz ve altından bir surette değil, çamurun ve pisliğin, günlük yaşamın fırtına ve kasırgalarının ortasında görünür.

Bütün bir sabahımı hacca gitmek için hazırlanarak geçirmiştim. Böylesi hac ziyaretlerini, geçtiğimiz otuz yıl içerisinde defalarca yapmışımdır ve bildiğim kadarıyla bu hac yolculuklarının bir sonu yoktur. Çoğu insanın asla gitmeyeceği, karanlık bir mezbeleyi andıran fakat akla gelebilecek en cesur, en masum, en çok dua edip yakaran ruhlarla dolu tapınaklara giderim; W. B. Yeats'in deyişiyle "tüm merdivenlerin başladığı/yüreğin pis kokulu çaputlar ve kemiklerle dolu çukurunda" yaşayan insanlarla doludur buralar.

Yetişkin hayatımın bir kısmını, her bölgede en çok tercih edilen hac mekânlarını tanıtan renkli hac broşürlerine –şu Ege Adaları, Kutsal Tapınaklar, Stonehenge gibi yerlere düzenlenen turlarla ilgili tanıtımlardan bahsediyorum– özlemle bakarak geçirmiş olsam da yetmişlerimin ortalarına geldiğim halde o harikulade mekânlardan birine gitmiş değilim henüz. Belki bir gün. Kutsal Ana'nın beni oralara çağırdığını işitirsem, neden olmasın.

Benim o sabah hacca gitmek üzere hazırlandığım yer ise kimsenin dayanma gücü bulmaktan ve bir gün bütün zulümlerden azade olmaktan başka bir şey istemediği bir yerdi. Orada

çekilmiş olan ıstırapların geçmişini hiçbir sabun ve bez temizleyemez. Sayısız ruhun damıtılarak bir arada paketlenmesiyle oluşan sıkıştırılmış bir dünyadır bu ama paket açılır açılmaz hepsi yeniden etrafa saçılmaya dünden hazırdır. Avarelerin engin mütevazılığına adanmış bir tapınaktır burası ve umuttan ziyade kandırılmış yüreklerle, kaderin acımasız cilveleriyle, [insan kaçakçısı] çakalların verip de tutmadığı sözlerle ve daha beterleriyle doludur.

Hacca gittiğim yer, bir göç hapishanesidir. Size bu mektubu yazdığım sırada sınır dışı edilecek olan herkes orada tutuluyor ve evlerine, Haitili, Meksikalı, İrlandalı, Porto Rikolu ailelerinin yanına dönemiyorlar çünkü 104. ABD Kongresi'ndeki Cumhuriyetçiler, bütün bir federal hükümeti kapatmakla tehdit ettiler ve sözlerinde durdular; bu da bütün maaş çekleri ve fonların durdurulması, federal hükümet adına çalışanların işten çıkarılması anlamına geliyor.

Sonuç itibarıyla, birçok insan önümüzdeki aylarda hapiste tutulmaya devam edecek, kimileri daha bile uzun kalacak. Anne babaları, sevdikleri, *novias* ve *novios*'ları (nişanlıları) uzun ve sancılı bir süre boyunca nerede olduklarını bilmeyecek. Meksika, Haiti, İrlanda ve Porto Riko'daki *iglesias*'ta (kiliselerde) yüreği korku dolu bir sürü anne, kız kardeş, baba ve erkek kardeş sevdiklerinin sağ salim eve dönmesi için dua ediyor. En çok da sevdiklerinin nerede tutulduğunu öğrenemedikleri için korkuyor ve dua ediyorlar.

Hapishanede yapılan telefon görüşmelerine uygulanan ek ücretler ile bağlantı ücreti ve diğer masraflar düşünüldüğünde Meksika'yı telefonla aramanın dakikası beş dolardan daha fazla tutuyor. Oysa buradakilerin çoğunun cebinde elli sent bile yok. Kendi aramızda, *hermanos y hermanas* mı (erkek ve kız kardeşlerimiz mi) yoksa *los políticos* mu (politikacılar mı) hapse atılmalı diye şakalaşıyoruz.

İçinde küçük hediyeler, kutsal kartlar, gardiyanların içeri sokmama izin vereceği türde ufak tefek *remedios*, çay ve bitki ile çok ihtiyacı olanlar için tespihler koyduğum *bolsita*mı (küçük çantamı) hazırlıyorum. Son olarak da en çok rağbet gören şey olan, kutsal yağa batırılmış pamuk toplarıyla dolu kutuyu

koyuyorum çantama. Son derece özgün etnik tınıları olan kendi Katolik inancını, Ortabatı'da Avrupa kökenli Amerikalıların devam ettiği bir kilisede öğreterek onları hayretler içerisinde bırakan, dev gibi bir siyahi olan Peder Melton bana cömertçe kendininkini vermeden önce kullandığım kutu, büyük teyzemin Emiliano Zapata'nın *revolución* sırasında kullandığı tüfeğe ait olduğuna yeminler ettiği mermi kovanlarından yapılmıştı.

Çıktığım bu haç yolculuğunda yanıma aldığım bir şey daha vardı; hafızasına ilişmiş hiçbir nesne olmayan çok önemli bir şeydi bu: *Mi* Guadalupe'nin bana yıllar önce, küçük bir çocukken verdiği yetki ve sorumluluk. Ne zaman hapishaneye, sokağa veya yazı masama doğru bir hac yolculuğuna çıksam, uzun yıllar öncesinden, Kutsal Ana'nın tesir ettiği olaylar gelir aklıma. Ve şimdi sizlere burada anlatacağım şey de bunlardan biri esasında. Aksi halde neden kışın ortasında sıcak yatağımı bırakıp birçoğunu muhtemelen bir daha hiç görmeyeceğim insanları ziyaret etmek için buz gibi bir hapishaneye gideyim ki? Sizler onun tarafından ziyaret edildiniz, dolayısıyla onun nasıl hareket ettiğini halihazırda biliyorsunuz. Görelim bakalım.

Yedi yaşıma geldiğimde evdeki ve okuldaki yetişkinler artık "mantık çağı"na eriştiğimi söylemişlerdi bana. O kadar evden kaçmama (evden kaçıp ormandaki devasa katedrallere gidiyor, derenin konuşan suyuyla çiçekleri veya yaşça benden küçük çocukları vaftiz ediyor, bataklıkta yanan uğursuz ateşi görebilmek için gece geç saatlere kadar ormanda kalıyordum), işlediğim onca günaha rağmen, belli ki aklı beş karış havada, küçük bir çocuk-gezgin olarak bendeniz, "mantıklı" mertebesine yükseliyordum artık.

Göçmen ve mültecilerden oluşan ailemizin yaşlıları, vaftiz, ilk günah çıkarma veya Evharist [Komünyon] gibi dini etkinlikler için kilisede düzenlenen resmi törenlerin ardından evde kendi kutsama ve abdest ayinlerini düzenlerlerdi. O yıllarda ailemiz içerisinde yapılan dini törenlerin sayısı, kilisede yapılanların neredeyse üç katıydı. Bunlar arasında, hamilelik ve kaybedilen

bebekler, sonu hüsranla bitmiş bir aşkın ardından gelecek şifa, bedenin iç görüsü ve duyusunun yeniden onarılması ve muhtelif savaşların ardından gerçekleşecek iyileşme için alınan abdestler, nişanlılar için yapılan sadakat ve sonsuzluk yeminleri ile yaşam, ölüm ve yeniden doğuş gibi pek çok başka meseleye dair kutsama ayinleri yer alıyordu.

Dolayısıyla "mantık çağı"na erişmiş olmamla ilgili yapılan konuşmaların ardından, teyzelerimden –kokusuna, görüsüne, sesine bayıldığım– Kati'nin kulağıma eğilip bu geçiş sürecinin "mantık çağı" değil, "mantık belası" olarak adlandırılmasının daha uygun olacağını söylemesi o kadar da acayip bir durum değildi. Günbatımını seyretmek için çayırlarda biraz uzun kalmak, ayaklarım ve bileklerimle tam ters yönde giden "düzeltici" dedikleri, ağır mı ağır ortopedik botlarımı çıkarmak gibi ufak tefek yaramazlıklarımda suç ortağımdı teyzem.

Ama şimdi olanca ciddiyetiyle suratıma bakıyor, Kutsal Hanımefendimize takdim edilişimi takip eden iki hafta boyunca geleceği görebileceğimi söylüyordu bana; dediğine göre bazı *novena* ibadetlerinde olurmuş bu. İki dünya arasındaki perde iki hafta boyunca kalkarmış. Ortaya çıkan boşluktan bakıp diğer dünyayı görebilirmişim. Gördüğüm şeylere çok dikkat etmeliymişim zira tanık olduğum olaylar, meseleler, bilhassa görünüp kaybolanlar, ileride kalbimi fethedecek şeyler olabilirmiş. Ve bu özel farkındalık anları, gelecekteki yaşantıma ve işime dair birer işaret olarak yorumlanabilirmiş pekâlâ.

Teyzemin kulağıma fısıldadıkları ile ruh kemiklerinden ve etrafındaki kanatlardan gelen hışırtı ve gıcırtılar beni hiç rahatsız etmemişti; *Católica* dediğin kişi, Kutsal Ruh'un mevhibe ve hediyelerine ulaşmak için çabalamaz mıydı zaten? Bizler ruhani görüşlerimizi hem ciddiye hem de tiye almaya çalışırız. Dışarıdan kimi zaman tuhaf ritüelleri ve dini gereklilikleri sahiplenmiş insanlar gibi görünsek de doğru bildiğimiz şeylerin –Ulu Kadın'ın şefaatlerini çevreleyen sezgilerimizin, görülerimizin, dualarımızın, hayallerimizin ve kehanetlerimizin– peşinden gitmeye devam ederiz.

Artık yaşım geldiği ve aklım erdiği için, *La Mujer Grande*'nin, Ulu Kadın'ın ömürlük takdisini almaya hazırdım. Bunun için

Henry David Thoreau'nun bile onaylayacağı türde bir ayin düzenlenmişti; gerçi o yeni elbiseler giymenin zorunlu olduğu etkinliklere karşı ihtiyatlı bir tavır takınırdı muhtemelen. Teyzemin benim için ördüğü küçük bir şal vardı omzumda. Gösterişten uzak, niyaz ve kutsamalarla dolu bir ritüeldi. Bütün yaşlı kadınlar ve rahibeler, galiba aynı siyah yumurta topuklu ayakkabılardan giyiyorlardı. Tütsülerden çıkan dumanlar bir sis yığını oluşturmuştu, *Santo Niño*, Sevginin Çocuk Tanrısı'na methiyeler düzen en canlı ilahiler okunuyor, bazıları ceviz ağacından, bazıları çekirdeklerden yapılmış boncuklarıyla siyah tespihler havada sallanıyordu. Bütün bu olup bitenleri, içeriden dışarı tüm varoluşumla, tüm kalbimle seviyordum.

Kollarımı açıp gözlerimi Kutsal Ana'ya doğru kaldırdım; bana saatlerce sürmüş gibi gelen uzunca bir süre boyunca dünyanın en soğuk karo zemininin üzerinde diz çökmüş vaziyette, dizlerim soğuktan bir nevi diz zatürresi geçirip korkunç şekilde ağrımaya başlayıncaya kadar kaldım. Yetişkinlerin söylediği sözleri, dua ve övgüleri tekrar etmem istendi; bu sırada bekaretimi ömür boyu Kutsal Ana'ya adayacağıma dair sözleri de tekrar ettiğimi hatırlıyorum. Bana öğretilen kutsal sözleri –"düşünerek ama gözümü dahi kırpmadan"– büyük bir ciddiyetle söylemiştim.

Bakirenin ne anlama geldiğini biliyordum: Bir kere her şeyden önce, dünyanın kimi köşelerinde Guadalupe'nin ilk adıydı. Tıpkı benim ilk iki adım yahut arkadaşım Marîa Cecilia'nın adı gibi. Bakire Guadalupe. İkincisi, "bakire" olmak demek, onun gibi –rengârenk, gözü pek, dikkatli ve iyi bir köpek kadar sadık– olmaya çalışmaktı.

Teyzem sonraki on üç gün boyunca, bütün hayatımı etkileyecek on üç şey göreceğimi söylemişti bana: "Hayatının geri kalanında senden yardımını, ellerini, yüreğini isteyecek" on üç şey. Gözümü dört açmam gerekiyordu. "Küçük bir çocuk olduğun için, yaşlıların artık göremediği veya görse de umursamadığı şeyleri sen hâlâ görebilirsin: Senin yardımına ihtiyaç duyan şeyleri," demişti sonra.

Sahiden de o hafta bir sürü şey görmüştüm. Bunların çoğu, yaşadığımız hayat ve çağ itibarıyla çok da sıra dışı şeyler değildi;

hepsi ya akıl almaz derecede güzel yahut akıl almaz derecede şeditti (çocukluğumun geçtiği Ortabatı taşrasında, bu zıtlıklar vaka-ı adiyedendi). Çoğu güzellikten beslenirken, birçoğu şiddetin farklı biçimlerine yeniliyor veya onun tarafından yaralanıyordu.

Kendilerini onarmaya çalışan şiddet mağdurlarının kimisi zamanla katılaşır, kimisi daha da kötüleşir, kimisi başını önüne eğip maruz kalmaya devam eder, kimisi kaçar, kimisi tahammül eder. Böylesi korkunç bir ortamda yaşamış herkes nasıl olduğunu gayet iyi bilir. Ben de çoğunuzun beni anladığını biliyorum.

Nitekim o on üç gün boyunca, teyzemin beni önden hazırlamış olduğu birçok şeyi gördüm. Bunlardan en şaşırtıcı olanı, ormandaki toprak yolda aylak aylak gezinirken başıma geldi. Yolun biraz aşağısında büyük bir polis arabası, daha da büyük bir toz bulutunun içinde duruyordu; belli ki durmak için epey bir patinaj yapmıştı. Tam o noktada, ormanlık kısmın biraz daha içinde, yukarıdaki yük treninden atlayıp bir süre bizim buralarda vakit geçiren serserilerin konakladığı bir çadır kampı vardı.

Kötü bir şeyler olacağını hissettiğiniz zamanlar vardır hani. Polis arabasını görür görmez yol kenarındaki tarlalardan birine dalıp kuru anızların arasında gizlenmeye başladım. Polisler bez çadırlardan birinin kapısını yırtıp gibi içeri daldılar. Aradan bir dakika bile geçmeden, birbirine çarpıp yere düşen tencere tava sesleri, boğuşma nidaları, bağrışlar ve küfürleşmeler arasında bir polis memuru, kollarından kelepçelediği yarı çıplak bir adamı çadırdan sürüyerek dışarı çıkardı.

Zavallı adam, ormanda gizlenerek yaşayan, aslen Apalaş dağlarından gelmiş, kaba bir Elizabeth dönemi aksanıyla konuşan ve içlerinden bazılarıyla çok yakın arkadaş olduğum insanlar gibi giyinmişti aynı. Üzerindeki yırtık pırtık çizgili tişört yağdan grileşmiş, pantolonu boya ve çamura bulanmıştı. Yıkanmamış, tıraş olmamış, saçı başı taranmamış adamın gözleri, sürüye sürüye arenaya çıkarılan boğanın gözleri gibi dört dönüyor, ağzından salyalar akıyor, kulağa "Hanımım! Hanımım!" gibi gelen birtakım sesler çıkarıyor, avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Polis memuru, bu darmadağın olmuş adamı

itip kakarak ekip otosuna bindirdi, kapıyı ardından kapatıp yeniden çadıra doğru yöneldi.

Korku ve dehşet içinde olanları izlerken, kafamın içinde sakin ve yumuşak bir sesin şöyle dediğini işittim: "Beni seviyor musun?"

"Seviyor muyum? Seni seviyor muyum?" diye sordum kendi kendime ben de. O an görmekte olduğum şey karşısında duyduğum şaşkınlıktan, yüreğimin kulağına fısıldanan sözleri güçbela anlamıştım.

"Eğer beni seviyorsan, onlara yardım et."

Anlamaya çalışarak "Ne?" diye sordum. Ben henüz tepki veremeden, memurlar çadırın içinden bir kadını dışarı çıkardılar bu kez. Kadın çığlık çığlığa bağırıyor, kendisini yaka paça sürükleyen bu adamlara karşı mücadele ediyordu. İki parmağının arasında iyice kısalmış yanan bir sigara tutuyordu, ayağının tekinde siyah renkli, yırtık pırtık düz bir ayakkabı vardı; bana çekirgeleri, itboğan yaprağı böceklerini hatırlatmıştı nedense.

Adamlar kadının bir iskeletinkini andıran incecik kollarını, imkânsız gibi görünen bir açıyla arkaya doğru kıvırmışlardı gözlerimin önünde. Kadın öfkeden kudurmuş şekilde çığlık atıyor, sağa sola tekmeler savuruyordu. O bağrış çağrışın ortasında nefesimin kesildiği bir an için kadın sanki dönüp doğrudan gözlerimin içine bakmıştı; oysa durduğum yer yolun karşı tarafıydı ve uzun otların arasında beni görmüş olması imkânsızdı. Dünyanın en acıklı sesiyle "Yardım edin! Yardım edin!" diye bağırıyordu.

Polis memurlarından biri kadını saçlarından kavramış kafasını arkaya doğru çekiyor, diğeriyse kadının pantolonunun arkasına bağlamış olduğu hırkayı yukarı doğru çekerek kapüşon gibi başının üzerinden geçirmeye çalışıyordu. "Yardım edin, yardım edin bana!" diye defalarca bağırdı kadın.

Deli gibi çarpan kalbimde sakin bir sesin bir kez daha şunu sorduğunu işittim:

"Beni seviyor musun? Seviyorsan, bana yardım et!"

Kafam iyiden iyiye karışsa da bir anda bıldırcın gibi fırlayıverdim gizlendiğim otların arasından. Bacaklarımda birden sanki türbinler çalışmaya başlamış, kollarım durduğum yerden birkaç metre ileri uzanmış, ciğerlerim dev fırtına bulutlarıyla

dolmuştu; başımı geriye doğru atıp delirmiş gibi yolun karşısına doğru koşmaya başladım. Polisler kadını arabaya doğru ittiler. Arabanın kapısını çiftin üzerine kapattılar. Sonra kendileri de ön koltuktaki yerlerini alıp kapılarını kapattılar. Kadının hâlâ çığlık çığlığa bağırdığını duyabiliyordum.

"Yardım edin. Yardım edin."

Tamamen panik içerisinde olsam da bir şekilde şöyle düşündüğümü hatırlıyorum: "Tamam, sana yardım edeceğim." Hâlâ epey şaşkın bir vaziyette ama bu kez yeni bir dürtüyle "Ama nasıl? Nasıl?" diye düşünmüştüm.

Araba hareket etmeye başladığında hızlıca arabanın arkasına geçtim. Yüksek sesle bağırdım; sesimin cennetten bile duyulacak kadar yüksek olduğunu umuyordum ama o kadar korkuyordum ki maalesef sadece boğuk bir ses çıkabilmişti ağzımdan. Sonra bir anda nefesimde kasırgaları hissettim ve şifa ritüellerinde gördüğüm yaşlı kadınlar gibi tüm gücümle bağırmaya başladım:

"Kutsal Hanımefendimiz ve kutsal olan her şey adına bu insanlara zarar vermeyin!"

Neye uğradıklarını şaşıran polisler bir anda frene bastılar. O sırada kendimi arabanın diğer tarafına atacak kadar zaman bulmuş, yüzüme adeta bir mucize gerçekleşmiş gibi bakan, kelepçeli o iki bezgin ruhla göz göze gelmiştim. Bir saniye içinde arabanın çamurlu arka penceresine parmaklarımla üç tane haç işareti çizmeyi başarmış, ardından "Bu ruhlar benim korumam altında," diye bağırmıştım.

O anda şoförün oturduğu tarafın penceresi açılmaya başladı. Arabadan uzaklaşmaya çalışırken kendimi yerde buldum; arabanın çamur kaplı jantlarında kendimi görebiliyordum. Şoför mahallinin kapısı açılıyordu şimdi de. Can havliyle ayaklarımın üzerinde doğrulup arkamdan şeytan kovalarcasına koşmaya başladım. Kırık *gordo lobo* [sığır kuyruğu otu] saplarıyla dolu vahşi tarlaların içinde deliler gibi koşuyordum.

Polis arabası çakıl taşlarının üzerinde patinaj yaparak oradan yavaşça ayrıldı ve yoluna devam etti. Omzumun üzerinden, arabanın tozlu arka camındaki haçları görebiliyordum. Onları büyükçe yapmaya çalışmıştım, üçü de birbiriyle kesişiyordu,

üçü de büyük ve dikkat çekiciydi. Aynı onun gibi. *Igualmente*, aynı. Alıp götürdükleri kadın ve adamın yüreği gibi aynı. *Igualmente*. Onları alıp götüren henüz "uyanmamış" adamların gerçek yürekleri gibi aynı. *Igualmente*.

Yaptığım şeyin o gün ve daha sonra nasıl etkiler yarattığını bilmiyordum. Bunca yıl sonra hâlâ da bilmiyorum. Bildiğim tek şey, bana söylenenleri yaptığımdı. Polis arabası oradan ayrıldıktan sonra, dereye doğru giden bir yol buluncaya kadar ormanın iyice içlerine doğru ilerlemiştim. Dereye ulaştığımda olduğum yere oturdum, çöktüm demek daha doğru olur. Ve bir daha da ayağa kalkamadım zira bacaklarım deli gibi titriyordu. Midem, bir seferinde çocukça bir deney yapmak için süt ve greyfurt suyunu birbirine karıştırıp içtiğim zamanki kadar kötü bulanıyordu. Ama bu sefer yana doğru devrilip kusmayı başarmıştım.

Sonra sürüne sürüne büyükçe bir meşe ağacının altına gidip uzun bir süre yüzüstü yattım, yaşadığımız yerin demir-yüklü şifalı toprağının zengin kokusunu içime çektim. Nedenini bilmediğim bir şekilde gözyaşı döktüm. Daha sonra, tuhaf büyük ayakkabılarım ayağımda nehre girdim. Sevgi dolu suya uzandım; Ophelia gibi değil ama vaftiz edilirkenki gibi, yaşayanların dünyasına bir kez daha gömülerek.

Kadın ve adamın suçu neydi bilmiyorum. Muhtemelen suçsuzlardı. Serserilik? Yüksek sesle konuşmak, yüksek sesle sevişmek? Belki de ormana gelip büyük evler yaptıran ve esas kaba saba insanlar olan bizlerden hiç hazzetmediklerini çok iyi bildiğimiz üst tabaka, varlıklarından rahatsız olmuştu sadece. Bildiğim tek şey, kemiğe denk gelen yumruk sesinin çok kötü bir ses ve görüntüye yol açtığı ve ne bu sesin ne de hissin bana yabancı olduğuydu. Ve hayat devam etti. Ama benim için hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

Kendimi bin kere de olsa, milyon kere de olsa ayağa kaldırıp yoluma devam ederdim ben çünkü yapacak başka bir şey yoktu ve o zamanın acımasız kültürü içerisinde öyle olması normaldi. Zira doğrudan yardım isteyebileceğiniz, destek alabileceğiniz kimse yoktu ve siz de zaten o gün veya daha öncesinde tanık olduğunuz adaletsizliklerin nedenini –bugün hâlâ unutamazsanız da– o an için pek sorgulamıyordunuz.

O gün çok tuhaf bir an yaşamıştım ve bunun şimşeklerin çaktığı, birden sezer ve bilir hale geldiğiniz o "dönüştürücü an" olduğunu zamanla anladım. Beden, ruh, yaşam gücü, kalp ve aklın elektriği bir anda değişir. Akımı iletmek konusunda daha öngörülü, daha mahir bir hal alır. Yolun kenarında durup ormanda yaşayan o insanların yaşadıklarını izlerken, kutsal insanların kaba kuvvetle götürüldüğünü görür gibi olmuştum. Arabanın arka camından görünen o iki zavallı masum tutsağın yüzünde, bir an için *mi* Guadalupe'nin acı çektiğini görür gibi olmuştum. Saldırıya uğrayan O'ydu sanki. O zamana kadar bildiğim hayatımın sonu olmuştu bu olay.

"Beni seviyor musun? O halde yardım et bana." "Mantık çağı"na adım attığım için düzenlenen takdis töreninden sonra aldığım on üç çağrıdan biri buydu işte.

Teyzeme olanları anlattığımda ağlayarak ellerimi tuttu. "'Onlar benim korumam altında' diyenin kim olduğunu sormana gerek yok," dedi bana. "Cevabı zaten biliyorsun."

Bildiğimi hissediyordum.

On iki yıl sonra, on dokuzuma geldiğimde, bunu bizzat ondan işittim:

"Beni seviyor musun, kardeşim?"

"Evet canım, seni seviyorum," diye yanıtladım onu.

"Beni ne kadar seviyorsun?"

"Bütün kalbimle, canım"

"O halde hapishaneye ziyaretime gelir misin?"

"Hapishaneye mi?"

On dokuz yaşındaydım ve hapishaneye gitmek beni korkutuyordu. Yine de gittim; ziyaret ettiğim ilk hapishane Michigan'daydı, sonraki yıllarda başka bir sürü hapishaneye hacca gittim; hükümet tarafından yapılanlara, insanın kendi kendine yaptığı ruh hapishanelerine ve kimilerini ellerimle inşa ettiğim kimileri de kaderin bir cilvesi olan kendi hapishanelerime.

O yaşımda kendime bir söz verdim; beni çağırmaya devam ettiği müddetçe, gönderildiğim yere gidecektim. Gördüğünüz gibi, ne derse yapıyorum. Hâlâ çağrıldığımda gidiyorum. Gittiğim yer bu kez bir göç hapishanesiydi; yılda birkaç sefer çıktığım başka hac yolculukları da oluyor; 18-21 yaş arası erkekler

için olan ceza kurumları, 12-18 yaş arası kızlar ve erkekler için olan ceza kurumları, yetişkin erkekler için olan ağır suçlu ceza evleri, federal kadın hapishanesi, kent ve bölge hapishaneleri, eyalet hapishaneleri ve bazen de ameliyat olacak tutuklu hastalara refakat etmek üzere gittiğim şehir hastaneleri.

Sürekli devam eden bir mesai.

Beni seviyor musun?

Evet, seviyorum.

O halde beni kimsesi olmayan bekar annelerin kaldığı sığınma evinde ziyarete gelir misin?

Gelirim tabii; ardından da göğsüme bir kılıç saplanır.

Beni seviyor musun?

Evet, seviyorum.

O halde şiddet gören kadınlar için bir sığınma evi açsam yardıma gelir misin? Yaralıların yarasını yalar mısın?

Evet; bir kılıç darbesi daha.

Beni seviyor musun?

Evet, çok seviyorum.

O halde benimle birlikte varoşlara gelip erkeklerin ve kadınların neredeyse birbirinden ayırt edilemeyecek durumdaki bakteri kaynayan elleri ve ayaklarındaki kesikleri ve yaraları alkollü bezle temizlememe yardım eder misin? Bunu benim için yapar mısın?

Evet; büyük bir kılıç darbesi daha.

Beni seviyor musun?

Tüm varlığımla.

O halde kış ortasında buz gibi bir Chicago gecesinde, hayal edebileceğin en kötü kokan nefese sahip yaşlı bir adam sana hayat hikâyesini anlatırken onun yaralarını sarabilir misin?

Evet, yapabilirim bunu.

Beni seviyor musun? Seviyor musun beni?

Evet, binlerce kez evet.

Evet, *m'hijas y m'hijos*, artık sizlere yazdığım bu mektubun sonuna geliyorum. Ona olan adanmışlığınızı nasıl devam etti-

receğinizi, nasıl derinleştireceğinizi sormuştunuz bana. İçimde bunu nasıl yapacağınızı gayet iyi bildiğinize, ihtiyacınız olan tek şeyin ufak bir hatırlatıcı olduğuna dair bir his var. O çoğu zaman düzensizliğin ortasında, ölçülü ve ağırbaşlı değil, büyük ve dikkat çekici bir formda gelir.

Görür görmez tanıyacaksınız onu,
Çünkü tıpkı size ve sevdiğiniz her şeye benzeyen
Bir kadın o da.
Hatırladınız mı?

FİNAL: *MI GUADALUPE,* CENNETTE BİR KIZ ÇETESİ LİDERİDİR

Mi Guadalupe, bir kız çetesinin lideridir Cennet'te,
Soluk mavi, dingin kadınla alakası yoktur onun.
Evet, dingindir dingin olmasına,
Ama büyük bir okyanus nasıl dinginse öyle.
Evet, itaatkârdır epey,
Ama gündoğumu, ufuk çizgisine ne kadar itaat ederse öyle.
Tatlıdır, evet.
Tatlı akçaağaçlardan oluşan dev bir orman kadar hem de.
Kocaman bir kalbi, engin bir kutsallığı
Ve her kız çetesi liderinin olması gerektiği gibi,
Hatırı sayılır büyüklükte kalçaları vardır.

Kucağı, hepimizi alacak kadar büyüktür onun.
Kucaklayışı sarabilir bizleri tek tek
Hepimizi...
Ve kocaman Lekesiz bir Sevgi ile
"*Aymen*
(Büyükannemin dediği gibi),
Ve küçük bir kadın."

Sevgilerle
Doktor E.

Adak: "El Milagro de la María'nın M'si, Kutsal Hanımefendimiz'in Mucizesi"

20. BÖLÜM
LOS INMIGRANTES, HEPİMİZ GÖÇMENİZ: SÖNDÜRÜLEMEYEN YARATICI ATEŞ
ONU SINIRDA DURDURMAYA ÇALIŞTILAR

BİRİNCİ KISIM
ONU SINIRDA DURDURMAYA ÇALIŞTILAR

Meksika'da *Camino Real*'de ilerliyordu,
Sınırda durdurmaya çalıştılar onu.
Onun gibiler için vize olmazdı ki...
Halbuki bazılarına göre "belgesizdi."
Sınır muhafızları, *la migra*, görünüşünü beğenmedi.
Kimsenin umurunda değildi,
Evde kaç akrabasının onun yolunu gözlediği, Santa Fe'de
Ve La Cienega, Chupadero ve Española gibi adları olan
Civar köylerde.

Kollarında bebekleriyle akrabaları,
Gece gündüz dua ediyorlardı sağ salim gelebilsin
Ve özellikle sınırı sorunsuzca geçebilsin diye.

Familia üyeleri öpücüklerini bile dudaklarında hazır etmişlerdi,
Gelince konduruvereceklerdi sadece.
Bu tehlikeli yolculuğu kazasız belasız tamamladı diye,
Onu yıkayacakları ayin suyunu bile hazırlamışlardı.
Lakin kader izin vermedi, kabul olmadı duaları.

Sınır muhafızları durdurdukları kamyonun başına üşüştüler hemen,
Nedeni belli olmuştu durdurmalarının,
Karnı fazla büyüktü kadının...
Köylü kadınıydı, narin bir şehir kadını değil,
Küçük bir *campesina* [çiftçi] kızıydı işte, büyüyüp kadın olmuştu sadece...
Ve hamileydi üstelik ama normalden büyük görünüyordu karnı.

Ve sınırı geçmeye çalışıyordu işte...
Las parteras'ın, ebelerin deyişiyle "karnı burnunda" bir halde.
Karnında çocuğuyla sivrisinek büyüklüğünde mi olması bekleniyordu ondan?
Hayret!

Ama yapacak bir şey yoktu, arabadan indi,
Işığın yönüne göre karnı gerçekten de şüpheli görünüyordu biraz.
Belli ki şu çok eski köylerden geliyordu kadın,
Çıplak ayaklarından ve giysilerinden anlaşılıyordu bu.
Böyle bir kadın neden bizim ülkemize gelmek istiyordu ki?

Göçmenlik ve Gümrük Muhafaza polisleri yakaladılar kadını.
Onu taşıyan kamyonun şoförüyse,
Korkup kayboldu ortadan.

Polisler sorguladılar ve evraklarını görmek istediler kadının:
Evrak da evrak, diye tutturdular,
Ve aynı zamanda para.
Ama yanında *retículas*ı, cüzdanı yoktu ki,
Bozuk parası bile yoktu haricen.
Sadece gözlerinin hazinesini verebilirdi onlara.

Onu aldılar ve bütün şüphelilerin götürüldüğü yere götürdüler,
Nezarethane olarak kullanılan büyükçe bir depoya;
Hücrede tek başına, buz gibi yere koydu başını.
Ellerini hamile giysisinin içine soktu başkaları,
Kaçak mal taşıdığından öyle eminlerdi ki.
"Şu göbek gerçek mi yoksa sahte mi?
Belki de içi kokainle doludur...
Bu insanlar uyuşturucu kaçırmak için her şeyi yaparlar."
X-ray'e girmeye zorladılar onu, emin olmak için sırf.
Sonra içine konulduğu kafesin parmaklıkları ardından,
Onlara baktı kadın.
Biri, herhangi biri gelip kurtarmayacak mıydı onu?

Kimse gelmedi.
Sonraki gün.
Gene kimse gelmedi.
Sonraki gün.
Kayboldu.
Unutulmadı ama.

İKİNCİ KISIM
ABD'NİN KÖYLERİNDEKİ ÇARESİZLİK

Akrabaları hapse atıldığı için herkes o kadar ıssız kalmıştı ki geçmişte Meksika'da, şimdiyse ABD'de yaşamakta olan *la familia*, yıllar içerisinde –aynı kandan olsun olmasın– binlerce ama binlerce teyze, amca, dayı, hala, *comadres* ve *compadres*, kuzenler –bilhassa kuzenler– *mamis*, *papis*, *abuelos*, *abuletias* [anneler, babalar, dedeler, nineler], komşular, birbirine doma-

tes fidesi vermiş olan herkes, dostlar, Santa Fe tepelerindeki sarı tavşan çalıları ve bodur çamlar arasındaki bahçeleri ekip biçen herkes katılınca büyüdükçe büyümüştü. Şimdi hepsi ekmek ve İman hakkı için aile olmuştu.

"Aile içindeki aileler"den oluşan bu grup, kayıp akrabalarının nerede olduğunu öğrenebilmek ve belki tepesinde dini flamalar ve kadife saçaklar dalgalanan külüstür bir Meksika kamyonu görebilmek için hep birlikte dua ediyorlardı. Böyle bir kamyonun ite kaka sınırdan geçtiğini, kuzeye doğru güçbela çıkarak onu yanlarına, yani eve getirdiğini hayal ediyorlardı...

Herkes onu bekliyordu.

Çoğu kayboldu diye ağlıyordu.

ÜÇÜNCÜ KISIM
VE HAMİLE KADIN HAPİSHANEDE BEKLEDİ

Ve bekledi...
Suçu, birilerinin vakti zamanında kutsal olduğunu iddia ettiği
Bir çizgiyi geçmeye çalışmaktı.
Rio Grande boyunca kuma çizilen bir çizgiydi bu,
Hem de yıllar önce, sayıları onu bile bulmayan adamlar tarafından.

Hamile kadın bekledi hapishanesinde.
Ve beklemeye devam etti.

DÖRDÜNCÜ KISIM
O SIRADA SINIRDA, KADINLARDAN VE ERKEKLERDEN OLUŞAN BİR KALABALIK EVRAKLARINI SALLAMAKTADIR

Kadının bulunması talebiyle, sihirli teller üzerinden telefon görüşmeleri yapıldı. Kutsal adamlardan beklenen şeyi yapması, yani genç anne bir an önce "bekleme tankı"ndan salıverilsin diye müzakere etmesi için kutsal bir adamla iletişime geçildi. Kadını evine ve insanlarına geri götürmek için.

Ve sonunda oldu. Sangre de Cristos ve Sandia dağlarının ötesinden dualarla birlikte gelen mutsuz akrabaların, bu nazik

ama korkusuz ruhların bir anda sınırda boy göstermesi, nasıl olduysa kadının salıverilmesini sağladı.

Artık evine dönmekte özgür olan kadın, yolculuğun geri kalanını, duruma son derece uygun olarak İspanyolca'da "*El Ariete*" [Koçbaşı] mânâsına gelen, RAM marka kırmızı renkte bir Amerikan kamyonunun içinde tamamlayacaktı.

Böylesi bir sevince nadiren tanık olur insan; gençler telefonlarını havaya kaldırmış resimler, videolar çekiyor, yaşlılar ağlıyor, hayatın sillesini yemiş bütün bu insanlar aynı anda hem gülüyor hem ağlıyor, çocuklarsa gördükleri herkesi baştan aşağı çiçeklerle donatıyorlardı.

BEŞİNCİ KISIM
KAMYONDAN İNER İNMEZ
YUMUŞATIP TESKİN ETTİLER ONU

... sanki sonunda ruh ikizlerine kavuşmuşçasına,

Öpüp dokundular ona.

Şarkı söylemeye başladılar hemen, eski ilahileri...

Müstesna *la familia* olarak yeniden kavuşmuşlardı birbirlerine...

Hayalden gerçeğe, sınırdan geçmişti işte kadın...

Atalarının uzun yıllar önce geçtiği aynı yollardan hem de...

Karnında *Cristocito*suyla *La Nuestra Señora* Guadalupe,

İnsanlarına, ona gönlünde yer açmış olan bütün ruhlara kavuşmuştu sonunda.

Ve onun küçük Oğlu, "nurlu kaçak Bebek" gözleri onu görmeye, kulakları onu işitmeye hazır olmayanlar için görünmez ve işitilmezdi. X-ray cihazında bile görünmemişti, baksanıza...

Nihayet o ve Küçüğü burada, kendisini sevenlerin, *La Conquista*'yı, içinde her daim kıymetli yüküyle gelen Fethedilenlerin Anası'nı, Amerikaların Anası'nı her zaman sevmiş olanların kollarında, gözlerinde ve yüreklerindeydi artık.

ALTINCI KISIM
LA SEÑORA GUADALUPE'NİN SÖZLERİNİ, O DAHA YÜKSEK SESLE SÖYLEMEDEN DUYABİLEN SANTA FE'Lİ İHTİYAR BİR HACI

Guadalupe, insanlar tarafından bu kadar sevilmenin ve merak edilmenin kendisini çok duygulandırdığını ama aslında hiç kaybolmadığını fısıldadı. Sadece sınırdaki depoda ufak bir işi çıkmıştı.

> belki orada yerleri süpüren zavallı yaşlı adamlardan biriyle
> belki duvarlara grafiti yapmaya gelen gençlerden biriyle
> belki onu görüp cömert yüreğini yeniden hatırlayan bir memurla
> belki başarıp başaramayacağını bilmeyen ama parmaklıkların arasından, yerde yattığı halde gurunu yitirmemiş Kutsal Hanımefendimizi gördükten sonra, içi bir anda cesaretle dolan ve "Başarabilirim," diyen genç bir anneyle.

Anlık bir mola. Ömürlük bir uğraş değil sonuçta.
Kutsal Hanımefendimiz eve dönüş yolunda bir dakika durdu.
Zira sınırda halletmesi gereken önemli bir işi vardı.

ONU SINIRDA ALIKOYAMAZLARDI

Bundan birkaç yıl önce, şimdilerde Tapınak adını almış olan Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi'nin padrecito'su [pederciği] *Rahip Tien-Tri Nguyen*, diyakozlar, kilise cemaati mensupları ve sınırın her iki tarafından bir sürü insan, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin canlıymış gibi görünen bir heykelini yapacak bir sanatçı arayışına girdiler.

Comadres ve *compadres*, tam aradıkları gibi bir heykeltıraş bulduklarında pek sevinmişlerdi; altmış yaşlarında, bir buçuk metre boylarında, ufak tefek bir kadın olan heykeltıraşın adı *La Señora* Georgina Farias'tı ve kendisi Meksika'da yaşıyordu. Kutsal Hanımefendimizin dev boyutlarda bronzdan bir hey-

kelini yapmayı kabul etti. Heykel tamamlandığında yaklaşık dört metre boyunda ve iki ton ağırlığında olacaktı.

Camino Real, Meksika'dan başlayıp Amerika Birleşik Devletleri'ne uzanan, Texas, New Mexico, Arizona ve Nevada'yı katederek Kaliforniya'ya dek ulaşan çok eski bir yoldur. Atadan Latinolar, Amerikan Yerlileri, *Mestizaje* (hem İspanyol hem Kızılderili kanı taşıyan) ve *Nuevos Españoles*'in (şu an Meksika'da ikamet eden aslen İspanya'dan gelmiş İspanyollar) 1400'lerden beri kuzeye seyahat ederken kullandıkları yoldur bu.

Santa Fe'deki Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi'nin Vietnamlı ufak tefek papazı, ailelerin parçalanmasının, savaş zamanında yaşanan istilaların ve kültürel miras sevgisinin ne demek olduğunu çok iyi bildiğinden, Kutsal Hanımefendimizin heykelinin, kendi cemaatinden insanların atalarının geçtiği yol üzerinden evine getirilmesini planlamıştı.

Ne var ki Meksika'dan ABD'ye doğru yola çıkan Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin dev heykeline sınırda el koymuşlardı bununla birlikte Gümrük'te herhangi bir şeyi, bir veya iki günden fazla alıkoymalarına genellikle müsaade edilmiyordu. Ama ne hikmetse Guadalupe, oradaki yetkililere biraz şüpheli görünmüş, onlar da dört metre boyunda iki ton ağırlığındaki Kutsal Hanımefendimizin kamyondan indirilerek depoya götürülmesini emretmişlerdi. Üzerinde herhangi bir kaçak mal olmadığından emin olmak için x-ray cihazından bile geçirmişlerdi onu.

Ne var ki aradan bir süre geçtikten sonra gümrük memurları, ellerinde heykelin nereye götürüldüğüne dair herhangi bir kayıt olmadığını iddia etmeye başladılar. Nitekim günler boyu heykelin nerede tutulduğu bilinmedi; bilenler de muhtemelen *la mordida*, "ısırık" yani hatırı sayılır bir rüşvet talep ediyor ve rüşvet verilmeden yerini söylemiyorlardı.

Amerika'da günlerdir onun gelmesini bekleyen –sınıra gidip Guadalupe'yi karşılamak, yanında olmak ve alıp muzaffer bir geçit töreniyle evine götürmek için halihazırda otobüs kiralamış olan– yüzlerce insan, onu temelli "kaybetmiş" olmaktan korkuyordu.

Çok sıkı korunan ABD-Meksika sınırının her iki tarafında yaşayan ve sevdiklerinin nerede olduğunu bilmeyen birçok aile gibi, bu insanlar da yürek paralayan nöbetler tutmaya başladılar.

Gümrük memurları ısrarla Kutsal Hanımefendimizin nerede olduğunu bilmediklerini iddia ediyorlardı. ABD Gümrük Müdürlüğü'nden biri bir şey söylüyor, diğeri onun tam tersini öne sürüyordu; Guadalupe sanki gerçekten kayıp bir insana dönüşmüştü yahut onun gerçek bir insan olduğunu sanan aklıevvel bir memurun dediği gibi "Belki de kaçmıştı."

Elbette ki kaçmamıştı. Kutsal Hanımefendimiz hiçbir zaman kaçmazdı.

Bununla birlikte, sınır kapılarını ve kapıda uygulanan muhtelif taktikleri bizim kadar iyi bilenlere, şu meşhur Babil Kulesi sanki bizim Rio Grande kıyılarında inşa edilmiş gibi gelir zaman zaman; öyle ki "son derece resmi" bir dezenformasyon, manipülasyon ve –sınırda neyin ne olduğunu takip etmekle görevli her mantıklı varlığın yapacağı gibi, normalde bir deftere not edilmesi gereken– gerçeklerin gizlenmesi gibi türlü dalavereler sağ olsun, sanki eski Babil yeniden canlanmıştır burada.

Sonuç itibarıyla, cemaat üyelerinin kendisine taktığı isimle Peder Tri ve sofulardan oluşan *posse*'si [heyeti], Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'yi bulup özgürlüğüne kavuşturmak için Santa Fe'den sınıra doğru yola çıktılar.

Peder ve kararlı *posse*'si (*posse* Latincede, "kadir olmak" anlamına gelir) önce Gümrük'te kendilerine yardım eden birkaç yetkili buldular. Sonra da depoda çalışan ve onlara gönülsüzce değil, zevkle yardım eden bir güvenlik görevlisine ulaştılar; belli ki *padrecito*'nun iyi niyeti ve maksadının saflığı, bu güvenlik görevlisinin içini cemaat üyelerinin, diyakozların, diyakoz adaylarının, ihtiyarların, genç yüreklerin, dindar orta yaşlıların ve Kutsal Hanımefendimizi seven diğer herkesin özlemi, nezaketi ve cesaretiyle doldurmuştu ki onu serbest bıraktırmayı başardılar.

Nitekim heykel, kırmızı RAM "*El Ariete*" marka kamyonun güçlü motoruyla arkasında çekeceği açık kasa bir dorseye yüklendi; Meksika'nın içlerinden Santa Fe'ye kadar çıkan ve adına *El Camino Real* denen eski yolun geri kalanını katetmeye hazırdı sonunda.

Nitekim heykel, polis motosikletlerinin eskortluğunda ve onu nihayet Agua Fria Caddesi'ndeki yeni evine götürecek olan tören alayında, arka arkaya dizilip uzun bir kuyruk oluşturan güzel arabaların ve külüstür arabaların, yeni kamyonetlerin ve ön camı kırık kamyonetlerin korna ve sirenleri eşliğinde Santa Fe'ye giriş yaptı.

Dediğim gibi insanlar sevinç ve minnetten, çoğu da ona duydukları lekesiz sevgiden ötürü gözyaşı döküyor, bir yandan da ona dokunuyor, onu öpüyor, ona ve onun için şarkılar söylüyor, onun için ve birbirleriyle dans ediyorlardı.

Ve o mübarek işçiler, heykeli kaldırıp onun için özel olarak hazırladıkları, gökyüzünün göründüğü bir açık hava odasının içine yerleştirdiler. Bu öyle bir odaydı ki şayet bir gün ve bir gece boyunca Guadalupe'nin dizinin dibinde oturacak olursanız, Kutsal Hanımefendimizle ilişkilendirilen en güçlü ve canlı sembolleri bu odadan görebilirdiniz: serseri bulutlar, güneş, ay ve yıldızlar. Gezegeni baştan sona kateden bu göksel ışıklar, onun bütün bedenini saran parlak *los rayos*'un (ışınların) oluşturduğu sayısız pencereden başını uzatıyordu.

Ne de olsa ruhları dışarıda tutacak bir tel örgü değil,
İçeri buyur edecek açık bir kapıdır o.

EVE DÖNÜŞ DUASI

Gelin o halde bu dua, her yürekte
La Nuestra Madre, Kutsal Anamız için okunsun her ay.
Yapabiliyorsanız eğer, Kutsal Anamızı taçlandıracak bir geçit töreni düzenleyin.
Eski günlerdeki gibi aynı,
Ve bu *procesioncito*, kalplerimizin *Camino Real*'inde ilerlesin,
Nasıl göründüklerinden,
Hangi koşullarda olduklarından bağımsız,
Annelerimizin bizden önce yürüdüğü o çok eski kızıl yolda
Analım her birini.
Kalbinde herkes için Lekesiz Sevgi'yi bulmaya uğraşanları
Onurlandıralım birer birer.

Onu bulsunlar, bizi, hepimizi,
Özgür kılıp evimize götürsünler sonunda,
Sınırların her iki tarafından insanları
Ve birbirimizi sevdiğimiz yere.

Hepimiz bilelim nasıl ve ne zaman kalıp
Bir şeyler öğreteceğimizi sınırdaki başkalarına,
Hepimiz öğrenelim nasıl yıkacağımızı tel örgüleri
Ve nasıl kendimiz olacağımızı; açık birer kapı yani
Aynı onun gibi.

Hepimiz öyle veya böyle *los inmigrantes*'iz, göçmeniz yani.
Evine gitmek için sınırları geçen,
Ve geçiş için gerekli evrakları
Ruh tarafından düzenlenmiş olan.

4
La gente, O'nu seven insanlar

Dört metre boyunda, iki ton alırlığındaki Kutsal Hanımefendimiz. Kusursuz

Adak: “Cennete Açılan Kapı”

21. BÖLÜM
Mİ MADRE, TU MADRE, LA MADRE DE ELLA, LA MADRE DE ÉL, NUESTRA MADRE: BENİM ANNEM, SENİN ANNEN, ONUN ANNESİ, BİZİM ANNEMİZ
CENNETE GİRMENİN NE KADAR ZOR OLDUĞUNA DAİR HAKİKAT

Ailemizin, elleri ekmek hamuru ve gülsuyu kokan yaşlı kadınlarının anlattığı bir hikâye vardır: Bu arada onlara göre bu ikisi "Cennet'in rayihaları"dır.

Hâkim kültürün kimin iyi kimin kötü insan olduğuna hükmeden "ev-yapımı" görüşlerine uymuyorsanız, Cennet'e gidebilir misiniz?

Memleketteki bazı yüksek rütbeli rahiplerin, benim deyişimle "Tanrı'nın Tanrılığı"na dair –elbette en ufak bir saygısızlık etmek istemeden– yaptıkları kimi yorumlar, köylüler arasında epey bir eğlence konusu oluyormuş; bu rahipler atlarına atlayıp köyü terk ettikten sonra tabii. Halkın, Tanrı'nın Tanrılığına dair çok daha basit bir algısı varmış zira; onlar Yaradan'ı dün-

yadaki en iyi insandan bile daha iyi olarak görüyorlarmış. Ve bu fikrin doğruluğuna, kimilerini epey şaşırtacak derecede fazla bel bağlıyorlarmış. Biz aile içerisinde bu hikâyeyi biraz laubali bir üslupla şu şekilde anlatırız.

Dinleyin...

BAŞAŞAĞI DURSA DA DOĞRU TARAFI YUKARI BAKAN CENNET

Tanrı Baba bir gün Cennet'te gezinirken, önlerinde bozuk paralarla dizlerinin üzerine çökmüş bir halde, üzerinde yanık noktalar olan kemik zarları atıp birbirleriyle bahse tutuşan iki yaşlı çingene görmüş.

Tanrı Baba gördükleri karşısında çok şaşırmış. Adeta şok geçirmiş.

Kırlaşmış buklelerini savurarak yoluna devam ediyormuş ki büyük bir ağacın gölgesine oturmuş, kocaman siyah purosunu keyifle tüttüren yaşlı bir yerli kadın çıkmış karşısına bir anda.

Burnundan soluyan Tanrı Baba "Bu işte bir terslik var! Bu insanlar buraya ait değil!" demiş kendi kendine.

Sonra kaz sürüsü gibi bağıran bir grup çocuğun çamur birikintilerinin içinde hoplayıp zıpladığını görmüş; üstleri başları kirlendikçe daha da neşelenip gülüşüyormuş çocuklar.

Sonra tüm bunlar yetmezmiş gibi, birbirlerine çok âşık iki sevgili görmüş; öpüşüyorlar, kitaba el basıp birbirlerini ne kadar sevdiklerine dair yeminler ediyorlarmış; el bastıkları kitap İncil de değilmiş üstelik.

Gördüğü bir sonraki şey, Tanrı'nın tepesini artık iyice attırmış. Bir grup ressam, küçük bir şapelin içindeki duvarlara freskler çiziyormuş ve ister inanın ister inanmayın her biri Tanrı Baba'yı bir diğerinden farklı renkte, farklı ırkta, hatta farklı cinsiyette resmediyormuş.

"İğrenç! Bu kadarı da fazla!" demiş Tanrı Baba. "Bu böyle devam edemez. Bu insanlar nasıl *benim* Cennetime kabul edilmiş olabilir, hiç anlamıyorum."

Tanrı Baba sonra, görünen o ki işini pek de düzgün yapmayan Aziz Petrus'u bulmaya karar vermiş.

"Aziz Petrus, senden derhal bir açıklama bekliyorum. Buraya gelirken, uyuşturucu yoksunluğundan titreyen askerler gördüm. Yeni çıkmış minik kanatlarını yıkarken şarkı söyleyen çocuk fahişeler gördüm. Çocuklarını yok ettikleri halde teselli edilen kadınlar ve erkekler, katıldıkları içki âlemleri ve hayattan çaldıkları hayat yüzünden çektikleri acı ve utancı hâlâ gözlerinde taşıyan insanlar gördüm.

"Bunlar yetmezmiş gibi, yeryüzündeki dini meseleler hakkında neyin doğru neyin yanlış olduğuna karar veren rahipler gördüm. Ve...

"Şimdiye dek hiç duymadığım bir dua okuyan bir kadınla karşılaştım. 'Sevgili Tanrım, Anam benim, adın kutsaldır senin,' diye başladı duaya. Çocuklarını havaya atıp yakalayan rahipler gördüm, onlara katılmam için yalvaran, dans eden eğlence düşkünlerine rastladım; karşıma çıkan adamın tekinin mayaladığı bira o kadar güzel kokuyordu ki az kalsın kendimi tutamayıp iştahla 'Mmm,' diyecektim.

"Aziz Petrus, Cennet, Cehennem'e mi dönüştü, ne oldu? Yere yakın otomobillerini Cennet'in ön bahçesindeki çimlerin üzerine çekmiş, motor tamir eden kadın ve erkeklerle dolmuş her yer. Kısacık etekli kızlar, gözlerine bakar bakmaz şu hayatta yaşının icap ettirdiğinden katbekat fazlasını görmüş olduğunu şıp diye anlayacağın çocuklar var etrafta."

"Aziz Petrus!" diye parlamış Tanrı Baba. "Bu insanları *ne diye* Cennet'e kabul ediyorsun? Buraya uygun değiller. Arınmak için önce Araf'ta beklemeleri gerekiyor; içlerinden bazılarının epey bir arınmaya ihtiyacı var üstelik. Cennet'te olmaları doğru değil."

"Sevgili Babacığım," demiş Aziz Petrus, "onları dışarıda tutmak ne kadar zor bilmiyorsun. Cennetin Kapısı'na geliyorlar, ben de Kitap'a bakıp onlarla ilgili verilecek hükmün ne olduğunu söylüyorum. Sonra yüzüme bakıp 'Hayır, Aziz Petrus Efendimiz, yanılıyor olmalısınız. Benim Cennet'e girmem gerekiyor. Bana Cennet'e gideceğim, orada hoş karşılanacağım söylendi,'" diyorlar.

Dehşet içerisindeki Tanrı Baba "İyi de Petrus, benim emirlerime ve senin burada yerleri olmadığını bildirmene rağmen, bunca insan nasıl olmuş da Cennet'e girebilmiş?" sorusunu yöneltmiş.

"Tanrım, bak, bunu sana açıklaması pek kolay değil. Biraz karışık bir durum."

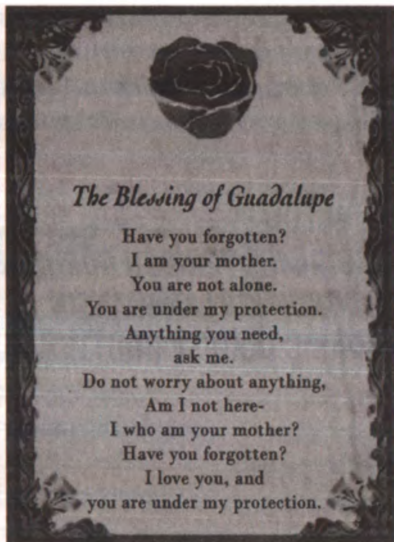
"Hadi ama bana söyleyebilirsin, Aziz Petrus. Biliyorsun ki ben Tanrıyım ve Tanrı en bağışlayıcı olandır. Bana anlatabilirsin."

"Madem öyle diyorsun, peki, Tanrım," demiş Aziz Petrus, "ama duydukların pek hoşuna gitmeyecek."

"Ne demek hoşuma gitmeyecek," diye kükremiş Tanrı Baba. "Beni daha fazla sinirlendirmeden anlat çabuk."

"Pekâlâ, bunu sen istedin, Tanrım. Bu insanlar cennetin kapısına geliyorlar, ben de onları her seferinde geri çeviriyorum ya hani... İşte onlar da sonra cennetin arka kapısına gidiyorlar. Onları o kapıdan senin Sevgili Oğlun ile Kutsal Anası içeri alıyor."

Unuttun mu?
Senin annenim ben.
Yalnız değilsin.
Benim korumam altındasın.

Neye ihtiyacın varsa,
Benden iste.
Hiçbir şey için endişelenme.
Burada değil miyim işte ben?
Senin annen olan ben?

Unuttun mu?
Seni seviyorum,
Ve sen benim korumam altındasın...

Kutsal Kart: "Guadalupe'nin Cuauhtlatoatzin, Santo Juan Diego Aracılığıyla Bizi Takdisi"

22. BÖLÜM
BİRBİRİMİZİ YENİDEN GÖRÜNCEYE DEK KORUNUP KOLLANACAKSIN
KAPANIŞ TAKDİSİ: UNUTTUN MU? SENİN ANNENİM BEN

Bundan yirmi yıl önce tasarlayıp bastırdığım ilk kutsal kartın ön ve arka yüzlerini görüyorsunuz bu resimde. Bu küçük özel *tarjeta*, *La Señora*'nın bu dünyadaki işlerine adanmış, bizim küçük yardım kuruluşumuz *La Sociedad de Guadalupe* için bağış toplamak maksadıyla yapılmıştı. Kuruluşumuzun amaçları arasında, farklı mecralar üzerinden cesaret ve güç aşılayan hikâyeler yayımlamak, yoksul insanlar arasında, yetişkin (ve bilhassa anne) okuryazarlığının önemini vurgulamak yer alıyordu.

Bu kartı buraya *La Virgen*'in en güzel sözlerini görebilesiniz diye koydum. Zaman içerisinde kimi insanların, onun ağzına korkunç kelimeler yerleştirdikleri veya durmaksızın hakaretler yağdırmak ve felaket tellallığı yapmaktan başka işe yaramadığını iddia ettikleri oldu. Oysaki ben bu insanların tanıdıklarını iddia

ettikleri kadını tanımıyorum. Vicdanlı ve aklı başında çoğu insan da bahsettikleri o heyulayı muhtemelen hiçbir zaman tanımayacaklar.

Onlar daha ziyade, derin bir özü olan *La Conquista*'yı, sonsuz Merhamet ve Sevgi'nin Anası'nı biliyor olacaklar. Kutsal kartta cisimleşen bu küçük nişanede, bana ve birçoklarına göre, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin şimdiye dek bize söylemiş olduğu en güzel, en muazzam, en *cesaretlendirici* sözler yazmaktadır.

Unuttun mu?
Senin annenim ben.
Yalnız değilsin.
Benim korumam altındasın.

Neye ihtiyacın varsa,
Benden iste.
Hiçbir şey için endişelenme.
Burada değil miyim işte ben?
Senin annen olan ben?

Unuttun mu?
Seni seviyorum,
Ve sen benim korumam altındasın...

Kartın ön yüzünde, *La Señora de Guadalupe* koyu yeşil harmanisi içerisinde resmedilmiştir; bu haliyle daimi bir baharı, yeni hayatın dünyaya geldiği zamanı yaşayan yeryüzünü temsil eder. Harmanisinin üzeri, kozmosun altın yıldızlarıyla kaplıdır. Bu da onun, şurada veya burada değil, her yerde olduğunun göstergesidir. Onun meskeni haricinde bir yerde yaşamak mümkün değildir.

Kırmızı elbisesini giymektedir; elbisenin rengi, yaşam dolu Lekesiz kalbini simgeler. Yeterince yakından bakarsanız, et-

rafı altın işlemeli canlı güller olduğunu görürsünüz elbisesinin üzerinde. Onun güllerinin, sadece kokusuyla bile insan ruhunu yükseltebildiği, daha yüce idealler olan Sevgi, Sevgi ve yine Sevgi'yi olaylara tek taraflı bakan, hırçınlaşmış zihinlere hatırlattığı ve gülün kokusunu içine çeken insanların dertlerine şifa olduğu söylenir ezelden beri.

La Virgen de Guadalupe'nin belinde, koyu renk kumaştan bir kuşak vardır. Verimli siyah toprakların rengidir bu; Guadalupe'nin hep Yaşam üreten, doğuran bir anne olduğunu göstermek için, fiyonk yapılmıştır bu kuşak. Aşağıdaki minik *angelita* [melekçik] ise en eski saray jestlerinden birini yerine getirmek suretiyle Kutsal Hanımefendimizin elbisesinin eteklerini tutar; *La Dama*'ya saygısını göstermektedir böylece.

Guadalupe'nin arkasında, dünyaya gelen yeni Işık döngüsünün başlangıcını temsil eden köşeli bir ay görürüz. *La Nuestra Señora*, menekşelerden bir kameriyenin altında durmaktadır; mistiklerin söylediğine göre menekşe, taşıdığımız yaralardan kaynağını alan gizemli manevi ışığın simgesidir; bu ışık yepyeni bir yolu aydınlatır ve içimizde yeni bir tür merhamet ve yaratıcı yaşamı ortaya çıkarmak konusunda son derece şaşırtıcı ve beklenmedik bir çiçek açma dönemine sokabilir bizi.

Guadalupe'nin *los rayos*'u, yani bedeninin etrafını saran balık yahut badem şeklinde ortaya çıkan ateş, ruhlara can veren *El Espíritu Santo*'nun, Kutsal Ruh'un ateşidir. Aztek/Nahuaların yaşadığı eski zamanlarda, ateşi yakıp canlandıran kişiye Ateş-yapan adı verilirmiş. Şimdi ise Kutsal Hanımefendimizin *los rayos*'u, sevmek ve sevilmek konusunda eksiklik çektikleri için sönükleşen ruhların içinde *Espera, Caritas, Humanitas, Veritas* ve *Unitas* [Umut, Merhamet, İnsanlık, Hakikat, Birlik] ateşini yakmaktadır.

La Señora'nın etrafındaki *Los Rayos*, ruhun içinde iyilik fikrinin ve eyleminin ateşini yakan kutsal mevcudiyeti temsil eder. *Los Rayos, Espíritu Santo* aracılığıyla bencillik cürufunu yakıp kül eden ateşin de simgesidir.

Bununla birlikte *La Señora*'nın Kutsal Ruh aracılığıyla yaydığı *los rayos*, bizdeki etnik temsiline göre, Kutsal Hanımefendimizin gerek insanın kendi kendine dışladığı, gerekse başkaları

tarafından dışlanan, haksız yere sürgüne gönderilmiş, kötü davranılmış, sevilmemiş, uzaklaştırılmış yahut soğukta ölüme terk edilmiş ruhları ısıtacak bir ocak başıdır. *La Señora* oğullarını ve kızlarını terk etmeyecektir. Onun coşkulu ışınları, yorgun ve bitap düşmüşlere enkazdan çıkıp iyileşmek üzere ağır aksak da olsa ona doğru yürümeleri için bir uyarı ateşidir.

Kutsal kartın arkasındaki kelimeler, Kutsal Hanımefendimizin 1531 yılında Meksika'daki Tepeyac Tepeleri'nde küçük Aztek yerlisine ilk kez göründüğünde söylediği nazik ve vahşi sözlerdir. O koyu tenli, kahverengi gözlü, parlak siyah saçlı yerli artık "Aziz Juan Diego" adıyla anılıyor (*La Señora*'nın ziyaretinden neredeyse 500 yıl sonra, yakınlarda aziz olarak tanındı). Juan Diego'nun kendi orijinal yerli dilindeki adı, bazıları tarafından "kartal gibi gören ve konuşan" olarak tercüme edilen Cuauhtlatoatzin'dir.

La Señora'nın olanca merhametiyle aniden kendisine görünmesi karşısında Juan Diego'nun söylediği iddia edilen sözler pek hoşuma gidiyor. Duyunca sizin de hoşunuza gideceğini düşünüyorum. Kutsal Hanımefendimize "Ben hiç kimseyim, kesik bir urgan, kısa bir merdiven, zurnanın son deliği, alt tarafı bir yaprağım..." diyor Juan Diego.

KUTSAL HANIMEFENDİMİZ İÇİN: BİZ DE HİÇ KİMSEYİZ, KESİK URGAN, KISA MERDİVEN, ZURNANIN SON DELİĞİ, ALT TARAFI BİR YAPRAĞIZ

Birer "hiç kimse" olan bizlerin içindeki o Varlık,
La alma pura, o saf Ruh
Bize her zaman şunu hatırlatsın:
Ne olursa olsun bizi seven bir Annemiz var; nazik ve vahşi,
Bizden vahşice nazik ve nazikçe vahşi olmayı öğrenmemizi
Ve kendimizi buna adamamızı bekleyen... Tıpkı onun gibi.

Ve her gün bir şeylerin mücadelesini veren bizler,
Bir anlığına gevşeyip

Yüreklerimizi evin olduğu istikamete döndürüp hatırlayalım:
Şimdiye dek dövülmüş ve şekil verilmiş en güzel Çan'dır
Anne,
Biz kesik urganların çalmaya çabaladığı...
Onun şarkı söyleyen güzel sesinin hatırası,
Bedenlerimiz, zihinlerimiz, ruhlarımız, amellerimiz ve
topraklarımızda
Çınlasın her gün, durmaksızın.

Üzerine çıkılıp etrafa bakılan kısa merdivenleriz biz,
Kutsal Hanımefendimizin önüne dikilen duvarları aşmak
için kullanılan.
Ahşap basamaklarda dikilir dururuz,
Onu gözden kaybetmemek için.
Kıskananlar tarafından tecrit de edilse,
El konulup küçük de düşürülse,
Sezarlar tarafından yasaklansa da,
Bir nedenden ötürü bir şekilde bir yerlere de gizlense,
Yaşadığı yer neresi ise onu orada görebilmek için
Aşağı, yukarı ve hatta yanlamasına tırmanırız merdivenle.

Ve küçük yapraklarız aynı zamanda,
Yalnızca bir an için müsaade edin
Onun sevgisinin akışıyla sürüklenmemize,
Batıp çıkmamıza, sırılsıklam olup neredeyse boğulmamıza,
Kutsal *Mer*'in [denizin], Kutsal Meryem'in, Kutsal *Mar*'ın
[denizin] içinde.
Ve sonra bırakın, Sevgili Anamızın güçlü ve ıslak
omuzlarında
Yaptığımız bu vahşi ve öğretici yolculuk için kıvanç duyalım.

Onun hatırasına hizmet edelim her zaman.
Ve her zaman onun yıldızlı uçurtmasının küçük kuyruğu
olalım.
Yediği tatlı mı tatlı pastanın tabakta kalan son lokması
olalım.
Onun o en güzel ve en kutlu hikâyelerinde,

Küçük ama etkili bir rol üstlenelim biz de.
Onun sözlerini her gün hatırlayalım,
Ve bir daha hiç yalnız hissetmeyelim kendimizi.

Bugünden itibaren, Ey Sevgili Ruh!
Onunla, onun kanatları altında ve onun dualarında olacaksın.
Kutsal Anamız tarafından korunup kollanacak,
Onun tarafından yönlendirilecek,
Ve güvende olacaksın.
Birbirimizi yeniden görünceye dek.

La Nuestra Madre Grande ve onun kıymetli küçük Çocuğunun
Dünyanın Sevgi Işığı'nın adına yani,
Onun yıldızlardan harmanisine sarıp sarmalandığını,
Onun canlı güllerinin kokusuyla çevrelendiğini,
Manevi olarak korunduğunu
Ve hepsinden önemlisi,
Gerçekten sevildiğini,
Her zaman hatırla.

Senin için,
Benim için,
Hepimiz için böyle olsun bu.

Aymen
Aymen
Aymen
(Ve küçük bir kadın.)[23]

23. BÖLÜM
ANNE HAKKINDA GÜZEL SÖZLER
DİĞER YARATICI RUHLARIN ANNE İLE OLAN İLİŞKİYİ ANLAMA BİÇİMLERİ

Lirik yazarlar, bir insanın yeryüzünde başkalarına annelik etmesinin –çocuklar ister beden, ister akıl, isterse kalp aracılığıyla doğurulmuş olsun– ne denli kutsal ve müthiş bir hediye olduğunun çoğu zaman farkındadırlar. Bana göre "Anne" olmak, bir dünyaya, bir çocuğa, yeryüzünden silinip gitmesine izin verilemeyecek denli kıymetli olan herhangi bir insana veya şeye annelik etmektir. Bu şekilde Kutsal Anamıza da her gün biraz daha yaklaşmış oluruz. Bu dünyanın Meryemleri olarak yazdıklarını ve davrandıklarını düşündüğüm yazarlardan bazılarının, Anne'yi görme ve Anne olma biçimleri ile Anne'nin onlarda çağrıştırdıkları şeyleri okuyacaksınız aşağıda. Bana kalırsa bu yazarların çoğunun yaptığı şey, Anne'nin şiirini kendi nesirlerinin içine yedirmek olmuştur.

Bir annenin çocuğu için duyduğu kaygı, her şeye sirayet eder...

Karen Armstrong, *Twelve Steps to a Compassionate Life* [12 Adımda Şefkatli Bir Yaşam].

Keşke bütün anneler ve oğulları barışsa, keşke bütün anneler ve kızları barışsa...

Jack Kornfield, *The Art of Forgiveness, Lovingkindness and Peace* [Bağışlama Sanatı, Merhamet ve Huzur].

[Hafıza Tanrıçası Mnemosyne'den bahsetmektedir.] ... *Bir anne olarak... Ardında güzellik ve esenlik bırakan kültür ve yaratıcılığın bütün veçhelerini öğretti.*

Angeles Arrien, *The Nine Muses: A Mythological Path to Creativity* [Dokuz İlham Perisi: Yaratıcılığa Giden Mitolojik Yol]

Bin yıl öncesine kadar kilise de onu görmezden geliyordu. İsa'nın annesi sonradan insanlığın annesi olarak kutsandı ve... On birinci yüzyıla gelindiğinde... [sadece] *Fransa'da Meryem adına seksen tane kilise ve katedral kurulmuş olacaktı.*

Eduardo Galeano, *Aynalar: Neredeyse Evrensel Bir Tarih.*

Benim doğurmadığım ve fakat onlara annelik etmeme izin veren kadınlara şükranlarımla...

Maya Angelou, *Kızıma Mektuplar.* Angelou, kulağa bir teşekkür cümlesi gibi gelen bu satırda, aynı kandan yahut ruh soyundan gelmekle olan anneliğin, ne büyük bir onur olduğundan bahseder.

Acem şair Mevlana'nın önde gelen yorumcularından ve *A Year with Rumi: Daily Readings*'in [Rumi ile Bir Yıl: Günlük Okumalar] yazarı **Coleman Barks,** kaleme aldığı sayısız kitabından birinde Mevlana'nın, insanın ruhu boş olduğunda, yüreğinin bir anda "mucizevi şekilde hamile kalan Meryem'e dönüşür," dediğini yazar.

✶

Tökezleyip düşsem de bu evrenin bana annelik edeceğini, beni sonsuz şefkat, sonsuz sabır ve koşulsuz sevgiyle dolu kucağına oturtacağını biliyorum.

Michael Bernard Beckwith, *Spiritual Liberations: Fulfilling Your Soul's Potential* [Spiritüel Özgürleşme: Ruhunuzun Potansiyelini Gerçekleştirin]

✶

Robert Bly, *A Book for the Hours of Prayer* [Dua Saatleri Kitabı] isimli kitabında, annesinin yüzünden bahseden Juan Ramón Jimenez'in sözlerini tercüme eder. Psikolojide, emzirme sırasında anneyle bebeğinin birbirlerinin gözlerinin içine baktıkları o "ilk bakış"tan, birbirleriyle kurdukları derin bağın neticesinde iki ayrı varlık olmayı bırakıp bütünleştikleri an olarak söz ederiz kimi zaman. Her yıl bir "ulu ana" konferansı düzenleyen Bly, bir yetişkin olarak karşısına çıkan bütün fırtınalardan annesinin yüzü sayesinde nasıl sağ salim kurtulduğunu anlatan Jimenez'in "anne" imgesinden ne denli etkilenmiş olduğunu gözler önüne serer.

✶

[Latin Amerika'daki yoksullardan bahsetmektedir.] *Modern insanın, tam anlamıyla batıl olmasa da ilkel bulabileceği, bir tür dua etme şekli geliştirmişlerdir. Fakat... Yüzeysel bir analiz yapıp ötesini irdelememek ciddi bir hata olur... Halkın inanışında derinlere kök salmış olan ve baskılara karşı ayaklanmak gibi bir kaynaktan da ziyadesiyle beslenen bu dua yaşayışı... Kurtuluş sürecinde sonsuz bir yaratıcılığa ve derinliğe sahip olmuştur.*

Peder Gustavo Gutiérrez, Notre Dame Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Kardinal John Francis O'Hara kürsüsünde profesördür ve kurtuluş teolojisinin babası olarak bilinir. Şimdilerde seksenlerinde olan Gutiérrez, yoksulluğun romantikleştirilmesine, "Yoksulluk bir durum değil, adaletsizliktir," diyerek karşı çıkmıştır. *A Theology of Liberation: History, Politics and Salvation* [Kurtuluş Teolojisi: Tarih, Siyaset ve Kurtuluş] isimli kitabında, kişilerin kendilerini –Kutsal Ana da dahil– bir şeylere adaması fikrinden rahatsız olan insanları, yüzeysel açıklamalarla yetinmeyip bilinmeyenin ötesine, daha derinlere bakmaya davet eder. Bazı insanların dindar kişilerin üzerine çullanıp onlara hiç düşünmeden "sersem" yaftası yapıştırdıklarına

bizler de tanık oluyoruz. Oysaki bu sinizm (sinik sözcüğü Latincede köpek gibi/kaba/hödük anlamına gelir) aslında epey isabetsizdir zira Kutsal Ana gericilikten ziyade büyüyüp gelişmeye, entipüften ama kulağa hoş gelen şeylerden ziyade... Kutsal, makul ve tamamen mucizevi hakikatlere duyulan güvene model oluşturur. Peder Gutiérrez, bu dünyada salt birer mütefekkir olmakla yetinmeyip "*es in actione contemplativus*" [eylem halindeki bir mütefekkir] olarak kadim müminler arasında yaygın olan geleneksel pratikler içerisine dalabileceğimizi söyler.

Sağlıklı bir anne... Potansiyelini gerçekleştirebilmesi için çocuğuna bencillikten uzak bir biçimde destek olmayı arzulayan annedir. Böyle bir anne elbette ki birtakım sınırlar koyar ve düşündüğünü çekinmeden söyler fakat bunu büyük bir saygı ve sevgiyle yapar.

Joan Borysenko, *A Pocketful of Miracles: Prayers, Meditations and Affirmations to Nurture Your Spirit Every Day of the Year* [Bir Cep Dolusu Mucize: Yılın Her Günü Ruhunuzu Besleyecek Dua, Meditasyon ve Olumlamalar] isimli kitabında bunu bir "çekirdek düşünce" olarak öne sürer.

Basitlik ve saflık arayışıyla Suriye'nin ve Mısır'ın çöllerine doğru kaçtılar, önce bir damla sonra coşkun bir sel olarak. Mezmurlar'daki şiirleri de yanlarında götürdüler giderken... Bu ruhani öncüler zamanla Çöl Babaları ve Anneleri oldular hep birlikte.

Cynthia Bourgeault, kutsal bir hayata kavuşmak için çabalayan fakat monarşik yapılar karşısında kutsal sözlerin yoğun şiirselliğini koruyup onları canlı tutmak için çareyi kaçmakta bulan dindar insanların hikâyesini anlatır. Tıpkı Kutsal Ana gibi canlandırma ve iyileştirme gücü olan bu koruyuculara pek çok isim verilmiş olsa da aralarında en kıymetli olanları Anne ve Baba'dır.

Amerikaların esmer tenli Meryem'i söz dinleyen, halim selim bir anne değildir. Kökenleri Tepeyac Tepeleri'ni mesken tutmuş Nahua yerlilerince kutsal addedilen Tonantzin'e ve Azteklerin ondan daha esmer ve vahşi olan ana

tanrıçası Coatlicue'ye, yani Yılan Etek'e dek uzanan bir savaşçıdır o. "Adı gereği sevgisi sonsuz ve bizi hiç terk etmemiş olandır o. Bilakis biz onu terk etmişizdir, hem de epey uzun bir süreliğine..."

Ana Castillo, *La Diosa de las Américas* [Amerikaların Tanrıçası] isimli kitabında savaşçı kadın hakkında yazar; Castillo'nun hem kendisi savaşçı bir kadındır hem de malum savaşçı kadını pek sevmektedir. "Rüyacıların Katli" efsanesini ilk duyduğum yer, Castillo'nun *Massacre of the Dreamers: Essays on Xicanisma* [Rüyacıların Katli: Chicana Feminizmi Üzerine Yazılar] isimli kitabı olmuştur.

✶

Hissiz bir şiddet ve giderek artan ekonomik eşitsizlikle mücadele edilen bir dünyada Meryem, yoksulluk ve savaş zehrine dişil bir panzehir sunar... Toplumun rekabet talep ettiği yerde Meryem, dayanışmayı öğretir.

Mirabai Starr, *Mother of God: Similar to Fire* [Tanrı'nın Annesi: Ateşe Eş] isimli kitabında, Kutsal Ana'nın ruh ile ilişkisinin, tüketim ideolojilerinin ilkelerinden ziyade, her şeyden evvel çocuğunun iyiliğini düşünen annenin kalbinin içtenliğine dayandığını anlatır. Yazara göre Meryem, tüketim kültürünün yerine "şefkatli hizmet"i koymaktadır.

✶

Kadınlardan bazıları en yakın arkadaşlarını, Mary Poppins ile iyilik perisi karışımı biri olarak tanımlarlar. Hayatlarına tanıklık eden ve her şeyi hatırlayan bu arkadaşlarını, "beni yargılamayan tek sırdaşım", "gönül rahatlığıyla sır verebileceğiniz ikame anneler" gibi sözlerle tarif eden kadınlar vardır.

Dr. Phyllis Chesler, *Women's Inhumanity to Women* [Kadının Kadına Zulmü] isimli kitabında kadınların, anne imagosunun –kalp, akıl ve yaşam ruhu açısından– ön planda olduğu arkadaşlıklara meylettiğini öne sürer. "Her yaştan giderek daha fazla kadın... Kadınlarla kurduğu ilişkilerin öneminin farkına varıyor," diye yazar. Kadınlara "en iyi arkadaşı nasıl tanımlarsınız?" diye sorduğunda, verdikleri tanımın belirleyici tonu her zaman anne olmuştur.

✶

O halde gerçek arkadaşlık iki şeye gereksinim duyar: benliğin şeffaf bir şekilde ifşası ve karşı tarafın onu dinlemek ve ona değer vermek taahhüdüne sadık kalmak hususundaki iştahı.

Rahibe Joan Chittister, *The Friendship of Women: The Hidden Tradition of the Bible* [Kadınların Dostluğu: İncil'in Gizli Geleneği] isimli kitabında, gerek insanlarla gerek Kutsal olanla kurulan dostluk ilişkisinin ne denli besleyici olabildiğine dikkat çeker. Bir anlamda, İspanyolcada *comadres* olarak adlandırdığımız, şeffaf ve kıymet bilir bir tavırla birbirimize annelik ettiğimiz ilişki biçimini tarif etmektedir.

Cevap vermek için üç dakikanız var. Sarih olduğunuzdan emin olun. Muğlak şeyler söylemeyin. Verdiğiniz her yanıta "Hatırladığım kadarıyla..." diye başlamak isteyebilirsiniz. Bana anneniz, teyzeniz veya büyükannenizle ilgili bir anınızı anlatın... Mümkün olduğunca detay verin.

Natalie Goldberg, anılar üzerine yazdığı, *Old Friend from Far Away: The Practice of Writing Memoir* [Uzaklardan Eski Bir Dost: Anı Yazma Pratiği] isimli kitabında, yukarıdaki "Hatırladığım Kadarıyla" alıştırmasını yaptırır. Bu güzel alıştırma hem herhangi bir anneyle hem de annelerin en ihmal edilmiş olanı Kutsal Ana, yani insanın yaşamındaki *Shekhinah* [Tanrı'nın tecellisi] ile ilgilidir.

Kanyonun çatırdayan duvarları ana kayadan ayrılarak, çöl kumlarıyla kızıla dönmüş nehre doğru akar. Bir helezondur görünen; kollarını yukarı kaldırmış, sırtı kavisli, başı dik, dans eden bir figürdür bu... İşte oradadır... Doğuran... Bir elimi onun karnına, öbür elimi kendiminkine koyarım. Hepimiz birer Çöl Anasıyız, evcil ve vahşi yaşamın hizmetinde, sonsuz olasılıklara gebe...

Terry Tempest Williams, *Red: Passion and Patience in Desert* [Kızıl: Çölde Tutku ve Sabır] isimli kitabında, çölde ruhsal olarak kendisini nasıl doğurduğunu anlatır. Ayrıca üzerinde tüfekle açılan ateş neticesinde parçalanmış petrogliflerin olduğu bir kayalıkta, karnı yaşamla dolu olan ruh kadınını görmeye her şeye rağmen devam ettiğinden bahseder.

Kısacası, bütün annelerime, doğrudan ve dolaylı olarak... İyilik ve neşe sunuyorum.... Bütün annelerimin acılarını ve dertlerini sessizce kendi üzerime alıyorum.

Nawang Khechog, güçlü ve yufka yürekli, uzun yıllarını rahip olarak geçirmiş, Tibetli bir flütçü ve müzisyendir. Khechog, anneliğin özüne

dair yukarıdaki duygulu mersiyeyi, hoş bir alicenaplıkla *Awakening Kindness: Finding Joy Through Compassion* [İyiliğin Uyanışı: Mutluluğu Şefkatte Bulmak] isimli kitabında kaleme almıştır.

... bir anne olan yengemin yakın zamanda ölümünün ardından girdiğim yas süreci, hep birlikte edilen, coşkulu bir "çizgi dansı" başlattı içimde ve bana şunu öğretti: Hepimiz keder ve acıdan kendi payımıza düşeni alsak da güzellik, form ve ritme tutunmaya devam edebiliriz ki böylesine zorlu bir dünyada hiç de kolay değildir bu... Zor zamanlar, çılgınca dans etmeyi gerektirir. Hepimiz bunun birer kanıtıyız.

Dr. Alice Walker (Alicia), *Hard Times Require Furious Dancing: New Poems (A Palm of Her Hand Project)* [Zor Zamanlar Çılgınca Dans Etmeyi Gerektirir: Yeni Şiirler (Elinin Ayası Projesi)] isimli şiir kitabında, ana ruhu ritüelleştirme, ona kulak verme ve geliş gidişleri etrafında bir şeyleri sevgiyle yaratmaya dair kadim dürtüden bahseder.

Doğumda, görsel ve fiziksel duyularımız aracılığıyla annemize yeniden âşık oluruz... Anneyi tanıma zeminidir burası. Hayatta kalmamız buna bağlıdır.

Şair **David Whyte**, *The Three Marriages: Reimagining Work, Self and Relationship* [Üç İzdivaç: Benlik, İş ve İlişkiyi Yeniden Hayal Etmek] isimli kitabında, yeni-doğanın ve çıkarsama yoluyla yeniden-doğanın anne aracılığıyla nasıl yenilendiğinden bahseder. İnsanlık âlemindeki bu ilksel ilişkinin, bir yandan da çocuğun büyüyüp kendisini besleyen memeden ve ona rehberlik eden elden nihayet ayrılacağı anlamına geldiğini belirtir; bununla birlikte annenin sevgisi, embriyo halinde de olsa artık bir yetişkin de olsa deneyim olarak insanın içinde değişmeden kalacaktır.

Elimizde henüz net bir harita olmayabilir... Ama... Görünen o ki ilerlemenin belirli aşamaları vardır: ilk olarak, deneyimleri ortaklaşan bir grubun varlığı ilan edilerek görünmez olma durumundan çıkılır; daha sonra, grubun adını koyma ve onu tanımlama iradesi ortaya konur; sonrasında bu grupla özdeşleşen bireylerin "toplum önüne çıkma/kendilerini tanımlama" süreci başlar ki bu uzun soluklu bir süreçtir; daha sonra, geçmişte adı konmamış

olan deneyimleri tanımlamak için yeni sözcükler icat edilir... Sonra, bu yeni bakış açısı sınırdan merkeze doğru kaydırılır...

Gloria Steinem, *Doing Sixty and Seventy* [Altmışlı ve Yetmişli Yaşları Başarmak] isimli kitabında, görünmezliği ortadan kaldırmaktan bahseder ki hâkim kültürdeki görünmezleri kendisi bizzat görünür kılmaktadır. Steinem'in kurduğu ağ ileriye dönük bir umutla, artık yeni bakış açılarıyla değerlendirilen bir dünyada Anne'nin gücünün görünür kılınması için de uygulanabilir muhakkak.

Hepimize bunun bir formülü varmış gibi geliyor, [oysaki] *herkes için işlediğini bildiğim, tutunabileceğimiz sağlam dal, çocuklarımızı sevmekten ibaret...*

Jada Pinkett Smith, bu alıntıda anne imagosunun özünü ortaya koyuyor. Bayan Pinkett Smith bir oyuncu ve başka insanlardaki yeteneği ortaya çıkarıp besleyen biri. Kendisi özsel bir "anne-kalbi"nden bahseder. Hayatın koşuşturmacası içinde karşısına çıkan herhangi bir meselede kendine referans aldığı nokta, çocuklarına olan sevgisidir ve diğer her şeyi bu noktaya göre ölçüp biçer ve kararını öyle verir. İçgüdüsel anne, bu merkezi noktadan durup bakar, etrafındakilere yardım etmek, onların dertleriyle dertlenmek ve bir şeyleri onlarla birlikte kutlamak için bu noktadan hareket eder. Gerek annenin gerek Kutsal Ana'nın genç veya yetişkin birinin içinde var olan "çocuk ruhu"nun imdadına yetişmek üzere harekete geçtiği bilinmektedir.

En büyük kızım Thandi'yle dalga geçeriz hep. Çekirdek ailesi pek öyle kalabalık olmadığı halde, her seferinde bir orduyu besleyecek kadar yemek pişirir çünkü... Fakirlik içinde yaşadığımız zamanlarda bile, habersiz gelebilecek misafirler için her zaman fazladan yemek yapan annemi hatırlatır onun bu hali bana. Alışkanlık haline getirilmiş bu cömertlik, alenen öğretilmiş değil, umuyorum ki içten içe öğrenilmiş bir cömertliktir.

Başpiskopos Desmond Tutu ve kızı **Rahip Mpho Tutu**, *Made for Goodness: And Why This Makes All the Difference* [İyilik Olsun Diye: Neden Fark Yaratan Tek Şey İyiliktir] isimli kitapta, sevginin özünden bahsederler. Başpiskopos Tutu ile tanıştığımda kendisinin bir *hombre son pechos*, yani aynı zamanda vahşi bir anne olan bir adam olduğunu gördüm. Anneler ve yemeklerden bahsetmesi, Dr. Angelou'yu, Dr. Walker'ı ve

hiç beklenmedik bir anda kapılarında beliriverecek ruhları doyurmak üzere yeterince kızarmış tavuk, haşlanmış fasulye ve yeşillik hazırlamayı ihmal etmeyen başka "yemeğin kadınları"nı hatırlattı bana. Başpiskopos Tutu aynı kitapta annenin geçmişi çok eskiye dayanan rollerinden birinin de ebelik olduğundan söz ediyor. Kullandıkları dil başpiskopos ve kızının dünyadaki sayısız Meryem'den biri olduğunu söylüyor adeta. "Birer papaz olarak, Mpho (başpiskopos Tutu'nun kızı, Washington'da episkopal bir kilisenin rahibidir) ve ben, oynadığımız rollerden birinin de anlam ebeliği olduğunu fark ettik. Sorumluluğumuz altındaki insanları, karşılaştıkları güçlüklerde bile bir anlam bulmaya teşvik ediyoruz."

*

İnsanlarla üç şey için dostluk kurarız: bize hoşça vakit geçirttikleri için, bizim yararımıza yapabilecekleri şeyler için ve sadece onları sevdiğimiz için. Aristoteles, psişeye dair şiirsel içgörüsünden ötürü kimi zaman Shakespeare'i andıran bir damardan yazar yazdıklarını. Anne ile de yukarıda listelediği bu üç şekilde ilişki kurarız, lakin anne söz konusu olduğunda sonuncu sıradaki ilk sırayı alır.

*

Çok eskiden bir saygı ifadesi olarak kullanılan "ada gözleriyle" görülen Kutsal Ana, sağlığın ve hayat nefesinin koruyucusudur. Adalarda Kutsal Ana'nın zaman zaman "palmiye yaprağı revakı" anlamına gelen kelimelerle anıldığı olur ki bu revak, Hawaii ve Samoa ada halklarının kabile şifacılarının hastaları ve dertlileri dokunarak ve şarkı söyleyerek iyi ettikleri yerdir. Maori dilinde "anne" anlamına gelen kelimelerden biri kulağıma "Maurii" olarak çalındı. Ada halklarının güzel dillerinde anne demenin başka yolları da vardır: çocuğun doğuncaya kadar sallandığı okyanus, bütün yaşamların içinde yaşadığı büyük okyanus. Kutsal Ana taze, temiz kokan okyanus suyudur. İnsanlar suda buldukları plastikleri, onları hasta eden "kötü yemekler" olarak adlandırırlar. Temiz mavi lagünler ve temiz hava ise insanı iyileştirir. Nitekim Anne, buradaki yaşlı kadınlar tarafından –tıpkı okyanusun karşı kıyısındaki kadınların yaptığı gibi– Maria Madre, Hastaların Sıhhati olarak adlandırılır.

C. P. Estés'in 1975 yılında San Francisco yakınlarında otobüs bekleyen Samoa ve Hawaii'li ihtiyar kadınlarla yaptığı sohbetten.

*

Çinli kız ve erkek kardeşlerimiz tanklara karşı koymaya hazırlanırlarken... göstericiler arasında yer alan bir şair, annesine yazdığı mektubun sonlarına gelmişti: "Şu an hepimiz son derece bitkin bir haldeyiz, her an düşebiliriz. Ama düştüğümüz yerden aydınlanma ağaçları büyüyecektir çok geçmeden. Benim için ağlama, anne. Gözyaşı dökme. Ama o ağaçları sevgi dolu şefkatinle sulamayı da ihmal etme. Şüphesiz ki Tanrı, bir süre sonra bütün halka kol kanat gerecek olan Çin aydınlanmasının yükselişini kutsayacaktır."

Dr. Vincent Harding, Iliff İlahiyat Okulu'nda profesördür. Dr. Martin Luther King'in meslektaşı ve sivil haklar hareketi destekçisidir. Dr. Harding, Dr. King, Başkan Obama ve başka siyahi Amerikalı kahramanlar hakkında *Hope and History: Why We Must Share The Story of the Movement* [Umut ve Tarih: Hareketin Hikâyesini Neden Paylaşmak Zorundayız?] isminde bir kitap kaleme aldı. Fakat Harding o kendine has şefkatiyle aslında hepimizin bir ve aynı olduğu tezini öne sürerek başka kültürlere de köprü kurmaktadır. Nitekim Harding, Tiananmen Meydanı'ndaki açlık grevcilerinden birinin kaleme aldığı, orduyu lanetlediği yahut tanrıların gazabının düşmanlarının üzerine olmasını dilediği bir mektuptan ziyade, kendi annesine ayağa kalkıp harekete geçmesi için çağrıda bulunduğu bir mektup gösterir bizlere. Kutsal Ana'nın içindeki kıvılcım, bu annenin de içindedir ve şayet aydınlanma ağaçlarını sularsa, genç şair ölse bile, bütün Çin halkı bir gün özgür olabilecektir.

Rahulabhadrea'nın "Kusursuz Bilgeliğe Övgü"sü, Mahayana Budizmi'nin başyapıtlarından biridir: Selam ve Saygı Sana, Kusursuz Bilgelik. Sınırsız ve aşkın düşünce, bütün uzuvların lekesizdir, hatasızdır. Kusursuzdur, engelsizdir, sessizdir, uzayın dev boşluğu gibidir aynı; ... Ve o sensindir Kutsal Hanımefendimiz, bütün canlıların Büyükannesi. Bütün lekesiz yetkinlikler etrafını kuşatır her daim, yıldızların ayın etrafını kuşatması gibi aynı, Lekesiz ve Kutsal Hanımefendimiz.

Andrew Harvey, Hindu ve Tibet Budistleri ile Hıristiyan spiritüel hocaların yanında eğitim görmüş, mistik mutasavvıf şair Mevlana'nın eserlerini tercüme etmiş ve yorumlamıştır. *The Return of the Mother* [Annenin Geri Dönüşü] isimli kitabında Hindu, Sufi, Budist ve Hıristiyan hocaların şiir ve dualarına yer verir. Yukarıda okuduklarınız, Kutsal Ana için çok eski zamanlardan beri söylenegelen güzel ve –tanıdık– övgü sözlerinden bazılarıdır: O lekesizdir, kusursuzdur, günahsızdır ve bu sözler özelinde en eski annedir, Ulu Olan'dır.

Kutsal Ruh'un bizlere ilham verebileceği, bize bilhassa uygun... Kutsal bir kelime seçin... Mesela: Tanrı, İsa, Abba, Baba, Anne, Meryem, Amen... Diğer olasılıklar: Sevgi, Dinlemek, Huzur, Merhamet, Boş Vermek, Sessizlik, Durgunluk, İnanç, Güven.

Trappist Manastırı rahiplerinden **Peder Thomas Keating**, *Open Mind, Open Heart* [Açık Fikirli, Açık Kalpli] isimli kitabında, her insanın "merkezleme duası"na yoğunlaşabilmesi için tatlı ve kutsal bir sıfat yahut simge seçebileceğini söyler ve önerdiği listedeki nitelikler, yüzyıllardır Kutsal Ana'nın sıfatları arasında sayılan müşfik erdemlere çok benzer bir damardan gelmektedir.

Sally Kempton, *Meditation for the Love of It* [Meditasyon Aşkına] isimli kitabında, tıpkı Anne gibi her şeyi bir anda dönüştürmeye kadir bir "mavi ışık kaynağı"ndan bahseder. *Shakti*/annenin plastik taklitleri olarak adlandırılabilecek şeyler ile *shaktis*/annelerin gerçekte ne olduğu –peşinden gidilen, insanı bilginin, ilahi iradenin, huzurun ve tanıklığın dünyasına yönlendiren muazzam bir dürtü– arasındaki farkı izah eder.

Erken çocukluk döneminde annesinden yeterince sevgi görmemiş biri... nasıl şifa bulacak?.. Onun şifacısı olacak kişi, işe elini hastasının göğsüne koyarak başlayabilir... farkındalığını önce eline doğru yönlendirir, sonrasında bu farkındalık şifacının da ötesine geçer... hastadaki gerginliği, tıkanıklığı kendisi de çok net hissedecektir... Sonra bir süre bu deneyimin içinde kalır. Yirmi-otuz dakika içerisinde hastası, bir nebze olsun rahatlama hissettiğini, göğsünde sanki serin ve yatıştırıcı bir şeylerin oluştuğunu duyumsadığını söyleyebilir.

Reginald Ray, merhum Tibetli Budist rahip ve meditasyon hocası Chögyam Trungpa Rinpoche'nin öğrencisi ve arkadaşıdır. *Touching Enlightenment: Finding Realization in the Body* [Dokunarak Gelen Aydınlanma: Farkındalığı Bedende Bulmak] isimli kitabında, son yıllarda yapılan araştırmaların şifa ve bilince ulaşmanın yolunun, akıl ve beden arasındaki serbest akışa dayalı ilişki olduğunu kanıtlandığından bahseder. Bay Ray'in anlattıkları, bedendeki anne eksikliğinin hastanın bedenine sevgi dolu ellerle dokunularak iyileştirildiği, çok eski elle şifa verme yöntemlerini çağrıştırdı bende. *Curanderismo*'da [Latin Amerika'da yaygın

bir tür şifacılık], dünyevi bir annenin yol açtığı yaraların salt müşfik bir şifacı tarafından iyileştirilemeyeceği çünkü o şifacının olsa olsa işçi boş bir kemik, bir tünel olduğu söylenir. Esas iyileşmeyi sağlayan şey, şifacının arkasında duran güç, yani anne içgüdüsü ve sezgilerinin kutsal geçidinden akıp gelen Ulu Ana'nın gücüdür.

*

Annem ve ben zaman zaman birbirimizle ne yapacağımızı bilemezdik... büyük bir kâse çorba hazırlayıp önüme koyardı, o gidince ağladığım zamanlar olurdu... Salinger'in Franny ve Zooey kitabında... Dünyada kutsal bir şeyler arayan Franny... sinirleri bozuk, darmadağın olmuş bir halde kendini açlığa mahkûm eder... ve sonunda bir öfke patlaması geçiren Zooey, annesinin hazırladığı çorbayı en başta içmesi gerektiğini, annesinin onlara olan sevgisinin çorbayı takdis ederek onu kutsal bir çorba kıldığını haykırır avaz avaz.

Anne Lamott, *Operating Instructions: A Journal of My Son's First Year* [Çalıştırma Talimatları: Oğlumun Birinci Yaş Güncesi] isimli kitabında, şakacılıkla ağırbaşlılık arasında salınan o kendine has üslubuyla, ona besleyici bir çorba hazırlamak isteyen kendi annesinin şefkatli cömertliği ile bu güven veren davranışın altında yatan şey –annenin bu dünyanın ötesinde eyleyebilme, en basit hareketinde bile kutsal ve tapılası olabilme yetisi– arasında bir bağlantı kurar.

*

Öksüz ve Yetimlerin Babası ve Anası, Dikili Yasa, Hakikati Konuşan, Tanrı'nın Gizli Planı, Her Şeyin Arasındaki Boşluk, Akıldan Geçeni Gören, Özenli Kalp, Kutsal Yara, Ruhumuzu Yumuşatan, Tek Üzüntü, Ortak Neşemiz...

Peder Richard Rohr, *The Naked Now: Learning to See as the Mystics See* [Çıplak Şimdi: Mistikler Gibi Görmeyi Öğrenmek] isimli kitabında kutsal Sophia, *Ruach*, *Shekhinah* ve Maria'ya atfedilen niteliklerin birçoğunu içeren bir "Kutsal Ruh Ayin Nakaratı" yaratmıştır. Peder Rohr, Kutsal ile ilişki kurarken reddiyeci değil, meraklı bir tutum takınmak gerektiğini etkili bir şekilde şu sözlerle hatırlatır: "Bu meselelere değer vermeyi ve saygı duymayı, size sağlayacağı yarar veya verebileceği zarardan ziyade öğrenmek için öğrenmek gerekir."

*

Dört yıl önce kaybettiğim annemin desteğini her zaman arkamda hissederim.

Thomas Moore, *A Life at Work: The Joy of Discovering What You Were Born To Do* [İş Başında Bir Yaşam: Hangi İş İçin Doğduğunuzu Keşfetmenin Keyfi] isimli kitabının "Teşekkür" kısmında kurar yukarıdaki cümleyi. Kimi insan yetenekleriyle doğar, kimi insan görmediği halde bir şekilde hissettiği şeye yakın durarak bu yeteneği zamanla edinir. Bu basit cümlede Moore, annenin güçlü ruhuyla kurulmuş olan organik köprünün, annenin oğlu için sağlam durduğunu söyler. Kutsal Ana ile de durum bundan farklı değildir. Arada bir köprü vardır. Köprünün orta noktasında insan O'nunla buluşur.

*

Vincent, madendeki yangında yaralanmış bir adama bakmaya başlamıştı. Adamın yanıkları öyle kötüydü ki doktor iyileşeceğinden ümidi kesmişti... Van Gogh kırk gün boyunca olanca sevgisi ve şefkatiyle adamla ilgilendi ve madencinin hayatını kurtardı. Vincent [dedi Gauguin], *anne şefkatinin "mucizelerine inanıyordu".*

Ken Wilber, *The Eye of Spirit: An Integral Vision for a World Gone Slightly Mad* [Ruhun Gözü: Aklını Kısmen Yitirmiş Bir Dünyaya Bütünsel Bir Yaklaşım] isimli kitabında anlatır bu hikâyeyi. Hikâyenin bu kısmı, "erkeğin içindeki anne"yi, başka türde bir yaratıcı ateşin etkisi altındaki erkeğin, iyileştiren, birleştiren ve bakım veren yönünü ön plana çıkarır.

*

Dört dörtlük bir sanatçı olan Vincent Van Gogh, zincifrelerini ve eflatunlarını, skarlet kırmızılarını, grilerini ve kobaltlarını resimlerinde birbirine çok yakın kullanmıştır ve tek başına bu fırça darbelerine baktığınızda resim hiçbir şeye benzemiyormuş gibi görünür. Tuval, üzerine rasgele sürülmüş tereyağı parçalarını andıran renklerden ibaretmiş gibidir adeta. Oysaki o leziz spatül ve fırça vuruşlarıyla bezeli resimden biraz uzaklaşırsanız, her bir fragmanın bir sonrakiyle nasıl birleştiğini, resmin bütünüyle nasıl ilişkilendiğini ve daha büyük bir gerçekliği olanca derinliği içerisinde bizim için nasıl görünür kıldığını görürsünüz. Ben de buradan hareketle, Kutsal Ana'nın ve zaman, doğa, duyu ve mekânla ilgili her şeyin –ve bizi bu dünyada temsil eden bütün karbon noktalarının– Van Gogh'un resimlerindekine benzer bir atomik-spiritüel örüntü içerisinde birbiriyle ilişkili olduğunu iddia ediyorum. Geniş bakış açısını yitirip çok yakından bakarsak, bir kaosun içindeymiş gibi görünürüz. Oysa daha uzaktan ve daha geniş açılı gösteren bir mercekle baktığımızda, sayısız

bilinç dünyamızı ve bu dünyalar içindeki yerimizi gösteren resmi, devasa ve ahenkli bir portre olarak okuyabiliriz.

Bendeniz **C. P. Estés**, *The Creative Fire*'ın [Yaratıcı Ateş] el yazmalarında, yaratıcı bir çalışma içerisindeki insanın, dürbün veya büyüteçle bakarak odağını değiştirmesinin birbirinden çok farklı "yaratıcı görme biçimleri" ortaya çıkarabileceğini yazmıştım; aynı anda bölük pörçük ve geçici fakat bir yandan da anlamlı bir şekilde birbirine bağlı, dışsal ve içsel bir dizi farklı görme biçimi. Kutsal Ana'nın mikrokozmosta bir insan, makrokozmosta manevi bir yücelik olarak adlandırılması tesadüf değildir.

Hindistan'da yaşayan... aynı zamanda bir bilge olan Chakara adında meşhur bir hekim, uyguladığı bütün tedavilerde hastalarına güneş ışığına çıkmalarını ve sabahın erken saatlerinde yürüyüş yapmalarını salık verirmiş ki bu hiçbir zaman modası geçmeyecek bir tavsiyedir. Ben de ne zaman üzeri papatyalarla bezeli yeşil bir çayır bulacak olsam yahut şöyle tertemiz akan bir derenin yanına otursam, şifa bulurum. Tıpkı çocukken annemin kucağına oturduğum zamanlarda olduğu gibi, bütün yaralarım iyileşir ki zaten yeryüzü benim annem, yeşil çayır da annemin kucağıdır. Sizler ve ben birbirimize yabancı olabiliriz ancak bedenlerimizin içsel ritmi hepimizi hafızanın ötesinde bir zaman diliminde bir beşiğin içinde sallayan aynı okyanus dalgalarına kulak verir.

Dr. Deepak Chopra, *Kuantum İyileşme: Zihin/Beden Tıbbında Öncü Araştırmalar* isimli kitabında, kadim ve ilksel annenin, özenli bir bakımla insanı yeniden sağlığına kavuşturabileceğini hatırlatır. Aynı kitabın başka bir yerinde Chopra, bu iyileşmenin insanın kendini hem güneş anaya hem de ay anaya maruz bırakarak gerçekleşeceğini söyler ki zaten güneş de ay da Kutsal Ana'nın unvanlarındandır: O güneş gibi parlayan, güneşi giymiş olan ve hilal şeklindeki ayın sivri uçları üzerinde durandır. Doktor Chopra da iç huzurunu, bütün küçük zigotların ilk deneyimi olan ilksel okyanusun "içsel ritmiyle" yani sonsuz ve mükemmel sıcaklıktaki anneyle ilişkilendirir.

Başpiskopos John Shelby Spong, bir ilahiyatçı ve yirmiden fazla kitabın yazarıdır. *Eternal Life: A New Vision Beyond Religion* [Sonsuz Yaşam: Dinin Ötesinde Yeni Bir Bakış] isimli kitabında, "Ana Kilise" ve "Kutsal Bakire" kültünün yükselişinin, orta çağda gerçekleşen

dişil "dönüm noktaları" olduğunu ve bugün dünya genelindeki barış ve çevre hareketleri içerisinde de kendini belli ettiğini yazar. *Born of a Woman* [Kadından Doğan] isimli bir başka kitabında ise Kutsal Meryem ve Çocuğuna dair geçmiş kayıtların, yaşadığımız dönemin bilgisiyle yorumlanması gerektiğini öne sürer ve bunun neden böyle olduğunu açıklar. John Shelby Spong, Newark/New Jersey Episkopal Kilisesi'nin emekli başpiskoposudur.

Kendi derinliklerimizi reddettiğimizde, Sonsuz olanı da reddetmiş oluruz... tutkulu olun, kutsal olun, vahşi olun, saygısız olun, bütün uyuyan ruhlar uyanıncaya, üzerinde durduğunuz zemin yarılıncaya, Kâinat sular altınca kalıncaya dek gülün ve ağlayın.

Geneen Roth, *Appetites: On the Search for True Nourishment* [İştah: Gerçek Beslenme Arayışı] isimli kitabında, maddi/bedensel olanlar haricindeki gerçeklikleri inkâr ederek sürülen yanlış yaşamın, insanın kendini hem bedensel hem de ruhsal olarak inkâr etmesine yol açtığını yazar. Aynı durum, Kutsal'ın yaşayan varlığı için de geçerlidir; verili beden ve aklın somut olanın ötesindeki birtakım güçlerin –iyi mânâda– tesiri altında olduğunun inkâr edilmesi, sizi de içine dahil eden tüm sonsuz yaşamların inkâr edilmesi anlamına gelir.

... ilerledikleri ruhani yolda... ilahi bir kanun koyucu ve yargıca saygı duymak ve ondan korkmak düşüncesinin ötesine geçmeyi başaranlar... Tanrı'yı bir Baba, Anne, bütün varoluşun Kaynağı, bir başka deyişle, bütün bu imgeleri aşan Biri olarak görmeye başlarlar. Nitekim Batlamyus, eskiden kendilerini birer... hizmetçi... ve köle... olarak görenleri, kendilerini Tanrı'nın çocukları olarak idrak etmeye çağırır.

Dr. Elain Pagels, *Beyond Belief: The Secret Gospel of Thomas* [İnancın Ötesinde: Thomas'ın Gizli Müjdesi] isimli kitabında, Yaradan'ın sayısız kadim unvanından biri olan Anne'yi detaylandırır ve insanın Tanrı ile olan kölelik ilişkisinden bilinçli bir hareketle kurtulup –zira bu son derece sevgisiz ve korkuya dayalı bir ilişkidir– kendi ruhunu ve hayatını değerli görmeye ve bunlara dünyevi olmanın çok ötesinde bir Anne'nin şefkatiyle yaklaşmaya başlamasını anlatır.

Güney Afrika'da bizler... her köşe başında karşımıza çıkan sokak satıcılarından çok çekiniriz... Bir gün bu kadınlardan birini kibarca reddetmiştim... kadın bir anda o zamana kadar gördüğüm en coşkulu, en güzel, en hayat dolu gülüşle yüzüme gülmesin mi... Bu gülüşün ruhundan geldiğini biliyordum... kalbimi coşturan ve varlığıma dokunan o gülüşün...

Caroline Myss, *Invisible Acts of Power: Channeling Grace In Your Everyday Life* [Görünmeyen Güçlü Eylemler: Gündelik Hayatınızda İnayete Yer Açmak] isimli kitabında, sokakta "başka bir insan"dan daha fazlası olan bir varlıkla tanışan kadının hikâyesini anlatır. Kutsal Ana hakkındaki birçok efsane, hikâye ve kişisel tanıklıklarda da kendisinin geçici bir süreliğine veya temelli olarak gerçek bir insan kılığına büründüğünden ve onunla yaşanan karşılaşmaların yarattığı ilk etkinin son derece sarsıcı ve anlamlı bir biçimde etkili olduğundan söz edilir.

*

Tanrı'nın emirleri berraktır ancak insan söz konusu olduğunda, bu emirlerin ilk iş çamura bulanması gerekir.

Aquinalı Thomas. Ona atfedilen bu söz, benim en sevdiğim yol haritalarımdan biridir çünkü doğrudur; akıl ve kalp ne kadar berrak olursa, Kutsal Ana'nın fikir, varlık ve ağırlığı o kadar hızlı ve sorunsuz bir şekilde akar. Aquinalı Thomas'ın çamur ve berraklığa dair bu atıfları, İtalya'da geçirdiği dönemde kaleme aldığı yazılarından alınmış olabilir zira kendisi o yazılarda çamurun sudan süzülebilen bir şey olduğundan fakat bir kez ısıtıldığında katı ve opak bir hal aldığından bahseder. Nitekim görmek ve var olmak söz konusu olduğunda yarı pişmiş opak bir halden ziyade akışkanlığı salık veren, basmakalıp olmayan çok hoş bir hatırlatıcıdır çamur.

*

İçlerinden biri, sunakta duran Kutsal Ana'nın ayak tırnaklarını ojeyle boyamıştı...

Dr. Christiane Northrup hem bir hekim hem de *Mother-Daughter Wisdom: Understanding The Crucial Link Between Mothers, Daughters and Health* [Anne-Kız Bilgeliği: Anneler, Kızları ve Sağlık Arasındaki Önemli Bağı Anlamak] isimli kitabın yazarıdır. Northrup, hayalperestliği sağlıklı bir şey olarak görür. Annesinin eğitim aldığı Katolik kurumunda, görünüşe göre Kutsal Meryem heykelinin ayak tırnakla-

rını ojeli bir pedikür işlemine tabi tutmuş bir kızdan bahseder. Kutsal Ana'yı onurlandırıcı ve güzel olduğuna inanılan şekilde süslemek, bütün kıtalarda görülen çok eski bir gelenektir; şapkalar, elbiseler, yüze yapılan dövmeler, türlü işaretler, delinmiş kulaklar, kemerler, kolyeler, yüzükler ve bilezikler, kullanılan süs eşyalarından yalnızca birkaçıdır. Bilhassa Peru'da bebek İsa'nın bütün ayak tırnakları parlak kırmızı bir renge boyanır. Bazıları Kutsal Ana'nın yalnızca sade elbiselerden hoşlandığını söyler. Bazıları tam tersini iddia eder. Ama anlaşılan o ki Kutsal Ana, insanlar onu en iyi ve en güzel nasıl görüyor, nasıl anlıyorlarsa o şekilde çıkar karşımıza; insanlar samimi olarak öyle olmasını istiyor ve düşünüyorlarsa ayak tırnakları ojeli bir halde de olabilir pekâlâ.

Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe onuruna şafak sökmeden evvel yaptığımız kutlamalar ve şölenler, onun vücuda getirmeye devam ettiği yeni yaşamın en güzel tasdikidir. Aralık ayının sabah serinliğinde, hep beraber olmanın, hatta neredeyse tek vücut, tek ruh ve tek yürek olmanın verdiği sıcaklığı yaşarız.

Peder Virgil Elizondo, *Charity* [Hayır] isimli kitabında, *La Señora, Nuestra Madre*, Kutsal Anamız ile ilgili kültürel bayramların ve diğer kutlu olayların, "kurtuluşumuzun ardındaki güç ve neşemizin kaynağı" olduğunu yazar. Kutsal Ana'nın öğretisini düşünün: Neşedeki kurtuluş, kurtuluştaki neşe, başlı başına bir tür *sunyata*, yani dolu bir boşluk ve boş bir doluluk. Peder Elizondo, *mestizaje* teolojisinin banilerindendir; *mestizaje*, farklı biyolojik, kültürel ve dini kökenlere sahip iki veya daha fazla grubun karışımıdır ve bugün Amerikalardaki pek çok halk, istila ve işgallerin neticesi olarak böylesi karışık bir yapıya sahiptir. Uzun yıllar önce San Antonio'da Peder Elizondo ile tanıştığımda, Meksika-Amerikan Kültür Merkezi'nde okuyordum; *mestizo*'lardan (bizim gibi yarı Amerikan yerlisi yarı Avrupalı melez halklardan) bahsetmiştik ve ben karşımda duranın Kutsal Anamızı çok iyi tanıyan ve tüm kalbiyle, bir koyun gibi değil bir aslan gibi onun peşinden giden bir adam olduğunu o an anlamıştım.

Size tüm bunları şimdi anlatıyorum çünkü benim gayet normal, rasyonel, iyi eğitimli, ayakları yere basan, herhangi bir yanılsama, halüsinasyon yahut histeri krizi içerisinde olmayan bir kadın olduğumu en baştan bilmenizi

istiyorum. İçki içmiyorum, uyuşturucu da kullanmıyorum. Kafamın içinde duyduğum tek ses, kendi sesim. Bir ruhbilimci ya da eksantrik, fanatik ve mistik biri olmadığımı en baştan bilin istiyorum. Deli olmadığımı da bilmenizi istiyorum... Sanırım herşey, belirsizliğin sizi ne kadar rahatsız ettiğine, gizemli şeylerden ne kadar hoşlandığınıza, kaderinizde olan o mühim sıçramayı gerçekleştirmek için ne denli istekli olduğunuza bağlıdır... Bu kesinlikle bir romandır ve Meryem beni hiçbir zaman ziyaret etmemiştir; fakat bir gün beni ziyaret etmeye karar verecek olursa, bunun için her şeyimle hazırım ve ona yemekte ne ikram edeceğimi bile gayet iyi biliyorum.

Diane Schoemperlen'in, *Our Lady of the Lost and Found* [Kayıpların ve Bulunmuşların Hanımefendisi] isimli romanındandır; son cümle ise yine aynı roman hakkında yazarla yapılan ve *Readers' Guide*'da yayımlanan bir söyleşidendir. Romanın başkahramanı, iki dünya arasından Kutsal'ın sızdığını ilk fark ettiklerinde birçok genç ve yaşlı insanın yaşadığı neredeyse aynı "kendi kendini tahlil etme teranesi"ni, esprili bir dille ortaya koyar.

İbranicede sevgi anlamına gelen Chesed sözcüğü... içgüdüsel olarak yardım etmek, şifa olmak, öğretmek, beslemek ve yatıştırmak gibi anlamları da kapsar... Chesed, emziren bir annenin sütü geldiğinde hissettiği o ürperme ânına benzetilebilir. Bebeğini emzirmiş olan her anne bilir ki süt, bebek acıkır acıkmaz gelmeye başlar; annenin ne kadar uzakta olduğunun, büyükannenin elinin altında kaç şişe süt olduğunun veya çağrıyı aldığı anda annenin üzerindeki şifon gece elbisesinin ne kadar güzel olduğunun hiçbir önemi yoktur.

Haham Tirzah Firestone, *The Receiving: Reclaiming of Jewish Women's Wisdom* [Alma/Kabala: Yahudi Kadının Bilgeliğini Yeniden Hatırlamak] isimli kitabında, "*Chesed*'in moleküllerimize [işlemiş] besleyici niteliği" olarak adlandırdığı şeyi tarif eder. Bu annelik elementi, benim adlandırmamla annenin çocuğu için hissettiği biyolojik ve spiritüel bir zorunluluk, bir tür buyruktur. Hahamın sözleri, Kutsal Ana'nın en anaç unsurlarından birinin –Kutsal Emzirme'nin– resim ve heykel sanatında yüzyıllardır büyük bir hevesle gizleniyor olmasının, bizi herhangi bir şeyden korumak şöyle dursun, yoksullaştırdığına dikkat çekmektedir. Haham, Kutsal'daki sınırsız Sevgi'den söz eder ve kadınlar olarak bizlerin sevgililerimiz/eşlerimizle beraber, masum ve aç olana duyulan bu ilahi sevginin kıvılcımlarına tanıklık ettiğimizi yazar. Haham, temelde yatan Hayat Ağacı ile köklü bir ilişki içinde olmanın, bu ilahi kıvılcımın sönüp tükenmesine engel olduğuna dikkat çeker.

*

Geleneksel Meryem Ana ile çocuğu yan yana resmettim... Bu, bir çete üyesi olan ölmüş oğlunu kollarında tutan Latina bir annenin resmiydi.

George Yepes, Doğu Los Angeles'ın tekinsiz ve zorlu mahallelerinde duvar resimleri yapan, gerek dış gerek iç mekânlarda yaptığı metrelerce uzunluktaki doğrusal duvar resimleriyle tanınan bir sanatçıdır. Yukarıdaki cümle, Kaliforniya'nın City Terrace semtindeki Saint Lucy Katolik Kilisesi'nin ön duvarına yaptığı "*El Tepeyac de Los Angeles*" adını taşıyan duvar resmiyle ilgili yorumlarından alınmıştır. Yepes için Kutsal Ana'yı "resmediyor" demek, biraz hafif kaçacaktır. Zira kendisi daha ziyade, zorlu bir hayat süren, gündelik yaşamı oymak, temizlemek ve kutsamak suretiyle –hâkim kültür onaylasın onaylamasın– onurlarıyla ter döken kitleler nezdinde Kutsal Ana'yı son derece gerçekçi ve ayakları yere basan şekillerde nurlandırmaktadır. *El maestro* Yepes, aynı zamanda bu kitabın kapağındaki *La Nuestra Señora Guadalupe*'nin de ressamıdır.

*

Böyle bir deneyim hakkında modern çağda yazmanın ironisi şu; insanlara "Bu gerçekten oldu," dediğimde, gayet makul gerekçelerle söylediklerimden şüphe etme eğiliminde oluyorlar. Ya böbürlendiğimi ya da aklımı yitirdiğimi düşünüyorlar. "Bunu hayal ettim, kafadan uydurdum, bu bir kurmaca," dediğim zamansa nedense sözlerime inanıyorlar... Meryem'in hem bir Bakire hem bir Anne olarak tasvir edildiğini ne zaman işitsem, bunda bir tuhaflık var diye düşünürdüm; sanki Meryem bu haliyle kadınlar için asla gerçek olamayacak bir standart belirlemiş oluyordu. Oysaki bu son derece dar kafalı bir yaklaşımdı bence. Zira Meryem bana aynı anda nasıl hem bakire hem anne olunabileceğini gösterdi. "Kendi içimde bir" kalabildiğim, bir şeyleri yürek yeniliğiyle karşılayabildiğim sürece bir "bakire"; başkalarının beslenmesi ve bakımıyla ilgilenirken kendimi unuttuğum ve bunun gerektirdiği olgunluğu bağrıma basarken bir "anne". Meryem cinsiyet gözetmez, yani aynı şeyleri bir erkek için de yapabilir.

Kathleen Norris bu sözlerine *Amazing Grace: A Vocabulary of Faith* [Yüce Lütuf: Bir İnanç Sözlüğü] isimli kitabında yer vermiştir. Norris, insanların kültürel ve başka türlü araçlarla –"inanma" değil– *bilme* ediminden nasıl mahrum bırakıldıklarından ve onun yerine, her insanın içinde var olan kutsal iyilikten ziyade spiritüel olgulara dair batıl inanışlara nasıl sürüklendiklerinden de bahseder. Dahası insanın iki şey arasında muhakkak seçim yapmak zorunda olduğu bir "o veya bu" durumuna sıkışıp

kalmak zorunda olmadığını söyleyerek ikili kutuplardan kurtulmanın güzel bir yolunu sunar. Önerdiği şey, bir kadın olarak spektrumun iki ucunu birden seçebileceğimiz bir "o ve bu" durumudur. Norris ağını erkeklere de atar ve bir erkeğin aynı anda hem bir baba hem de bir bakire olabileceğini söyler... Kendisi için ve kendi içinde bir kişi/ruh olabileceği gibi ve aynı anda ruhun penceresinden dışarı uzanıp başkalarına anlamlı hizmetlerde bulunan bir baba da olabilir.

Haham Zushya... bir keresinde şöyle demişti: Annem dualarını dua kitabına bakıp etmezdi, okuması yoktu çünkü. Yine de bütün duaları ezbere bilirdi... Aşağı dünyalarda, "yaratı"da, Tanrı'nın Varlığı Shekhinah'tır. İlahi Eş ve Ana olan Shekhinah yeryüzünde sürgündedir, tıpkı İlahi Babamızın Atzilut dünyasında sürgünde olması gibi. Shekhinah, sayısız küçük kıvılcımın içinde hapsedilmiş haldedir ve kurtarılmayı bekler. Onun mevcut olduğu yerde ne zaman bir minyan [cemaat] *toplanacak olsa, "öylesine güçlü bir şekilde parlar ki melekler hiyerarşisinin en tepesindeki melek bile bu ışık karşısında erir."*

Haham Dr. Zalman Schachter-Shalomi bu sözleri, Nataniel M. Miles-Yepez'in editörlüğünü üstlendiği *Wrapped in a Holy Flame: Teachings and Tales of Hasidic Masters* [Kutsal Ateşe Sarınmış: Hasidik Üstatların Öğreti ve Kıssaları] isimli kitabında yazmıştır. Schachter-Shalomi ilk olarak kadim sözlü gelenekler içerisinde etrafa kıvılcımlar saçtığı bilinen, tatlı, erişilebilir, dünyevi anneden bahseder; okuma yazması olmasa da duaları ezbere bilen bir annedir o. Kalbi temiz olan herkes, Kutsal'ın özünü içinde taşıyabilir. Daha sonra Hasidik Haham bize, İlahi Ana'nın varlığında "melekler hiyerarşisinin en üst katındaki meleğin eriyeceği" fikrinden bahseder. İlahi Ana'nın çoğu yerde, numeni olmayan salt bir fikre indirgendiğine tanık oluruz; akkor halinde capcanlı parlayan ışınlarından da söz edilmez üstelik. Hasidik Haham, Kutsal Ana'nın cesametini sezen egonun zayıfladığı yönündeki atomik hakikati koyar ortaya... Hatta ego öyle bir bozguna uğrar ki Ruh o anlarda tam anlamıyla bilince gelecek şekilde yeniden doğabilir... Ulu Ruh'un peşine düştüğü ve karşısına çıkar çıkmaz tanıdığı daha yüce Hakikat'in tadıdır bu. Numen zamanla silikleşebilir, günlük koşuşturmacalar, market alışverişleri, tamire verilen arabalar arasında aşınıp unutulabilir fakat o cesamete tanık olmak... En yüce meleklerin bile onun görkemi karşısında atom tozuna dönüştüğünü görmek... Kutsal Ana'nın gerçekliğinin dayanak noktası, mihenk taşıdır. O bizim Kutsal Anamızdır. Biz ona aitiz. O da bize ait. Hiçbir

ilke onu tam olarak kavrayamaz. Hiçbir tembih, bizi ondan ayıramaz. Böyle yazılmıştır.

Claribel Alegria, koruyucu Anne'nin ne olduğuna dair harika bir örnektir. 1924 yılında doğan Alegria, El Salvador ve Nikaragua'daki savaşlarda diktatörlere ve ordulara karşı düzenlenen şiddetsiz protestolarda yer almıştır. "Tanıklık şiirleri" diyebileceğim birçok kitap yazmış olan Alegria, *Salí a buscarte* isimli şiirinde, dağlara ve denizlere gidip Yüce Varlığın kalbi olduğuna inanılan "*bulutlardan ve rüzgârdan medet ummak*"tan bahseder. Böylesi bir çabanın nafile olduğunu şu sözlerle dile getirir: "*Çünkü sen içimdeydin.*" Kitaplarından birinin adı *Saudade*'dir ve Carolyn Forché tarafından tercüme edilmiştir. *Saudade* kelimesinin dilde tam bir karşılığı yoktur, kalpten gelen bir feryat gibidir. Alegria'nın "*saudade*"si, insanın "evi için duyduğu acı"dır; neşeli olduğu zamanlarda bile bir anda yitirdiği veya kaybolmuş sevdiklerini hatırlayıp acı çekmesidir. Kutsal Ana için de bir tür "*saudade*" hissedilebilir; onunla birlikte yaşanılan ev için çekilen acı, o eve duyulan özlem. Bilcümle *La Claribel mi Alegria*, koruyup kollayan Anne'nin merkezde olduğu bir yaşamın, ölümle yüz yüze kalınsa bile, yaşamaya değer olduğunu 29 bin farklı şekilde tekrarlar.

Batı kendi mistik geleneğinden öylesine uzak kalmıştır ki... Carl Jung "Biz batılılar, sanki kendi kültürümüz 'geride bırakılmış bir hata'ymışçasına, yabancı kıyılardan bilgelik çalan korsanlar olmamalıyız; zira o bilgeliğin o kıyılarda gelişmesi yüzyıllar almıştır" diyerek uyarır bizleri. Batılı spiritüel gelenekler de muazzam bir bilgeliğe sahiptir fakat bu bilgeliğin yeniden doğması gerekir... kendimizi içinde bulduğumuz krizler, insan türü olarak bütün kurumlarımızı yeniden örgütlemememizi ve... yeniden icat etmemizi zorunlu kılar.

Rahip Matthew Fox, Yaratılış Maneviyatı teologlarındandır. *Christian Mystics, 365 Readings and Mediatations* [Hıristiyan Mistikler, 365 Okuma ve Meditasyon] isimli kitabında, "değişim hayatta kalmamız için gereklidir... ve bizler bunun gibi zor zamanlarda genellikle mistiklere döneriz yüzümüzü. Jung, 'yaratıcı olan şeyi yalnızca mistikler getirebilir' demiştir," diye yazar. Rahip Fox'a göre, mistik denilen kişi eşine az rastlanan nadir bir tür olmaktan ziyade, evrenimizin gizem-

lerine... ve korunmasına dair sıra dışı içgörüleri olan, samimi ve cesur sorgulamalar yapan sıradan biridir.

*

Demetria Martinez, şair; *el santuario movimiento* [sığınak hareketi] kapsamında, benim deyişimle "çarmıha gerilmeden sınırı geçmeye" çalışan ruhlara yardım etmek için kendi inançlarını dile getirmiş, aktivist bir yürek aynı zamanda. Martinez sık sık, akmakta olan kutsal nehrin üzerinin nasıl zamanla çimentoyla kapatıldığından, her şeyin "Ah nerede o eski günler," diye anılmaya başlandığından, Yaradan ve *Theotekos,* Tanrı'nın Annesi'ne dair kavrayışın artık kutsal bir hali kalmayıp adeta kuru otlardan bir "filtre"ye dönüştüğünden yakınır incelikli bir öfkeyle. "Başlıksız" adında bir şiirinde, Kutsal Ana da dahil mistiklerin kutsal adlarının "izmaritine kadar içilmiş" klinik ve soğuk bir hal aldığından bahseder ve başka bir gerçekliğe dikkat çeker: Eğer bir kültürün Işık için kullandığı bir kelime yoksa "hepimiz karanlıkta yaşıyoruz"dur. Ona göre kutsal olan, bunun tam tersidir: Güneş Gibi Parlayan Kadın, Kendisi Işık Olan ve Işığı Getiren Anne için kullandığımız sözcüklerin sayısı ne denli fazlaysa, artık o küçük ve dar bilince sıkışmış bir halde yaşamıyoruz demektir.

*

Ne zamanki aşırı kurumsallaşmış bir Hıristiyanlığın kabukları kırılmıştır... işte o zaman... huzursuzluk ve endişe içinde geçen günlerin bir sonucu olarak... ulaştığı yerler itibarıyla katlanarak büyüyen... bir inanç yayılmıştır. Örneğin Protestanlığın doğuşu, salt Hıristiyan olmanın yeni ve güçlü bir yolunu tesis etmekle kalmamış, aynı zamanda Roma Katolikliğini kendi yapı ve pratiklerinde birtakım değişiklikler yapmaya zorlamıştır.

Phyllis Tickle, mukaddese dair yenilikçi ve canlı düşünce biçimlerinin, inancın çeşitli yollarla yok edilmesinden sonra ortaya çıktığından... ve yeni ortaya çıkıp yayılan pratiklerin ruh ve maneviyat açısından hakiki bir yaşamın var olmasına "müsaade etmek"le kalmayıp onu bizzat doğurduğundan bahseder. Bu yorum Tickle'ın *The Great Emergence: How Christianity Is Changing and Why?* [Büyük Zuhur: Hıristiyanlık Nasıl ve Neden Değişiyor?] isimli kitabındaki, onun alameti farikalarından mizah soslu ciddi tarihçilik zekâsının bir yansıması olan "Kullanılmış Eşya Satışı: Kilise Tavan Arasını Temizlerse" başlıklı bölümden alınmıştır.

*

Oturduğum binanın kapıcılarından biri olan İsrail'in aklı başından gitmişti. Porto Rikoluydu İsrail. Aylardan kıştı. "Az önce neler oldu bir bilseniz," diye fısıldamıştı. "Sokakta Jennifer Lopez'i gördüm! Parmağını aynen böyle dudağına götürüp 'Şişşt,' dedi bana." Anlatırken yüzü kızarmıştı İsrail'in. "'Tamam, merak etmeyin,' dedim ben de, sonra yürüyüp gitti; içimden 'Tamam, sırrını kimseye söylemeyeceğim,' dedim," diye devam etmişti sözlerine İsrail. Gözleri parlıyordu. Bir an durdu ve "Sözlükte Latin kadını kelimesinin yanına onun resmini koymalılar!" yorumunu yapmıştı.

Bu hikâye, usta oyuncu **Anna Deavere Smith**'in *Letters to Young Artist: Straight Up Advice on Making A Life in Arts – For Actors, Performers, Writers and Artists of Every Kind* [Genç Sanatçıya Mektuplar: Güzel Sanatlarda Bir Hayat Sürmek İçin Tavsiyeler –Aktörler, Performans Sanatçıları, Yazarlar ve Her Türden Sanatçılar İçin] adlı kitabında geçmektedir. Fiziksel auradan yani mevcudiyetten bahseder; son derece mütevazı bir adam olan ve hâlâ bir şeylere şaşırabilen –ki ben buna "mevcudiyetin mevcudiyeti" diyorum– İsrail ile ilgili bu hikâyeyi aktarır. Bayan Deavere Smith "Mevcudiyetin sevilebilirlikle ilgisi olmak zorunda değil... Mevcudiyeti olan insanlar çoğu zaman siz *onların* orada olduğunu bilmeden *sizin* orada olduğunuzu bilirler," der. Bu son cümle, insanın karizmatik mevcudiyetine dair kusursuz bir tanımdır ama ondan da öte Kutsal Ana'nın mistik varlığını tasvir etmektedir. İnsanlar onun farkına varmadan çok önce o insanların farkına varır. Dahası salt İsrail gibi mütevazı ve tatlı insanların onu en iyi idrak edenler olacağını söylemek yanlış olacaktır çünkü o herkesindir. Belki şöyle denebilir; onu idrak edenler, onu en iyi koruyanlar, onun o güzel özünü muhafaza etme işini ciddiye alanlardır.

Bizim kabilede şöyle bir âdet vardır; hamile kadının komşuları her gün onu ziyarete gider, evinin ufak tefek işlerine yardım ederler. Bir süre kadının yanında kalıp onunla muhabbet ederler...

Rigoberta Menchu Tum, Mayaların K'iche' kabilesine mensup, Guatemalalı *los indios* arasında yaşanan kanlı savaşlardan sağ kurtulmayı başarmış bir Nobel Barış Ödülü sahibidir. Kendisi burada kabile topluluklarının anneyi nasıl özel bir varlık olarak gördüğünden, anneye nasıl bir ihtimam gösterildiğinden ve neden yalnız bırakılmadığından bahsetmektedir. Kutsal Hanımefendimiz de Amerikalarda genellikle bu şekilde görülür; İlahi Sevgi Çocuğunu doğurmak üzeredir, dolayısıyla her gün ziyaretine gidilmeli, bir taç yaprağı, özel bir taş, bir kurdele

veya iplik gibi "ufak tefek şeyler" götürülmeli, yarenlik edilmeli, yanında vakit geçirilip hali hatırı sorulmalıdır. Rigoberta ile Peace Jam Vakfı'nda birlikte çalışırken, Guatemala'da kabilelerin katledildiği o "Kara Zamanlar"dan da bahsetmiştik. O korkunç olaylara 1960'lar ve '70'lerde ben de tanıklık etmiştim. Fakat sonra bir anda *las madres y La Madre Grande*'den [anneler ve Ulu Ana] söz etmeye başladık; Kutsal Ana'nın, mısır tarlalarından koparılıp alınan, pazara giderlerken yürüdükleri tozlu yollarda kaçırılan ve bir daha hiç haber alınmayan kayıplar demek olan *los desaparecidos*'un anne ve babaları için ne büyük bir teselli olduğundan bahsettik. Kutsal Ana diğer azizlerle birlikte bugün hâlâ her şeyi görüyor, korkunç bir bozguna uğramış ve yerinden yurdundan koparılmış herkesle ilgileniyor, bakımlarıyla meşgul oluyor. Onları hâlâ görüyor. Onları hiç bırakmıyor. Yaralı ailelerini hiç bırakmıyor. Aileler onunla konuşuyorlar. Her gün. O da insanların yürekleriyle konuşuyor. Hâlâ.

*

... Kızım on dört yaşındayken, okuldan sonra bir markette çalışmaya başlamıştı... İçeri girince onu hemen fark etmiştim, diş macunlarının olduğu reyonda dizlerinin üzerine çökmüş, alt raflardan birini yerleştiriyordu... İki tane orta yaşlı adamın ona doğru ilerlediklerini gördüm. Herkesin babası nasılsa öyleydi tipleri. Jöleli saçları, Paskalya yumurtası renginde spor gömlekleri vardı üzerlerinde... Kızım onların geldiğini fark etmemişti... Adamlar durup kızıma bakmaya başladılar. Biri diğerini dirseğiyle dürterek "Bir kadını hep böyle görmek isterim işte; dizlerinin üzerinde," dedi. Diğeri güldü.

Sue Monk Kidd, *The Dance of the Dissident Daughter: A Woman's Journey from Christian Tradition to the Sacred Feminine* [Aykırı Kızın Dansı: Bir Kadının Hıristiyan Geleneğinden Kutsal Dişiliğe Yolculuğu] isimli kitabında, kızına sarkıntılık eden adamlarla nasıl yüzleştiğini anlatır. Çoğu yaşlı kadınlardan oluşan *Women in White* [Beyazlar İçindeki Kadınlar] grubu olarak, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi'ndeki geleneksel *La Lupita* duvar resminin önüne duvar örülmesini olaysız şekilde protesto ettiğimiz sırada, biz de benzer sözler işitmiştik... Adamlardan biri dua etmekte olan kadınlara "Meryem için tek uygun yer, dizlerinin üzerinde duracağı Çarmıh'ın dibidir!" diye bağırmıştı mesela. Bayan Monk Kidd de epey çetin ceviz bir *hermanita*'dır [kız kardeştir]: Kızına benzer sözler sarf eden iki adamın yanına gidip içinde bir anda oluşan ve "hiçbir dünyevi güç tarafından engellenemeyecek" olduğunu hissettiği sözlerle, "kızımı ve diğer kadınları yerde, dizlerinin

üzerinde görmeyi yeğliyor olabilirsiniz ama biz oraya ait değiliz. *Biz oraya ait değiliz,"* diyerek savunur kızını. Sevgili kızı, o anda annesi tarafından ömrünün sonuna dek kutsanmıştır işte. Ve elbette annesi de o anda Kutsal Ana'nın sözleriyle ayağa kaldırılıp kutsanmıştır, ne de olsa O "hiçbir dünyevi güç tarafından engellenemeyecek" olandır.

*

Hayatı gerek diğer insanlar gerek kendileri için zorlaştıran o katı ve soğuk insanlar... yaşamdan keyif alacakları hakiki şeyleri bulmalıdırlar... Örneğin benim için doğadır bu. Bu yönümü annemden almışım; "Bak ne kadar da güzel..." diyen sesi hâlâ kulaklarımdadır.

Peder Hans Küng, *What I Believe* [İnandığım] isimli kitabında, "Doğadan hiç haz almayan insanlar, hatta eğitimli insanlar var," diye yazar. Bu konuda kulağını akort edenin, gözlerini ve duyularını açanın ve böylece güzellikten keyif almasını sağlayanın annesi olduğunu söyler. Demek ki Peder Küng'ün annesi kendi içinde öyle muazzam bir "kilise" imiş ki Kutsal Ana sevgisinin en doğru biçimi olan, yaratılmış her şey için minnet ve mutluluk duymayı oğluna öğretebilmiş. Tübingen Üniversitesi'nde ekümenik ilahiyat profesörü olan Peder Küng'e göre, doğayı salt biyolojik istatistiklere ve kimyaya indirgemek, kutsal Yaratı'nın aydınlığını, nuru ve neşesini tamamen ıskalamak anlamına gelir.

*

... tarihsel dalgalanmalardan nasıl etkileniyoruz: Kendi dünya görüşümüzü ve bilincimizin manevi statüsünü aktaracak şekilde sınırlarımızı genişletiyoruz. Son üç yıldır, bu sabitliğe karşı değişim duygusu, güncel olaylar, savaş, yaş, menopoz, insan ilişkileri ve başka şeyler yüzünden iyiden iyiye kendini hissettirmeye başladı. Yoğunlaşabilmek için Mexicanidad'ımın [Meksikalılığımın] *kadim ikonlarına ihtiyaç duyuyorum.* [Bu] *özgürlük, hapsedilme, yakalanma, kefaret ve hayret hislerinin aktarılmasına olanak tanıyor... "Asla yakalanamaz olanı yakalama"nın geçici illüzyonu...*

Sanatçı, sanat eğitmeni, Denver Colorado'daki *Museo de las Americas*'ın [Amerikalar Müzesi] müdürü *Veracruzaña* [Veracruzlu] **Maruca Salazar** burada, "hapsedilmiş" olduğuna inandığı sanat eserlerini *La Señora de Guadalupe*'nin de dahil olduğu kutsal insanlar ve azizlerin küçük heykelleriyle bir araya getirmekten bahseder. Bilhassa imgelere dair hislerimizi yüzyıllar boyunca belirlemiş olan unsurları ve

insanın hayatın hangi aşamasında olduğuna, karşılaştığı güçlüklere, yaşadığı mutluluklara bağlı olarak etrafını nasıl farklı görmeye başladığını anlatır. İnsanın hayatta yaşadığı tüm değişimlerin, sadece gözle görülemeyecek olanı görme şekline, sadece beyinle bilinemeyecek olanı bilme şekline etki ettiğini iddia eder. Tamamen canlı "gizemli gizemler" ile yaşanan rastlaşmalardan bahseder. Ona göre Kutsal Ana ve kutsal *Mexicanidad*'ın altında yatan tüm unsurlar, yaşamsal önemi haiz bir bellektir. Ruhu görmenin durmadan değişen yolları şunu gösterir: "Ev, sanatın olduğu yerdir." Onun bu güzel sözlerini ve Kutsal Ana'ya meftun olanlar arasında epeydir yaygın bir metafor olarak kullanılan "özgür" ve "hapsedilmiş" arasında kurduğu karşıtlıkları sık sık düşünürüm.

Bizler de –iyi mânâda– "yakalanarak" Kutsal'ın esirleri olabilir ve böylece egonun batıl inançlarından da kültürün aşındırmalarından da bir çırpıda kurtulabiliriz. Bu aynı anda yakalanmak ve özgürleşmek olgusu, Kutsal Ana'ya yakın ve onunla birlikte yaşayanların çoğunun bahsettiği bir deneyimdir. Meksika yerli geleneklerimizde anlatıldığına göre Kutsal Ana, Sevgi Çocuğu'nu hamile kalarak "yakalamış" daha sonra bu küçük ilahi mahpus iyilik yapması, öğretmesi ve dünyalar içindeki dünyalardan bahsetmesi için dünyaya salınmış, özgür bırakılmıştır. Bizler de yakalandık, hapsedildik, özgür bırakıldık, günahlarımızdan arındık, yeniden doğduk ve tüm bunları tek bir harikulade mucizenin içinde deneyimledik: Anne Kalbi. Hepimiz için böyle olsun bu.

C. P. Estés

24. BÖLÜM

AYMEN, AYMEN, AYMEN... VE KÜÇÜK BİR KADIN

DUALARIN EN YÜCESİ

Uzun yıllar önce yazdığım bir şiirde, büyükannemin, onunla birlikte dua eden bizleri kutsadığı, teselli ettiği, huzur verdiği dualarının sonunda söylediği, o tuhaf bitirişi kullanmıştım: "Aymen, aymen, aymen... ve küçük bir kadın." Aymen/Amen, "olacağı neyse o olsun", "öyle olsun", "o halde öyle olsun", "peki öyle olsun" gibi anlamlara gelir.

Aymen ve Amen birçok farklı tonda, birçok farklı yerde söylenebilir; örneğin tarlaların arasında yürürken söylediğiniz "Aymen, Aymen, Aymen"in anlamı, "Çiçekler büyüsün! Mısırlar Büyüsün! Buğdaylar büyüsün! Arnavut biberleri büyüsün!" anlamındadır. Bir insanı başka şekilde davranmaya ikna etmek, hatta mecbur bırakmak için de kullanılabilir: "... yerinden kıpırdamayacak ve bunu bir daha yapmayacaksın. Aymen. Aymen." İnsanlara söylenen, geleceğe dönük bir sevgi sözcüğü de olabilir: "Tanrı'ya emanet ol! Seni her daim gözetsin! Aymen Aymen Aymen."

DUALARIN EN YÜCESİNİ ÖĞRENMEK

Kilisede öğrendiğim kadarıyla
Her kim ki tespih dualarının sırasını şaşırmadan okur,
O kişinin Araf'ta çekeceği ceza ertelenir.
Büyükannemden öğrendiğim kadarıyla
–Ki muhteşem ve basit bir kilise olur kendisi–
Her kim ki dua olarak bir şiir kaleme alır,
Cennet, bütün teolojik sınırları aşarak
O kişiyi adıyla çağırır,
Zira şairleri pek sever Tanrı.

Geceydi,
Diz çökmüştük,
Dualarımızı ediyorduk hep birlikte:
Yaşlı teyzeler, amcalar,
Babalar, anneler, çocuklar
Ve çok çok ihtiyar biri.

Makamlı bir tonla şöyle seslenmiştik ona hep bir ağızdan:
"Selam Sana, iyiliklerle dolu Meryem."
Büyükannemse o belirgin aksanıyla
Şunları söylemişti bir çırpıda:
"Selam sana, kız kardeşlerin en kutsalı.
Tanrı'nın ışığıyla parıl parıl parlıyorsun.
Öyle ki sana bakmaya dayanamıyor bu gözler.
Işığını biraz kıs da,
Seni daha net görebileyim, Ey Sevdiğim."

Ve bizler şu sözleri homurdandık:
"Rab seninledir, kadınların en mübareği sensin."
Ve büyükannem fısıldadı yine:
"Rabbin çocuğuna hamile kaldığın gün,
Ne mübarek gündü!

Benim rahmimi de kutsallıkla dolduruyorsun,
Tam şu anda, seninle konuştuğum esnada."

Mızırdanmaya devam ettik:
"... rahminin kutsanmış meyvesidir, İsa."
Büyükannem de devam etti:
"Ah, benim sevgili kız kardeşim,
Yanında bir tek hayvanlar varmış sen doğururken,
Bunu duyduğuma ne kadar üzüldüm bir bilsen.
Zavallı kocanın aklı başından gitmiş olsa gerek,
Gece yarısı gökyüzünün altında tek başınayken sen.
Ama ne bilsin çaresiz Yusufçuk?

Bu hissi biliyor ve acını paylaşıyorum.
Eğer orada, yanında olabilseydim,
Kalçalarını tutar,
Sevgili bebek İsa'mızın kordonunu ellerimle keserdim."

Yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmiştik duanın:
"Kutsal Meryem, Tanrı'nın Annesi, biz günahkârlar için
dua et..."
Büyükannem mırıldandı:
"Ah ah, günahlarım çoktur, kız kardeşim,
Ama senin sevgin olmasaydı,
Çok daha fazla olurdu sayısı;
Sen olmasaydın, öğütlerin olmasaydı,
Benim gibi kadınlara duyduğun büyük sevgi olmasaydı..."

Kızışmış geyikler gibi girmiştik duanın son düzlüğüne:
"...şimdi ve son saatimizde, Aymen!"
Ve büyükannem hâlâ fısıldıyordu:
"Şu ömrümde ölüme yakın çok saatler geçirdim.
Sen olmasaydın kız kardeşim, anam, evladım,
Acının, neşenin ve gücün
Bir ve aynı şeyler olduğunu bilemezdim.
Sen tekrar tekrar doğurdun beni.

Bütün yaşamın annesi değil, yaşamın kendisisin sen.
Hayatım için sana şükürler olsun Evladım, Kız Kardeşim,
Annem benim.

Şimdilik Aymen diyor Katerina, senin yaşlı kızın.
Aymen... ve küçük bir kadın."

OKURA NOTLAR

KİTAPTAKİ GÖRSEL ÇALIŞMALARA DAİR NOTLAR

Kitap boyunca karşılaştığınız ufak tefek görsel çalışmalarım gerek Kutsal Ana'ya gerekse kişisel olarak tanıdığım veya henüz tanışmadığım, belki de sizin gibi nasihate, duaya ve şifa bulmaya ihtiyacı olan ruhlar için, şükran, yardım, dayanak yahut övgü gibi niyetlerle adadığım adaklardır.

Farklı teknikleri bir arada kullandığım görseller yüksek çözünürlüklü değil zira gerek disleksik olmam gerekse yaşadığım başka güçlükler nedeniyle bunun nasıl yapılacağını bilemedim; kitaplardaki açıklamalarsa kafamın daha da bulanmasına ve her şeyin gözüme daha da karmaşık görünmesine yol açtı. Hal böyle olunca, bir çocuğun kullandıklarına denk birtakım araç gereçle resimleri kestim, yapıştırdım, kırptım ve boyadım gitti.

Esas yapmak istediğim şey; ümitvâr bir ihtiyaca karşılık gelecek duayı yaratmak ve duaların kutsal olanlarca elden ele aktarıldığı yere, bir insanın biyolojisinin ve psikolojinin,

mekânın ve sonsuz Yaradan'ın bir ve aynı olabildiği o bağlantı noktasına bu "dua-mektupları"mı gönderebilmekti. Sonuç itibarıyla, birer adak olarak iliştirdiğim görseller ve yanlarına yazdığım sözler, gerçek bir profesyonelin elinden çıkmış, teknik olarak hayranlık uyandırabilecek netlikte değil.

Aslında başlangıçta adak görsellerini bu çalışmaya dahil etmeyi bile düşünmüyordum çünkü içlerinden bazılarının basılı sanat sayfaları özentisi gibi göründüğünü biliyor ve onları bu haliyle güzel bulmuyordum. Fakat sonra bir şeyler beni dürttü, belki de küçük bir meleğin kanadına ait bir tüy parıltısı gördüm ve bu "resimli dualar"ı ve içlerindeki sağlık ve şifa kolajlarını çok net olmasalar bile görmek isteyebilirsiniz diye düşündüm. Tek dileğim bu adakların başlangıçtaki niyetlerine uygun olarak, sizin ve önemli addettiğiniz diğer insanların kıymetli yaşamlarının bir kısmına da olsa denk düşerek onları kutsamasıdır.

KELİMELERE DAİR NOTLAR

Kanırta kanırta serbest kalmaları için uğraştığımız kelimelerin çukurunda bata çıka ilerleyen biz şairler, bence bu kelimelerden bazılarının melekler tarafından yazdırıldığını düşünmek istiyoruz; oysaki çoğunu ayıklayıp esnek ve güçlü bir hale gelinceye dek çekiçle dövmemiz gerekiyor; bir yandan da şistlerden uzak durarak yüzeyleri yontmaya çalışma zanaatının verdiği yorgunlukla boğuşuyoruz... (bir şairin yapacağı mizah da bu kadar olur zaten).

Bence şairin yeni kelimeler yaratmak, kelimelerden eski ve yeni halleriyle istifade etmek, ihtiyaç duyulan kavramsal veya duygusal sözcüklerin dilde var olmaması halinde yenilerini icat etmek gibi bir vazifesi vardır. İşte bu nedenledir ki özellikle dönüşümsel olan Kutsal'dan bahsederken şiire geri dönmemiz gerekir. Zira dünyevi nesir olan şeyi gayet güzel aktarabilir fakat olan şeyin içindeki hissi lirik bir mısra kadar iyi yansıtamayabilir. "Şiire geri dönmek," dedim çünkü şiirin birçoğumuz için birinci dil olduğunu düşünüyorum: Dünyayı, ilk olarak içindekiler, daha sonra dışındakiler olmak üzere şiir üzerinden algılarız.

Çocukluğumun geçtiği kuzeydeki göller yöresi ve ormanlık bölgelerin taşrasına mahsus bazı kelimeler kullandığımı göreceksiniz. "Aile dili"min hususiyetlerini aynen korudum, bu nedenle metinde gördüğünüz her hata yahut hata gibi görünen her ifade, yalnızca bana aittir. Umuyorum ki yazarken kullandığım üslubun konuşma tarzımla uyumlu olduğunu fark edersiniz. Dahası ortak dilde pek rastlanmayan yabancı kelimeler söz konusu olduğunda bunları, hemen ardından kendimce açıkladım.

Bildiğiniz gibi kelemeler, içlerinde hikâyeler taşırlar; kelimeleri küresel değil de daha yöresel şekilde kullanan insanların hikâyelerini mesela. Dolayısıyla kelimelerin nasıl yazılmış olduğu bile, farklı siyasi görüşler adına ve elbette dillerin korunması gibi kaygılarla önemli bir tartışma konusu olabilir. Örneğin kitabın "İthaf" kısmında, Milano'da bulunan bir kilisenin üzerindeki Meryem Ana'dan, o yöre insanının ağzıyla *Madunina* olarak bahsettik. Daha genel geçer İtalyancada *Madonnina* olarak adlandırıldığı da olur. Bir olaydan veya insandan bahsederken hangi kelimeyi kullanacağıma yahut o kelimeyi nasıl yazacağıma karar verirken, o kişi veya olay her neredeyse, o yöre halkının ağzıyla yazmaya meylediyorum.

Kullanmış olduğum başka kelimeler de var; mesela din. Bu kelimeyi [*Kitâb-ı Mukaddes*'te geçen] orijinal haliyle, yani "demet yapmak, bağlamak", "besin ve ışığa erişirken yan yana durmak" mânâsına gelecek şekilde kullandım. Latincede bir araya getirmek/bağlamak anlamındaki *re-ligare* kökünden gelen bu sözcüğün [*religion*], kimi okurlar için kendilerine göre nedenlerle ve çoğunlukla belirli bir dini inanç adına hareket ettiklerini iddia eden birtakım insanlar tarafından işlenen suçlara tanık oldukları veya bizzat maruz kaldıkları için itici geldiğini biliyorum. Benim arzum, sözcükleri orijinal hikâye ve anlamlarına geri döndürmek; metnin kimi yerlerinde bu tür kullanımlara rastlayabilirsiniz.

Ayrıca kitabın bir bölümünde, yaşanan deneyimin vahametini hakkıyla anlatabilmek maksadıyla, normalde vülger bir ifade olarak anlaşılabilecek bir söze yer veriliyor: *Ana sikici.* Fakat salt genelgeçer kabul gören bir tür vülgerliğin etrafında dönüyor

diye, kimilerinin uyarılarına kulak asıp bu dönüştürücü olayı kitaptan çıkarmak yerine, hikâyenin Kutsal Hanımefendimizin sevgisi bağlamında nasıl geliştiğini ve nasıl neticelendiğini göstermeyi tercih ederek kitaba koydum.

Özellikle benim yaş grubumdan insanların, bu tür ifadelere alışık olmadıklarının, bu kaba sokak dilini yadırgadıklarının, hatta rencide olduklarının son derece farkındayım. Eğer bu ifade sizi rahatsız ediyorsa özür dilerim; buna karşılık bizim gibi tozun toprağın içinden gelenler veya böyleleriyle uzun zamandır çalışanlar, bu tür sözcükleri şoke edici bulmaktan ziyade, anlık olarak yaşanan hayal kırıklığı ve üstünlük arayışının birer işareti olarak görürler. Kullanılan dili ama dilden de çok o hikâyede geçen insanları bir nebze olsun yukarı taşımaya çalışıyoruz. Umuyorum ki okurun yüreği, o bölümde yer verdiğimiz çocukların yaşadığı dönüşümün, kullanılan jargonun çok çok ötesine geçtiğini görür.

Çeşitli insan gruplarının kendilerini nasıl adlandırdıklarına karşılık başkalarının onlara ne isim verdiğine ve grup isimlerinin, zaman içerisinde daha geniş kültürel yapılara denk hale gelmelerine bağlı olarak tedricen nasıl değiştiğine dair bir de dipnot göreceksiniz. Bu kitapta ben gruplara, onların şu an kendilerine verdikleri isimlerle hitap ediyorum ki bu isimler yarın değişebilir yahut belirli bir gruba mensup insanların tamamı gruba verilmiş olan ismi onaylamıyor olabilir. Ait oldukları grupların, alt-grupların, kabile ve klanların eski isimlerini ve bu isimlerin spiritüel, siyasi ve coğrafi olarak hangi mânâlara geldiğini bana açıklayan insanlarla karşılaşacak kadar şanslıydım.

İnsanların ait oldukları topluluğa isim seçerken hem kendilerini şu an için nasıl gördüklerine hem de gelecekte neye dönüşmeyi umduklarına göre adlandırdıklarına tanık olmak gerçekten çok hoştu ki bu ikincisi, yani insanın kendisini veya ait olduğu grubu, dönüşebilmeyi/dönüşeceğini umduğu şeye göre adlandırması, esasında çok eski bir pratiktir. Belki de Kutsal Ana'nın onu sevenlerce takılmış bu kadar çok isme sahip olmasının nedenlerinden biri de budur. Evet, belki o bütün bu isimlerin hakkını veremez ama biz verebiliriz.

Ganz – Votivtafeln

Bu gördükleriniz, babamın mensubu olduğu azınlık statüsündeki Svabya kabilesinin geleneklerinden biri. İngilizcede bunlara genellikle "votive" adı veriliyor. Ailemin diğer tarafını oluşturan mestizo ve İspanyollar ise "ex-voto" olarak adlandırıyorlar. Latincede "ex-voto", insanın bir şey yapmaya, bir şey söylemeye, söylediğini geri almaya, bir şeye başlamaya yahut bitirmeye söz vermesi, bunu yaparken de meseleyle alakalı yahut alakasız Tanrı'nın yardımını ve onayını istemesi, yani adak adaması anlamına geliyor.

Ex-voto yahut adak görsellerinin gerçekleşen dileğe teşekkür etmek için de çizildiği olur. Aşağıda, hayatım boyunca adadığım yüzlerce adaktan birkaç tanesini sıralıyorum. Bunlar benim okyanusun her iki yakasının kadim müminlerinden olan halalarım ve teyzelerimden öğrendiğim, tefekküre dayalı dua etme pratiğinin bir temsili. Kutsal Ruh'tan edilecek her niyaz, yapılacak her değiş tokuş ve verilecek hediyeler için art arda okunacak duaları öğrendim onlardan. Bu pratiklere illa bir isim vermem gerekseydi, herhalde "dışavurumsal dualar" demem uygun olurdu. Ancak ben, bizde bir aile geleneği olan anlık "hikâye uydurma" yeteneğimize istinaden bunları "yapma dualar" olarak adlandırıyorum.

Kimilerini, tanıdığım ve tanımadığım, bunlara cidden ihtiyacı olan insanlara yardım etmek amacıyla, kimilerini de İbranicede "tikkun olam" denilen, dünyanın ruhunun onarılması için adamıştım. Diyeceğim o ki ihtiyacı olan bütün insanlar için, sizin için, benim için, hepimiz için dua edip adadığım adaklardır bunlar. Biliyorum ki ruhunuz, hangi adağın hangi zorlu olay veya süreç için olduğunu ve bunun neden böyle olduğunu onları görür görmez anlayacaktır. Ruh, çok dillidir ve en iyi konuştuğu dillerden biri de görsellerdir.

KULLANILAN GÖRSELLER VE KİMLERE AİT OLDUKLARI

İthaf:

Fotoğraf: *La Madunina/Madonnina en Milano*, İtalya, 1762 yılında heykeltıraş Guiseppe Perego tarafından yapılmıştır.
Fotoğraf için Milano'yu ziyaret eden turistlere teşekkürler (*grazie tanto*).

İçindekiler:

"Meryem'in M'si, Annem, Kız Kardeşim, Arkadaşım"

BAŞLANGIÇ SÖZLERİ: Açılış Takdisi, *Totus Tuus*, Sana Aitim, Kutsal Anamız

Adak: "Kutsal Anamız'ın Güzel Rüyalar Görmemiz İçin Takdis Ettiği Yorgan" Dr. C. P. Estés'e aittir.
Satın alarak üzerini bizzat işlediğim yorganın üst kısmında yazanlar: İstirahat, Tatlı Uykular, Sessizlik, Huzur, Arkadaşlar, Yatışma, Yürek, Şifa, Güzel Rüyalar.
Yorganın alt kısmında ise şunlar yazıyor: Kutsal Ana, Lekesiz Kalp, *Mi Madre* [Annem], Cennetin Aynası, Fildişi Kule, *Abbol de la Vida* [Hayat Ağacı], Okyanus Yıldızı, Lütfen Benim İçin

Dua Et, Beni Yenile, Güçlendir, İyileştir, Sana Şükranlarımı Sunuyorum, Sonsuza Dek *Totus Tuus* (Sana Aitim)

1. **BÖLÜM: Yüzünü İlk Gördüğümde**
1. Kolaj: "Kırmızılı Kadının Gölü" Dr. C. P. Estés'e aittir.
2. Kolaj: "Michigan Gölü'nün Kutsal Hanımefendisi" Dr. C. P. Estés'e aittir.

2. **BÖLÜM: Güçlü Kadını Serbest Bırakın**
Adak Kolajı: "Yaşlı Kutsal Ana, Donuk Değil Kanlı Canlı Bir Kadın Olarak Bilinsin ve Gösterilsin" Dr. C. P. Estés'e aittir.
Bu adakta şunlar yazmaktadır:
Kutsal Ana, Pek Çok Yüzü ve Adı Olan Kadın: Ben seni "Kutsal İhtiyarımız" olarak biliyorum; seninle ilgili neredeyse hiç duyulmamış bir tasvir bu. Anlatılan eski hikâyelere göre, o yaşlı halinle Artemis'in Efes'ine çıkıp "yaşamınla örnek olmaya" devam etmişsin oysa. Bazı kadim müminler, tıpkı Kana şehrinde yaptığın gibi, kutsal kabile danslarını teşvik etmeyi sürdürdüğünü anlatırlar orada.
2011 yılının Haziran ayında, bu kitabı yazmayı bitirdiğim gün ve dünyanın her yerinden insanların acılar içinde inlediği iki bin yılın ardından, Hıristiyan otoriteleri Hıristiyan misyonerlerin eylemleri üzerinden "... [başkalarına ait] ibadet yerlerine, kutsal sembol ve metinlere zarar verilmesi ve yok edilmesi de dahil olmak üzere, şiddetin her türünü lanetlediklerini" resmi olarak ilan ettiler.
Eğer öyleyse "Şükürler Olsun!" demek için harika bir neden ve inşallah bütün topluluklar için de geçerli olur bu. Hepsi için. Ve inşallah bugün bütün kılıçlar çekiçle dövülerek birer pulluk bıçağına çevrilir ... ki yaşama halel getirmek yerine toprağa yeni bir yaşam ekilebilsin.
Uzun zaman önce yaşanan korkunç fetihlerden ve zamanımızın davetsiz istilalarından sonra –ki "İnanç" adına yapıldığı iddia edilen tüm bu istilalar şiddet ve sömürüyü de beraberinde getirmiştir– 2011 yılının Haziran ayında, "dünya Hıristiyan nüfusunun yüzde 90'ını temsil eden" Dünya Kiliseler Konseyi, Dinlerarası Diyalog Papalık Konseyi ve Dünya Evanjelist Birliği, bana göre epey "dikkat çekici bir vicdan belgesi" olarak tanımlanabilecek bir metin yayımladılar. "Kilise tarihinde bir ilk olan..." bu doküman, bazı etik ve insani unsurları net biçimde ortaya koyuyor: Misyonerlerin kandırmaca ve zorlamalarıyla başka kültür ve dinlerin ortadan kaldırılması lanetleniyor. Çoğumuz dünya genelindeki masumların "acıklı tarihi"ni ve dini sistemlerinin

nasıl korkunç şekillerde yok edildiğini gayet iyi biliyoruz. İnsanlık ve topluluk haysiyetine dair yeni bir bilinç ortaya çıksın; kendi inançlarını bunları kabul etmek istemeyen başkalarına "onların iyiliği için" zorla dayatmaya çalışanlar, başka Hıristiyanlara eziyet eden Hıristiyanlar da dahil, bu konuda bilinçlensin. Bütün donmuş kalpler çözülsün. Bütün kalpler tatlı mı tatlı olsun. Bütün kalpler, doğuştan itibaren herkeste var olan o hediyeyi, yani kendi türünden olmayanları da çaresizce sevmeyi hatırlasın. Amaç hep bu olmuştur zaten.

3. **BÖLÜM: Ayyaş ve Hanımefendi**
Açılış Görseli: © Mednyanszky Zsolt/Shutterstock
Sanat Eseri: "*La Conquista Grotto*'su" heykel, döküm parçalar ve taş işçiliği Roy Neal'a aittir.
Sanat Eseri: "Meryem'in Kuyusu" heykel, su elemanları ve taş işçiliği Roy Neal'a aittir.
Fotoğraflar Lucy Backus Malloy tarafından çekilmiştir.

4. **BÖLÜM: Guadalupe, Cennette Bir Kız Çetesi Lideridir**
Adak Kolajı: "*Nuestra Señora de los Cuchillos*, Bıçakların Kutsal Hanımefendisi" Dr. C. P. Estés'e aittir.

5. **BÖLÜM: Rüyacıların Katli: *Maíz* [Mısır] Ana**
Adak Kolajı: "Katliamdan Sonra Ayağa Kalk" Dr. C. P. Estés'e aittir.
Bu adakta şu sözler yazar:
"Ayağa kalk!
Katliamdan sonra bile...
Bilhassa katliamdan sonra hatta"
Der Fethedilmişlerin Anası
La Conquista.
Onun adının fetih kavramıyla özdeşleştirilmesi farklı şekillerde yorumlanabilir. O, birileri veya bir şeyler –ölümcül bir bağımlılık yahut adaletsiz bir rejim veya çevre– tarafından ele geçirilmiş ve köleleştirilmiş olanların annesidir. Aynı zamanda insanların kalbini fetheden, kırık kalpleri iyi eden, soğuk kalpleri ısıtan, burulmuş kalpleri düzelten, fazla ısınmış kalpleri soğutandır. Nitekim *La Conquista* unvanı, birçok güzel anlamıyla anlaşılabilir.

6. **BÖLÜM: *Memorare*, Hatırla!**
Adak Kolajı: "Kutsal Hanımefendimiz, Oklardan Gömlek: Savunmasızların Nasıl Korunacağını Öğretir, Bilaistisna!" Dr. C. P. Estés'e aittir.

"Oklardan Gömlek" adağında şu sözler yazar:
Memorare
Çünkü...
Ona zarar verilemez,
Zira hem O hem de İlahi Çocuğu Sonsuzdur...
Çünkü O son derece emindir
Kendi Çocuğunun Tanrısallığından
Ve öğretilerinin mutlak bekasından...
Yeryüzündeki bütün çocukları korumak için
–Bizim aracılığımızla–
Derhal ve daima harekete geçer

7. BÖLÜM: **Kalbe Saplanmış Yedi Kılıcın Anlamı**
Adak Kolajı: "Gücün Tanımı: Delik Deşik Ama Çetin Ceviz" Dr. C. P. Estés'e aittir.
"Delik Deşik Ama Çetin Ceviz" başlıklı adakta şunlar yazar:
... Ailemizin yaşlı kadınlarının anlattığına göre
Kutsal Hanımefendimizin kalbini delik deşik eden kılıçların kabzası...
Tomurcuk gülleri koruyan kıvrık çanak yaprakların şeklinde olurmuş.
Dua ve zamanla, her kılıç kabzasında yedi kokulu gül açarmış tekrar tekrar.
Çekilen acı gözyaşı yağmurlarını getirirmiş çünkü,
Sonra gözyaşı yağmurları toprağı sularmış,
Varlığımızın kuru toprağındaki nemin,
Yeni bir yaşam ortaya çıkaracağı muhakkakmış.
Gözyaşları sizi bir yerlere götüren bir nehirdir...
Yeni bir yere, daha iyi bir yere*
*Son iki cümle, *Kurtlarla Koşan Kadınlar* kitabındandır.

8. BÖLÜM: **Duvarın Ardındaki Kutsal Hanımefendimiz**
"Dünyanın Duvarlarının Üzerinden Atlayan Annenin [*Mother*] M'si":
© Phase4Photography/Shutterstock
"Önceki Hali" Fotoğrafı: Denver Colorado'da bulunan Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe Kilisesi'ndeki merkez sunak ve "Santo Juan Diego ve Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin Tarihi ve Kutsal Duvar Resmi" ressam Carlotta EspinoZa tarafından 1978 yılında yapılmıştır.
"Sonraki Hali" Fotoğrafı: Merkez sunağın tadilattan sonraki hali, *La Señora*'nın resmi, duvarın arkasında kalmıştır.

İki fotoğraf da Daniel Salazar tarafından çekilmiştir (Denver, Colorado).
Fotoğraf: Kutsal Hanımefendimiz Mucizevi Madalyon Kilisesi'nin Merkez Sunağı.

9. **BÖLÜM: Meryem Adında Bir Adam**
Adak Kolajı: "Karanlıkta Parlayan Kutsal Hanımefendimiz" Dr. C. P. Estés'e aittir.
Bu adakta şöyle denilmektedir:
Karanlıkta parlayan
Kutsal Hanımefendimiz
Gamalı haçları başlangıçtaki anlamına
Geri döndürebilir pekâlâ:
Sevgi Tanrısı
Çoğunluğun bildiği gibi gamalı haç, o acımasız rejimle ilişkilendirilmeden önce, dönen tomrukları, dört yönü, dört rüzgârı, muazzam yaşam çarkını simgeliyordu. Kadim sembollerin en kutsallarından biri olan gamalı haç, yirminci yüzyılın Nazileri tarafından yeniden tedavüle sokuldu. Onu kendi "saflık"larının simgesi olarak kullanıp katliam ve felaketlere yol açanlar, bu kadim sembolün her yerini kana buladılar.
"Meryem Adında Bir Adam" bölümünde, Nazilerden kaçan amcamın hikâyesi anlatılıyor. Sonunda Amerika'daki akrabalarının yanına sağ salim ulaşmayı başaran amcam, bu hikâyeyi bana muhtelif zamanlarda, muhtelif biçimlerde anlatmıştır. Masumları öldürenlerin –kim olursa, ne vakit olursa olsun– ülkeleri olmaz. Koruyup kurtaranlar ise şu veya bu ülkenin vatandaşları değil, Sevgi ülkesinin Tanrılarıdır.
Mesih sembolizminde haç, Sevgi'nin hüküm süreceğine, salt insandan değil, "kaynaksız Kaynak"tan kaynağını alan sonsuz Sevgi'nin asla ölmeyeceğine dair bir vaattir.
Burada bahsi geçen amcam, ailemi anlattığım *The Faithful Gardener* [Sadık Bahçıvan] isimli kitabımda, savaştan nasıl sağ kurtulduğunu, yaşayan Tanrı'yı nasıl ormanda bulduğunu uzun uzun anlattığım hikâyenin kahramanıyla aynı kişidir.

10. **BÖLÜM: Siyah Meryem Ana**
I. Adak Kolajı: "Söndürülemeyen Kadın"
II. Adak Kolajı: "*Sanctu, Sanctu*: ...nın Omuzlarında Duranların Omuzlarında Durmaktadır"
İki görsel de Dr. C. P. Estés'e aittir.

11. **BÖLÜM: Ana Sikiciler [*Motherfuckers*] Nasıl Birer Kutsal Ana'ya Dönüştüler?**
Adak Kolajı: "Tren Yolu Köprüsünün Kutsal Hanımefendisi" Dr. C. P. Estés'e aittir.
Bu adakta şu sözler yazılıdır:
Demiryolu Köprüsünün Altındaki Kutsal Hanımefendimiz...
Zifiri Karanlıktaki Işık
Daha da Parlaktır.
Mürekkeple yapılmış çizimler: "Dövme-*cito*'lar: Kutsal Ana İçin Yapılmış Küçük Dövmeler" Dr. C. P. Estés'e aittir.

12. **BÖLÜM: Ulu Kadın Bize Her Gün Görünür**
Adak Kolajı: "Meryem'in Dolabı" Dr. C. P. Estés'e aittir.

13. **BÖLÜM: Ana Yol Ayini: Onun Nurlu İsimlerinin İlahisi**
Adak Kolajı: "Mavi Otoyolların Kutsal Hanımefendisi" Dr. C. P. Estés'e aittir.

14. **BÖLÜM: Kürtajdan Sonraki Şefkat: "Onun, Asla Onun Olmamış Çocukları"**
Adak Kolajı: "*La Mariposa*: Kelebeğin Kanat Çırpışı, Yeni Yaşamın Kutsal Hanımefendisi" Dr. C. P. Estés'e aittir.
Bu adak bağlamında "Kelebeğin Kanat Çırpışı": Biz kadınlar hamileliğimizin dördüncü ayında yahut belki biraz daha sonrasında, rahmimizde ufak bir kıpırdanma hissederiz; içimizde hareket eden minik yavrudur bu. Bir kelebeğin kanat çırpışını andırır. Çoğumuz olduğumuz yerde şaşkınlıktan öylece kalakalırız. Sonuna kadar tamamlamayı başardığım fakat pek çok nedenden ötürü epey zorlu geçen her iki hamileliğimde de o "kelebek ânı" gerçekleştiğinde nerede olduğumu, günün veya gecenin hangi saati olduğunu, ne yapmakta olduğumu, üzerimde ne olduğunu, nasıl bir gün olduğunu, havadaki kokuyu bunca yıl sonra bile hâlâ hatırlarım. O kutsal anda her şey bir anda durmuştu, yaşadığım şaşkınlık dışında, o büyük hayret dışında. Yaşam. Hareket ediyordu. Olanca kutsallığıyla. Canlıydı. Benim bedenimin içinde miydi sahiden? Bana ve benimle olan şey miydi bu? Bir kelebek formunda bana gelen ve benim aracılığımla gelen kimdi? Var olmanın muhteşem hafifliği.

15. **BÖLÜM: Boğulan Adam**
Adak Kolajı: "Kutsal Hanımefendimizin Hayat Kurtaran Kemendi" Dr. C. P. Estés'e aittir.
Bu adakta şunlar yazılıdır:

...sana yalvarıyor ve dua ediyorum, Tanrı Anası!!
Ve tespihimi olanca gücümle dalgaların arasına atıyorum...
La Virgen'in kemendi dakikalarca havada asılı kalıyor böylece...
Ah Kutsal Hanımefendimiz,
Yardım ulaşıncaya dek,
Lütfen yabancının suyun üzerinde kalmasını sağla.

16. **BÖLÜM: Tanrı'nın Elleri Yoktur: María'yı Teselli Etmek, *Pésame* Ritüeli**
Adak Kolajı: "Tanrı'nın Kendi Elleri Yoktur, Bizimkileri Kullanır: *Los manos de la gente quien la ama*, Kutsal Hanımefendimiz'i Seven İnsanların Elleri" Dr. C. P. Estés'e aittir.
Fotoğraf: "Siyaha Boyanmadan Önce: Kutsal Hanımefendimiz Küçük Fatima"

17. **BÖLÜM: Afrika Ana'nın Meryemleri**
Adak Kolajı: "Kutsal Afrika Ana" Dr. C. P. Estés'e aittir.

18. **BÖLÜM: *La Posada* Ritüeli: "Burada Sana Da Yer Var"**
Adak Kolajı: "*El Cristo de La Llave*: Meryem'in Mucize Çocuğu" Dr. C. P. Estés'e aittir.

19. **BÖLÜM: Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe: Kırık Kalbin İzlediği Yol**
Adak Kolajı: "*La Mystica*'nın M'si" © Michael Levy/Shutterstock

20. **BÖLÜM: Onu Sınırda Durdurmaya Çalıştılar**
"*El Milagro de la María*'nın M'si, Kutsal Hanımefendimizin Mucizesi" © Mikhail/Shutterstock
"*La Señora de Guadalupe* ve Onu Seven İnsanlar" fotoğrafı, Santa Fe, New Mexico.
"Nuestra Señora de Guadalupe" fotoğrafı, Santa Fe, New Mexico. Her iki fotoğraf da Joshua Trujillo'ya aittir, guadalupejourney.blogspot.com, joshuatrujillo.com.

21. **BÖLÜM: Cennete Girmenin Ne Kadar Zor Olduğuna Dair Hakikat**
Adak Kolajı: "Cennete Açılan Kapı" Dr. C. P. Estés'e aittir.

22. **BÖLÜM: Kapanış Takdisi: Unuttun mu? Senin Annenim Ben**
Kutsal Kart Tasarımı: "Guadalupe'nin Cuauhtlatoatzin, Santo Juan Diego Aracılığıyla Bizi Takdisi" Dr. C. P. Estés'e aittir.

23. **BÖLÜM: Anne Hakkında Güzel Sözler**
"*Mi Madre*'nin M'si" © karbunar/Shutterstock.

24. BÖLÜM: Duaların En Yücesi
"Meryem'in M'si, Annem, Kız kardeşim, Arkadaşım"

Okura Notlar:
Görsel: © discpicture/Shutterstock

Kullanılan Görseller ve Kimlere Ait Oldukları:
Fotoğraf: "Ganz–Votivtafeln" © Michael Kranewitter, 2007/ Creative Commons Copyright.

Şükran ve Şefaat Duası:
Görsel: © Ra Studio/Shutterstock

Sıra Dışı Bir Biyografi:
Görsel: Typeface Authentic Ink Initials © Florian Schick/Schick-Fonts

Dr. Clarissa Pinkola Estés'in Diğer Çalışmaları:
Görsel: © jörg-röse-oberreich/Shutterstock

Dizin:
Görsel: © Theo Malings/Shutterstock

ŞÜKRAN VE ŞEFAAT DUASI

Bizim ailede anlatılan bir hikâye vardır:

Savaştan sonra bir köylü kadınının elinde, moloz yığınlarının arasından kurtardığı bir torba buğday tohumu kalmış ama bunları ekecek toprağı tokmuş. Tohumlara gözü gibi bakmış, korumuş ve aradan uzun yollar geçtikten sonra bir mucize eseri, verimli bir arazi verilmiş kadına. Artık tohumlarını toprağa ekebilir, civar köyleri de besleyecek bir buğday tarlası yetiştirebilirmiş. Fakat işler kadının planladığı gibi gitmemiş pek. Küreğini toprağın derinlerine daldırıp tersyüz etmeye çalışırken bir de bakmış, çil çil altınlar gelmiş küreğine. Ona verilen arazide, saklı bir hazine varmış meğerse.

İnsanlar yaratıcı bir iş için bir araya geldiklerinde de benzer bir şey olur bazen. Ben buna tanığım. Tıpkı hikâyedeki köylü kadın gibi, yayımladığım her yeni kitapla karşıma yeni yeni güçlükler ve mücadele edilecek şeyler çıksa da asla ummadığım bir şekilde benimle birlikte yürümek üzere yanıma gelen

insanlardaki saklı hazinelerle de karşılaşıyorum. Bazıları sadece bir anlığına yanıma uğramış oluyor, bazıları salt "mürekkep kuruyuncaya kadar" yanımda duruyor, bazılarıysa verdiğim *luchas* (mücadeleler) sırasında, nadasa bırakılmış anlarda veya fırtınalar koptuğunda arkalarını dönüp gitmiyor, her şey güllük gülistanlıkmışçasına uzun soluklu ve sadık seyyahlar olarak varlıklarıyla kutsuyorlar beni.

Hayatının büyük bir kısmını türlü türlü mağaralarda yalnız başına çalışarak geçirmiş biri olarak, yardım etmek üzere yanıma gelmiş olan, ben bir köşede esen rüzgârların ortasında yaratıcı ateşin sönmemesi için kendimi parçalarken, meleklerin sözlerini tercüme etmeye uğraşırken, şeytanları kovmak için kanatlarımı çırparken ve bir yandan kalbin ve ruhun taahhütlerini yerine getirmeye çabalayıp diğer yandan bana verilmiş zaman diliminde satırları satırlara, günleri günlere, yılları yıllara eklerken, kalbimin kapısını çalmış herkese minnettarım.

Şimdi sırada pelerinlerini takıp olanca nezaketleriyle yanıma gelmiş ve/veya gerek yaşamımda gerek bu kitabı yazarken tatlı tatlı yanıma sokulup yardımlarını sunmuş olan "saklı hazineleri" bir bir saymak var. Farklı dünyalardan kökler taşıyan, "telli çalgıyı yerinden indirip çalan" ve bunu her gün çok farklı şekillerde yapan mümessilim Ned Leavitt. Sounds True'nun kurucusu ve başkanı, saklı hazinelerle dolu tarlasını kendi kendine yetiştirip muhafaza etmiş, başkalarına çok farklı konularda yardım etmiş ve yüreğimi her zaman sakınıp korumuş olan Tami Simon.

Hayatımı umursayan, dimdik ayakta duran ailem. Ben de sizlerin yaşamını ve yeteneklerini önemsiyorum. İstediğim her an yardımıma koşan, daha önce aklıma gelmemiş olan faydalı önerilerle gelen canikolarım, sağ ve sol kollarım benim: Babam Jozsef'in sevgi dolu hatırasına, Tiaja'ya, Chicito'ya, Lucy'ye, Teena'ya, Marvell'a, Martita'ya, Chuck ve Nora'ya... İhtiyarlarımızı yitirdikçe ailemiz biraz küçüldü: Nitekim bütün tatlı, tuhaf, sert ve dünyalar güzeli ihtiyarlarımıza... Ailemizin mülteci ve göçmen geçmişini kitabın farklı bölümlerinde halihazırda dile getirmiştim. "Modern zamanlar"ın kakofonisi içinde bazıları, yeraltında ve yer üstünde sırf biz özgür olabi-

lelim diye en az bir kırık kanatla zorluklar içinde uzun süreler uçmuş olanları unutuyor. Biz sizi unutmuyoruz ama. Sizler bizim çok sevgili, pejmürde ve toz toprak içindeki azizlerden mürekkep mezhebimiz, eşi benzeri olmayan ruhlardan mürekkep kabilemizsiniz.

Leavenworth Kansas menşeili, her biri birer şifacı, hastane kurucusu, eğitimci, aynı anda hem dua edip hem duvar boyayabilen, gözü pek ve azimli rahibelerden oluşan bir mezhep/tarikat olan Hayırsever Rahibeler ile neredeyse on beş yıllık bir ilişkimiz var. Bu rahibeler Çin de dahil olmak üzere birçok ülkede yaşıyor ve her gün bir araya geldiğimiz ortak dua ve etüt saatlerimiz oluyor. Kız kardeşlerimle birlikte "değersizlerin de değersizi" olarak adlandırılan ve fakat birçok yönden "değerlilerin de değerlisi" olduklarını yakinen bildiğimiz insanlarla çalışmak ve onları sevmek, bana güç veriyor. *National Catholic Reporter*: Bu gazetede yayımlanan üç kısa sütun, bu kitapta üç uzun bölüme dönüştü. "*El Río Debajo del Rio*" ("Nehrin Altından Akan Nehir") başlıklı köşemde adalet, kültür ve ruh üzerine görüşlerimi yazmama müsaade ettikleri için minnettarım. Ayrıca ben on altı yaşındayken yazdığım şiirleri beğenip desteklediğini belirten açıklamalı bir mektup gönderme zahmetine katlanan Rahibe Mary Madeleva'ya ve şiirlerimi Rahibe Madeleva'ya götüren genç rahibeye teşekkür ediyorum; bu arada biz size konuştuğunuz o güzelim Güneyli aksanı nedeniyle Rahibe Mary Magnolia adını takmıştık. Kutsal Haç Cemaati'nin bütün rahip ve rahibelerine, kalıcı olması gereken "ilk şey" olan toplumsal adaleti öğrettikleri için teşekkür ediyorum.

Kutsal Ana'nın bir avuç harikulade *desperados*, keskin zekâlı, dahi ve tuhaf şekilde yetenekli yazarlar tarafından yazıya aktarılmasına seve seve müsaade eden *The Bloomsbury Review*'un yayıncısı Marilyn Auer'e teşekkür ediyorum. Facebook sayfalarımda ve diğer forumlarda şekillenen "anlık köyler"deki "sevgili cesur ruhlar" bu çalışmayı heyecanla ve yürekten desteklediler ki böylesi bir destek yalnız bir yazar için her zaman çok önemli olmuştur.

Sabır ve sevgi dolu nezaketleri için tüm Sounds True ekibine müteşekkirim. Kitap yazma işi, dışarıdan çok basitmiş gibi

görünebilir: yazılıyor, düzeltiliyor, basılıyor ve dağıtılıyor. Oysaki bu kitabı sizlere ulaştırmamızda Sounds True'da veya onunla bağlantılı olarak çalışan yüz kadar kişinin bir şekilde emeği var: Kitaplara kendi öz çocukları gibi ihtimam gösteren genç anne, baş editör Haven Iverson. Kelimelerin ve görsellerin elektriğini çok iyi anlayan hem cevval hem nazik, nadir bulunan bir yetenek, sorumlu sanat yönetmeni Karen Polaski. Sanat ve editörlük departmanlarında çalışan diğer sabırlı ve akıllı ruhlar: Lisa Kerans, Levi Stephen, Beth Skelley. Düzeltileri yapan işinin ehli bir avuç editör: Rachel Shirk, Florence Wetzel, Allegra Huston, Lucy Malloy, Dr. Martha Urioste, Rachel Patten ve dizini oluşturan Jeff Hoffman. Kitabın yazım sürecinde hangi aşamalara geldiği ve nelerden bahsettiği hakkında insanları bilgilendiren, adeta kitabın çığırtkanlığını yapan sevgi dolu ruhlar. Reklam yazarlığı karavanının yolcuları: Chantal Pierrat, Shelly "Emotikins" Francis, Wendy Gardner ve Grayson Towler. Lojistik için güzel haritalar çıkaranlar: Wendy Albrecht, Jaime Schwalb, Jenifer Wolinski ve Rebecca Chenoweth. Benzersiz birer yüreğe sahip, sadık hobbitlerim benim: Dünya genelinde yaptığımız çevrimiçi canlı yayınlarda sesimin son derece net biçimde sizlere ulaşmasını sağlayan, gerek bu yayınlarda gerekse *Güçlü Kadını Serbest Bırakın* için kullanılan güzel görsellerde emeği olan Aron Arnold, Stephen Lessard, Hayden Peltier ve Josh Wright.

Kendilerine özgü sesleriyle, dünyaya çok büyük katkılarda bulunan tüm meslektaşlarıma ve bu kırk yıllık "Pinkola-Estés" markasına, bir başka deyişle Jung'un engin çalışmalarından kaynağını alıp etnik halkların pratik ve sözlü geleneklerine dayanan arketiplerin altında yatan kök taşıyıcılara dair fikirlerim doğrultusunda geliştirdiğim arketipik psikoloji dalına destek veren herkese teşekkür ederim: Rafael López Pedraza, Thomas Kirsch, Renos Papadopoulos, Andrew Samuels, Joyce Meskis, Molly Moyer, Spence Backus, Virginia Sumners, Jan Vanderberg, Craig M., "Willow" Ailesi, J. Cupcake, Dana Pattilo, charlie merhoff, *Las Marias*, "Beyazlı Kadınlar" dünya genelindeki *mis Guadalupañas* [Guadalupe'ye adanmışlarım], Ana Castillo, Demetria Martinez, Claribel Alegria, Maestra

Alena, Eduardo Galeano, Steve Rush, Mike Wilzoch, Alive Walker, Maya Angelou; burada ve daha önce bahsettiğim, gerek bu yürüyüşü gerekse yürüyüşçüyü güçlü kılmış olan, *mis comadres y compadres.* Onlara demek isterim ki "*Todos se refugian en El Corazón*" hepimiz yürekte sığınacak bir yer ararız.

Dünyanın herhangi bir yerinde, düşüncelerinde, belleklerinde yahut herhangi başka bir parmaklığın ardında hapsolmuş masum ruhlara sesleniyorum. İnancınızı yitirmeyin. Kutsal Ana sizin yaşadığınızı biliyor ve biz "kadim müminler ve siyahlar giymiş ihtiyar kadınlar" ruhen, aklen, bedenen, kalben, her anlamda özgür kalmanız için her gün dua ediyoruz. Ve Ruh'a teşekkür ediyorum, yeryüzündeki en nesli tükenmiş şey olan Ruh'a! Sen de bize söz ver, ortadan kaybolmayacağına söz ver! Ve Kutsal Ana'ya teşekkür ediyorum; *La Entrada*'dır o, giriş yoludur; ona hayatımı borçlu olduğumu söylesem abartmış olmam. *Totus Tuus ego sum Maria.* Tamamen seninim, sana aitim. Sen de bize aitsin. Bize. Hepimize.

SIRA DIŞI BİR BİYOGRAFİ

Clarissa Pinkola Estés (PhD), Amerikalı şair, travma-sonrası uzmanı, sosyal aktivist ve İsviçre'nin Zürich kentinde bulunan C. G. Jung Uluslararası Psikanalistler Derneği'nden sertifikalı bir psikanalisttir.

"Artık neredeyse kaybolmaya yüz tutmuş olan sözel ve etnik geleneklere sahip bir ailede büyüdüm. Ailemdeki birinci kuşak Amerikalılardan biriyim; çocukluğum Büyük Göller'e yakın 600 nüfuslu bir köyde geçti. Kökenleri Meksikalı mestizolar ile geldikleri topraklarda çoğunluğu oluşturan Macar ve azınlık konumundaki Svabya kabilelerine dayanan mülteci ve göçmenlerden oluşan ailemdeki çoğu insan ya hiç okuma yazma bilmiyor yahut çok az biliyordu. Benim yazdıklarımın çoğu da ilhamını, eski ülkelerinde, yani memleketlerinde çiftçi, çoban, tekerlekçi, dokumacı, şerbetçiotu ve meyve üreticisi, marangoz, dantelci, örgücü ve at yetiştiricisi olan insanlardan alıyor. Bizler her fırsatta kendini ortaya atıp dans eden, dans etmeyi çok seven insanlarız; öyle ki biri çorbasını azıcık höpürdeterek içecek olsa, onun gürültüsüne bile kalkıp oynarız. Aşırılığın ve

yoksulluğun muhtelif türleri, zorunlu olarak birbirini tamamlar bizim ailede."

Estés insanlara *remedios*, şifa olsun diye yazdığı psikanalitik kitaplarda, hikâyeler anlattığı ses kayıtlarında ve sahne performanslarında şiirlere çok sık yer vermektedir.

"Sounds True stüdyolarında ses kayıtları yapmaya başladığımız 1989 yılından beri, aslında çocukluğumdan beri, aile hikâyelerimi 'şifa hikâyeleri' şiirlerimi ise 'cuentitios, yani 'küçük hikâyelerim' diye adlandırıyorum. Kadim şifa geleneklerine dayanan bazı mevhibelerim var: la voz, yani ses, las palabras de la chupatinta, yani mürekkep lekeli ellerimle yazdığım kelimeler ve pláticas, yani insanların kalplerinin bir süre sonra aynı ritimle atmaya başladığı bir sohbet türü. Bu şifa yöntemleri son derece yumuşak olabilir ama sizi zorlu yollardan yürütüp Yeats'in o güzel dizeleriyle söyleyecek olursak "tüm merdivenlerin başladığı... yüreğin pis kokulu çaputlar ve kemiklerle dolu çukuruna" götürme ihtimali daha yüksektir."

Ruhun yaşamına dair birçok eser kaleme almış olan Estés'in kitapları otuzdan fazla dile çevrilmiştir. *Kurtlarla Koşan Kadınlar: Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler* isimli kitabı *New York Times*'ın çok satanlar listesinde tam 145 hafta kalmıştır. Misafir öğretim üyesi olarak üniversitelerde dersler, iki farklı ırk ve üç farklı kültürel mirastan geliyor olmasının avantajından faydalanarak çeşitlilik/farklılık konularında seminerler vermektedir.

"Doktora ve post-doktora derecelerimi bin bir zorlukla elde ettim çünkü bir yandan da çocuklarımı büyütüyor, birkaç işte birden çalışıyor, bedenimi ve ruhumu bir şekilde bir arada tutmaya uğraşıyordum. Sadece öğrenmeme değil, aynı zamanda araştırmama ve doktora çalışmalarıma yoğunlaştığım dönemde daha önce var olmayan bir disiplin ortaya çıkarmama izin verildiği için minnettarım: kabileler, şirketler, aileler, dini ve kültürel gruplar, bir başka deyişle "iki veya daha fazla insanın aynı çatı altında bir araya geldiği" küçüklü büyüklü bütün grupları temel alan etno-kilinik psikoloji. İsim yapmış okullara giremediğim son derece mütevazı bir üniversite hayatım olsa da kendi ailem bana tam teçhizatlı ve rüstik bir yeraltı laboratuvarı sunmuştu ki bu da en

az gidilen okul kadar önemliydi. Bununla birlikte çok hayranlık duyduğum ve fakat imkânsızlıklardan ötürü gidemeyeceğimi çok iyi bildiğim bir üniversite vardı. "ABD'deki en eski yüksek eğitim kurumu" diyorlardı adına ve mottosu 'Veritas' yani hakikat idi. Cambridge, Massachusetts'e erişmem mümkün değildi belki ama ormanların ve göllerin vahşi çocuğu olarak büyümüş bendeniz için, Michigan Gölü bir nevi Harvard olmuştu galiba."

Birçok devlet kurumu ve müessesede anı yazısı, elektronik kitap yazımı, eleştirel hikâye anlatıcılığı ve performans gibi konularda dersler vermiştir. Hapishanelerde verdiği yazarlık derslerine 1970'lerin başında, Colorado'daki erkekler ıslahevi ile Batı ve Güneybatı'daki muhtelif cezaevlerinde başlamıştır.

"En kavrayışlı yazarlardan bazıları hapishanelerden çıkar. Yazmak birçok yönden Ruh'un hayatta kalma mekanizması olarak işlev görebilir. Biz şairler çoğu zaman yazmanın hayatımızı kurtardığını söyleriz. Bu öylesine söylenmiş, şişirme bir laf değildir. İçinde yaşadığımız zamanda, demir parmaklıkların arkasında veya önünde, ruhsal açıdan beslenmenin ne denli zor olabildiğine dair bir gerçekliktir. Şiir ve yazı, sahibi olduğumuz ve haksız/adaletsiz şekilde sınırlandırıldığında kolaylıkla çürüyüp gidebilecek olan aç biilaç atardamar sistemimiz için, Ruh'u canlandıran bir kan torbasıdır."

Estés aynı zamanda travma-sonrası iyileşme uzmanı ve 41 yıllık klinik deneyimi olan bir psikanalisttir. Doktora derecesini Union Institute & University'den almıştır.

"Travma-sonrası uzmanı olarak çalışmaya 1960'ların başında Hines Illinois'de bulunan Edward Hines Jr. Savaş Gazileri Hastanesi'nde başladım. Orada kuadripleji hastası yahut uzuvlarını yitirmiş Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Kore ve Vietnam gazileriyle çalıştım. Bunun haricinde, ağır yaralı çocuklara hizmet veren başka kurumlarda, şahsen epey zorlu ve üzücü geçen deneyimlerim oldu; o yıllarda üst ve orta sınıfa mensup ebeveynlere, yaralı yahut özel gereksinimli çocuklarını kurumlara göndermeleri salık veriliyordu. Savaş gazilerinin aileleriyle de yakından çalışma fırsatı buldum; o yıllarda savaş sonrası nevrozu denilen, şimdilerde travma-sonrası stres bozuk-

luğu olarak adlandırdığımız şeyin kendilerine özgü versiyonlarını deneyimliyorlardı. Biri savaşa gittiğinde, onu seven herkesin aslında onunla birlikte savaşa gittiği kendi mülteci ailemden de çok fazla şey öğrendim. Savaşa gidenin de geride kalanın da ayrı ayrı bakıma ihtiyacı vardır."

Estés hamilelikte bebeklerini yitirmiş çiftler ile cinayet kurbanlarının ailelerine de hizmet vermeye devam ediyor. Kendisi afet bölgelerinde de çalışmış, Ermenistan'daki depremde sağ kalanlar için travma sonrası iyileştirme protokolü geliştirmiştir. Estés'in hazırladığı protokol daha sonra birçok dile çevrilmiş ve felaket bölgelerinde travma-sonrası işleri yürütecek olan yurttaşların eğitiminde kullanılmıştır. 1999 katliamının ardından Columbine Lisesi'nde hizmet vermiştir; 11 Eylül saldırısından sağ kurtulanlar ve aileleriyle çalışmaya ülkenin doğusunda ve batısında hâlâ devam etmektedir.

"Acının olmadığı bir yaşam yoktur. Keşke olsa. Bunu o kadar isterdim ki. Ama hayatın içinde çokça iyilik de vardır ve en korkunç acılar bile iyi bir şeyler öğretebilir insana. Çocukken yaşadığım ev, savaşın mahvettiği, ne masumiyetten ne de yaşamın kıymetinden haberi olan iki acımasız ordunun üzerlerinden geçtiği insanlarla doluydu. Nitekim o korkunç açık yaraları çok yakından gördüm; ama o yaraların kenarlarından tekrar tekrar doğan yeni yaşamların şaşırtıcı biçimlerine de tanık oldum. Budanmış dallarından, on tane güçlü sürgün veren bir ağaca benziyorlardı aynı. Ağaç için geçerli olan şey, canı çok yanmış olan insanlar için de geçerlidir: Belki yaralıdırlar ama bu yaralardan tekrar tekrar dışarı fışkırmayı öğrenmiş yeni bir yaşam da vardır."

Estés, art arda iki Colorado valisi tarafından Eyalet Şikâyet İnceleme Komisyonu'na atanmış (1993-2006) ve komisyon başkanı seçilmiştir. New York Yazarlar Cemiyeti yönetim kurulu üyesi, *The Bloomsbury Review* gönüllü editörü ve Hispanik Gazeteciler Ulusal Birliği üyesidir. Bir siyasi haber sitesi olan TheModerateVoice.com'un sorumlu yazı işleri müdürüdür ve sitede haber, siyaset ve spiritüel konularda yazıları yayımlanmaktadır. "El Río Debajo del Rio" isimli köşesi, *National Catholic Reporter*'da arşivlenmiş durumdadır, ncronline.org.

"En hoşuma giden uğraşlarımdan biri, annelere kendi ana dillerinde okuyup yazmayı öğretmek oldu. Queens, New York'taki annelere okuma yazma öğretmeyi amaçlayan bir projede yer aldım ve oraya gidip kendi aile hikâyelerimi anlattım; daha sonra anneler kendi memleketlerinden hikâyeleri kâğıda döktüler. Ebeveynlerinden ve ailelerindeki ihtiyarlardan dinledikleri ve artık bambaşka bir gözle baktıkları hikâyeleri yazıp okurken yaşadıkları deneyim, onları o kadar heyecanlandırmıştı ki. (Kendi elleriyle yazdıkları bu hikâyeleri sonrasında bana göndermişlerdi; elimde son derece duygusal ve elle yazılmış bir tomar hikâye birikmişti böylece.) Madagaskar'da yetişkinler için, yerel halk masallarının yazıya aktarılmasını teşvik ettiğimiz bir okuma yazma programı düzenlemiştik; program kapsamında insanların kendi ana dillerinde yazılmış sağlık ve hijyenle ilgili yönergeler de vardı. Sonrasında bu metinler, insanlara okuma yazma öğretmek için kullanıldı. Bence okuma yazma öğrenmek mucizevi bir deneyimdir; diğer insanlara bu iki mucizeyi öğretmeye gelince, bu da ruhtan ruha can vermektir esasında. Tek başına okumak bile, bütün bir evreni insanın avcunun içine koyuverir. Yazmak ise insana kendi sesiyle o evrenin neye benzediğini anlatabilmenin kapılarını sonuna dek açmış olur. Mucizevi Anne gülümser böylece."

Estés sosyal reformlar, eğitim ve okullarda şiddet, çocuk esirgeme, akıl sağlığı, çevre, profesyonellerin ruhsatlandırılması, göç, yaşam kalitesi ve maneviyat gibi çok çeşitli konularda eyalet ve federal yasama organlarına danışmanlık yapmaktadır. Çalışmaları nedeniyle birçok ödülle ödüllendirilmiştir; bunlardan biri de *La Cantadora* [eski hikâye derleyicisi] sıfatına layık görüldüğü, ilk kez verilen Joseph Campbell İrfan Sahipliği Ödülü'dür. Yazılı eserleriyle, Psikanalizin Gelişimi Ulusal Birliği tarafından verilen Gradiva ödülüne, ruh ve din hakkındaki yazılarıyla Katolik Basın Birliği ödülüne, Columbia Bölgesi Meksika Asıllı Amerikalı Kadınlar Vakfı tarafından "Türünün İlk Örneği" olduğu için verilen *Las Primeras* Ödülü'ne layık görülmüştür. 2006 yılında, uluslararası alanda etkiye sahip değişim elçisi kadınları onurlandırmayı amaçlayan Colorado Kadınlar Onur Listesi'ne girmiştir.

"Değişim elçisi olmak, Santa Sombre, yani Gölge Azize olmaya benzetilebilir sanırım. Bizim ailede, kutsanacak olan her şeyi kutsa-

yan, temizlenecek her şeyi temizleyen, ekilecek her şeyin tohumunu eken ve sonrasında neticeye bakmadan yoluna devam edene bu adı veririz biz. La semilla [tohum] *formunda toprağa ektiğimiz şeyden, rasgele savurduğumuz ya da bilinçli olarak toprağa yerleştirdiğimiz o minnacık tohumdan sonunda ne çıkacağından yüzde yüz emin olabilir miyiz? Muhtemelen hayır. Bizim yapacağımız şey, toprağı kazmak için bir sopa bulmak, tohumları sudan geçirmek, hangisini ekeceğimize karar vermek ve son olarak tohumu toprağa ekmektir. Ektiğimiz toprak bereketliyse, yerdeki deliklere birer tane tohum koyarız; ama yok, biraz daha çetin, kayalık bir araziyse bir deliğe belki beş on tane birden tohum ektiğimiz olur. Sonra yolumuza devam eder, bir sonraki araziye geçeriz; yumuşak mı sert mi taşlı mı olduğu fark etmez. Tevekkül etmek, yaş aldıkça genişleyip derinleşen görüş hattını takip etmek, çizgiyi hiç bozmamaktır; topallayarak mı yürüdüğünüzün yoksa uzun adımlar mı attığınızın bir önemi yoktur. Yapılacak tek şey, tohum için açılmış bir sonraki çukura doğru ilerleyip tohumları içine atmak ama bunu mümkün olduğunca sevgiyle yapmaktır; başarısız olarak, düşerek, kalkarak ama hep ilerleyerek... her defasında, yolu bilen Ekici kadının, La Sembradora'nın izinden giderek.*

Güçlü Kadını Serbest Bırakın, *Kutsal ve bütünsel Kadın'ın en geniş arketipine çok farklı açılardan bakan diğer çalışmalarımın devamı niteliğinde. Vahşi Kadın, Bilge Kadın, Kutsal Kadın. Aynı kalp ritmini paylaşırlar.* Kurtlarla Koşan Kadınlar*'da belirttiğim gibi, vahşi kadın arketipi bir yabanıl veya psişeye işlemiş denetlenemez bir öz değil, psişe içindeki doğal ve içgüdüsel özlem ve bilgilerin toplamıdır. Bilge kadın arketipini konu alan* Tehlikeli Kocakarı *isimli işitsel yayınlarda da dile getirdiğim üzere, bilgelik bir durum/hal değil, kutsal bir çabadır.* Kurtlarla Koşan Kadınlar*'da yazdığım gibi... Besleyici yiyecekler yiyin, huzurla istirahat edin, çağrılara kulak verin, sadakat gösterin, çocukları sevin, neşeyle dans edin, kulaklarınızı akort edin, ölüme ve dirilişe katılın, dünyada her türlü sevgiyi yaratın, sizi ve başkalarını yüceltecek hakikatleri konuşarak edin dualarınızı. Bütün bu meseleleri, vahşi kadın arketipinden bahseden* Kurtlarla Koşan Kadınlar*'da, bilge kadın arketipinden bahseden* Tehlikeli Kocakarı*'da ve Kutsal Ana'dan bahseden* Güçlü Kadını Serbest Bırakın*'da bulabilirsiniz."*

DR. CLARISSA PINKOLA ESTÉS'İN DİĞER ÇALIŞMALARI

KİTAPLAR

La danza delle grandi madri [Büyükannelerin Dansı], Milano: Sperling & Kupfer/Frassinelli.

Kurtlarla Koşan Kadınlar: Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler, Çev. Hakan Atalay, Ayrıntı Yay., 54. Basım, 2019. Otuzdan fazla dile çevrilmiştir.

The Faithful Gardener: A Wise Tale About That Which Can Never Die [Sadık Bahçıvan: Asla Ölmeyecek Olana Dair Bilge Bir Masal], New York: HarperOne.

The Gift of Story: A Wise Tale About What is Enough [Öykünün Armağanı: Neyin Yeterli Olduğuna Dair Bilge Bir Masal], New York: Ballantine.

Campbell, Joseph. *The Hero with A Thousand Faces: Commemorative Edition* [Kahramanın Sonsuz Yolculuğu: Hatıra Basımı]. Clarissa Pinkola Estés'in Önsözüyle. Bollingen Series XVII.

Grimm Kardeşler. *Tales of the Brothers Grimm* [Grimm Kardeşlerden Masallar]. Clarissa Pinkola Estés'in Önsözüyle. Rantoul, IL: Quality Paperback Book Club.

SESLİ KİTAPLAR VE CANLI KAYITLAR

Estés, şiir, hikâye, dua ve psikanalitik yorumlama gibi alanlarda ödüllü bir söz söyleme ustası, bir sanatçıdır. Sounds True tarafından yayınlanan ses kayıtlarının çoğu, CD ve MP3 olarak mevcut olmakla birlikte Amerika ve Kanada'daki birçok ulusal ve yerel radyoda da yayınlanmıştır.

Tehlikeli Kocakarı: Bilge Kadın Arketipine Dair Mit ve Hikâyeler Serisi:

Tehlikeli Kocakarı: 1. Bölüm

Kocakarının Gücü: 2. Bölüm

Şenlikli Beden: 3. Bölüm

Geç Açan Çiçek: 4. Bölüm

Nasıl İhtiyar Olunur: 5. Bölüm

Güçlü Kadını Serbest Bırakın: Kutsal Ana'nın Vahşi Ruha Duyduğu Lekesiz Sevgi

Gece Ana: Karanlıkta Görmeyi Öğrenmek için Mit, Hikâye ve Öğretiler

Karanlıkta Görmek: Gömülmüş Bilen Kadını Geri Getirmek için Mit ve Hikâyeler

Yeni Başlayanlar için Rüya Tabirleri Rehberi

Uykudan Önce Masallar: Uykuya ve Rüyalar Alemine Dalmak için Rehberli Rahatlama Programı

Hayal Gücü Tiyatrosu, 1. Bölüm

Hayal Gücü Tiyatrosu, 2. Bölüm

Taştan Çocuğu Isıtmak: Terk Edilme ve Annesiz Çocuğa Dair Mit ve Hikâyeler

Bilmece Ananın Evinde: Kadın Rüyalarında En Sık Rastlanan Arketipik Motifler

Kırmızı Pabuçlar: Ruhun Istırabı ve İyileşmesi Üzerine

Bir Kadını Nasıl Sevmeli: Kadınların Mahremi ve Erotik Yaşamları Üzerine

Kartalla Evlenen Oğlan: Erkeklerin İçsel Dünyalarına Dair Mit ve Öyküler

Işık Saçan Palto: Yaşam ve Ölüm Arasında Gidip Gelmeye Dair Mit ve Öyküler

Yaratıcı Ateş: Yaratıcılık Döngülerine Dair Mit ve Öyküler

Sadık Bahçıvan: Asla Ölmeyecek Olana Dair Bilge Bir Masal

Öykünün Armağanı: Neyin Yeterli Olduğuna Dair Bilge Bir Masal

Kurtlarla Koşan Kadınlar: Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler. Metnin el yazmalarının tamamlanmış hali henüz yayıncısına dahi ulaşmadan, gayriresmi olarak "çok satan" olmayı başarmış bir ses kaydıdır.

PROFESYONEL EĞİTİM PROGRAMLARI

Dr. Estés, insanların yaşadığımız zamanın zorlayıcı içsel ve dışsal dünyaları arasında geçiş yapmasına, alışılmışın dışında bir yol tercih edip ruh ve psişe ile iletişim kurarak yardım eden profesyonellere, sanatçılara, proje yaratıcıları ve müdürlerine yardımcı olup şifa vermek için özel olarak tasarlanmış beş günlük eğitim seminerleri düzenlemektedir. *The Mysterium* seminerlerinde, derinlikli psikoloji kuram ve uygulamalarının yanı sıra, modern psikolojinin kökenlerine dair kendi çalışmalarını –yani, Batı psikolojisiyle paralellikler arz eden etnik şifa yöntemlerini– anlatmaktadır. Bu yöntemler arasında, Estés'in gerek kendi etnik mirasından ötürü bildiği kabile kültürlerine has *curanderismo* ve *taltos*, gerekse hikâyelere ve günümüzün spiritüel pratiklerine sinmiş –psişenin temellerini oluşturan– son derece güçlü kadim öğretilere dayanan etnik bakış açıları ve tedaviler yer almaktadır.

Dr. Estés ayrıca, insanların *türetilmiş olmayan seslerini* geri kazanmalarına yardımcı olmak konusunda başarısı yıllar içerisinde kanıtlanmış stratejilerini ortaya koyduğu, kendi geliştirdiği *Original Voice®* eğitimleri vermektedir. İnsanın kendine has, biricik sesini duyurmasına ve kendini ifade etmesine dair kavram ve şablonlar geliştirmiştir ve bu, 1970 yılında yazmaya başladığı ve yaklaşık yirmi yıllık bir süreçte tamamladığı *Kurtlarla Koşan Kadınlar* da dahil olmak üzere birçok çalışmasının yaratım sürecini yakından tetkik etmesinin bir neticesidir.

Salt içeriğin değil sürecin de birtakım aşamalarla belirlenmesi gerektiğini, kalbin ve aklın ürünü olan eserin temennilerden ziyade ancak böylesi bir disiplinle tamamlanabileceğini anlatır. Kadim etnik mefhumlardan "öğretici hikâyeler" ve "şifa öyküleri"ni yeniden kültürel bilince çıkaran öncü bir figür olarak Dr. Estés'in kök kavramı, başlangıçta sahip olunan orijinal sestir ve bu sese kulak verildiğinde, insanın gün içindeki yaşantısı ile gece-psişesinden yukarı doğru en güçlü şekilde yükselecektir.

Bütün eğitimler, Dr. Estés'in Arketipik ve Kültürler Arası Çalışmalar Enstitüsü tarafından sertifikalandırılmaktadır. Eğitimler başta Colorado olmak üzere diğer yerlerde de yürütülebilmektedir. Eğitim programları, birçok profesyonel lisanslı grup için CEU kredileri içermektedir. Eğitim başvurularıyla ilgili gerekli bilgilere www.mavenproductions.com adresinden ulaşılabilir.

SOSYAL MEDYA GRUBU
Facebook: Dr. Clarissa Pinkola Estés

DİPNOTLAR

Başlangıç Sözleri

1. Bu benim her gün Angelus duasıyla birlikte ettiğim dualardan biri. Bütün sevgili cesur ruhları yükseltirim ki Yaradan, *Jesu Cristo* [İsa Mesih] ve *La Señora* [Kutsal Hanımefendimiz] her birinin en çok neye ihtiyacı olduğunu ve nasıl yönlendirilmeleri gerektiğini görebilsin. Bilhassa Kutsal Ana'dan, bütün ruhlara derhal anlayıp değerlendirebilecekleri işaretler, onlarla konuşacak melekler, güçlü yönlerini ortaya çıkaracak talimatlar lütfetmesini isterim.

2. Bölüm

2. Kadim geleneklere göre, kaderinde Tanrı'yı doğurmak olduğunu bilmeden kaderine razı olan Kutsal Ana'yı taklit etmek, ona öykünmek demektir. Bu aynı zamanda *Totus tuus* bir hayat sürmek, yani kendini tamamen ona adayarak bizim için dilediklerini, verdiği direktifleri, sorunları bizim adımıza çözmesini, şaşırtıcı içgörülerini, bizim için arala-

dığı kapıları, Yaradan ve kendi Çocuk'u ile olan şefaatini tahkik etmek anlamına da gelir.

3. Ailemin Macar kökenli insanlarınca anlatılan nevi şahsına münhasır bir halk masalıdır bu. Dünyayı ruhu görmeden görmek (bir göz), herhangi bir ilginçlik olmaksızın herkesin gördüğü gibi görmek (iki göz) ve alışılmadık şekilde cesur ve içgörü sahibi yollarla görmek, bir başka deyişle dünyayı ruh [*soul*], yaşam gücü [*spirit*] ve maddenin [*matter*] iç içe geçtiği bir gözle görmek (üç göz) üzerine bir masaldır. Masalda insanlar, kendilerinden "en derin kuyulardan" çekilmiş bir bardak soğuk su isteyen yaşlı kadın kılığına girmiş bir melek tarafından sınava tabi tutulurlar.

Meleğin ricasıyla dalga geçenler, bedensel fonksiyonlarında ve etraflarındaki cansız nesnelerde ani ve olumsuz birtakım değişiklikler olmaya başladığını görürler. Böylelikle meleği hakir görenlerin manevi olarak nasıl insanlar oldukları, yani gerçek yüzleri ortaya çıkmış olur. "Tebdil-i kıyafet melek"e istediği bir bardak suyu seve seve getiren insanlarsa, seslerinde, duyularında ve çevrelerinde gerçekleşen ani ve olumlu değişiklerle ödüllendirilirler. Meleğe hizmet eden insanların manevi olarak nasıl insanlar oldukları, dışarıdan da görülecek şekilde ortaya çıkmış olur.

Masaldaki esas dönüştürücü hikâye, meleği/yaşlı kadını ilk kez gördüklerinde tanıyamadıkları için, gelecek sefere ona karşı daha bilinçli ve daha cömert davranabilmeleri adına kendilerine bir fırsat daha verilmesi için yalvaran insanların hikâyesidir.

"Olan oldu bir kere, başka şansın yok" diyen, cezalandırma odaklı çoğu on dokuzuncu yüzyıl masalının aksine bu mukaddes hikâyede insanlara hiç olmadığı kadar şans tanınır zira o bir cömertlik meleğidir ve ruha sevgi taşır. Bu melek, Ulu Kadın'ın ta kendisidir. Ailemizde anlatılan eski masalların birçoğunun merkezinde, hikâye anlatıcıların aktardığı Kutsal Ana'ya dair nesiller boyunca hatırda kalan anıları anımsatan, ışıl ışıl bir kadın karakter yer alır.

3. Bölüm

4. Kendisine duyulan saygı ve hürmet nedeniyle “R!b” kelimesi, İbranicede böylesi hoş bir şiirsellikle ifade edilir. Haham Zalman Schachter, Yaradan son derece yaratıcı olduğundan, ortadaki sesli harfin ona göre olsa olsa ünlem işareti olabileceğini söylemişti bana. Bu ifadedeki canlılık ve neşe, çok hoşuma gitmişti. Bunu bana yardıma gelen taş ustasına söylediğimdeyse, Tanrı’yı bu şekilde neşeli ve aynı zamanda uydurma bir kelime üzerinden tahayyül etmenin, zihninde hoş bir titreşim, yüreğinde bir hafiflik yarattığını görmüştüm.
5. Meksika’nın yerli halkına yapılan bu muamele, fetihten sonraki yüzyıllar boyunca da devam etti. Meksika köle tacirleri için bir cennetti zira yakalanıp zorla Kuzey Amerika’ya gönderilen Afrikalılardan daha fazlası Meksika’ya gönderilmişti. Örneğin bugün Mexico City’de bulunan ve neredeyse 200 yıl boyunca binlerce yerliye hakikatlerden ve adaletten bahsetme cesareti gösteren istilacı-din adamlarını yargılayıp *la quemadera*’da [fırın] canlı canlı yakmak üzere kullanılan *Palacio de la Inquisición*’da [Engizisyon Sarayı] kölelere inşa ettirilmiştir.
6. İspanyolcada kelimelerin sonuna eklediğimiz “*cito*” küçültme eki, eklendiği kelime her ne ise ona duyduğumuz şefkati ve sevgiyi, söz konusu nesnenin küçük ve sevimli oluşunu ifade eder.

7. Bölüm

7. “Mater Dolorosa: Kirlenmemiş Kalp” ™ ©, 2000, C. P. Estés, bütün hakları saklıdır.
   Yakında yayımlanacak olan *La Curandera: Healing in Two Worlds* [Şifacı Kadın/ *La Curandera*: İki Dünyada Şifa] (Texas A&M University Press) isimli kitabımdan bir meditasyon duası. Roma Katolik Kilisesi’nde Kederli Kalp’in geleneksel olarak, Meryem’in yeryüzünde yaşadığı yedi büyük kederi taşıdığı düşünülür. Bu duayı, hayatımın zor bir döneminde Kutsal Hanımefendimiz ile olan sohbetle-

rimizden ilhamla yazdım. Hayatta sınanmadan "tam" olmayı öğrenmek diye bir şey yoktur. Acı veya şaşkınlık içerisinde tökezlerken, aslında neyi tercih edeceğimizi öğreniyoruzdur: Çektiği acılarla içi acımış bir insana mı dönüşeceğiz yoksa sevgiye mi teslim olacağız.

8. Bölüm

8. Kitap boyunca *Latino* ve *Latina* ifadelerini, dünyanın birçok yerinde yaşayıp Latince kökenli dilleri, Portekizce ve başka diller de dahil olmakla birlikte, bilhassa İspanyolca konuşan insanları kastetmek için kullandım. Azınlık ve çoğunluk grupları, zaman içerisinde kendilerini uygun gördükleri farklı isimlerle adlandırabiliyorlar. Örneğin, New Mexico eyaletinin kuzeyi ile Colorado'nun San Luis Vadisi'nden gelen bizler kendimizi *Hispano*lar olarak adlandırırken, Meksika'dan gelenler *Mejicano*lar diye adlandırıyor. Orta ve Güney Amerika'dan, Karayip Adaları'ndan, Avrupa ve Afrika'nın farklı yerlerinden gelen insanlar da kendilerini farklı isimlerle adlandırıyorlar. Birleşik Devletler'deki bazı gruplar kendilerine *Chicano* diyor ve adalet arayışındaki bir hareketi temsil ediyorlar. Bazıları kendilerini *Compa*lar, bazılarıysa *Hispanik*ler olarak adlandırmayı tercih ediyor. *Hispanik* sözcüğü esasında, İspanyolca konuşan halkları dil temelinde sınıflandırabilmek için devlet tarafından icat edilmiş bir "şemsiye kavram"dır. Latince kökenli dilsel topluluklar arasında, yukarıda saydıklarımız haricinde, *Cholo*lar, *Vata y Vato*lar, *Pachuca*lar ve daha birçok kabile/hayat görüşü temelli grup yer alır. Gruplar kendilerini genellikle tedrici olarak yeniden adlandırırlar. Zaman geçtikçe, mücadeleler verildikçe, statükoya meydan okundukça, hedeflere ulaşıldıkça, grubun adı genellikle değişir; bazen varolanlara yeni gruplar eklenir yahut da eskiler bir süreliğine ya da kalıcı olarak tedavülden kalkar. Her koşulda gruplar, başkaları tarafından adlandırılmaktan ziyade kendi adlarını kendileri belirlerler. Bu nedenle, Kutsal Anamızın hepimize tek bir adla, "Sevgili Oğlum, Sevgili Kızım," olarak seslendiğini de her zaman

hatırımda tutarak, herkese kendi gönlünden geçirdiği isimle seslenmek beni mutlu ediyor.

9. Channel 9 News KUSA (NBC iştiraki), Grup, bir yıl sonra hâlâ, Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin dini duvar resminin gösterilmesini istiyor, Deborah Sherman, 23 Kasım 2010.

Denver Daily News, Kilisedeki duvar resminin yarattığı hayal kırıklığı büyüyor: Latino cemaati için önem arz eden duvar resminin kaldırılmasını protesto etmek amacıyla dini bir tören alayı düzenlendi, Peter Marcus, 23 Kasım 2010.

Denver Daily News, Duvar resmi çılgınlığı: Kilisenin, duvar resmine yönelik saldırıyla ilgili yürütülecek polis soruşturmasını izin vermemesi, öfkeli grubu çileden çıkardı, Gene Davis, 11 Mart 2011.

The Denver Post, Dindarlar, Bakire Guadalupe'nin duvar resminin geri getirilmesi için ayaklandı, 1 Ekim 2010.

The Denver Post, Bakire Meryem'in duvar resmine gerçekleştirilen saldırı soruşturulmayacak, Electra Draper, 10 Mart 2011.

El Samanario, İsa annesini saklar mıydı?, Magdalena Gallegos, 2 Haziran 2010.

El Samanario, Saygısızlık protestolara neden oldu, Ramon del Castello, 24 Haziran 2010.

El Samanario, Yürekten haykırıyorlar: *La Familia,* Magdalena Gallegos, 22 Haziran 2010.

El Samanario, Cemaati, Guadalupe'nin Ruhu dizginliyor, Ramon del Castillo, 2 Aralık 2010.

El Samanario, Guadalupe'nin saklanması cemaati üzüyor, 9 Aralık 2010.

El Samanario, Yürekten haykırıyorlar: Nasıl bir kilisedir bu?, Magdalena Gallegos, 10 Mart 2011.

El Samanario, Yürekten haykırıyorlar: Bardağı taşıran son damla, Magdalena Gallegos, 7 Nisan 2011.

National Catholic Reporter, Denver Katolikleri Guadalupe duvar resminin eski haline getirilmesi için savaşıyor, 14 Ekim 2010.

10. Kısaca George Santayana olarak bilinen filozof Jorge Agustín Nicolás Ruiz de Santayana y Borrás'a ait bu söz esasında şunu anlatmaktadır: Eskiden iyi olanı muhafaza etmeyen hiçbir değişim, ilerleme değildir. Geçmişin ruhu olmadan tek başına değişiklik yapmak, bir anlamda herkese çocuk muamelesi yapmak, geçmişte yaşanmış ve fakat herkesin bilgisi dahilinde olsa günümüzde belki de engellenebilecek yahut idare edilebilecek olan nahoş olaylar konusunda herkesi bilgisiz bırakmak demektir. "*İlerleme, değişimden ziyade hatırda tutmaya bağlıdır. Değişim mutlak olduğunda, ortada gelişecek bir varlık kalmaz ve olası bir gelişime dair bir yönelim olmaz: Vahşilerde olduğu gibi, deneyim akılda tutulmadıkça bebeklik bakidir. Geçmişi hatırlamayanlar, onu tekrar etmeye mahkûmdur.*"

11. Bu mektup, haksız yere hapsedildiği halde, her şeye rağmen kelimelerini kâğıda döküp kaçak göçek de olsa dünyaya ulaştırmaya ve böylece başkalarına yardım etmeye, ellerinden tutup yukarı kaldırmaya devam eden öngörülü yürekler tarafından kaleme alınmış hapishane kehanetleri arasında en etkili olanlardan biridir. Hapiste yazdıklarını, kendi davalarını müdafaa etmekten ziyade davayı başkaları için gündeme getirerek adil ve iyi bir muamele görmelerini sağlamak için kaleme almış bu insanlar arasında, San Juan de La Cruz'dan (Haçlı Aziz Yuhanna) Nelson Mandela'ya kadar yüzlerce isim yer alır. *Birmingham Hapishanesi'nden Mektup* başlığını taşıyan bu mektup, *Biraderiniz Zencidir* adıyla da bilinir ve Martin Luther King Jr. tarafından 16 Nisan 1963'te, Alabama'daki Birmingham şehir hapishanesinden yazılmıştır. Martin Luther, şehir yönetimi ve ticari işletmelerin yaptığı ırk ayrımcılığına karşı gerçekleştirilen, şiddet içermeyen protesto eylemlerinin ardından tutuklanarak oraya gönderilmişti. Doktor King'in mektubu bir diş macunu tüpünün içinde hapishaneden çıkarıldı.

Mektup, Zencilerin haksızlığa uğradığını kabul eden ve fakat ırk ayrımcılığına karşı mücadelenin kapalı kapılar ardında, bir başka deyişle sokaklarda değil, mahkeme salonlarında kibar kibar yürütülmesi gerektiğinde ısrar eden

Alabamalı sekiz beyaz din adamına karşı yazılmıştı. Gücü elinde bulundurmak isteyenler, King'i hiç olmayacak meseleler hakkında sorun çıkaran "yabancı bir provokatör" olarak adlandırıyorlardı. King bu konuya dair şu satırları yazmıştı: "Herhangi bir yerde haksızlık yapılıyorsa, her yerde adalet tehlikede demektir. Kaçınamayacağımız çok yönlü bir ilişkiler ağına yakalanmış ve tek bir kader şalına sarınmış durumdayız... Birini doğrudan etkileyen şey, dolaylı olarak herkesi etkiler... Birleşik Devletler'de yaşayan hiç kimse bir yabancı olarak görülemez."

King, mensubu olduğu grubun şiddet içermeyen doğrudan eylemlerde bulunduğunu ve bununla amaçladıkları şeyin toplumun daha geniş kesimlerini meseleyle yüzleşmeye zorlayacak o gerilimi yaratmak olduğunu söylüyordu. İlerleme için gereken o şiddetsiz gerilimi yaratmayı umuyorlardı. King, şiddetsiz doğrudan eylem olmadan sivil hakların asla kazanılamayacağını söyleyerek tepkisini ortaya koyuyordu.

Beyaz din adamlarına gelince onlar, gösterilerin zamanlamasını onaylamıyorlardı. King ise buna "Bu 'bekleyin" sözü', neredeyse her zaman için 'asla' anlamına gelmiştir," diyerek cevap veriyordu. Tanrı tarafından bahşedilmiş olan bu hakları çok uzun zamandır beklediklerini söylüyor, "Ertelenen adalet, engellenen adalettir," diye ekliyordu.

12. Tarih boyunca birbiriyle çatışan bütün tarafların Tanrı'nın sadece kendi yanlarında olduğunu iddia etmeleri beni her zaman çok şaşırtmıştır, belki sizleri de. Biz insanlar bazen Tanrı'yı biraz fazla hafife alıyoruz. Benim anlamayı tercih ettiğim şey –ki Doktor King'in bir işe koyulmadan evvel insanın önce kendini manevi olarak tetkik etmesi gerektiği yönündeki tavsiyesini tam da bu nedenle çok seviyorum– *bizlerin* Tanrı'yla ve Kutsal Ana'yla *birlikte* olduğudur. Bir başka deyişle, bizim onlarla "birlikte" olmayı tercih edişimiz, esasında ilahi kıvılcıma ucundan temas etmekle yetinmeyip, o en yaratıcı, en sevgi dolu, en huzurlu ve en kararlı olanla, yani enlerin eniyle yan yana durmayı başardığımız anlamına gelir.

11. Bölüm

13. Bu hikâyeyi anlatırken hep "çocuk" [*kid*] kelimesini kullandım çünkü bizim aile içinde konuştuğumuz dilde çocuk kelimesi, minik kuzuları, kedi yavrularını ve çocukları anlatmak için kullanılırdı. Standart İngilizcede "çocuk" kelimesinin karşılığı olarak kullanılan "*kid*"in, aynı zamanda oğlak yavrusu anlamına geldiğini ise çok sonraları öğrendim.

Dolmalık bibere mango der, başka yaratıkları, yiyecekleri ve yerleri, doğrusunu yine sonradan öğrendiğim ve genellikle de alay konusu edildiğim, farklı farklı isimlerle adlandırırdık. Hâkim kültürde aynı şeyler için çok farklı sözcükler kullanıldığını utanç içinde öğrenirdim hep. Fakat yıllar içerisinde, uygun düşen yerlerde her iki kültürden farklı kelimeler kullanmanın zenginliğini fark ettim.

12. Bölüm

14. Ziyaret ettiğim başka ülkelerde, başka şehirlerde, insanların bir *tortilla*'nın üzerinde gördükleri Kutsal Ana figürü veya cam bir binanın yüzeyinde beliren Kutsal Ana şeklindeki gökkuşağıyla ilgili sorular sordukları olur bana. Başka insanların yaşadıkları deneyimleri nasıl tartabilirim, bilmiyorum doğrusu. Bildiğim tek şey, Kutsal Hanımefendimizin onu gören insanlara onların anlayabileceği şekillerde göründüğüdür.

Medyanın bu tür alametlerle dalga geçip insanları aşağıladığının farkındayım. Oysa bence yapılması gereken şey, orada bir anlam bulan insanlarla konuşmak ve ilk elden ne düşündüklerini anlamaya çalışmak olmalıdır. Bazen büyükannelerimin bu konuda söylediklerini mealen alıntıladığım olur: "Eğer mesaj iyiyse, ona yakın dur ve ne dediğini anlamaya çalış. Eğer mesajın iyi bir amaç için olmadığını hissedersen, dikkate alma ve yoluna devam et. Bu tren yolu hattı boyunca daha birçok durak olacak, Sevgi uğruna görülmesi, düşünülmesi ve anlaşılması elzem olan şeyleri görüp düşünüp anlamak için daha birçok fırsat çıkacak karşına."

13. Bölüm

15. Artık birçok coğrafyacı, dünyayı "kıtalar"dan ziyade bölgelere ayırıyor. Kara parçaları tarafından bölünen toplam sekiz adet bölge olduğu söyleniyor: Asya, Ortadoğu ve Kuzey Afrika, Avrupa, Kuzey Amerika, Orta Amerika ve Karayipler, Güney Amerika, Afrika ve son olarak Avustralya ve Okyanusya. Kutsal Ana'nın bu dev kara parçalarının her birinde, her coğrafi bölge içerisinde yer alan milletler ve kabilelerde, o millet ve kabilelerin içerisinde yer alan aile ve bireylerde bilindiğini bilmek çok güzel. O, her yerde biliniyor, çoğu zaman İlahi Çocuğuyla birlikte.

14. Bölüm

16. Geçenlerde bir piskopos-idareci, verdiği mülakatta şu sözleri dile getirdi: "Nasıl ki gençler gönüllü olarak savaşa gidip özgürlüklerimizi müdafaa etmek uğruna canlarını ortaya koyuyorlarsa, piskoposlar da kürtajı önlemek için seve seve kendi yaşamlarını ortaya koymalıdırlar." Bu açıklama birçok insanı şaşkınlığa uğrattı zira bu piskopos-idarecinin, kendisi de dahil bütün piskoposlara yaptığı görünüşe göre önceden planlanmış bir şehitlik çağrısıydı. Açıklamanın bu denli tepki çekmesinin nedeni, bildiğim kadarıyla gerçek şehitliğin insanın kendi kendine yaptığı yahut önceden planladığı bir eylem olmamasıydı.
Yaşadığımız çağın yaygın içgörü ve davranış şekilleri, bilhassa liderler arasında değişmek zorunda. Zira etrafta bilinçli ve derinlemesine bir ilgiye muhtaç halde yaşamaya devam eden onca yaralı ve yalnız ruh varken, yüksek rütbeli bir papazın çıkıp kendi şehitliğini ilan etmesi, yaşamın kendisine karşı bir tutumdur. Küçücük bir can halihazırda yitirilmiş, ikincisi yaralanmış ve görmezden gelinmişken, üçüncüsünün nasıl şehit olacağının derdine düşmesi, çılgınlık değilse nedir?

17. Bu dünyaya gelmeye çalışıp geri dönmek zorunda kalmış bir ruhu yitirmenin yasını tutan anneler, babalar, büyükanneler ve kardeşler için birçok ritüel tertiplemişliğim

var. Burada sizlere içini, anne ve babanın ruhları için en anlamlı ve yararlı olacak şekilde istediğiniz gibi doldurabileceğiniz bir çerçeve sunmak istiyorum. Kimisi bu tür ritüelleri açık havada yapmayı yeğler. Kimisi kutsal bir dairenin yanına veya içine oturmayı tercih eder ya da akan bir suyun yahut üstü açık, su dolu bir kâsenin yanına; insanın geçmişini, bugününü ve yarınını temsil eden, kendi hayatından veya sevdiği kişinin hayatından nesnelerle çevrelenmiş bir kâsedir bu. Kimileri kendilerini güvende hissettiren, yüreklerine iyi gelen nesneleri seçer. Bazısı ayakkabılarını çıkararak rahat eder, bazısı üzerine birkaç kat daha giysi giyerek.
Kutsalı yakınlarda tutmanın en önemli yolu, "birlikte olmak"tır. İnsan hayattaki benzer olaylar üzerinden başkalarıyla "birlikte" olabilir; hikâyeleri çoğu kez birbirlerini zenginleştirir. İnsan istediği kadar çok insanla birlikte olabileceği gibi, yanında kimseyi istemeyebilir de.
Sonraki adım, her insanın en iyi anlayacağı şekilde yardım etmesi için Kutsal'ı veya Kutsal Ana'yı çağırmaktır. Bu aşamada olayların nasıl geliştiğine dair hikâyeyi bütün detaylarıyla dinlemek, değerlendirmelere, pişmanlıklara, vicdan azaplarına, kişisel farkındalıklara kulak vermek önemlidir.
Ritüelin sonraki aşaması, bir anı nesnesi belirlemektir. Karşımdaki insanın aralarından tercih edebileceği birçok nesne sunarım: dokunulduğunda yumuşak bir his veren bir mama önlüğü, uyuyan bir bebek biblosu, üzerinde Kutsal Ana resimlerinin olduğu dini kartlar, kuş resmi, melek resmi, kelebek resmi, kişinin kendi el yazısıyla yazdığı bir mektup yahut çocuğunun adının yazılı olduğu bir kâğıt, kısacası kişinin konuşurken, düşünürken, ruhunun çağrıldığını hissederken iki dünya arasındaki kapıyı açık tutmak için tercih edebileceği sembolik birtakım nesneler.
Bazı insanlar çok, bazıları az konuşmayı tercih eder; bazısı da hiç konuşmaz. Sessizlik, Kutsal Ana'nın konuştuğu sayısız dilden biridir ve her şey sükûnet içerisinde de iyi olabilir. Süreç işlemeye başlar zira adını ansak da anmasak

da kutlu olan içeri girmesi için çağrılmıştır çoktan. Basit olan yol, genellikle en anlamlı olandır. Sonsuzluğun hafızasında büyüyecek bir şey toprağa gömülebilir. Bir define gibi mesela: duyulan sevgiyi temsil eden küçük bir yadigâr, elle yazılmış bir mektup veya "topraktan gelenin toprağa dönmesi"ni temsil eden özel bir taş.

İsteyen diz çöker, isteyen ayakta durur, isteyen dans eder. İsteyen hafızasına kazımak yerine toprağa gömebilir bu defineyi ve hayatının bu kısmının üstünü nazikçe örtmesini ve yitirilmiş bu tatlı canı nazikçe, sevgiyle bağrında tutmasını isteyebilir topraktan. İsteyen, Kutsal Ana'nın bir resmini getirebilir yanında, orada bırakmak üzere veya kendisiyle birlikte tanıklık etsin diye. Eğer kişi ağlarsa, gözyaşları oradaki toprağa akar ve toprağa ekilmiş olan ister bir bitki, isterse kutsayıcı bir huzur olsun, herkes adına büyütür onu toprakta. İsteyen, her şeyi bilen, hep yanımızda olan ve bu şifa veren âna ulaşmamızı bekleyen Kutsal Ana'ya sorabilir ne yapacağını. Cennet ve yeryüzü arasında bizim adımıza ulaklık etmesini ve mesajımızı doğru adrese ulaştırmasını da isteyebiliriz Kutsal Ana'dan. Bizi kutsadığına dair bir işaret göndermesini ya da; oradan yolumuza devam edebilelim diye.

18. Babaları annelerini hamile bıraktıktan sonra sırra kadem basan ve sonrasında en ufak bir yardımda bulunmayan çocukların yaşadığı zorluklara, çektiği acılara her gün tanık olan bir arkadaşım şöyle demişti: "Tohum ekenler, daha toprağa düştüğü yerde ilgilenmeye başlamalı tohumlarla." Çok doğru. Yaşlı ve daha genç erkekler arasında, bu tür konular hakkında halihazırda belirli bir diyalog olduğu muhakkak; bu diyalog ders vermekten ziyade, bir tür karakter inşası ve genç erkeklerin örnek aldıkları yaşça büyük erkeklerle yürüttükleri yararlı bir sohbet olarak gerçekleşiyorsa ne âlâ. Fakat şu da bir gerçek ki bu genç erkeklerle meşgul olacak daha fazla erkeğe ihtiyaç var. Hatta bence "milyonlarca" erkeğe ihtiyaç var. Ve elbette bu konuların konuşulmasına engel olan daha az bariyere. Bu tür konular okullarda, genellikle genç

erkeklerin duygularından ve kişisel deneyimlerinden arındırılmış bir teamülün hâkim olduğu biyoloji dersleri haricinde tartışılmazsa, kiliselerde nasihat veren bir tavır yerine samimi ve dürüst bir şekilde tartışılmazsa, genç erkeklerimiz bu tür yaşamsal aktarımları başka nerede öğrenebilirler? Bu arada kadınlar da bu konuya dair, düzeltilmeye muhtaç, bilinçsiz bir tavır içerisinde olabilirler elbette ancak biz burada özellikle genç erkeklerden bahsediyoruz. Bir babanın illa çocuğuyla aynı kandan olması gerekmez, gerekli koşulları taşıyan her onurlu erkek baba olabilir. Dürüst bir erkek bir kadını veya kadınları sorumsuzca yahut düşünmeden hamile bırakan biri değildir. Bilakis bu "düşünülmüş" bir eylem olmalı ve o adam, çocuklarına "daimi baba" olacak vasıfları taşımalı, onlara elinden gelen en iyi şekilde bakmalıdır. "Erkeklik gururu" denen şey yüzünden, mümkün olduğunca fazla kadını dölleyen ama sonra hem çocuklarını hem de kadını terk edip giden genç veya yaşlı adamlarla ilgili klasik mesele, görünen o ki insanlık için büyük bedelleri olan manevi bir hastalıktır. Belki buradaki esas soru "Erkek olmak ne demektir?" değil, "Bir insanı kendi içinde varolan o güce, her şeyden önce kutsal bir zemine dayanan, aceleye getirilemeyecek o dirence sadık kılan şey nedir?" olmalıdır. Bu son derece dallı budaklı bir meseledir ve ben bu konuda yol göstermeleri için her zaman altın kalpli cesur adamlara bakarım.

19. 1917 yılında doğan Gwendolyn Brooks, bu dünyadan 2000 yılında göçtü. Şiir dalında Pulitzer ödülünü kazanan ilk Afrika asıllı Amerikalı oldu. Ayrıca Guggenheim ödülünü kazandı, Kadınlar Ulusal Onur Listesi'ne girdi ve daha birçok başka ödülle onurlandırıldı. Bunca ödüle rağmen, görüp görebileceğiniz en mütevazı ve ayakları yere basan kadındı; büyük resmi ve etrafındaki küçük detayları görebilen vahşi şahin gözleriyle beraber, halinden tavrından bir tür sühulet sezilirdi. Pek çok şiir kitabı vardır, bunlardan biri de *Bronzeville*'dir.

16. Bölüm

20. *Tortuga*nın, yani kaplumbağanın, özellikle de Meksika'nın *playa*'larına [sahillerine] vuran büyük deniz kaplumbağalarının kabuğu, *La Mujer Grande* Ulu Ana'ya ait bir imgenin içine yerleştirildiği bir *grotto* olarak kullanılır bazen. Bu durum arketipik olarak, psişe ve ruhun en yumuşak ve en hayati kısımlarının korunması, bunlara içinde yaşayacakları bir yer tahsis edilmesi olarak anlaşılabilir.

Size bunu şu şekilde anlatayım: Bir yanıyla yumuşak, öbür yanıyla sert ve sağlam bir şeydir bu, Kutsal Hanımefendimiz gibi aynı. Kaplumbağanın kabuğu, mermer heykelin kabuğu yahut duanın kabuğu, hâkim kültürün yıkıcı unsurları karşısında her şeye rağmen sağlam durabileceğimizi görmemizi sağlar.

Bu korunma ülküsüne antik çağlarda da rastlamak mümkündür; örneğin "*testudo*" başvurulan silahlanma yöntemlerinden biriydi. Başın üzerinde tutulan kalkanlar, kalkanların altındaki *los soldados y las soldadas*'ı, erkek ve kadın askerleri birbirine kenetliyor, başlarının üzerinde "kalkandan bir kabuk"la kale duvarına doğru yürümelerine veya gökyüzünden kafalarına düşen ateş topları ve oklardan korunmalarına imkân tanıyordu. Modern ruhlar için antik bir bilgelik.

18. Bölüm

21. *Cristocito*'nun [bebek İsa'nın] iki yanındaki kameriyenin üzeri kilitlerle dolu. Sanırım toplam sekiz tane kilit var; *Posada* ritüelinde de Dünyanın Sevgisi toplam sekiz kez kapıdan çevrilir. Kilit ve anahtar, salt birinin erkeklik diğerinin kadınlık organına benzemesinden ötürü değil, aynı zamanda ve daha önemlisi eski inanışa göre umut ve yeni yaşam fikirlerini içinde barındırdığı için, çok eski bereket ve doğurganlık sembolleridir.

Bu sunak panosunu/sanat yapıtını, hamile kalmak isteyen, çocuk özlemi çeken fakat kendini "kilitlenmiş" hisseden ve içinde bir çocuğu "tutamayacağını" düşünenler adına

Kutsal Hanımefendimizin şefaat etmesi için bir dua ve adak olarak tasarladım. Bu adağı ve nöbet tutan *Cristocito*'yu görenlerden birçoğunun dualarının kabul olduğunu belirtmekten mutluluk duyuyorum. Ve ben şahsen bu kocaman gözlü, ufak elbiseli, kırmızı ojeli *Cristocito*'yu çok seviyorum.

Dua ederken kullanılacak bu parçayı yaparken kendime "Kilit nedir?" diye sormuştum. Sadece içerideki şeyin dışarı çıkmasını engelleyen kapıyı kilitlemek için mi vardı kilit? Evet ama bazen de mahremiyeti sağlamak için vardı. Bazı kilitler telkâri işli, süslü, zincirlidir; kilit altında tuttuğu şeyin sevildiğini ve kıymetli addedildiğini gösterir. Bazen bir hava kilidi/hücresi, bir geçit, basıncın belirli seviyede tutulduğu bir oda inşa edilir ki insan burada yeni bir varoluş şekline tedrici olarak alışsın ve basınç bir kez eşitlendiğinde kilidi açılmış başka bir kapıdan çıkıp yeniden doğabilsin.

Savaklar, kapılar ve geçici barajlar sayesinde su seviyesinin artırılıp azaltıldığı su kanallarının içindeki kısa kesitlere de kilit adı verilir. Bu kilitler, kanalların içindeki gemileri yükseltip alçaltarak kanalın diğer tarafındaki su seviyesiyle eşit hizaya gelmelerini ve öbür tarafa geçmelerini sağlar. Sonuç olarak kilitlerin amacı, bir şeyleri tutmak, kucaklamak, eşitlemek, sıkıca sarılmaktır; bir şeyin kilidini açmaksa, onun ileri doğru hareket etmesini sağlamak, diğer taraftaki durum ne olursa olsun, ileri doğru hareket edebilmesi için gerekli koşulları yaratmaktır. Herhangi bir formuyla iyiye özlem duyan birinin başlamak istediği yeni yaşamın tüm niteliklerini taşıyormuş gibi görünür bu haliyle kilit.

Bu parça üzerinde çalışırken kendime sorduğum bir diğer soru da "Anahtar nedir?"di. Çoğunlukla metalden yapılmış, dövülerek şekillendirilmiş ufak bir nesne. Anahtarın yapıldığı metal parça, kilidin içine tam denk gelecek şekilde, girintili çıkıntılı veya kanatlı bir formda kesilir. Anahtarın üzerindeki girinti ve çıkıntılar, gizemlerle dolu kilidin içindeki mandalları çevirir ve böylece kapıyı kapalı tutan blok-

lar hareket ederek ya geçiş yolunu kapatır yahut da insanların girebilmesi için açar. Anahtar aynı zamanda bir enstrümanı akort etmek için de kullanılır. Bir problemi çözmek veya bir hiyeroglifi deşifre etmek için kullanılan fikir veya düşünce sistemi de "anahtar" olarak adlandırılır. Bazı anahtarlar, iki halkanın içinden geçen ve böylece kapıyı kapalı tutan bir kilit sürgüsüdür basitçe.

Duvarlar inşa edilirken, çıtalar arasına sürülen ilk kat sıvaya da "anahtar" denir, böylece bir üst katmana yapılacak freskler çok daha sağlam olacaktır. Kemerlerin yerinde durmasını sağlayan taş, anahtar taşı olarak adlandırılır. Tüm bunlar, ben bu konu üzerinde çalışırken, dua etmek için son derece makul şeyler olarak göründü gözüme; insan en çok hangisine ihtiyaç duyuyorsa. Ana rahmindeki sulu besin katmanlarına birebir benzeyen kan kırmızısı güllerin önündeki Kutsal Sevgi Çocuğu'na adak adarken okumak için birebirdir bu dua. Bu Sevgi Çocuğu'nun ruhlarına dokunmasını, kendilerinin olmasını her şeyden çok isteyen insanların etmesi içindir.

22. Kadim yazarlardan Luka, Tanrı'nın Çocuğu'nun doğum hikâyesini, tamamen Meryem Ana'nın bakış açısıyla naklederek, Meryem'in içinde kimi muhafaza ettiğini, diğerleri göremezken saklı Kutsal'ı kendisinin görebildiğini, kimsenin göremediği Lekesiz'i bildiğini "yüreğinde" gizlediğini yazar. (Luka 2:19-51)

22. Bölüm

23. Dua ve dileklerimizi neden böyle bitirdiğimize dair bkz. 24. Bölüm, "Duaların En Yücesi".

DİZİN

A
Adak 18, 28, 35, 63, 70, 94, 108, 111, 174, 179, 197, 198, 232, 248, 257, 284, 289, 305, 320, 340, 356, 368, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423
Afrika 116, 184, 187, 230, 305, 306, 307, 308, 310, 311, 312, 315, 316, 317, 396, 423, 444
Afrika Ana'nın Meryemleri 306, 423
Alegria, Claribel 401, 428
Ana Sikiciler [Motherfuckers] 16, 199, 422
Ana Yol'da Yolculuk Duası 255
Ana Yol 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 422
Angelou, Maya 382, 388, 429
"Anne" (Brooks'un şiiri) 277, 381
Aquinalı Thomas 396
Aristoteles 389
Armstrong, Karen 381
Arrien, Angeles 13, 382
Assisili Aziz Francesco 22, 238
ateşböcekleri 195
Ateşböceklerinin Kutsal Hanımefendisi 193
Aztekler 51

B
Barks, Coleman 382
Basilica di Santa María Maggiore 157
Beckwith, Michael Bernard 10, 383
Bernard de Clairvaux 104
Bıçakların Kutsal Hanımefendisi (görsel) 63, 419
Bilgelik Makamı 20, 237, 255
Bir Göz, İki Göz, Üç Göz 42
Biz de O Mısır Tanesiyiz 92
Bly, Robert 383
Boğulan Adam 285, 422
Borysenko, Joan 384
Bourgeault, Cynthia 384
Böhme, Jakob 342
Brooks, Gwendolyn 277, 279, 280

C-Ç
Castillo, Ana 11, 342, 385, 428, 445
cemaat 126, 147, 148, 163, 169, 182, 272, 274, 364, 400
cennet 87, 89
"Cennete Açılan Kapı" 368, 423
Chesler, Phyllis 385
Chittister, Joan 386
Cholula 72, 75, 79, 80, 81, 83
Chopra, Deepak 394
Claude Bernard 104
conquistadores 73, 74, 77, 81, 89, 90
Cuauhtlatoatzin 52, 53, 91, 373, 377, 423
cultura cura 146
curanderismo 438
çağrı 121, 142, 277
Çocuk İsa 80, 188
Çocuklar 205, 206, 226, 230

D
Don Diego 51, 52, 53, 91, 92, 343
doğum hikâyesi 455
dualar 24, 42, 48, 95, 274, 328, 413, 416
duaların en yücesini öğrenmek 409
Duvarın Ardındaki Kutsal Ana 155, 171
"Duvarın Ardındaki Kutsal Hanımefendimiz" 16, 112, 164
"Dünyanın Duvarlarının Üzerinden Atlayan Annenin [Mother] M'si" 111, 420

E
Elizondo, Virgil 397
eller 55, 56, 126, 297, 304, 332
Engizisyon 67, 73, 443
excidere 294

F
Firestone, Tirzah 398
Fox, Matthew 401

G
Galeano, Eduardo 382, 429
geçit 42, 164, 363, 365, 454
Goldberg, Natalie 10, 386

Golgota 219, 220, 221, 222, 227, 298
görev 117, 154, 294
görünmeleri 236
grotto inşa etmek 51
grotto inşa etmek (Ayyaş ve Hanımefendi) 51
Gutiérrez, Gustavo 383, 384
"Gücün Tanımı: Delik Deşik Ama Çetin Ceviz" 108, 420
Güliver'in Gezileri 40

H
hac 21, 154, 164, 344, 346, 353
Haham Zalman 443
hapishane 113, 117, 152, 159, 202, 292, 353, 446
hapsedilme 405
Harding, Vincent 390
Harvey, Andrew 13, 390
Hawaii 183, 389

I-İ
Imitatio Maria 41, 301, 326
Imitatio Maria (Meryem'e öykünmek) 41, 301, 326
İlahi olana dokunmak 40
İncil 149, 318, 370, 386
iyileşme 104, 267, 347, 432
İyi Samiriyeli 97, 262, 263, 265

K
"Karanlıkta Parlayan Kutsal Hanımefendimiz" 174, 421
Katerin (yazarın büyükannesi) 36, 141, 181, 182, 183, 184, 193, 241
"Katliamdan Sonra Ayağa Kalk" 419
Katliamdan Sonra Ayağa Kalk (görsel) 70, 419
Katoliklik 182
Keating, Thomas 391
Kempton, Sally 391
Khechog, Nawang 386
Kırmızılı Kadının Gölü 28, 418
Kırmızılı Kadının Gölü (görsel) 28, 418
Kidd, Sue Monk 404
komünizm 129, 139
Kornfield, Jack 10, 382
"Kutsal Afrika Ana" 305, 423
Kutsal Ana 7, 10, 18, 19, 20, 24, 25, 26, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 54, 64, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 85, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 124, 126, 127, 128, 132, 135, 136, 141, 142, 143, 145, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 165, 166, 168, 169, 178, 181, 182, 184, 186, 187, 188, 189, 192, 193, 195, 197, 199, 200, 207, 216, 217, 218, 222, 224, 227, 228, 233, 236, 238, 239, 241, 242, 249, 250, 251, 255, 266, 267, 271, 273, 274, 275, 290, 295, 296, 297, 307, 308, 315, 317, 318, 325, 327, 341, 343, 344, 346, 348, 383,

384, 385, 386, 388, 389, 390, 391, 393, 394, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 412, 415, 417, 418, 422, 427, 429, 435, 437, 441, 442, 447, 448, 450, 451
Kutsal Hanımefendimiz Częstochowa 116, 117, 166
Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe 12, 38, 47, 55, 65, 69, 80, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 151, 154, 158, 165, 168, 169, 227, 341, 362, 363, 364, 375, 397, 404, 420, 423, 445
Kutsal Hanımefendimiz Guadalupe'nin Duvar Resmi 146, 148
"Kutsal Hanımefendimizin Hayat Kurtaran Kemendi" 422
Kutsal Hanımefendimiz, Oklardan Gömlek 94, 419
Küng, Hans 405

L
La Conquista Grotto'su 61, 419
La Conquista Grotto'su (görsel) 61, 419
La María 157, 324, 325
"La Mariposa: Kelebeğin Kanat Çırpışı, Yeni Yaşamın Kutsal Hanımefendisi" 257, 422
Lamott, Anne 392
"La Mystica'nın M'si" 340, 423
La Nuestra Señora de Guadalupe 47, 79
La Posada 321, 322, 323, 325, 330, 331, 332, 336, 423
La Sociedad de Guadalupe 149, 374
Las Sedas 82, 83, 84
Latina 2, 48, 63, 399, 444
Latino 47, 156, 163, 184, 444, 445
Lekesiz Kalp 18, 20, 26, 37, 192, 417
Luka 455

M
Madeleva, Rahibe Mary 427
Madre Castillo 342
Maíz Ana 85, 92, 255
Maria 19, 38, 41, 80, 101, 181, 182, 237, 238, 283, 299, 300, 301, 324, 326, 389, 392, 429
Martinez, Demetria 402, 428
Mater Dolorosa 109, 443
"Mavi Otoyolların Kutsal Hanımefendisi" 248, 422
Meksika 72, 73, 74, 76, 77, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 118, 143, 183, 250, 345, 357, 359, 360, 362, 363, 364, 377, 397, 406, 434, 443, 444, 453
Memorare 94, 95, 99, 100, 101, 104, 105, 283, 419, 420
memoriter 294, 300
Menchu, Rigoberta (Tum) 403

merhamet 42, 59, 100, 158, 235, 259, 262, 266, 272, 294, 315, 324, 376
Meryem 7, 9, 10, 13, 19, 24, 36, 38, 44, 54, 62, 65, 99, 102, 151, 152, 157, 158, 162, 170, 175, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 231, 232, 236, 237, 239, 241, 283, 295, 300, 301, 307, 312, 320, 326, 330, 339, 378, 382, 384, 385, 389, 391, 395, 396, 398, 399, 404, 409, 410, 414, 417, 419, 421, 422, 423, 424, 443, 445, 455
"Meryem'in Dolabı" 232, 422
Meryem'in Kuyusu 62, 419
Michigan Gölü 30, 31, 32, 34, 418, 432
Michigan Gölü'nün Kutsal Hanımefendisi 34, 418
Miryam 38, 157, 158, 237, 265, 295, 300
Moctezuma 85, 86, 87, 88, 89, 90
Moore, Thomas 393
Muhammed 318
Myss, Caroline 10, 396

N
Nahua (Aztekler) 37, 51, 54, 77, 85, 87, 191, 243, 384
Natividad [doğum] hikâyesi 324
Norris, Kathleen 399, 400
Northrup, Christiane 12, 396
Notre Dame de la rue du Bac, Mucizevi Madalyon Kilisesi 158

O-Ö
Oklardan Gömlek 94, 95, 419, 420
Ometeotl 191, 243
Ölüm Arzusu 271

P
Pagels, Elaine 395
Panamerikan Otoyolu 81, 249, 251
Pésame 290, 294, 295, 296, 300, 301, 335, 423

R
radyo 2, 308, 309, 313
Ray, Reginald 11, 391
Rohr, Richard 12, 392
Roth, Geneen 12, 395
ruhun karanlık gecesi 292
Rüyacıların Katli 11, 71, 91, 385, 419
rüya görmek 91

S-Ş
sağlamlık 78
Salazar, Maruca 405, 421
saldırılar 275
Samoa 389
Santa María Maggiore 157
Santayana, George 152, 445, 446
Schachter-Shalomi 400
Schoemperlen, Diane 9, 398
sebat 307, 315, 338

Sevgi Tanrısı 21, 59, 121, 152, 174, 216, 220, 223, 224, 265, 325, 327, 421
Siyah Meryem Ana 180, 181, 182, 183, 184, 187, 189, 190, 191, 192, 196, 421
Smith, Anna Deavere 403
Smith, Jada Pinkett 388
sömürgecilik 312
"Söndürülemeyen Kadın" 179, 421
Spong, John Shelby 394, 395
Starr, Mirabai 12, 385
Steinem, Gloria 388
Stockholm sendromu 125
Swift, Jonathan 40
şefkat 236, 237, 260, 265, 297, 301, 383
şifa 10, 43, 86, 127, 158, 238, 244, 245, 246, 260, 261, 267, 273, 276, 280, 283, 301, 315, 347, 351, 376, 391, 394, 398, 412, 413, 431, 438, 439, 451

T
takdisi 25
takdisler 286
temenos 43, 329
Tepeyac 51, 54, 92, 377, 384, 399
Tepeyac Tepesi'nin Kutsal Hanımefendisi 51
teselli 9, 13, 22, 113, 125, 131, 149, 154, 156, 165, 221, 244, 262, 266, 278, 290, 294, 295, 300, 301, 335, 336, 371, 404, 408
testudo 293, 453
Tickle, Phyllis 402
Totus tuus ego sum Maria 19
Tovar (Meryem Adında Bir Adam) 175, 176, 177, 178
Travma 125, 432
"Tren Yolu Köprüsünün Kutsal Hanımefendisi" 198, 422
Tutu, Başpiskopos Desmond 388, 389

V
Van Gogh, Vincent 393
via incultus 293
via neglectus 293
via squaelo 293

W
Walker, Alice 387, 388, 429
Whyte, David 387
Wiesel, Elie 53
Wilber, Ken 393
Williams, Terry Tempest 386

Y
Yaşam Arzusu 271
"Yaşlı Kutsal Ana, Donuk Değil Kanlı Canlı Bir Kadın Olarak Bilinsin ve Gösterilsin" 418
Yepes, George 13, 399
yok etmek 77, 118, 128, 129
Yorgan 18, 417

Kurtlarla Koşan Kadınlar adlı kitabıyla uzun süre çoksatan listelerini zorlayan Dr. Clarissa Pinkola Estés, yeni kitabı *Güçlü Kadını Serbest Bırakın* ile okurları, kimilerinin Meryem Ana, kimilerinin Kutsal Hanımefendi Guadalupe olarak tanıdığı ve daha birçok başka surete sahip olan Anne'nin koruması altında bir araya gelmeye davet ediyor.

Hikâyeler, dualar, iyi dilekler ve takdislerden oluşan bu unutulmaz koleksiyonda Dr. Estés, "Ayyaş ve Hanımefendi", "Guadalupe, Cennette Bir Kız Çetesi Lideridir", "Kimse Çok Kötü, Çok Adi veya Umutsuz Değildir", "Oklardan Gömlek" ve "Siyah Meryem Ana" başlıklı hikâyeler üzerinden okurları Lekesiz Sevgi'nin gücünü hissetmeye çağırıyor.

"*Kurtlarla Koşan Kadınlar*'ın harikulade yazarı yine yapmış yapacağını! *Güçlü Kadını Serbest Bırakın* hem Kutsal Anamıza hem de dünya tanrıçalarına bir saygı duruşu niteliğinde."

Ana Castillo

"Estés kısmen bir büyücü, kısmen bir bilge ve şifacı; ve *Güçlü Kadını Serbest Bırakın*'da tüm bu marifetlerini bizler için gözler önüne seriyor."

Geneen Roth

"Bu harikulade kitabı okuyun ve Güçlü Kadın'ın sizi yüceltmesine, bir yerden bir yere taşımasına, korumasına, sarıp sarmalamasına, bir şeyleri görmenizi sağlamasına ve size ilham olmasına izin verin."

Dr. Jack Kornfield

"Dünyamızın mevcut durumu, kutsal addettiğimiz gelenekler içerisinde Anne'nin girdiği sayısız kılığı görmemizi, anlamamızı ve hissetmemizi gerekli kılıyor. Dünyayı iyileştiren bu kitap, zihninizin perspektifini, gönlünüzün merhametini genişleterek sezgisel olarak bilen ruhunuzu ön plana çıkarıyor."

Haham Dr. Zalman Schachter-Schalomi

KDV'den muaftır.

DÜŞBAZ KİTAPLAR
ISBN: 978-625-7425-05-6

60 ₺